

Biblioteka Śląska

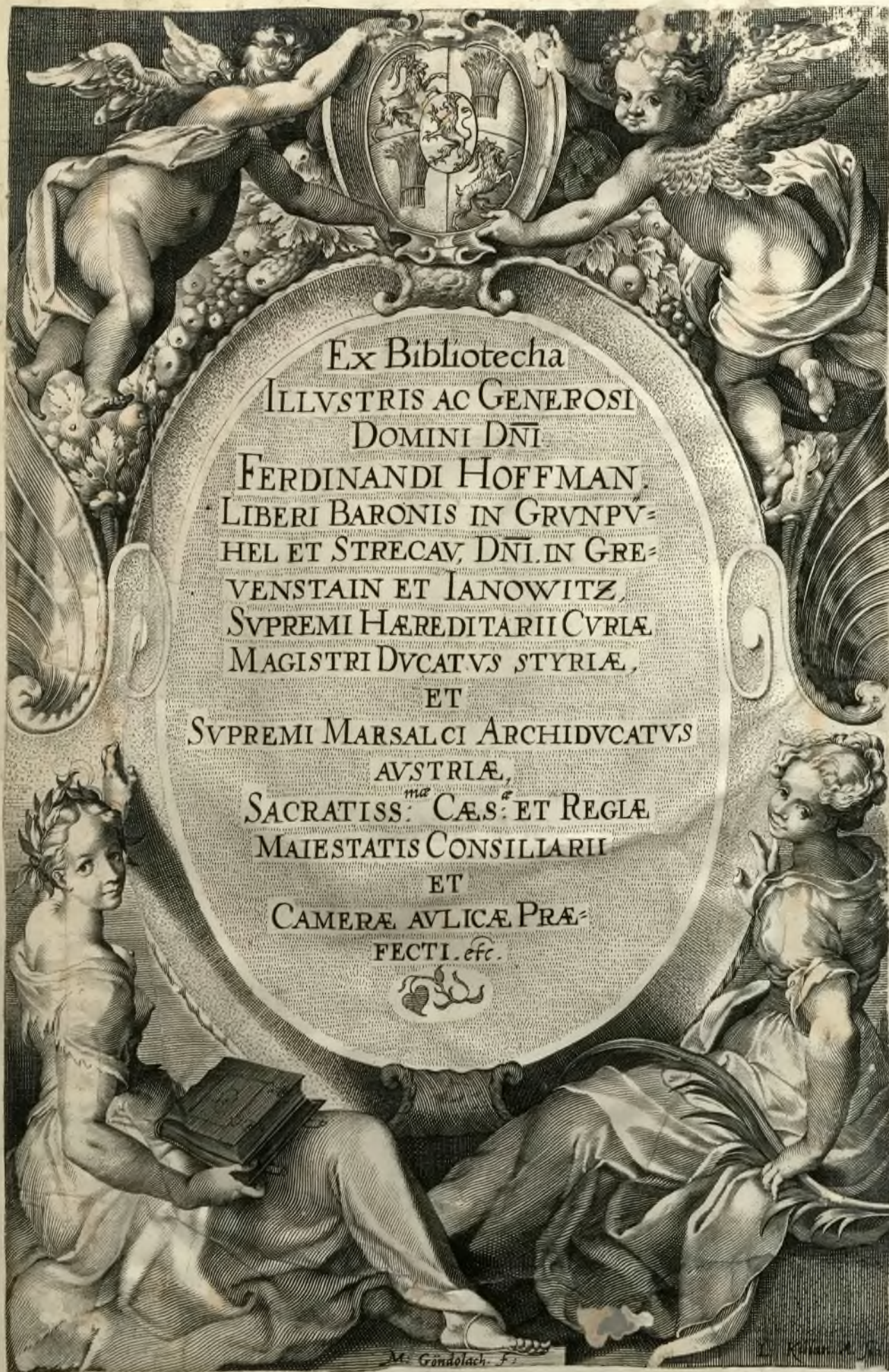
R 32

IV

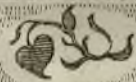
Rekopis

MF

Ex Bibliotheca
ILLVSTRIS AC GENEROSI
DOMINI DNI
FERDINANDI HOFFMAN.
LIBERI BARONIS IN GRVNPV-
HEL ET STRECAV, DNI IN GRE-
VENSTAIN ET IANOWITZ,
SVPREMI HÆREDITARII CVRIÆ
MAGISTRI DVCATVS STYRIÆ,
ET
SVPREMI MARSALCI ARCHIDVCATVS
AVSTRIÆ,
SACRATISS: CÆS: ET REGIÆ
MAIESTATIS CONSILLARII
ET
CAMERÆ AVLICÆ PRÆ-
FECTI. etc.

24

487

($\approx$ 5000)

2020
35

AK. 32. IV

R 32 IV

2
COMMENTARIORVM
RERVM LVSATIARVM

LIBRI VI.

Quibus accessit Septimus, de
LVSATIIS literarum armorumque
gloria clavis.

COLLECTORE
CHRISTOPHORO MANLIO
Gorlicio Lusatio.

Daniel. Deus constituit et transfert regna.
Deut. 32. Memento dierum antiquorum, cogi-
ta generationes singulas: interroga patrem
tuum et annuntiabit tibi: maiores tuos & di-
cent tibi.

Deut. 4. Interroga de diebus antiquis, qui fue-
runt ante te, ex die quo creauit Dominus Deus
hominem super terram.

LVSATIA, quæ hodie sic nominatur, ab oriente sole Silesiæ obuertitur: Bohemiam attinet à meridie: ab occasu Misniâ habet & Electoratû Saxonicum, a septentrionibus ad marchiam Brandeburgensem fines protendit. A Silesiis quibus Bobera & Nisso fluuijs diuiditur. Rithaimerus Spream addere videtur. Neque enim pars est Silesiæ, ut scribit in præfatione. Saxoniæ Crantius, Vulgi sermonibus deceptus. Nec recte eos, qui Silesiæ fines ad Lusatiâ ponunt, reprehendit Rapolus, totam hanc cum illa censens includendam, quod auctores Vetera quædorum, h. e. Silesiorum regna, huc usque aut eo amplius extendant. Eadem enim ratione Austriam quoque penè omnem, & multas alias regiones, quas olim tenuerunt quadi, Silesiæ quis coniunxerit. A Bohemia Lusatiâ disterminant montes, quos Sudetes vocant, Ptolemæus & alij scriptores antiqui Sueuos Hermunduros, qui Misnenses sunt hodie, à Lusatijs Albim quondam separasse auctores habeo. Et Rithaimerus Lusatiâ regiunculam inter Albim, Oderam & Bohemiæ montes interiacere ait. Nunc ab eo latere contractior non nihil est Lusatiâ, nec ad ripam
Albis

Albis orientalem pertingit. Ideo tamen fluminis (Ut rectè Tacitus ait) inclÿti & noti mentionem feci, ut, quā in parte orbis terrarū sita sit hęc regio, exten^{ti} etiam scire possent. De Lusatÿs accipiendus est Garlon, eumq^{ue} secutus Scheurlus, cum à Misna regione, quā ortū ea spectat. Umdeliam seu Umdalos (sic Slaui appellant) haud procū abesse scribunt. Nec vero in quālicūq^{ue} hac descriptione metas constituō, ut in iudi^{ci}o regundorum finium exquisitè xⁱ ἀπολόμας: sed more historico tanquā limites illustres & durabiles ostendo, ut aliquo modo situs regionis agnosci possit, etiamsi alicūbi hoc præsertim tempore spacia uel angustⁱ, ora sunt uel latiora. Eleganter autem, ut omnia, hos limites V. CL. Joachimus Meisterus præceptor meus & cuius in descriptione Urbis Gorlicij complex^{us} us est his versibus.

Est regio latis Vicina Bohemia terris
Tanq^{ue}it, Lusatiam Veteres dixere colonj.
quā videt emersi nitidos Hyperionis ortus
Prætexunt latus Umbrosi pineta Silesi.
Proxima (qua Calaber dominator fulminis Auster
Imbro ferit) loca monticola coluere Bohemj,
Diuitijs gens clara, feracibus inclÿta terris:
Seu Cereris dotes, seu Bacchi Vinea requiras.
Hesperios mittit Lephÿros, aurasq^{ue} tepentes
Mismia, turritum tollens caput alta, metallo
Vincta

4

Vincta pedes, Variasq' gerens in corpore merces,
Sed quā Mænalia Boreas ruit horrifer Arcto,
Vda paludosis contingit Marchia terris.

Porro LVSATIA est omnis diuisa in partes duas. Su-
perior quā maiorem quidam vocare audent, sex ha-
bet ciuitates federatas inter se & socias, regnoq' Bohe-
mia hodie immediate subditas omnes, à quarum nūme-
ro Hexapolis tractus ille dicitur, cum ab alijs tum à
Iohanne Slechta ex Wlsehrd Bohemo in quadam ad
Ioh. Sturnum epistola: nimirum Búdissinam, Willichio
Búdissam. Gorlicium (sic Aneas capite Bohemiae
LV, & eum secutus Olomūcensis, Vocant) Sittau-
iam, Lobauiam, Laubam & Camitium. Hoc n-
ordine recensentur in inscriptione epistolae cuiusdam
Hussitarum, de qua libro sexto dicetur. In exemplo
tamen iuramenti fidelitatis Ladislao I postumo Bo-
hemorum regi ab hexapolitanis dati, & plerisq' an-
naliū Sittauiensium locis, Lobauiae Lauba pponitur.
Harum antiquissimam esse Lobauiam & perhibent
Vüler, & Iohannes Laüterbachius lib. 2 Epigramm-
scribit. Ea hoc anno 1570, media nocte, quartum
Vulbris diem insecuta spacio duarum horarum incendio
consumpta est, septem (al. xviii) solummodo domibus
saluis, sex hominibus in cella (hypoaeo) suffocatis.
Celebratissimum quidem est GORLICIVM & primi
nominis etiam Rithaimen testimonio.

----- atq' Urbes sibi federe iunctas
Omicit, & alituum Veneris regina Volucres,

secundum Meisterum nostrum: quippe cuius apud externos
quodq; in tantum percrebuerit etiam quam pro te maior fa-
ma, ut, qui patrum memoria in aula Pannonica Ludouici
regis fuerunt ex heXapoli oriundi, narrare comperiamq;
magnum ibi ad ipsos factum hominum concursum certa-
tim rogitantium super ijs quae de repub. nostra omnem
fidem superantia, tum passim iactari audiuiissent. Prae-
cipue autem celebrata fuere, praeter opes Urbis & mag-
nificentiam purgata latrocinijs tota Vicinia, disciplinae
ciuilis honestas, et executio iusticiae ad rigorem usq;
seuera, adeo ut ob res leuiculas nescio quas morte ibi
multati dicantur aliqui, & circumferantur etiamnum
rythmi Vernaculi hoc sensu: praecclare de eo actum
Videri, qui Budissinae vinctula, Gorlicij suspendium, Sitta-
uiae nuptias effugisset. Unde Meisterus Gorlicium in-
quit fuisse.

Fune minax, gladioq; ferox, pænaq; timendum,
Vel cruce, uel flama, uel caeco carcere fontes
Tollere, & ense truces Velox abolere nocentes.

Item. Nam quod opes tuto dubijs committere terris
Mercator possit, nostra Virtute peractum est.
Et mox. Non ego, quae Virtus latronum exscindere gentem
Expeditam: nimium nobis temeraria Musa es
Si procul a prima repeter exordia fama,
Hoc satis est: proprijs priuatam Vinibus Usam
Sæuò, Principibus regnata per oppida, ferro
Armatos posuisse pedes, quæsita nocentum
Donec ad mimites traherentur corpora pænas.
Ipsa mihi testis piscolis Marchia ternis, Territa

Territa sæpe foro gladiorum luce corusca
 In medio, præbens armis loca peruia nostris.
 Tum rigida nullus raptores perdere fures
 fusticie modus: hic laqueo pent, ille securi,
 ponit hic obscuro cruciatam carcere vitam,
 Mille modi leti, latronum funera mille,
 Extulit optatos donec pax aurea Vultus.

Gaudebant. n. Gorlicenses privilegijs, quorum beneficio
 ipsis in omnibus omnium circumcirca principum ditionib;
 grassatores & hostes publicos, viarum messorum, fures
 & id genus homines facinorosos inuestigare, insequi &
 prehendere licuit: quod quidem nullo natalium cuiusq;
 respectu non aestimandis impensis præstiteret, non etiam
 fortasse nunq; uel strictius æquo uel præcipitantig.

— — — — — neq; enim tam patna rara est,
 Ut manifesta nequem. Ut cum F. Fabri Sabotho
 loquar. Atq; hinc est, quod Stephanus Gerhardus
 Regiomontanus, pancyrico domus Saxonica Gor,
 licenses rigidos, ipsiusq; Laseuci fidissimos, insectato,
 res appellat. Nec domi nec in Vicinia coercuisse
 Vim prædonum contenti, ex Ultimis Morauia Bohe,
 miaq; finibus, Marchia & ipsa Hercinia retractos
 ad supplicium rapuere. Ac ne quis Meisteri tanq;
 domestici testis fidem eleuet, atq; hoc intorqueat:
 oïxoder o' mæglub, audiat ab exteris etiam ele,
 gantissimis Poëtis pleno ore decantata patriæ nostræ
 elogia. Sic ier Amylius ad Acontium & Pannonium
 Postera Gorliciam lux vos traducet ad Urbem
 Legibus insignem iudicioq; locum.

Non

Non alibi ciues tam stricto iure tenetur,
Non alibi fontes tanta pericla manent.
Sæpe leuē tenui meruit qui crimine pœnam,
Vel cruce vel rigido traditur ense neq.
Tanta Viris grauitas, tanta est reuerentia iuris,
Ciuibz hic tantum non licet esse malis.
Et Seccerūtiūs epithalamio, quod Erasmo Reinholdo
mathematico Vitebergensi scripsit, cum is æstiuo semestri
academiæ Rector Martham prætoris Gorlicensis Pauli
Bneiden filiam secundam uxorem duceret, anno 1550.
Urbs (inquit) ad Silesios fama iacet inlÿta fines,
Incola Gorliciam nomine turba vocat:
Semper Ubi legum viguit veneranda potestas,
Et rexit mores publica cura bonos.

Aliorū obscuriorū testimonia prætereo. Fuit hoc
quoq; peculiare Gorlicensium priuilegium, ut à sententiâ
per præfectum & assessores ordinarios lata ad regem
appellare ipsis liceret. BUDISSINENSES præter
primam sessionem etiam hac gaudent prærogatiua, quod
litteras hexapoli toti (communi & generali titulo) in
scriptas ipsi primi resignant. Unde factum est, ut cum
patrum memora, Micælo Mancero & Baldassaro
Lausnitio Budissinæ consulibz, marchio Brandebur-
gius aliq; principes ad hexapolitanos scripserant,
easq; litteras Gorlicenses primi omnium acceperant,
& resignatas lectasq; postea demum Budissinensibz
misissent, hi eas non receperunt, sed principibz scrip-
serunt; in reddendis sibi literis ipsorum antiquum &
usitatum ordinem neglectum. Ideo respondere se
ad

6
ad eas non posse. Orare, ne id moleste ferant principes.
Ita denūo à principibus exaratae sunt literae, & Būdisi-
nensibus primo loco missae. Eam ob rem Labāuiam
indictus est hexapolitanorum conuentus, & quidem
reliquae ciuitates omnes Būdisinensibus aduersatae sunt.
Nihilominus tamen illi hanc suam prerogatiuam de-
fenderunt & retinuerunt. Gaudebat etiam ea-
dem ciuitas hoc priuilegio, ut, si ex re ipsius vi-
deretur, rege non requisito, statuta condere, eademq;
rursus antiquare, minuire, augere & emendare
posset, & ne cui ciuium à sententia senatus ad
vllas personas, ad vlla loca (præterq; immediate
ad regem) appellare liceret: & si quis post interpo-
sitam appellationem causa cecidisset, is pena capita-
li afficeretur. Hoc Caroli imp. diploma post recita-
tionem statutorum semper legi solitum fuit. Sed an-
no 1547 vna cum alijs ciuitati est ademptum.

SITTAVIENSES Caroli III imp. sub anno
1364 inter eas quas dixi vrbes primum in anna-
libus ipsorum repenō nominatos. Ante n. ad re-
liquam Bohemiam, ut ita dixerim, immediate per-
tinerant, ut quædam tabularum regni Bohemij
signatura testatur. Additur autem compendij &
emolumenti ipsorum ea in mutatione habitam esse
rationem. Cis Sūdeter n. cum Sittauia sita sit,
non potuisse ei, si quando laborabat, in tempore
subueniri à Bohemis. Nunc auxilium habere
in

in propinquo. Tum etiam multum civibus emetiendum
fuisse itineris, magnos faciendos sumptus non etiam nul-
la adeunda pericula, quoties ad conventus regni Pra-
gam, Litomentiam aut Benešoviam indidos evocarent.
Accessisse quod imperata ipsis ad expeditiones auxilia,
non sine difficultate montana superarent. His igitur
et alijs molestijs atq; incommoditatibus ut levarentur, simul
ut per eam occasionem cum Germanis eo melius coalesce-
rent, reliquis cismontanis civitatibus tum coniunctos
Sittavienses. Nec alio consilio Svidnicium, Stregoni-
am, fauoniam, Leobergam, Boleslaviam, Hirsbergam,
in Silesia, Olomucium, Brummam & quatuor alias Ur-
bes in Moravia, Glogoviam, Freistadium, Guram,
Sprottam, Grünbergam & Stribusium in ducatu Glo-
govienſe in Lusatia inferiore ea, quae mox recensebimus,
oppida vno quasi foedere esse colligata. Laudabilem
Vero hanc & pulcerrimam coniunctionem, quae in singu-
lis illis regionibus senae civitates primarie, inita inter
se aeq; foederum legibus societate ad mutuam consilio-
rum & auxiliorum communicationem sunt deunctae,
hanc ergo sancitam auctoritate regia eo fere tem-
pore, quo marchionatus Moravia, & ducatus Po-
loniae sive Silesiae cum marchia Gorlicensi coronae
regni Bohemiae sunt incorporati à Carolo IV imp.
(quem notum est exemplo regum Gallicorum apud
quos educatus fuerat, extollendis & augendis civi-
tatibus studuisse) ac postea a successoribus approba-
tam & confirmatam. Porro fuit tempus cum
Sittavienses repudiata citramontanarum civitatum

amicitiâ ad Pragensem rursus societatem aspirarunt, idq
suâ sponte, nulla compulsi necessitate. Destitit tamen
à proposito persuasi à Vicinis commemoratione cum eâ,
quas exposuimus, Unionis Hexapolitanae commoditatum,
tum periculorum & dispendiorum, quae civitati ipsorum
tentata disunctorum esset allatura. Dehortationis capita
in charta vidimus consignata: erant autem haec ferè.
Cum eis sit solvere cuius est ligare, non videri verisimile
regem Bohemiae, ut maxime ea de re sollicitetur, per-
missurum, Unionem sex civitatum, maturo consilio misti,
tutam, tanti temporis praescriptione roboratam, & qua
tot sui praedecessores ratam habuissent, tunc demum
dissolui: praesertim cum non ita pridem in transactione
Olamucense Mathiae & Vladislai regum, cum Mathiae
cederet Lusatia superior, Sittavienses quoque in hac citra
contradictionem aut tergiversationem ullam censi fue-
rint. Facile item fieri posse, ut separati & auctori-
tate reliqua Hexapoli Sittavienses Baroni postea cui-
piam Bohemo tradantur, sicut antea quoque domino
de Lÿppa traditi fuissent: quo casu tunc non possent
se tuen aurea bulla, ut aliae civitates Ultra (quid
si citra) montanae. Demum verendum, ne si bello mi-
grante Praegenses Hussitae praesidia urbi Sittavien-
si imponerent, ab ijs plus quam ab hoste ipsa civibus
incommodetur, id quod ante paucos annos Glogouenses
& Eleutheropolitani essent (sint) experti. Haec fuere
argumentorum dissuasivorum praecipuorum semina.
Nam quae praeterea declamitat consilij istius auctor

de vitanda hæreticorum societate & commercio ut disci-
minis ita infamiae pleno, deq; periculis, q; primi omnium
Sittavienses essent experturi, si à Pontifice aut Imperatore
bellum Hussitis inferretur, ea quia ad institutam nihil faci-
unt, prudens prætereo. De condito Gorlicio, itemq; Sitta-
via libro tertio dicemus. **LAVBA** seu Laubingia
ut Amylig nominat, quando et à quibus fundata &
muris cincta sit, ignorari fatetur Cnemiander inde ori-
undus, qui patriæ suæ res gestas memoratū dignas à
centum circiter annis ad suam usq; memoriam repetitas li-
teris mandavit. quod ne mirum mihi videatur, gemina
facit eius Urbis parwohedzia. Nam & ab Hussitis
deleta est funditus, & sexaginta annis post, incendio pe-
nitus consumpta, ut suis locis indicabim; quib; calami-
tatib; periit, si quid forte ea de re in archivis reip.
asseruatum fuerat annotationum & monumentorum vetusto-
rum. quam autem idem Cnemiander patriæ suæ origi-
nem indagaturus, ex Polonorum Chronicis adfert con-
iecturam de arce Luban à Boleslao casuo Legnicense Gor-
licij & Sittaviæ domino, cum is anno 1250 bello
contra fratrem Henricum Cracoviensem ad egestatem
reductus stipendia militib; solvere non posset, Johanni
& Ottoni Brandeburgis pro certa pecuniæ summa op-
pignorata coniecturam adfert, ea à se ipsa refellitur.
Lubussensem enim illam arcem episcopalem à Miechoviense
intelligi ex Cromero apparet. Aliorum de Voldemaro
Brandenburgio opinionem libro 5 referemus. De
CAMITIO hoc tantum ciues narrant, à nobilib; Ca-
mitijs olim in monte Vicino habitantib; oppidum de-
nominatum, cum antea à trib; cauponis loco nomen esset
quæ

quæ appellatio postea in alium pagum inter Bûdissinam & Camitium sit translata, Hesse prius Blauico nomine celebrum. Annotatum etiam reperi Camicium cum Manastella cœnobio & omnibus illis pertinentibus olim, dum marchionibus & Brandeburgenses in Lusatia superiore rerum poterentur, peculiarem fuisse dominatam.

De Bûdissinæ etymo nota est Vulsæ narratio. Baro, nem Bohemicum loci dominum, cum Uterum ferret ei uxorem si filium, id quod maxime optabat ipse, ederet, inde oppido nomen fore quodammodo Vouisse. Mare nato, Bûdissinam vocatam urbem, quæ vox lingua Hænetæ idem sonat, ac si diceret: Si erit filius. Alij regem, cum obstetrix nunciaret de uxoris partu ibi edito, quæsiuisse aiunt, Filius ne esset, atque inde loco nomen factum. Amylius lib. 5. ad hospitalitatem Bûdissinensium respiciens à celebri illa in fabulis unum Baucide etymon Urbis laudens deducit. Jamque ubi quarta dies roseo decedet Olympo

Baucenij tanget mœnia Vestra ratis,
Mœnia quæ liquidis gelidus Sprea præterit undis,
Subque caua largas rupe volutat aquas.

Forſitan hæc Veteri tenet Urbs à Baucide nomen,
Hospite quæ summis Juppiter Usus erit

Porro sex hæc ciuitates, ex quo regno Bohemiæ subiectæ & regum ordinatione Unitæ fuere, ut plurimum exactiones indicatas hac proportionem conferre consuevere, ut trientem h. e. Unam tertiam partem Grotlicenses soli, alteram Bûdissini cum Laubanis, Ultimam Dittauenses,

ses, Camitiani & Lobauenses simul pendant, neq; ij tamen
æqualiter, ut exemplo patebit. Si Hexapolitanis mille au-
teorum pensio imponatur, Gorlicenses dant tertiam partem,
nimirum CCCXXXIII aureos. Altera pars tertia in tres
alias particulas subdividitur, quarum duas h. e. bessem Bü-
dissini solvunt, nimirum CCXXII aureos, residuam Lauba-
ni puta CXI aureos. Postremam tertiam partem
in quatuor portiones partiuntur, quarum tres à Sittau-
ensibus, quarta à Camitianis contribuitur, ita ut hi LX
XXIII, illi CCXLIX aureos pendant. quod reliquum
est, Lobauenses supplent. Exbris & Lubrige gemini,
niglis Drs xxij. xxij 2c. thrl, sed restant duo tan-
tum aurei. Sic Cnemiander. Gorlicensium annales
sub anno 1526 exemplum tale tradunt. Si à to-
ta Hexapoli exigantur Sexagenæ Unde Vigniti, Gor-
licium sex, Büdissinam & Laubam simul totidem, nec
minus Sittauiam & Camicium, Unicam vero, quæ
restat, Sexagenam Lobauiam collaturam.

Sunt et superioris Lusatiae alia quædam oppida. Co-
nißprugum post mortem Christophori Burggrauij à
Obona Lusatiae superiori præfecti Gaspar gentilis eig
dominus Straupicensis emit. Conflagrauit id penitus
præter arcem & paroeciam anno 1530 feria quinta
post pascha, quo post eclipsin ☉ in ♀ Dresdæ quoq; &
alibi incendia coërta Victorinus Schonfeld annotauit.
Hærsuerdum Barones Schonburgj tenere hacten-
us, agnati eorum, qui in Misnia Glaucha, Valde-
purgo & Hartensteino potiuntur. Nunc Guiliel-
mi gibbosi Viduæ gentis Püdlitæ, magnifici & ge-
nerosi domini Gwoltganzj Ernesti Gans nobilis

9

domini à Püdlitz & hæreditarij marchie Brandeburgensis
marescalli soror, cum filio unico impubere oppidi hærede super
est. Hirffeldum h. e. Edaßonedior cum Vicina moletrina
Sittauensis iungit est. Vecerius. Bernstetelum cum novem
pagis coherentibus Mariastellensi abbatissæ Christine à
Baudissin, Ostricium Barbara Beluicia Vestali maximæ
contigui Vallis Marianæ canobij subest. Lyßsam Vicum,
quam marcam Lusatie nonnullis appellare placet, Gotto-
nes. Reichenbachum Gersdorfj à Dobschitz; Schön-
brüggen Joachimi Frentzelij ad Conigshannum & Lie-
benstainum Equ. aurati, ciuis Gorlicensis hæredes te-
nent: Rotenburgo Erasmus Nosticius: Müscowiano
Baronatui Fabianus Schöneich Equ. auratus dū-
catūs Saganensis quondam Capitaneus: Polnitio
Johannes Schliebius superioris Lusatie Capitaneus,
imperat. Rulandum Caspar Gerstorfius: Conigshannum
Pencigj, Schreiberstorfj & Panewitz possident.

Lusatie superioris ad circumiacentes regiones
hic ferè est situs. Bohemie contigua est Sittauia
cum Grefensteino olim Burgraviarum à Dhona
nunc magnifici Vin. dn. Georgij Mehlæ à Strolitz
imperatoris matris consiliarij et regni Bohemie procan-
cellarij arce, Oiuino canobio & Hirffeldo Ostricioq;
oppidis. Silesiam Lauba spectat: Mismiam Būdiß-
sina, Mariesternsum canobium, Camicium, Rulandum
& in ipso Mismie aditu Polnitium & Conigsprügum.
In Umbilico Gorlicium, Reichenbachum & Lobauia:
m

in inferioris Lusatiae confinio Rotenburgum & Muscoui-
um sita sunt. Atque ut situs regionis certius cognosci possit,
adscribo Q. M. praecipuarum Urbium $\epsilon\epsilon\alpha\epsilon\mu\alpha\lambda\alpha$.
Sittauia enim, secundum Apianum & alios, longitudo
est partium xxxii, scrupulorum partium 32 scrupulorum
30; latitudo partium 51; quibus in calculo quadrang-
ulum h. e. 15 scrup. addit mathematicus noster Barpto-
lemaeus Scultetus. Et hanc urbem dodecatemorio Can-
cri subiicit Cardanus Schoeneri observationes & an-
notata secutus. Budissina longitudinem habet parti-
um 31 scrupulorum 50; latitudinem partium 51 precise.

Inter Gorlicium & Laubam Gersdorfum paucis est,
anno 1548 tali quodam prodigio nobilitatus. Cum
enim ibi rusticus quidam Vir pius, honestus ac fide-
dignus in agrum suum iuisset ad colligendas segetes,
quas paulo ante demessuerat, vidit ex stipulis copiose
sanguinem manantem, ita ut fere manipuli sanguine
contaminarentur. Rusticus hoc prodigioso spectaculo
perterritus statim alijs rem indicat. Fit concursus a
plurimis. In sulcis multum sanguinis coagulati appa-
ret. Ac ad ducenta saxa eo cruore respersa in prodig-
ij testimonium ex agro illo ablata auctoritas affir-
marunt. Sic fere Melanchthon in quadam epistola.
Meminit prodigij Stiagelius Daphnide ecloga,
q. gratulationem continet de reatu Joh. Fridenici
I. electoris captiui.

— — — — — fluído Ceres vda cruore
Decidit in calathos, misero suspecta colono.

In Uratisslauiensium annalibus annotatum est, non Gers-
dorfum solum, sed et Sigefrisedorfi in districtu Lauben-
si

si spicas frumenti seu culmos, dum curribus imponuntur mergi-
 tes crūore manantes esse visos, circa festum Margarethæ sub
 initium messis. Simile quiddam in Hausdorfo pago accidisse
 eodem anno refert Fricelius secunda parte prodigiorum.
 Eodem anno ad oppidum Bockenheim in ditione Brunsuicenses
 ex agro sanguis erupit cū fontis scaturigo multa altitudine
 ac diu fluxit. Hoc ad annum 1551 refert Fricelius.
 Quo anno Romani ad Thrasimenum lacum in Hetruria ab
 Hannibale cruento prælio victi sunt, Antij metentibus
 cruentas in corbem spicas cecidisse memoria est proditum.

Inferioris quoque seu minoris LVSATIÆ sex nu-
 merantur oppida præcipua confœderata & ipsa: LVCA,
 quæ vox lingua Heneta pratum significat Gubena, Som-
 merfeldum, Sprembergum, Lubinum Villichio Lubenum.
 & Calouia, quam Caluam vocabat Melancthon. Hæc
 enim diserte in Venceslai et Sigismundi regum priuile-
 gijs hoc ordine recensentur. Regno Bohemiæ immediate
 subsunt omnia, præter Sommerfeldum Johanni marchio-
 ni Brandeburgio subiectum & Sprembergum. SPREM-
 BERGVM, cui olim Grotcauia vocabulum, Carolus IV^{us}
 anno 1360 euntum Lusatiæ inferiori adiunxit, de quo
 suo loco. Inde etiamnum misigne gerit leonis Bohemij
 cum cauda duplicata, sed qui in eodem oppidi templo ali-
 bi albo, alibi nigro colore pictus visitur. Atque in hoc
 oppido patrum nostrarum memoria, præsertim Henrico Tunc-
 elio & Alberto Slicone præfectis, crebro habita sunt
 comitia, quæ extra sex Lusatiæ inferioris circulos & ter-
 ritoria haberi non possunt. Ludouico Vero regnan-
 te, ut sub anno 1508 plenius referemus, medie-
 tas

tas reddituum arcis Sprembergensis ordinibus marchionatus
Lusatiae inferioris, pro mutatis à Sonneburgio in regis gra-
tiam tribus forte florenorum rhenanorum millibus fuit oppignerata.
Eam pecuniam 7 mille ac ducentos praeterea joachimicos di-
numerare, redemptamq; antepocham ordinibus restituere cum re-
cepisset Bohuslaus Felix Lobowiczus 7 Hassensteinius
baro in Lyttschka imperatoriae maiestati à consilijs
7 marchionatus Lusatiae inferioris praefectus, ordines in-
ris sui, quod in dimidio reddituum usufructu pignoratiti-
um habebant, quasi possessionem ei cesserunt anno 1562.
Postea Hassensteinius reliquam etiam partem cum omni-
bus pertinentijs à Ferdinando imp. cui Unicorum in ex-
pugnato Blassenburgo iuventum donauerat, pro eadem
florinorum 7 joachimicorum summa in compensationem ser-
uitiorum 7 obsequiorum ipsi imperatori praestitorum here-
ditarie impetrauit anno 1564. 22 April. Falso. n-
persuasum erat Ferdinando, ordines in dimidiam partem
territorii seu circuli Sprembergensis (nam qui barona,
et x nls, y fletum appellant, non recte loquuntur) cum nobilitate, ar-
ce 7 oppido omnibusq; pertinentijs plenum 7 heredi-
tarium dominium habuisse, eiusq; possessionem omnem
maturo consilio 7 communi consensu Hassensteinio here-
ditarie vendidisse ac tradidisse, simulq; consensum illi
sum praebuisse, ut de emptione alterius medietatis cum
imp. transigere (sibi dargenbus) posset. Seruitia ta-
men equestria itemq; exactiones (Bolze und Störren)
7 similia quae nobiles seu Vasalli quorum in Sprember-
gensi territorio sunt circiter duodequingenta, regibus

Bohemiæ præstare et pendere consueſcent, ſibi & ſucceſſoribꝫ
ſuis expreſſè reſeruauit imp. Mox archidux loco imp. commiſſa-
rios miſit, qui nobiles totius territorij Sprembergensis, ciues
Sprembergenses & agreſtes ad arcem Sprembergensem perti-
nentes ſimul per inſurandum in fidem Haſſenſteinij adigerent.
Cum autem nobilitas Vniuerſa priuilegijs marchionatus & ſuis
freta homagium & ſubiectiorem hæreditariam recuſaret, &
ad Ferdinandum imp. eoꝝ hoc anno 1564 die Jacobi
mortuo, ad fr. eius & ſucceſſorem Maxm II. huiusꝫ fra-
trem Ferdinandum archiducem per modum humiliſſimæ
ſupplicationis cauſam ſuam deferret, Haſſenſteinij impera-
tori gratificaturus omni in nobilitatem iuri renūciavit
Ut teſtatur diploma Max. imp. anno 1566 23 Julij
Viennæ datum. Atqꝫ ita tandem arcem & Urbem
Sprembergensem cum ſex pagis omnibuꝫ fructibꝫ & per-
tinentijs, nobilitate tamen exempta, Haſſenſteinio certis
conditionibus infeudum hæreditarium conceſſit & con-
firmavit imp. diplomate dato in caſtris ad Rabum Pan-
noniæ 6 ixbr anno 1566, cum is iam antea ciui-
bus & ruſticis homagium hæreditarium extorſiſſet
die dominico. Quæ omnia cum annum tantum poſſe-
diſſet Haſſenſteinij, mox Caſpary Miquiuitio in Bre-
noriæ regio Luſatiæ inferioris iudici prouinciali tri-
ginta amplius millibus florenorum Vendidit. Is
anno 1569 mense Maio multis liberis relictis de-
ceſſit, pendente adhuc nobilitatis cum Haſſenſteinio
lite. Cæterum incendio periit Sprembergum anno
1556, ut in ſecundo tomo mitimationum Vitebergens.
apparet.

Reliquæ

Reliquæ inferioris Lusatiae, oppidorum nimirum mediâ
te marchionatui coniunctorum, quod ad dominia attinet, hoc
tempore talis est status, quantum nos quidem partim pere-
grinando, partim percontando cognoscere hactenus potuimus.
Forstum Fredericus Melchioris ex Hedwige Ostrogia,
& Vdalricus Balthasaris ex Dorothea Schenckia Lan-
desbergense F. F. patrueles, horumq; patruus Janus
Mathiae F. Jani, qui Francofurti superioribus annis
rectoratum gessit, pater, barones Biberstienj de anti-
quissima comitum cornuaceruini prosapia, coniunctim
tenent: Pfortenam vero oppidulum Vicinum Fridri-
cus solus. Eorum agnati paulo ante nostram memo-
riam habuere Sorauiam (Wilichio Sorabium est)
Triblauiam, Muscouium, & in aditu Lusatiae superio-
ris Fridelandum, quod postea Fridericus Roderus
nactus est eiq; coniunctum Seidebergum. Fuit
tempus, cum Bescouiensem quoq; & Storchouianum
baronatus possedere, qui postea episcopae Lebusensi
& ab hac rursus Johanni marchioni Brandebur-
gensi oppignerati sunt. Deflagrauit Storchouia
tota, cum templo, curia & moletinis arce marchi-
onis excepta anno 1570. 16 Calend. iux. br.
insigne oppidi ciconia. Insigne Urbis Forstensis cor-
nuaceruinum, quod rubrum in planicie crocea cum cer-
uo integro & (dama rupicapra etiam, tribusq; fal-
cibus frumentarijs Barones ipsi in dextra parte sum-
mi clipei & in galea quoq; iuxta manum gladium
tenentem gerunt: In minoribus tamen sigillis tam

tam in casside quam scuto cornu solo utante. Est penes
me numus argenteus antiq^{us} Johannis domini de Biberstein
(sic enim habet inscriptio) ab una facie cornu ceruinum cum
quinque ramis, ab altera literam S. Sorauiensis ciuitatis sig-
na prae se ferens. Sorauiā Bibersteniorum olim residen-
tia in Triblauia, domino Sigefrido Promnicio libero
baroni. In Plessa, Sora in Tribel Ducatus Saganen-
sis tenentano subsunt una cum Pribusio nunc ad dūca-
tum pertinente. Vetschouiam possidet Johannes in
Schlieben fil. v. cl. Eustathij Slicbij in Baruto, de
quo libro ultimo. Drebcouia Johannes in Joachim
Coceritij resident, Guilielmo Stemkellero et partem tenente.

Ante annos plus minus sesqui, in annalib^{us} Silesiae mentio fit Johanni
centum Ericus Schenckius Vi^{ci} Biberstenij, quem Henricus tertius duc
cum habuit, ut literae eius quae fidelis, dux Silesiae in Princeps Glog-
dam docent. Stemkellerorum inie, qui se heredem etiam Poloniae &
meminit inscriptio saxi cuiusdam minum Posnamiae appellauit, cum ex
amplissimi Vratislauiae in eade tu misit ad pacandam Poloniam maiorem
Magdalaea, quae talis est. contra Vladislaum Lodouicum, tametsi
Anno dn. M. ccc. quadra, rem non bene gessit. Cūreg p. 92
gelimo secundo, in Vigilia ascensionis dn. obiit Eli-
beth Vxor Rubegei Steynkellers, orate pro ea. Georgij
Stemkelleri senatoris Vratislauiensis meminit Crato in Gristo,
in historia circa annum 1467. Luberassum de Lube-
nauiam habet uir antiqua generis nobilitate Joachim
Schulenburgius ad Löniciū, Pencunū in. De
Lubenaui arce auorum memoria Polentij cum Calceren-
teris his fuit. Fridelandum Lusatie inferioris Mar-
tinum comitem de Hohenstein dominum ad quatuor
rotas respicit, utpote in praesentia ordinis militiae S.
Johannis Hierosolymitani per Marchiam, Saxoniam,
Po,

Pomeraniam & Vandaliam magistrum, cuius residentia est
Sonnepurgum in terra Sternebergense. Idem Schenkendorfum
in terra Veteri, quam uocant, minus dimidio à Gobbino
milliano, cum multis ei coherentibus pagis tenet, per prede-
cessores suos non ita pridem à Coceritis coemptum, ex qua
familia Jacobus regis Polonici, cui seruierat, commendatio-
ne, ab agnato huius Bohemiae rege territorium illud in
feudum acceperat. Olim senatui Gobbiniensi subfuisse
audio. Multosam Georgius, Johannes & Fridencus
Bückersdorfij (al. Bursdorff) tenent. Fürsteburgum
Erhardo abbati Cellensi, per cuius predecessores de
Richterorum familia 500 aut summum 700 aureis
coemptum est quondam. Sonneuualdum superioribus annis
exustum comitibus Solmensibus subest. Ex hac familia u-
uenis quidam, generosus dn. Johannes comes de Solms
& doming in Mÿntzenberg cum Bernhardo Brei-
denbachio camerario, decanoque Moguntino & Philip-
po Bickio equerio, ut ualle uerbo utar, Hierosolymas ad
sacrum sepulcrum & inde in montem Sinai ad diuam Ca-
tharinam profectus anno 1483, & confecto utroque itinere
in reditu dysenteria correptus Alexandria in Aegypto, ibi-
dem diem s. obiit, eodem anno, ipsa nocte, quae festum om-
nium s. s. precedebat, ad 8. Micaelum in templo fave-
bitarum, ubi est sepultura peregrinorum Christianorum,
tumulatus, ut testatur Breidenbachiana peregrinationum
istarum historia, quae exstat: Unde & insigni eius fami-
liae exprimi curauimus. Coltheimum ut Brotusius appel-
lat cum septem pagis Stoterheimis subest cum septem
pagis.

pagis. Dobniliūm cenobiūm à monachis vacuū cū sub,
iecto ei oppido Kirchano Rodolphus, (Henricus Volckman
minimus) Gersdorf, pro certa pecunie summa, quam alii,
quando Imperatori in Hungariam expeditionem molienti
dedit mutuam, Velut hypotheca nomine tenet, Pontificis
etiam consensu, qui eam alienationem eo facilius approba-
uit & ratam habuit, q̃ pecuniam illam non in profanos
Usus conuersurus, sed in pium aduersus Turcos Christiani
nominis hostes bellum impensurus esset Imperator. Atq̃
hæc omnia, quæ hactenus rens recensuimus, loca regia vlti-
mo appellant, quod à regibus Bohemie conferantur.
Nunc aliorum principum in Lusatia inferiore ditionem Videbim.

Fratres Rodolphus Henricus Volckman minimus.

Alij dicunt adhuc esse in ipsa Silesia.

Cotbusium ergo & Pitzna itemq̃ Bescouia &
Sturcouia, Johannem Brandeburgicum dominum recognos-
cunt. At de posterioribz duobz iam dictum est. Conditum
& denominatum est Cotbusium à Baronibus de Cotbus,
quos Francos fuisse præmii speculi Saxonum testatur.
Fuit .n. antiquitus liber Baronatus peculiaris, eūq̃ Fran-
cico aliquando iure usum audio & feudum esse francum
siue liberum h. e. quo ad protectionem à parte domini, &
fidelitatem à parte Vasalli, ita tamen, ut à seruitijs
omnibus immunitus sit Vasallus seu possessor, nec ullum ei
imponi possit onus sine ipsius consensu, ut feudiste docent.
Atq̃ hinc est quod ante annos plus minus 26, cum Fer-
dinandus rex Cotbusium quoq̃ mittere vellet q̃storem,
qui pensionem cereuisiarum exigeret, Johannes marchio
hoc suū ius allegans, ne quid tale fieret, obtinuit.
Habetur tamen diploma mæstituræ Johannis, Ottonis
& Voldeuari marchionum Brandeburgensium de An-
haldina

haldina prosapia, & ostendit barones Cotbusianos Brandepurⁱⁱ
gensium fuisse beneficiarios. Tempus conditi oppidi ignoratur.
In D. Francisci monasterio, ubi nunc Slavica lingua ad po-
pulum sacra habentur conciones, tumulus exstat lapideus
editior domini de Cotbus, quem conventus fundatorem
fuisse Richardum nomine ex chori inscriptione apparet.
Saxo tumuli comata barbataq' baronis effigies micumbit
supina, in dextro latere thoracis, Unde torques etiam depen-
det, præ se ferens insigne familiae Cancrum, aureum
nimirum in planicie candida, ut ostendit suspensus de
pariete clipeus, tametsi nunc vulgo ruber pigritur, ut
in ara maximaedis paroecialis et alibi passim est videre.
Lateri adiacet Vxoris relictæ Adelsheidis icon, cui ipsi
quoq' in dextro brachio clipeus mariti, in laevo gen-
tilicius Colditiorum leonem dimidiatum & sub eo dui-
os tractus obliquos continens, adsculptus est. Capiti
cuiusq' suum cervical, pedibus leo peculiaris subiectus
est. Maritus dextram manum collo vxoris subicit, si-
nistra scutum cancro insignitum una cum gladio pre-
hensum tenet. Calceos habet more istius seculi acu-
minatos lamina ferrea ut et reliquum corpus tector.
Vxor manibus complicatis elevatisq' orans globulos pre-
cationis tenet, siue ova serpentum, ut Erasmus no-
minat. In ora saxi duplici hæc de epigraphæ reli-
quæ sunt Verba. † A. D. M. CCC. VII. obiit*
hic sepultus. A. D. M. CCC. XIX. obiit dñā
Adilheidys relict. dñj. Et in fronte tumuli*
are de helmi dec, si recte legi, quod extremum
fortasse familiae nomen est. Cetera saxo detrito &
cor,

14
corrupto cognosci satis non possunt. Friedehelmi de Cot-
buis solum nomen ad aures meas peruenit. In Venceslai
et Sigismundi regum fratrum priuilegiis, anno 1411 &
1414 Lusatie (inferiori nimirum) datis, inter baro-
nes marchionatus tertio loco Johannes de Cotbuis recen-
setur. Cuius libro sexto bis fiet mentio, anno 1390 &
1400 Vidi D. Remhardi domini de Cotbuis literas
collegio Initeorum anno 1431 calendis VI Niliis
datas, quibus confirmat & noua accessione cumulat
priuilegium super legibus & consuetudinibus ipsorum
quibusdam a patre suo Johanne anno 1406 in pro-
festo S. Andreae eis concessum. At Johannem quidem
in fasciculo temporum Germanico bibliothecae Cotbui-
sianae annotatum est obisse feria tertia post Assumptio-
nem (nisi forte Visitationem legendum est) Mariae eiusdem
anni 1431, quo Remhardi literas exaratas diximus.
Remhardus vero, ut ex dictis eius literis apparet, fra-
trem habuit dominum Luterum cuius idem opifices
diploma quoddam habent leges tribus continens an-
no 1443 die 5 post festum ascensionis dominicae
Cotbuis datum, in quo mentionem facit Luterus
patrueus sui domini Remhardi. Atque hic alter
Remhardus, ut patet, prioris filius fuit, & ultimus
dominus de Cotbuis, qui, ut habet chorus canobij
anno 1475 obiit. Luterus haud dubie fuit
Eusebicus, sodalium Franciscanorum fautor ex-
imius, quem anno 1455 in Vigilia corporis Chri-
fati decessisse eodem in choro & in fasciculo annota-
tum est. Quo ipso anno Fridericus Brandeburgicus

Vicus supramemoratum Luteri diploma linteonibus confirmatus, literis Cotbusij datis, in quibus Cotbusium suam Urbem vocat. Idem Luterus Catloviam pagum A. 1434 Slixdorfum A. 1440 Panevicijs in feudum dedit, ut testantur literae ipsae, cum alterum Labuinaldi, alterum Rostockian, tea possedissent. In posterioribus hisce literis etiam supramemorati patruelis sui Remhardi meminit.

Talem iter facio genealogiam.

Johannes . 1431 .

Luterus	Fredehelm	Remhard. T.
1455	1429	I

hist. Gork.

ex originali Remhard. II. 6

Ultimus 1475.

Tandem defectu stirpis masculae ad puellam heredem pervenisse dominium atque ita ad Brandeburgios devolutum perhibeat. Quando autem Fridericus Brandenburgii huiusmodi Urbis praesentem, de qua inter hunc & Georgium Bohemiae regem de ea bella extiterunt, libro sexto demonstratum. Integra baronum insignia, quae nunc civitas sibi vendicat, ex aedis paroecialis pariete de quodam in curia sculptura una cum reip. secreto appingi curavimus. Caeterum recentius esse fertur Cotbusium, quam Pilsna, qui Vicus est haud multo plus miliano inde distans, celebris iam insigni arce de munitione, quam nostra memoria ibi excitavit Johannes marchio, Spreae parte de ceu brachio eo deducto, tamen si supremam manum illa nondum accepit. Utrumque territorium quondam unum de eundem habuit praefectum. Hodie Cotbusio Bertholdus Mandellstowius ad novam domum ex Brunsuicensi nobilitate Vir literatus. Pilsna Melchior à Lieben ad Schoenbornum praesidet.

Som.

Sommerfeldum eiusdem marchionis beneficio tenuit Henricus Paccius Vir sapientia doctrina & humanitate praestans, cuius apud Cotsbushianos in eade parochiali monumentum exstat lapidem cum effigie ipsius & his inscriptionibus.

DNS

HENRICVS A PACK AD DOBERNITZ IN SOMMERFELD IN MISNICA NOBILITATE CVM ANTIQVITATE ET SPLENDORE FAMILIAE, TVM CVLTV PIETATIS, VIRTVT: SAPIENT: T: LITERARVM PVE ET DOCTR: LONGE PRÆSTANTISS: CVM PRÆFECTVS AB ILLVSTRISS: PRINC: AC DNO DNO IOHANNE MARCHIONE BRANDEPVAG: PDITIONI COTWITZ ET PEVTZEN DIFFICILIBVS REIP: TEMPORIBVS EXIMIAM SÆPE OPERAM NAVASSET ET PRÆSTITISSET FIDEM, MORBI INCLEMENTIA ABLATVS, PIE CVM OM MAX: LVCTV, ILLVSTRISS. ETIAM PRINC: HVIVS MORTI DOLOREM MANIFESTE IMPERTIENTE, MT: GRAVIT EX HAC VITA: VNA GENTIS SCHLE: NITZ AD SEERHANSEY PRIVS HIC SEPVLTA. ALTERA GENTIS EBLEBEN AD EBLEBEN RELICTA CONIVGE TRISTISS. VIDVA ET BINIS LIBERIS, CVM VIXISSET ANN. L. CVIVS MEMORIAE ET PERPETVÆ MOESTICIAE SVI H. M. F. P. Q. CC. OBIT III NON. IVNII. ANN: CHRI M.D. LXXIII.

Hoc tegit Henrici monumentum nobile corpus,

Pacciados quem stirps edidit alta domus.

Gens Vetus & titulis in Misnidos inclita tractu,

Sed Virtute huius reddita clara magis.

Huius & ingenium mirata est Itala tellus

Et patriam ornavit fama decusq: suam.

Com,

Coniugio hic felix bino sic Marchide praeses
Octo decemq' annis in ditione fuit.
Ut Princeps populusq' hunc luxerit omnis adeptum
Esset & hoc siccis funere nemo genus.
Nunc cubat hic corpus, Virtutis gloria vivit,
Cum Christo atque aetherea spiritus arce manet.
Huic ergo Henrico filio Johanne Ubi adoleverit, succedet.
Fürstenualdum, quod tamen Marchiae Vulgo assignant, una
cum episcopa Lubusense, sub cuius est ditione, electores
Brandenburgici nunc filijs suis vendicant, Vidi ipse literas
episcopi ad Philippum Melancthonem anno 1555 ex-
aratas Coloniae cis Rhenum, hoc initio: Johannes Dei gra-
tia Episcopus Lubusensis & Fürstenualdensis & fidei
electores Lössam quoque tenent. Senftenbergum, ubi ar-
cem aedificavit Mauritius viri, ab Augusti Saxoniae Sep-
temviri praefectis administratur. Fürstwaldum post Hio-
bium & Ottonem à Bisca fratres, eiusdem Augusti be-
neficiarios nunc Ottonis filij duo Johannes & = = =
regunt. Sed haec postrema duo oppida Utrumque Misniae
(quod plerique volunt) an Lusatie nomine rectius censeantur,
compertum nondum habeo. Fürstwaldum quidem in articu-
lis criminum, quae anno 1547 hexapolitanis intendit
Ferdinandus Caesar, inter Lusatie inferioris oppida nume-
ratur. Secundum enim accusationis caput fuit, quod ne-
glecto Ferdinandi mandato contra hostem eij Joh. Fri-
dencum Saxoniae Virum, qui Dobnluum canobium
occuparat, & in Lusatie inferiori Sommerwaldum, Fürst-
waldum & Lucam dedit sibi postularet (causae proderat)
nec ipsi essent profecti, nec milites aut tormenta aliaque quo
belli usui forent. (munition) misissent. Senftenbergus
se in Lipsica Academia non ad Misnensem nationem

pertinent sed ut Lusatij omnes, ad Poloniam. Neq; si-
lentio praterendum, nominari à quibusdam coniunctim sex
Slauiica Lusatiae oppida, Vetesconiam Besecouiam & Besta-
num vocat Vilichius) Muscouium, Calouiam, Drebcouiam
& Sturcouiam. Porro in Lusatia inferiore ab antiquo
quatuor fuere ordines seu status, q̃q; in sex distinctos circū-
los seu territoria, secundum sex urbium numerum, distributi,
nimirum religiosi seu praelati, barones, nobiles suis equestri
ordinis Vin & ciuitates. In hos ordines Marchionatus, tamq̃
in corpus membra, distributus est. Ac de Lusatiae inferioris
ordinib; libro vi sub anno 1411 dicetur.

Superior Lusatia duos tantum habet status, terrigenarum
s; nobilium & ciuitatum.

Huc pertinet generalis chorographia Lus. inferioris, nempe
pe Urbes Versus vnumqueq; limitem seu adiacentem regio-
nem seorsim, tum & quae introitus seu in medio, imitatione
Dübrawij. lib. 1.77. Figura s. forma totiq; regionis Lus-
satie imitatione Q de Misnia & Silesia Triangulo
& Trapezio

Longitudo Lusatiae Vniuersae à Bittauia ad Fursten-
bergum milliarium Germanicorum plus minus vnde-
ginti. Latitudo in superiori à Cöniqsbuigo ad Roten-
burgum dimidia tanta, in inferiori alicubi maior.

Claustra religiosa insigniora Lusatia superior
tria habet: duo Vestalium, quae Abbatissae gubernant,
Vallem Marianam Anno 1542. 12 Octobris fundi-
tus exustum, & Mariestellam, tertium Celestinorum in
Ojuiuo ad Bittauiam, hodie desertum. Inferior item
tria. duob; Abbates praesunt, Dobnizum ad Elistrum
m;

nigrum & nouam Cellam ad Oderam, tertium Vestagium
in Gubinenſibz ſuburbanis, & ipſum abbatiffam olim habuit
nunc in eo ſal coquitur. De qbz ſingulis ſuis locis.
Reddituum magnitudinis & ditionis amplitudine Cella cedere
fertur Dobrilugum (quadragenta enim illa habuit pagos,
ex quibz nunc xxvi tantum ſunt reliqui, ceteris oppigneratis,
ut taceam moleſtinas xiii, pradia ſeu Villas iv & ipſum
Fürſtenbergense territorium) ſtrutura vero & ædificiorum
magnificentia, ſplendore & pulcritudine non item. Ac
Cella quidem Viatoribus quibzlibet diuertentibus olim cibum
præbuit & hoſpitiū. Nunc illud quoq; liberalita-
tis & beneficentiæ piæ exemplum acciſum eſt. Cenobi-
um Doberle male Miſmia aſcribit dialogus quidam de cor-
ruptis tam pontificiorum quam catholicorum moniſ.

Eccleſiæ collegiata, uel ut Villichius, dominica, quas
ſciam, duæ ſunt: Una Būdſſina, quam antiquitus fuiſſe
accepimus Godaudo in pago, qui ad primum inde lapidem
diſtans, & tribus cauponis inſignis, electoris Saxonici di-
tioni ſubest hodie: altera Fürſtenwaldi, hodie per multos
homines pene deſerta, quam Lūbſſenſis episcopus gēdit,
Lūdouici Baſani imp. temporibz, cum Francofurtenses con-
ſenſu imperatoris freti non permiſſent ei, ut templum ip-
ſorum parochiale S. Mariæ ſacrum, in cathedralē Ec-
cleſiam, uti volebant, commutaret. Quæ reſta ſunt circa
annum Chriſti 1330 Autor Gūoltgang juſtus deſcriptio-
ne Francofurti. Oppidum cum ſummo ut uocant, pa-
trum memoria anno 1528 diripuit Nicolaus Mmā-
tius, nihil minus exſpectantibus ciuibz.

Agrorum feracitate, pomarijs, Vinetarijs, ſiluis
cœdijs & ferarum ſaltibus, paſcuis, aquis perennibus,
piſcinis

Uſum ad
ſtiff.

piscinis, armentis, pecudibus, volucribus, locorum denique amoenitate, & ut semel dicam, rerum necessariorum omnium affluentia & vilitate praestat Lusitania Superior, si vina solum demas, quae ipsa tamen inferior tota abunde viget, praesertim circa Gubbinum novam cellam & Furstenbergum, ex quibus celebratissima sunt Gubria à fouendo atque excitando Ventriculi calore iuvandaque digestionem laudata. Horum duobus locis in Silesia sua meminit Franciscus Faber, primo ubi conviviunt Sabothi describit. Versus hi sunt.

----- fussi hinc Neomerga propinant,
 Quae solent stomachum percellere Gubria lassum
 Cum Crosnis promunt. Et iterum non procul à fine
 Ne mihi ne Vero quisque, dum mascula Crosna
 Vulgarem aut Neomerga sitim vel Gubria sedent
 Regali nostras ausit mutare Panhormo
 Labruscas, simul & sceleratam adducere Romam.

Rubeam trictoniam primae notae copiose sufficiunt horti Laubani. Alumen tum Moscouij à Schöneicho tum in Messeno maiori Samuelis Drauseuitij pago ad Calouiam impensis Gregorii Promnicij iam pridem coctum, nuper Gotlicenses etiam terra aluminosa ad Pencilium pagum sub terra latericia reperta coquere ceperunt. Fodiunt hila, pridem quoque ferrarium summa tellure vicinis excoquendum officinis, qui expleto terra loco sexennio renascitur: quod idem de plumbano montis Fesulani in Hetruria ex Boetio refert G. Fabricius itinere Patavino. Et quid de fluvio seu Aethalia in Tyrrheno insula metallis ferri inexhaustis plurissimi scriptores tam Graeci quam Latini.

Volturnus
cum insula
fluitante

Ab albo
laudo.

Latini memoriae prodiderint, notum est. Copiam ferri ad
Gorlicium & Sorabium, cuius ibi lapides passim sub summo
cespite inveniuntur Villichius etiam celebrat suis in Ger-
maniam Taciti commentariis. Habet & saltus Gorlicen-
sis piscinam ingentem cui insula Fanda dicta innatat, qua-
lis & in lacu Vadimonis ab eodem Fabricio Vna, & in
Orchomeno Aegyptus à Theophrasto lib. 4. hist. plant.
cap. 13. multa commemoratur. Sunt praeterea lacus
permagni & piscosi ad Pfortenam (in hunc Bibersteyn
omnes ex aequo ius habent) Besconiam (hunc Scharmützeli
nomen) Storchouiam, Mulrosam & alibi. Prope Laubum
latomia est basaltæ Ethiopici, in quo chartas planant
librorum compactores: cuiusmodi in rupe Stolpna arx
sita est. In inferiore Lusatia soli ubertate commendate
tractus circa Gubinum, quem terram Veterem nuncu-
pant, Germanis maxima parte aratus colonis. Gu-
bini etiam in suburbano à monialibus vacuo canobio
impensis Cæsareis sal coquitur laudatus, ex aduectitia qua-
dam maris, ut ita dicam, saluagine concreta, quam Poy-
um vocant, & Italici solum in usu esse affirmant. Abun-
dat et Lusatia inferior & piscinis insignibus, quæ Cypru-
nos alunt, ad Piznam maxime, ubi & officinas ferrari-
as non ita pridem construxit Marchio. Denique in omni
passim Lusatia multe exque splendida & opulenta fa-
milie (Crom. 271) equestres habitant, quarum ali-
quas nominauimus hactenus, reliquias plerasque spar-
sim in tota historia & peculiariter libro ultimo nomi-
natum.

Ad.

Ad Lúbinum (Agricola Libenam vocat) Lusatie
inferioris oppidum, itemq; ad Caram pagum prope Cotbusium
in terra reperiuntur Vasa fictilia, quorum collum plerumq; est strictum,
Venter tumidus. quaedam ansas habent singulas, alia binas,
partim ternas, nonnulla operculis sunt tecta. quales etiam
effodiuntur eruanturq; à Villicis in Silesia ad Saganum,
itemq; ad Trebnicium oppidum & Canobium diuæ Hed-
vigis sepultura celebre. In Saxonia Claudiani, ad Elstni-
mign & Albis confluentem, nec non Ferteslebi, qui pagus
est Matthiae Sculebergi, è vinea q; distat ad secundum
lapidem à Sricca arce: in Thuringia à monte Sebergo,
qui ad vnum aut alterum teliacum à Steino Vicelebio-
rum arce abest. In Polonia etiam in Villis Nochow
& in Palukij ollas repenti, quæ extractæ siccataeq; ar-
te figuli factis similes sint Munsterus annotauit. In
pentum Lusatie, Saxonia, Silesia & Polonia uulgus
sibi persuasit opinione, ea Vasa intra terram esse nata
& à natura formata: Turmigi nanos his ipsis usos,
qui olim in Sebergo habitauit excuato. Cuius rei
Fabricius quoq; meminit itinere Chemnicensi his Versibz.

Post hæc ansatas Sebergi inquitimus ollas
Montis, uti perhibent, Pygmæis Vascula, quondam
Triticeas colerent dum terras, forte relicta.

Accedunt & superstitiones alia: Trebnicensia non nisi in-
ter Paschatis & Pentecostes festa, Saganensia tantum
nocte Pentecostes extrahi: hæc febrientibz mederi, si
poculi loco ipsæ utantur. Re autem vera fuerunt Vrae
in qbz Veteres Germani & Heneti nondum ad Christum
conuersi, cineres mortuorum combustorum condiderunt.
Siquidem in omnibus non operculo tantum tectis, sed

Et alijs cineres, in quibusdam etiam carbones, atq; adeo ossa semicremata, in aliquib; annuli, acus, forfices, fibulae reperiuntur. At quod Turingiae multo vetustiores esse apparent quam Lusatia, in causa est, quod illi longo ante hos tempore facti sunt Christiani. Haec ferè Georgius Agricola in fine lib. VII. de natura fossilium. Nos de Trebnicensi inprimis quodam et similib; sententiam nostram explicauimus peculiari elegia ad Eustathium Gnobelsdorfium.

Ad statum religionis quod attinet, Vniuersae harum regionum ecclesiae, paucissimis exceptis, et ijs quidem Villaticis confessionem fidei, anno supra sesquimillesimum tricesimo Augustae Rheticae, in comitijs à Johanne cognomento bono Saxoniae Vniuerso, eiq; coniunctis alijs principibus et rebusq; Carolo V imperatori exhibitam amplectuntur, et coniunctionem cum ecclesijs et Academicis electoris Saxoniae pio concordeq; doctrinae et ceremoniarum consensu pleraeq; omnes tuentur, id quod et Johannis Bugenhagij Pomerani scriptum quoddam testatur, cuius libro quarto mentionem faciemus. Mature autem et tempestiue se à cuncto pontificio Lusatij seuererunt. In Lusatia inferiore Forstenses primi repudiatis pontificum Romanorum sanctionib; per id tempus, quod carnis primum uocant, atq; ipsis adeo Soterijs carne uesci se ausi, ac postea in sacra paschatis festiuitate carniuum Venalium penuria laborasse feruntur. Gorlicenses et Lausenses anno 1525 religionem primum mutarunt. qui eodem anno pagorum Gorlicensis territorij pastores April. 27 conuentum in Vrbe exere, in quo pleriq; omnes Vnanimi consensu se praesulis Misnensis obediencie

scientiæ subtraxerunt, ita ut in posterum nec tributum ei
 penderent, nec iurisdictionem seu auctoritatem ei agnoscerent.
 Pertinuit enim Vtraq; Lusatia ad Misnensis episcopae admi-
 nistrationem seu diocesim. Unde etiamnum Bûdissinensis
 decanus se episcopatus Misnensis per superiorem D^m misen-
 orem Lusatiam administratorem vocat. Et annotavit
 Cnemiander anno 1538, cum Bûdissinam Venisset
 Ferdinandus rex die & post Cantate h. e. Maj^{is} 16,
 ibiq; à D. Johanne Cochleio nomine clei Latina ora-
 tione esset susceptus, Misnensem præsulem supplici D^o
 assidua sollicitatione apud eum obtinuisse, ut ipse ore
 proprio Veterem religionem publice tûtaretur, D^o
 ordinib; superioris Lusatiae, n^{on} ab eius innovatone
 desisterent, atq; adeo in eam restituerent, penam miniretq;.
 Cuius regiae concionis etiam Johannes Faber Viennensium præ-
 sul meminit quâdam ad Fridericum Naûseam coadiutorem
 suum epistola. Cum D^o anno 1542 Johannes Maltitiûs
 Misnensium præsul eundem Naûseam iam Viennensium præ-
 sul literis hortatus est, ut apud Ferdinandum regem
 in hanc curam incumberet, ne in partibus Lusatiae om-
 nes religionis reliquias collabi pateretur. Laubensibus
 Georgius Hen^{ricus}, Gorlicensib; in repuranda ipsorum ec-
 clesia D^o impijs ac superstitiosis ritibus abrogandis, prim^o
 operam navavit suam M. Franciscus Anobarbus Gor-
 licus coriario patre natus, Sprottauiensium ante paroe-
 cus, Georgio Roselero cos. Sittauiensib. inter primos
 idem præsinit patruus meus Jacobus, qui ibidem anno
 Christi 1532 ætatis suæ 44, in Vigilia d. Venceslaj
 obiit. Dicunt autem Euangeli; hæc est natura D^o perpe-
 tua

tua proprietas, ut praedicationem eius semper ciuilia dissidia
consequante: Quāprimum enim Christus nauim ingredi-
tur cum discipulis suis, foeda mox tempestas cooritur, ut,
cūq; antea de Ventis de mare fuerint placidissima: de
Christus ipse inquit, non Venisse se missurum pacem in terram,
sed gladium: ita Gorlicij etiam simul cum ipsis religionis
emendatae initijs mirificae ciuium, praesertim panniculano-
rum tumultuationes oriri, libelli famosi contra senatum Vrba-
num spargi de affigi huic inde orto eodem anno 1525
iunii 12 quae erat postridiana festi S. Trinitatis hora pri-
ma noctis apud pistorem quendam Pezeliū in platea
Nissense Vasto de pernicioso incendio, quod ab Vna parte
in suburbana Nissenia, ab altera ad Canobium vsq;
diffusum quatuor horarum spacio, praeter homines circi-
ter triginta aedes priuatas haud paulo plures sesquicen-
tum Vna cum balineis de ponte Nissi, nec non vnde de
nosocomio de S. consumsit, tunc iuxta plebs obtestationib;
atq; adeo lacrymis eos. de senatorum non tantum ad
restituendam flammam non permoueri posse, Verum etiam
probris de conuitijs senatum proscindere, eiq; insultare, lata
interim in tristissimo spectaculo risum Sardonium ridere om-
nia deniq; ad seditionem spectare, donec tandem anno
1527. fabricata est de conflata clandestina illa de obid
periculosior panniculano-
rum in senatum coniuratio, quae
tamen cuiusdam ex coniuratis iudicio detecta in ipso se-
lenis patrandi articulo oppressa est, Petro Lubeco pan-
nifice, qui caput de Princeps nefariae inspirationis fuerat,
capto de Undecima Septembris in quatuor partes dissecto,
sumtoq; de reliquis quoq; eius complicibus supplicio capi-
tali, Petro Tileno eos. Similem seditionem per idem
tempus Stregoniae in Silesia esse motam, Vratislaniensi-
um annales annotarunt. Annum Vtrūq; notauimus hoc pentameth.

Non

Non græc eventVM sed ItosVs habet.

Posticulum ædium Lübeci in angiportum quendam inter nouum
forum & plateam longam Versum, quæ arma ad opprimen-
dum senatum contulerant seditiosi, cements obstructum est, insertusq;
lapis quadratus hisce literis inscriptus. D. V. R. T. 1527.

Drb Vrraf
trab thur. al
Drb Vrraf
m uoerger th

Budissinae primus repurgata doctrina sacra præco fuit
M. Paulus Coselius ecclesie Budissinensis archidiaconus,
ut testate hoc eig Epitaphium. Hac tibi Coseli multæ
post fata senectæ & Ut habent monumenta. Ibidem anno
1527 feria quinta post octauas epiphaniarum conciona-
tor ecclæ collegiate & alius cenobij disputarunt in cenobio
Utrum Missa sit sacrificium, p'sentibz capitaneo & senatu,
hoc euentu, Ut monachz migrare iussus sit. Paulo ta-
men post aduenientes regij commissarij concionatori ecclæ
collegiate, itemq; alteri Slaunico, suægestibz interdixere.
Postea mirabilis aliquandiu fuit Vicissitudo & crebra mu-
tatio vsq; in annum circiter 1533. quo ea prouincia
Viro excellenter docto Johanni Cellario demandata est, qui
& matrimonium ibidem contraxit. Huic anno 1538
circa festum Trinitatis decedenti successit Gregorius
Roschitijs Pirnensis prepositus collegij Vircenensis, qui
& ipse Georgij Falconis fabri cultellarij filiam uxori-
rem duxit. Reliquorum obscuriora sunt nomina.

In hac regione fluuij nominatissimi sunt: Sprea,
Nissus, Elister cognomento niger, Quissus, Vitiqus & Lu-
bossa. Sprea uel ut est in Asticampiani epitaphio Spre-
uæ, Athamero Spreus est. Rithajro Sprona recens
nomen Slanicum esse testis est Sabinus elegia 7. primi libij.
Eum autem esse hunc fluuium, quem à Quenis accolis Spru-
cium dixere Veteres, magno consensu tradunt Bilibaldus Pirck-
eymerus, Athamerus, Melanchthon, Sabinus, Felix Fid-
lerg

lerus, Pencerus, Fabricius & alij plerique omnes.

Addit Pencerus geographos plurimos, & in his Ptolemæum quoque Suevum peculiari alveo per ea loca, in quibus est ducatus Megalopurænsis ducere in mare Germanicum, qui oceanus Suevici est Ptolemæo, nimirum iuxta Suedensem civitatem, h. e. Laciburgium, ut in tabula Europæ quoque Urbani & Christophori Lelliorum, item in Germania H. Leellij, est videre (tamen si Laciburgium Ptolemæi Rostochium rectius esse putat Willichius, quam Sundinum) & ad hanc vulgatissimam quamvis aberrantem fluminis illius deviationem respicere oportere rectè explorare volentes Veterem Suevorum situm. Ac promittit Tilemannus Stella quoque demonstraturum se de Suevici fl. errorem in chorographia sua & historia, quam parat, totius Germaniæ descriptione. Celtes tamen Hieronymus Lieglerus & historici aliqui Oderam malunt esse Suevum, idque verisimilius esse Brotufus inde colligit, quod & Carpatius in quo fontes sunt Odera, Suevus, & Suevicius mons dicatur. Videturque eadem facere, quod constat Oderam ad Laminum in Oceanum Germanicum erumpere, quod idem de Suevici Veteres prodidisse diximus. Nec forte obstat, quod complures Oderam à Ptolemæo Viadum dici contendunt. Viadi. n. nomen audiui quod Veidre Silesiæ fluvio competere assererent, in qua opinione erat Poëta præstans Franciscus Faber, qui de utroque fluvio sic canit in Sabotho suo.

..... Primus regnator aquarum
Odera, Carpati quem Vallibus edidit ingens
Hercinia, & centum corriuans amnibus amnes
Arctois primum insit regnare Salmis,
Cum Viado venit. cunctaque alta Vtriusque simultas
Flagrantemque ardens munera nominis iram
Præcepti loqueret, odiumpque immane foveret
Fama recens temere inculcata & credita Vulgo.

Spera

Sprea in radicibus montium Bohemiae, h. e. Sudetum oritur,
 prope Slucnauiam & Tollensteinum opp. & arcem ditionis Slei,
 niciorum, in Spreubergo, secundum Villichium, uel potius feriges
 Waldo pago, in prato, Vbi agrestes, cum propter montium aspen-
 tatem agriculturam exercere minime queant, lignis sectis victum
 querunt, & multas scandulas diuendunt ad tecta domuum, quae
 in Lusatia & Silesia pleraque sunt scandulatae: duobus iuxta
 eundem Villichium & Peücerum, uel secundum Brotufum
 quatuor, ut nos obseruauimus tribus, miliaribus Germanicis
 communibus supra Budissinam ad austrum. Huius mœnia
 praterlapsus, postquam Sprembergum quoque, quod nomen ab eo
 suum accipit, Vtriusque alluit, Cotbusium per, Vbi iuxta arcem
 molam artificio & utilitate insignem agit. Postea ingens
 tum latitudinis tum longitudinis silua, à Sprea Spreuica
 dicta, Cotbusio Lubinum usque extendit in ea flumen inter
 alnetas, quae ibi sunt plurimae, & betulas sese diffundens, maxi-
 mam suppeditat copiam laudatissimarum pisciculorum, quos
 fundulas Albertus, Vulgo fundulos, Rondeletius cobitides
 (sc. apuas) fluuiatiles barbatulas, Gesnerus mustelas fluui-
 atiles minimas, Georgius Agricola & Villichius male Gro-
 biones fluuiatiles, alij aliter appellant. Johannes Lan-
 gus V. CL. de his piscibus interpretabatur barbatos, quo-
 rum mentio est in historia Milonis eius, pro quo orationem
 habuit Cicero. Commendantur autem cobitides Cotbusia-
 na à magnitudine & sapore, praeter alios quorumcumque flu-
 uium & locorum. Alnorum corticibus Villichio aucto-
 re non aqua solum Sprea infecta magnificat, sed & pisces mi-
 giores sunt & propter virtutem astrictionis cute & car-
 ne densiore, atque ita palato gratiores. Mox Lubini mœ-
 nia relinquens, traiectum recipit, qui neque hodie nomen
 amisit, etiamsi ponte ibidem iunctus sit, maximaque est ea-
 rum

Spreuica

Eximius
Silesiensis.

dem parte eiusdem flexura, Unde cursum Spream nunc
pant, quousque Besconiam perueniat. Supra hanc lacum,
quem memorauimus, influit, quo ad oppidum rursus egre-
ditur. Hinc Fürstenwaldum (Villichio teste) & inde per
Coppenicum Berlinum, quam Urbem arcteam vocant, gfluit,
eamque à contiguo oppido Colonia segregat & arcem magni-
ficentissime extructam illustrissimi electoris Brandeburgi se-
dem allabitur. Ita Lusitiam & Brandeburgensis partem e-
mensus Sprea, cursu à Septentrione in occasum reflexo,
circiter duo à Berlino milliana ad oppidum Marchiae &
arcem natura arteque munitissimam Spondam, intercidente
nomine, miscetur Hanelo, qui postea non longe ab Hanel-
purgo ab Albi excipitur. Haec est recentissima &
Vetissima Sprea historia partim à Villichio partim
à nobis obseruata. Cum qua facit parua illa Germa-
nia tabula chorographica, iam olim à Tilemanno Stel-
la edita. De Spreae inundationibus atque effluxibus ante
hac tempora in sequentibus libris suis locis dicetur.
Unam eius eluuiionem Fab. insignem, nostra pene memo-
ria factam, ex commentario Peucen de diuinationum
generibus & aliunde hunc transscribere libet, siquidem
ad ea usque tempora historiam non producemus.
Anno 1552. 13 Aug. sub Vesperum, cum prope Bui-
tissinam fragmen nubis auulsam, subitoque in aquas con-
uersum praecipiti delatum motu & rapido in Valles
piscinis & paludibus frequentes, tum obruisset comple-
uissetque alueos, tum rupisset aquaeres: aquae exitu pate-
facto, in Vicinum undatim decurrere Spream, qui repen-
te & de improviso prorsus auctus his eleuatusque in alti-
tudinem nullis ante memoratam annalibus, cum per dechi-
nia

nia ex altis montibz celeniore alioquā feratur Vortice, micatus ru-
 entium aquarum copia atqz impetu, hora noctis secunda, dormientibz
 iam plenisqz spacio duorum millianum quicqz fuit pontium, edi-
 ficiorum, hortorum ripis Vicinū, funditus subrutum disiectumqz
 solo aequavit & abstulit, ut ne Vestigia quidemedium horto-
 rumne reliquerit, & simul XXXII mersent homines circum
 oppidum abreptos. Caeteni in Vicinos euasere colles. Affir-
 mant in toto illo tractu plures centenis obrutos atqz extind-
 os esse. Perpauci enim Vndis eripi potuerunt. Octiduo cir-
 cumacto turbines secuti sunt Ventorum tanti, ut non solum
 fructibus pendentibus plurimum damni dederint, Verum eti-
 am Validissima ab imo mota conuulserint ac disiecerint edi-
 ficia, & proceras arbores magno numero aut radicitus eun-
 las prostrauerint, aut contortas freguerint, aut velut inci-
 derint medias. Decima octaua Xbris celum discedere, &
 crebris fulgere ignibus, moxqz horrendo summum templum
 ferri fulmine Visum est. Tota hyeme pestis suauit vio-
 lentissima, qua insequenti aestate Lauba quoqz Goldperga
 & alia oppida penè ad interitionem conflictata sunt.
 Sic ferè Peucerus de meteorol. & qui eum secutus est
 M. Christophorus frenæus in speculo aquarum. Eben
 Calendarium hunc καλαχυςuor in XIV, Chronicon
 Vratisslauiense in XV Augusti diem refert. Gorlicen-
 sium annales in diem Θ ante festum assumptionis Ma-
 ria, quæ & ipsa est 14 Augusti. Ab his omnibz Vi-
 tra ducentos homines demersos esse constanter anno-
 tatum est. Addit Chronicon moletinam illam artifi-
 ciosissimam & celeberrimam XVI rotarum, cui per
 multas regiones non exstat similis, penitus laceratam

Et abduclam. Verum satis constat, eam non nisi in summitate laesam, & quidem mûlos solos suffocatos, operas vero, cum ad fastigia euâsissent seruatas micolumes.

Nissi nostri caput est in iisdem montanis Bohemicis, pene Proseuitium pagum supra Craziûm dn. Georgij Melae oppidum, vnde Sittaniam, Hirsfeldum & Osticiûm præter uiectus, Vitigoq; auctus, Gorlicium Rotenburgum, Pribusium, Muscouium & Forstum, Vbi in tres finditur alueos, alluit, ac tandem quinq; infra Grobbinum miliaris quadrantibus ad Bidlouiam Bomesdorfiorum pagum in Oderam exonerat. Alius ab hoc est Nissa, qui Nisse episcopali Silesie Vrbi nomen fecit. Tametsi confundit hos Pirckheymerg, cum Neussam, ut ipse appellat, amnem Odera non minore rem, per Silesiam & Vratislauiansem ciuitatem labi, atq; ab Odera suscipi annotat, duplici nimirum in errore versans. Nam ne Silesiacus quidem ille Nissa intrat Vratislauiam, quæ præter Oderam & Olam, & Alliam vocant Amilius & Antonig Carchesius, fluium nullum, quem ego quidem sciam, habet.

Quissus ipse quoq; in pede Sudetum supra Fridenbergam ortus, Grÿphesteine arce, Grÿpheberga item, Lauba & Naumburgo oppidis præteritis ad extremum apud Saganum Vna cum Lirna in Boberum exit. De hoc Amilij Versus ascribo.

Factenus ampla pedes tenuit Lusacia Vestros
Præbuit & longam Vandalu terra uiam.

Proferet optatos iam culta Silesia fines

Terra potens studijs, frugibus, ære, uiris,
Quissia Vandalicis quam lubrica diuidit onis
Limitis officio flumine funda suo.

Cuius

uius ad irrequas Vrbs condita cernitur Vndas
 Quamuis circuitu, parua, Vetusta tamen,
 Et bene si memini, recteq; relata recorder,
 Inclita de Viridi nomina fronde tenet.

Neq; tamen dissimulandum, nalc ibidem Laubam initi-
 um Silesiae constitui, cum ad Hexapolim illa pertineat.
 Vitigius supra Fridelandum haud ita longe à Nissi
 fonte emergens, idemq; oppidum & Ljssam Vicum strin-
 gens, mox supra Gorlicum, ut diximus, Nissum in-
 greditur. Elister niger, ad quem Dobrilugum situm scri-
 bunt, Peucerus & Fabricius in Albim e ripa boreali
 paulo infra Claudianum affluit. Sita ad eundem
 Sueinicia superioris Saxonia oppidum & arx, in qua
 Venceslaus & Sigismundum Rodolphi III. Vniuersi Sax-
 oniae filios dormientes noctu ruina terris oppressit,
 Unde in ripa eij argentea Vasa à piscatorib; reperta
 in rudenib; scribit Fabricius. Diuersus autem &
 hic est ab Elistro Misnia occidentali limite, quem
 & Picam seu artlar vocant, Unde Graecum nomen
 volunt esse Vrbi Citae h. e. Citio. Is n. ex Nansi-
 cis descendens ac Lipsiam praterfluens (Vnde phi-
 lyraei epitheton ei tribuit Fabricius) ibiq; Plisna
 seu Plensa auct; mitra Salinas Saxonicas &
 Veterem imperatorum arcem Marsburgum in Salam
 infunditur. Lubosa amnis haud procul Boravia
 ortus, Sommerfeldum alluit, & mox apud Gubbinum
 à Nisso absorbetur. Tam breui tamen cursu, nimi-
 rum sex plus minus millianum, xxx molas agit.

Hactenus regionem ipsam pro expeditioni sequentis histo-
 riae intellectui, ut potui, descripsi, nunc ad nicolas eij perediamur.
 V. Franz

Utranz^c Lusatiam antiquitus Sueu^c tenuerunt, am-
plissimi & potentissimi Veteris Germaniae populi. Centum
n. pagos habuere Caesaris temporibus, à quò Sueuorum
gens longe maxima & bellicosissima Germanorum omnium
vocatur, adeo ut confessi sint coram ipso Vespasiano & Tene-
therorum legatis, sese unis Suevis concedere, quibus ne quid-
quidem immortales pares esse possint: reliquum quidem in
terris esse neminem quem non superare possint. Seneca
in Tragedia Medae nobiles, Plutarchus Germanorum
praestantissimos, Florus validissimam, Orosius maximam
ferocissimamq; & alibi fortissimam gentem vocant: Stra-
bo 7 commentario amplissimam, ut quae à Rheno loca
trans Albi usq; depascatur. Sueuorum multas gentes
recensent Cornelius Tacitus equ. Romanus, & paulo
eo posterior Cl. Ptolemaeus (Falso n. Crantius Tac-
tum post Ptolemaeum scripsisse ait, cum hic sub M. An-
tonio Philosopho primum Vixerit, ille iam tum
Hadriano imperante Galliae Belicae fuerit praefectus
sive praesor) Ex illis ut ex Ptolemaeo apparet Flin-
gi seu Fliniae Lusatiam superiorem incolere cum parte
Silesiae: inferioris Lusatiae partem & marchiam Vete-
rem Brandeburgensem Senones Sueuorum Vetusissimi
nobilissimiq; Tacito teste centum pagos habitati,
Victoria Allienae & Roma anno V. C. 365 capta
incensaq; celebres, cuius honestissimae Veteris Germa-
niae gentis tanta fuit iusticia & integritas, ut Stra-
bo dicat, Senonas à Σεπρόν appellatos, quae vox
modestiam & pudicitiam complectitur. Estq; Σεπρόν
ἀπὸ τοῦ κάβερ, ut cultum etiam diuinum & picta-
tum

tem complectatur Elvior. Flmgos à Tacito inter Lygiorum
gentes nominari Elvios, ad quos alludat Lusatorum nomen, Per-
cerus affirmat: & Philippus Melancthon Elvios existimat
esse aut Silesios, Vniq obiectione literæ, aut Lusatios, mutata
Voce in sonum elegantiores. Delectatum n. Tacitum Vi-
rum doctum allusione Græcæ Vocis, quæ a mænissimæ illæ
beatarum animarum sedes à pœtis significantur, maluisse
Elvios dicere, quod laudari audiret spaciosos campos fera-
res frumenti, & iuga quærentia aurum, argentum & fer-
rum, & cognovisset magnam ibi oppidorum frequentiam esse,
eaq; honestis legibus & iudicijs regi, & iusticiam ciues in-
ter sese et erga hospites exercere. Hac ferè de Elviijs
Philippus libro tertio chronicorum oratione de electorib;
& p[re]fatione in Catechesin Trocedorphianam. Fuit igr
initio Lusatia superior flmgorum seu Elviorum, inferior
Benonum, Vtriusq; Suevica gentis sedes. Curens flmgis
& Elviijs Silesiam mediam & inferiorem cum Vtrq;
Lusatia ad Suevum fluvium vsq; ad amnem Elstrum
assignat. Cæterum Romanos quoq; in Lusatia inferiore fuis-
se, aut certè commercium cum incolis eis habuiss[et], con-
iectura numismatum antiquorum circa Cotbusium effosco-
rum, Ut credam, ducor. Habui enim numum argen-
teum Veterem & exesum Traiani s. Hadriani in Ca-
rensi. Vidi alium grandiorum aeneum Gordiani imp.
in Frañkendorfensi agro, Vtroq; ditionis Læbiorum
reptos. — — — — — Sic omnia Verti

Cernimus, atq; alias assumere robora gentes
Concidere has, inquit Tasso. Idem in hac
etiam regione usu venit. Posteriorib; enim temp[or]ib; mil-
lusi ex Asia ad Vistulam & Carpathum, indeq; in
Ger,

Germaniam Heneti & Sarmatae, quae gentes cognatae
ὁμόγλωττοι & Vicinae Slaui seu Slauii communi nomine
dicuntur, pulsis Sueuis cum magna Germania atque adeo Eu-
ropa parte has quoque terras occuparunt, idque longe ante Ca-
roli magni imperium. Sunt qui circiter annum Christi 451.
Theodosii iunioris dominatum Slaui in Germaniam inua-
sisse memoriae tradiderunt. Alij Mauritio Cappadocem in-
perante primum Slauiorum gentem innotuisse asseuerant,
quorum est Peucerus. Dubitanus eos, qui sub Mauritio
demum Sclauienos Illyriam inuasisse occupasseque producit,
refutat ex eo quod constet S. Hieronymum ex gente Illy-
rica hoc est Sclauiica progenitum popularibus suis testamen-
tum Vetus nouumque sermone Vernaculo interpretatum Gra-
tiano & Theodosio imperium administrantibus, quae inter-
pretatione in hanc usque diem Illyrii tum in hymnis di-
uinis tum in sacrificijs utantur. Procopius de bello
Gotico Iustiniani imp. scribens: Blondus Arcadij & Tho-
mari temporibus eorum (Slauiorum) meminere
Quidam Slauios imperante Heraclio circa annum Christi
610 primum in Germaniam Venisse uolunt. Auertit
eo tempore quo Attila mortuus est, nimirum anno Chri-
456. Slauios primum Vistulam transgressos, terras
ad mare Balthicum usque ad Albim inuasisse scribit.
Ab his pressum Alaricum Sueuorum regem, qui postea
anno 493 à Ludouico magno Francorum rege primo
Christiano, una cum Adalgerio Bauarorum rege inter Co-
loniam & Treuerim acie victus & occisus est, Lau-
siam Bohemiam, Silesiam & finitimas regiones dese-
ruisse, & ab ortu versus occasum profectum, circa Da-
nubium, Rhenum, Nierum & Vernitium flumines sedisse,
posna

postea Danubiō & Rheno superatis, terram supra Ly cum usq;
 ad Italiam occupasse. Desertas Sueuorum regiones tres
 Venedorum reges fratres occupasse, Lechum Bohemiam, Cro-
 cum Poloniam, Moimararum uel Moemarum Morauiam &
 Ceteram Slauos rectij diq; quam Graecorum more Sclau-
 nos, aut Italorum Sclauos, Cromerus autumat. Et sine
 C litera interfecta idem nomen scribunt Helmoldus Pres-
 byter, cuius extant chronica Slauiorum, Sigismundus
 Herberstenij regis sapientia & doctrina illustris, &
 quidam alij. Quare & nos hanc scripturam tanq; ve-
 riorē sequimur. Vandalorum aut nomine, ut uulgo
 assolet Slauos nec honestabim; usq; & honestari mi-
 nime oportere iudicamus, cum Vandalos origine & ling-
 ua à Slauis diuersos Gotthae atq; ita Germanicae na-
 tionis populos fuisse Berosi, Plinij, Taciti, Eutropij,
 Pauli Diaconi, Procopij aliorumq; classicorum scripto-
 rum auctoritate constet, & Esupior ipsum à peregrini-
 nando dictum, ac propria regum ducumq; eius gen-
 tis fortissimae & clavis. nomina prorsus Germanica
 testentur: Etsi non est dubium, & mixtas semper
 fuisse Germanicis gentibus tenetas, et in priscae
 Vandalorum ad mare Balticum sedes, quib; relictis
 in Pannoniam primum, mox in Gallias, indeq; in
 Italiam, Hispanias & ipsam deniq; Africam popula-
 riter ij commigrauerant, successisse Slauos, hancq;
 adeo ob causam appellationem Vandalorum usitate
 his tribui. Nobiscum faciunt praeter alios Pirckeyme-
 rus, Cromerus & Peucerus, Crantius item &
 Arenicus, quorum Vterq; ex Methodio martyre citant
 Vandalorum ad Constantinum imp. epistolam, qua Ger-
 manos

manos se esse profitentur & gloriantur. Unus, quem
sciam Dubrauius Sarmatas h. e. Slauos seu Venedos
ex deuicta Vandalorum gente nomen ipsos sibi adopta-
se, nec Vandalos Grotos, sed Slauos Vandalorum eor-
um nomen Usurpantes regiones, quas dixi, penetrasse scribe-
re audet. Vandalos tamen Germanie quondam po-
pulum fuisse non inficiatur. Sed iam ad Slauos redeam.

Fuere ier horum quoque multae familiae locis &
appellationibus distinctae, ex quibus Lutici supra Sueuam
ad Albim usque in inferiore Lusatia consedere: superiorem
Sorabi antiquissimum Sarmatarum nomen (ut Melanch-
thonem secutus Peucerus aliquot locis indicat) referen-
tes obtinuerunt, una cum Misnia tota, oppressis in hac
Hermunduris Sueuica gente, & principio Saxoniae super-
rioris ad Herciniam: Unde dictae regiones uno nomine
Sorabia appellatae sunt. Quicquid n. terrarum est intra
Albim usque ad montes Sudetes versus meridiem, ab ori-
tu vero ad caput Sueui fluminis, & ab occasu secun-
dum Salam usque ad huius cum Albi confluentem, id em-
ine Sorabi incoluerunt. Hos Helmodus etiam Sura-
bos, Blondus Sorbienses Slauos, Garzon Serabos,
Cromerus & Reinccius ex Ptolemaeo Serbos: Dubra-
uius eos qui Lusatiam superiorem, uel ut ipse vult, utranque
occupauerunt, modo ex Plinio Syrbos & Syrbios, mo-
do Serbios appellat. Consentaneum est autem cum tunc
dem Henricus auctor Soraborum regionem subacta gente
provinciam imperij Romani fecisset, constitutis marchijs
Misnense & Lusatica, & praefectis nouis impositis, tunc
ier Sorabia nomen extinctum, atque hanc quidem oram
qua hexapolis est hodie, cum Luticiorum terra iunctam
comum

communi nomine Lusatiam dici ceptam. Soraborum tamen no-
men (nigt Peucery) reliquiae in Lusatia superiore adhuc usur-
pant, & de Veteribz colonis testantur oppida Sorbecum & Ser-
uestum. Id quod Reineccius quoq; in Ponti descriptione sequitur.
In Misnia s. addit Sorauiam. Seruestum Melanchthon etiam
Veterem Soraborum coloniam vocat in epistolis quibusdam, tamen
si Althamerus & Glareanus Cheruscorum Urbem interpretantur.
Ad Soraborum vocabulum alludit & Sorauie nomen quod Sorau
oppidum est Lusatiae, & pagus Smidiorum in districtu Gor-
licen. Ego n. inferioris quoq; Lusatiae Slauos verbos se nomi-
nare compertum habeo: sed horum dialecton ab ea, qua su-
perioris pagi & Vici utuntur, audio Variare longius, ita
ut hi illam Vix aut ne vix quidem intelligant. Quamq;
& in ipsa inferiori Lusatia haud parum aliter Cotbusianos
quam Forstenses, aliter item Calouenses, aliter Lucenses
aliter deniq; Lubinenses & Triblauenses Slauos loqui con-
stat. Haec de priscis Lusatiae micis tum Sueuis, tum
Slauiis Peucen & aliorum consentiens est opinio. Vade
illud quoq; emergit, solum marchiae Lusatiae, vel ut lo-
quuntur Vulgo, fundum, nequaquam Slauium esse, sed
Germanicum, cum Germani primi omnium illud colere
ceperint, Slaui vero aduenae post Germanos demum inuaserint.

At Pircheymerus cum fateatur Flingos nunc esse
partem Lusatiae, nihilominus tamen subdit Versus or-
tum Albis circa Cotbusium & Dresdam Benochemas:
supra hos Batinos in ducatu Saganensi, & adhuc super
hos Corcontos habitasse sub monte Asciburgio, ubi hodie
Gorlicium sit & Budissina, cum reliquis ciuitatibus
Usq; ad Poloniam. Asciburgij autem nomine apud
Ptole-

Ptolemæum montana illa contineri, quæ per Silesiam ad Poloniam
et Cracouium usq' se extendunt. Ptolemæus ex Asciburgio monte sci-
bit ortum esse Sueui fluminis, quod cum Spream interprete-
tur Pirchejmerus, non obscurum est qd in hanc eum opinionem
pertraxerit. Sed cum de Asciburgio idem omnes non sentiant
[ad Ascaniam enim ponit eum Peucerus, Ubi nomen adhuc
conseruet oppidum d' arch Aschersleben] de Corcontis quidem
subscribere Pirchejmero nondum ausim, licet eum (raro quoq'
libro primo historiae Vratislaviensis & Caspar Vopelii in
tabula sua geographica secuti videantur.

Sueuos Marcomannos in Bohemia, Lusatia & finiti-
mis regionibus trans Albim habitasse, Hieronymus Lig-
ierus in Maroboduji historia assent, minus ipse quoq' ex-
quisitè, ut pato quantum ad Lusatiam attinet. Neq' n.
dubium est Marcomannos fuisse eos, qui nunc Moraui di-
cuntur, & Vicinos aliquos, id quod ex Ptolemæo Me-
lachthon libro tertio chronicorum, & Glareano primum
librum Caesaris de bello Gallico enarrans, demonstrant.
Et indicio sunt M. Antonij Philosophi qui aduersus Mar-
comannos periculosissimum bellum gessit biennium, & filij
eius Commodi imp. numismata, quæ, Olomucense libro quar-
to teste, in Morauia exarantur, præsertim ijs in agris,
qui Voluti sumen sunt regionis, & a flumine tenui Hana
rigantur. Non negarim tamen paruisse Maroboduo flm
eos, aut quicumq' alij tunc regionem, quæ Lusatia est
hodie, incoluerunt, cum is finitimos omnes aut bello do-
muisse aut conditionibz iuris sui fecisse prodatur; Et Auen-
tinus in ditione illius Lusatiam quoq', ut nunc vocant, re-
censeat. Cæterum Augusto & Tiberio imp. Συγχωροβ fu-
it Maroboduus Sueuorum Marcomannorum quadorumq' rex,
Strabone, Tacito lib. 2. hist. & Velleio Paterculo auctoribz.

Assent

27
Afferit & Melanthon in scripto quodam anno 1558 ab
Adolpho comite in Nassau & academiae Vitebergensis rectore pu-
blice proposito, Calucones, quos sub flugis ex utraque parte Albi
collocat Ptolemaeus, esse oram circa Lucam & Dobrilugam, in
quo tractu est & Kirchani oppidum. Lok autem nomen ve-
tus idem quod nemus, & Dobrelor bonum nemus significare.
Hae coniectura si vera est, sicut et nominum similitudo & situs
faciunt verisimilem, Lusatiae inferioris partem etiam Caluco-
nes olim possedere, licet Peucerus, a quo non dissentit Pirhey-
merus, electoratum Saxoniae vicinum illi assignet, in quo et ipso
est Locha arx saltu celebris. Ac venire cupiam in mentem
possit, ex compositis Calouiae & Lucae nominibus Calluconum
(sic n. scripsit Melanthon) appellationem factam Die boy
Kal land Lunda. Slauique lingue eig, quae Lusatiae infeno-
ri usitata est, quoniam vocabulum Luga lamam sive paludem
sonare affirmant, sed quae arboribus aut certe arbutis raro
careat, atque inde factum cenobii nomen. Garlon Misniam
olim inhabitasse Calucones, Homilius non procul ab Al-
bi & Sala confluentibus abfuisse scriptum reliquere.

Althamerus Cattorum sedes hodie tenere Lusatios inde
colligit, quod non ab Albi flumine non longe abfuerint, ut
Tacitus lib. 2. histo. Augustae minuit. Verum Celtis
& Melanthonis, quod Catto pro Hesses accipiunt,
magis recepta est opinio.

Ex Slauique etiam gentis familijs in Lusatia infeno-
ri circa Lucam olim Lunczynam dictam, consedisse Stode-
ranos Ernestus Brotius lib. 2. cap. 4. Genealogia Anhal-
dinae & cap. 3 libri 1. chronici Marsepurgensis monet,
facitque metropolim eorum Colshheimum h. e. Golsenam,
cuius

huius domini Stodericheimij nomen Stoderanorum etiam nū-
retineant. Erphordienſium annales memorant anno 1268
Stotternheimum firmiſſimum tum omnium Turingie arcium
ab Erphordianis expugnatum et ſolo æquatū. Helmold,
duſ lib. 1. chronici Sclavorum cap. 38. Briſlanos & Stode-
ranos Henrici V temp. Haueſbergi & Brandeburgi ha-
bitaſſe: Peuceſus Wilinorum & Stoderanorum ſe-
dem ad Berlinum & Brandeburgum fuiſſe auctor eſt.

Sed quoniam omnia perſequimur, volumus quidem
certè, antiquiſſima etiam non ſinemus mitaſſe. Nini primi
Aſſyriorum monarchæ, qui poſt annos circiter ducentos à
diluvio regnavit & Abrahamæ cœtaneus fuit, huius ergo
tempora perſequens Berofus, primum regem & parentem om-
nium Germanorum nominat Tuifconem, unde nomen eſt Teu-
tonum. Huic ex filio & ſucceſſore Mano tres tribuunt ne-
potes, e quibus Engelmanum Danorum, Liſonorum, Pruſſo-
rum, Pomeranorum, Hoſſatorum, & quotquot in Sarmatia
ſeptentrionem verſus habitant, populoſ: Hermanum Bo-
hemorum, Miſeneniſium, Luſationum, Siſefiorum, Saxonum
atq; Turmigorum: & Eiſemanum ſuperiorum Germanoſ,
qui Rhenum accolunt, parentem faciunt. Ac Herma-
num, quem Gerivonem alij, Aralio regi Babylonio
Cύλλωρος facit Berofus lib. 5. ita ut incidit in tem-
pora famis, qbz Joſephus patrem in Aegyptum educavit.
Eſt autem de rebus adeo antiquis pronūciare difficile
eſt, tamen ſi quid habent veri hæ genealogie, Luſatio-
rum nomen, quod poſtenus fuit, & Sclavorum eſt, Vetuſ-
iſſimis huius regionis incolis, quos Suenos & Germanos

nos fuisse ostendimus, minus proprie tribuitur & abusuè.
 Tacitus etiam Manno Tuisconis filio Germanicæ gentis condi-
 tori tres filios assignat, è quorum nominibus Germani Ocea-
 no proximi Ingaiones, medij Hermiones, ceteri Istæuones
 Vocentur. Eius commentator Althamerus Hermiones ho-
 die coniicit esse Bohemos, Misnenses, Lusatos, Slesitas,
 Saxones & Turmigos. Quem fortasse secutus Peuce-
 rus inter gentes quæ Hermionum apud Plinium sedes
 hodie obsident Lusatios & ipse disertè nominat. Her-
 mionum n. h. e. militum generali appellatione Sueuòs Her-
 munduros, Cattos & Cheruscos comprehendit Plinius.
 Johannes Marius Belgicus libro 2. illustrationum Galli-
 carum & Troianarum, Hermionem quintum Germano-
 rum regem facit, Principem bello paceq; feliciss. qui
 primus militari disciplina populum suum exercuerit, fi-
 lium Istæuonis, nepotem Ingaionis pronepotem Manni &
 abnepotem Tuisconis gigantis primi Germania &
 Sarmatie regis, filij Noah Patriarchæ ex Tithæa gi-
 gante. Eandem sententiam & Auenting sequitur.
 Idem Auentinus lib. 1. narrat Sueuò octauo Germa-
 norum regi, qui Balæo Belochj filio regi Babylonia
 coætaneus fuit, Gambriuj septimi filio, Marsi sexti
 nepoti, Hermani cuncti regis pronepoti, inter deos
 relato posteros siluam quandam consecrasse, in q; par-
 tibus, Vbi nunc Gorlicium est & Lusatia, & humano
 sanguine litasse. Quæ de re plura ibidem ex Ta-
 citi Germania, (q; vide) Sed hæc hæc.

Nunc nomenclaturas aliquot, quibus ab histo-
 ricis Vetusioribus nuncupari creduntur Lusatij nostri,
 cui

Videbimus. Primum autem omnium occurrit nomen Lütiti-
rum, quos Lusatiam inferiorem incoluisse de sententia Peu-
cerj dicebamus. Hos Crantijs quoq; Lusatios hodie esse ex-
istimat lib. 5. Saxonia cap. 1. Vandalos enim fuisse (sic
Slauos ille appellat) in ea prouincia, quæ nunc est Branden-
gensis marchia. Tametsi quantum marchiam concernit, com-
modius sentire videtur, quam loqui, Dicere n. Volebat,
opinor, debebat quidem certè, marchionib; Brandenburghensib;
parere prouinciam illam, id quod de Lusatia alibi quoq; af-
firmat, & nos quomodo & quatenus Verum sit, suis locis
indicam; Cæterum late patuisse Lütitiorum nomen,
locuples testis est Helmoldus. Vinulorum enim seu Vini-
thorum eorum, qui post Oderam & Pomeranos ad occi-
dentalem plagam Vergant, quatuor populos, nimirum Tho-
lenos, Redanos seu Riaduros, Kylinos & Circipanos
à fortitudine, Villos & Lüticos siue Lüticios esse appella-
tos, prioresq; duos ultra Pemim uel Panim fluuium,
in confinio scilicet Meqalopurgensium & Pomerania, poste-
riores cis eundem habitasse, & castro Validissimo.
Dimino uel Demino, quod hodie ducum Pomeraniae
oppidum est, in ostio prædicti fluuij situm, hos ab illis
separator scribit, cum paulo ante Vuilros à Pome-
nia Odera fl. determinari dixisset. Et nominat in
terra Lüticiorum Rethre Urbem antiquiss. Tholen-
sorum siue Redariorum, ubi fanum fuerit celebra-
rium, in quo cultum sit idolum Redegasti regis quon-
dam eig gentis cum alijs dijs. Sed eam amplius
non extare, ad marginem annotauit Schorckelius, cuius
opera & studio in lucem editum est chronicon Helmol-
di. Lambertus Schafnapurgius in Henrici III. Cæ-
saris historia Lüneburgum oppidum maximum Ottonis
Anus

dūcis Saxonici, quī Magni ab Henrico in Vinculis habitj
 pater fuit, in confinis Saxonum & Luficiorum situm scribit.
 Exponit idem Helmoldus cap. XXI quatuor horum populorum
 bellum intestinum ex ambitione Riadorum & TholenLo-
 rum ortum, qui cum Urbs eorum Rethre propter fanum
 illud ab omnibz Sclavorum populis frequentaretur, principa-
 tum sibi in Kylinos atqz Circipanos arrogabant. Quibus
 cum priores bellum intulissent, ab iisdem tribus magnis praelijs
 fusi, implorant auxilium regis Danici, nec non Berhar-
 di Saxonie dūcis & Godescalcj Principis Obotritorum, quo-
 rum hic Mistiboj, ille Hermann Bilichj, de quibz libro
 proximo dicetur, nepotes fuere. Horum potentia in an-
 gustum redacti Circipani & Kylini XV millibus marca-
 rum pacem mercati sunt. Acciderunt autem hac in-
 perante Cunrado secundo, & Henrici II Claudi Pabe-
 pergensis successore. Godescalcj F. Henricus imperan-
 te Henrico V factus est rex Sclavorum omnium, in quibz
 Luticos etiam expresse nominat Helmoldus cap. 37. Idem
 Otoderanos etiam & Brihanos tumultuantes domuit, ut
 sequenti capite idem autor narrat. Peucerus Cyonios ad
 Grucgomum, Circipanos ad Gripsuualdiam, Wolgastum
 & Sondium, Tolensios ad Tolensum amnem Nouum Bran-
 depurgum in terra Megalopurgenfi alluentem, Rhedanos
 intra Pamim & Oderam in ducatu Stetinense collocat.
 Urspergensis Ottonem Pabepergensium episcopum cum
 Pomeranis etiam Luficie terre ciuitates quasdam q,
 uertisse ex Ottonis ipsius consignatione refert. Ibi
 quoqz Lusatiam intelligi ut credam eo libentius, facit
 ciuitatum, qbz Christianam religionem is predicauit ca-
 talogus, in quo Lubinum et recenset. Sed de hoc quoqz suo loco.

Altera

Altera est apud Hermanum Contractum & eundem Urspergensis aliquoties obuia appellatio Luiticorum, quos nunc Lusatios esse Funccius putat, Et Crantius quoque si verum est, quod ad textum Abbatis adnotauit Hedio. Et quae de trucidato à Luiticis Henrici III exercitu narrat Abbas, ea diserte de Lusatis recitat in Chronico Peucery. Brotius inferiores solummodo Lusatios hoc nomine dignatur. Cromerus de Luiticis ex Crantio eadem ferè citat, quae nos de Luiticis ex Helmoldo modo retulimus, Slauos nimirum eos esse citra & Ultra Panim flumen habitantes, qui ydem & Vissi uocentur. Fluentinus Saxonum cladem sub Henrico III describens Litios & Licticianos uocat. Rhegino sub anno 963 Lusmianos. Cuspinianus in Valentiniانو imp. inter auxiliares milites Aetj contra Attilam in campis Catalaunicis Licticianos etiam nominat. Lusicos etiam olim dictos esse Lusatios ex eodem Cromero colligitur. Quod ipsum quoque nomen inferioribus tantum Lusatis tribuit Brotius, sicut & Lusuniorum, Lusnicensium & Licicauicorum. Quorum postremo tamen à Lusatis discernere videtur Cromerus, à quo modo Licicauici, modo ex Vithindo Saxone Licicauici appellantur. Lusyci nominantur in diplomate Johannis XIII P. M. quod confirmationem Ecclae Misnensi continet in terminis eiusdem ecclesiae. Exemplum exstat in Annalibz Misnen. sub anno 958. Ditiuoniae et Luiticensium mox fiet mentio.

Sed ex recentioribus quoque non eadem omnes utuntur inflexione. Lusatos Joh. Cochlaeus vocat libro primo historiae Hussiticae, & Althamerus semel: De Lusanis
postea

30

postea audiemus. Lausnacia apud Pirckheymerum legitur
Vocabulum, Lusnitz apud Munsterum, Lausatia apud A,
uentinum. Nec desunt, q Lusitiam dicunt, si Cromero
fides. Nos populares nostros Lusatios, patriam Lusatiam,
ut hactenus semper, ita postea quoque ubique vocabimus.

Porro Lusatius nomen fecisse Lusuntium Bohemiae am-
nem, Aeneam Syluium testem laudans Crantius scribit.
Cum n. tres sint eis terrae flumines, quos Multania receptos
in Albim secum deuoluit, Saxona nimirum qui Aenea Sac-
rana Dubrauius Saxana est, Lusuntius uel Lusmitus Ta-
borum & Misa Pilsnam alluens: credibile esse ait, pul-
los inde à Marcomannis Boios nomina fluminum, ad quae
pridem incoluissent, secum extulisse: Ut Lusuntij accolae,
qui in proximis ad Bohemiam regionibus consedissent,
Lusatij dicerentur, sicut qui & ad Vicina his loca tran-
sissent Misae accolae, Misnenses etiamnum appellentur, &
ultra hos progressi Saxoniae accolae, Saxones. Sed
de posterionibus duabus gentibus Germanicis forte à
Vero non fuerint haec aliena. De Lusatjis autem
quae adfert, ea qualia sint, examinabimus alias accuratj.

Iam ex ijs quae dicta sunt hactenus satis constare
puto Slauiam gentem esse Lusatios, accedente etiam
Cromeri calculo, qui inter maximas & fortissimas
gentes, quae in natione Slauiarum etiam nunc censentur,
& eademq; lingua utuntur, Lusatios quoque numerat,
loco neutiq; postremo. Quae gratia & in Lipsica aca-
demia, quae ad exemplum Praagensis, cuius quasi co-
lonia quaedam est, in quatuor nationes Misnicam,
Sax,

Saxonicam, Bauaricam & Polonicam diuiditur, non ad Germanos sed consanguineos suos Polonos pertinent. At Slauis defluxisse videtur Slaborum nomen, quo Lusatia inferioris nunc marchia Brandeburgensi conterminos hodie à quibusdam designari scribit Volfgangus Jastus.

Silesiorum nomine vulgo censentur Lusatij, credo ob regionum Viciniam, falso tamen, cum & diuersa hæc ab illa natio, & marchionatus sit Lusatia, ut postea patebit, à ducibus Silesie distinctus. F. Panemius Vultuinus Ceruimontanus Eremita, panegyrico Silesie, quem anno 1506, cum Patauij Antenoris studiorum causa ageret, edidit, Gorlicij & Sittania meminit inter Urbes Silesiacas his versibus.

Gorlica quis lacero diffudit viscera Marte?
Sittica quis minuit? quibus est fortissima bello
Virtus: inuadens aduersas impetel turmas.

Urbes quis reliquas potuit deuincere terror?
Vulgi errori eruditos etiam e media Lusatia oriundos suffragari miror. Silesios n. se appellant Michael Neander Sorauiensis, Adamus Schroterus Sittaniensis & alij fortasse plures. Ac alter quidem Gorlicium quoque, si dijs placet, Silesie Urbem facit in prefatione Tryphiodorj sui, quem senatui Gorlicensi nuncupauit. Nam quod apud Garzonem Johannes Brandeburgensis nunc Lusatios etiam Misnenses esse, id de ditione intelligendum est, quæ hi & illi iisdem tum principibus, nimirum marchionibus Misnensibus parebant. Quo pacto Cochlæus etiam scribit Fridericum Saxonia electorem & marchionem Misnie & Lusatia etiam parti præesse. Et Rithey;

heymerus, Lusatia, inqt, regiuncula, quamvis Bohemorum di-
tioni parens, tamen & ipsa Saxoniae tribuitur. C

Slauos autem cum dico Lusatios, de pristinis incolis loquor quo-
rum adhuc nomen retinet Lusatia. Nunc n. a Germanis hac
habitat, sicut & Vetusissimis temporibus habitata fuis-
se, supra ostensum est. Unde & Garzon initio lib. 1. regio-
nem, Cromerus partem vocat Germaniae, inferioris nimirum
Cnemiandro teste, quam secundam nominat Ammianus
Marcellinus, & bassam etiam vocatam annotauit Altha-
merus, barbarè tamen auctore Bebelio. Quando vero
extirpatis maxima ex parte Slaui Germanos ruri-
sum colonos acceperit, alibi dicetur. Quare recentes
Lusatij pro Slaui habendi non sunt, praesertim oppi-
dani, minime omnium autem superiores, apud quos ne
a manuianorum quidem opificum collegijs admittitur
vllus sine natalium gemino Germanicorum testimonio.
Nec magis Slauique sumus originis, quam uel Mis-
nenses, uel Marchiani, uel Pomerani moderni, aliue
Germani, quorum a Slaui occupatas quondam constat
& possedas aliquandiu terras. Atq; ideo, etsi Lusa-
tiorum nomen, & regioni inhaesit, nequaquam repu-
diam, uel potius libenter usurpamus, in Slauique ta-
men gentis nunc quidem non admodum laudata censu
haberi nec volumus nec possumus.

His ita de regione ipsa, primisque eius incolis
praemissis, nunc ad res gestas Lusatiorum stilo nostro per-
sequendas accingamur. Earum autem ante Henri-
cum I auctorem nihil quicquam fere memoria & editum
reperi hactenus. Ut hic quoque quatenus liceat cum Hora-
tio:

tio : Vixere fortes ante Agamemnona . Multi , sed omnes
illasramabiles . Urgentur , ignotiq' longa . Morte , carent q'a
Vate sacro . Brotufus passim refert Carolum magnum Victo
Saxonum rege Vitichindo pacataq' Saxonia , filium opmuru,
Mor , quem Cromerus Martinum Gallum monachum & Johannem
Vhugossum Polonicarum rerum scriptores secutus , notham facit
contra Auentinum , cum exercitu contra Sorabos intra Salam
& Albim , Vbi Misnia est hodie , degentes , quod sibi dicto
audientes non essent , misisse : quos ille subactus ad religionem
christianam suscipiendam magna ex parte adegerit . Quero
Christo nomina dare detrectassent , eos trans Albim in Lusati-
am , & Vltenius in Venedorum regnum , de quo initio libri
secundi dicitur , ab illo esse eiectos . Ac collocasse in So-
rabia Carolum milites suos Francos , Rhenanos , Sueuos ,
Bauiaros & Saxones quoq' a quibus qui hodie Misniam
inhabitant Germani ppagati sunt . Causam belli hanc
adfert Crantius . Saxones Visuram transgressi tractum
illum eiectis Slaus occuparunt . Eam gentiliu suorum
iniuniam indigne ferentes Sorabi , facta manu valida
in Saxonum & Turingorum fines excurrere populabantur
di . Ad hos igr reprimendos ait misisse Carolum du-
ces suos (nam filij non meminit) cum Saxonum , quoru
ditiones vastabantur , auxilijs . Blondus , Bonfinius &
Peucerus eo ipso tempore Albi & Sala fluuijs prae-
fixa contra Sorbienses Slaus seu Sorabos a Carolo
Magni filio legitimo , quem Germania regem fecit
pater imposita esse memorant , rege eorum Miloduco
caso . Etsi autem Vtrum Veteres quoq' scriptores Lusatie
hic nominatim mentionem faciant , haud nihil ambigam
(fieri . n . potest , Vt locorum coniectura ductu Brotufus

de suo hoc addiderit) id tamen inde colligitur Verisimiliter,
 non esse tentatos armis Caroli M. qui ultra Albim fuere, L^u,
 satios. Tametsi Egmihartus, qui Vitam Caroli magni descripsit
 eumq^{ue} dominum ac nutritorem suum appellat, omnes barbaras
 ac feras nationes, quae intra Rhenum ac Isthulam, Oceanumq^{ue}
 Danubium posita, lingua q^{uae}dem penè similes, morib^{us} vero atq^{ue}
 habitu Valde dissimiles Germaniam incolunt, ita perdomuisse Ca-
 rolum scribit, ut eas tributarias effecerit. Disertè etiam eos
 Sclavos, q^{ui} Gallorum consuetudine Vilsi, propria vero lingua
 Veletabi dicantur, australe litus sinus Codani suae maris
 Germanici tenentes, à Carolo una expeditione, in qua
 Saxonum quoq^{ue} auxiliares copiae, quamq^{ue} fida & ming
 deuota obedientia militauerint, ita confusos ac domitos
 esse perhibet, ut nemceps imperata facere non renuerent.
 Addit Urspergensis factum hoc anno 789, Albiq^{ue} tunc
 duob^{us} pontib^{us} à Carolo fuisse iunctum, & altero quidem
 ex utroq^{ue} capite Vallo & turri munito. Sed de his sa-
 tis uel nimium etiam fortasse. Auenticum decimum bellum
 à Carolo magno circa annum 789 contra Sclavos Vilfos
 in Lusatia & marchia Brandeburgense, quam nunc sic
 Vocant, de gentes susceptum scribit. Illuc. n. Carolum ip-
 sum profectum structis duob^{us} super Albi pontibus. Cumq^{ue}
 Princeps Sclavorum deditioe facta feudum ab eo accepisset,
 in Poloniam ad Vistulam usq^{ue} perrexisset omnemq^{ue}
 Sclauum sibi dicto audientem fecisset. Decimum quartum
 bellum anno 806 gestum per filium Carolum, à patre
 in marchiam Misnensem, ut nunc Vocant, contra Terbos
 Sclavos missum. H^{uius} ducem Miloduchum à Carolo
 Fi.

F. ad Albim acie caesum. Duo etiam oppidula firmiter mun-
nita Neuburgum & Drasam ad Salam & Albim ab eodem
condita. Idem Auerting plurima commemorat bella à posteris
Caroli M. imp. & Bauaria regibz contra Slauios in Mo-
rauiia, Bohemia, Misnia Chos Sorobos vocat & marchia
Brandeburgense habitantes gesta, à qbz haud-dubie Lusati
etiam non fuerunt immunes. Diserte autem scribit Lydonicum
Bauaria & Francie orientalis regem, Caroli M. nepotem
Letharij 1. imp. fratrem, Misniam superato Albi in Lu-
satiam & Bohemiam profectum, Slauiorum principes, q
Morauiorum exemplo arma susceperant, pacasse. Mox eos,
dem Lusatis inter Albim & Oderam, res nouantes denud
ab eodem rege subiugatos, ducemqz eorum. Tabomyzilo-
nem, tum suos tum procerum suorum filios obsides dare
coactum.

Cromerus ex Lesci III, qui è Veterum Poloniae
ducum prosapia tertio loco praecessit Piastum Crusvicensem,
ex illius ergo xx filijs naturalibz, Otac quinto, Pribislao
septimo & Ciessimiro Undevicesimo Ditioniam, quae nunc
à Polonis Lusatia, ab alijs Lusitia dicatur: faxae autem
nono & proximo natu Semiauo Serbiam siue Sorabiam
cessisse scribit. Id factum esse oportet non paulo ante an-
num Christi nonagesimum, cum Piasti abnepotem Mie-
cislauum seu Mesconem primum catholicum principem, q
fuit post Lescum III dux septing mysterijs christianis
initiatum constet Gnesae anno 965, antequam po-
lonica hispania certa temporum suppuratione caret.

Cromerus in tempora Caroli magni Lescum III collo-
cat.

cat. Obijt autem Carolus anno 814. Polonia igitur p^{ri}m^o
cipib^{us} tum subfuit Lusatia, sicut & sequentib^{us} temporibus, cum
hi ipsi tum agnati eorum Silesie duces partem ei^{us} possederunt,
& postea indicabitur.

Porro, quod Cosmas Decanus Pragensis, cui^{us} p^{re}sent
me est chronicon Bohemiae manuscriptum, narrat Bohemos, cum
i^{is} p^{re}esset Neclan dux timidus & ignavus (qui Bonuoy p^{ri}m^o
mi Christiani principis anno 894 Arenulpho imperante ab ep^{is}
copo Moraviae Methodio baptisati avus fuit & paulo post Ca,
rolum magnum regnavit) sepe a Lucensib^{us} vel Lucanis
diu^{er}sas Vlatissao Neclanis, ut vult Dubravius patru^{er}le
magno (Cromer^{us} patru^{er}lem ei^{us} facit Aeneas Silivius Vra,
tilium Neclanis, ut ipse vult, patru^{er}um haec bella gessisse
scribit profligatos, ad extremum p^{er}stis magis superiores
factos in Turisco campo totum illorum ad internecionem con,
cidisse exercitum, terramq^{ue} occupasse: id etsi de Lusatijs inter,
stantur marginales librarij annotationes, nec ignoro Lusatios
a domino Micaelo ab Eytling austriaco Viro nostri cui^{us} doctissi,
morum nobiliss^o & nobilissimor^{um} doctiss^o Vicina voce appel,
lari Lusanos: refragatur tamen Cosmas ipse, qui expresse
scribit, Lucanas suo saeculo ab Urbe Sate Satecenses voca,
tos: sicut & Aeneas, apud quem eadem seu historia seu
fabula (nam & Cosmas hoc in medio relinquit) licet varia,
tis nonnihil circumstantijs extat; Lucensem principatum postea
Lucensem dictum tradit. Cromerus diserte Bohemiam in
Vissegradensem & Lucensem seu Satecensem principatus
partite. Sate autem apud Cosmam Sotium esse constat
siue Lotium munitissimam Bohemiae Urbem in districtu
Pellinense, quae ab Aenea Lotium & Lotiorum civitas
& Sotium, a Fabricio Satium, in historia Hussitica ali,
cubi Sate vel Lot, a Matthaeo Collino Latecena nominat^{ur}.
Qu^o

Důbrauius Latecium vocat, & in interiorē Bohemiam collocat, scribitq; Latecenses cognominatos Lucenses, quod incolerent plana & saltuosa loca, ad quā qđem ex Serbijs, nūc Lusatjs, pleniq; desertis in superiori Lusatia montium iugis, imigrārent. Vide factum sit, ut Mezamisliō p̄mi Bohemorū dūcis Premislai filio rerum potente, h. e. circiter Caroli M. tempora, cū frequentia multitudine oneri esset ciuitati, Glanam colonos deducere cogente Latecenses. Cosmas etiam Epimolozw̄r Lucenses à prato, quod Luca sit Bohemis (ut et cæteris Slauijs) deducit. Est autem tractus ille, in quō situm est Latecium, totius Bohemiae fertilissimus & uberrimus. Circulū hodie vocant. Quod autem apud eundem Cosmam legitur, Boriuoy Fr. minorē natū Vratisslaūm uxorem accepisse Dragomissam (Dragomiram appellat Cromerus, Aeneas Drabonūciam) de durissima gente Luticēsi, et ipsam Saxis dūiorem ad credendū, ex prouincia nomine Stodor, matrem D. Wenceslaj martiris & Boleslaj parricidæ: eū locū ut de Lusatia accipiendū censeam, non tam glossatoris, quāq; ille fuit, auctoritate, quā p̄miciæ Stoderanae mentione moueor. Stoderanos. n. Slauiam gentem in Lusatia inferiore circa Lucam & Colshheimū sedes habuisse suas de Brotufi sententiā supra retulimus. Olomūcensis Draho miram Bohemam facit, Lucensem nimirū h. e. Latecensem: quā recte, ipse viderit.

Nec plura de Lusatjs ante Henrici auctoris impetū Vspiam legere me meminisse possum. Hic iam p̄mo libro finis esto. Alterius vero ab instituta Lusatiae marchia, quemadmodū par est, initium faciemus.

LIBRI PRIMI LVSATIÆ

FINIS.

LVSATIAE

LIBER SECVNDVS.

Progressi in Europam ex Asia Sarmatae atq; Hene-
 ti h. e. Slaui (Sabellicus ex Scythia eos educit, Pirch
 ejmerus è profundo Bersiliae, quod idem est) Versus men-
 diem quidem per Thraciam Mysiam & Macedoniam
 Bulgarios, quibus Volga, hoc est, Rha patrum flumen no-
 men fecit Rascios item, Seruios (Aen. cap. 2 addit Bos-
 nenses) qui perinde ut Sorabi Sarmatarum nomen re-
 tinuerunt, & Croatas, Dalmatasq; disseminarunt: Ver-
 sus occasum Vero omnem à Tanaj flumine ad Albim usq;
 & mare Balticum regionem summotis inde aut cede
 sublatis Germanici nominis gentib; subiugarunt, & cum
 alios tum Soraborum ac Venedorum distinctos populos pro-
 crearunt. Sorabos in Hermunduris intra Sudetes &
 Albim ad Salam usq; habitasse, superiore libro docuimus.
 Venedorum seu Vindorum appellatio tributa est illis, qui
 ad sinum Venedicum & mare Balticum atq; ad ostia
 Albis usq; incoluerunt, quorum multae fuerunt familiae, ut
 Vagriorum, Polaborum, Obotritorum, Pomeranorum,
 Cassubiorum & caetera. Vagri provinciam Aldepur-
 gensem Ultra Trauenam, Polabi episcopam Raiestur-
 gensem, Obotriti ducatum Megalopurgensem tenere, Hel-
 moldo auctore. Pomeranorum & Cassubiorum adhuc
 satis nota sunt nomina & loca. Excitarunt autem
 Venedi peculiare regnum, quod ab Albi ad sinum
 Codanum usq; porrectum vtriusq; Marchiam Veterem
 Soltuedelensem & nouam Brandepurgensem, loca
 item

item circa Rostochiensem Sündensem & Vismariensem ciuita-
tes, ducatum Megalopurgensem & Rugiam, Pomeraniam Cas-
sibiamq; continuit. Eius insigne gryps fuit, Unde & Pome-
ranorum duces, qui e gente Hereta prodierunt, & eadem
insignia usurpauerunt, Gryphones dicti sunt. Et hunc quidem
tractum ad mare Balticum, ubi nunc sunt Lûbica, Ham-
burgum, Slesuigum, Sueninum, Sündium, Vismaria, Rostoch-
ium, Lûnepurgam cum reliquis ultimæ Saxonie Urbibus,
Slauiam minorem appellat Saxonum chronicon, sicut maio-
rem illam alteram infra Dalmatiam regionem. Medi-
um inter Sorabos & Venedos ad Suenum amnem fuere
Lusatiam. Hi tres Slaui populû, Sorabi inq; Vene-
di & Lusatij, non contenti amplitudine occupate terre,
diu multumq; ex Vna parte Turingorum initio, demum
Francorum qui Turmigos sibi subiecerant, ex parte
altera Saxonum arma excrucuerunt: illorum ad Salam
terras, horum ultra Albim ad Lûnepurgum agros perpe-
tuis depredationibus infestando atq; carpendo, adeo ut
vtriq; sæpe vim bellicosissimarum gentium regere ac
difficiliter sustinuerint & represserint.

Cos igitur primum aggressus est Henricus I Caesar
Saxonie, Vestphalie, Angarie, Turingie & Hassie
dux, Brunouicensis domus, Arenulphi imp. ex filia Lu-
degarda nepos, quem humilem (ut sic dicam) nominant
Veteres Germanicæ historie Cauceps Usitate dicitur,
eo quod auiculis insidias struentem & laqueos disponen-
tem offendisset legatio ab ordinib; imperij Romani, cum
decreto ut impatorem saluaret ad eum missa, cuius
princeps erat Eberhardus Francorum dux, Cunradus

I. Casaris recens defuncti frater, anno 920) Post multa
 enim praelia Brandeburgam, quod fuit arx belli Heneti, ob-
 sidione expugnauit anno 927 Ut Saxonum quoque chroni-
 con habet, aut sequenti ut aliqui uolunt, asperissima hie-
 me positus super glaciem castris. Sita autem fuit arx
 Brandeburgensis eo in loco, ubi nunc in eadem Urbe est sum-
 mum templum ut uocant. Urspergensis Bremaburgum Der tgr
 uocat, Sclauorum Heluclorum Urbem, cum qua omni re-
 gione potitus sit Henricus. Chronicon Saxonum Haue-
 los uocat eam Sclauorum gentem, et Hanelum fluium
 accoluisse scribit. Addit etiam anno 934 eundem
 Henricum aliam Venedorum familiam Utranos, Ugren, Uncranj
 ses postea dictos, bello superatos sibi fecisse Vectigales. Werrum
 Brandeburgum postea S. Henrici II claudi Pabep-
 gensis dominatu ab Henetis rursus captum est hac oc-
 casione. Bernhardus Hermani de Billingen et Stuck-
 esgehörn, ducis Saxonie et Lunepurgi ex F. Benno-
 ne secundum Helmolzum nepos Mistiuoio (Fabricio
 Mestuinus est) Vinulorum principi nuptiarum neptis sue
 spem ostenderat. Ea quo minus coirent, Theodoricus march-
 ionis Brandeburgensis in ordine quarti primi ut quidam
 uolunt electoris obstitit importunitas, qui tali loco na-
 tam puellam cani Sclauico collocandam negabat. Misti-
 uoius non tam repub. ignominia, quam contumelioso dicto
 exacerbatus abiecta religionis Christianae professione om-
 nem ad arma concitauit Sclauiam, et cum alia in Sax-
 ones et ceteros Christianos perpetravit plena inmanissi-
 ma crudelitatis, tum Theodoricum quoque ultus est pro-
 be Sclauia orientali h. e. marchia Brandeburgense
 expulsus, qui Magdeburgi praebendarius seu canoni-
 cus

cus factus diem suum obiit. Acciderunt haec post annum thij
tredecimum supra millesimum. Autor Helmodus cap. 16 lib. 1.
Ab eo tempore Principibus ttenetis subditum fuit Brandepur,
gum, Usq' ad annum millesimum centesimum Cincidit hic fe,
re' in finem imperij Henrici IV Senioris) quo Vdo II, marchio
Brandepurgensis septimus, quartus elector, filius Udonis
I, nepos Sigefridi, qui frater fuerat d' successor Theodoni
exulis, Lusationum d' Saxonum auxilijs adiutus id recepit:
Testis Brotufus lib. 2. gen. Anhaltinae cap. 4. Tamet
si uariat in Henr. auctore Peucerus. Sunt qui hunc Vdo
nem Mistiuoy faciunt filium, qui patre a Bernhardo Lu
napurgio Saxone cum sex millibus suorum caso Brandepur,
gum in suam potestatem redegerit. quam recte ipsi uide
runt. Fuit sane Mistiuoy filius Vdo, pater Godescalci, ut
ex Helmolde apparet. Sed cum inter Mistiuoy d' Udonis
qui Brandepurgum recepit bella nonaginta pene intercesse
rint anni, hunc illig filium fuisse non admodum videtur
uero consentaneum. Ut taceam, quod de Mistiuoy morte
plane diuersa refert Helmodus. Ab Vdone ad Primislaum
nomen marchionem Brandepurgensem d' Ultimam Venedor
regem ex ethnico christianum peruenit Brandepurgum, quo
mortuo a Polonis qui praesidiarios pecunia emerant inter
ceptum recuperauit Albertus Ursus ope Wichmani antisti
tis Magdepurgum anno 1157. 3 id fun. Atq' ex eo tem
pore semper in Germanorum potestate fuit.

Capto Brandepurgo pulsoq' Henrico Venedorum re,
gulo Auceps aduersi Albis ripa ascendens in Sorabos d' Lu
sationes utrosq' mouit eosq' deuicit. In Sorabia ad Albim
arcem d' Urbem condidit cui secundum Ditmarum a Misa
riuulo, qui sub monte arcis septentrione versus cum Albi
miscetur, Misena nomen indidit, Unde postea tota regio
Misnia

Misnia denominata est, Ut ex Emsero transscripsit Brotufus, q^{uod} accedunt Crantius, Fabricius & Fidlerus. Crantij sententiam superiore libro explicauimus. Fidleri Versus hi sunt.

Abdita continuis fecunda Bohemia Syluis

Misa tui fontis dicitur esse locus.

Plena metalliferis Misnorum rura fodinis

Perfluit, Unde suum Misnia nomen habet.

Albiacis undis Misam prope confluit Urbem &c.

Pircheimerus & Apianus eo in loco fuisse putant Lupum, dum Ptolemæj à Vado seu traiectu, qui nunc insigni illo ponte stratus sit, sic dictum. Conditam autem Misenam scribit Brotufus anno 931, biennio ante memorabilem illam eiusdem Henrici Victoriam de Hungaris, quorum ad Salam & Marsepurghum quadraginta millia cecidit. Alibi tamen idem modo in præcedentem, modo in duodecimesimum annum refert. Annales Urbis & Vitmarus in trigesimum, qui fuit Undecimus imperij Aucupis. Addit Fabricius imperatorem propter situs oportunitatem præsidium militum ripariensium eo in loco contra Ungaros q^{uod} tum plurimas Germanie inferebant calamitates conspituisse. Cuiusmodi præsidia ab alijs postea imp^{er}. contra Lusatios, Milcienos, Bœmos & Polonos sunt extructa in montibus Vicinis. Vitmarus disertè ait ex Misna Milcienos suæ subactos ditio^{nis} censum persolvere coactos ab imp^{er}.

Domitis ita Henetis, Sorabis & Lusatijs Utisq^{ue} totam eorum oram distinctam in præfecturas limitaneas, quas nostra lingua vocamus marchias seu marchionatus, distribuit gubernatorib^{us}, quos maragranios & marchiones nominamus, h. e. limitum præsides, uel ut Garlon limitarchas. Marca enim teste Munsterus, Germaniæ ditio^{nis} limitem et extremitatem seu extremos fines sonat.

Unde

Unde Warrkstein in spec. Saxonum lib. 2 art. 50 dicitur
lapis finium regendorum seu finalis, id est, limes seu terminus,
quem etiam Wunderruck appellant superiores Germani.
cui affine est aliud vocabulum Primarruck. Goltzmanus
et Wolmarus lingua Saxonica, inquit Crantius, vocat quoddam
Villagium suum agrum. Quo eodem sensu à superioribus Ger-
manis, quam late patet Urbis, Vici aut pagi cuiuslibet
ager Warrckban nuncupatur. Cum immò simplici voce Warrck
vulgo à Saxonibus vocari distictum Vnig Villicationis aut
ditionis, idem Crantius in Vandalia scribit. Grauios au-
tem Veteri Saxonico nomine iudices vocari armatos pu-
blica auctoritate et potestate ab imp. ex compluribus glo-
sarum in ius Saxonicum locis non est dubium. Sicut
in Transsylvania à Saxonum reliquijs iudicem Urbanum
grauium etiamnum vocari constat. Ut marchio-
nes aliud non sint, quam pides et custodes limitanei,
qui assidue ad imperij limites excubabant in armis,
cumq; finium et muniendorum perpetuo praesidio et
deferendam curam maxime vide Homerum. Ant.
non Troiam agerent, simul populos, quos armis defen-
debant aduersus vicinos hostes, iura dabant. Sic
aduersus Hungaros ordinata fuit marchia orientalis,
q. nunc est archiducatus Austria: contra Gallos marchia
Badensis, idem de Roetelense dici potest, quo ad
Rheni custodiam. Nam q. ad Marchionem quendam
Troianum Antenoris filium appellationis maxime
vide Homerum. Ant. non Troiam. huius originem
referant nonnulli, id minus placet. Ineptior etiam
est etymologia textus in vsib; feudorum lib. 2 in-
tit. quis dicatur dux, marchio, com. à manu & archia
id

id est, principatū, q̄ ut plurimum iuxta mare sita sint march
ia quāq̄ idem aliter referunt Aluārotus & autor glossae
latinae articuli 64. libro 3 speculi Saxonum, quorū verba
propter barbariem & absurditatem ne ascribere quidem libet.
De marchionum siue marcgraphiorum origine planè nobiscum
vel potius cum Peucero facit On. Valtricus Lasius parte
quinta epitomes in usus feudorum, ex literis à S. Bonifacio
Amerbachio ad se scriptis. Ad quem locum lectorem remit
timus. Sabinus. ἀπὸ τοῦ ρωμαῖα εἶναι marchio
nūm nomen existimabat, καὶ ἐξ αὐτοῦ quem reprehen
dit Reinerus. Est autem ρωμαῖα à ροῦος & πρᾶσις
ra, appellatione Syriaca & Αἰγυπτιακά. Unde ro
μαῖας dicti sunt praesides, quos Joseph in distributione
terrae Aegypti singulis partibus imposuit. Aucupis tem
pore primum moleuisse marchionum nomen ante maudum
Crantius affirmat. Grauiorum h. e. comitum dignitatem.
Sunt qui in Saxonia à Carolo M. institutam memorant,
cum illic & in Sorabia Veteres, ut sic dicam, domina
tus in comitatus imperij Romani commutaret.

Henricus Aucupis opposuit marchiam Brandebur
gensem, eiq̄ praefecit Sigefridum, cuius sororem Mechtil
dim, Diterici Saxonis filiam uxorem habebat. Sic
Peucerus. Sed pleniꝰ diuersum sentiunt. Constat q̄
dem inter omnes duxisse Aucupem Mechtildim seu
Mettham filiam illustris comitis Rixelheimij Theodoric,
ex eaq̄ suscepisse Ottonem I successorem, quem magnū
caeteri, Urspergensis mundi amorem cognominat, itemq̄
Henricum I Bauiariae ducem, Brunonem Coloniensum
antistitem, & quatuor filias, quarum una matri cog
nominis prima fuit cenobij p̄edimpurij abbatissa.
Sed

Sed fratrem Mechtildi fuisse Sigefridum, nullus meminit.
Crantius n. Paulus Scalichius & Brotufus cum alijs, tres
solum Mechtildis fratres commemorant, Vitichindum vlti-
mum Ringelheimum, famodum & Regimbernum, qui Danos
Saxoniam depopulantes profligauit: quos ipsos tamen patruos
eig faciunt Peucerus & Beutherus. Cui diuersitati pro-
uocabulum seu relatiuum apud Urspergensem ambigue posi-
tum occasionem praeuisse puto. Doluit autem forte hunc
de Sigefrido nodum id q Brotufus ex Ditmaro episcopo
Marsepurgen. adducit, priorem videlicet Aucupis nondum
Caesaris uxorem fuisse Viduam Hatteburchin Eruii co-
mitis Oldepurgen. filiam spectatissimae formae mulierem,
quam modo ob sanguinis propinquitatem ab eo repudia-
tam & postea monialem factam, modo ante secundas nup-
tias iam fuisse monialem, atq; ideo suasu psulum Sigis-
mundi Halberstatis & aliorum rursum dimissam scribit.
In posteriori sententia Crantius etiam esse uidetur, & Saxo-
num chronicon: quib; nos quoq; libentij subscribimus. Agna-
tionis n. Vinculum si mi diuortio spectasset imp. ne Mechtil-
din quidem retinere potuisset. Hanc Hatteburchin soror,
rem fuisse Sigefridi comitis Marsepurgen. de Vitichindi
magni postremi Saxonum regis familia, eandemq; ma-
trem Dancmari seu Tanquardi, qui ut mox dicetur
dolore repulse bellum Ottoni fratri fecit ex Vitichindo
Corbeiense probat Brotufus. Atq; istum ipsum Sig-
efridum ab eo, quem Peucerus ponit, non esse diuer-
sum, manifestum est ex j cap. 2 libri chron. Marsepurgen.
Brotufus tamen marchionem Brandepurgen. cum nusse
appellat (Ut nec abbas, nec Crantius, à quo Saxo-
num

num primonibus annumeratur) sed primum ea dignitate ab Henrico auctore anno 928 ornatum nominat Johannem comitem Stadensem & Herffelden. Audiebant autem tunc comites Stadenses ij, qui ante tempora Caroli magni à Stadio hodie archiepiscopae Bremensis Urbe ad Albin à Saxonibus condita domini Stadenses dicti fuerunt, & in genealogia Anhaltina inter principales Saxoniae proceres, ex quibus xiiij regij quotannis legebantur, primo loco numerantur. Aspergens in Ottone. I. scribit matrem Tanquardi fuisse filiam materterae Sigefridi optimi Saxonum comitis, qui secundus ab Ottone imp. in Saxonia pleraque administravit. Eandem cognationem alio in loco ponit Brotus, & hanc prerogativam Sigefrido ab Ottone concessam etiam recitat inter causas, ob quas ei Henricus & Tanquartus fratres rebellavit. Haec de Sigefrido propter max secuturam Gereonis historiam omnino fore attigenda.

Contra Bohemos, quos et ipsos circumfessa Praga & Venceslao dūce deditio capto imperata facere coegit Henricus, Polonos item, Silesios atque adeo Hungaros quoque, aliasque gentes Sarmaticas & Scythicas, condidit marchias, Misnensem, reuocato ut Melanchthon eumque secuti Peucerus & Georgius Fabricius Volunt, Veterum Mysorum nomine, & Lusaticam (Mysos. n., ut Tringis ad Istrum vicini fuerant, ita in his etiam regionibus prope Turingos in Hermundorum terra consedis, eumque postea à Sorabis oppressi essent, hoc tempore erexisse rursus sese & inclaruisse nomen eorum, Peucerus arbitratur), Misnensibus h. e. Sorabis domitis

perfectum dedit comitem quendam Bithyniensem seu Vethinien.
nomen ignoratur. Sed avum eum habuisse Fridericum, qui
anno Christi circiter 890 in bello Normanico, id est, Dani-
co cum multis alijs p̄sulibz & principibz Viris, inq̄ his Bru-
none Brūnonij & Tanquardo. I. Vicinae arcis Tan-
querodae conditoribz. Henrici aucupis patrui, agnatis
suis totoq̄ christianorum exercitū perijt, Beutherus &
Brotusf̄us annotarunt. Patrem etiam eiq̄, qui ab ineunte
aetate in aula Henrici aucupis agnati sui versatus, tandem
bello contra Venedos & alios Vicinos barbaros Aucupis
ductū suscepto occubuit, Fridericum nominat Beutherz:
Brotusf̄us nec huij nomen exprimit. Eodem t̄r gradu
à Vitichindo magno distant comes ille arwvno 6 p̄i-
mus marchio Misnensis & Henricus Caesar. Uterq̄ enim
atnepos fuit Vitichindi, sed hic à filio eiq̄ natū maior
Vigeberto, ducatus & prouinciarū Saxonicarū hæ-
rede, ille à minore Vitichindo II primo comite Bithy-
niense descendit, propagauitq̄ primos et antiquissimos
marchiones Misnenses aliquot ante Timonem & Cunra-
dum, ad quos duos quando & quomodo marchia Misnen-
sis peruenient in huius libri fine & quarti initio dicet̄.
Brotusf̄us tamen in hac narratione, ut saepe alias, ipse sibi
non consentit. Scribit. n. a libi primū Misnie marchionem
ab Aucepe creatū Vnuū de filijs Fridenici nati ex
Ditenico filio Ditmari eius, qui frater fuit Fridenici à
Normanis occisi. Sed hæc typū genealogie Saxonice
intuenti clariū patebunt.

Marchiam Lusatiae Henricus commendauit Gereonij
seu Geronij comiti Staden. secundum Peucerum, præpo-
siti principi. Eidem. n. postea anno 937. quo & obiit
Aucups. Otto I. magnus, aucupis F. & successor tradi-
dit

dit marchiam Brandepurgensem & reliquam ditionem Sige-
 fridi, sine liberis extincti, quem quidem etiam fratrem Gere-
 onis faciunt chronica Saxonum & Marsepurgense. Atque
 ob hanc donationem Tanquardus seu Danemaruss Ottonis
 consanguineus frater qui cum & ipse materno genere Sige-
 fridum attingeret, praeteritum se & exclusum ab ade,
 unde eius hereditate indignus ferebat, primum anno 938
 cum Hungaris & Eberhardo comite Palatino, vel ut chro-
 nicon Saxonum habet, Francorum duce, iterum anno
 941 vel precedente cum Henrico Henrici I. Bauarij
 filij Henricus II pater S. Henrici claudi imp. pius dictus
 est rixosus, quod Ottoni II imp. aduersaret (Auenting)
 Saxonie & Bauariae duce fratre germano Ottonis, bellum
 imperatori intulit, cuius historiam latius persequuntur Urs-
 pergensis & Brotus, tametsi in priore rebellionem Danc-
 kunortum occisum memorat Saxonum chronicon. Auen-
 ting, qui ex pfecto ducum Bauariae historiam diligentissi-
 me descripsit. Henricum primum Bauariae ducem Ottoni
 fratri perpetuo fidelem fuisse affirmat. Primus etiam
 Gereon Maadepurgensis burggrauij munus eiusdem Ot-
 tonis ordinatione gessit. Urspergensis scribit, cum
 Otto Lutholphum filium rebellem eiusque complices Cun-
 radum generum suum Franciae, vel ut alij, ad Mo-
 sellam ducem & alios intra Ratisbonam conclusisset
 anno 953, orientalem eius Urbis portam obsedis-
 Geronem comitem tot Victorijs quot praelijs clarum.
 Idem refert Auenting, a quo Gereon supremus exerci-
 tus Caesaris ductor, rei militaris peritia et gloria
 prestantissimus appellatur. Crantius in Moguntiae quoque
 obsidione eodem bello & anno, teste Lamberto, imperatorij
 re,

Gereonem affuisse addit, quem Virum primarium alibi vocat.
Memoriam Gereonis conseruat pœnobium Vestalium Gerenroda,
quod de bonis Sigefridi prope pœtlimburgum & Ballenstetum
ad Herciniam fundauit, ubi & sepultus est, cum obiisset
anno 965, quo ipso Poloni & Silesij populariter bap-
tismum susceperunt. Vxorem habuit Hildam seu Hiddam
filiam Ottonis comitis Reuenmingensis, qui claustra re-
liqua duo excitauit, alterum cum Vxore ante salinas
Saxonicas. Noui operis (sic chronica Misnense & Mar-
sepurgense, tametsi Sigfridus id anno 1116 ab Adelgo-
tho antistite Marsepurgio fundatum scribit) alterum
rogatum eiusdem ad Calbam, quæ Calegia est Ptolemæo,
Salsbia Luthero, Gratia Dei titulo, in quorum poste-
riore situs est. Ex ea genuit filium Gereonem præfulem
Colonensem, ut habet chronicon Misnense. Plura de
Gereone & Sigefrido Brotus ex chronico Sitman
præfule Marsepurgien. & libris rex Saxoniarum Vi-
tichindij. Variat tamen is nonnihil à Pœncero. Nam
Misnensem præterea marchionem Gereonem nominat:
Brandepurgica Vero marchie ei collatæ non meminit.
Nec desunt, qui hunc Saxonum, quorum præsidium V.
fustus contra Venedos Brandepurga impoluit Anicrus,
ducem fuisse, atq; à Cesare primum ibi marchionem
stitutum prodere audent: quæ eadem de Johanne suo ex
Crantio refert Brotus. Sed tantam scriptorum discre-
pantiam conciliare non est huius loci. Hereditatem certè
in Saxonia reliquit Gereon, quam Pœncerus scribit
ab Ottone primo attributam Hermanno Bilichij filio
nobili, cum Saxonie ducem eum crearet.

Porro

Porro marchio Misnensis misigne est leo niger in campo ^{imo erectu}
aureo currens rictu tanq[ue] ad feram discerpendam passo: incedit post
Brandenburgica aquila rubra in clipeo albo: Lusatica bos nige^{nonib[us] pedi}
dens ruber in planicie alba, intra anteriores & posteriores ^{vide insigni}
pedes a summo dorso ad imum ventrem albo colore disti^{Angusti}
tus: qualis Praga in templo arcis ad tumulum Ferdi
nandi imp. Gorlicij ad gradus curia in insignib[us] eiusdem
Badsinae supra arcis portam inter insignia Matthiae re
gis & Oenipontae ad Urbis portas Visitur. Praga
in templo arcis in pariete duplex misigne marchionat[us]
Lus. sup. & inf. rufus bos et aliud. Hunibaldus scri
bit Cimbro Veteres, quos Turmigos esse nonnulli existi
mant, itidem taurum (Reinerus addit aeneum) pro signo
exercitus in Vexillis usurpasse: Plutarchus tauri caput,
quod misigne nunc quoq[ue] retinent duces Megalopuray.
Quomodo Alani, Burgundiones & Suevi (teste Me
thodio) selem animal carceris impatientissimum signis
militanib[us] praetulerunt.

Has tres marchias Speculi Saxonum glossator fe
re coniungit, cum alibi tum art. 12 lib. 2. Ubi nulas
earum Saxonico iure Uti & Saxonas esse pronunciat.
Tamen lib. 3 art. 70 Brandenburgensis, Landespergen
sis & Lusaticae marchiarum, Utpote peculianum principa
tum iura, in multis partib[us] esse singularia & a com
muni iure Saxonico discrepare dicit. Textus & glossa
decimi in iure municipali Magdeburgensi articuli, cum
initio glossae articuli sequentis, omnes Polonia & Bohe
miae, in primis autem marchiarum Misnica & Lusaticae
& Brandenburgicae Urbes una cum ducatu Saxonico
& Ascaniense comitatu a sabinis salinarum Saxonica

iūs petere iubent. Quos si ab his prouocetur, aut alioqui negotium determinari nequeat, ad Magdeburgense tribunal remittendos sauciunt litigantes. Et glossae quidem concordant. Textum uero dicti articuli decimi, qui hunc duorum istorum tribunalium ordinem inuertit, corruptum testatur manu scriptum eius Voluminis exemplum.

In textu Speculi Saxonici art. 62. lib. 3 marchia Lusatie inter septem Saxoniae feuda Vexillorum h. e. principatus, ut interpretatur Vocabularium, in quibus iuris Saxonici usus viget, penultimo loco refertur: Ubi glossa Germanica dicit, feudum Vexilli marchiae Lusaticae habere marchionem Brandeburgensem, Landespergensis vero d. Turmiae Misnensem. Et concordat glossa iuris feudalis Saxonici cap. 63. Ceterum glossator Vernaculus Speculi ut apparet art. 28 lib. 2 uel coetaneus fuit uel certe non multo posterior Johanne Seneca Tenonico, ecclesiae S. Stephani Halberstatensis proposito, decreti d. Gratiani glossatore, qui circa tempora Rodolphi Habsburgensis vixit. Adeptos autem Lusatiam superiorem marchiones Brandenburgenses interreano, quod Rodolphi huius imperium proxime praecessit, suo loco dicemus.

Lusatiam in chronicis antiquis marchiam orientalem dici, historia diuina Hedwigi memorat. Id confirmat Brotius, qui Ebertum d. Hermanum Echari primi filios marchiones orientales, id est, Misniae d. Lusatie marchiones dictos scribit. Rexisse autem Misniam hos duos fratres imperante Henrico II, apud quem Eberto de interuerso saltu Luencanienae litem nitendent Ditmarus quartus Marseburgensis episcopus, in cuius annalibus appellatio nemine

nem illam reponisse Brotufum conijcio. Et Fabricius ad finem libri primi annalium Urbis Misnie addit leges ab Henrico cognomento munifico & illustri, Misnie & Lusatie marchione postea etiam Turmigiæ Landgraviæ, Judæis anno 1265. latas, quarum tale est initium: Nos Henricus Dei gratia Misnensis & orientalis marchio ¶ Item libro 2. sub anno 1303 recitat literas Fridencij admodi qui Henrici nepos fuit postremus Lusatiam tenuit, de puero in Turmigiæ à Judæis occiso, hoc initio: Nos Fridencus, Dei gratia, Misnensis & orientalis marchio ¶ Apud Cosman vero Pragensem Orientalium marchionum nomine Austrie marchiones Veteres limiti Orientali præfecti intelliguntur, quo modo & glossa marginalis, ut sic dicam, interpretatur. Et quam nunc Austriam appellamus, olim marchiam orientalem vocatam scribit Olomucensis lib. 8. in ducatum à Fridrico Barbarossa mutata est. Diversi ab Utinque Justiniano imperante fuere comites orientis, de quorum officio T. T. est XL. lib. T. de apparitionibus eorundem LVIII. lib. XII. Cod.

Aucupi (ut ad hunc redeam) antequam Sclavos aggrederetur, si Brotuso credimus, cum Gormone, quem Worm vocat Helmodus, Nortmanorum, id est, Danorum rege ethnico res fuit in Holsatia, quam is Vngarorum federatorum suorum auxilijs vastabat. Hoc devicto contra Danos marchiam Slesuicensem ad oppidum Slesuicum in Cymblica chersoneso, circa annum 923. primam omnium ordinavit & instituit, translata eò Saxonum colonia, quæ tamen diuturna non fuit, à Danis & Venedis paulo post rursum abolita.

Ex Holfatia in Venedos duxit, quos ad mare vsq; non
subegit tantum, sed & religionis Christianae mysterijs imitia-
ri coëgit, Carione & Helmoldo testibus. Constat ex
penicero & illud Vtrunq; & Aucupem & filium eig Otto-
nem Venedis & Sorabis ecclesias condidisse, ut gentes
à religione christiana alienae recte de Deo erudirentur
& ad pietatis atq; humanitatis cultum assuefierent.
Sed iam reliquas Lusatiae nostrae marchiones videamus.

Geroneum ier in marchionatu Lusatiae secutus Christi-
anq; soronius eius, quem Carstenum vocat Saxonum chroni-
con: in Brandeburgico Brunnico, cuius sepulchrum extra
Brandenburgum Vetus ad Haueelum in monte Harlun-
gorum, qui & d. Maria à templo, & ibi Primisslaus
Venedorum rex ultimus condidit, exstat. In Magde-
burgense burgaruiatu successor ei datus est Hermannus
Saxoniae dux, cuius aliquoties iam meminimus.

CHRISTIANUS, secundus Lusatiae marchio ex Wiburge
Geronis sorore secundum Saxonum chronicon reliquit
filium Ditmarum, cum haud dubie, cui in chronico Mis-
niae legimus nuptam fuisse Sauhildam Hermani ducis
filiam, quam post mortem Ditmari duxerit Turingiae
marchio, xpsys episcopa Nimpurgensis & cenobij
diui Georgij ante eandem Urbem, in quo cum vx-
ore sit humatus. Chronicon Saxonum tamen sub anno
968 unicam tantum ponit Hermani Stubegehornij
filiam Mithildam Arnolde Flandriae comiti nuptam.
Penicerus in Henrico IIII & alibi fundatorem collegij
canonicorum Naumburgensium vocat Ebertum
marchionem Saxoniae, qui sedem episcopalem ex

Cylico Naumburgum transtulerunt, patrem eius qui in molen,
dino interfectus est. Historia Viperti Groicensis cap. 9.
Ebertum Misnensem & Landesbergensem marchionem, à quo
eccardiperga arx condita est & denominata in canobio &
Georgij ante Naumburgum à Santhilde vxore s. fun,
dato sepultum narrat.

Ex Ditmaro natus filius eiusdem nominis genuit Otto,
nem. Chronicon tamen Ditmarum secundum attarda facit.
Hoc loco querendum sit ne hic Otto ille Ulting, cuius filiam
Lusatiae marchionissam Sigefido I comiti Ascaniae Alberti
iii filio inuississe genealogia Anhaltina lib. 1. cap. 20
tradit. Ottone sine liberis mortuo, marchiam Lusatiae
obtineuit Theodo seu Dedo frater Timonis Misniae marchionis.

In serie marchionum Lusatiae hactenus enumeratorum
Peucorum, ut semper, secutus sum, & addidi quaedam ex
chronico Misniae, Brotscho & aliunde excerpta. Sed Va-
riare à Peucero videtur Fabricius in Urbis Misniae
annalib; sub anno M XV, cuius verba ascribere malo,
quam uel huius in dubium vocare, uel illis defendere
narrationes. Corpus Geronis, marchionis Lusatij,
ab Ulrico rege Boemiae in praelio interfecti, deportatum
in hanc Urbem fido praesul facit. Hinc mittitur in
caenobium Munchnuburgum à patre ipsius Ditmaro ge-
ditum, in ditione Bernburgia prosequentibus funus Gero-
ne antistite Magdeburgio, patruo ipsius & tribus march-
ionibus Misnensibus. Fuit Gero è familia antiqua
Viburgia, quae post Slaunos eiectos, possedit Lusatiam.
Aua ipsius Hidda post obitum mariti christiani, fero,
solymam proficiscitur, neue placeret regi Aegyptio
Uul,

Vulneribus ipsa sibi fœdauit faciem: teste Lamberto
 Schaſtaburgio & Cunrado Lauterbergio. Mater Gero-
 nis Suanhildis Lüneburgiæ post prioris mariti obitum,
 nūbit Echaro Turmingæ & Misnie marchioni, qui factus
 est rebellis Henrico II imp. Hactenus Fabricius. Ex
 his verbis talem quis colligere possit genealogiam.

Christianus Viburgius	{	Gero Viburgis archie-	{	Gero Viburgis
M. L. Uxor Hilda		piscopus Magdeburgis.		marchio Lusatiæ,
	{	Ditmar Viburgius	{	ab Ulrico rege
		M. L. fundator Munch-		Bohemie acie
		neburgi. Uxor Suan-		interfectus, Munc-
		hildis Lüneburgiæ		neburgi sepultus.

Ditmaro marchioni Lusatiæ idem Fabricius scribit a
 sacris fuisse Eilwardum, q. eodem anno 1015 in locum
 Idonis tertij Misnensium plures demortui ab imperatore
 missus est. Aliter etiam Geronis familiam recenset
 Saxonum chronicon. Narrat. n. sub anno 965.
 Geronem burggraviū Magdeburgensem xulam ibi
 habuisse, in qua tunc temporis sacellum fuerit S.
 Cyriaci, nunc S. Stephano sacrum & intra Urbem
 situm. Huic Geroni fratrem fuisse Sigefridum, con-
 dita p̄cipua in episcopa Halberstadense arce Cronica
 mortuum, itemq. filium Sigefridum comitem, quō & ipso
 mortuo, pater Gero Romam profectus armis filij ad
 aram S. Petri oblati & dedicati, receperit a
 pontifice brachium S. Cyriaci, cum quō domum re-
 versus, Gerensrodam canobium ad Harciniam ædifica-
 vit, omnibz suis bonis locis addictis nūq. Haduige
 Sigfidi filij relicta eidem in abbatiſſam p̄fecta.

Sororem praeterea habuisse burgariorum Geronem Viburgim, quae comiti Carsteno nupta duos peperit filios, Geronem Colonensium antistitem & Ditmarum caenobij Naumburganij, cui à monachis nomen, fundatores. Tale igitur facio diagramma.

Frates &
Soror.

Sigefridus conditor ar,
cis Gronicensis O an,
te fratrem.

Gero burgenauig May,
de burgenfis anno 965.

Fundator Gerenrode.

Wiburgis. cuius maritus

Parsten (Christian) comes.

Sigfridus comes. & ante
trem. Uxor Haduigis, poste

1 abbatiſſa Gererodensis.

Gero praesul Co^{ll} } fundator
loniensis -

Ditmarus. } Monach
neuburg

Gesserunt autem marchiones Misniae & Lusatie
magna bella cum vicinis Polonis & Bohemis, & aliquot
ex illis fortiter praeliando occubuerunt. Boleslaus Polon,
quem à Piasto stirpis conditore sextum & hoc nomine pri-
mum numerant, cui Chabri seu potius Chrobri h. e.
acris appellationem Russi tribuerunt, Miecislai primi du-
cis Christiani filius: is igitur Boleslaus penetravit po-
pulabundus ad urbem Misenam usque genti omnium, ubi
expugnata Budissina, post mortem Echardi eius nominis
primi, qui ab Ottone II imp. (pallidam mortem Sarace-
norum vocarunt, Itali sanguinarium: chronico Saxonum,
Brotufo & speculi Saxonum glossatori rubicundus est, ob
mare Saracenorum sanguine cruentatum, secundum
Aventinum) marchiam Misnensem acceperat, ut fieret
hereditaria, impetraverat. Nec finis bellorum fuit,
antequam Otto III imp. (quem alij puerum & mirabi-
lia mundi, Siffridus & Cromerus rufum, nescio quam
rede, cognominant.) anno 1001 ad Visendum sepulcrum

et Veneranda l'ávara. D. Adalberti (tametsi hoc con-
fictum putat Cureg) Gnesnam profectus, Boleslaum hunc po-
nimum regem creauit, atq; ita Poloniam império a micitia ac
foedenib; coniunxit. Cromerus Misnam uná cum Magdebur-
go Hiltenseimo et Megapoli à Boleslao, sed iam rege,
euerfam et aliquanto post ab Henrico Bauaro imp. Ottonis
iii successore mistauratam scribit. Búdisinae captae non
meminit: sed in ripa Balae tres columnas ferreas pma-
gnas, Victoriae suae de Saxonib; monumentum, et regni
Poloniae limites posuisse Boleslaum ait, sicut antea deuictis
Russis in Boristhene seu Nebro fecerat, et fecit postea
Prússis profligatis in ossa. Unde interiectam quoq; terra-
rum intercapedinem ab eo in potestatem suam redactam elicit.
Ac tradunt scriptores Poloni hoc bellum Saxonicum Bo-
leslaj nichoatum anno 1012 durasse ultra quinquennium.
Fabricius ex Ditmaro anno 1015 Urbem Misnam à
Mesicone (Miecislauum ii ignauum vocat Cromerus)
ducis Poloniae Boleslaj filio frib. viibr. cum marchio-
nes Misnenses Güntherus et Echarius. ii. abessent in
castris imp. et Hermanus eorum frater eodem die Urbem
intrasset, quo hostis cremauit suburbia, frustra oppug-
natum scribit, ciuib; fortiter pro patria pugnantibus foe-
minis ignem in duarum turrium tabulata misectum hy-
dromeli propter aquarum penuriam, respuentibus,
Polonis vero repentino Albis ductu depulsis, cuius bene-
ficij ad auiorum usq; etatem solennis retenta sit memo-
ria in die natiuitatis Mariae. Atq; hoc Boleslao reg-
nante suspicor (si quis tamen locus est suspitioni in
historia) Lusatie dominos factos Polonos et qui eiusdem
sunt originis, Silesiae duces. Mecum facit Cureus

qui ex consensu historicorum, qui illi saeculo fuerunt Vicini
ores, colligit Boleslaum repudiata pace, quam cum Ottone
miuerat, sub Henrici Bauari imperio, quem initio ciuilia
arma, & demum bella Italica exercuerunt, imprimis Vicinas
marchias Lusaticam & Misnensem, cum exercitu percurrisse
occupasse etiam Urbes Budissinam & Misenam, ut Henetis
seu Vandalis, quos in suam potestatem marchiones redegerant,
esset praesidio. Quamquam iam olim Caroli magni tempore
tiuonia h. e. Lusaticae imperitauerat Lesus III. Ut supe-
riore libro differuimus. Notetur autem hic obiter, Budissi-
nam sesquicentum prope ante instauratam Etorsicium annis
iam tum ita fuisse munitam, ut acerrimi Polonorum ducis
obsidionem aliquandiu toleraret.

Ipsi etiam Lusati ethnici adhuc (etsi enim fortasse
Auceps Victor & filius eius Otto magnus sicut Henetis
& Sorabis, ita his quoque ecclesias condiderunt, & Me-
lanchthon in damnatione de electoribus, asserit Henricum
Bombergensem Ottonis III Successorem doctrinam euangelij
in Elziam, quae nunc partim Silesia sit, partim Lusatia
propagasse: facillime tamen gens leuis ad quamlibet oc-
casionem abiecto Verae religionis studio in pristinas &
inueteratas impietatis ac superstitionis ethnicae sordes
relapsa est non semel. Lusati iterum saepe excusso impe-
ratorum iugo, & contemptis aut superatis, ut credi
par est, marchionum praesidijs, ad arma redierunt.
Nam anno Christi 1035, qui fuit Undecimus imperij
Conradi II Franci, quem Saliquum appellant (Ursper-
gens primus est, quibusdam diuinus: successit autem S.
Henrico Pabergensi) Virbinam seu Werbenam
castel,

castellum in confinio Saxonia ad Albi situm Chodie una
est de septem Urbibz Veteris marchie) interceperunt Luitici
pagani, multis christianis occisis & captis. Eos cum exerci-
tu petijt imp. & sequenti anno sibi Vexillales fecit.
Sic ferè abbas Urspergensis, & qui inde in chronologiam
suam descripsit Funccius. Idem ex Hermano contracto
comite Veringense Cromerus sub finem libri tertij refert.
Funccij disertè Luiticos nunc Lusatios esse affirmat, &
addit, ab imp. bello tum contitos.

Sed nihilominus non ita multò post, videlicet anno
1056. idem Luitici magnam edidere stragem in Christia-
nis, quorum quidam gladio & in his Guilielmus Saxo-
nia marchio, quidam fugientes in aquam Albi nimirum,
ut disertè Saxonum chronicon, compulsi perire. Auentic-
us Litlos vocat & Lichitianos, & addit de Saxonum mi-
peratoribz, Vnum itemq; alium centurionem Ditericum cum
magna parte exercitus in hoc prelio occubuisse. Auenticus
simul mortis Henrici III imp. & Guilielmi marchio-
nis Saxoniae meminit pag. 405 b. Guilielmus Vero
Turmiquæ dux, vel ut Schafr. marchio, sub Henrico
III adhuc res gessit. Meminit enim eig Schafr. sub
anno 1061 & 1062 quò & Ad quam cla-
dem cum eodem tempore multorum pterea principum
interitus, fames item & plura alia mala accessissent,
Henricus III imp. dictus pius & niger, qui Cunradi fi-
lius fuit & in impenò successor, pater vero Henrici IIII,
ex angore animi in morbum incidit, & eodem anno .3.
non. ixbr. in pago Bortueldo terræ Brunouicensis sub
Harcima, vitam cum morte commutauit, anno ætatis

39, imperij 17. cuius reliqua partim Goslarie in sede d.
 Mathie, quam fundarat, partim Spire in ecclesia cathe-
 drali terre sunt mandata. Autor idem Abbas. (Mar-
 moni sepulchrali, quod Spire visitur, nonis Octobrib.
 eum mortuum esse inscriptum est) Hic ad marginem asscrip-
 sit Caspar Hedio Ethelingiacensis (eum n. d. annota-
 tionum ad chronicon Abbatis d. παλαμπος eius,
 dem autorem esse contra Funccium, qui Cratoni Mylio
 hac asscribit demonstrare possum) Crantium putare Lu-
 ticos esse Lusatos. quam adnotationem d. Funccium
 secutum apparet. Peucerus expressè inq. Henricum
 III ex Italia reuersum contra Slauios Lusatos instruxisse
 exercitum, eumq. ad internecionem esse casum: quam iactu-
 ram cum grauitè tulisset imp. paulò post aegritudine correp-
 tum diem suum obisse, buccella panis grandiore suffocatum.
 quod etiam refert chronicon de tempore creationis mundi inq.
 municipali Magdeburgico premisum. Lambertus Schaf-
 naburgensis, quem secutus videtur Peucerus sic habet.
 Anno 1056 Imperator regressus de Italia natiuitatem
 S. Marie Goslarie celebrauit. Inde profectus Botfelden,
 cum ibi aliquandiu Venationi deditus moraretur, compe-
 rit Wilhelmum marchionem, cuius frater consanguineus
 Otto Slauiæ matre natus, insequenti anno Saxonibus
 contra Henricum IV ducem se p. buit & à Brúnone Hen-
 rici patruele Eberti comitis postea marchionis Turingie
 fratre, in acie interfectus est & Diodericum comitem
 cum infinita multitudine Saxonici exercitus, quos contra
 Luticiõs miserat, male gestis rebus occubuisse. Hec multo
 post ipse corporis molestia correptus, cum septem aut eo
 amplius diebus lecto decubuisse diem clausit extremum.

Corpus

Corpus eius Epiram translatum est, & celebratis regio
more exequijs, die natalitio Apostolorum Symonis & Iude,
quo scilicet die etiam natus fuerat, sepulturae est traditum.
Regnum pro patre obtinuit filius eius Henricus quinq;
annorum infantulus, anno, postq; in Regem unctus fuerat,
tertio Wilhelmo marchioni successit Udo comes, Vir
ualde industrius & regi consanguinitate proximus, cui in
sequenti anno 1057 mortuo F. Udo iunior successit.
Chronicon Saxonum addit, eodem illo anno Saxones sus-
cepta rursus in Lusatias expeditione, cladem nuper accep-
tam ipsi reddidisse, sub tributum imperatoris denuo redactis.
Nec posthac multo quietiores fuere Lusati. Mox in sub-
initium imperij Henrici IV senioris, scribit Crantius, Sax-
ones haud dubie laessitos exercitu coacto, invasisse gen-
tem Luticiorum, hosq; cum non possent consistere in acie
contra Saxones, fugatos & caesos, captis etiam ex ipsis
plurimis, obsides dedisse imperata se facturos. Luticios
autem Crantium hoc ipso in loco interpretari Lusatios, pro
quibus a Peucero quoq; habentur, primo libro ostendimus.
Peucerus Henricum III ipsum post repositum in regnum
Salomonem Andrea F. Hungariae regem sororium s, q
bellicorum eius operum primum fuit, in Saxonos Lusatios
monuisse ait, quo bello feliciter confecto, a Saxonibus
in ipsum reuertentem sit conspiratum. Stuenting Hen-
ricum media hieme, cum omnes fluuij glacie constiti-
sent, in Lusatiam expeditionem fecisse scribit, Vrbes quas-
dam obsidione cepisse, pagos exussisse, atq; ita gentem
pallidib; (pennib;) & aquis tanq; muro naturali
munitam ad deditionem adegisse, magna pda mul-
tisq;

multisq; captiuis secum abductis. Helmold. cap. 24 in octa-
uim annu Henrici IV imp. q fuit à Chrō 1066 tertiam
Slauiorū à religione Christiana defectionem collocat. Ac
memorat alibi idem Crantiz Saxoniæ dominos pugnatū,
ros contra infideles Vandalos (sic Slaui vocat) in
armis & Vestib; Vsurpasse signū tanq; crucis pmo
superimpositæ, quō minūere voluerūt dominū nostrū
IESVM CHRISTVM crucifixū super Vniuersū terra-
rū orbem esse regem. Sub finem imperij Henrici
IV Lusatias in recuperando Brandeburgo Udoni II. suppe-
dias iuisse, supra dixim; Id quoq; qui Udonem Mistiuoj
filium faciunt, in fraudem imperij factū velle videntur.
Magnus Ordolph; filius, Bernardi primi seu Bennonis
nepos, Hermani Billingi de Stubesgehorna pronepos,
dux Lunaburgi quartus & tertius; deniq; suæ fami-
liæ ultimū Saxonie elector, qui in custodia ab Henrico
IV imp. detentus obiit anno 1106, Lusatiam impe-
rij nomine recuperavit. Autor in electorib; Saxonie
Fabricius.

Toties ier cum insurrexerint aduersus imperato-
res Lusatj, suspicari aliquis possit, Henricum I. au-
cupem initio q; non tam pfectisse victis, quam opposuis-
se marchiones, qui longius progressus reprimerent.
Nisi dicere malis, deuictos eos tunc quidem & ad sus-
cipiendam religionem christianam annis adactos si-
mul cum Sorabis & Venedis, sed iterum atq; ite-
rū, cum à fide imperatorū, tum à religione Vi-
& metu expressa desciuisse & ad ingenium redysse.
Fuere n. horū quoq; dubio procul Lubica variq;
mi

ingenia & fluxa fides, ut Slavorum omnium, cuius
gentis præter cæteras nobilitata est in retinendis mori-
bus tuendisq' tempore & consuetudine inueteratis supersti-
tionibus obstinata & præpè incredibilis pertinacia.
quamobrem suscepit quidem religionem christianam ali-
quoties, & christianorum ritum imitata Christianismum ad
tempus simulauit, sed nec extirpata est ita ex animis eius
idolomania, nec tam firmas vera religio radices unq'
egit, quàm mox in pristinos errores apertè illa relaberetur,
& tanq' canis ad vomitum reuersa, idolis in lucis, mon-
tibq' & delubris polluceret. Eaq' inconstantia Sorabos
& Venedos ultra trecentos annos usus scribit Brotus,
nimirum ab anno Christi 815 usq' ad annum 1127. h. e.
à Caroli magni tempore usq' ad Henrici V imperium.
Nec in reliqua vita minor eorum fuit leuitas & per-
fidia. Slavorum animi, inquit Helmoldus, natura-
liter sunt infidi & ad malum proni, eoq' cauendi.
Alibi clandestinis insidijs eos valere maxime, & suam ad-
huc aetate omissa penitus agriculture piratica rem
quasiuisse, idem dicit, Vexata inprimis Dania. Et
Godfriedus præcellens suo tempore. Bononiæ iurecon-
sultus, qui Caccialupo teste anno 1260 floruit, &
secundum aliquos Accursio coætaneus fuit, affirmare
non dubitat: Slavonica gente non esse aliam in toto
mundo deteriore, in l. filianus §1 Versic. in facti-
um actio. f. de condic. indeb. Atq' hodie etiamnum
in Pomerania, Cassubia, Lusatia, marchia Veteri
Soltuedelense & alibi reliquæ ejus gentis pluri-
misera & contempta, partim etiam non minus atq'
olim mancipia ab omnibus oppressa, prestigijs diabo-
licis

licis & alijs impijs superstitionibus, libidinibz item, rapinis
 & si quā praeerea sunt id genus maleficia ad miraculū
 Usq; dedita sunt. Ut Lūtherus iocans ille quidem, ridendo
 tamen Verū dicere voluisse videatur: Si sceleratior Sla-
 vis populus sub sole fuisset, in eo lucem doctrinae Euangelij
 fuisset exorturam. Pessimam n. omnium esse nationem Sla-
 vorū, qui & loca circa Vitebergam olim occuparunt.
 Deum autem ferē ad pessimū quēq; populum diuertere:
 sicut non fuit populus pertinacior iudeis, qui Prophetas
 suos & ipsum Dei filium trucidarunt, ita ut Vicinae gen-
 tes (quod est apud Ezechielem) ratiocinatae sint, eos non
 impune saturos. Primum it̄ illuc quoq; ad Slavos ve-
 nisse CHRISTVM, ut destrueret opus diaboli & domi-
 cilium tenentes in rusticis & ciuibz diabolos expelleret,
 atq; ita in medio inimicorū suorū dominaret. Haec Luterg.

Inquieti ergo fuere prisci Lusatij & pugnaces. Quales
 nimirum reliqui etiam Slaui omnes, qui eam ipsam obtrū-
 sam a Saxonibz (quibuscum varia fortuna bella gessere,
 partim subacti partim Ultra Albim reiecti) appellabant
 Nottūringi, quasi tū dicas, ad insaniam usq; bellicosi.
 Ut testatur glossa Speculi Saxonum lib. 3 art. 44. 70
 & 73. Postea tamen paulatim domiti & commercio-
 rum atq; aliorum officiorū consuetudine mansuefacti,
 tandemq; religionis christiana cognitione ac studio proxi-
 mis deleniti, feritatem cum bellorū ac praedandi con-
 suetudine exuerunt & imperio Romano subditi fuerunt.

Redeo nunc ad Dedonem eius nominis primum,
 in ordine sextum Lusatiae marchionem. Huius Uxor in
 chronico Misniae nominatur Ado, marchionis Orlamū-
 densis & Vinariensis Vidua, Ottonis mater, ex qua
 De,

Dedonem filium haud diu superstitem suscepit, & filias
duas, quarum prior Adelheidis Ernesto Bavariae marchioni,
altera Agnes Friderico seniori Palatino Saxoniae, comiti
Uetimiensi, Brenensi, Groÿßigen. & Marsepürgensi nupsit, ma-
terq; fuit Friderici II. iunioris palatini Saxoniae, domini
Uueissepürgi, qui fraude uxoris adulterae Adelheidis, Ro-
dolphi electoris ducisq; Saxoniae & Lunæpürgi de familia
Hermani Stubesgehormij filiae à Ludouico II. cognomento
saltatore suae salis comite Turmiae & Hassiae Ludouici
barbati F.º 6. non. Febr. confossus est. Totam caedis
hystoriam habes in chronico Marsepürgen. lib. 2. cap. 12.
& exponetur plenius à Fabricio in libris originum Sax-
onicarum. De eadem Vernaculo idiomate oda Vulgo ca-
nitur. Et exstat etiamnum in Turmigià non procul à
Friburgo ad Unstrum apud Steiplicium Vestalium cae-
nobium (quò ipso in loco olim Uueissenbûrgum residentia
Friderici fuit) saxum crucis figura, ab uno latere Vena-
bulu, ab altero hanc inscriptionem praese ferens.
Anno domini 1065.

Hic comes cecidit palatinus Fridericus:
Hunc prostravit comes Ludouicus.

Priore coniuge mortua secundam duxit Dedo, Adel-
heidin Brabantinam de Boneu arce. Inde nati Dedo
alius, Henricus senior marchio Eytlebergensis & Cun-
radus comes occisus à paganis, Venedis nimirum
seu Slaus, ut posthac ex genealogiae manuscriptae dia-
grammate patebit. Henricus despondit sibi Gertru-
dim Brûnouicensem, quae post mariti mortem grauida
relieta, filium postumum peperit Henricum iuniorem,
marchi

marchionem Misnensem & comitem flegurgensem. Cum
Cunradus Vetiniensis, de quo postea dicitur, Timonis filius,
nolesbat agnatum agnoscere, ex coco conceptum dicitans. Hoc
probrum undicaturus Henricus iunior bellum intulit Cun-
rado anno 1126, captumq; Kirchbergae in custodia habuit.
Cui rei in Cunrado Fabricius meminit hoc disticho.

Hunc patruelis atrox Kirchbergi carcere clausit,
Quod matrem dictis laeserat ille suam.

Ad dedit chronicon Misnense eodem anno Henricum imp-
quntum videlicet obijisse & insequenti Lotharium successis-
se. Mortuum autem marchionem Henricum iuniorem
sine haeredibus.

Porro quae passim cum alijs circumfertur manuscripta
domus Saxonicae genealogia, Dedonis huius posteritatem
aliter deducit. Cuius particulam quantum huc facit, ap-
pigram, tamen describentium incunabula hanc in eam va-
rietatem irrepsisse suspicor.

Fridericus marchio in Landsbergk, episcopus Monasterien.
Riddag Burggravius in Lörbeck & comes in Wethin.

Vittericus
marchio in
Landsbergk,
comes in We-
thin, Breen,
Hlenburgk,
Seiffitz, Vx-
or Mechtila
filia princi-
pis Misso-
Erhardi Clego
& Erhardi

Thymo meruit ab
imp. Henr. III Clego
IV Mysenam, cum
esset dux exercitus.
Vxor Hilda filia
principis Staden
Leon dux Wesen,
comitissa in Wart-
gum

DEDO & marchio
Lusatiae & Land-
bergk Burggravius
in Lörbeck comes
in Wethin, Breen
Camburg, Hlenburgk
Vxor prima Oda
marchionissa Orli-
mundensis. Alter
Adelheit ducissa Bra-
bantiae

CONRADVS .I. marchio Misniae, Lusatiae
& Landesbergk, fundator monasterio-
rum in Landsbergk & Petersbergk. In
hoc monachum egit. Ibidem sepultus
anno 1155. Vxor Ludegarda nationis
Sueviae Clego Sueuica, Alberti Baua-
riae filia, peperit ei plures filios.

Dedo iunior

*
CONRADVS mar-
chio Lusatiae &
Landesbergk miter,
fectus a Wandali

*
DEDO marchio
Lusatiae & Lan-
desbergk, Burg-
gravius in Lörbeck
comes in Wethin

*
HENRICVS
senior mar-
chio Lusatiae
& Landis-
Vxor Gerta-
dis ducissa
Brunsvicensis

} Henricus iuni-
or marchio Lusa-
tiae.

Gero. Vxor Bertha	{	Gantherus episcopus LiZensis
comitissa in Grotzsch		Dithenicus comes in Lamburgk
Conrad comes in	{	Wilhelm comes in Breen & Lamburgk
Wethin. Vxor Otii		Gerdrud, coniunx comitis
lia comitissa in Lach,	{	Bernigeri in Sangerhausen.
elburgk.		

* * * Htos tres chronicon Misnia fra,
tres facit, Dedonis & Lusaticus filios.

Ab utroq, h. e. tam chronico quam genealogia Variat
Brotufus in Vita Viperti. Inde quoq, ne molestus sim,
typum ipsam ascribam.

DEDO. II marchio Lu satie comes Wethynen.	{	Dedo. III. comes	{	Henricus comes	{	Henricus	
		Wethynen. Vxor		Wethynensi		iuuor comes	
		rr Berta Viperti		Mechtild Vxor		Wethinensis,	
		ti Groice. F.		Robodonis		marchio Mis nensis & Lu satie. Huic	
{	Conradus. II. comes	{	Dedo. IV. comes	{	Wethynen. funda	{	sine liberis de
	tor caenobij in mon		Vetiniensis Vxor		fructo successit		
	te clero h. e. in		Cunegundis F. Lu		Conradus. II. march		
	monte S. Petri ad		doniq II saltatoris		io Misnia &		
{	Sabinas Saxonicas.	{	comitis & Turmigi	{	Lusatiae.	{	
	& Hassie chron.						

Mars. lib 2. cap. 12.

De hac diuersitate alibi forte plura dicem. Nunc hoc
tantum inde obseruasse sufficiat, haud dubie Dedoni in Marchi
iam Lusatie successisse aliquos ex ipsiq, postens, tametsi nulli
marchionis Lusaticiq, titulum tribuit chronicon Misnia.

tae usq, ad
Ceterum
enrici III.
schedam
l. annexa
nuda erant
ad margi
em haec ad
omitiō addita.

Dedonem patrem, Saxonie marchionem facit Schaf
napurgius, apud quem eadem historia his fere verbis exstat.
Ottone Turnigorum marchione, Guilielmi fratre & succes
sore anno 1067, huiusq, successore Egberto Saxonie antea
nuda erant marchione, secundum Peucerum, Henrici IV patruele,
qui collegium canonicorum in oppido Naumburg condidit
ad margi
em haec ad
omitiō addita.

dit, sede episcopali ex Cylica eo translata (Peuc.) misit, Ordo: p
ti anno mortuus. Dedi marchio Saxonicus cum Viduam dux recita sm
isset Ottonis instructu huius pradia etiam, quae ille à diuersis Peucen ue
dominis beneficij loco habuerat, summa vi nitebatur acquirere de utroq
anno 1069, et cum nulli daret postulanti, indignitatem non f. d quon
ferens, Henrico IV. Caesari, per quem potissimum stetit, ne do Misnian
darente, bellum parauit, crebrisq colloquijs Turmigos ad adepti Bo
societatem armorum sollicitauit. Caesar accepto nuncio mi. demide
grauiter permotus, ingentes copias, et quae pluribus bellis Lamberto.
satis essent, celerrime contraxit, et instigante ac auxili. Tandem gfe
ante Moguntino infesto agmine, Turmigiā intrauit, cum is q ex
duo ibi castella qbz psidium imposuerat marchio, Biche, fluentino d
Iniquum d Schidingum, alterum per deditiōnem, alteru. alijs.
manu expugnatum recepit, ceteris ilico exercitum admo
turus, nisi Dedi marchio aduertens nullo loco uel mu
nitione sustinere posse impetum Caesaris, misa spe resisten
di, se suaq omnia dedidisset. Cui quidem aliquandiu
in custodia habitus, tandem adempta non modica posses
sionem d reddituum parte est dimissus. Filius Vero
eius Dedi iunior Caesaris partes ea tempestate secutus est,
patremq infestius d acerbius quam alius quisq infectatus.
Nec multo post, cum nocte quadam adnecessitatem naturā
secessisset, dolo nouerca, apposito extrinsecus insidiatore fos
sus in iniquum d occisus est. Postea nemum anno 1073
Magdeburgensium antistes, nec non Halberstatensis, Hildenes
husensis, Marsburgensis, Muidensis, Paderbrunnensis, Mi
negardesfordensis d Benno Misnensis praesules, Otto dux
quondam Boioariae, cui ademptum ducatum Henricus gene
ro ipso Welfoni ALonis marchionis Italorum filio dede
rat anno 1071, Utomarchio (Saxonia) Dedi marchio
Domni marchione animosior atq implacator Vxor eius
Adela

Adela Egbertus Turingorum marchio, puer adhuc infra mi-
litares annos, Egberti, qui Ottoni successerat, filius. Hi ergo
principes inita cum Saxonibus contra Henricum Casarem con-
iuratione, circiter kalendas Augusti legatos ad eum mittunt
tum temporis Goslarie constitutum, postulantes ut expeditio, quam
in Polonos instituerat, sibi remitteretur. Se enim aduersum a-
cerimos hostes Lüticiis die ac nocte in prociectum atq; in acie
stare, etsi paululum manus remittant illico finibus suis insultantes
aduersarios & omnia caede atq; incendio depopulantes aspicere
Adhorum Vim arcendam Vix sibi satis copiarum esse. Proinde
stultum fore, ut exteris ac longe positis gentibus arma in-
ferrent, qui domesticis ac pene intestinis sine intermissione bel-
lis quantantur. Ad haec & plura alia postulata cum nullum
certum Saxones acceperant responsum, bellum mouent, loca-
tis ad Goslarie Villam castris. Post Varios ex Vtraq; parte
tractatus, legatos Casar misit ad Lüticios, gentem Saxo-
nibus infestissimam, eisq; infinitam pecuniam p̄misit, ut Saxo-
nib. bellum inferrent, asserens eos nunc intestinis simultati-
bus occupatos facili externorum bellorum impulsu ad inter-
necionem usq; deleri posse. Quod ubi Saxonibus comper-
tum est, ipsi quoq; nuncios ad eos miserunt, & multa copio-
siorem p̄miserunt pecuniam, ut ab infestatione sua tam iniquo
tempore quiescerent. Quod si non facerent, ne inani opi-
nione fallerentur, se Vtriq; hosti, si ea necessitas incum-
bat, & multitudinie & Virtute militum posse sufficere.
Barbarorum alij Caesaris, alij Saxonum fœdus pecuniamq;
suscipiendam clamitabant, Unde orta per improbitate multitu-
dinis intemperantiam seditione, tanta se caede delaniauerunt,
ut multa hominum millia in ea congreffione interfecta re-
ferantur, atq; ita demiceps multis diebus in se ipsos & viscera
sua hostili gladio debachantes, externis bellis necessario
supersedere coacti sunt. Tandem habito in Gerstungo mi-
perij

perij & Saxonie principum conventu, pax inter Henricum &
Saxones qualiscumq' confecta est.

Anno 1075; cum Henricus Vicissim Saxonibus bellum
inferret, Lutici & Poloni missis nuncijs suam utraq' operam, so-
cias manus & pares ad cuncta, q' belli artibz transigenda sint, ani-
mos Saxonibz sunt polliciti: & quod parati sint die, quem
Saxones designaverint, armatorum copias quam maximas in
Saxoniam mittere: Vel si hoc malint, contra Danos & alias
gentes, quas vulgatum erat ad faciendum in Saxoniam
irruptionem a Cesare sollicitatas esse, stationes inq' exu-
bias agere, ut hac parte sollicitudinis exonerent alias occupatos.
Ceterum hoc bello Cesar cum aliorum principum tum Rodol-
phi Suevi sororij sui & Welfonis Bauarij opera & auxilio,
Saxones ad Unstrum Turmige fl. acie vicit, Turmigiam
& Saxoniam ferro & igne depopulatus est, & ad ultimum
inter alios Udonem marchionem in deditiorem, filium eij
obsidem accepit. Eodem anno, cum Cesar ad diem XI Calend.
ixbr. principibz imperij secundam in Saxoniam expeditionem
indixisset, & sub idem fere tempus Uedi marchio longa
aegritudine absumtus decessisset, marchiam eius Boemico
fuci in praemium exactae militiae dedit, tametsi Vxor march-
ionis relicta Adala filium suum tenerae aetatis & longe
adhuc infra pueritatis annos puerulum cui haereditaria
successione marcha debebatur, ei paulo ante pro se ob-
sidem misisset, & ipse marchio post recuperatam pacem in
Gersingum, intemeratam semper erga Caesarem remq' publi-
cam fidem seruasset. Imminente itaq' denuo Saxonibus
a Cesare bello atrocissimo, non deerant, qui suaderent, ut Lu-
ticiis infestissimam nomini christiano gentem finibz suis excirent, &
barbaromilite aduersus barbarum atq' implacabilem hostem ute-
rentur. Fuitq' in hoc secundo bello inter Caesarianos praei-
pui

prius Godefrido Lotharingie dux gibbosus. Finitumq³ est illud
citra conflictum deditibus se Cesari sine ulla pactione, antistite
Magdeburgio, Halberstatense presule, Ottone Baioaria quondam
duce, Magno duce Saxonia, huiusq³ patruo Hermanno comite
et alijs Saxonia primorib⁹, quos Caesar contra fidem datam
per Galliam, Sueviam, Baioariam, per Italiam et Bur-
gundiam deportari fecit. Nominat autem Gallias Lam-
bertus eam Germaniae partem, in qua Treueris, Norma-
cia, Moguntia, Colonia, Norimberga, et Pabensperga
Urbes sunt.

Anno 1076, cum Henricus Caesar marchiam
Misenensem ferro et igne depopulatus, discedens inde
duci Boemico eam, tam spectate in arduis rebus fidei,
praemium dedisset, Ecbertus marchio, cuius eadem marchia
erat Ecberti qui patruelis Caesaris fuerat filius puer
longe adhuc infra militares annos, adiunctis sibi Saxo-
nib⁹ Misenam perrexit, omniaq³ castella, quib⁹ dux Boe-
micus praesidium imposerat, adnota militum manu recepit.

Ceterum Henrici .IV. cognomento senioris imperio,
alius Dedo Misniae marchio, qui Echaro primo, de quo
supra diximus, tertio loco successerat, et inter primos anno
1070, ut habet Urspergen. cum Saxoniae principib⁹
contra Henricum se coniunxerat, deo legitimi magistra-
tus Violationem vindicante, inter ipsa coniurationis initia
mortuus est, destructis prius ab imp. duob⁹ ipsius castellis Beil-
lingo Vetere Turingiae arce quam tuebatur Dedo, Vuertero-
rum hodie sede, et Schidmige Urbe antiquissima eiusdem
provinciae, ad Unstrum fl., cuius etiam Sifridus presbyter me-
minit lib. 1. sub. Athanasij imperatoris et Theodorici ve-
ronensis temp⁹. circiter annum Chri⁹ quentesimum, filio quoq³
eius

eiusdem, patris ut nomen ita tradendorum armorum strenuitatem
referente, à proprio seruo paulo ante interempto (Fabricius De
donem Misnensem imperatori rebellem à proprio ministro interfectum
tradit anno 1061: filium autem eius Dedonem ab Henrico imp.
ditione exutum & in exilium actum anno 1075) marchiam
ipr Misnensem obtinuit Henricus Dedonis Misnici patruelis.
Hunc, q. ipse quoq. ad Saxones imperatoris hostes transisset
expulerunt Bohemi mandato imperatoris, qui marchiam Mis-
nensem decreuit & donauit Timoni domino Bifhyniae &
Sorbeci, magno patrueli Henrici, fratri Dedonis Lusati prae-
miiu praestitae fidelis in bello operae: Educatus enim fuerat
apud Caesarem Timo: Sed hic eam non possedit. Tenebatur
enim adhuc à Bohemis cum Vicina Lusatia. Ac Misnam
quidem Urbem ab imp. Uratissao Boemo traditam ait
Fabr. anno 1067. Aliquanto autem post Conradus
Timonis F. auxilio Lotharij .II. Saxonis imp. Bohemis
tota ditione exterminatis, hereditatem paternam acqui-
siuit. Atq. hic Timo genus ducens à Vitichindo magno
postremo Saxonum rege (quem trigesimo tertio, ut vult
Helmoldus, belli anno victum & baptisatum primum Sax-
oniae, Angariae & Vestphaliae ducem creauit Carolus
magnus) conditor est stirpis marchionum Misnensium, qui
mox Misniae Lusatiam, postea etiam comitatum prouincia-
lem Turingiae, & tandem ducatum atq. electoratum Sax-
oniae adiecerunt.

Mutauit ipr dominos temp. Henrici .IV. Utroq.
marchia, Misnensis & Lusatica. Nam Lusatia bonam
partem, eam nimirum quae nunc superior est, Misnensibus
ademerunt & imp. concessione retinuerunt Bohemi, quos
dux Vicesing Uratissaus à Caesare ob praestitam contra
Saxones fidam operam rex Bohemia creatus est anno 1086.
Hac ferè Peucerus. Cui cum aperte dicat, Misnensibz
Lu¹¹

Lusatiae partem ademptam: Unum & eundem Misniae Lusatiae q̃
marchionem fuisse, efficitur.

Ac penè confirmare aùsim, Henricum illum, quem mortuis Dedonibus Misnicis, Misniam adeptum, moxq; iterum amisisse scribit Peucerg, fuisse Henricum iuniorē, Dedonis sexti Lusatij nepotem, secundum chronicon, Misnense, atq; illi ipsi Lusatiam superiorem à Bohemis ereptam. Is enim Henricus iunior habuit patrūm magnum Timonem, ut ex genealogia nostra Saxonica apparet, & marchio Misnie in chronico, Misnie & Lusatie in Vita Viperti, Lusatie in genealogia manuscripta vocatur.

Nec praetereundum est à Fabricio in annalibus Vdo,
nem Lusatiæ marchionem nominari inter consiliarios Hen-
rici III, quibz presentibz publicè in templo Misnense re-
citata est forma compositionis, inter Boleslaum Poloniae &
Uratisslaum Bohemiae duces, ibidem in conventu ab imp. erecto
anno 1071 - Cuius marchionis alibi non repen mentionem
factam. Idem Fabricius scribit Magnum Ordolphum fi-
lium, Bernardi primi seu Bennonis nepotem, Hermani
Billingi de Stubesgehorna pronepotem, ducem Lünepurgi
quartum, & tertium ac Ultimum suae familiae Saxonie
electorem, qui in custodia ab Henrico. IIII. imp. detentus
anno 1106, secundum Hedionem, obiit, hunc ergo Mag-
num Lusatiam imperij nomine recuperasse.

In chronico Saxonum sub anno 1116 annotatum
est, Venedos seu Slaues est παλιρ à fide christiana
desciuisse, & Vetus suum idolum à saxi, Bp rurius
est παλιρ Fljnsstris, cui misisteret genere Fljns dictum rursum
Bp rurius crexisse. Lotharium Vero ducem, qui nouennio postea fa-
Fljnsstris
tus est imp. & Adelsgotum Maagdeburgensem antistitem,
in Lusatiam, quam men tunc incoluerant Venedi, pro-
fectus, idolum denuò deiecisse. Fuisse autem id ad mis-
ter

mortui, Vay (forte hnd) Vab postallt also rjme Jode,
 pallidum, casarie nigra, longo amictum pallio rubei coloris: dex-
 tra manu pertica gessisse, cui ceu flauus (virescens) passim
 vnum basium blasphemias sine manipulus spicarum, & is
 quidem in summitate ardens esset praefixus: in lauo eius
 humero leonem stetisse erectum, qui mortuos (ut fuit gentis
 superstitio) suscitaret. Picuram ex chronico Saxonum addi-
 curauimus. In Marseburgensibus etiam annalibus legitur,
 Undecumq; ea narratio sumpta est, Lotharium fidulum Lusa-
 tiorum Flynisum destruxisse, & Lusatiam initio imperij
 Romani marchiam fecisse. Fabricius in Lothario sic
 habet. Nordalbingos dicto audientes facit, principem
 Vandalorum sede ad Albin expellit, ipsorum idoli popu-
 laris statuam, quam denuo posuerant, euertit, Pomeranos
 ad christianam religionem adducit. Helmoldus cap.
 34. & 42. Circa initium imperij Lotharii, Saxonum
 chronicon, tempore puerae ad filiam catulaniam, in Uniuer-
 sa gente Luticiorum, Obotritorum & Wagirorum atq;
 in tota adeo Slauiâ nec ecclesias nec sacerdotes ullos fuisse
 affirmant, praeterquam in Vico Lubeca Veteris, Vbi resi-
 debat Henricus Slauiorum rexulus Godescalcy filius,
 Mistiuoy pronepos. Imperante autem eodem Lothario, Vi-
 celinum sacerdotem mistaurasse ecclesias inter Slauios & in
 Urbe Lubecense, cuius postea factus est praesul. Neq; pra-
 tereundum est, in hoc errare Brotufum, quod primam mar-
 chiae Lusaticae institutionem Lothario ascribit, cum Henrico
 Aucupi ea debeat, ut initio libri satis demonstrauimus.
 Antiquiorem autem longè esse hanc nostram marchiam
 Lotharii aeo, vel Misnense chronicon testimonio esse po-
 test, quod ex Gereonis historia colligit, iam tum Otto-
 nis primi tempore marchionatum fuisse Lusatiam.

quâq;

Quamq̃ ibi quoq̃ altius repetitam oportuit eius antiquitatem.

Hactenus igitur dictum est de primis Lusatiae marchionibus qui Lusatiam Utramq̃ coniunctam tenuerunt, à Gereone Usq̃ ad Dedonem eius nominis primum marchionem Lusatiae Timonis fratrem, cuius Dedonis nepote Henrico, ut conijciò, Lusatiam administrante, superior eius pars à Bohemis auulsa est. quare finem nunc Libri huius faciemus, sequenti de Bohemiae regibus ac ducibus, qui Lusatiam superiorem tenere, dictum, ubi duos prius marchiones, qui extrema Dedonis posteritate inferiorem maxime Lusatiam, rexere, praemisimus. Ad reliquos autem Lusatiae inferioris marchiones quarto demum libro redibimus.

LIBRI SECUNDI LUSATIAE
FINIS.

LIBER TERTIUS.

DE DONE sexto Lusatiæ marchione cum posteritate
 suâ, filio scilicet & nepote Henricis, ut habet chronicon
 Misnense, extincto, Cosmas Decanus Pragensis, qui ut
 infra demonstrabitur, tum vixit, libro 3. annalium Bo-
 hemicorum scribit, Henricum IV imp. cognomento iunio-
 rem Cipsi quartus est, excluso videlicet, more scriptorum
 Italorum, ex imp. numero Henrico II auctore, quod is electus
 quidem sit, Romam vero suscipiendi à Pontifice diadematis
 imperialis gratia non adierit) præterito Conrado Dedonis
 ex fratre Timone nepote, ad quem iure pertinebat mar-
 chionatus, dedisse hunc anno 1123 Vratislaj regis Bo-
 hemie genero Viperto, cui Lotharius, qui postea Henricus
 successit, & alij Saxones bellum ideo fecerunt exacer-
 batis etiam in imp. ob hanc translationem eorum animis.
 Mortuum autem Vipertum anno proximo 1124. Verba
 Cosmae formalia (ut vocant) cum chronicon eij nondum,
 quod seram, foras datum sit, ascribere non grauâ-
 bor. Jamq; inquit, eodem vigente anno (1123) march-
 ionis Dedij extrema stirpe fato extirpata, imperator
 quartus Henricus prædicti Dedij marchionatum pu-
 tans hærede desolatum dederat Wicbertj sub potentiam.
 Sed erat in Saxonia quidam nomine Conradus, ex tribu
 eiusdem Dedij natus, ad cuius manus iure pertinebat
 ille marchionatus, Unde dux Lüdow & alij Saxones
 Valde indignantes contra imperatorem, susceperunt bel-
 lum aduersus Wicbertum &c. Et mox sub anno 1124
 hisdem

hisdem diebus moritur gener Vratislaj regis Wigbertus,
de quo supra satis meminimus. Fabricius et ipse
Cosmam hoc in loco secutus, Dedonem cui Vipertus successit,
non Lusatium sed Misnensem illum Ultimū, de quo paulo an-
te finem superioris libri dictum est fuisse, nec Lusatiam sed
Misnam Viperto uult datam. Verba eius haec sunt in an-
nalibus sub anno M CXXIII. Henricus V. imp. morte
Dedonis Marchionis cognita, eius ditionem regis Vratislaj
genero, comiti Ostrolandiae Viperto, militiae exactae prae-
mium, tradit possidendam, sed eam ultra triennium non
tenuit: Henricus enim Henrici nepos, Dedonis filius,
qui pro patre obses fuerat, et e custodia praefecti impera-
toris effugerat, auxilio electoris Saxoniae Lotharii, qui
paulo post imperauit, expellit Vipertum et paternam
provinciam recipit. Hoses cuncti agrum Misnensem uis-
ant ut Cosmas tempora notat, sole morante in 14 par-
te 17 24 Novemb.

Ceterum hic Vipertus princeps omni suo me-
morabilis patrem habuit omnium Holsatiae ducem,
Volfi regis Danici filium, matrem Sigenam Grosuino
Leysense comite progeneratam. Patre immatura morte
sublato pene puer, ab auunculo suo magno cum matre
et duabus sororibus Holsatia pulsus, ab ineunte aetate edu-
tus est in aula propinqui sui Sigefridi comitis Stadensis
et Hertzselden. quoniam in ordine Brandeburgi march-
ionis et secundi electoris, qui frater fuit et successor
Theodoricus à Mytobois Venedorum dux marchia Brande-
burgense exati, ut superiore libro attigimus. Causa exilij
haec fuit. Viperti II, de quo hic agimus, auus pa-
ternus Volfus Pomeranorum dux exul, Herlibonus
Teutonum regis F. Helmenij nepos, Danici regis
filij

filiam Vxorem habuit. Mortuo Socero, filius eius, Vx-
 oris suae fratres bello adortus, duobus acie interfectis, Da-
 nia Holsatiaq' impemum inuasit. Tertius natus minimus, à
 consanguineis suis & provincialibus in spem regni, cuius
 legitimus esset haeres, clam educatus, postea Voffo Danie
 occupatore mortuo, filios eius Ottonem & Hermanum Vicis-
 sim Dania nepotem Vero Vipertum in Holsatia exegit.
 Vipertus exul cum adoleuisset, & aliquot bellis egregia
 sua emittisset industria & Virtus, à Sigefrido nutritio
 suo mentorum erga donatus est comitatu Groicense ad
 Elistrum prope Pegam, in ea parte Misene, quae pecuni-
 anter à situ Ostlandia, hoc est, orientalis regio nuncupa-
 tur. Sunt qui Libonotriam dicunt vel à Libonicis po-
 pulis Vetus, vel qui ab Arminij duce quodam Libano-
 tho, qui ut Garlon inquit, regioni imperauit. Eam
 Mulda, Plisna seu Plissina & Elistro flumines, Luicemia
 item & salinis Saxonici terminat Brotus, ac alio
 nomine terram vel dominatum Plisnensem vocari ait.
 Fabricius Osterlandos à Pleissensib. distinguit, hos
 Pleissae Elistroq', illos cum Garlone Sala & Mul-
 da includens. Cui astipulatur Tiffemani epitaphium,
 quod libro proximo ponemus. Metropolis seu caput
 Ostlandiae hodie Garlone teste Lipsia est, olim Alde-
 purgum Vetusissimis tempp. Marsburgum fuit. Comi-
 tatus Groicensis insigne est equus condidus frenatus tra-
 ctusq' in planicie rubra currens. Atq' inde plerumq' co-
 mes Groicensis dicitur Vipertus. Fabricius Ostro-
 landia ducem & alibi comitem Osterlandum appellat.

Comitatu à Vicinis quibusdam nobilibus Sora-
 bis eiectus, ad Vratisslaum (quem Ladisslaum etiam no-
 minat historia minus recte) Bohemiae ducem se contulit
 apud quem ob sapientiae opinionem, & quia multarum iam
 rerum usum habebat, principem gratia & dignitatis
 locum

locum obtinuit. Ab eo legatus ad Henricum. IV. imp. missus, primo omnium ducum Bohemorum nomen regium impetrauit. Valebat. n. apud imp. quoque autoritate vel maxime, cui & bello contra Rodolphum Suevum eximiam sapientiam operam navavit & prestitit fidem. Ac post quintum praelium, quod Rodolpho Ultimum fuit, anno 1080, nobiles, à quibus ditione sua spoliatus fuerat, in fuga adortus, occiso Vno, Pegam & Groscium arcem recepit. Anno 1081 imperatori secundo Italiam petenti, filium Bosuinum (Bonuofium vocant Bohemorum annales) cum trecentis, & Vipertum cum sexaginta equitibus adiunxit Vratislaus suis, ut convenerat, stipendiis ei militaturos. In ea expeditione, anno 1082 Casareanis cum exercitu Gregorii. VII. P. M. qui & Hildebrandus, ad ipsam Urbem confligentibus Henricum imp. ab hostibus exarmatum, Vipertus cum equitatu suo superveniens obiectum proprii corporis protexit, defendit, servavit. Urbem cum suis & Bohemis, ad motis, qua parte maximum negligentius agebantur excubiae, scalis occupavit, post biennij obsidionem, Junij 2 anno 1083 (Avent.) portaque Vicina effracta reliquis copiis introitum aperuit. Mox Pontificem cum cardinalibus episcopis & curialibus omnibus, in quibus his auctorem belli Petrum leonem cognatum Pontificis, intra ipsa aedis Lateranae adyta irrumpens, periculoso ausu, nec sine vulnere, captos imperatori tradidit. Pacem demum inter imp. & Pontificem confecit, quam Pontifex tamen fuga sua postea irritavit. Ibi demum cum imp. fortitudinem eiq. periclitaturus leonem famelicum in incautum mimisisset Vipertus bestiam dispecto magno animo esse retrogredi, sibiq. transitum concedere coegit. Offensus autem hac imperatoris levitate & temeritate, cum missionem efflugitaret, Vix ingentibus

episcoporum muneribus placatus est, ut reconciliari sibi imperatorem pateretur. Moguntinus n. Halberstensis & Monasteriensis praesules, itemq. Fuldensis & Hirsfeldensis Abbatas intercessores bis mille auri marcas ei dedere, ex imp. arario sibi in hunc usum secreto numeratas. A Coloniense Ordo dominatum, ab imp. arcem Urbemq. & burggraviatum totum Leisnicensem, quem Delemantici vel ipsorum lingua Glomaci (Dalmanticos Corbeiensis, Liomacos Ditmarus habet) Soraborum gens ea tempestate molebant, & paulo post Dornberaum & Camburgum arcem & oppida Turingiae ad Salam inter Jenam & Numburgum sita, quorum postea Deditio Lusatius ante possederat, cum sexcentis maris annuorum reddituum accepit. Veronam inde auspicijs imp. cepit, dum cem obsides dare & imperata facere coegit. Scribit Crantius Vipertum & Bosuinum in Italia imperatori in septimum annum militasse. Cum in Bohemiam reverterent, de uniuerso equitatu, quem ad imp. Uterq. adduxerat, nonem tantum superfuere. Reliqui fortissime pugnantes ceciderant, non etiam nullis a mulierculis Romanis Veneno necatis.

Ex Crantio

Anno 1086, quo ipso Vratislaum regem salutatum dicemus, nuptias celebrauit Vipertus, cum filia Vratislai, quam Juditham seu Jutham vocat Brotusius. Cosmas quidem Vratislaum ex secunda vxore Adelheide Andree .i. regis Pannoniae filia, Juditham & Luidemilam filias supralis scriptum reliquit: Juditham tamen non Viperto, sed Vladislao Hermanno Polonorum duci, Casimiri monachi filio, Boleslai audacis fratri successoriq. nupsisse, & Bdeslaum Crimonsiam peperisse, idem Cosmas cum Cromero, Dubraui & Cratone vno ore tradunt. Nec est quod suspicet

aspiciam

quāspiam relictam Vladislaj Poloni Viduam fūditam Vi-
perto dēnūpsisse. Obijt enim fūditā, ut ex Cromero constat,
superstite adhūc Vladislao marito, q̄ mōx alteram Vxorem Se-
phiam Henrici .IV. imp. sororem, Solomonis Hungari vidu-
am superduxit. Sed nec Ludemillam Vspiam disertē Viperti
Vxorem nominat vel Cosmas uel Dūbrauij, tametsi
Vipertum generum Vratislaj Uterq̄ passim facit. Dotis
nomine prāter pecūniā summā non contemnendam nactū
est in Voithlandia ad Elistrum Būdissinensem & Nysinē.
præfecturas. In quā Vicinia ad idem flumen Geram op-
pidum, & quā adhūc in eo exstat, arcem primus condidit.

Anno 1104 Ecbertus postremus marchio Saxonie,
qui cū imperium affectaret, in molestina cui Eisenbeutelo
nomen, ad Brunsuigam, ab Henrici .IV. satellitibz postea
interfectus traditur, bellum Viperto intulit, à quo acie su-
peratus plurimos suorum amisit. In pugna eques Saxo-
nifera hasta duos Viperto excussit dentes. Eius hūc mōx
caput gladio medium dissecuit.

Euectus ergo ad summos honores opesq̄ Vipertus,
indignationem imperatoris nullo suo merito incurrit: quā
in gratitudine, simulq̄ ætate ingrauescente motus, negocijs
bellicis, atq̄ adeo curis mundanis omnibz, quod ei fieri
posset, abdicatis Romam petijt, ibiq̄ Venia delictorum suorum
impetrata, ad sepulcrum S. Jacobi maioris, q̄ Flavi Br-
gantijs suæ Compestellæ in regno Gallicie esse creditur,
peregrinationem religionis ergo suscepit: Refert tamen
Urspergen. (id quod ex Cosma quoq̄ infra repetemus)
Henricum .IV. imp. anno 1105, h. e. proximo ante mortem
parricidalia filij cognominis, quem ante sexennium impij
consortem & Germanie regem fecerat, arma fugientem,
recepisse se ad hūc Wiibertum, Virum illustriss. pruden-
tiss. & Sorabie principem. Eum enim Ostlandiæ tract-

um, quem Vipertus possedit, cum reliqua Misnia etiam tum
magna ex parte Sorabi inhabitabant. Saluus ex Hispanijs
reuersus anno 1106 Pegae, quam Puastrum vocat Garlon
Urbe Ostlandie ad Elistrum, in honore S. Jacobi templum
fundauit, eiq; monachorum S. Benedicti instituto Viuentium
canobium liberaliter dotatum adiunxit. Siffridus Misnen-
sis scribit: Anno 1091 fundationem monasterij Peganiensis
inchoatam a Viperto marchione, presentib; dominis, Hertui-
go Magdeburgense, Unalramo Citiense & Albino Mersebur-
gense episcopis: dedicatam vero eandem ecclesiam anno
1093. VII. Cal. Aug.

Anno 1107, quo Henricus V iunior post mortem patris
imperij gubernacula suscepit, Vipertus absens cum filijs Mo-
guntiae in comitis, quae prima ibi habebat imp. Uxorem ami-
sit nocte nataliciorum Christi in oppido notali Budissina Voigt-
landie mortuam, quam domum reuersus Pegae in aede S.
Jacobi ante chorum sepeliuit.

Anno 1110 inquit Siffridus, monasterium Reinsdorf, a
Viperto marchione consilio Ottonis episcopi Pabepergen-
sis, de quo mox dicemus, fundatur. Eodem anno, ut
uult Brotusius, imperator Bosuino Uratissai Bohemi filio
regnum abrogauit, eiq; Suandeboldum ducem suffecit.
Cui cum insequenti mox anno imperatoris Regina secutus
in Polonia oppetisset, Vipertus affinem suum Bosuinum apud
imp. in gratia reposuit. Imperatorem vero ope Suandefel-
dorum h. e. Luccanensium, nec non Churitanorum &
Chamanorum (Soraborum hi fuere circa Froburgum &
Chremnicium populi) incolumem ex Polonia in Saxoniam
reduxit. Pro quo officio Campum cygnaeum h. e. Cyg-
naem seu Luccaniam Urbem cum territorio omni ab eo
accepit. Sed haec ditio Viperto in iunioris sui haer-
edib; masculis mortuo iure feudi, ut uocant, & caduca
ha,

Miss.
Lib. 8. v. 1.

Dr. Sif-
feld.

hereditatis ad imperium reuoluta est. Peūcerus Henricum
dislapsis ob eadem claudestinam ducis sui Suantopolti Bohe-
mis, reliquis copijs diffidentem, consilio Viperti exercitum
ab obsidione Glogonie abduxisse, & cum Polonis transse-
se memorat. Verum haec infra ex Bohemorum chronicis
plenius narrabuntur.

Vipertus ignorans imperatorem Ladislao Suande-
boldi fratri Bohemiae ducatum promississe, filio Viperto
id negocij dat, ut in regnum Bosuinum restituat. Quod
cum regre admodum ferret imp., Bohemiam Valido exerci-
tu ingressus, Bosuinum Visegradi, Vipertum iuniorem
Prage capit. Filium Leisnicio, Nysino & Budissi-
na redemit Vipertus. Necmulto tamen post Echari-
diperga arce ab imperatore donatus est.

Anno 1112 cum alijs ab imp. ad Lotharium Saxo-
niae electorem perdicellem descivit, testante Urspergense.
Captus igitur, ut idem annotauit, anno proximo, uel
secundum Brotufum anno 1114 ab Hogeno comite
Manffeldense & imperatori traditus, iussu huius in ci-
cem Leisnicensem ad Muldam missus est custodiendus.
Nec longum tempus intercessit, cum penas dedit Henni-
cus impietatis in patrem, victus a Lothario & Saxo-
nibus, quamq. numero longe inferioribus ad siluam ratu-
laniam, 3 fd. uel ut Helmoldus qui tam uixit, scribit
calendis Febr. Annum 1115 runde hoc $\epsilon\lambda\epsilon\sigma\iota\chi\alpha\upsilon$ indicat.

Anno milleno centeno tercio quino

Silvam Welponis maculauit gutta cruoris.

Fabricius duos praeterea Versus addit. Sunt ho 4
minum occisi quadraginta millia quinq. ipso nempe die
Dionysii (9. Octob.) martyris almi. In eo praelio Ho-
gerum Manffeldensem exercitus Caesarei ducem, qui solus
Saxonum Hennici partes sequebatur, & ad Saxoniae
ducatum, si res prosperè cessissent, ut Helmoldus loquitur,
de

2a Witzgr.
8ra.

Brj Englin.
Sont.
Vocellingsfolj.

destinatus erat, hunc ergo una cum Ludolpho equite quodam in prima acie pugnam cientem conspicatus Vipertus iunior, qui cum fratre Henrico à Saxonibus stabat, assumtis duobus nobilibus Cunrado & Hermano Selbys adacto equo adversum ei pedus lancea transfixit & fortiter se defendentem equo deturbavit conatumque surgere sub lonica ora secundum inguina gladio confodit. Cuius ossa in sarcophago una cum elyse, clipeo & tota eius panoplia in cenobio Mansfeldensi, prope quod pugnatum est, ex vetusto templi destruendi muro eruta sunt, eo forte anno, quo Lutherus primum contra indulgentias disputare cepit. Hogero occiso fusoque & fugato imperatoris exercitu, Vipertus iunior aliquanta equitum manu Bornstetum Hlebiae & Sittichenbacho monasterio vicinum Hogeri residentiam ex itinere oppugnavit: inde ad Leisnicensem arcem profectus patrem captivum liberauit. Hac occasione Leisnicium, Nysinum & Budissinam recepit senior Vipertus. Magdeburgensem etiam Burggraviatum per idem tempus ab amitimo suo Adelgotho comite Leysense XI loci antistite indeptus est.

Elise
Wansfelde

Tandem reconciliatus Viperto Henricus misit de feudo marchie Lusatie eum in comitibus Vormacensibus inveniit & principem appellavit, donata ipsi veste principibus propria & peculiari, quam cappam Dalmatiam tunc temporis usitate appellabant. Dalmatiam etiam absolute nominatam reperi. Annum non habet historia. Urspergensis Henricum cum anno 1124 circa medium quadragesime Vormacie cum optimatibus quibusdam colloquium habuisse amotaunt. Cosmas, sicut libri huius initio diximus, annum 1123.

Epistola
in missa
marchia

Quia autem senex iam erat Vipertus & infirmus facile passus est sibi persuaderi ab antistite Magdeburgense duodecimo Rockero sive Rothgero, sua ex sorore nepote, qui anno 1119 Adelgotho in gratiam Viperti tanquam burgum, gratum successor datus fuerat, aliisque episcopis & abbatibus, ut

Ut resignato filijs principatu, assumtoq; Benedictinorum
habitū, assumtoq; tonderetur, & monachus conuentualis
seu conuersus fieret in monasterio suo, in quo & vitam termi-
nauit XI cal. Junij anno 1123 (Ut uult Brotufus) ibidemq;
inter Vxorem suam & chorū sepultus est. Sed de anno
mortis cum Cosma facit Siffridus, qui Vipertum fundato-
rem monasterij Pegauensis monachū factū, in pace
in eodem quiesuisse scribit anno 1124. Meminit tumuli
Georgius Fabricius itinere Chemnicensi, Vbi Vipertum
ornat elogio. Audax iuuenis, cuius fuit inclita Marte
Dextera, consilijsq; idem nec inutilis auctor.

Creditus. Idem annalibus Misnensibus
scribit, funus Viperti comitis Ostrolandiae procurasse
in Pega monasterio praesulem Misnensem Xiii Godeuol-
dum cum Vicinis aliquot praesulib; anno 1130 Tem-
plum S. Jacobi anno 1556 senatus Pegauensis de-
molitus est.

VIPERTVS Dei gratia, marchio Lusatie, burg-
grauis Magdeburgen. & Leisnice comes Groicensis
& Echardiperagen. dominus Orlae, campi Cyanai,
Geræ, Nylini, Búdissinae, Dornbergi & Hamburgi &c

Filios reliquit duos, ex quibus in Lusatie march-
iam & Magdeburgensem burggrauiatum Henricus natu-
minor, in reliquam patris ditionem Vipertus III, & pater
utroq; successere. Vipertus Beichlingenensis comitis
filiam Vxorem habuit. Cosmas tamen & Hübraitig
Venceslaj tantum filij meminere. Filiam etiam habuit
Bertam, quam chronicon Misnense Dedanij Timonis
filio, Cunradi fratri Alexrui denupsisse refert.
Sed de huius quoq; marito Brotufus & genealogia
manuscripta variant, ut est uidere in diagrammatis,
quae

quæ libro superiore posuimus. Ille enim uxorem eam tribuit
Dedoni, Dedonis sexti Lusatiae marchionis filio: hæc Geronj,
eiusdem Dedonis Lusatia & Timonis Misnie marchionum
fratri, cui Bertam Popponis Vinariensis Viduam assignat
chronicon Misnense.

Quæ de Viperto exposuimus hætenus, petita sunt
pleraq^{ue} ex integra eius histona, quam iam olim de chro-
nico antiquo Peganiensis canobij impressam, sed correptam
à se & locupletatam populati sermone Brotufus denuo
edidit Lipsiæ anno 1556 senatui Peganiensi dicatam.
Ad quam remittimus lectores, si qui forte res, quas
per Italiam & Germaniam fortiter & præclare gessit,
plenius cognoscere uolent.

Porro quia numerare caperamus marchiones Lusat-
icos usq^{ue} ad Dedonem sextum, sint sane Henrici duo, filij
eius & nepos (libenter n. chronicon Misnie sequimur) septim^{us}
& octauus marchiones. Nisi forte Henrico iuniore postu-
mo impubere, non matrem Viduam, sed patrui pupilli
Cunradum Dedonemue aut alium quempiam Lusatiam rex
isse credamus. Nonus itaq^{ue} Vipertus erit, heros om-
nium seculorum memoria dignissimus quem idem chro-
nicon Virum bellicosum vocat, qui multa cum vicinis
bella gessent. Lusatiae marchionem expressè nusq^{ue}
appellat, sed marchionem Groiciensem. Quod ipsum
de Lusatia omnino accipiendum est. Neq^{ue} enim march-
ionatus sed comitatus fuit Groicium. Addit filio
eij Henrico ab imp. ob summa erga ipsum merita Lu-
satiam in feudum datam, qui cum in comitis à Lotha-
rio altatore imp. anno 1134 Magnunciaci celebratis me-
heredib^{us} decessisset, feudum marchie una cum Groiceni-
se comitatu ab imp. accepisse Cunradum Timonis F. Mis-
nie Marchionem, ob rem contra paganos bene &
nauiter gestam, laboresq^{ue} inter eos exantlatos.

Sax

Saxonum tamen chronicon marchionem Henricum, Mag^o
deburgensem burggraviū anno 1136 decessisse, eiq^{ue} Borch
ardum comitem puerfordensem in burggraviatum successisse
narrat. quā de re sic in Conrado Fabricius,

Liquerat Henricus dux Vitæ lumina Grocæ

Filius ille tuus magne Viperte fuit.

Eius Conradus ditionem suscipit Urbe

Ad Moganum, præsens quando ibi Cæsar erat.

Atq^{ue} hic Henricus decim^{us} esto Lusatiae marchio.
Sed de Viperto & filiis infra quoq^{ue} in Bohemorum
historia aliquid est dicendum. Nunc ad alia nos
vocat p^{er} temporum series.

Anno 1124, quo vivere desisse Vipertum sci-
bunt Cosmas & Siffridus, OTTO Dei gratiā pabe-
rensensis ecclæ episcopus Henrici V. imp. cancellari^{us},
Vir sanctitate & animi magnitudine præstans diuino
admonitus instinctu, Pomeranos paganos cum quibus-
dam ciuitatib^{us} terre Lüticie seu Lusatiae ad fidem christia-
nam conuertit. Occasionem rei & successum breuiter
recitabo. Pomerani cum cæteris eius oræ Slaui lon-
gè ante Christo nomina dederant, partim Germanor^{um},
partim finitimorum Polonorum armis adacti. Sed
rursus ad pristinam impietatem semel atq^{ue} iterum descen-
derunt. Anno demum 1120 plenisq^{ue} omnib^{us} Pomerania
à Boleslao Crivasto Poloniae ducè multis Victorijs
clara demitis, & Naclō urbe eius regionis facile
principe, quæ aliquoties defecerat, recepta, cuncta Pomi-
merania, ut uult Plungossius, in potestatem Polonorum
venit, religionemq^{ue} christianam bis ante susceptam, bis
repudiata, tertium recipere coacta est. quia autem
deerat

deerat pastor, qui novitios christianos Verbum Dei doceret,
 Boleslaus crebris literis & nuncijs ad id muneris obeundum
 invitavit supramemoratum Ottonem, cuius pietatem & vite
 sanctimoniam tum forte perspexerat cum anno 1110 Pape
 pergam ad Henricum V imp. qui cum anno precedente bel-
 lum ipsi fuerat profectus, pacem & affinitatem cum eo
 iunxit. Schedelius Ottonem adolescentem in Polo-
 niam ad Ubenorem magis cultum capessendum mis-
 sum, inquam ibi Sarmaticam didicisse, & commenda-
 tione ducis Poloniae postea in aulam Henrici imp.
 pervenisse scribit. Otto igitur hoc anno 1124, quo
 Henricus ob molitiones Lotharii Saxonis, quarum supra
 ex Cosma fecimus mentionem & faciens postea
 ampliorem, Pabepergam ad non. May comitia indixerat,
 finitis deliberationibus reliquis, in frequenti omnium
 imperij ordinum concessu proponit, quid a se contende-
 rit Polonus, quantumque & quam expensus sibi sit
 animus, sanctae illius expeditionis christi honore suscipiende.
 Rogare itaque ut bona imperatoris Venia ab Ecclia
 sua tantisper abesse sibi liceat. Nam summi Pontifi-
 cis Calixti II. auctoritate & benedictione dudum se
 accepisse praedicandi barbaris potestatem. Assi-
 sentientibus cunctis, nec tantum propositum pium collaudan-
 tibus, Verum etiam fausta omnia ei praecantibus, ma-
 gno civium suorum moerore & desiderio nec minori vite
 periculo in Pomeraniam profectus, Boleslao, ut Helmol-
 dus inquit, adiuvante, omnem illam gentem incredulam
 ad fidem catholicam reduxit, ducibus etiam Bertislao
 & Casimiro & Helmolduum solum Werceslaum seu

Wer,

Wartislaum nominat, Cromerus Warislaum) Christianis sa-
cris initiatus. Unde apostolus Pomeranorum cognominatus est.
Atq; ex eo tempore Veram religionem Pomerania retinet. Mun-
stus Wartislaum ab Ottone baptisatum Vandaliam orientalem
Ultra Danum rexisse, & pter Boleslaum Polonum etiam à
Dania rege ad suscipiendam fidem Christianum adactum scribit.
Idem duarum Ottonis in Pomeraniam peregrinationum men-
tionem facit, quarum prima anno 1115 tres fratres Ra-
tiborum, Bugislaum & Quantopolium Pomeraniae duces
baptisant: item Wartislaum, & ipse in Saxonia baptiza-
tus q post obitum patris ad paganismum descuerat, ad
fidem reduxerit: secunda quæ in annum 1128 incurrit,
Pomeranos nutantes in fide confirmant. Eum sequitur
Pantaleon. Tametsi idem postea Wartislaum Suia-
topoly & ab Ottone anno 1115, cum trib; illis fratri-
bus simul baptisatum scribit.

In eadem autem hac peregrinatione, etiam ciuita-
tes quasdam terræ Lüticiae simul aggressus est, ut nicolas
ab errore suo reuocaret, & ad uiam Veritatis atq; ag-
nitionem filij Dei perduceret. Lüticiam autem esse
Lusatiam primo libro ostensum est. Porro vrbes Pome-
ranie & Lüticiae, in quib; fidei semina sparsit Otto,
apud Urspergensem & Crantium hæ recensentur: Piriti-
um, Stetinum, Uulinum uel Wolinum, Cromero Velenum,
Caminum, Colberga Belgradum, Lubinum & Gresch.
Ex his Lubinum Lusatiae inferioris oppidum præfecti sede
adhuc satis est celebre. Utin; tam Pomeranis quam
Lusatjs conuersis & baptisatis ecclesias construxit atq;
consecrauit. Rediit autem Paboperagum insequenti anno
in profesto Paschatis, hystoriolamq; perfectionis suæ octo
ciuitatum nomina, & capita religiosi cultus, quem
gentib;

gentibus illis observandum prescripserat literis mandari cura-
vit. Ea apud Urpergensem leget qui uolet. Atque hac
initia fuisse religionis christianae apud Lusatos nostros, quan-
tum quidem ex historiarum annotatis scitur, etsi Verisimile est
ut alibi monuimus, iam ante ab Aucupe & Ottone. I. ali-
qua eis iacta fundamenta. Paucis post annis Lotharig
II Henrici V successor abolitis eorum idolis omnes eth-
nicæ superstitionis reliquias extirpauit, ut sequenti libro
dicetur.

Ceterum oriundus fuit hic Otto ex antiqua & pro-
tenti familia comitum Andechsianorum in Bauaria, &
postea ducum Merania & marchionum Istriae, quæ limes
fuit orientalis & occidentalis imperiorum, dignitatem ac-
quisuerunt, & præter illam partem Bauariae Voithandiam,
Carinthiam, Athesinam & Tirolensem comitatus, Croatiam
& Dalmatiam tenuerunt. A conditore stirpis Arenulpho
imp. eo qui anno 900, cum creberrimo assy. usu corpus dis-
tempasset (ut refert Trittenius & Crantius, tametsi ali-
ter Peucerus) & Dagia (H. Gylle dictatoris morbo perijt,
numeratur decimus, ut frater fuit Bertholdi. II. primi
filius. Auentinus tamen & alij fratrem eum faciunt
Bertholdi. III. secundi filium. Fuit autem Bertholdus
II. quintus ante Ottonem Ultimam, in quo stirps defecit,
cum anno millesimo ducentesimo duodequagesimo in arce
Plassenbûrgense, uti ut alibi Peucerus Nidena, ab Ha-
gero quodam Viro nobili, cuius uxorem stuprasse diceba-
tur, esset interfectus. Natus traditur S. Otto anno
1069, creatus pæsul Pabepergens. anno 1102 æta-
tis sue 33, mortuus & sepultus in monte monachorum
Pabepergens. prid. cal. Octobr. anno Christi 1139 quem
Siffidus quoque Schedelius & Münsterius ponant, æta-
tis

his LXX: in diuorum numerum relatus Clementis P. M.
consensu, eodem die anni 1189. Atq; exstat etiamnum Se-
ding templum huic ipsi Ottoni dedicatum.

In calce libri secundi policebamur, Bohemis Lu-
satie superioris dominis hunc tertium librum nos dicaturos.
Præmissa itaq; ut constitueramus, Viperti & Henrici march-
ionum historia, id promissum nunc exsoluemus, à Uratislao
initio sumto. quod dum facimus, nemo à nobis exactam
eorum omnium, quæ uel Uratislaus uel successores eius
in Bohemia aut Usq; alias gesserunt, rationem expectabit.
Instituti n. nostri est, eas tantum res Bohemias, quæ cum
Lusatias coniunctæ erunt, persequi. Reliquas non fere
attinemus, nisi quantum ad successionis senem ostendendam
pertinere Videbuntur. Sed ad Uratislavi historiam an-
tequam accingamur, in memoriam reuocabimus lectori,
quomodo Lusatiam superiorem is adeptus sit, idq; occasionib;
rei altius paulo repetitis.

Henrici. III. nigri dominatu, cum Romæ tres de pon-
tificio contenderent, nimirum Benedictus IX Siluester III &
Gregorius VI. imperator deiectis Uniuersis Suisgerum Pa-
bepergensem præsulem suffecit anno 1047, Clementemq; Vo-
cauit, qui eodem anno mortuus est & Pabeperæ sepultus.
Et ne qd tale Usq; ueniret in posterum, legem non tam
tulit quam renouauit, ne Pontifex Romanus sine impera-
toris auctoritate eligeretur. Hanc ut aboleret Hil-
debrandus Papa, qui se Gregorium VII nominauit, con-
traria constitutione sanxit, non petendam ab imperatore
pontificis confirmationem. Nec hoc tantum, sed uis
etiam, quod imperatorium uel regium Vocarunt, confe-
rendarum scilicet episcoparum & sacerdotiorum per
Germaniam sibi Vendicare amissus est. Cum autem

Henr

Henricus III & patris legem & antecessorum suorum
iura tueri uellet, diris deuotus imperatorem Hildebrand
& perfecit, ut multi principes ab eo deficerent, in primis
Verò Saxones. Inde atrox bellum ciuile exortum est inter
Henricum & Rodolphum Sueuicum comitem Remfeldensem
eius sororium (iam senem Auent.) quem praesules ac prin-
cipes nonnulli aduersus Henricum incitauerant & ponti-
fice auctore imperatorem legerant. Tandem anno 1080.
idib. iunioribus Henricus Rodolphum Vicit ad Elistrum
ultimo praelio, in quo Rodolphus accepto secundum ingi-
uina letali vulnere, dextra etiam amissa Mariburgi
cum perlatus animam ibi efflauit, quarto ab electio-
ne sua anno (Auent.) Sepulcrum eius regale concume-
ratum in crypta basilica S. Laurentij Visitur, &
supra cryptam in medio choro hoc epitaphium orce
veluti tumuli onchatice incisum.

Rex hoc Rudolphus patria pro lege peremptus.

Plorandus mento conditur in tumulo.

Qua Vicere sui, iacet hic pia Victimae bellij

Mors sibi Vita fuit, ecclesiae cecidit.

Rex illi similis si regnet tempore pacis

Consilio, gladio non fuit à Carolo.

Hoc bello ab imperatoris partibus steterunt Bohemi &
Welfus, cui Bavariam dedit imp. Ottoni Saxoni
comiti Northheimio & terrarum ad Visurgim duci abla-
tam. Misnenses vero marchiones Saxonum fuisse
Cupmarch inquit Peucerus: atque ideo imperatorem
bonam Lusatie partem, superiorem nimirum, ut idem
alibi diserte scribit, eis ademptam Bohemis concessisse
& duces eorum Uratissimum, ob praestitam contra Saxones
fidem

fidam operam, regem appellasse. Etsi autem non expri-
mit Peucerus nomen marchionis Misnensis, cui Lusatiam
impulerint Bohemi; tamen non dubium est mihi Henricum
eum fuisse, quem cum ad Saxones transisset, ab iisdem
Bohemis iussu imp. Mislma exactum alio loco refert.

Mox enim expresse addit, cum Mislma Lusatiam quoq. Vi-
cinam Bohemos tunc de illo occupasse. Henricum autem
istum Misniae Lusatiaeq. Marchionem Hedonis Lusatici nep-
otem fuisse arbitran me, praecedenti libro indicavi.
Olomucensis lib. 8. Uratislaum bonam Lusatiae partem
ait adeptum mercedis loca ab Henrico IV, q. factione
eius in bello contra Henricum filium plurimum fovisset.
Verum huic opinioni temporum ratio repugnat.

Nam Henricus V. Paschalis II. papae impulsu cum
Saxonibus bellum patri primum intulit anno 1105,
cum multo ante obisset Uratislaus, ut postea patebit.

Fuit autem Uratislaus filius Bretislaj, seu ut
Cromerus Praedislay, ut Aeneas Bisetislaj, ut Cosmas
Bracislaj primi, eius qui cum anno 1041 Henricum
III. nigrum imp. Bohemiam ingressum Hungaricis auxi-
liis adiutus insigni strage profligasset, mox insequentian-
no ab eodem tota fere ditioe exutus, Ratisponam Veni-
re supplicem & in Verba imperatoris iurare, tributaq.
pristina soluere coactus est. Is enim Bretislauus ex fudi-
tha seu futa vxore, quam Aeneas & hunc secutus
Olomucensis itemq. Saxonum chronicon, Ottonis II. russi
imp. tertiam filiam faciunt, & e Ratisponensi caeno-
bio raptam scribunt (Cosmas patrem ei tribuit alium,
quendam Ottonem comitem potentem cognomento ali-
bum, sed qui generis sui originem ad Caesares Germani-
cos

nos referret) quinq; filios suscepit, Spitiagneum, Vratislauum,
 Ottonem, Conradum & Hieronimum: ex quib; natu maximum
 Spitiagneum moriens successorem sibi fecit. Atq; hic Spitiagneus
 eig nominis secundus Bohemie dux is est, qui an. 1060 tem-
 plum D.D.D. Viti, Venceslaj & Adalberti Prage fun-
 dauit. Spitiagneo anno 1061 mortuo successit proximus natu
 Vratislauus hoc nomine secundus, Vicesimus in ordine Bo-
 hemorum dux. Huic prima Uxor quae fuit, non expri-
 mit Cosmas, ut nec Aeneas et Olomucensis, nisi quod om-
 nes concusso ex itinere Utero una cum fetu perijt eam
 tradunt. Secundam Adelheidem fuisse Andree Hungari
 filiam, supra ex Cosma dictum est, cui accedit Aeneas, ex
 Juditha & Ludemila filias peperit, itemq; Bretislauum
 II iuniorem & Vratislauum non diu superstitem. Quae an-
 no 1062. 6 cal. Febr. mortua, tertiam duxit Guen-
 tochnam Casimiri monachi, Poloniae regis filiam, Bo-
 leslaj II audacis & Vladislaj Hermann sororem,
 Quatuor h. e. Beaticem à Bohemis vocatam,
 ex qua Boleslauum, Boruoiu Vladislauum & Sobes-
 laum filios suscepit.

Anno 1086 Vratislauus ad sollicitationem Vi-
 perti Groicensis, ut in Vita eius meminimus, ab Henri-
 co IV Colomucensis lib. & male hoc filio eig Henrico
 V tribuit) mentorum, quae diximus, ergo apud Mogun-
 tiam in celebri principum concilio primus rex Bohemie
 declaratus, et postea XV die Junij, h. e. ipso festo S.
 Viti Prage in templo SSS. Viti, Venceslaj & Adal-
 bert martirum per Gilbertum Treuirorum antisti-
 tem munus & coronatus est, translato, ut inquit Ae-
 neas, in Bohemiam Morauorum regno, iam antea
 extincto in Slatoplucou II secundo filio, qui postremus in

in Moravia regnavit. Atq; hoc tempore cum Moravia, Si-
lesia & Polonia, Lusatiam etiam Bohemorum imperio ad-
iectam esse scribit idem Aeneas, eumq; secuti Bonfinius,
Münsterus & alij. Quamq; pernegat Cromerus potuisse im-
peratorem iure attribueri Bohemo Poloniam, in qua uterq;
ne tantillum quidem habuerit, quantum Vestigio calcare
posset. Sed redarguit Cromerum & convincit, praeter
historicorum testimonia, incorporatio divi Caroli IV super
ducibus Poloniae & Budissense atq; Ervlicense march-
is regno Bohemiae in perpetuum coniunctis &c. in
qua inter alia sic inquit imperator. Licet pridem
recolendae memoriae divus Fridonicus Rom. imp. augustus
praedecessor noster, de singulari sua benignitatis munere,
clarae recordationis illustri Vladislao, quondam Bohemiae
duci, qui regnum Bohemiae ante suam coronationem re-
gebat, & suis heredibus Bohemiae regibus censum de
terra Poloniae, quem antecessores eius duces Bohe-
mia a Polonia multis temporibus accipere consueve-
runt, quem Polonia & Silesiae duces sacro imperio
solvere tenebantur, pro ut in litteris imperatoris
pfati evidenter exprimitur, liberaliter duxerit ero-
gandum &c. Privilegium Fridenici imp. regno Bo-
hemiae datum, ad quod remittit incorporatio, integrum
exstat apud Cochleum libro ultimo historiae Hussitarum,
pag. 412, additurq; esse id Fridenici hoc nomine se-
cundj. Olomucensis lib. 12 Barbarossae ascribit, cui
suffragatur mentio in eo facta Danielis (a familia
procerum a Lyppa) Pragen. & Johannis (Praemon-
straten. sodalis) Olomucensis praesulum, qui in Vladis-
lao secundi Bohemorum regis & Fridenici barba-
rossae

rossæ imp. tempora incidunt. Ut corruptam esse oporteat
apud Cochlaeum data, quam vocant, diplomatis, quæ habet
annum Christi M. CC. XXXVI, imperij Fridenci tertium.
Quæq; etiam Vladislai tertij Principis Bohemiae domina-
tu Daniel II Pragensis fuit præsul, Verum tum Fri-
dencus secundus nondum imperabat, sed patruus ipsius
Philippus. Peucerus quoq; in Henrico VII imp. memi-
nit tributorum, quæ Veteri obligatione à Polonis im-
peno soluta paulo ante ea tempora Bohemis attribue-
rit Fredericus imperator. Quæ omnia non nihil in
Poloniam iuris fuisse imperatorib; contra Cromerum
clare demonstrant. Cuius ait, Moraviam Vratislao
ab imperatore adiudicatam, tanq; provinciam regni,
ac potestatem ei factam, Ut Silesiam, Lusatiam & totam
Poloniam ad se traderet. Eiusq; concessionis causam
fuisse, quod quæreretur imp. non exolui impeno pensiones
constitutas & promissas recens patri suo à Casimiro
monacho Poloniae rege, & quod Vratissaj fidei opera
uteretur imp. in bello ciuili contra Saxonos. Idem
Cromerus cum Fabricio & Cratone anno 1087 Vra-
tislauum regem appellatum affirmant.

Verum quia, ut inferius dicetur, multi scriptores
non hunc Vratislauum, sed longe post eum Fridenci
barbarossæ temporib; Vladislauum, adriana regum in
hanc familiam primum intulisse tradunt; hic quoq;
testimonium Cosmæ, qui comitis Moguntinis interfuit,
ex secundo libro annalium eius apponere non abs re
fuerit. Sic enim scribit. Anno 1086 iubente &
peragente Romanorum imperatore tertio Henrico au-
gusto, celebrata est Synodus magna in Vrbe Mogun-
tia, Vbi quatuor archiepiscopi & duodecim præsules
simul

simul cum abbatibus monasteriorum & ceteris fidelibus
residentes plurima decreta super statu sancte ecclesie
scriptis roborauerunt. In quo conuentu idem Caesar om-
nibus sui regni optimatibus, ducibus, marchionibus, satra-
pis & episcopis assentientibus & collaudantibus, ducem
Boemorum Wratislaum tam Boemie quam Poloniae
praefecit, & imponens capiti eius manu sua regalem
circulum, iussit archiepiscopum Treuerensem nomine
Egilbertum, ut eum in sede sua metropoli Praga in
regem ungeret, & diadema capiti eius imponat. Et
post pauca: Interea Egilbertus Treuerensis archiepi-
scopus iussis obtemperans imperatoris, adueniens metro-
polim Pragam XVII cal. Julij intra sacra Missarum
solemnia regalibus fascibus indutum vixit in regem
Wratislaum, & imposuit diadema super caput tam ipsi
quam eius coniugis Quataur cyclade regia amicis,
cleris & vniuersis satrapis ter acclamantibus: Wratis-
lao regi quam Boemico tam Polonico magnifico & pacifi-
co a Deo coronato, Vita salus & Victoria. Vol.
Haec Cosma Arlontis verba eam, quam dixit, de Vladis-
lao quorundam opinionem satis refellunt.

Ceterum Olomucensis scribit, Lothario Saxoniae prin-
cipe imperante, cum in Lusatia Syrbij res nouarent, ac,
postquam Saxonem Casarem nacti erant, magis ad Saxones
quam ad Bohemos respectarent, a Vratislao ad hos
compescendos, arcemque Gnosdecam ab illis dirutam rursus
instaurandam permuniendamque, filium Bretislaum cum Alexio
rerum militarium perito esse missum. Sed hic quoque tempora
non congruunt. fuit enim imperium Lotharius anno Christi
1127, qui fuit a morte Vratislai quintus & tricesimus.
Cosmas Vratislaum ipsum anno 1087 proximo post corona-
tionem Indiam, quam olim Henricus imperator in perpetuum
ipsi

ipsi habendam tradiderat, cum exercitū ingressum, dum Guōlū
 decum castrum prope Misnā Urbem reficit, filium Braci Z
 laum anno 1088 cum duabz cohortibz electissimorum mili-
 tum misisse ait, ultum muniam in Villa quadam permag-
 na Kylebo aliquando sibi illatam. quā direpta et
 exusta Braci Z laum spreto Alexij comitis interdicto in am-
 ne lauantem, de improviso à Saxonibz oppressum, mul-
 tis fortibz Viris amissis, viciniam quidem sed non in-
 cruentam obtinuisse. Post hæc anno 1089 iterum in
 Tribiam profectum cum exercitū Vratisslaum, ut præ-
 dictum castrum in alium munitionem locum transferret.
 Olomūcensis Kylebum quoqz vicum in Lusatia haud pro-
 cul à Gnosdoro collocat. Addit autem Lothanium
 qui tunc in Italia fuerit, cognito, quæ se absente in
 Saxones gesta essent, domum redire, ad ultionem de
 Vratislao sumendam, properasse, reversumqz domi
 reperisse legatos Bohemos purgandi regis sui gra-
 tia missos, qui dicerent, missū Vratislaj commissum
 esse cum Saxonibz prælium. Nec enim aduersus
 Saxones, sed aduersus Lusatios ab eo exercitum
 missum esse, per quem rebelles ad officium obe-
 dientiam reuocarentur. Tardius autem à Lotha-
 rio acceptam satisfactionem, propterea qd Vratiss-
 laus Lusatiam beneficio Henrici Caesaris (quicūqz
 dicit) possideret, quem Lotharius etiam mortuum
 odisset, memor ignominie, quā ab illo affectus
 erat, dum ad gratiam recipiendam aliter non
 admitteretur, nisi pedibus nudus, saccoqz indutus
 ante Henricum penderet, veniamqz lese fidei
 peteret. Sic fere Olomūcensis. Verum, quod
 dr

de Lusatiā ab Henrico V Vratislao collata hīc refert,
fortassis non conuenit cū eo, quōd alibi scribit, Vratislaūm
etiam anteq̃ rex designaretur, iam tū p̃ter Bohemos,
Moranosq̃, Slesitas etiam d̃ Lusatias rexisse, ut nec cū
illo, quōd ex eodem superius citauimus, Vratislaūm ab Hen-
rico IV Lusatiā adeptū prāmiū nauatē contra filiū
operā. Nūc ad Cosmā locū redeo. Is Libiam haud
dubie appellat, quā alij Sorabiam. Hanc Vocem Olo-
mūensis de ea tantū Sorabie parte intellexit, quē
Lusatiā superior est hodie. Fabriciū Vero Sirbiam le-
git, atq̃ ita à Cosma Misniam nūcūpani affirmat. Et
apparet, ex hoc ipso Cosmā loco desūmsisse eū, quōd
ait Vratislaūm anno 1088 ditionem Misnensem ab
imperatore dono datam armis sibi vendicasse. Cate-
rūm GūcLedeg castri, q̃ ad Urbem Misnam intra
breuē spaciū rex extruxerit, prāsidijq̃ firmit,
hodie d̃ locū d̃ nomen plane ignorari fatetur.

Anno 1091 Bretislaus iustam patris offensi iram
fugiens, bis mille amplius complicibus Bohemis, comi-
tatus, ad Ladislaūm regem Pannonicū cognatū
suū profugit. Vratislaus ier ubi animaduertit
filiū de contumacia nihil remittere, conuocatos regni
proceres iureiurando obstrinxit, ut post obitū suū
excluso à successione filio, Cūrado fratri suū paritū-
ros se promitterent. Obijt autem rex secundū Cos-
mam anno proximo 1092 XIX cal. Febr. secundū
alios V id. Jan. anno 1093, d̃ quidem subitanea
morte, in Venatione repente equo delapsus, ut habet
Urspergensis: ad eadē diuī Petri Visegradensem
ab ipso conditam regie sepultus.

Post Vratislaūm principatū suscepit frater Cū-
radus, primus huius nominis, quem quidem post menses
ses

les septem & septendecim dies, eodem quo suscepit anno
1092 simul cum vita deposuit ix id. VIIbr.

Cunrado successit reuersus ex Hungaria Bretislaus iuni-
or, hoc nomine secundus, inthronissatus, ut loquitur Cosmas,
18 cal. IXbr. 1092. Ceterum, quia Crantio auctore, mu-
sum erat Bohemis regium nomen, non secus atq. olim Romanis:
Cunradus, Bretislaus & succedentes principes vsq. ad Vla-
dislaum secundum regem, atq. adeo Vladislaum quoq. se-
cuti aliquos in subditorum gratiam illud non usurparunt,
ducatus titulo contenti. Aeneas cap. 25. id eo regio
nomine eos abstinuisse ait, siue quia magis vi quam
iure imperauerint, siue quod indulgentiam imperatoris Roma-
ni sumende corone more maiorum obtinere non va-
luerint. Bretislaus Mutinam & Boseium procures
Bohemos de Versouicensium familia, principibus semper
infestissima, perfidiae insimulatos, bonisq. omnibz mulc-
tos, in Syrbiam Lusatie regionem (ut scribit Olomū-
censis: Cosmas hic quoq. simpliciter Tribiam habet,
sub anno 1096) exulatum misit. Ac Bosegium
idem una cum uxore & duobz filiis Prage nauis
impositum & per Vultauiam in Albim transuectum
secundo dem flumine in eandem Syrbiam perducendum
curauit. Quae seueritas postea exitio eius causam prae-
buit. At Loreio enim exulum gentile in secessu Steb-
nensi, quo imprimis desectabatur, Venationi indulgens,
in Vigilia S. Thomae Venabulo, ut Cosmas narrat
traiectus, mox xj cal. Jan. anno 1100 exspirauit, ad
ubi Viti sepultus. quae de re sic inscriptio lapidis in
sacello quodam templi arcis Praagensis: Bretislaus dux
primogenitus Wratislaj primi regis Boemiae, ex Adel-
heida regis Pannoniae sorore, occisus prope Villam
Steb,

Stebno in Venatione an. dn. M. C. hic sepultus.

Bretislao successus est frater Boriuius huius nominis secundus. Scribit Cosmas lib. 3. Henricum IV imp. bello a filio petitus, cum Ratisbonae a Lupoldo orientali, h. e. Austriaco marchione alijsq; nefarie esset desertus, ad hunc Boriuium in Bohemiam confugisse anno 1106, atq; ab eo per quam honorifice & liberaliter acceptum, & ad Wicbertum Boriuij sororium deducum, inde per Saxoniam secundo Rheno perexisse Leodum, Vbi paulo post diem suum obient eodem anno VII id. Aug. Hedio quoq; in chronico Germanico citante Damstatio, scribit, Wicbertum Misnia principem Hendrichum IV imp. ab Hendricho V filio fugatum, aliquandiu secum aluisse, & singulari donatum prudentia, per legatos effecisse, ut Hendrichus quicunq; filijs permetteret sibi principatum suum ad Rhenum vsq; extendi & a se gubernari. Autor Vitae Henrici IV. qui ei imperatori fuit contemporaneus, narrat & ipse Henricum ad ducem Bohemiae diuertisse, qui quamuis nuper eum in arcto non pene reliqisset, tunc tamen cum magno honore suscepit, & vsq; in Saxoniam deduxerit. Inde per hostes, & ab hostibus honorifice ad Rhenum deducum.

Anno 1107 Suatoplucus Vratislaj regis ex fratre Ottone Morauorum nepos, pulso Boriuii patruelo, Bohemorum principatum inuasit, inthronisatus prid. id. Maij. Hic cum anno 1109. XI cal. IIXbr. in castris Henrici V imp. compatriis suis, qui Boleslao Crinousto Polono iratus, Glogouiam maiorem, hodie Silesiae urbem, obsidebat, Versouicensium insidijs occisus, & in cenobio Claudronensi, quod excitauerat & ampliter dotauerat, con-

66
conditus esset, principatum occupavit Vladislavus primus, Vra-
tislav regis filius, Bonivoy exules germanus. Qui dum
ab imp. ad comitia evocatus Ratisbonam contendit, inter-
rim Bonivoyus Vriberti sorori sui Lusatie marchionem
nominat Olomucensis hoc ipso in loco Cosmas in Lribia
seu Sorabia habitasse videtur, cuius appellatione etiam
Ostlandia Mismie pars venit, quam tenuit Vribertus
consilio & auxilio fretus, in periculis natalis domini
Pragam & Vissegradum in suam redegit potestatem.
Vladislavus itaque inopia suorum defectione ex itinere
retractus, Pragam exclusus, incidit in Wacelavum
hoc est. Venceslavum Lusatum (sic n. vocat Olomucensis)
Vigberti filium, qui Bonivoy a vinculo cum mille prope
modum equitibus subsidio veniebat. Huic in re militari
adhuc tyrunculi aciem facile quidem in fugam convertit:
Pragam tamen Venceslavus evasit, quibusdam suorum am-
issis, quibusdam graviter vulneratis, qui quidem & ipsi
Cid quod miraculo simile habitum est) ad unum om-
nes miserunt. Interea Vladislavus Henricum imp.
promissis per legatos quingentis maris argenti sollicitat,
ut in principatum, unde Vriberti mistum a fratre
eiectus esset, per ipsum restituatur. Henricus cum
alioqui Vribertum, a quo iam tum alieno erat animo,
vltimi cuperet, tum spe mercedis magis etiam illectus,
mense anno 1110 in Bohemiam movet, ac statim Bo-
nivoyum & Vladislavum fratres, itemque Hermannum
Pragensium praesulem in ordine novum & Venceslavum
Viperti filium cum primoribus Bohemis ad Rochi-
lanam praesulis villam, nunc oppidum non longe a Pelsi-
na

na. sibi praesto esse iubet. Occurrentem ad locum conditum
Bonuodum mauditum capit. Similiter de Venceslaum
corripit mandat, qd ut Olomucensis inquit, contra pacem
publicam ex Lusatia de Saxonia bonam militum partem
in Bohemiam deduxisset. Tandem Vladislao principa-
tum confirmat hac conditione, ut is sibi in Italiam
ituro trecentos equites cataphractos adiciat. Haec
supra ex Viperti historia aliter nonnihil recitata sunt.

Insequenti anno Vladislauis matris Lutauae precibus
de lacrimis victus, intercedente etiam Hermanno praefule,
Sobeslaum fratrem natum minimum ex Polonia, quo cum Bo-
ruius in exilium Vltro abierat, reuocauit, de reduci La-
tecensem seu Lucensem tractum vtendum fruendum dedit.
Sed non diuturna fuit haec fratrum gratia.

Anno enim 1113 Sobeslaus in vincula se a fratre
coniectum in falso suspicatus, turbatis eade Vaceco-
nis innocentis rebus apud Bohemos, per Libiam in Po-
loniam redire satagebat (Olomucensis expresse in Lusa-
tiam ad Vighbertum affinem suum remeasse ait) superata
silua ab Erchemberto (Eckenbergum vocat Cromerus)
Caesareo castri Domini in Libia, uel, ut hic quoque Olomu-
censis, Lusatia praefecto, in oppidum ad prandium invita-
tus, ab eodem spe magna a Vladislao inuenda gratiae
perfide captus, de in aliam quandam arcem Saxoniae
firmissimam a Vighberto longius distantem missus est.
asseruandus. Elapsus tamen ex custodia scribae opera
ad veterem suum in Polonia nidum rursus conuolauit.
Oppidum Dominum, ambiguum quando occupatum, Vla-
dislaus postea anno 1121 reparauit. Biennio post fu-
gam Sobeslai Boleslaus Criuustus Polong iterum
fratres in gratiam reduxit; perfecitq, ut Vladislauis

Gra

Gradecium cum quatuor castellis & omni circumiacente
provincia Sobeslao largiretur. cum & Moravia par-
tem occidentalem, in qua Olomucium est, ei concessit Vla-
dislaus, Luitoldo & Udalrico Cunradi ducis filijs explicitis.

Anno 1123 mense Martio Sobeslaum Moravia denu-
expulit Vladislaus. qui cum imperatorem Moguntia frustra con-
uenisset, ad Wicbertum rediit, ibique menses septem commoratus,
uxore Adelheida ad Stephanum Hungaria regem cognatum
eius missa, ipse Nouembri mense tertium Poloniam petiit, a
Boleslao duce honesto susceptus hospitio.

Eodem anno, ut initio libri dictum est, Henricus V
imp. Oedij marchionis marchionatum (Cosmae Verbis Vitor)
Wicberto dedit. Cui cum Lotharius & Saxones bel-
lum ideo inferrent, iussit imp. Vladislao Bohemiae, &
Othoni patrueli eius, Svatoplucj fratri, Moravia du-
cibus, ut coadunato exercitu ei suppetias irent. Ambo
itaque transeuntes siluam ultra Gnuoddecum oppidum
contra Lotharium castra metati sunt, cum Wicbertus &
Albertus Mogunting antistes citra Mlydauiam flumi-
nem copias haberent non contemnendas. Sed quod
Saxones medium inter duos hos exercitus locum oc-
cupassent, nec coniungere se cum Wicberto Bohemos
sineret, quodque fidem etiam Wicberti suspectam Bo-
hemia reddidisset Lotharius, illi depopulata quae ex-
circa Misnam Urbem regione domas suas reuer-
terunt, sole merante in ista parte.

Anno 1124 Sobeslaus relicta Polonia ad Lotha-
rium Saxoniae etiam tum ducem se confert. Sub idem tem-
pus Henricus V imp. ordines imperij ad 4. non. Maji,
ut habet Cosmas, Pabepergam ad comitia conuocarat.
quo cum Vladislaum quoque Venisse Lotharius cognouisset,
Sobeslao eodem proficiscenti legatum suum adiunxit,

qui contenderet ab imp., ut hunc suum hospitem apud fratrem in gratia reponeret. Indixerat autem conventum imp. ut supra ex Urspergense retulimus, precipue propter huius ipsius Lotharii non obscuras machinationes. Offensus itaque, Lotharium, cui ipsi deprecatore opus esset vel maxime, cum propter multa alia facinora per audaciam designata, tum quod ad comitia vocatus venire neglexisset, eo tamen impudentiae processisse, ut locum sibi pro altero quoque intercedendi esse putaret: mox de consilij sententia expeditionem in Saxoniam decrevit. Olomucensis non Lotharium sed Viibertum marchionem affini Sobeslao ad Lotharium iam caesarem commendatitias literas dedisse ait, eodem eventu. Sed id temporis et aliae circumstantiae satis refutant. Viuebat enim tunc et imperabat adhuc Henricus quictus. Et quidem inter eum et Viibertum iam facta erat gratia. Lapsus autem videtur Olomucensis, aut is, quem secutus est, in appellatione marchionis, quam in hac narratione non Viibertum sed Lotharium, licet minus proprie denotat Cosmas.

Sobeslaus repulsam passus ad Viiberti, qui per eos ipsos dies obierat, filium, suum ex sorore nepotem diuertit, de morte paterna eum consolaturus. Comoratusque est apud eum aliquandiu, ut undique infestatum ab hostibus et coarctatum pupillum consilio suo iuuaret. Sub initium autem insequentis anni, cum fratrem Vladislaum peniculose egrotare accepisset, e Saxonia discedens Bohemiam repetijt. Estque redintegrata pax inter fratres, et Sobeslaus a Vladislao moriente successor nominatus, suataua matre interueniente, et hortante Ottone Baberogensium

prae

præsule, cui dux peccata sua confessus fuerat, cum is ex Po-
merania reuersus forte iter per Bohemiam haberet, ducemq' de-
cumbentem visitasset. Decessit autem Vladislavus Visegradj
eodem anno 1125 prid. id. April. quæ erat dominica Mi-
sericordias domini, sepultus in eade Sciparæ Virginis Cano-
bij Cladronensis, (Aeneas Claronense vocat) quod à Sna-
toplus inchoatum additis aliquot pagis & possessionibz
ditioni Beniuoj (quem in partem principatus anno
1117 recepat) subiectis absoluit. Unde in quodam du-
cum Bohemorum catalogo fundator Cladrubensis dicitur.
Cladronam enim quodq' Cosmas Cladrubam vocat. Fra-
ter autem Boriuiois præcedenti anno (4 non Febr.) mor-
tuus est in Pannonia tertium exul, sepultus Prage
in templo cathedrali D. Viti in crypta S. Marti-
ni episcopi & confessoris, ut præter Cosmam testatur
hæc inscriptio alterius parietis in sacello, cuius in
Bretislao meminimus: 'Woniurius dux, tertius fi-
lius Wratislai primi regis Bœmiæ, fautor huius
ecclesiæ, mortuus est in Ungaria apud Stepha-
num regem in exilio, an, Christi M. C. XXIII
huc translatus.

Vladislao procerum & populi favore in principa-
tum successit frater, Sobeslavus primus. Nec multo in-
teriecto tempore Henricus V imp. cal. Jun. eiusdem
anni 1125 mortuus Lotharium II Saxonem successorem
accepit. Huic opem Ratisponæ in principum conventu
implorabat Otto Moravia marchio, cui post dissidium
cum Sobeslao Vladislavus óмóхаръBeo6 uxoris suæ su-
iam olim successionis spem fecerat. Ac dedit quidem
Lotharius Saxonibz suis negocium, insequenti anno,
ut eum in Bohemorum principatum inducerent. Neq'

n. valde propicius erat Bohemis, cum ob occupatam nu-
per per Vladislauum Boninam arcem, tum quod illi Henricu-
r ad opprimendum se in Saxoniam aliquoties imminenti auxi-
iliares copias nunq̃ dencassset, bonamq̃ Lusatie partem
sibi auulssissent, ut inqt Olomucensis. Verum is exercitus
apud Chlumecium Bohemiae oppidum a Sobeslao profli-
gatus est. Ubi Otto etiam cecidit vna cum Hartungo
Hossatie comite, & captus est marchio Brandeburgius
Albertus. Sobeslaus autem cum Lothario, cui grauius
tunc a Cunrado Sueuo, Henrici defuncti sororis filio,
& ipso ad imperium aspirante, huiusq̃ patruelis Fride-
rico, bellum inagrabat, in gratiam redijt, eumq̃ naua-
ta in illo ipso bello praeclara opera, adeo sibi deumixit,
ut in fines Bohemiae ad Iusticum diem filioq̃, cui Vla-
dislao nomen inditum, veniret, ibidemq̃ donationem
de Lusatia, quam eidem Vladislao Vigerberti filius
a liberis orbis faciebat, auctoritate Casarea confirmaret.
Sic Olomucensis. Baptissatum autem regem Bohe-
miae Marsipuraj in summo templo anno 1127. succi-
piente eum de sacro fonte, fidemq̃ pro eodem suam
obstringente Lothario imp. testatur chronicon Urbis
illig. lib. 1. cap. XI, tametsi nomen infantis se non re-
pense auctor inquit.

Anno 1131 Sobeslaus in Lusatiam superio-
rem secedens, Gorlicium, ut pleniꝝ alij volunt,
condidit, ut nos, instruxit, in ruinis vetustissimae seu
villae seu munitionis Drenouiae. Olomucensis Budis-
sinam quoq̃ vetustate squalentem tunc eum renouasse
ait, ac arces nonnullas Viduae Vigerberti dotis nomine
oppignoratas soluto ei precio redemisse. Nos Vxorem
Vigerberti ante maritum obijisse ex historia eius sup̃scriptima.

Nisi

Nisi forte Vipertum iuniorum hic dicit Olomūcensis, cuius
tamen nusquam alibi meminit. Cūreus etiam in calce historie
de Boleslao III Grunowsto seu distorto, bellatore felici, qui
hac ætate in Polonia rerum potitus est, sub eodem hoc anno
scribit Sobeslaum, qui Lusatie magnam partem occupante
rat, mistaurasse & muniuisse celebrem Urbem Gorlicium,
q̄ prius sæpe fuerat Vastata. Sed, ut ad Gorlicium re-
deam, cum plene arbitrentur, ultra hoc tempus nullam
retro esse huius nostri loci natalis memoriam, priusq̄ ad re-
liqua progrediamur, hac minuenda est opinio.

Uratissauia cum essem anno ab hinc quinto, legen-
dos mihi dedit amicus annales rerum Bohemicarum
manuscriptos, quos ante annos plusq̄ quadringentos Cosmas
Ecclæ Pragensis Decanus Vir, ut tunc ferebant tempora,
nec indoctus, nec infacundus, iam octogenarius, Latino
sermone contexuit, tribus libris historiam suæ gentis
ab initio inhabitatæ ejus terræ, usq̄ à Sobeslaj, cuius
tempora iam persequimur, primum principatus annum
complexus. Ex eo ipso chronico Venceslaum Hagecum
in suos rerum Bohemicarum commentarios pleraq̄ trans-
scripsisse apparet. Meminit eiusdem Cunradus Gesnerus
in appendice bibliothecæ suæ, & addit, nondum id uspiam
esse impressum. Georgius item Fabricius historicis & chro-
nographis Germaniæ, quos singulis distichis descripsit, hunc
Cosmum annumerat, & in suis rerum Misnicarum reru libris
subinde citat, idemq̄ autor fuit erudito iuueni Johanni
Barmonj, ut annales ejus prætexendos & ad nostram
usq̄ ætatem continuandos susciperet, q̄ refert Matthæus
Collinus in epistola lucubrationibq̄ oratorijs Bohuslaj
Hassenstemij baronis Bohemi præfixa. Nos etiam cum
alias testimonijs ejus usi sumus, & utemur posthac, tum
in hoc tertio libro semper eum facimus secuti, præsertim

in annorum supp[ut]atione, quæ ferè carent Æneas D[omi]ni
brauius. Ad hanc igitur historiam adiecerat παραληρό,
Mera. inominatus quispiam, tum aliunde tum ex Morauor[um]
chronicis conaesta. In ijs Gorlicij quoq[ue] fit mentio duob[us]
locis. Primum sub anno 1126 his uerbis. Eodem
tempore quasdam munitiones Bohemi reedificauerunt,
quæ Slauiçe Primda, Florelík, Tachou appellantiur.
Et iterum anno 1131 dux Sobeslaus ad radicem cuiusda[m]
Villa nomine Tachow in finibus Mesci castrum edi-
ficauit, quod ex nomine adiacentis Villa appellauit.
Aliud quoq[ue] edificauit in partib[us] Milesko iuxta flumen
Nisa, appellauitq[ue] nomen y[er]thorelik, quod antea Dre-
now uocabatur.

Et si autem fieri potest, ut, quisquis fuit supplemen-
ti collector, ex duob[us] diuersis chronicis hæc excerpserit, in
quorum altero pro anno M.C. XXXI librarij Vicio seu
errore M.C. XXVI. scriptum fuerit, ut sint duæ annotatio-
nes Vniq[ue] d[omi]ni eiusdem historie: Præsertim cum Tachouia eti-
am Vtrob[usq[ue] fiat mentio. Tamen ut maximè id concedamus,
ex prima illa annotatione eumcitur, tunc non primum conditum
sed reedificatum esse Gorlicium. Sicut D[omi]ni Olomucensis
disertè inquit, Gorlicium igne exustum restaurasse Sobeslau
quod si numerus annorum Christi non est corruptus, collatis
inter se d[omi]ni diligenter consideratis his duob[us] locis, repe-
riemus, ubi nunc Gorlicium est ad Nissum, olim munitio
nem fuisse Brenouiam, eam destructam quacumq[ue] ex causa
uel occasione Enam id non traditur reedificatam à Bo-
hemis anno Christi 1126 appellatamq[ue] iam tunc fuisse
Slauiçe h. e. Bohemice Enam & in Cosma historia Bo-
hemi sæpe nomine generis dicuntur Slaui Florelík.
Sexennio post, h. e. anno 1131, exustis forte ut uult Olo-
mucensis recentibus his edificijs, Sobeslau tandem
castrum

castrum ibi excisasse, in quo prius nomen *Yxorli* & haesit.
 Atq; hic annus 1131 tanquam conditi primum *Gorlicij* auctor,
 constanter, cum in inscriptione quadam, quae in choro monasterij *Gor-*
litzensis exstat, tum in annalib; Urbis passim legitur. Estq; is
 sextus imperij *Lotharij*. Inscriptio sic habet. Anno domini
 1131 ciuitas regia *Gorlic* constructur. Annales sic ferè.
 Anno 1131 primò captum est *Gorlicium* moribus, turribus,
 fossis & munitiò auxilio *Sobeslaj* ducis, primum eius nomen
Esxorli fuit, Ante Urbem conditam pagus eo in loco e-
 rat *Drebenau* dictus, ad *Nissam* situs cum tribus cauponis.
 Haecenus annales. Solus *Cnemiander* *Budissinensium*
 secutus annales conditi *Gorlicij* annum ponit 1136.
 initio *Lorzelitz* dictum. *Gorlicium* inferioris *Lusatia*
Slauj & *Gürtelz* dicunt. *Drebenau* nomen à Sla-
 uica voce *Drebenau* *Drebo*, quae lignum appellatur,
 factum apparet, sicut & *Drebonie* oppidij. *Drenus*
 vero & *Quindraplan*.

eo tempore floruit & in pretio fuit *S. Bernhar-*
dus primus abbas *Clareuallensis* in *Gallijs*, doctrina,
 pietate & sanctimonia vitae praestans, nec rudis exer-
 citiorum fidei: cuius ideo mentionem facere libentij
 & scripta eius q; *Carolus* imp. in *Ultima* senectule
 tasse fertur, non discrepant à sententia diui *Pauli* &
 nostrarum ecclesiarum doctrina, quae hominem per mi-
 sericordiam Dei propter unicū mediatorem filium Dei
 An. nostrum *J. C.* fide iustificari affirmamus. Citante
 Verba eig ex initio sermonis primi, quem in festo annun-
 ciationis beatae *Mariae* habuit de Verbis *Psalmi* 84,
 Ut inhabitet gloria in terra nostra: misericordia &
 Veritas obuiarunt sibi: iustitia & pax osculate sunt &c.
 Ea ponemus aliquanto, quam à *Melanchthone* & *Peu-*
 cere

cero factum est plenius. Necesse est enim primò omnium credere, & remissionem peccatorum habere non possis nisi per indulgentiam Dei. Deinde qd nihil prorsus habere queas operis boni, nisi & hoc dederit ipse. Postremo, quòd eternam vitam nullis potes operibus promereri, nisi gratis detur & illa. Et paulò post. Ideoq; si credis peccata tua non posse deleri, nisi ab eo cui soli peccasti, & in quem peccatum non cadit, bene facis. Sed adde adhuc, Ut & hoc credas, quòd per ipsum TIBI peccata donante. Hoc est testimonium, quòd perhibet in corde nostro Spiritus 8. dicens: Dimissa sunt tibi peccata tua. Sic arbitratur Apostolus gratis iustificari hominem per fidem.

Bernhardi Cúykeorob fuit Robertus duodecimus Bratislaviensium præsul, electus anno 1126, & anno quiddecimo post Cametsi plures ex Quíssso numerat Cúreus. pp. Spectatam ipsius dexteritatem & industriam ad Cracoviensem sem ecclesiam translatus, Vir tanto munere dignissimus & αληθῶς ἐμίσκοπος. Claruit eadem ætate & Hugo presbyter, natione Saxo, ut scribit Trithem. abbas apud 8. Victorem prope Lutetiam, Parisiorum in Gallijs, ordinis canonicorum regularium Augustini, theologus & philosophus insperans, qui obiit anno 1138, ut Siffridus presbyter Misnensis annotavit, à quo Vir doctissimus & devotus appellatur. De eo Vide testis Veritatis flýrici.

Hæc eò recitavi, ut quis tum fuerit ecclesie status, quæ religionis & doctrine forma, de scriptis & historijs eorum quos commemoravi, intelligeretur: Simul etiam ut meam de præcipuo nostræ persuasio, nis capite sententiam ostenderem.

Porro quid significet Vox Heneta yghorelik.

vel ut nostrates annales habent, & Jorling, scire non
dum potui. Neutiquam tamen dubium mihi est, ex illa ipsa
Vetusta loci huius appellatione, deflexum postea recens Gor-
licij nomen, immutato nonnihil sià το εὐρωπῶν sono.
Nihilominus non improbo coniecturam U. L. Petri Uni-
centij Vratiss. præceptoris mei, qui Gorlicium Lusatiae
seu Elÿsiorum montem atq; arcem significare assent. Grū-
ra n. Iniqua Heneſa mons dicitur, vnde diminutum est
gorca monticulus. Elÿsios autem apud Tacitum Lusatior
esse aut Silesios, libro primo dictum est. Sed subijcio hac
de re eruditam disputationem doctiss. Viri Laurentij
Ludouici Leobergen. ex oratione, quam is primam
habuit, cum munus docendi in Gymnasio Gorlicen-
si ipsi commendaretur. Hoc uero loco, inquit, ideo de-
lector: quod memoria maiorum semper eum celebrem
nobis clarumq; reliquent, atq; ciuitatis nomen nos tum
de maiorum Virtute rebusq; præclare gestis, tum de
officio nostro admonere videatur. Siquidem tacere neu-
queo quæ cogitanti ea de re mi mentum venerunt: sed
non nisi sub hac præferam conditione, si prius impetrauero
ab ijs, qui historiarum cognitione instructi sunt, ut si quæ
minus commode dixerim, cupiditati meæ erga patriam
Veniam hanc concedant. Nam appellatio Tentonica
montis Vicinij, qui corona dicitur regionis, ostendit
locum hunc fuisse iam olim celebrem, atq; p̄ cæteris cul-
tum magis & habitatum seu munitum. Postea Heneſi
à Vistula & Carpatho in Viciniam hanc infusi eandem
exprimere appellationem voluisse uidentur nomine Gorlicij.
Montem enim illi suâ lingua Gora seu ut ij Hora vocant,
de quâ uoce nos admonet dictio Hebræa גרָא quæ sono
& significatione planè congruit, & hoc proprium loci montis
si

si in sacris literis notum est. In multis autem locis Vicinis
 Lissæ appellatio hæret. quod nomen esse Lusatiæ plurimis
 consentaneum videtur, ut existimem nomen Gorlicium con-
 grüere cum appellatione Teutonica, & dicij quasi montem
 Lusatiæ. Notum est enim quas in compositione Vocum pere-
 grini vel concisiones. Vel symbolicas literarum permutatio-
 nes, aut syllabarum inflexiones faciant: ac facile ex aspi-
 ratione leniore grauior potuit formari: cum alios mol-
 lior, alios durius delectet pronuntiatio, ut ex Voce Tri-
 Ligon & similibz facile licet coniectari. Eadem de
 causa non displiceret deducere appellationem à Voce
 גרליך, quæ Hebræis simpliciter sonat quiddam excita-
 tum, seu in altum educum edificijs, turribz, munitiombz
 suæ Urbem eam struendam seu arcem dicamus: ut Gorli-
 cium dictum videatur quasi Urbs seu arx Lusatiæ.
 Nam litera Y à principio dictionis Hebræis etiam
 Vim aspirandi habuit: sed aliam quam nos scribendo ex-
 primere possumus: ac sæpe Veteribz per literam G ex-
 pressa est: ut in Vocabulis Gomer & Gomorrha ap-
 paret, cum tamen hæc litera plane alterius sit potestatis.
 Hac ratione & ad Vocabulum גרלך referri posset,
 quod lucem seu lumen significat. Quod si quis simpli-
 cem maluerit retinere Gerlicij sonum: eodem tamen
 res redibit. Nam & גרלך significat aduenam seu
 peregrinum, qui habitandi causa in locum aliquem pere-
 grè aduenit: Unde communem Germanorum appella-
 tionem eruditi deducunt. Idem ergo significabit Gorli-
 cium, q. aduenæ seu peregrini incolæ Lusatiæ. Sed
 quia & Græci ὄρος retinuerunt aspiratū: locus ipse
 primam quam dixi rationem appellationis probare videtur.

Esse autem vero consentientes etymologias, quæ ad fontes
 Hebrææ linguæ congruunt, omnes docti affirmant, qui multas
 fabulosas narrationes ex linguæ sacre fontibus diiudicarunt.
 In Henetæ vero linguæ plures mansisse voces Hebræis cog-
 natas mirum non est: cum historie testentur Henetos loca
 orientalibus proxima olim tenuisse. Amemus ergo hanc
 appellationis rationem, & statuamus hunc ipsum locum iam
 olim seu arcem seu caput seu lumen regionis huius ap-
 pellatum: & de maiorum facinoribus egregijs nos
 commonefacere: & quid nobis faciendum sit, ostendere; nem-
 pe ut q̃ illi virtute atq̃ industria sua laudem & glori-
 am perpetuam ciuitati huic inuenerunt, tam nos studio
 atq̃ labore nostro auctam atq̃ amplificatam posteri relin-
 quamus. Hæc ille. Post hæc scripta audiui qui diceret
 Melanchthonem existimasse, Gorlicij Vocabulum Henetæ
 linguæ q̃d dicitur incendij significare vnde Brandstrut.
 Brandenburgum quidem à Polonis Szorelecium Vocari
 Cromerus annotauit. Cromerus libro .12. inter oppida,
 quæ in submontana & Hungaris finitima Polonia ora
 Germani a Casimiro .II. cognomento magno Poloniæ
 rege acuti condiderunt, & Germanicarum Urbium
 nominibus appellarunt, Gerliciam etiam recenset.

Redeo nunc ad Dobeslaum. Is anno 1140, quo
 Cunradus Sueuus post Lotharium anno 1138 mortuum
 regnare cepit, cum Silesiam Polonis tum parentem in
 festo exercitum longè lateq̃ populatus esset, iamq̃ ad
 subigendam omnem eam oram animum adiecisset, va-
 lida febre correptus, Pragamq̃ relatus, non multo
 post inualecente morbo exstinctus, & in templo Visegraden-
 si proximè patris sepulchrum conditus est: Princeps tam
 pace

pace quam bello in paucis clarissimus .

Sobeslaj filiis voluntate patris praeteritis, in principatu successit Vladislavus II. Vladislavus I. qui frater Sobeslaj fuerat, filius. Hunc Conradus Lnoymensis marchio Conradi ducis ex filio Leopoldo nepos et coniurati cum eo primores Bohemi throno deicere conati sunt. quos Conradus III imp. Vladislavo auxiliares copias in Bohemiam adducens facile repressit. Hic praefectorum Gorlicio et Budissina alijsq; in Lusatia Urbibus mentio fit apud Olomuncensem, ad quos scriptae sint a Vladislavo literae, ut certum equitum numerum adversus Conradum conducere.

Anno 1147 Vladislavus, eiusq; fratres Henricus et Spiciannus siue Obigneus cum Conrado Caesare in Syriam contra Saracenos militatum profecti sunt, de qua expeditione sequenti libro dicetur. Autor Cromerus. Olomuncensis patruelem tantum horum Conradum Lnoymensem culpam, de qua dixi, expiatarum, indutis crucis insignib; nomen in hanc militiam suam dedisse meminit.

Anno 1159 Fredericus I. imp. a barba rutila barbarossa, h. e. anobarbus dictus, qui Conrado patruo anno (sic Carion et Peuc.) 1152 vel insequenti secundum Cromerum, mortuo, in imperium successerat, in comitibus Ratisponensibus, Vladislavo ob navatam, ut Aeneas inquit, in expugnatione Mediolanensi egregiam et fidelem operam, post tam longum interregnum de amplissimi consilij sententia diadema imposuit, regemq; cum appellavit, et novum insigni leonis albi duabus caudis in altum porrectis conspicui in Vexillo rubro ornavit. (Aeneas Leonem rubrum bifurcata cauda

in clipeo albo habet) Vetus enim regni Bohemici
 signum aquila erat fusca seu atra in clipeo candido,
 q̄ ab Ottone .I. imp. in comitijs Vormaciensibus accepe-
 rat diuus Venceslaus, teste Olomucense. Tamen si Ae-
 neas cap. 18 Udalrico .I. Vratislaj regis aũo in signe
 aquilæ imperialis datum scribit. Aptè autem leonis in,
 signa fert Bohemia, cum dodecatemonio leonis subiace-
 at, ut præter Olomucensem Cardanus ex Schonero
 docet. Et longa comparatione cum Leonibus Bohemo-
 rum nigemia confert libro primo historie Bohemicae
 Olomucensis. Apud quem eundem, ut D. Bonfinium
 de bicipiti leonis cauda plura inuenient lectores.

Atq̄ hoc tempore Budissinam, quæ à principio
 Urbs imperij fuerat, ab imperatore Vladislao principi
 dono datum, Budissinenses amotaerunt. Cui pugnati-
 quod Olomucensis à Sobeslao Vladislaj prædecessore
 Budissinam reuocatum scribit. Et Budissinensis præfecti
 ex eodem modo facta est mentio. Ego Vratislao
 primo regi eam urbem ab Henrico IV imp. datum
 existimo. At error de Vladislao inde natum, q̄
 ut mox dicemus, pleniꝰ eum primum omnium à Bar-
 barossa regem appellatum falso arbitrantur.

Recuperauit itaq̄ hic Vladislavs nomen & dig-
 nitatem regiam, quæ post Vratislaum sexaginta an-
 nīs nemo principum Bohemorum usus erat.
 Atq̄ hinc est quod scriptores vno ore affirmant, du-
 cem Bohemiae apud Fridericum imp. regiam primum
 dignitatem rebus ad Mediolanum præclare gestis
 promeruisse: quod etsi cœu saluaturus (ut Mathema-
 ticorum vtar vocabulo) de renunciatione & confir-
 matione pũblico ac solenni ritu facta intelligit penũ-
 tamen

tamen secundum regem fuisse hunc Vladislavum, non primum, ex superiori de Cratislao narratione certum est. Cur autem dukes Bohemiae Cratislavum & hunc Vladislavum secuti regno nomine se abdicarent, de Crantij & Acneae sententia causas ibidem indicavimus, mox aliam etiam additum.

Vladislavus senio confectus, cum Fridericum filium natum maximum, inconsulto Friderico imp. pro se regnum administrare iussisset, Uterque reano moti, successorem ab imp. accipere Sobeslavum secundum iuniorum Sobeslaj primifilium, patruelem suum, quem in Prynda arce Bavariam prospectante aliquandiu in Vinculis asseruarat Vladislavus. Ab hoc quod sibi metuere Vladislavus, cum gaia regia & secunda sua vxore Juditha landgravius cuiusdam filii, Premislao item Vladislavus filijs in Lusatiam ad regionem Budissinensem & ad alios vxores fundos dotales migravit, in quo secessu intra quartum mensem diem clausi supremum anno Christi 1174 totius sue gubernationis quinto & trigesimo, regni vero quindécimo, sepultus in Stragouicensi canobio, quod Praga in deflexu montis Petri fundarat. Sobeslavus autem regio nomine nimis sumptuoso, propter exhaustum omni pecunia aerarium abstinens, principatum paucos annos gessit. A Friderico enim Vladislavus filio Bohemia eiectus, Vladislavus exemplo in Lusatiam se cum vxore ac trecentis equitibus contulit, & mox, cum principatum armis repeteret, ab eodem bello victus, extorris tandem aliena in terra mortuus est. Atque ita rursus interregnum propter crebram principum mutationem fuit.

Friderico post aegre recuperatum statum suum iterum Pragam interuenit Conradus marchio, qua tamen statim

Fr.

Friderici imp. minis adactus rursus eidem cessit, tandemq;
iusto praelio à Premislao Friderici fratre superatus, assum-
pta tabellarij persona in secreto colloquio supplex Friderico
patruei factus, offensionum omnium Veniam impetrauit.
Deinde suo Fridericiq; nomine cum Bohemis & Morauis
Barbarossam in Asiam contra Saracenos mouentem comi-
tatur. At imperator quidem in Armenia minore amnem
rapidum lauandi causa ingressus miserè perijt anno 1190,
vel precedenti secundum Peucetum. Cunradus vero
vixdum reuersus, cum Fridericus quoq; Bohemus diem
suum obisset, Princeps Bohemia ab ordinib; declara-
tus est, nec multo post initum eum honorem ad expugnandam
Neapolim cum Henrico VI Cesare cognomento aspero
Barbarosse f. profectus, in ea obsidione vna cum Otto-
ne patruele peste correptus exspirauit. Corpus Pra-
gam relatum, ibiq; conditum.

Post Cunradum secundum, Henrico Pragen-
sium praesule, & ipso stirpis principum Bohemiae adiun-
uante, Venceslaus Dobessai T. senioris filius, secundi
frater, à Pragensibus intra mœnia receptus est, Primi-
cepsq; consalutatus. It cum tribus tantummodo mensibus
summa rerum praefuisset, Premislao obsidionem Praga
ostentante, occultè inde se subtraxit ad Henricum Ce-
sarem Sabeporae tum agentem. Pragenses igitur
Principe destituti, Premislauum Venceslao substituunt.
Qui postq; quatuor menses principem in Bohemia ege-
rat, cum audiret, redire Pragam auctoritate Caesaris
Venceslauum, in Morauiam rursus se contulit. Cate-
rum Venceslaus in Via per Adalbertum Lusatie march-
ionem (sic Olomucensi eum vocat) Premislao gratifican-
tem interceptus, arceq; custodiae traditus est, in qua vitam
tandem

tandem cum morte commutavit. quia autem per brevi tempore remp. administrant Venceslaus & Premislaus, idcirco hoc loco manuscripto ducum Bohemicorum catalogo nomina eorum non inseruntur.

Indictis Pragae creando principi comitijs, Bohemici Henricum praesulem unanimi assensu ducem pronunciant, rati, ita demum concordiam confluere posse in Bohemia, si ipse nullis aperte factionibus imbutus regendam illam susciperet. quorum voto cum Caesar subscripsisset, Premislaus interim cum certa equitum manu in Lusatiam ad Adalbertum, rebellem tunc animum adversus Caesarem gerentem, Saxoniamque imperio illius subiectam, vexantem, sua sponte concesserat, ut et laborum eius praedarumque esset particeps, et eadem opera muniam, quam a Caesare paulo ante sibi factam conquerebatur, ulcisceretur. Caesar italicis negotijs distentus, allegat ad Henricum Bohemum homines nobiles, qui iuberent eum expeditionem in Lusatiam, ad retundendam Adalberti & Premislaus ferociam, suscipere, dono ei datis arcibus & oppidis, quae cumque de bonis Adalberti auissent. Henricus delectum militum habito, Guilielmum comitem eis proponit. Superato fugatoque Adalberto & Premislaus tantum non capto, Victor exercitus, frustra prohibente Guilielmo, ex libidine cuncta agere, sacraque pariter & prophana diripere, cum ex praeda, non autem ex pecunia militare se diceret; sero poenitentiam agente Henrico, qui tam dissolutam expeditionem in Lusatiam sine stipendio expedient. Haec fere Olomucensis. Nos de hoc Alberto Misnia marchione libro proximo dicemus.

Obijt autem Henricus princeps & Pontifex Agg. quindecimo principatus anno, secundum Aeneam, eo forte

tempore, quò imperator quoq; Henricus Messana in Sicilia
 mortuus est anno 1198, cum Saladino extincto ad bellum
 Asiaticum recuperandasq; Hierosolymas animum adiecisset:
 in cenobio Doxano apud matrem sepultus. Eum excepit
 Vladislaus tertius, Vladislai II regis filius, qui cum quibus
 tantum menses principem locum occupasset, Ultro de eo maio-
 ri natu fratri Premislaus cessit. Moranorum impio contentus.
 Per idem tempus Germanorum principum quidam Phi-
 lippum ducem Henrici VI fratrem, alij vero pontificis
 impulsu Ottonem IV Brunonicensem Henrici Leonis fi-
 lium imperatores legant. Premislaus medium tum
 adhuc agebat, animo fluctuans, in utram partem sese da-
 ret, cum ei ex Lusatia affertur, Saxones excursionem illam
 facta, pagos aliquot diripiisse, pecoraq; inde in Saxoni-
 am abegisse. Extrudit confestim suos Premislaus, qui
 Othoni Saxones de praeda abacta deferrent. Si cum
 responsum non satis commodum tulissent, interea legati
 à Philippo in Bohemiam veniunt, spes amplissimas
 Premislao ostentantes, si Philippis in animum in-
 duxerit. Quibus adhuc presentibus Othoni bonam vicini-
 tatem renuntiavit Premislaus, roburaq; trium millium
 in Bohemia equitum delegit, ipsosq; duces duos dedit
 cum mandato, ut hunc numerum in Lusatia adauge-
 rent, si aucto opus esse cognoscerent. At finibus illi
 statim ferro digni vastarunt Saxoniam, manibusq;
 se continente Ottone, varijs spolijs satiati incolumes
 in Bohemiam redierunt. Huic beneficio ut gratia
 am referret Philippus, cum Moguntie conventum
 principum haberet de omnium (C. Cons. p. 315) q
 aderant sententia, Premislauum regem Bohemiae
 creavit,

creavit, imposita ei sua manu corona. Regiam itaq; dy-
nitatem à priorib; s; principib; bello ciuili distentis ne-
glectam, tertium caput recepit hic Premislaus anno 1200,
et successorib; suis reliquit. Finitumq; exim tandem inter
regnum in Bohemia, regibus sibi demceps continuà serie
succeedentib;. Post hac tempora iactis inter Philippum
et Premislaum discordiae seminibus, in tantam se Pre-
mislaus apud amulum huius Ottonem posuit gratiam, ut
Saxones Premislaum laudantes identidem sua uoce
repetere, Ottersif rex h. e. Ottoni totus deditus.
quod Bohemi non intelligentes, putabant nouum Pre-
myslao à Germanis inde vocabulum, Vocariq; Ottaga-
rum, nec aliter posthac quam Ottagarum cognomi-
nabant. Hac Olomūcensis. Sed mox Ottonem rui-
sus Premislaus, eadem quā Philippum prius, leuitate
deseruit, reconciliatusq; Philippo, filiam eius Cunegun-
dim Venceslas filio suo despondit. Anno 1226
eundem filium suum regem designauit, et biennio post
Una cum vxore diademate cinxit, auspice Disfrido
Moguntino Pontifice.

Obijt Premislaus anno Christi 1230, regni
trigesimo, mense Ianuario. Sic series regum Bohemiae.
Inscriptio sacelli cuiusdam in templo arcis Praagensis
d. Vito sacro, in quo conditus fuit rex, ita habet.
Anno domini M. cc. xxx. Kalend. Jan. obijt clariss.
Princeps Premysl, qui et Ottagarius, rex Boemiae
tertius, hic sepultus, cuius anima cum omnibus fide-
libus defunctis requiescat in sanctissima pace. Amen.

Regnante Premislao Ottagaro primo, anno 1213,
Bruno. II. presul Misnensium in ordine XXI templum c
Bull

Budissinense ad Quēnū fluvium fundavit, & cum Premislao rege negocium de finibus inter Budissinam & Zagost^{am} am Urbes transegit. Autor Fabricius lib. 1. annalium Urbis Misnæ.

Eodem Premislao apud Bohemos, in Polonia vero rerum potente Lescio albo, qui anno 1226 creatus est, scribit Cromerus, Henricum .I. barbatum Silesiae ducem, cum principatum inter filios divideret, Lusitaniam Cūrado assignasse. quod quomodo factum sit prius, usque dicamus, de origine ducum Silesiae paucis disseramus.

Boleslaus .III. Polonus, ab ore carbonumculo morbo distorto Criuoustus, vulgo curuus dictus, à Piasto, unde prisci Poloniae reges & duces genus trahunt, undecimus, à Boleslao .I. Chrobri primo rege sextus, à Boleslao secundo audace, cui ob interfectum d. Stanislauum regnum abrogauit Pontifex Romanus, dux tertius, anno 1139 mortuus, quinque filios reliquit, ex quibus ob ætatis prerogatiuam patri in monarchia successit natus maximus Vladislauus eius nominis secundus. Hic cum instigante Vxore Christiana, Henrici V. imp. filia, femina insolente & ambitiosa, fratres opprimere, & attributis à patre & patre & Uniuersa repub. ditionibus exuere conaretur: ab ipsis procerum regni consensu & auxilio, principatum pulsus est, surrogato in locum eius Boleslao conspo natus proximo. Quamquam autem Cūradus III. Caesar Christianæ sobrinus, ad quem Vladislauus exul cum Vxore & tribus filiis confugerat, in regnum eum restituere conatus est aliquoties, frustra tamen id tentauit, donec post obitum ipsius Fridenici I. barbarossa imp. perfecit, ut Vladislao in Poloniam rell

redire liceret. Sed hic quidem in ipso reditus apparatus mo-
te interceptus est anno 1159. Filijs vero eius ut Silesiam
regni partem duces Poloniae hereditario iure donarent idem
Barbarossa obtinuit: qui de consilio patruorum eam provin-
ciam ita inter se partiti sunt, ut Boleslaus alto seu proceri
Uratisslauiam, Lignesium & Suidnicium, Mieslao Ratibo-
ria & Oppolia obtineret, Cunrado vero Lonpedi seu
Lanscenogo Glogouia & Crosna, qui cum paulo post
ne liberis decessisset, ditio eij ad Boleslaum deuoluta est.
Diserte autem hoc loco scribit Cureus, etsi de Lusatia utri-
certatum sit Vano euentu a Polonis cum marchionibus
Misnensibus & Bohemis: quaedam tamen oppida mansisse
in potestate principum Silesiae. Atque hi primi fuerunt
Silesiae duces, a quibus qui nunc rerum potiuntur, des-
cenderunt omnes, Olsnensibus & Munsterbergensibus ex-
ceptis, qui Georgij Podebratij regis Bohemiae sunt
posterij. Ceterum Boleslaus altus amissis intra breue
spacium temporis quatuor filijs anno 1201. 7 Id. Xbr.
(ut testatur inscriptio sepulchri, quod in canobio Lubensi
ad Oderam ab ipso fundato vidimus) Vita defunctus,
solum Henricum I barbatum, Uratisslauiensium ducem
heredem reliquit. Is Heduigum Bertholdi ducis Ca-
rinthiae, Dalmatiae, Istriae & Moraviae (pro quo
Cromerus non recte scripsit Moraviae marchionis) co-
mitis Tyrolensis, ex Veteri familia Andecense in Ba-
uaria, filiam, feminam a religiosa pietatis acerrimo
studio percelebrem, quam post mortem obitam (Quabr. p. 4)
in numerum sanctorum relata est, Vxorem habuit, ex
qua praeter Boleslaum primogenitum haud maximo
Bor

Bior & filias tres, Henricum . II . piū & Cunradum,
 cui crīpo cognomen fuit, filios genuit. pater eos ita domi-
 natum partitus est, ut Cunrado quidem minori Lusatia
 & Lubussensis tractus, maiori vero Henrico reliqua oīa
 cum Vratislavia cederent. In qua partitione, quod non
 acq̄sceret Cunradus, bellum fratri fecit, à quo victus,
 cum se ex fuga Glogouiam ad patrem recepisset, non ita
 multo post in Tarnauīense saltu Venationi uacans & fera
 agitant, lapsa equo ceruices fregit. Sic fere Cromer.
 Explicatus Cureus. Susceperat, inquit, Henricus bar-
 batūs ex coniūge Hedeuige tres filios Boleslaum, Cun-
 radum & Henricum. Illis cum essent adolescentes pater,
 qui hortante coniūge Hedeuige ad exercitia pietatis
 sese conferebat, distribuērat prouincias, ut ipso uiuente
 assuefierent ad officia gubernationis. Boleslaum collo-
 cauerat in extremam oram Silesiae inferioris, in ditio-
 rem Libussensem, q̄ longe excurrebat in eam partem,
 quae nunc est Marchia & Lusatia inferior. Sed Boles-
 laus princeps prodigus & negligens magnam partem
 orae illius marchioni Brandeburgensi in perpetuum
 Vendidit, & ipse paulo post caelebs decessit, ut Oligos-
 sus retulit. Cunrado qui patri carior erat, attribue-
 rat aliquam partem Silesiae inferioris, Crosnam, Sa-
 garum & Lusatiam superiorem: illiq̄ nups erat filia
 ducis Saxoniae. Reliquam autem Silesiam assignabat
 Henrico, quem diligebat mater. Cunradus erat
 ingenio turbulento, & oderat nobilitatem Germani-
 cam q̄ erat apud fratrem & matrem, denunciavit
 fratri bellum, quod in hereditate ab ipso esset defraus-
 tatus. Ita luctuosum bellum ciuile exarsit inter fra-
 tres

tres anno 1213. Cūrado animum urgebant auxilia
Polonorum, cum quibus sese solebat coniungere. Parentes
cum magna solitudine & lacrimis conati sunt eum placare:
sed cum viderent eum incitari suis furis, pater secessit Glo-
gouiam, mater vero Nimpsecum. Fratres collectis co-
pis praeliati sunt inter Lyniciū & Goldpergam ad
pagum qui hodie etiam nominatur Ecsta ruffa. Ibi, post di-
micationem atrocem, Victoria mansit penes Henricum, cum
Germanorum esset Virtus in ea pugna eximia. Cū-
radus, amisso exercitu, fugit Glogouiam, ut pater ipsum
contra fratrem teneretur. Ibi cum post paucos dies in siluā
Bythonienses ad Venationem esset profectus, memorabili
dei iudicio, punientis inobedientiam liberorum, prope pa-
gum Tarnau ex equo prolapsus est, & cervicibus fractis
occubuit. Cadaver relatum est Trebniciū, & ibi a sorore
Agnete, quā fratrem tenerrimē amabat, sepultum. Ma-
ter Hedwigis dicitur prauidisse ipsius interitum.
Hæc Currens.

Porro Henricus pater triginta totos ante obi-
tum annos ab Uxore disiunctus continenter vixit,
atq; ex eo tempore tanq; conuersus, ut inqt Slesie chro-
nicon abbreviatum, barbam & capillos promisit, unde
de barbatus dictus est. Obijt autem Crosna 14 cal.
April. anno 1238 secundum Cromerum & Reddelium,
vel præcedenti scdm chron. Sles. abbr. Did secutos
annales Vratislauenses, sepultus in æde diui Bartole-
mæ Trebnicensis monasterij, qd anno 1203, ut in
scriptiones indicant, Uxoris rogatu Cisterciensis seculæ
pællis maximis sumptibus exædificauerat. De saxo
tumuli leui sine glabro hi Versus à nobis sunt descripti.
Dūp

Dux Henricus honor Lesiae, quem plangere conor
 Hic iacet hunc fundans fundum Virtutis abundans,
 Tutor egenorum, schola morum, Virga reorum,
 Cui sit ut absq[ue] mora locus in requie bonus, ora.

Huius Henrici tanta fuit autoritas & potentia, ut impu-
 bere adhuc Boleslaus pudico, summorum totius Poloniae
 principatum obtineret. De Lusatia autem q[uae] ex Cromero
 attulimus, id de quadam ei[us] parte accipiendum videtur.
 Quomodo vero dominium illius adquisierit Henricus,
 nihil certi habeo dicere? quid suspicer, superiorib[us]
 libris indicatum est.

Post Premislaum Ottoparum .I. gubernatio-
 nem regni suscepit filius ei[us] Venceslaus Ottoparuslus-
 cus, anno 1231. Hunc filius (scdm Dubrauium)
 Premislaus Ottoparus .II. Olomucensium & Oppavien-
 sium marchio, a procerib[us] Bohemicis persuasus, ope Hen-
 ricus Misnensis marchionis, nuper una cum Vilebrando
 antistite Magdeburgio, ab Ottone & Johanne Brande-
 burgis, Venceslai minimis auxiliis victi, regno pellere
 spoliareq[ue] amissus est. Sed is mox a patre superatus
 captusq[ue] ac dimissus, in Moraviam illo iubente rursum
 concessit. Obijt Venceslaus anno 1253. 9 cal. ixbr
 Praga in aede diui Francisci, quam extruxerat, sepultus.
 Ab hoc Venceslao Conradus .I. praesul Misnensis in or-
 dine xxiii anno 1239 confirmationem privilegij de
 finib[us] ditionis Budissinensis impetravit, cui[us] negocij
 supra in Premislao meminimus. Annales Misnenses.
 Ab edem rege & Brunone Cleao (Conrado) praesule
 anno 1241 limites terrae Lagosta & Budissinensis q[ui]ti-
 tuente

tuuntur, propter quos multa contentiones fuerunt & graves
controuersiae. Subscripserunt praeter alios Albertus dux
Saxoniae & Ditericus comes Brenensis, non Maij.
Supplementum eorundem.

Henrico barbato duci Silesiae successit filius
Henricus II pius, cui Anna Premislai Ottogani I. filia,
Venceslai soror, nupta fuit. 75 anno 1241. 5. id. April. Vno
à Legnicia missiano, cum maximo Tattarorum exercitu,
qui ex Asia effusi Peta duce, Poloniam & Silesiam vassa-
rant, confligit, ibiq; fortissimè dimicans occubuit. Locus
pugnae hodieq; Wallstadt appellatur. Caput eius haste
infixum Tattari ad arcem Legnicensem accedentis praetū-
lerunt, cumq; eos, qui in praesidio cum Vxore & libens
Henrici erant, deditiōem frustra poposcissent, in lacum
Cosuiciensem abiecerunt. Truncus post discessionem hosti-
um inter cadauera sex digitorum in laeuo pede argu-
mento ex Vxoris indicio inuentus, cum Pomponis seu
Bopponis de Ostera sexti cruciferorum Prussiensium ma-
gistri & aliorum nobiliorum corporibus Vratisslaviā
deducti, & in S. Jacobi, quod monasterium Franciscanis
ipse proximo anno inchoauerat, Vxor uerò postea
consumauit, honorificè conditus est. Ceterum id caenobi-
um Praemonstratenses nunc sodales incolunt, aedesq; ipsa
exaugurata propriè in militia & obsidione Urbium, diuo
Iacobo, Vincentio dicata est. Tumulo in introitu chori
imposita est principis effigies è saxo rubro, pileo duca-
li tecta, ceruice galeae incumbens, pedibus Tattarum
calcans. Tumulus ipse epigraphae caret: Sed anno
1521 tabula appensa fuit cum hac inscriptione.
Anno

Anno domini 1240 fundatum est monasterium S. Jacobi per militum ducem Silesie dominum Henricum secundum filium S. Heduvigis. Tandem eius post obitum per coniugem ipsius dominam Annam consummatum. Qui etiam sequenti anno pro defensione christi fidelium bel-lans cum Tartaris ab ipsis est occisus, et hic cum filijs duobus et una filia sepultus. In eodem bello interfectus est doming Pippo magister generalis ordinis fratrum hospitalis beate Virginis Marie de dono Teutonica cum pluribus fratribus eiusdem ordinis hic sepultus. Annam cladis utique hoc versu indicavimus.

HENRICVM CVRVSUPERAS PETA FVRVE TVGVSQVE?
UXOR Henrici Anna in contiguo Vesulium diuæ Claræ canobio et ipso à marito fundato sepulta est, cum hac tumuli inscriptione. Anno domini M. CC. LXV. in nocte S. Johannis B. obiit Ann. ducissa Wra-tislauiæ, filia regis Boh. fundatrix monasterij S. Claræ hic sepulta.

Henricus pius quatuor reliquit filios Boleslaum Leagniciensem, cognomento caluum item Rogatam et fratrem suum, Henricum III. Vratisslauiensem, Conradum, qui sacris initiatus et Raberpergensis episcopo destinatus, cum iam hypodiarconus esset, refutato sacerdotio Glogouiensem ducatum fratri Boleslao extorsit: et Vlatisslaum antistitem Salisburgensem. Ex his Boleslaum cum sumtibus in diuturna et Silesie admodum funesta bella aduersus Henricum fratrem impensis exhaustus pecunia indigeret, Lubussense territorium in-

hannj

hanni & Ottoni marchionibus Brandeburgensibus, in quorum
potestate id deinceps manserunt, Lijthaniam vero & Gethli-
um oppida suis quibusdam hominibus ditioribus oppignorasse, nar-
rat Cromerus, idque ante annum Christi 1252. Curis cir-
citer annum 1248 hac accidisse minui videtur. Sed
factum id esse oportet aliquot annis post, cum hoc tempore non
dum condita fuerit Sittauia, ut mox patebit. Addit
Curus Boleslaum postea rursus suis furis exagitatum, ut ne-
uos belli corradere, extremam oram Lusacie & Silesie mi-
noris, agrum Libusiensem & vicina oppida Brande-
burgensibus marchionibus oppignorasse & Vratislaviensi-
se territorium tertio vastasse. Porro Boleslaus,
Reddelio teste, è vivis excessit eodem anno, quo Pre-
mislauus Otogarus II occubuisse mox dicemus, sepultus
Legnicie in templo S. crucis, quod fundauerat.

De hoc Boleslao sic habet chronicon Silesie
abbreviatum, à prapósito S. Spiritus Vratislaviensis, ad
senatorem quendam, Janusij principis Oppoliensis Latino
sermone conscriptum. Hic Boleslaus calvus fuit homo mi-
rabilis & multa risu digna gessit. Quadam enim vice
in nouo foro Vratislaviæ, ubi tunc ad forum multæ con-
uenerant mulieres lacticiam vendentes, transiens per
forum, omne lac emi fecit, & in hospicium suum cum
amphoris deportari atque in dolium ad hoc præparatum effundij.
Mulieres omnes effuso lacte volebant habere precium.
Dux vero inspecto lacte, quasi indignatus, eo quod hoc ipsum
non satis sibi uidebatur album, noluit eis solutionem facere,
sed iussit, ut qualibet mulier suum lac iterum ex dolio
reciperet. Mulieres itaque anxie de solutione turba-
tim

tim accelerantes, cum amphoris ad dolium accesserunt, una alteram premens atq; pueniens, lac suum resumere cupiens. In quo congressu tanta facta est pressura, ut qlibet amphoram suam genteret, frangisq; Vasis contendere ceperunt, ad ultimum se mutuo percutiebant & depilabant. Quo viso dux in magnam solutus est risum, sedatoq; tandem tumultu, precepit cuilibet mulieri precium dari, qui accepto muneribus læta abierunt. Ibidem plura de Boleslao. Adicitur tandem post multa, q egerit temp. suis mirabilia mortuum anno 1274, sepultum cum vxore Adelheide Anhaltina in monasterio fratr. Predicatorum Lignici.

Venceſſao lūſco ſūceſſit Premislaus Otogarus II. rex quindus, qui Venceſſai filius fraternè fuerit, parum liquet: plurib; tamen autorib; filium crediderim. Regnare cepit anno 1254, tametsi diadema regium non tū statim ſuſcepit. Hic ad Romanū etiam imperium ambitioſo panter ac minaci conatū aspirauit ante electionem Rodolphi Habſpurgenſis. Confusus igr se opera Ottonis marchionis Brandeburgi, ut ſcribit Peucerus, quod cupiebat, conſecuturū, ſuffragium huic Luſatia ſupiore velut mercede ſibi comparauit, nonnullis inter reliquos etiam ordines pecunia expugnauit. Apud Olomūcenſem tamen nihil tale de Otogaro legitur, ſed contrarium potius, nimirum, repudiāſſe eū imperatoris Romani dignitatem à primcipib; Germaniæ ſibi oblatam legatione honorificentisſima, cuiq; princeps fuit Cnradus Coloniensis antistes. Aeneas quoq; ſcribit vocatū per principes electores ad imperium Othocarū, cōtemſiſſe: palam inter ſuos iactitantem pluris Bohemiæ regem, quā Romanū imperatorem eſſe. Peuceri ſententiā de affectato

ab Ottogaro imperio confirmat Siffridus presbyter Misnen-
sis, cuius ex secundo libro verba asscribo. Anno 1274
dñi celebratum est concilium magnum presidente papa
Gregorio X. Hic electionem regis Rodolphi (præce-
denti anno in festo S. Michaelis Francofordiæ factam)
confirmavit, reprobatis nuncijs regis Hispaniæ (Alphon-
si) & regis Bohemiæ. Ipse namq; rex Bohemiæ Odo-
arus solennes nuncios, & multam pecuniam & mûnera
ad curiam domini pape Gregorij transmiserat, eò quod
ipse ad imperium aspiraret. Papa mûnera non at-
tendens, circumsedentib; sic dicebat: Cum in Alemanni-
plures principes & comites habeamus, quare Velle-
mus Slavum ad imperium sublimare? Hæc Siffridus.
Auenting Obocarium Una cum Henrico Baviariæ
duce in comitib; Augustanis per legatos contra electi-
onem Rodolphi protestatum annotavit. Pantaleon
ex Cuspiniano scribit marchionem Brandeburgensem
sem ab Ottocaro mûnerib; corruptum & persuasum

Alienasse quidem Ottocarium hunc Budissinam
& Gorlicium a regno, ex incorporatione patet, quia
utrumq; oppidum cum Polonia seu Silesiæ ducatib;
Bohemiæ coniunxit Carolus IV. In ea n. verba
formalia hæc sunt. Et quamvis marchia Budissi-
nensis & Gorlicensis, quæ cum cæteris civitatibus
oppidis & pertinentijs suis ad regnum & coronam
Bohemiæ ab antiquo pertinuerunt, per illustrem Ot-
tocarum quondam Bohemiæ regem patrum nostrum,
in personas quondam illustrium Brandenburgensium
marchionum ex certis & rationabilib; causis alienata
fuit

fuerit &c. Alienationem autem hanc per oppugnationem
factam, per ea quae libro ultimo ex Olomūcense referemus,
patebit. quo eodem modo Enemiandrum etiam Verbum alie-
nandi accepisse video. Nec desinit tamen, qui affirmant
Venditam marchionibus à rege Lusatiæ & in hac Bū-
dissinam, eiusq' rei literæ adhuc apud barones quosdam
regni Bohemiæ restare dicuntur.

Hoc constat, Sittaniam edificare cepisse Ottogarum
anno 1255. h. e. eo ipso, quo una cum Ottone Brax,
depuratio sororis suæ filio in Prussiam, ubi Regium mon-
tem Urbem condidit, expeditionem suscepit: interisse pro-
ditione suorum in campo Austriæ Marchfeldo pugnantem
contra Rodolphum Cæsarem, quondam mareschalcum 8.
h. e. aulæ præfectum suæ cunæ magistrum, & Ladisla-
um cognomento Hunnū Hungariæ regem, anno 12
78, die Prūsi, qui inter nefastos & atrosc habetur
à Bohemis. Eodem n. die Johannes Luceburgensis
in prælio Britannico; Venceslaus iunior Auentino
teste, Olomūcij & tertio post Ludouicus ad Moha-
tium perire. Tametsi Eberus Johannis, Peucerus
etiam Ottogari intentum in diem præcedentem, videlicet
7 cal. VII br. reijciunt. Nos Aencam & Olomū-
censem sequi maluimus, quibz astipulatur inscriptio quædam
parietis ex altera parte sacelli, in quo præmissum
Ottogarum primum, conditum diximus, quæ sic habet.

Anno domini M. cc. LXXVIII. in die beati Rufi,
fi, obiit in bello serenissimo Princeps Przemysl, qui
& Ottokarus, rex Boëmiæ quintus, marchio Mora-
viæ, Austriæ, Carinthiæ & Stirii dux, Carniola,
Portus Nouus & Egre terrarum dominus, hic sepultus.
Olomūcensis in cenobio S. Francisci ab ipso edificato

to sepultum scribit.

Hoc Ottogaro regnante anno 1260 con-
uentus Sittauiensis per dominos à Leippa fundatus est.
Cnemiander. Anno 1266 Albertus II p̄sul Misnensis,
in ordine XXIII ad VII cal. Maij defunctus, Būdissinae
sepelitur: Fabricius initio lib. II. annalium Misnens. idem
sub eodem hoc anno inter Witigonem degenerosa Camēnitio-
rum familie, Alberti successorem et Henricum muniticum
Misnie et Lusatie marchionem litem de metalli Scharffen-
bergij supra Misnam decimis compositam scribit à rege Bo-
hemie Venceslao. quam recte, ipse vident.

Ottogaro successit filius Venceslaus II. puer oden-
nis (natus enim fuerat anno 1270. 4 cal. IXbr.
Aeneas septem annorum facit) cuius tutelam Vna cum
regno toto Otto (Cromerus loquū cognominat) marchio
Brandeburgensis Ottogari sororius administravit annis
quinq; secundum Aeneam. Ergo anno 1283 reg-
nare cepit. Et Rodolphus Victor regnū paternū
reliquit, filiam Gutam seu fūtam h. e. Juditham
anno 1286 desponsavit, et ut Olomūcensis refert
Exram, insuperq; arces complures in Misnia et Lu-
satie, quarum Cæsar per mortem principis Misnie
libens orbi doming erat factus, in dotem dedit. Nup-
tys Prage celebratis adfuerē præter alios filij Cæ-
saris Rodolphus et Albertus, Otto et Hermannus
Brandeburgenses, Fridericus Misnensis, Henricus
Casimirus et Bolco Silesie duces. Hunc Vences-
laum pro sancto Valgō haberi tradunt, Carion et
paralipomena Urspergensis.

Atq; hi duces et reges Bohemie post Vratislaum
ordine Lusatiā superiorem tenuere. quorum serie
et historia, quantum ad institutum nostrum facere in-
dicauim

dicauius, utcuq; exposita. Nunc de Dittauia exordijs
ex eig Urbis annalib; pauca attemg, atq; ita hunc quoq;
librum claudemg.

In ea ipsa parte cismontane huius regionis
Vbi Dittauia est hodie olim cauponas seu tabernas ali,
quot fuisse super ^{ore dpr} insula seu colle quodam inter duos amnes
proxime moletrinum burgensem sitas, a maiorib; accepim;
in quib; pernoctare soliti sunt auique, alijs, qui ultra
montana in marchiam proficiscerentur. Forte &
rex Premisslaus Otogarus. II. iter illac fecit, cui cum
arrideret natura loci & soli fertilitas, amplificaturus reg-
num suum locum ibi condenda Urbi cepit, eiusq; spacium,
quantum nimirum intra dominorum de S. cruce palatium
& portam textorum, atq; inde post plateam qua fudro-
rum dicitur, & post macellum tum per nouum forum
usq; ad praedictum palatium continetur hodie, equo circum-
uectus determinauit, saepe ciuixit, & in circum siue forum
ac plateas distribuit, propositaq; munitione, complures ut
domicilia ibi figerent, videsq; sibi frequentes & amplas
extruerent, iuuauit. Non multo interiecto tempore cum
plures indites ei confluerent, & quidem ob iter isthac ha-
bentium frequentium placare rem facerent, rex ampliare
locum & manibus emigere decreuit. Vomere itaq; sul-
co ducto, ambitum manium, quantum etiam nunc est, de-
signauit. Cumq; tam consiliarij eius quam ciues dicerent
capaciorē ita fore Urbem, & laxiorem quam ut facile
tota habitari posset, maiores munitiones & privilegia
rex ijs, qui sedem rerum ac fortunarum suarū ibi collo-
care vellent, promisit, Urbemq; LITTAVA, quasi tu-
dicas & rige dā, h. e. ibi sedes fuge, appellauit. Re-
misit autem ciuib; non solum exactiones extraordinarias,
verum etiam pensiones omnes, ita ut aliquid ipsi con-
tribuere non haberent necesse, nisi Ulro numeris ho-
norarij

Quia puer
non rando

norarij loco conferre quippiam illis libèret. Mercatores
etiam Sittauenses ipso recitante ab omnibus vectigalibus,
quàm latè patet Bohemia, fuere immunes. Atq; ita Vrbs
noua fauore regio breui tempore magna cepit incrementa.
Fuit autem annus, quo condi capta est Sittauia, à nato
Christo 1255. Narrant aliq, dum spaciū Vrbs Vrūo
designatur, regem obsequitantem iussisse lente duci aratrum,
subinde repetita voce CB fiet uel Cirtj, ex qua nomen
Sittauia factum sit. Ceterum, in inuestigando patriæ suæ
etymo Variè Doctitudinē lūsit M. Micælus Retellius Sit-
tauensis, scholæ Gedanensis corrector, cuius elegidion hūc
miserendum duxi.

Sitta Bohemorum sub rupibus incljta structa es,
Arcis ubi Oibinae sub foue saxa iacent.
Sed dic Unde trahis nomen? qd & indidit? illud
De linguis tractum pluribus esse liquet.
An quia structor erat cultus bene moribus Urbis,
Sic etenim mores gens Alemana vocat.
An quia pica loquax quæ Graio nomine Cirtj
Dicitur, hac de se nomina clara dedit.
Nam tibi facundæ turba est numerosa puellæ,
Fallere quæ iuuenes voce loquace potest.
Fertur in hanc picam mutatas esse Camoenas,
Quæ uel adhuc linguae Verba loquacis amant,
O aleres Utinam tales modo Sittaq; Cirtj ab,
Ut tua iam quæuis pica Camoena foret.
Illa dedisse tibi coniectem nomina Musas,
Quas tamen hanc Urbem semp amasse puto.
Vina fere dulces oluerunt mane Camæne
Flaccus ait, res est vera, quod inde liquet.
Nam Sittam Zudor dici cognatio monstrat
Litterula, q te potius Apollo iuuat.

Λυδὸς enim Cereris cerevisia dicitur à Vj,
 quam satis egregio Sitta sapore coquit.

Pica Tübens bibit hinc Ζυδὸρ, quam Græciā Cύτθω
 Nomine, sed Μύσαν lingua Latina vocat.

Ergo libet quoties Τύτθι sumsisse Cæmoenis
 pocula, pro vino te dare mane puto.

An nomen sortita refers aliunde? quod inter

Hexapoleis urbes Ζύδα relata iaces.

Iστὰ velut sexta est in Græca littera lingua,
 inter sex urbes sextaq; nomen habes.

Frugibus an quod es alma bonis? nam docta vocant

Frumenti Varios Græciā Cύτα cibos.

Alio tamen originem nominis Sitta detorquet
 idem Getellius elegia ad Dornspachium, in qua
 hi sunt eius Versus.

Urbs iacet ad montes contermina structa Bohemos,
 Ad nubes quorum quercubus exit apex.

Nomine quam miro vocat hospes Drincola Sittam

Forte quod ad nemorum sit sita Sitta plagas.

Mortuo Ottogaro II. administrationem regni usus,
 paucis eques quidam auratus Otto Labissus cum fratri-
 bus suis, rapta regina Vidua, quæ etiam illi ingul-
 tis atq; adeo multis Bohemis nupsit (Olomūcensis Cuius
 gundum reginam cum à Lauissio Rosensi potente ba-
 rone Lnoyma impregnata peperisset, cum eodem ma-
 trimonium misse narrat: Sed ambos in Bohemiam
 ad possessiones suas redire non ausos, donec Venceslaus
 annum ætatis quindocimum ægens finita Ottonis
 marchionis tutela imperium adeptus, matris persua-
 sione Vitricum in tantum dignitatis locum prouehe-
 ret, ut penes Unum omnis potestas aulica esset.

Me.

Meminit D. Albertus Argentinenſis domini Leuſch
Bohemi potentis, qui, & fratris ipſius filiam Ottocharus do-
loſe cognouiſſet & patrem eiꝝ in turri igne occidiſſet, in con-
ſiliu Aſtriaci regem cum duobꝫ millibꝫ Bohemorum electo-
rum deſeruit, captoqꝫ Ottocharo D. à Bohemo quodam occi-
ſo, reliſtam eiꝝ Vxorem duxit, tandem à Venceſlao Ottocha-
ri filio decollatus. Unde confundi ab annaliꝫ Labiſſum
& Ottonem Brandepurꝫium apparet.) Ne quid igitur uel
ab illa tali matre uel alio quouis, Venceſlao filio regio
impuberi etiam tum crearetur peniculi, commendatus eſt ciui-
bus Sittaniensibꝫ apud quos in tuto eſſet & educaretur
(Aeneas ab Ottone marchione Brandepurꝫenſe in Fran-
coniam adductum ſcribit) & cum adoleuiſſet & regni gub-
ernacula ſuſcepiſſet anno Chriſti 1273, Sittanienses
nutritios ſuos eximie dilexit, nec in euehendis illis &
ornandis patri ſuo vlla ex parte ceſſit. Hos ſepe de
liberationibꝫ, ſepe cauſarum diſceptationibꝫ & cogniti-
onibꝫ adhibuit. Cumqꝫ aliquando, iudicio à Venceſ-
lao generali omnium Bohemiae ciuitatum conuentu,
Sittanienses, quod aliter regis aduendi copiam ſibi fore
diffiderent, tanto hominum ad aulam concurſu, nobili
domino de Dauba elegantem donaſſent pannum, ut
aditum ipſis ad regem faceret, eiꝫ Vicinorum cauſam
comendaret: re cognita, rex accerſitos remotis arbitris
ſimulata mulſta quingentarum ſexagenarum irrogatio-
ne, aliquantiſper ludificatus, benigne tandem increpuit,
& cum diffidentes alumni obligatiſſimi beneuolentiae &
gratitudini interceſſore D. Veluti proxenete ſibi opus
eſſe putaſſent, mulſtisqꝫ Verbis ſuum in temp. benemen-
tam amorem teſtatus, nulla interpoſita mora, negocia
quae Voluerant, omnia ex animi ipſorum ſententia ex-
pedire curauit. Idem quotannis in ſacris pentecoſtes feriis
torramenta quae vocant, h. e. equeſtria certamina, celebrauit

Sittauia magna equestrum (sic Valla equites aurator
 vocat) & nobilium frequentia, in loco pascuæ publicæ, in *Wingau*
 quorū una, cui sex principes & quingenti equestrj inter,
 fuere, baro de Birca, Hermani marchionis Brandeburgij
 nimirum D. Lusatie superioris, de quo libro quinto di-
 cetur, cognatus, à Petro Napticio Leipæ domino & Al-
 berto Lomenicio, dominis tunc Sittauia, interfectus est,
 & ibidem in parocchiali templo, diuò Johanni dicato,
 sepultus. Factum id anno restitute salutis 1303.
 Possidebat tunc Sittauiam Napticius, qui cum ob hanc
 eadem profuisset, Venceslaus Urbem in suam potesta-
 tem redegit, eiq; vectigalium per Bohemiam minu-
 nitatem, quā patris sui temporibz gaudebat, in triens,
 mium indulsit.

Recepit autem postea Sittauiam Leipensis,
 cum Lassa seu Lassa Veissenburgio prefecto Cra-
 couiensi (Cromerus Tassam, Olomūcensis Protasium
 Vissenburgium Cuiusiam prefectum vocant) opem fuis-
 set, iterumq; amisit. (Occuparat n. anno 1291, ut
 Cromerus suppūtat, Cracouiensem dominatum Ven-
 cesslaus, donatum sibi una cum Sandominiense, à ma-
 tertera sua Gryphina, Rosissaj Russorum ducis,
 uel, ut Olomūcensis, Bulgariae regis filia, Lesini-
 gi Poloniarum ducis vxore relicta. Sicut et no-
 uennio post, h. e. anno 1300 totius Poloniarum rex
 designatus est. Unde talis ei exigitur inscriptio
 in annalibz Misnicis Fabricij, licet sub anno
 1290. Venceslaus Boieratia rex Boemiarum,
 dux Cracouiae & Sandomerie, marchio Mora-
 uiae, & Romani imperij per terras, Misnensem

Orientalē & Pleisnensem Vicariū generalis.) Mox
tamen ei à Venceslao secundū redditā est in recompen-
sationem damnorū, quā acceperat eo in bello, quō Coloni-
am Bohemiae Urbem & metalla Cuthna obsedit Ro-
dolphy Caesar. Sic Annales. Sed ex Siffrido appa-
ret, non Rodolphū Habspurgium, sed filiū eius
Albertū. I. imp. cum filio s. Rodolpho Austriae du-
ce, anno 1304 Bohemiam ingressū contra Ven-
ceslaū regem, & ad Cūtenbergū metallū cast-
metatū, de quō bello fūsius idem Siffridus sub fi-
nem libri secundi, & Olomūcensis, qui hoc quoq; addit,
Hermanū Brandepurgensem Venceslao quinquies
mille cataphractos equites adduxisse contra Albertū.
Quāq; Olomūcensis alterius quoq; meminit expeditio-
nis ab Alberto imp. in Bohemiam susceptae, nimirum
anno 1307, cum mortuō filio Rodolpho, quē Bohe-
mis regem dederat, alterū Fridericū iisdem obtru-
dere conaretur. In quā disertē scribit, obsessam ab imp.
Coloniam & montes Cuthnenses, ac his quidem ab
Henrico à Lyppa postea regni camerario tandemq;
sub Johanne supremo Bohemiae praefecto & Johanne
Vartembergo validissimū praesidium fuisse impositū.
De ea sic loquuntur annales, ut coniectare liceret,
ex Henrici Lyppensis mentione, inculcatū est Ven-
ceslai nomen, biennio ante trucidatj.

Post haec Pegaviensis & Suerdensis gratificatū
Venceslao regi, qui quoq; modo recuperare Sittani-
am auebat, Leipensem hostiliter impugnare ceperunt,
collocatis Gabelam Vigniti duob; galeatis, qui in
agrū Herbedorfensem prope Sittaniā irruptio-
ne facta flauis & incendio omnia miscebant.
Interea doming Henricus, cognomento ferreus,
notū

noctū in Urbem Sittaniensem venit, cum multis nobilibus
 & galeatis, quos postidie in albescente primū calo unā
 cum ciuibz contra hostes & incendarios eduxit, eosq; intra
 montana illa, ubi Oiuinum est hodie, adortus, galeatos
 omnes, duobz exceptis, capit, & in Urbem reduxit. Re-
 fert autem haec annalium notator in annum Chri 1312,
 qui proximus fuit post coronationem Johannis Lucembur-
 gensis. Quod si ius nūmerus corruptus non est, Vences-
 laj nomen hic quoq; supposititium sit oportet. Vences-
 laus n. secundus Ottogari II F. sextus in ordine Bohe-
 morum rex, de quo haec hactenus egimus, diem suū obiit
 anno 1305 in cenobio aule regie, quod fundauerat
 conditus: quem insequenti mox anno filius cognominis
 Venceslaus III iunior, qui indigenum regum stemma
 clausit, secutus est. Porro qua occasione tandem recu-
 perauit Sittaniam Johannes Bohemiae rex, initio
 libri sexti audiemus.

Atq; haec ex Sittaniensium annalibus bona fide
 retulimus. Nec mirum videbitur cuiuspiam, Sittaniam
 non cum reliqua Lusatia superiore Brandeburgensibz
 esse alienatam. Neq; enim tam quidem adhuc Urbs
 ea pars erat Lusatie, sed ad coronam Bohemiae
 immediate pertinebat, ut libro primo indicauimus &
 repetemus ultimo. Tametsi alia qdam epitome an-
 naliū tradit, Sittaniam cum arce Ronaui à mar-
 chione Brandeburgense per Carolū IV liberatam
 & corone Bohemicae incorporatam. Nec memorat
 tamen, quando & quomodo ei sit facta obnoxia.

Nunc porro sequenti libro marchionis Misniae eos,
 qui post Henricū Groicensē inferiorem maxime Lu-
 satiam administrarunt persequimur.

CHRISTOPHORI MANLII
LVSATIAE.

LIBER QVARTVS.

Quomodo Misniae marchiam adeptus sit Timo-
comes Vetingiensis, in fine libri secundi de sententia Peuce-
ri exposuimus. Tamen si longe secus narrat Brotufus
lib. 2. chronicorum Marsepurg. cap. 21. Ebertum. n.
marchionem Misnensem (historia Viperti addit Landesper-
1190 uel hic Eber-
1103. gensem d. arcis Echardipergae conditorem) de Vetingi-
ensium comitum p. sapia praeter Mechtildem filiam (histo-
ria Gerdrudim vocat) duos ait reliquisse filios, Eber-
tum d. Hermanum, quorum hic cum extinctus esset,
ille vero heredibus careret, Henricum V. imp. prin-
cipio conditionem seu expectantiam, ut uocant marchi-
ae Misnensis gentili eorum Timoni Vetingensi dedit.
Postea mortuo anno 1136 Eberto Ultimo, Lotharium
II. Saxonem imp. eidem Timoni Misniae marchiam
infeudasse. Verum Ebertum seniore, Misnensem cum
Eberto Saxonie marchione, qui insu Henrici IV
in molendino trucidatus est, d. hic d. in Viperti histo-
ria confundere videtur. Georgius Fabricius
in praefatione electorum d. marchionum suorum,
Timoni comiti Lansbergio d. Vetingino post caedem
Eberti. II. marchionis Saxonie, qui ausus impe-
rium affectare fuit, Misnensem provinciam datam
esse scribit. Utcumq. autem res se habet, hoc mi-
ter Peucerum d. Brotufum constat, in Veram marchiam
Misnensis possessionem primum ex sua linea Venisse
Cunradum Comitem Vetingensem Timonis filium.

Fabrizius Lotharium prouinciam Misnensem Cúrado affixi
 suo concessisse scribit anno 1126. Habebat n. Lothari
 uxorem Rixam Henrici comitis Northemij, ex cuius
 sorore natus erat Cúradus, filiam.

Eundem Cúradum, mortuo anno 1134 Henrico
 Groicense Viperti filio, Lusatie quæq; marchionem à
 Lothario creatum, precedenti libro ex chronico Misnie
 retulimus. Idem in d. Hedwigis Vita annotatum est.
 Peucerus Cúradum ad marchiam Misnie Lotharij,
 promisso & demceps Cúradi Duci successisse scribit
 anno 1126. Habebat n. Lotharius uxorem Rixam
 Henrici comitis Northemij, ex cuius sorore natus
 erat Cúradus filiam, successoris consensu scribit
 ad iunxisse plura, quæ tenuerant comites Vipertas
 Groicensis ad Plissam & Elistrum amnes et Heri-
 manus Binceberagensis. Quamq; Hermann occisi di-
 tionem Henricum Leonem adeptum scribit Helmol-
 dus, postq; de ea diu cum Alberto Urso contendisset.

Nos cum Lusatia Groicensem simul comitatum à Lotha-
 rio eum accepisse diximus Misnensis chronici fidem secuti.

Timo comes
 Vetinien, &
 Landesberg.
 marchio Mis-
 nie ab Hen-
 rico III imp.
 creatus.

Mechtildis vx. Gere-
 onis com. Bauarie,
 mater Wigmani an-
 tipitis Magdeburgij.

CUNRADVS. I.
 pius & magnus
 comes Vetinien.
 Brenen. Vilep.
 Groicen. Leisnien.
 & Rochlicen & Mis-
 nie et XI Lusatie
 marchio. O 1156.

DITERICVS
 marchio Lus.
 XII comes Vi-
 leburg. funda-
 tor Bobnlogg.

DEDO crassus
 comes Rochlicen.
 marchio Lus. XIII

Henricus comes
 Vetinienensis

Otto diues mar-
 chio Misnensis.

Fridericus co-
 mes Brenens.

Hermanus p̄sul
 Pabepergen.
 Adelheidis Suenonis
 Danie ac Suecie
 regis, & postea Al-
 berti Vrsi secun-
 da vxor.

CUNRADVS II. mar.
 chio Lusatiae XIII
 Albertus sup. mar.
 chio Misnie.

Adela uel Hilda Premislao
 Ottogaro I. tertio Bohemo,
 ep regi nupta & ab eo
 repudiata.

DITERICVS II
 com. Weissenfel-
 sensis, marchio
 Misnie & XV
 Lusatiae. } HENRICVS
 munific & illustris
 Misnie & XVI
 Lusatiae marchio
 com. Palat. Sax.
 Turingie Landgrau

Fuit igitur XI Lusatiae marchio hic Cunradus
 Princeps potens & opulentus, ut qui à Nisso flu-
 uio ad Turingiam usque longe lateque imperitaret, Vetingi-
 ensis, Brenensis, Eilepurgensis seu Julipurgensis, Groi-
 censis, Leisnicensis & Rochlicensis comitatum do-
 minus. De quo sic Fabricius:

Extulit ergo soli fines spaciumq. feraces
 A Nissa lentam diuers ad usque Salam.

Anno 1144 inter Reinwardum praesulem Misi-
 nensium XIII & Cunradum marchionem, ob Villas
 aliquot in dioecesi Misana, circa Urbem Budissinam
 sitas, contentio oritur: q. Cunradus (Fab. II) imp.
 aequis conditionibus dirimit, iure partibus ambabus
 praescripto. Autor Fabricius lib. I. annalium Urbis
 Misnae. Chronicon Misniae & id secutus Fabricius
 innuunt interfuisse Cunradum infelici illi Asiaticae expedi-
 tionis sacrae, quam Cunradus III imp. Franciae & Sue-
 uiae dux q. Lothario successerat, à S. Bernhardo

abbate Claraualis Francofordie in conventu principum
 & ordinum imperij concitatus, cum Ludouico Galliarum,
 Alphonso Hispanie & Henrico Anglie regibus, Welfo
 duce, quem hostem prius habuerat, Fridenico nobarbo
 Sueuo postea imperatore, Vladissas item Bohemorum
 principe, postea secundo rege, eiusque fratribus & complu-
 ribus alijs principibus, Viris ac episcopis in Syriam con-
 tra Saracenos Turcosque suscepit anno 1146, uel sequenti,
 ut indicatur Veten disticho.

Anno milleno centeno tessera deno

Septeno pariter reperat istud iter.

Brothfusus ex Nauclero amotauit susceptam expeditio-
 nem anno sexto, Victum a Saracenis imperatoris exerci-
 tum septimo. Sedet sub Lothario anno 1133, qui proximus
 fuit ante eum, quo Lusatia a Lothario donatus est, cum
 alijs multis christianis ad terram sanctam profectum Cun-
 radum marchionem, in eodem chronico Misnie legimus.
 Fabricius Pomeranis tantum & reliquis Venedis pa-
 ganis ad fidem christianam adigendis operam Lothario
 nauasse Cunradum meminit. Helmoldus Cunrado
 Sueuo imperante, tres cruce signatorum exercitus col-
 lectos scribit, primum in Asiam contra Saracenos, se-
 cundum naualem in Hispaniam contra Ulyssiponenses,
 qui nunc Lysibonenses, tertium aduersus Slauos, obo-
 tritos nimirum & Luticios, eorumque principem Hi-
 clotum. Huius tertie expeditionis capitaneos nomi-
 nat Adalberonem Hamburgensem Bremensemque an-
 tistitem in ordine xvum & ceteros Saxoniae episco-
 pos omnes, Henricum Leonem II, Henrici I Leo-
 nis, q et supb., filium, Saxonia ducem adolescentem
 Cun-

Cunradum ducem Loringiae, cuius filiam Clementiam postea
Henricus duxit uxorem, Albertum marchionem Soltuvede-
lensem, cognomento Vrsu[m] & Cunradum Vitinensem, de
quo hic agimus. Sicut autem primus, qui & maximus
exercitus in Asia infelicitate rem gessit, cum & Gallicae copiae
in Syria a barbaris ad internecionem conciderentur, impe-
ratoris dolo & perfidia legati Manuelis Comneni imp.
Constantinopolitani in desertum abducti, fame & siti peni-
rent: ita ultimum etiam nihilo feliciorum Dubino siue
Dobino, & Dimino uel Demino, Sclavorum munitionib.
frustra obsessis, tandem re infecta recessisse narrat, cap. 66.

Ceterum, obiit Cunradus marchio nonis Feb. an-
no Christi 1156, aetatis suae LIX, ut annotat Eberus,
cum paulo ante praesente Wigmano antistite Magdeburgio,
sororis suae Mathildis & Geronis Bauiariae comitis filio,
nec non Alberto marchione Brandeburgi genero suo,
propterea Hoiere Manfeldio, Uualthero Arnstadio & Burch-
ardo Falchensteinio comitibus, plurimis item nobilibus
arma equestria ultro exuta in basilica Misnense suspen-
disset, et mox usitata illorum temporum superstitione
monasticam vitam esset amplexus, duob. ante mortem
mensibus, diebus quinque h. e. prid. cal. Xbr. ut habet
Fabricius, in cenobio canonicorum regularium S. S.
Petri & Pauli quod a fratre Dedone secundum Protu[m],
si genealogiam sup. lib. 2. appos. cum alias nullum
habuerit fratrem nichilominus ipse consummauerat, &
anno praecedente dedicauerat ad Salinas Saxonicas, in
monte sereno, quem hodie a templo cenobii montem
S. Petri vocant. Chronicon Misniae septuagenarium
facit. Circiter huius marchionis in Lusatia dominatum,
breui ante secundam expeditionem Italicam Lotharii
imp. Unde rediturus is inter vias obiit, tunc erat rex

Lauterburg
S. Petri
burg.

tis & Sorabis ecclesias constituerat, repudiata latro-
cinis crudelibus Vicinos Christianos infestare non desinere,
longis continuisque bellis attritos, maxima ex parte dele-
uerant & extirparunt. Henrico cum Henetis (quos tunc
rexit Nicolotus, & hoc à frumentatoribus Henricum in-
terfecto Pribisslaus & Vertisslaus filij Obotitorum
principes) ad mare Balticum: Alberto cum Sorabis
ad Albim in marchia Brandeburgense & Saxonia
superiore res fuit. Helmoldus cap. 89 BriZanorum
& Stoderanorum, genealogia Anhaltina, Lusatiorum
superiorum ab Alberto subiugatorum nominatim memi-
nere. Uterque in agros ab assidua bella cultoribus exi-
natos & desolatos, ceterum fertiles & copiosos pas-
cuis, pecoribus, & piscibus, nouas duxit colonias:
Henricus translatis in Henetorum regionem, ubi du-
catus est Megalopurgensis & Pomerania pars, Flamin-
gis seu Flandris h. e. Morinis, item Frisijs, Saxonijs.
Vestphalis & alijs Germanis: Albertus ad Albim,
Salamque, in Soraborum & Lusatiorum loca, prope My-
sos & Hercynios ad Albim & Haueclam collocatis
Hollandis, Traiectensibus, Zelandis, Frisijs, Bra-
bantinis seu Tungris qui Aduaticj sunt GarLonj,
& Flandris, quos, cum terras eorum mundasset Oce-
anus, ex inferiore Germania magno numero nauibus
adhehi curauerat. Francos etiam et Rheni ne-
colas ad Oderam traduxit Albertus, qui primis
cum Francofortum Marchia & Crosnam Silesie,
Gubenam item & Furstenbergum Lusatiae infe-
rioris oppida Vites seuerunt quibus antehac ista
loca carebant. Imperauit enim Albertus, ut

alicubi Peucerus inquit, tractui toti à iugis Harciniae
iuxta Albim Viadrumq; ad mare Suevicum usq; quod
Pomeraniam alluit, qui tractus Anhaladinam ditionem,
Saxoniam superiorem & marchiam Brandeburgensem
cum parte Lusatie complectitur. In hac igitur ora, industria
& virtute Alberti reliquiae gentis Henetae deletae, &
hae provinciae colonis novis impletae, ad cultum traductae
mansuetiores, & ecclesijs, Urbib; aedificijs, studijs,
legibus, iudicijs ac disciplina ornatae sunt.

Tunc iter in has nostras regiones, cum novis
micolis rursus introductus est & propagatus sermo Ger-
manicus. Primi n. & antiquissimi earum micolae
Suevi, etiam Germaniae sunt locuti. Lusationum
Vero, qui Suevis succedere, lingua vernacula (id
quod ex Sigismundi Gelenj epistola in Mithradata
Juum Gesnerus, ex Gesnero Durius descripsit) Illyrica
fuit, hoc est, Sclavonica seu Heneta (Dalmatica eti-
am ab Aenea Silio dicta) qua hodieq; nulla per
Universam Europam latius patet, quippe, qua Mosco-
vitae etiam utuntur, & qua in aula Turcica, ob-
scurato penè patrij sermonis usu nunc regnat, inde
usq; ab anno 1463, quo fuisse & novi milites,
qui in exercitu Turcico sunt phalanx praetoria al-
lectis in eum ordinem ex captiva iuventute Bosnae,
si ut Cromerus habet triginta millibus, primum
illa vulgo uti coepere.

Retinuit autem diu Germanorum inferiorum
Saxo lexor etiam patria mea Gorlicium, ut est
videre in membrana quodam vetri, continente
diploma senatus anno 1351, regnante Carolo IV,
confectum, super oloedecim tabernis mistorijs conca-
meratis. Nec dissimilis est baptisterij renej in
in

in signi templo Petino eiusdem Urbis inscriptio, quæ
talis est. *Der wo tzu Grunze wolle lauz,*

Der sal sich mit der luffte bewaren.
Sensus est. *Quærit astriacrum ascendere saluus Olympum,*
Fontis huic sacri lotio munit iter.

Vel. Mergere sacrata, quis petis æthera, lymphæ:
Hæc tibi non dubiam sternet ad astra viam.

Incidit D^m Cunradi huius nostri tempora faxas,
quem Miechouiensis Leruie, Cromerus Serborum sine
Vinidarum ducem appellat, gener Petri Dani comitis
Scrimnensis (Petrescham Silesij vocarunt) cuius, qui
pro ablatis e Dania regni thesauris satisfactus in
Polonia, et quæ huic tum cohærebat, Silesia de lapide
secto et dolato LXXVII templa condidit et monaste-
ria aliquot, in his Strelense Vestalium, et in subur-
banis Vratislaviensibus Vincentinum, à senatu popu-
loq; Vratislaviens. excursionum Turcicarum metu an-
no 1529 destructum, in quo et sepultus fuit, cum
obisset anno 1153. 10. cal. april. post receptum di-
uinitus stupendo miraculo lingue oculorumq; usum, quo
Uladislavus IV. Poloniae dux, pater primorum Silesie
ducum, Christianæ vxoris impulsu, Vratislaviæ in nup-
tijs filie, cum hoc ipso faxa ex insidijs captum, nullo
ipsius commérito priuauerat. Hunc faxam amicus
quidam noster Serbis in Lusatia imperitasse existimabat.
Quam opinionem neq; confirmare in præsentia, neq;
refellere in animo est. Petri historiam integram,
cuius similes paucas legi crediderim, ex Vetusis Sile-
siorum annalib; et monumentis laboriosè erutam, pecu-
liari olim scripto explicauim; et manu propria exar-
tam Elie Suanenbergio abati cenobij Sciparæ Vir-
ginis apud Vratislaviam in arena, quam vocant ab eo-
dem Petro in gratiam Marie principis Ruse vxoris sue funda-
ti, dicauim;.

Nunc

Nunc attexam reliquos Lusatiae marchiones ex
 stirpe Timonis, qui in Chronico Misniae commemorantur.
 Monendus autem est lector, omnes, qui post Dedonis sexti
 posteritatem, marchionum Lusatiae titulum gesserunt, ad
 ultimum usque Fridericum illum, cui fuit admosa gena,
 inferiorem tantum Lusatiam possedisse, in superiorem,
 quam Bohemi, & post hos Brandeburgi tenuere, pa-
 rum aut nihil iuris habuisse. Nam quod Cunradus I.
 cuius historiam modo absolvimus, ad Nissum usque se ex-
 tendisse ditionem, in chronico Misniae legimus, id quod
 tenus in inferiore Lusatia fluit amnis, accipiendum puto.

Cunradus igitur Timonis filius, Misniae & Lu-
 satiae marchio sex filios & totidem filias suscepit ex
 Lotharda vel Ludegarda seu Lucarda, Alberti nobi-
 lis domini de Suevia filia, quam absente in Asia ma-
 rito, post incisam in monte sereno Venam, ob nega-
 tum ab economo cenobii nescio quid, ira commota
 obiit. Fabricius Leuthardam vocat, Peucerus
 Ludegardin vel Luidgardin: & hic quidem Bar-
 barossae imp. filiam facit, coniectura, ut videtur,
 plane infirma, & quam expressum in genealogia Sax-
 onica manuscripta & d. Hedenigis quoque historia, pa-
 tris Alberti nomen facile refellat. Ex filiis Otto,
 in cognomento diuiti marchia Misnensis, Diterico
 quem pinguem alicubi perperam vocat genealogia
 Anhalatina, Lusatia et arx filia, ut d. Philippus
 appellabat, seu Julipurgum, Dedoni, qui crassus prop-
 ter obesitatem dictus est, Rochlicium, Henrico Bi-
 thynia, ut Peucerus vocat, h. e. Votinium (Bü-
 thynorum n. partem, inquit Remeccius, cum caeteris
 Henetis in Germaniam delatam, consedisse ad Al-
 bim & Salam, testantur appellationes ab ijs reli-
 quae

quæ *Abbas* D. *Abbas*burg & h. e. *Viteberga*)
D. *Friderico* *Brena* *Ostlandie* comitatus, prope *Landel-*
bergum *Vetus* cecit. *Sextus* *Hermanus* (*Fabicius* *Septim*)
anno 1172 *præsul* *Pabepergensis* electus est. *Filiæ*
una *Gertrudis* *Hermani* comitis *Palatini* *Rhoni*,
altera *Adelheidis* *Suænonis*, quem *Quem* appellat
Helmoldus *Danomarchiæ* D. *Suæciæ* regis, & hoc m,
ac *interfecto*, *Alberti* *Vrsi* *secunda* *Vxor* fuit.

Ditericus seu *Theodorus* *Eilebergensis*, d. d. e.
rimus *Lusatia* *marchio*, circiter annum *Christi* 1190,
Deucera teste, condidit *Dobritzum* *cænobium* ad
Elistrum *nigrum*. Id etsi postea cum reliqua misero,
re *Lusatia* factum est *ditionis* *regni* *Bohemiæ*, nihi
lo minus tamen ducibus *Saxonie* à *Timone* *Diteri*,
ci huius a. d. oriundis, nomine *protectionis*, quam
ei *præstare* tanq. *Christi* seu *fundatores* & *patro*,
ni *certas* *pensiones* *soluisse*, docent *literæ* *Spirensis*
transactionis, quæ est facta (C. M. 2. *tomo* *ex*. p. 100)
anno 1544. *Disceptatum* enim tunc de eo fuerat
inter *Ferdinandum* *Cæsarem* D. *Johannem* *Frideri*,
cum *Saxonie* *VII* *uirum*, qui illud anno 1542
occuparat, cum ob alias causas, tum propter *inter*,
uersos ante per *Ferdinandum* *pagos* aliquot *cæno*,
bij *Grünhanensis*, quod in *Bohemia* situm ad *Sax*,
onis *ditionem* *pertinebat*, ut latius patet in *Apolo*,
gia *quadam* *Germanica* *eiusdem* *Saxonie* *electoris*
D. *Philippi* *Hassie* *comitis* *provincialis*, quæ ty,
pis *excusa* *exstat*. Ac paulo post, (sicut plerumq.
alia *prætexuntur* *bellis* *negotio*, *alia* *vera* *sunt*
assida) non defuere qui dicerent, propter hoc ipsum
cænobium *funestum* illud *bellum* *Germanicum* *exar*,
sisse, ut est *videre* in *scripto* *Vernaculo* *reuerendj*
Virj

Viri dn. D. Johannis Bugenhayj Pomeranij, pastoris
ecclesie Vitebergensis, mense Octobr anni 1546 edito,
quò is procures & ciuitates Bohemia, Silesia & Lusatia,
qui aduersus confederatos Smalachaldicos arma sumere
& in Vicinam Torqæ Misniam irruptionem facere iussi
erant, Christiano Leso dehortatur, ne Vicinorum optimè de
ipsorum ecclesijs, scholis, ac rebusq; mentorum & eorum
quidem innocentium sanguine animas manusq; suas re-
spergant, neue' pertrahi sese patiantur in societatem
eig belli, quò principaliter piarum ecclesiarum & sana
doctrina intentus quaratur. Hoc n. ferè est pagellap
argumentum. Idem

Idem Ditericus cum Venetijs anno 1177.
nono, Ut Peucerus annotauit, Ut Eberus (& J. M.
2 Tom. int. 23 Julij an. 1178) decimo cal. Util.
anni 1178 (huic de anno Palmerius Eusebij continu-
tor, illi de anno Crantius, de die Misnense chronica aspi-
culantur) Fridenico I. Barbarossæ imperatori ad genua
pontificis Alexandri III qui & Rolandus, aduoluto inter
ceteros eius in Italia militie duces assisteret, pontifex ve-
rò hac imperatoris modestia, q. cum iustum bellum gessisset,
ad pedes tamen ipsius abiectus absolutionem supplex pe-
teret, non modo contentus non esset, Verum etiam insigni
insuper contumelia addita pedem collo eius imponeret
& acclamari iuberet: Super aspidem & basiliscum am-
bulabis, & demiceps; tum ipse Ditericus ad conspectum
execrandæ tyrannidis & insolentia diabolica, ingenti
generosaq; percitus ira, minaci gestu & flamantibus
præ iracundia oculis accurrit, imperatorem prostratum
erecturus, ita Ut tyrannus pauore consternatus, in
complexum & oscula imperatoris se effunderet, nec prius
auelli se pateretur, quam de salute sua esset certus.
Sic ferè Peucerus. In chronico Misnie hæc mitius
aliquanto exponunt, nimirum, imperatorem Zoruntelou
Ja à pontifice veniam admissorum flagitasse in Vigiliis
h.

d. Jacobi, cumq¹ hic illud diutius insidere genibus
pateretur, Ditericum, cui bilem in nares rei indignitas con
cuiisset, libere de hac v^oßet cum pontifice exposu^{it} assp.
qua¹ παρρησία motus, is imperatorem erexit. Landes
bergum etiam arcem extruxit Ditericus.

Ex duabus Uxoribus liberos Vtriusq³ sexus sustu
lit. Teberga n. seu Tabergana Polona, peperit ei Ger
trudina monialem in Greußstedt & Cunradum, qui in
Austria perijt anno 1175 in ludo equestri, quem corrupta
Voce tournamentum Vocant, quasi Troiamentum, à ludis
Troianis, ut Laetus docet. Ex altera Cunigunde Lotha
ry comitis Plocensis Vidua Theodencum gerunt Marse
purgensium presulem xxim, mortuum anno 1184. & in
monte d. Petri sepultum: quem magnis laudibus Ven
it chronicon Marsepurgense lib 2. cap. 26. Cum igr
idonei heredes non superessent, Lusatia, Julipurum,
Landespergum, et reliqua Diteriq¹ ditio ad Ottonem
Suitem & Dedonem crassum fratres eiq¹ devoluta est.

Etsi autem Fabricius, Brotus & manu
scriptae genealogiae Ottoni quoq³ titulum marchionis
Lusatiae tribuunt: liquet tamen ex Misnie chronico, De
donem Rochlicensem fratrem, marchiam Lusatiae ab imp.
Fridenico 1. barbarossa occupatam & possessam aliquan
diu redemisse quater mille marcis argenti. Nec obstat
quod in illo ipso chronico reperitur, Ottonem abbati
tissimi in Misnia Cisterciensium monasterij Veterocellensis
à se ad Muldam fl. in siluosis Vallibus anno 1175
fundati Lusatiam superiorem donasse, quam tamen postea
Buzzuino oppido permutarit Nam eam Lusatiae
partem Bohemos Misnensibz ademisse saepe iam ostendi
mus. Et perperam in exemplo deprauatissimo impres
sum paragraphum illum Unâ cum proxime sequenti,
non habeo cur dubitem. Quid n. ineptius, quam quod
Vene

Venæ metallicæ, quæ ad Fribergum Misnie Ottonis huic
 sæculo sese aperuerunt, eumq' ditauerunt, cum Urbe ipsa ab
 eodem condita, in Lusatia superiore collocantur?

Dedo igitur XIII Lusatie marchio obiit XVII
 cal. Vubr. anno 1190. secundum Fabricium. Ei ex
 coniuge Mechtilde filia Grosuini comitis Marsepurgensis,
 Vel, ut habet legenda S. Hedwigis, Hornesbergensis,
 nata est filia Agnes, Uxor Bertholdi IV ducis Palma-
 tiæ, Morauie & Histrie marchionis, S. Hedwigis
 mater, & filij quinque, inter quos, reliquis partim sine
 sobole extinctis, partim sacris initiatis, patri successit
 Conradus II. marchio Lusatie quartus decimus, comes
 Rochlicensis, Groicensis, Fulipurgensis & Landesbergensis,
 qui anno 1210 in fata concessit, nullis relictis hære-
 dibus. Fuit autem, ut hoc obiter addam, Dedo præ-
 dictis auus maternus S. Hedwigis, proauus Elisabethæ,
 de cuius sanctimonia prolixè Bonfinius lib. 7. Dec. 2.
 & ab auis dñi Ludouici Francorum regis, itemq'
 S. Cunegundis, quæ nupta fuit Boleslao pudico Polono.

DEDO XIII mar-
 chio Lusatie.

Agnes nupta
 Bertholdo III
 duci Dalmatiæ

Gertrudis vxor An-
 dreæ regis Hungariæ
 quæ genuit.

Hedwigis dan-
 iæ, vxor Hen-
 rici barbatidū,
 cis Legn.

S. Eliza-
 beth. Bela rex
 Hungariæ

Cunegund.

Post Conradum II. marchiam Lusatie ab Henrico
 VI imp. barbarossæ filio & successore (ut habet chro-
 nicon, tametsi tempus discrepat) decies mille argenti
 libris emit Ditericus seu Theodonius II. Ottonis
 diuitis Misnensis filius comes Weissenfelsensis, & post
 obitum Alberti superbi fratris Misnensis marchio,
 qui

qui Lipsiae fundavit aedem S. Thomae, in qua pronepos
ipsius Tissemannus postea trucidatus est.

Albertum Diterici fratrem Fabricius Misniae et
Lusatiae marchionem nuncupat, propter communem familiae
titulum, ut infra dicemus. Dübrawius quoque libro quatuor-
decimo Alberti Lusatiae marchionis, Henrico VI Cae-
si rebellis duobus locis meminit, quos inde in tertium
nostrum librum transcripsimus. Cum ab hoc Alberto non
esse diversum Fabricij narrationes, praesertim lib. I. anna-
lium Misniae Urbis sub anno 1195 satis ostendunt: apud
quem de Diterico quoque plura reperit lector.

Diterico cum anno 1222 secundum Fabricium
(1225 scdm chronicon) medicus à Lipsiensibus pe-
cunia emtus (quinguae n. argenti libras illi pra-
manu dederant, et alterum praeterea tantum additu-
ros receperant) potionem Venenatam propinasset, suc-
cessit filius Henricus Misniae et Lusatiae marchio, pa-
latinus Saxoniae, natus ex Juditha seu Jutta, uel, ut
chronicon, Gutta, Hermani comitis provincialis Turm-
giae filia oculis agra: pro quam matrem postea Friede-
ricus. II imp. Turmigiam ei dedit, defuncto anno 1228
Hydruntj in Apulia, avunculo Ludouico VI. Turmigia
et Hassiae landgrauio, S. Elisabethae marito, horumque
filio Hermano anno 1241, aetatis duodevigesimo post ce-
lebratas nuptias per anum maleficam, quam Berchtham-
de Seberg nominat Siffridus presbyter Misnensis lib. 2.
Veneno sublato, Henrico item cognomento Rasponé
Ludouici fratre, qui post abrogatum Friderico III.
imperium rex Romanorum electus fuerat, ad Ulmam-
teli ictu confosso anno 1245, uel 47, ut habet
Siffridus. Hic Henricus cognomentum illustris ob
res agtas xax? ex dxiu, et munificj ob liberalitatem
meruit. Sic n. de eo scribit Siffridus lib. 2. sub
anno 1231, quo S. Elisabeth obiit. Hoc tempore
marchio Misnensis Henricus cum magna pompa et fastu
venit

Venit ad curiam Friderici . II . imp . petens filiam ipsius Cae-
 saris Margaretham dari Uxorem alteri filiorum suorum
 Alberto, quem precedente tempore landgraviū constituerat
 Turingorum . Iste marchio Henricus diuitijs et gloria
 omnes principes Germanicos anteibat, eratq; largus valde
 & magnificus, multa militum famulorumq; caterua munitus,
 semper hilaris, semper viuens in magnis delicijs & honore.
 Hic non solum baronibus & militibus & capitaneis &
 famulis suis, imò etiam alijs principibus & nobilibus victum
 & preciosum vestitum abundanter & largiter tribuebat.
 In tanta gloria & prodigalitate in curia Caesaris apparuit,
 ut non solum principes & nobiles, sed et ipse imperator &
 Augustus in stuporem verteretur . Hac Siffidus .

In chronico Misniae annotatum est, & repetit Georgius
 Agricola, Venas Friborgenses huic principi tantam ar-
 genti copiam esse largitas, quanta tum sufficeret emturo
 Bœmiæ regnum . Narrat idem chronicon peculiare
 magnificentiae & splendoris eius exemplum . Cum n-
 ludicrum hastilium certamen Vicinæ iuxta & suæ nobi-
 litati omnis ordinis splendido apparatu exhiberet Nor-
 thusij Turingorum, hortos adornauit spaciosos & ama-
 nissimos, in quibus tam gynæceo, quam equestris fixi
 sunt papiliones . Arborem etiam satis proceram ibi
 dem statuit arte ex argento factam, folijs solidè
 aureis aut argenteis . Si quis igitur concurren-
 tium hastile freqisset, antagonista tamen non ex-
 cussus, argenteum folium præbitor ferebat; qui uerò
 equo deiecerat, alterum ipse immotus, aureo dona-
 batur . In iisdem hortis chorea etiam ducta sunt decen-
 ter . Durauitq; hæc ludorum celebritas officium inte-
 grum, & conuiuium Assueri comparatur . Summus ne im-
 peratorem quidem maiores sufferre potuisse indicatum est.
 De hac arbore elegantissime Fabricius .

Ut

Ut platanus quondam celebris fuit aurea Xerxis,
Regales cuius texerat Umbra dapes:

Non minus audita est Henrici argentea quercus,
Quam Northusa equiti ponit in Urbe suo.

Malleum etiam cognominarunt, nescio quam ob causam.
Condedit novam cellam Lusatiae inferioris monasterium,
professionis Cisterciensium, Misnensis dioceseos, amenissi-
mo loco, inter Vineas situm, Uno grandi à Gobbino
milliano, Vulgari infra Nisum & Oderam conflu-
entes. Id quando & quomodo à Thaboritis euer-
sum sit, lib. 6. dicetur.

Obijt Henricus Dresdae XV Febr. anno 1288
in caenobio Veterocellensi tumultatus, si Fabricio cre-
dimus, lib. 2. annal. Urbis Misnae. Unde Siffridg
quoq; non dissentit, qui sepultum ait in Cella ordinis
Cisterciensis monasterio cum patribus suis. Sunt autem
maiores Henrici in veteri Cella siti. In abbacia
Novocellense inscriptio quaedam pictura eius, sed
recentioris ibidem affirmat humatum. Cur
vero tumulus eius hodie non extet, hanc afferebat
rationem caenobitae, quod ter, si non quater, muta-
tus sit caenobij locus. Ac primum quidem fuisse
ultra Gobbinum, testantibus literis foundationis in
Star Jedelo, quod & primum fuerit caenobij nomen.
Unde templum pagi illius etiamnum chorum habeat
& stalla fratrum, quae vocant.

Hic marchio anno 1239 de limitibus Uni-
cina, deq; decimis in Lusatia & Urbe Misna, con-
tendit cum Cunrado I praesule Misnense in ordine
xxiii. Sed concordia inter ipsos sancita semel,
Violata postea non est. Auctor Fabricius.

Uxores Henricus habuit duas. Ex prima
Constantina seu Constantia Philippi, vel, ut Fabrici-
us vult, Leopoldi Austriae ducis filia, Fridenq; belliosi
Ultimj

Ultimi ex stirpe antiqua ducum Austriae sorore, duos reli-
quit filios, Ditericum seu Theodonicum primum (quem
Dietherum Munsterus, Garzon male Henricum vocat)
et Albertum. Secunda Elisabetha Malticia, peperit
ei Fridericum cognomento parvum, ut habet chronicon.
(Quidam secundam eius uxorem faciunt Agnetem Bo-
hemam tertiam Elisabetham) Inter hos pater ipse
superstes adhuc, ditionem suam ita divisit, ut Albertus
Thuringiae Landgravius et Saxoniae Palatinus, Dite-
ricus Misnensium, Lusatorum et Landesbergensium
marchio ac comitatus Groicensis atque adeo totius Li-
bonotrice princeps, Fridericus Dresdae, Hainj & mul-
torum aliorum oppidorum fieret dominus. Fabricius
etiam in Misniae marchionibus tres illi filios assignat
Albertum degenerem, Ditericum sapientem et Henri-
cum exulem, quorum ille hos armis expulit. Idem
tamen in annalibus scribit anno 1316 Fridericum
marchionem Henrici I. Landgravius filium obisse
Dresdae. 7. cal. Maij, et in Veterocellam ad pa-
tria monumenta esse deportatum. Addit eum a
Vehementia appellatum cognomine Clemme, quasi di-
cas rigorosum. Clemma autem nostrate lingua
pressuram seu Dli'piv significare alibi docet, nimi-
rum sub anno 1405, Vbi ex Pirnensi chronico
probat, Robertum comitem palatinum Rheni Romano-
rum regem eodem cognomine Grzyos Elum dictum,
quod fortiter hostes reip. presserit, non Alvin seu
parvum, ut Cuspinianus, Tritemius et multi alij
scribant. Cui opinioni adstipulatur Olomucensis, qui
eidem Roberto Clemonij cognomen fuisse scribit.

Albertus optimi patris degener filius, spreta
coniuge, honestissima matrona, Friderici II. imp. filia
Mar,

Historia
memorabi-
lis

Margaretha, cum qua arcem Aldepurgensis & terram
Plisnensem dotis nomine acceperat, exarsit amore Cunegun-
dis Hsenbergiae (Garzon male Catharinam vocat) qua
Margaretha erat pedissequa tanto, ut homo malus non
solum contumeliose tractaret coniugem, sed etiam vitam
eius insidias strueret. Habebat Albertus in arce Hse-
nacenae Vuartburgo, a Ludouico II. saltatore comite
Turmgia & Hassiae anno 1068 (tametsi Variare
videtur Siffridus) in summa amonae difficultate qdita,
sede d. Elisabethae & Veterum Turmgiae landgrauio-
rum, qua (ut Fabricius annotauit) viribus in-
perij obsessa capi non potuit, & anno 1521 Path-
mus fuit Luthen, qui in illa asseruatus est, teste Ma-
thesio. In eam, cum magna sit altitudo, multo quoti-
die aqua vehebatur. Huic rex adiungum seruum
ad interficiendam uxorem conducit. Non dum enim
Germanis Venena erant nota. Is, cum facturum se,
qua imperarentur, recepisset, secreto dominae, quid
secum pactus sit maritus, indicat, simul promissum
suum excusat. Si enim detrectassem, inquit, trucidasset
me, & alium percussorem quasiuisset. Custos Marga-
retha seu consiliarius, quem curiae magistrum vocant,
hera suadet, ut furoribus & sceleri mariti cedat,
vitaeq; fuga consulat. Vespenni igitur in primis te-
nebris ex fenestra arcis non admodum alta, qua adhuc
ostenditur, in subiectum scopulum per funem demissa est,
cum quinq; comitibus, ut scribit Peucerus, nimirum
consiliano sene, muliere, nobilib; virginibus matro-
nis & ancillis, ut ex Melanchthonis narratione
colligitur. Siffridus duas tantum pedissequas &
duos camerarios nominat. Priusq; cubiculo egre-
retur, supremum valedictura filijs paruulis, arripuit
maiores natu Fridericum, auo materno cognomi-
nem, & mirabili animi motu genam eius memor-

lit

dit, ut infans ualde vagiret. Ibi cum à magistro curia, qui Verebatur vagitū isto fugam proditum in, more paretur, et properare iuberetur, ah, inquit mater, tu nē putas posse me discedere suūe magno dolore? Relinquit filio notam discessus. Prima nocte iter faciunt longius, quam pro viribus. Mane ad oppidum Hirsfeldum Venere. Inde abbas curauit eos currū abducī. Francofurtum ad Mœnum, ubi calamitosa femina in monasterio Virginum biennium magna cum honestatis laude commorata, diem suū obijt. Hæc ex Philippi Melanchthonis prælectionibz pleraqz. Siffidus ait, abbatem Fuldensē eam fugientem usqz ad Francofordiam deducisse, ubi à ciuibz honorifice suscepta & tractata eodem anno 1270 defuncta sit, et honore regio tumultuata per antistitem Moguntinum.

Vulneris cicatricem, inquit Peucerus, Princeps quō ad vixit retinuit, et cognomentum inde ad morsi consecutus est. Ita eum demiceps et nos iam appellabimus. Hunc et fratrem Tiffemanum, cum apud patrem adulterum male educarentur, usqz maner ex pellice natus (Garzon male Ludouicum uocat) Apicius anteferretur, Ditericus patruus, Misniae Lusatiæqz marchio, iustus, et sapiens princeps ad aulam suam vocauit adoptatosqz, testamento hæredes nominauit contra fratrem, postqz filius suus Fridericus ex Helena Johannis marchionis Brandenburgensis filia natus è medio abierat sine prole mascula, filia tantum ex coniuge Bauariæ dūce relicta.

Porro obijt Ditericus Alberti frater, marchio de Landisberg (ut Siffidus scribit) anno 1285. quem eo libentius sequor, qd Misnense quoqz chronicon disertè eum ante patrem Henricum obijisse ait,

tametsi annus mortis Diterici octogesimus nonus ibi
ponitur. Fabricius generosum Ditericum marchionem
Lansbergium mortuum scribit anno 1283. Additq; eo
ipso anno mortuos comites quosdam, quos eisdem fere
Siffridus anno 1285 mortuos comites quosdam, quos
eisdem annotauit. Idem Fabricius Fridericum pa-
tri Diterico superuixisse innuit. Scribit enim anno
1291 Fridericum Diterici marchionis cognomento
sapientis, filium, qui tum Suselici habitabat, de-
lectatus Venationibus, cum forte lassus Hirsensteinam
arcem ad Albim sitam, Venisset, toxico in cerasis
dato, de Vita sublatum & Suselici conditum iux-
ta patrem. Sub eodem anno plura referuntur de
huius principis adolescentis bello cum Witigone
I. præsule Misnensium xxv.

Mortuo Diterico, Albertus grauius ferens
se præteritum, cum esset fratris proxima hæres, hor-
tatu nothi, ad quem ut Turingiam ita Diterici quoq;
principatum deferre constituerat, ut apud Garlonem
Henricus Endanus inquit, bellum mouit anno 1281,
scdm Peücerum, imperante Rodolpho Habsburgense,
& filium Fridericum captum carceri misit, in arce
senacense, ac Vincum retinuit toto anno, unde postea
diuinitus liberatus est, cum odio tyranni custodes ali-
qui affecti misericordia adolescentis insontis consilia fu-
ge adiunissent. Sic Peücerus. Erphordiensium ve-
ro annales à Vasallis suis liberatum tradunt, & qdem
illo ipso strategemate, quo iam senem Voldemaro Bran-
depurgio ereptum Peücerus scribit, ut postea dicem.
Mentionem etiam facit Misnie chronicon prælii, in
quo Fridericus Misnicus & Tissemanus Lusaticis in-
structi copiis non contemnendis victo, Brandepurgium
& Anhaltinum Alberti patris socios ceperunt. Tan-
dem (inquit in annalibus Fabricius) cum Johannes Bran-
depurgius ter victus prælio condiciones pacis quæreret,
qtrouersia inter ipsum & inter Fridericum ac Tissema-
num fratres marchiones Misnenses composita est Misna
anno

anno 1292, D. Eberhardus Anhaltinus è Vinculis dimissus.

Et si autem Rodolphus imp. anno 1290 de quo consentiunt Siffridus Fabricius D. diplomata imperatoris, tametsi precedentem ponit Saxonum chronicon, Erphordie in conventu pacem mandavit utrisque, tamen hoc mortuo pater a'soe Job ad arma rediit, Adolpho Nassaviense Romanorum rege, Rodolphi successore in belli societatem pertracto Turingie Venditione, ne unquam recipere eam filij possent. Sic Peucerus cum Carione D. paralipomenis Urspergensis, tametsi Albertus Argentoratensis, chronicon Misnense, Fabricius item D. Johannes Rosa in oratione funebri Johannis Friderici. III. ducis Saxonie, Misniam affirmant venditam cum alijs quibdam territorijs. Ingressus est autem Turingiam cum exercitu Adolphus imp. anno 1294, secundum Siffridum, cui se coniungit D. Brandeburgensis marchio, quem Peucerus Albertum, haud dubie non satis consideratis Garlonis verbis deceptus, Garlon, Fabricius D. genealogia Anhaltina rectius Johannem vocant, spe obtinenda D. superiori coniungendae Lusatie inferioris, in qua Urbem Lucam diu obsedit. Inde depulit eum Tissemannus, caesis hostium tribus millibus. Autor Peucerus. Vastavit tamen Lusatiam inferiorem Johannes à Luca ad Hainum Misnia usque agros depopulatus, ut scribit Brotus. Ad Crucibergum Turingie Adolphum à Fridenico Vicum Sabinus in Caesaribus testatur his versibus.

Cum D. Misniacae Fridericus marchio terrae
qui profugae morsus dente parentis erat:
Huic fera miscens superavit praelia Victor,
Moenibus angustis Urbs ubi parva iacet,
Tyringeris fortes quae limite separat Hesos,
Ad crucis D. nomen monte Vocata tenet.

Garlon, qui integram belli huius historiam duobus libris est complexus, Johannem Brandeburgum ante

Crucibergum

ante Venum datam Adolpho ab Alberto filiorum ditionem, Lucam Lusatiam obsedissee refert. Cuius totam narrationem in compendium contractam exponere operæ precium videtur, cum Peücerum quoque obsidionis Lucanæ mentionem inde desumississe constet. At enim Albertum patrem, postquam frustra restitui sibi à filiis Misniam postularat, inito cum Johanne Brandepurgæ foedere, aduersus filios cum manu haud contemnenda contendisse: cui cedendum ne, an resistendum esset, dum Lipsia cum alijs Principibus euocatis fratres deliberant, nunciatum, Brandepurgenses in agrum Misnicum impetum fecisse, magnam vim hominum pecorumque abigere. Missum itaque à Federico ad defendendam vim illatam, Theodoricum fratrem cum exercitu, cui Jacobus Schonbergius præerat. Huius aduentum confirmatos oppidanos (nec nominat oppidum tamen) qui hactenus manibus se tenuissent, facta subito emptione, hostem adortos, plus sexcentos cecidisse reliquos in fugam Versis prædam ademisse. Qui cum non longe à Luca Lusatia castra posuissent, subsidia & supplementa ab Alberto expectantes, missos à Theodorico ad Johannem Brandepurgensem legatos, qui causas belli sciscitarentur, inter alia hoc tulisse responsum: Misnenses nonnullas Vindelorum Urbes Johanni subiectos suæ ditionis fecisse, eam iniuriam ultum ire Johannem. Intulisse legatos: Vindelos Polonorum ac Slesitarum impendebat, Misnensium tanquam Vindicum uenisse potestatem, hos belli iure parta nunquam reddituros. Itaque remissa recepisse, se ad Theodoricum, qui interea cum validissimo exercitu in agrum Heberlochium peruenerat. Cum insequente nocte cum copijs profectum, quinque millia passuum ab hoste castris locum cepisse. Tertio post die castra Brandepurgica ab eodem expugnata & direpta, hostium supra tria millia occisa, supra septem millia capta, ceteros fugæ salutis suæ consuluisse. Johannem accepta suorum clade maximum ex equitatu

ac peditatū cōegisse exercitū, atq; in Lusatios peruenisse cumq;
 agrū circa Lucam populatus esset & praeda hominū pecorūq;
 egisset, castris ante portam locatis, diū Urbem obsedis-
 se. quā cum potiri minime posset, quod ipsam Federicus firmissi-
 mis praesidijs munisset, situs praeterea inexpugnabilem faceret
 exercitū abduxisse, atq; ad Haganū Theodoricū imperio
 subiectū oppidum oppugnandū peruenisse. In hoc cum
 milites Johannis nocte intempesta per funem demissi essent,
 cūctos à praefecto custodibus Caspare Maltitio occisione
 occisos, reliquū exercitū, qui ad portam dum sui eam
 effrangerent, praestolabatur, ab oppidanis disiectū. Simile
 quiddam de Voldemaro Brandepurgio postea nūdiemus.
 Addit Garzon esse, qui inter alios Johannem captū scri-
 bunt, sed cognitū pristinae libertati restitutū. Friderici
 capti (qua & ipsa de re infra referemus) nusq; meminit.
 Porro Johannem cum hac quoq; spe decidisset, Eberhar-
 do, qui Cheruscis, nunc Ascanijs, praerat, persuasisse, ut
 is quoq; Albertum auxilio suo iuuaret. At tunc exercitū
 ex quatuor milibus hominum congregato, cum ad Vi-
 tigisburgiū peruenisset, animo flburgi in potestatem
 suam redigendi, ab agnato suo Bernardo loci domino
 (Pencerus hunc quoq; Albertum vocat) ut sibi tutū
 praeberet transitū, postulasse. Federicū tempesti-
 uè à Bernardo monitū, misso ad flbr castrū Hen-
 rico Endano cum praesidio Eberhardo occurrisse ad Dor-
 ganū. Ibi captū Eberhardū cum Remigio Ero-
 tino & castris exūtū, quatuor milibus suorum caesis,
 quinque milibus captis. Johannem quoq; ad Haganū
 à Theodorico superatū, ac tantū non captū, duō mil-
 lia suorum desiderasse, totidem captis, castris ipsis incensis.
 Theodoricū cum Lucam se retulisset, indeq; de prospera
 facta pugna fratrem certiores fecisset, ab illo ad Fran-
 cofordiam castra ponere iussū. Mox iter Validissi-
 mo in Urbe relicto praesidio cum reliquo exercitū ad Fran-
 cofordiam profectū, dies prope xxx frustra eam obsedi-
 disse.

disse, postea agris, ferro, igniq; peruastandis omni curam
tentum fuisse. Eare tantum Johanni paucorem mictum,
ut misso oratore duorum mensium inducias à Principibus
fratribus peteret atq; impetraret. Quibus durantibus apud
Haganum in frequenti principum & nobilium conuentu,
pax confecta sit, his conditionibus, ut Eberhardus so-
litis anni pondo sexdecim e carcere dimitteretur, Johan-
nes filiam Federico in matrimonium traderet. Bellum
hoc in annos duos, menses nouem extractum. Ac tum
demum Albertum Turmigu, cui dolorem meroremq;
afferrent filiorum successus, iterum eos instaurato bel-
lo persequendos statuisse. Ut igitur regionem Lusatio-
Misnensium & Libanothanorum, cui Federicus The-
odoniscusq; imperabant, ditionis suae faceret, Adolphum
Nassauum, cui per id tempus delatum erat Romanum
imperium, conuenisse. Huic reliquas Urbes, castella,
agrosq; quibus liberi imperabant, ab eo Vænisse,
hoc consilio, ut in paupertatem hi inciderent, mise-
riq; redderentur. Haec ferè Garzon libro
primo toto & initio secundj.

Ceterum Vindelos, quos alibi haud longè
à Misnia ortum Versus abesse scribit, existimo
cum dicere Lusatios superiores, qui per id tempus Bran-
denburgensib; parebant, Cheruscos Beruestenses, Deber-
lochiu Dobrilugum, Haganum Hainum, Viti-
burgum Vitebergam, Torganum Torgam.

Anno 1296, ut scribit Diffridus, Adolphus
ex Turmigi in terram orientalem, h. e. Ostlandi-
am duxit, in qua munitionibus quibusdam occupatis,
quibusdam funditus destructis, inq; his arce Croicen-
se, quod tamen anno 1294 factum uult Viperti
historia, Misniam inuasit, ubi Fribergo, Misna &
alijs Urbibus ac arcibus potitus, marchiones Mi-
nenses germanos Fridericum & Tiffemanum, quem
marchi,

marchionem pleisensem nominat supplementum annalium
 Misnensium, ditione illi omni exiit. Amisso Fribergo et
 omni reliqua sua ditione, inquit chronicon, Fredericum au-
 tem iterum in exilium abijisse: recepisse eandem sub-
 ditorum voluntate anno 1306. Idem Adolphus,
 ut testatur chronicon, cum secundo belli anno, iterum
 in Misniam redisset, Fredericum ad morsum simula-
 tione colloqui fide publica euocauit Aldeburgum,
 ciuitatem, ut Rosa inquit, illis temporibus imperialem:
 quo cum is venisset paruo comitatu, et milites Sueu-
 strictis gladijs in eum mensae in hospitio assidentem impe-
 tum facerent, cuius quidam obiectu (Crom. 199. A)
 sui corporis ictum excepit, et se frustillatim discerpi pas-
 sus est. Interea Fredericus in vicinam domum enasit
 et mutatis vestibz nullo comite se subduxit. Haec
 de Alberto Austriaco narrat Garzon, Peucerus &c.
 Cum Adolphi ergo exercitu Sueuico, qui Ostlandiam
 & Plisnensem terram omnem tenebat, saepe pugnatum
 est varia fortuna toto sexennio, ut Peucerus suppū-
 tat, donec is ad Spiram b. non. jul. anno 1298 in
 acie dimicans, manu emuli sui Alberti primi Austriae
 archiducis, Rodolphi Habespurgensis filij primogeni-
 ti confossus oppetijt.

Interea in Alsorum regione dux belli relictus
 Philippus Nassiænsis, Adolphi secundum Peucerum
 ex fratre nepos, vel ut Garzon, Diffridus & Bro-
 tufus volunt, patruus (Chronicon et Fabricius fra-
 trem faciunt) dum Bobela Osnicium tendit, à Fri-
 derico & Tissemano, qui itinera insederant capi-
 untur cum XX equitibus & Rochliciam ductus Lichte-
 uualdo, Bobela, Bornio (quam Fonteam etiam
 vocat Garzon) & Geitha oppidis cedere cogit.
 Reliquas etiam arces & vrbes se fratribz red-
 diturum promittit, quod dum praestaret, in libera
 custodia habitus est in arce. Sed elapsus, inde clam
 fran-

fraude custodiū secundū Garzonem non stetit pacis. Hæc
chronicon. Peūcerus eū Bornæ captū ait, ac dimissū ea
conditione, ut cederet oppidis q̄ occupārat, non fecisse promissa,
sed Alberto T. Austriaco, qui eodem, quō recidit Adolphus,
mense, imperiū adiit, se ea traditurū promississe. Austria
cus ergo etsi spem fecerat Friderico recipiendi, sine iustū
gladij, ut Garzon inquit, oppida amissa, fefellit ta-
men fidem datam, & ea omnia agnato suū Austriæ ducē,
ut inquit chronicon, in feudū dedit, misitq; in Misni-
am anno 1307 scdm idem chronicon, comitem Orten-
burgensem Bauarū cū magenti exercitū collecto ex
Sueuis, quos hodie sic vocant, Bauarīs, Rhenensib; &
Rheticis, Austriacis & Bohemis: qui cū vicinū Lucam
Nūmbergensis diocesis, sitū prope Pegas, non procul
à Citio in Ostlandia positū castris obsideret, fratres con-
iunctis Lipsiæ copijs ad eundem accedunt, & post factam
rem diuinam hostes adorti, trucidata maxima eorū
multitudine, Victores oppidū ingrediuntur, anno 1307.
Ut indicant chronica, Misnense & Marsepurgense.
Inde etiamnū à Mjssis iactatur Proverbium, quō cla-
dem superbo alicui minantur: accidet tibi, quōd Sue-
uis ad Lucam. Meminit hui; plij & Fabricij iti-
nere Chemnicensi, ubi de Fonteia locutus subdit:

Ad dextram Lucca est, prope quam Fridericus, inq;
Multa ferens comissa patris, fortissim; heros
prostrauit Sueuas Misnensi Marte cohortes,
Et bis Casareas aquilas dare terga coegit.
Hanc memorabilem Sueuorū stragem ideo miserū hi-
bentius, ut Luca Misnia à nostra Lusatica discerneret.

Mox Tissemano maximis rebus pro patria &
salute incolumitateq; suorū fortissime gessit, Lipsiæ,
quō legiones in hyberna deduxerat, cum in templo S.
Thomæ nocturnis sacris feriarū nataliciarū festi-
CHRISTI interesset, percussore in incautū missos
quod cogitatio & mens principis religiosissim; rebus
di

diuinis intentata esset) mors indignissima oblata fuit. Biduo enim post ex uulnere expirauit, tametsi eo ipso die extrinsecum in epitaphio eius legimus. Quod cum Fridericus per iudicium accepisset, Lipsiam quanta potuit celeritate contendit, ibique corpus fratris in aede d. Pauli apostoli, olim fratrum praedicatorum discalceatorum, nunc Academiae, antesum, mum altare humari curauit, ad cuius dextram pile parietis uinctae sub effigie principis lapidea affixi leguntur in tabula chartacea Versus Eniacheus doctissimi illa aetate in Italia Vni dantis Aligherij Vni uini Florentini & P. L. Hetrusci patria pulsi, cuius etiam exstant tres de monarchia libri, tempore Ludouici Bauari imp. prorsa (ut Caesario verbo utar) oratione scripti. Epigramma totum, cum apud alios non satis emendate legatur, integrum hic & correctissimum, h. e. minime correctum sed originalissimum ponere non pigebit.

Tilmannus ego sum, me olim genuere parentes
 Albertus marchio legit Margaretaq' pia.
 Imperium titulumq' dedit Turmigia nobis,
 Marchia Lusatia, Misena ipsa potens.
 Quaeq' patet Vetus in planis Libonotia campis
 Et quae montano flumine Plisna lauat.
 Frater erat Fridericus idem Mauortius heros
 Pro patria mecum praelia dira tulit.
 Nam superare datum est nobis Victicibus armis
 Boemiae populos Saxoniaq' duces.
 Marchio de Brenburg Waldemar nomine dictus
 Agmine deuictus uncula nostra tulit.
 Ascanius princeps cecidit quoq' cuspidem nostra,
 Sed vitam supplex hic miser emeruit.
 Romulidum rexes Albertus, Adolphus & alter
 Non poterant nostras frangere Martemang.

Viribus o pietas nostris sed terga dederunt,
Caesareis opibus tunc ego diues eram.

Innumeri d' nostro cæsi sunt ense ducum,
Audentes patrios sollicitare deos.

Omnia sic vici, durum sed vincere fatum

Non potui, Lachesis quod dedit atra mihi.
Obiit illa mea crudeli pectora ferro,

Dum steteram cautus in medio ecclesiae.

Sic Victor victus cecidi. Virtute triumphos

Et laudes meritas non rapit ulla dies.

OBIT VIII. CL. IANVA: ANNO CHRISTI M.
CC LXXX. DANTES FLORENTINVS F. ANNO
CHRISTI M CCC VII.

De anno patratæ cædis, d' ab inscriptione hac
inter se discrepant Brotus d' manu scripta domus
Saxonica genealogia: ille septimum hæc octavum su-
pra millesimum trecentesium habet. Cum inscriptione
ne sentiam, temporum ratione ac collatione, d' res
hactenus expositarum serie moueor. Primo n. constat
ex Peucero, anno ducentesimo octuagesimo nondum mo-
tum fuisse ab Alberto contra filios bellum. Immo Adol-
phus imp. qui ob venditam seu Misniam seu Turingiam
Alberto suppetias venit, anno 1292 primum est ele-
ctus. Deinde prælium ad Lucam Misnie, cui interfuit
adhuc Tissemannus, constanter annotant, commissum anno
1307. Scribit præterea Peucerus non ita multo post,
quam trucidatus est Tissemannus, hostem quoque eius Alber-
tum Austriacum interfuisse. Certum est autem confossum
Albertum anno 1308. Facimus igitur cum Brotuso an-
num cædis eum, qui ab inscriptione, eamque secuto.
Camerano indicatur esse facti epitaphij, videlicet 1307.
quem etiam ponit Sifridus, qui illa ipsa tempestate
vixit, d' cuius chronicon in hoc eodem anno terminat
nono nimirum Alberti. T. imp. secundo Clementis V. p.

P. M. Ut ipse in praefatione testatur. Nec impedit, quod in genealogia annus 1308 ponitur. Apparet enim autorem eius, quisquis fuit, non ab ipsis cal. Januarij seu festo circumcisionis, sed ut quidam faciunt, à festo natali-
ciorum, h. e. diè octavo calendas Jan. novi anni exordi-
um duxisse. Cum igitur bido post natalem Christi, seu
cero teste, animam efflauerit Tissemannus, in annum octa-
vum id referre maluit.

Monumentum Tissemannj, quod in templi Veteris nunc
destructi choro, ante aram maximam, fuerit olim extrinsecus
in pomœrio, à monachis novum chorum edificaturis aper-
tum scribit Brotus, exemptisq' ossibus, cranium etiam tum
flava & proluxa coma fuisse decorum. Addit autem
ossa rursus in novo choro ante altare summum humo esse
mandata. Hodie tamen caesariem illam cum cruribz
& tibiz praelongis, in fisco academiae asservari audio,
cranio & ossibus reliquis distributis in Vicina aliquot
oppida, quorum ciues, quod notum sibi & carum
Tissemanni nomen, grata iucundaq' memoria adhuc
recolerent ac prosequerentur, ea experierant. Sed
de hoc quoq' monumento Fabricij Versus ex itinere
Chemnicensi ascribo quæ tales sunt.

Hic quoq' dum noti lustramus singula templi,
Repperimus male caese tuum Dicemane sepulchrum
Tyrrhena titulum cui Dantes exul ab Urbe
Condidit, atq' notis factum signavit Hetruscis.

Ex quibus illud quoq' colligitur, præter Latini-
um, quod posuimus, aliud etiam Hetruscum ibi Tis-
semanum habere epitaphium, id quod index quoq'
itinerum Fabricij minuit.

Chronicon Misnense unicam ei tribuit Uxo-
rem Guttam Bertoldi comitis Hemmbergensis filiam,
ex qua tamen liberos non sustulit: genealogia An-
haldina

haldina Helenam Johannis T. electoris Brandeburgi,
quem hostem fratribus fuisse supra memoraui, filiam,
secundam Tissemanni uxorem fuisse asserit. Eam chroni-
con Wittenico III Tissemanni patruo nuptam fuisse tradit.

Ad quos hodie vulgo subornati militis sicarii perti-
neat suspicio, non est obscurum: à Philippo tamen Nassau
se esse pecunia conductum et summissum opus fuit. Quo
modo d. Fridericum existimasse, non ita multo post in-
tellectum est, qui cum in postremo praelio, quo deletæ
sunt hostium reliquæ (Garlon eumq. secutus Brotu-
fus hoc quoq. ad Lucam Misnicam commissum a iunt)
conspexisset in acie Philippum, dixit, se penas sumtu-
rum de perfido ducore Nassouio, cuius fraude frater
suus interfectus esset, moxq. Deo iustos conatus adiu-
uante, sua manu eum obtruncauit. Nec longum tem-
pus intercessit, cum Albertus T. comes imp. non ad Rhe-
num, ut pleriq. falso scribunt, sed, ut Lauatherus de-
monstrat, procul à Rheno super colle quodam (quæ-
les Germani rfeine appellant Vicino vocabulo, ex
cuius ambiguitate profluxit error) in Ergauia, ubi

Limigst. ledm nunc est monasterium campi reay ab Uxore Alberti
conditum, ad Ursam fl. qui Rheno tandem miscetur, à
fratris Rodolphi filio Johanne pene puero, cui tanq.
prodigo Sueuie administrationem ademerat (aliq.
hæreditatem paternam petenti sertum Viride à Cæ-
sare pro ea missam scribunt) eiusq. nobilibus et
familiaribus occisus est anno 1308. 24 April.
uel secundum Albertum Argentoratensem d. alios
calendis Maij. Et paulo ante pulso prorsus ex
Misnia eig exercitu Deus se defensorem esse iustæ causæ
ostenderat. postea cum in Turingiam duxisset Fridericus
Victis fratre notho d. Erfordiensibus, Uniuersam recu-
perauit, plensq. Urbibus ac familijs nobilibus libenter
iusti ac felici principis imperium accipientibus.

Albertus pater iam senex intra Urbem Erphordiam sese abscondidit, ubi penas dedit libidinum & crudelitatis, in extrema & contemptu summo tandem mortuus anno 1315 de quo consentiunt chronicon & Peucerus, ibidemq' sepultus in eade beatae Virginis, quam cum alijs plurib; liberaliter dotauerat. Huic Alberto genealogia manuscripta praeter imperatoris filiam & Cuneundin ab Eisenburg & tertiam etiam uxorem assignat Adelheidem comitissam Casse-lensem. Appellatur autem Albertus Lusatie quoq; marchio, cum in chronico Misniae, tum in genealogia Anhaltina, sicut et Misniae & Landesbergi, Usitato ut opinor, more, quo pluribus Unius & eiusdem familiarie principib; communis tribuitur titulus omnium regionum, quos singulos possident singuli.

Toto bello, inquit Peucerus, nullam ditionis partem amisit Fridericus praeter Lusatiam inferiorem, q; Bohemi exciti ab Alberto Austriaco occuparant, dum tumultus Turmigos Erfordiensium & comitis Vinariensis compescit Fridericus. De hac eos in tam dubio & perturbato rerum suarum statu non irritandos esse censuit, praesertim cum post Victoriam Urbes, quae antea imperij fuerant, Aldeburgum, Cygneam & Chemniciam retineret. Sed hic cum Peucero non concordant chronicon Misniae & genealogia Anhaltina. Sublato iam Tissemanno Lusatie marchione, ut habet chronicon, cum Erphordiam obsideret Fridericus, repetiturus Ehardipergum (quem Hektorisbergium vocat Garlon) Friburgum Landesbergum, Dangerhusam, Delicium, aliasq; arces & possessiones, quas pater Albertus civitati partim vendiderat, & quidem in diem, partim oppigneraverat, Voldemarus huius nominis primus elector Brandeburgensis, cognomento illustris, Peucero e stirpe Alberti Ursi ultimus, cum nihil minus metueret Fridericum

Luff box

dericus, multas Urbes & arces Lusatiae inferioris perfide
occupavit, idq; anno 1317, si genealogiae Anhaltinae credimus.
Cnemiander habet annum 1294. Peucerus & Fabricius
supputationem mox audiemus. Cum autem Hainum quoq;
ad Roderam situm non procul à ripa Albis obsidione cinctus
set, quosdam ex suis submisit, qui noctis silentio Urbem conscen-
sis clam manibus ceperent. Oppidani detectis insidijs,
hostes furtim in Urbem descendere permittunt ingressos tri-
ginta comprehendunt. Id cum rescivisset Fredericus, laetus
rei eventum Hainum properat. Cumq; relicto à tergo comi-
tatu reliquo ipse auditate visendi paucis stipatus equi-
tibus praecessisset, in hostes incidit, à quibus interceptus ad
Brandepurgensem adducitur, qui eum aliquandiu captivum
detinuit, nec prius dimisit, quam ditione Lusatiae inferioris,
occupatisq; in ea à Voldemaro locis, suo & heredum no-
mine renunciasset, triginta item millia marcarum argen-
ti perciperet, & Haini captos suae lytro reddidisset.
Filiam etiam suam Elisabetham Anhaltino promittere
est coactus, quia tamen is, quod ab hoc matrimonio pu-
ella abhorreret, non est potitus. Centies mille argen-
ti maris damnum Frederici aestimatum est. Atq; ita,
inquit Brotus, Lusatia inferior à marchionibus Mis-
siae ad Brandepurgenses pervenit. Ad hanc histo-
riam alludit Fabricius libro tristium seu tumulorum sub
leumate CONSULIS, his Versibus.

Qui tacitus placida recubans hic conditur Urna,
Hac Veteri Glycius consul in Urbe fuit.

Ad cuius princeps Fredericus maena captus,
Qui tulit à morsu nomina mira gena &c.

In templo tamen Hainensi epitaphium Georgij Glyt-
cos. anno 1549 defuncti, quod cum Frederici Keyzenho-
ij praefecti eodem anno mortui epitaphio in una & eadem
tabula legitur, posterius hoc distichon non habet.

Peucerus Lusatiae à Voldemaro occupatae non
meminit. Vix, inquit, debellatum erat cum exercitibus
imperatorum, quando in novae Fredericus calamitates
incidit.

incidit. Jam florentem enim Dñihil hostile metueatē cepit
 marchio Woldemarus. Nec satis constat, quā de causā, quī
 būsque factum id sit occasionibus. Sed hūc poposcit
 marchio oppida aliquot, de quibus cum literas adferret
 ad nobilitatem Misniam, negant nobiles se literis cre-
 dituros esse, ac iubent certo die ipsum principem addū-
 ci in locum certum, ubi coram eius Volūntatem cognos-
 cant. Interea ita se parant, ut cum adduceretur do-
 minus, eum hostibus eriperent. Hoc consilio Misnica
 nobilitas Dñm principem feliciter liberauit, Dñm Viciſſim
 Woldemarum comprehensum abduxit in arcem Alde-
 purgensē anno 1313. Hactenus Peucerus. Me-
 minit huius rei Dñ Fabricius in Friderico his
 Versibus.

Lusatiae populis dum vult succurrere praeceps,
 Ad ripam capitur redere rubra tuam.

Est referenda Viris pleisensis maxima terrae,
 Gratia: turba suo fida reperta duq̄ est.

Quorum opera liber, captos intercipit hostes

Consulit Dñ thalamis Elisabetha tuis

Idem Fabricius in animalibus de Friderici captiuitate
 narrat ante annum 1312.

De liberatione Vero hac prorsus silent chroni-
 con & Brotus. Ac fortassis acciderunt haec ante, cum
 ex patris carcere liberatus est Fridericus, ut ex Er-
 phordiensium annalibus supra retulimus. Woldemar-
 um etiam Volfgangus iustus Lusatiae inferioris march-
 ionem vocat. Ut non temerè scriptum à Brotuso
 Videri possit, hoc pacto tunc Lusatia inferiore poti-
 tum Brandepurgensem, à quo fortè illa mox defici-
 ente stirpe mascula, Unà cum superiore ad Bohe-
 mos deuoluta est.

Porro

Porro Fridericus ad magnam peruenit aetatem, mortuus anno 1326, sepultus Hsenae extra Urbem in paruo sacello S. Catharinae sacro, Unde in arcem Grotanam translatum est monumentum, cui hi rudes Versus inscripti fuerunt.

Ecce Fridericus cultor Virtutis, amicus
Pacis, conditur hic, stirps imperialis, & illic

Fulgeat iste pius marchio Landgrauig.

Der Fridige. Stirps imperialis dicitur, quod Friderici II. imp. ex filia nepos esset. Cognomento magnanimus appellatus fuit, secundum Rosam: fortis secundum Fabricium: magnus, secundum Garzonem, ob res gestas, Virtutis bellicae & Victoriarum fama tantam sibi auctoritatem & estimationem peperit, ut S. Martinus Lutherus dicere solitus sit, si quando in Turingia Fridericus induisset calcaria, sonum eorum seu timitum in Francia fuisse exauditum. Prima Uxor Agnes dux Carinthiae, soror reginae Alemaniae, filium ei peperit Fridericum non diu superstitem. Dicitur is fuit cognomento claudus, & anno 1315 in oppugnatione arcis Luencanae prope Lipsiam sagitta traiectus est, atque in caenobio Viterocessensi, cui Ruspam oppidum dedit, conditus, idibus Ianuarij. Haec Fabricius. & eiusdem rei in Friderico patre meminit, hoc disticho.

A missis Luencae Friderice ad maenia natum,

quem tulit ex alto missa sagitta loco.

Der ruffte. Ex secunda coniuge Elisabetha comitissa Arnesbachense alter eiusdem nominis natus est, grauis postea cognominatus, Mechtildis Ludouici imp. filiae maritus, cui pater non laboribus solum multis curisque confectus, Verum etiam senecta iam effectus, omnem suam ditionem gubernandam tradidit, Turingiam nimirum, Misniam, huius

huiusq' partes Ostlandiam & terram Plisnensem. Ab hoc
Friderico graui descenderunt, qui soli hodie reliqui sunt
Augustus elector huiusq' patrueles Joh. Fridericus & Joh.
Guilielmus fratres, duces Saxoniae, landgrauus Turmigi-
niae & marchiones Misniae.

Tissemanus igitur & Fridericus fratres postremi
fuerunt Lusatie marchiones ex Cunradi posteritate: Ut
cunq' de Bohemis & Brandeburgensibus res se habeat.
Garzon scribit, haud multo ante mortem Henrici
patris (sic enim Dietericum tertium vocat) Feden-
cum imperium adeptum esse, atq' ab omnibus qui Lusatio-
rum, Misnensium & Libonothanorum summum obtine-
bant gradum principem vocatum, fratrem vero Tis-
semanum, quem Theodericum ipse vocat, sicut Dio-
therum paralipomena Urspergensis, in impendio socium
atq' adiutorem dictum. Cum quo facit & Peucen-
de Friderico aduerso oratio, quae Fridericum pri-
mum cum fratre Dietmamo Mysorum regionem &
Lusatiam inferiorem, deinde solum Turmigiam & Mys-
orum regionem tenuisse ait. Sed chronicon Misnense
& inde contexta & Hedwigis genealogia constanter
Tissemano marchionis Lusatie titulum tribuunt, quo
demum truncato, fratri Friderico, ut mea fert
opinio, nec refragatur chronicon, ad Misniam Lusa-
tia & mox Turmigia quoq' accessit. Fuitq' Fri-
dericus in ordine vndeicesimus, Tissemanus duode-
uicesimus, patruus vero horum Dietericus decimus
septimus Lusatie marchio.

Tissemano marchione anno 1299 conuentus
Sorauiensis per dominos à Dobyn in honore S.
Johannis baptistae fundatus est, ut Cnemiander annotauit.
Ad //

Additur ab omnibus d. tertius frater Henricus
maritus Hedwigis filiae Henrici III ducis Uratislauien-
sis in Silesia, quae post mariti mortem Othoni Anhal-
dino comiti nupsit. Hunc stemma d. Hedwigis, quod
in membrana Latine exaratum habeo Aldeburgensem
landgravium nuncupat, eiq' tribuit filium Fridericum
2. uxorem, quem legenda Henricum vocat. Fabricius
etiam Henricum marchionem Alberti landgravi filium
um Aldeburgi habitasse scribit, obiisse anno 1299, se-
pultum in Veterocella, ubi et Fridericus eius filius sit
reconditus. Chronicon Misnense d. genealogia Anhal-
dina sine heredibus mortuum d. Cella in Misnia se-
pultum tradunt. Et chronicon quidem eum primo
omnium a patre Alberto ope marchionis Brandebur-
gensis d. Anhaltinorum, ditione sua in Misnia (quam,
cum nollet amplius spectator esse flagitiorum
patris, nicolarum consensu occuparat) exitum esse ait,

Marggraff atq' ideo marchionem marchia carentem cognomi-
natus fuit. Tametsi Fabricius Admorsum sed postea
Landh. aliquanto hoc cognomen adeptum inquit cum inquit.

Occidit interea fato miserandus Adolphus,

Nomen ab amisso fers Friderice solo.

Genealogia vero Anhaltina Misniae d. Lusatie marchionem facit, vocatq' fratrem consanguineum Friderici
d. Tisemani, cum tamen Siffridus disertè scribat,
Margaretam imperatoris filiam Alberti genuisse
tres filios, Henricum, Fridericum, Ditericum.
Addit autem genealogia Henricum anno 1240.
ab Ottone pio marchione Brandeburgense Johanne
nisi T. electoris Undecimi fratre ad Mittenwald-
dum Vicum d. Lusatia spoliatum, atq' inde cognomen
sortitum. Cūquēnnō item post, h. e. anno
1244 Henricum auxilijs Hiltebrandi artiftis
Mag.

Magdepurgij instructum in marchiam invasisse, iterum ab Ot-
 tone inter Brandepurgum & Plauam profligatum multis
 multis suorum captis, nec paucioribus, ponte plauense fa-
 gientium pondere subsidente, in Haueło submersis. Sed
 Videndum hic, ut tempus congruat. Chronicon uirginu
 nicipali Saxonico praefixum narrat, anno 1240, in-
 perante Fridrico secundo, Willebrandum Magdepurgen-
 sium antistitem, inter Johannem Brandepurgensem &
 Ottonem Misnensem marchiones, funesum conflasse bellum
 quo marchia longe lateq; sit vastata. Genealogia An-
 haldina hoc anno à Johanne primo electore Brandepur-
 gio Vilebrandum suu Hildebrandum cardinalem & xij^m
 Magdepurgensium antistitem, qui cum Alenharo Halber-
 statensi in Veterem marchiam Soltuedelensem excur-
 sionem fecerat, ad Bessam fl. inter Stendelum & Solt-
 uedelum victum scribit, & saucium aegre fuga elap-
 sum, Memhardum vero captum. Scribit & Hü-
 brauius lib. 16. ad Venceslaum monachum quartum
 Bohemorum regem Pragae Venisse Ottonem & Jo-
 hannem Brandepurgenses marchiones, oratum ab eo
 auxilia contra Vilibrandum Magdepurgensem &
 Ludolphum Halberstadensem pontifices, cum quibus
 pertinacia praelia atq; mutuis cladibus exitiosa con-
 tinuabant. Regem tum cognationis & mentorum,
 tum Veteris familiaritatis memorem, q in eodem
 secum contubernio à Premyslao patre educati illi
 fuissent, peditum tria millia & trecentos equites
 subsidio illis misisse. Accrescentibus Virib. animos
 qq; marchionum sic se erexisse, ut aduersarios suos,
 pontifices, Ulstro ad pugnam lacerarent, qua ad Bj-
 sam fluium inita, marchiones superiores euaserunt,
 alterumq; praesulem in pugna interceperunt, altero
 una

Unâ cūm Henrico Misnense marchione per fugam elapso
(Hæc de Ottone cūm telo narrat Brotufus) Postea Henricus,
ut Venceslaum ulcisceretur, filium eius Otogarum. II. consilio
et auxilio iuuit, cūm is patrem regno exuere conaretur, ut
libro superiore attigimus. Saxonum chronicon antistitem
Magdepurgium, qui socium haberet marchionem Misnen-
sem anno 1238 in ponte Plauenſe ab Ottone Bran-
depurgio victum refert. Quæ omnia ipsi, qui ex pro-
fesso marchionem Misnensium et Brandepurgensium fa-
milias describent, concilianda et diiudicanda relin-
quimus. Genealogia manuscripta magis etiam uari-
at. Quatuor enim Alberto attribuit filios, quorum
tertius Apecel dicitur spurius, nimirum landgra-
uius in Dennenbergk, quod modo Dannebergum, modo
Tanbergum vocat Fabricius: quartus Henricus
marchio Misnie et Osterlandie, gener Erici ducis
Slesie, pater FridERICI cognomento Pſuo Land-
marchionis Misnie et domini Aldepurgi. Ve-
rum in presentia ista hætenus.

Cæterum, qui in locum Alberti coniunctis electo-
rum suffragiis surrogatus est Henricus VII comes
Lucemburgensis, Misnica bella, auctore Peucero, sustu-
lit, his legibus, ut Fridericus ad morsus Turingia
et Misnie possessione integra contentus, relinqueret Lu-
satiam inferiorem Bohemis, qui in belli societatem ab
Austriaco, ut dictum est, accipiti, iam ante eam abrupue-
rant. Collocarat autem Henricus imp. in regnum Bohe-
mie, eiecto consensu pſcerum Henrico Carinthio, filium
suum Iohannem ex Margareta Henrici Braban-
tie ducis filia natum, desponsa ei Elisabetha fi-
lia Venceslaj senioris regis Bohem, nepte Rodol-
phi imp. Et Iohannes superiorem etiam Lu-

Lusatiam orbatam antiqui stemmatis Brandeburgici Principibus cœu postliminio, ad regnũ redũxit, Ut postea dicetur. Ita Utriusq; Lusatia accessione eodem tempore Bohemia creuit. Cum quã dominij mutatione hũc quõq; librum terminabimus, proximo de Brandenburgensibus, quibus post Primiſslauũ Ottocarũ II. Bohemũ paruit Lusatia superior, prosecutũr.

LIBRI QUARTI LUSATIAE
FINIS.

Primislaum Ottogarum II. Bohemum Romanum imperium affectantem Ottonis Brandeburgum suffragium donatione Lusatie superioris emisse, Penicernum secutus, libro tertio dixi. Ab eo iter tempore Lusatia superior paruit marchionibus Brandeburgensibus posteris Alberti Ursi, e Veteri stirpe Ascania, usque ad Ultimum Voldemarum. Etsi autem, quo tempore primum commentarios hosce institui, supersedere statueram texendo marchionum Brandeburgensium Lusatie dominorum catalogo, cum quod Uniuersus ille exscribendus foret de secundo libro genealogiae Anhaltinae, tum quod non implicatam haberet principum illorum historia multam superioris Lusatie mentionem: in praesentia tamen, ne quo ceu hiatus offendatur lector, marchionum illorum seriem quanta maxima potero breuitate percensebo, tametsi amorum et personarum ratio apud Brotisum admodum perturbata est et perplexa.

Albertus I. cognomento pulcher, Ottonis cognomento diuitis et magni, marchionis Nortmarchiae, id est, Soltuedelensis, comitis Ascaniae Balensteti et Volpae, domini Berenpurgensis filius, quem a Lothario II. Saxone imp. Innocentio II. Pontifici Romano, contra Petrum Leonem antipapam cum valido exercitu auxilio missum, Romani, quod ex eadem Berenpurgum et sapia ortum agnatione Ursinos suos attrahere audirent, Ursum cognominarunt: is ergo Albertus compatre suo et patre adoptiuo Primislaono Brandeburgensium marchione eodemque Ultimo

Venedorum rege, qui sacro Christiani baptismatis fonte ab-
 latus Henrici nomen assumpsit, Cunrado item PloLensi, qui
 Landesbergi ad Spream fl. resedit electore sexto, sine pro-
 le Vita defunctis, à Lothario, Cunrado III. & Friede-
 rico I. barbarossa imperatoribus, de feudo electoratus &
 marchionatus Brandeburgii inuestitus est. Huic Alberto
 ex priore coniuge Sophia Rineghense comitissa, quatuor
 fuere filij, quorum maximus Sigefridus Brandeburgensium
 primum presul, dein Bremensium antistes, minimus Henri-
 cus prepositus Magdeburgensis factus est. Secundus na-
 tu Otto patri in marchiam Brandeburgensem successit.
 Tertio Bernhardus seniori, cui pater ob memoriam S.
 Bernhardi, quo cum dulcis sibi fuisset amicitia, id nominis
 indij voluit, Fridencus I. barbarossa Herbipoli anno
 1180 (de quo consentiunt Fabricius, Auentinus &
 narratio Melanchthonis turribus Vitebergensibus impo-
 sita, tametsi 1169 habet Brotusum) electoratum &
 ducatum Saxonie, Vespthalie & Angarie Henrico
 Leoni exauctorato ademptum dedit, propagavitq; is per
 filium Albertum lineam Veterum Saxonie ducum &
 electorum ad ultimum usq; Albertum, quo anno 1422.
 ut prater Brotusum tribus locis & Fabricium testatur
 monumenti in ade Franciscanorum Vitebergensium inscrip-
 tio sup masculis haeredibus defuncto (incendio enim
 in arce loca, ubi locj Venationi uacabat, exorta, per-
 terrefactus letaliter agrotare cepit) dignitas e-
 lectoris à Sigismundo imp. in familiam marchionum
 Misnia & landgrauiorum Turingie translata est.
 Ab eodem Bernhardus duces Leopurgenses inferioris
 Saxonie Vespthalie & Angarie usq; ad Franciscum
 adhuc superstitem descenderunt. Alter Bernhardi huij
 filij Henrici eidem barbarossa beneficio, pinc pnceps Anhaltin
 creatus est.

Otto

Otto I. Ursi filius octauus in ordine elector Bran-
depurgius, anno 1180 Leninum monasterium, duobus à
Brandepurgo milliaribus Benedictinis Cisterciensis socie-
monachis fundauit, cui territorium, quod altam Lanch-
am vocant, in marchia Brandepurgense, à Primissao
anadocho siue susceptore suo, ad sacrum baptismi fontem
sibi donatum addixit, ibidem sepultus. Huic successit
filius Otto II elector nonus, qui piam crucis militiam
Argentorati professus, cum Henrico VI imp. in Palestinam
contra Sultanum Saracenorum Hierosolymas tenentem
expeditionem fecit. Is, quo tempore ab antistite Magde-
purgio, nescio qua ex causa diris deuotus sacris arcebat
inter cenandum multa in auctoritatem anathematis iocatus,
magis etiam illam eleuaturus: Excommunicati, inquit cla-
rum ridens, Vulgo extremè adeo feruntur esse contemti,
ut ne canes quidem frustillum carnis à tali aliquo ob-
iectum accipere dignaturi sint: id Verbum Utrum
Verum sit, nunc adeo experiri in mentem Venit; simul
que de patina sublatum carnis, quàm ipse Vesceretur
frustum cani obijcit, quod cum leuiter solummodo id
odoratus ceu nauseabundus recederet, nec ad gust-
andum adigi pacto ullo posset, princeps simul ad-
miratione, simul etiam pauore affectus iubet cubi-
culum suum, ut conclauem canem includat, nec
præter illam ipsam, quæ fastidierat, carnem, escæ
quicquid illi præbeat. Post triduum ipse canem
reuisit, carnemque intactam, & bestiam quam remotissimè
ab illa cubantem offendit. Agnoscens igitur non de nihilo
sacris & Christianorum hominum societate sibi interdictum,
sequi adeo communionem ecclesiæ exclusum in æternæ salu-
tis

tis versari discrimine: cum antistiti satisfecisset, absolutionem
 & interdicti laxationem impetrauit, atq; ita ecclesiae reconcilia-
 tus est & Henricus insertus. Mortuus sine heredibus anno 1206.
 3 non Vlis & Lenihj sepultus, successorem accepit fratrem
 Albertum .II. electorem X, cui Mechtildim marchionis Lūs-
 satiae filiam nuptam fuisse scribit Brotusius: quis autem
 marchio ille fuerit non exprimit. Hinc natae filiae tres,
 quarum maxima matri cognominis Ottonij .I. in ordine du-
 ci Brūnouicensi, Henrici Leonis filio, superbi nepoti,
 nigri pronepoti quarto eius nominis Romanorum impe-
 ratori: media Hedwigis Ottoni marchioni Misnensi,
 Cunradi Xij Lūsatie marchionis filio: minima Bea-
 trix, Hermano Turmagine & Hassio landgrauio, Ludo-
 uici .VI. (Eberus quondam numerat) & S. Elisabe-
 thae filio decessere. Alibi tamen^{ex} Crantio Alberti Vrsi
 filiam Hedwigem, Ottonis Misnensis uxorem facit ge-
 nealogia Anhaltina. Concessit in fata Albertus .II.
 anno Christi 1221, gubernationis duodeuicesimo (quam
 in annus obitus fratris Ottonis .II. reclamatione) sepultus
 in Lesinensi cenobio, cui à patre Ottone primo fundato
 & inchoato ipse cum fratre Ottone .II. supremam ma-
 num imposuerant. In huius Alberti tempora Budissinen-
 sis cenobij incidunt exordia, ut in fine libri huius pa-
 tebit. Filios reliquit duos Johannem .I. & Ottonem
 cognomento piūm, quibus impuberibus sub tutela Alber-
 ti Saxonis & Henrici, Anhaltini Mechtildis ma-
 ter Vidua ditionem administrauit laudabiliter, eamq;
 emtis arcibus, Urbibus & territorijs nonnullis ampli-
 ficauit, mortua anno 1255, uel quadriennio ante,
 & iuxta maritum sepulta.

Johannes hoc nomine primus, post patrem Al-
 bertum .II. factus est Elector XI. Scribit Brotusius
 bello Misnico, magno illo & diuturno, hunc Johannem
 .I.

1. Una cum Rodolpho 1. Bernhardi iunioris filio Saxoniae VII viro, nec non Bernhardo Anhaltino comite Ascanie & domino Berenpurgense Rodolphi fratre, suppetias tulisse, & per exercitum & per se Alberto Turingie landgraviō contra filios Fridericum aduersum & Tissemannum, subditamq; his duob; Lusatiam inferiorem, longē lateq; vastasse, ut superiore libro meminimus. Tandem commissis aliquot inter marchiacos & Misnenses praelijs, rem ita compositam, ut Fridericus aduersus Bernardum & Sigefridum Anhaltinos captos dimitteret, Johannes vero, Brandepurgius Htelenam filiam Tissemanno secundam uxorem daret, sed incidit hic quoq; temporum discrepantia. Mox. n. subdit Brotius Johannem 1. anno 1266 prid. non. Aprilis mortuum & in Chorinensi canobio à se fundato sepultum esse. Quo tempore, si puerero fides, nondum fecerat bellum filius Albertus. Ab eodem Johanne 1. emponium & tres mercatores accepere Francofurtenses.

Frater Johannes 1. Otto pius marchio Brandepurgensis uxorem habuit Beatricem, Odoacri regis Bohemi Cntellie Premislaum Ottogarum eius nominis primum, tertium in ordine regem filiam natam ex Diterici comitis Vetingiensis filia Hilda, quam Adelam vocat Fabricius sub anno 1211, & Othonis diuitis filiam Diterici Weissenfellsensis Misnie & Lusatiae marchionis sororem facit, ut et Olomucensis. Inter hunc Ottonem & Henricum Misnensem quomodo belligeratum sit, libro proximo retulimus. Suscepit autem contra Saracenos bellum medijs aestatis feruoribus anno 1266. Sed cum illi nusq; pedem figerent, nec praelij copiam ipsi facerent, per Scythiam & Dardaniam domum rediens, monumentum expeditionis suae nouam arcem

Brandepurgj nomine in Prussia excitavit. Nec ita multo
 post Neobrandepurgi ad Tollensum fl. ubi residebat, (hodie
 id ad ducum Megalopurgensium ditionem pertinet) in
 morbum incidit, cuius vi superante die quodam dominica
 modo sacris Christianorum mysterijs procuratus, inter ma-
 nus ministrorum suorum collapsus exspiravit anno 1267,
 sepultus Strauspurgi apud predicatores. Meminit D.
 Cromerus lib. 9 Brandepurgi Urbis in Prussia condi-
 tae, in memoriam marchionis Brandepurgensis, eodem
 fere tempore, quo Ottogarus II. rex Bohemia expedi-
 tionem in Prussiam suscepit, ibique Aenea Silvius teste,
 Conigespergum h. e. montem regium arcem & oppidum
 condidit. Olomucensis Ottonem Brandepurgium, quem
 Ottogarus II. Prussiae expeditionis comitem habu-
 it, ex sorore eius natum fuisse scribit.

Et si autem elector non fuit Otto pius, satis
 tamen apparet hunc esse Ottonem illum, quem Lusa-
 tiam superiorem à Bohemo accepisse Peückerus memo-
 rat. Nullum enim Ottonem alium, qui in Ottoga-
 ri II. regnum incidat, reperiō. Nec sane Peückerus
 electorem Usipiam diserte nominat, licet innuere
 videatur electorem fuisse, cum suffragium eius
 hac quasi mercede redemptum asserit.

Monumentum horum duorum marchionum fo-
 hannis & Ottonis in Lusatia superiore est cenobium
 Vestalium Mariæsternum Camicio Vicinum, funda-
 tum ab ijs anno 1264, ut Cnemiander annotavit.
 Aliter tamen Fabricius lib. 2. annalium Misnae
 Urbis, cuius Verba ascribo. Anno 1290 praesul
 (Misnensis) Vuitigo sera ductus penitentia, quod
 dioecesim suam bello exhausserat in Lusatia, cenobi-
 um Mariæstellam, duobus à Budissina miliaribus con-
 dit, cuius procuratorem, ob formam religionis (Cister-
 cianae)

ciana) comittit abbati Veterocellensj'. Vitiqonis paulo post bis faciemus mentionem. Būdissinensium annales anno 1284 cænobiū Mariastellense excitatū tradunt. Eius Vestalis maxima paræciæ Camitiane conferendæ potestatem habet. Incidit et in tempora fo-
hannis .I. electoris D. Ottonis pij fratram, cænobiij Gorlicensis fundatio, quam D. Eneminder non marchio mi Vnj, ut inscriptio chori, sed marchionibus ascribit. De eo in calce libri huius dicemus.

Porro Ottoni pio Beatrix Uxor quatuor peperit filias, Johannem cognomento Pragensem, quod Praga in aula nūj sui materni educatus esset, qui post pascha eiusdem, quo pater obiit, anni, Marsburgi in ludo equo-
ri, quo nobiles cataphracti hastis inter se concurrunt, hasta uulneratus nocte insequente periit, Lenij sepultus: Ottonem item longum uel magnum, de cuius posteritate inferius paulo dicendum erit: Albertum .III. D. Otto-
nem paruum, omnes marchiones Brandeburgenses: filias præterea duas, quarum maior Cūnezūdis anno 1264 Praga apud auum Odoacrum Belo, Basile regis Pannoniæ, D. Elisabethæ landgraviæ fratris filio, D. hoc mortuo duci cuidam Brūnouicensi, Lunæburgensi, minor Mechtildis Barnimo Stetinij D. Pomerania duci nuptum collocata est.

Redeo nunc ad Johannem .I. electorem. Hic ex priore coniuge Jutta Voldemari regis Danici filia, Ericij & Abelis sorore, quatuor habuit filios, omnes ordine electores, præter minimum natū Eni-
cū Maadepurgensium antistitem. Patri successit Johannes .II. elector XII. D. quindecim post obitum eius annos regnavit, mortuus anno 1281, & apud patrem Choring sepultus. Cum Uxore Hedwig seu Garburga Nicolaj principis Venedorum, Pome-
ranorum & Verla filia, ex qua nullos suscepit
hæ

haeredes, primisslauiæ canobium fratrum prædicatorum fundavit. Atq; hic fortè fuit Johannes Brandepürgius, quæ cum Alberto Turmigiæ contra filios se coniunxisse Gar: Lon & Brotufus tradunt. Nam quod de Johannis filia Tissemano desponsa, ut uult Brotufus, obijci potest, ad id superiore libro ex Misniæ chronico respondimus.

Anno 1272 conuentus iudicis Bûdissinam, in quo Brandepürgij Johannes, Otto, Conradus, fratres marchiones, per arbitros litem diremerunt cum præsule Misnensi (Witigone .i. gente Camenitio in ordine xxv) propter eas villas, quas rex Boëmia præsuli ademerat, & maioribus Marchionum dederat, estq; satisfactum voluntati præsulis. Fabricius initio lib. 2. annalium Urbis Misnæ.

Anno 1273 quo Rodolphus Habsburgius Octob. 12 Romanorum rex electus est scdm Alb. Argent. conuentus canobitarum Laubensis, Cnemandro auctore, per ciues eius Urbis, in honore S. Crucis & Mariæ Virginis, consensu Johannis Brandepürgij & Lusatiæ marchionis, fundatus est.

Anno 1281 nouum Gaterslebum obsedit Ericus Brandepürgius, xxvty Magdepürgensium antistes, ad quem frater marchio Brandepürgensis cum auxiliariis copiis accessit. Durante obsidione, principibus Caluam relaxandi animi gratia expacatis, obsessi nobiles eruptione ex arce facta, multos equenos aliosq; milites coperunt, quos cum marchionem redimere oportet, antistes Marchiam Lusatiæ eo nomine oppugnare coactus est. Nobilium capitaneus baro erat Falco dictus, qui ob hoc factum postea Magdepürgi iussu marchionis in æde S. Pauli trucidatus, indeq; in plateam crinib; protractus est. Hæc Saxonum chronicon.

Decimū tertium electorem genealogia Anhaltina
facit Othonem cū telo, Johannis. II. fratrem, primi fili-
ū. In diagrammate libri secūdi D alibi quoq, hūc
Othonem post mortem demū fratris Cunradi. I. digni-
tatem electoris consecutū tradit, cū tamen in eodem di-
agrammate Otto septimū Cunradus octavus ab Urso
elector numeretur. Cognomen inde sortitū ait, quod
anno 1280 in obsidione Staffurti (quā Urbem
non ita pridem bello captā antistiti Magdeburgensi at-
tribuerat Fridericus. II. imp. cū Henricum Anhalti-
nū Bernhardi iūnioris patrem respexisset antea)
sagitta ictus, ferramentū huius annū integrū ca-
piti infixū circumtulit. Addit, rexisse provin-
ciam annos XXX, obisse sine heredib, Bernuāldi
anno 1308: quorū alterū antecessoris, alte-
rū successorū mortis tempus refellit. Sepul-
tus est Choring. Siffridus scribit anno 1304 con-
tra Albertū. I. Austriacū imp. Rodolphi Habs-
burgi. F. cū Venceslao. II. Ottogani. II. F.
Bohemorū rege sese coniūxisse, marchiones Bran-
depurgenses, Othonem cū telo D Hermanū
longū, Alberti imp generū.

Anno 1284 Otto D Cunradus marchiones
Brandepurgj Reppinj Būdissinensib, dedere diploma,
quō concedunt ciuitati, ut Venum proponendis re-
bus promercalib, domū extruat, eaq, ut ciuita-
tes alie, utatur, hac tamen conditione, ut marchio-
nib, quōtannis decem argenti signati marcas eo
nomine pendat. Eodem anno Violatā concordia-
m inter Ericū Magdeburgensem D Viti gonem
Misnensem, quos supra memorauimus, Otto D
Cunradus marchiones Brandepurgj resarciunt,
non

Anno 1294, referente Cnemiandro Otto marchio
Lusatiae & Brandeburgi Laubensibus iurisdictionem superio-
rem in ipsorum territorio concessit, & ut binos iudeos
paribus secum censibus ac oneribus habitantes retinere
ipsis liceret, indulsit.

Obrugg
nicht hind
laber den
weiss allem
ihossam den
emidung

Quartus decimus elector numeratur Conradus I.
Johannis I. F. Johannis II & Ottonis cum telo frater,
qui annis grauis obiit 1304 Choring sepultus, cum ex
secunda coniuge Sophia regina Danica quinque filios suscepisset
Johannem III, Conradum II Marianum Teutonicum
in Prussia, Ottonem templarium, & Henricum cognomen
to exulem & Voldemarum I. Prima Conradi ux-
or fuit Constantia filia Premissi I. ducis maioris Po-
loniae, Posnaniensis, postea regis Polonia, octauo regni
mense ab Ottone & Johanne marchionibus Brandebur-
gensibus ut habet Olomucensis, occisi. Cromerus
quoque initio lib. XI Premissum Poloniae & Pomera-
niae ducem, anno 1295 Gnesna regem creatum,
septimo uel octauo regni mense die Cinerum, insidijs
marchionum Brandeburgensium sublatum scribit, &
nominat mortis eius auctores Ottonem longum electo-
rem marchionem Cuius sit opinor dicere Ottonem cum
telo Conradi fratrem: longus enim elector non fuit
cum Ottone altero & Johanne Conradi fratris filijs,
ex Constantia Premissi regis sorore susceptis. Bro-
tufus Conradum ex Constantia nihil liberorum suscepisse
affirmat.

Conrado I. successit F. Johannes III. quindecimus
elector, qui annum tantum patri superuixit mortuus
Sandaniae 1305.

Johannem III excepit frater Voldemarus I. cognomēto illūstris, elector sedecim. Et uxorem duxit Agnetem, Hermani marchionis Brandeburgensis, qui Ottonis p̄, ut mox demonstrabitur, nepos fuit, filiam, non sine indulgentia tamen pontificis maximi, cum aliqui propter intercedentem agnationem & consanguinitatem incestu essent ex nuptiis: nec tamen quicq̄ ex ea genuit liberorū, præter filias duas Helenam & Catharinam Henrico & Magno Brünouicensibus fratribus anno 1319 nuptui datas.

Miechouiensis lib. 4 cap. 8 scribit, anno 1311 Vladislao lothico seu cubitali Poloniam gubernante, Voldemarum marchionem Brandeburgensem & Lusatiensem, tutorem sui ex fratre nepotis, Johannis marchionis, Brandeburgensis, Carolo Brüssie magistro, decies mille marcis latorum grossorum vendidisse Pomeraniam, Verum irritum contractum, quod ea res iuris Brandenburgensium non esset. Wolfgangus fustus Voldemarum Brandeburgi & Lusatie inferioris marchionem, Cunradi I. F. Vltimum electorem ex principum Anhalдинorum familia, ciuitati Francofurtensi ad Oderam priuilegia omnia confirmasse refert anno 1314, sub Ludouico Bauiaro imp.

Quomodo anno 1317 subacta Lusatia inferiore Fridericum aduersum cepit Voldemarus libro proximo audiui. Anno proximo 1318 Laubensibus de Villis ipsorum suburbanis roidarum seu operarum immunitatem diplomate concessit. Obijt anno 1320 in Vigilia natalis Mariae, Choring (Saxonum chronicon male coruiciam habet) sepultus. Alberto Argen-

gentoratenſis anno XIX obſiſſe ſcribit. Brotuſus cūm peregrinūm cognominat, nec tūc Vere fuiſſe mortuū, ſed paenitentia inceſtus ductū, praſulū ac monachorū quorūdam hortatū, exulātū abſiſſe ait, peragratiſq; habitū ad more religionis ergo peregrinantium multis ac longinquis regionibus poſt undeti-ceſimū demū annū cū poſtliminio rediſſe, ut exponemus poſtea.

Ab hoc Voldemaro ſunt qui Lauban conditam aſſerant. quod ſi fidem meretur, de munita ſoſſis & manibus Urbe accipiendū erit. Primus enim fundator Voldemarus eſſe non poſſet, cūm in Johanne II. & Otto, ne cūm telo iam ſit facta Lauba mentio.

Cūm Voldemarus I. heredes maſculos non reliquiſſet, deuolūtus eſt electoratus (auctore Brotuſo) ad fratris eiſ Henrici filium Voldemarū II, qui tamen ultra annū ei non praefuit, mortuus 1322, & Primiſlaue ſepultus.

Voldemarū II. ſecutus eſt frater Johannes III. nec ipſe diu ſuperſtes. Hic ubiq; in genealogia nūmeratur elector XIX, perinde ut ſucceſſor eiſ Hermanus Viceſing, huiusq; filius Johannes V Viceſing primus. quod ſi recte ſit, neceſſe eſt Voldemaro I. fratrem Henricū cognomento exūlem ac Henrico mox filium Voldemarū II. ſucceſſiſſe, ita ut pater decimſ ſeptimſ in ordine fuerit elector, filius XVIII: quātū hunc quādem expreſſe alicūbi facit genealogia ſicut illū quōq; fratri Voldemaro I. in electorātū ſucceſſiſſe alicubi meminit. Aliter in nūmerus Vigniti Vniſ electorū non ꝓlebit.

Johanni III ſine liberis exſtincto ſucceſſit Hermannus, Ottonis ꝓij marchionis Brandeburgenſis nepos. Otto II. longus ſine magnus, ꝓij ſecundus filius marchio
Brand.

Brandepürgensis priore Uxore Catharina Otogari regis Bo-
hemi sorore sine sobole defuncta alteram duxerat filiam
Hermani comitis Hennebergensis filiam Popponis sororem
que præter quatuor filias, è quibus una Beatrix Bul-
conj. 1. Fürstenbergensi Silesie duci altera Agnes Hen-
rico probo Uratissauensium, Cracouiensium & Sando-
miriensium principi, tertia filia Rodolpho I Saxoniae
VII viro nupsere, tres ei peperit filios, Ottonem Mani-
norum Teutonicorum in Prussia magistrum, Albertum
et eum, de quo nunc agimus, Hermanum. Atq' hic
est Otto longus marchio Brandepürgensis Ottonis. III.
F. quem Cronicius & Venceslaus Bohemiae & Poloniae
regis, Otogari II filij tutorem & quidem Bohemis
grauiem fuisse scribit. Tamen si eundem Ottonem
electorem falso appellat initio lib. XI. Nobiscum
facit Olomūcensis, qui Ottonem Brandepürgium tu-
torem Venceslaus & regni gubernatorem uxorem
habuisse ait sororem Otogari. II.

Hermanus ier. elector XX, princeps locuples &
potens, uxorem habuit Annam Alberti I. Austriaci Ca-
saris filiam, matrem Johannis. V. & trium filiarum,
ex quibus Agnetem dispensatione Pontificis Voldemaro
I. illustri electori nupsisse diximus. Magna contra Ve-
nedos & Bohemos bella gessit, quorum arces complu-
res deiecit, terras vastauit. Annus obitus modo
secundus, modo octauus supra millesimum trecentesium
traditur, cum uterq' à præcedenti supputatione &
mox sequentibus de eo consignationibus dissentiat ma-
nifeste. Octauum etiam festus ponit. Sed sunt sane
haec (Qualmāta) typographica. Sepultus est Lemby
cum uxore. Ab hoc Hermano & Ottone Brande-
pürgis, circa annum 1300 laubam validissimis,
mūris,

mūris, turribus & propugnaculis, contra Silesios & alios finitimos hostes fuisse munitam, Laubenses annotarunt.

Anno 1303 Sittauensi torneamento interfuit Her, manus, in quo cognatus ipsius baro de Berca trucidatus est, ut sub finem libri tertij ex Sittauensium annalibus retulimus. Siffridus sub anno 1304 Hermani huius meminit, & longum cognominat. Locum supra in Otto, ne cum telo recitauimus.

Cnemiander eundem Hermanum anno 1306 L^u satiam superiorem tenuisse, & Gorlicensibus quidem liberum salis Venalis forum dedisse accomfirmasse, Laubensibus vero vectigalia intra oppidum omnia suo & successorum nomine resignasse (cessisse autem glasse) refert. Eoq; mortuo, cum de Lauba digladiarentur inter se Silesij & Brandepurgij, ciues Henrico fauoriensi & Furstbergensi, de quo libro proximo dicetur, tanq; legitimo suo & hereditario domino traditis clauibus homagium praestitisse.

Filius Hermani Johannes V. cognomento marchio illustris elector XXIX & ex hac familia ultimus, filiae ducis Glogouiae maioris maritus, annos natus sedecim sine prole decessit anno 1308, uel ut alibi habet genealogia in profesto Palmarium anni 1312, quorum tamen neutrum consentaneum est. Ego circa ter annum Christi 1328 eum in uiuis esse desisse in, de conijcerem, quod insequenti anno 1329 (quo ipso Gorlicium Bohemo se dedit) Ludouicus Bauarus imp. filium suum in marchia collocasse scribitur. Cum enim tota Ottonis T. familia iam intercidisset, deficientibus haeredibus masculis, feudum marchiae Brandepurgensis ad Ludouicum imp. redijt, qui filio suo maximo Ludouico ex priore coniuge Beatrice Polonica nato illud Neopurgij tribuit, Auentino & P^eu^e cero testibus. Fustus Ludouicum imp. redijt q^u

F iam tum anno 1326 Marchiam possedisse nūit. Scribit
n. eo anno sub marchione Ludouico Bauaro imperatoris filio electo
re Brandeburgio, Polonos, apud quos tum regnabat Vladislau
Lothicus, spe d' animo occupandi Gubenam d' Francofurtum
in terram Sternebergensem inuasisse, omnibz circumcirca agris
Vineis, d' pomarijs vastatis. quā de re, si libet, descrip
tionem Francofurtj Vide d' Cromerum.

Brothus Crantium d' Carionem testes laudans, post
mortem Johannis V anno Christi 1329 Marchiam cum sep
temuirali officio adeptum ait, non Ludouicum seniore,
sed alterum imperatoris filium Ludouicum cognomento
Romanum, benignissimum d' placidissimum principem
ex secunda uxore Margaretha Guilielmi. III. phryj,
sic d' Hollandia comitis filia genitum, eumq. a pa
tre ipso Valido exercitu in possessionem esse inductum.
Sed abunde refutantur haec Peuceri Verbis, qui mox
subijcit, Ludouicum imperatoris filium natu maximum
cum a coniuge Margaretha Henricj Carinthij filia
dotalem Tyrolis comitatum accepisset, demiceps Marchiam
cessisse fratri Ludouico Romano, sic dicto, q. Romae in lu
cem editus esset matre coronata, Ut Tritemius quoq.
amotauit: a quo tandem in Ottonem deuoluta est.

Auentinus, cuius diligentiae merita eruditi omnes
plurimum deferunt, scribit, post mortem Ludouici Bauari imp
qua in annum 1347 incidit, facta inter filios ej pro
uinciarum diuisione, Ludouicum seniore comitatu Tyro
lense d' Bauaria superiore contentum, nomen tantum electo
ris Brandeburgj d' archicamerarij sibi retinuisse, Mona
ciq. ut plurimum domicilium habuisse: ceterum ditionem
omnem marchiae Brandeburgensis dedisse fratribz suis,
Ludouico Romano d' Ottoni, qui simplici marchionum
Brandeburgensium titulo Usi sint, d' in Marchiam pfectj
ut

ut solent id ætatis principes, crapula & computationibus
plus æquò indulgentes, magnopere sese mīisores redderint sub-
litis, quos Carolus etiam Cesar ad rebellionem instigabat.

Porro supererant quidem adhuc ex Alberti Ursi poste-
ritate dūces Saxonia & principes Anhaltini, marchionum
Brandenburgensium, quos recensuimus hætenus, agnati, &
propter simultaneam inuestituram seu coniunctam manum
ut vocant, communis Marchiæ feūdi participes. Cur au-
tem Utisq; præteritis Marchiam imperio vindicarit Ludo-
vicus, causam hanc adfert Brotusius, quod Rodolphus III
(Fabricio primus est) Saxonia VII vir in electione Friede-
rico pulcro Austriaco Bavarj competitori suffragium
dedisset, quodq; tam Rodolphus ipse, quam Sigismundus
IV. & Albertus III claudus Anhaltini fratres à
Ludouico imp. quem Johannes XXII & Clemens VI
pontifices Romani fulmine anathematis percūlerant,
feūdi confirmationem petere noluisent.

In Marchia, inquit Peucerus, Ludouico (Seniore)
implicito bellis Pomeranicis & Megapolensibus, tertium
sepe hostem intulit quidam, Voldemarj defuncti nomen
personam, habitumq; & mortis mentitus, quem finxisse
ferunt, minime Voldemarum fato functum esse, sed reli-
giosa peregrinatione confecta redisse in colūmem. Id
fusiꝯ paulo & plenius explicabimus.

Qui hereditate Marchiæ exciderant, Saxo &
Anhaltini, cumq; his Otto Turingiæ, uel potius ut
chronicon Saxonum & fustius, ipseq; adeo Brotusius alio
in loco voluit, Hassiæ Landgravius, duodecimesimus
Magdeburgensium antistes, proceresq; nonnulli & Urbes
Marchiæ imperij Ludouici Bavarj marchionis parte,
sæ, inifico commento subornarunt hominem quendam
rūsticum, molitorem Hündelūstensem apud Seruestinum
in principatū Anhaltino, nomine Iacobum Rebachum
Mem,

(Memhartum etiam dici reperi) senem uasrum & caput
catum, Voldemaro .T. illius anno 1320 defuncto, corpore
statu & oris lineamentis persimilem, eumq; de omnibus re-
bus clam edocum ita instruxerunt & facile pro Voldemaro
.T. probaret. Anno 1348, qui post obitum Voldemarij erat
xxix, de quo utroq; tempore consentiunt chronicon Saxonum
& Brotus, habita religionis ergo peregrinantium in au-
lam Venit antistitis Magdeburgi prandente ipso, cui cum
aliquoties expetisset colloquium, ut a ministris admittere-
tur tamen, orat ad Ultimam indicam antistiti, adesse pe-
reginum quendam, qui scyphum Vino plenum de tabula
eius mitti sibi petat. Quod cum haud difficulter impe-
trasset, inter bibendum annulum signatorium aureum ei, quo
Voldemarus usus fuerat per omnia conformem, ex ore
Vino mimisit scyphumq; antistiti referri petit. Qui
unito Voldemari & phragidio confestim hominem accersit,
profitememq; se Voldemarum esse, excipit comiter, redu-
ci gratulatur, Vestes mutare iubet. Ille de Vestitu diu
multumq; tergiversatur, narrat, nequaquam se fuisse mortuum,
ut uulgo crederetur, sed de consilio praelum & penitentia,
riorum suorum relicta coniuge, cum qua prohibitum con-
traxisset connubium, tam etiam, quod Venenum a Vassalis
seu beneficiarijs suis infidis sibi praebitum in metuisset, clam
omnibus pro peccatorum suorum expiatione longinquam sus-
cepisse peregrinationem religiosam. Morbum autem simu-
lasse se, & alterius cuiusdam hominis mortui corpus in
lecto supposuisse, quod pro suo tumultatum sit, atq; ita
rumor de morte sua sparsus. Nunc sublata e cuius ux-
ore, post peragratas multas & remotas regiones redire.
Nec sane in animo sibi esse, ditionem suam seu postlimi-
nio repetere: ad alienas tamen illam manus peruenisse,
se non posse se non ferre iniquissime, exclusis suppositioni-
bus adhuc agnatis suis, Saxonia electore & Anhalti-
nis,

nis, quos ut discedens sibi successuros sperasset, ita uel nunc
 ius suum persequi optaret. Atq' hanc adeo ob causam nunc
 antistitem conuentum voluisse, ut de his cum ipso communi
 caret. In secretionibus dem colloquijs, quibus ipsis tamen
 semper de industria aliqui adhibebantur ceu testes, multa,
 rum miicit mentionem rerum arcanarum, quo maiorem
 dictis fidem faciat. Antistes re (Uti pra se ferebat)
 inopinata exhilaratus, hortatur hominem, ut ipse ad
 recuperandam Marchiam animum adiciat, suamq' ad
 id ei deferat operam: simul Saxonem & Anhaltinos de
 omnibus certiores facit. Illi ad primum nuncium Magde,
 purquam aduolant latabundi, Voldemarum (sic enim
 iam nominabimus eum, qui pro Voldemaro se vendita,
 nit) honorifice excipiunt mitaq' foedere ad reductionem
 eius cum alijs principibus se mutuo obstringunt. Mox
 ubi de reditu Voldemari rumor increbuit, & emittit
 incertum studia in contraria Oulgas: Cum alij uel
 creduli & simplices, uel fraudis conscij Voldemar,
 re, alij emundationis naris, quibus subolebat fucus, Lu,
 fouico studerent. Ac persuasores est etiam genero
 Voldemari Henrico Brunoicensi, Embece & Gru,
 benhagi domino, tamen si is exequijs siceri adfuera, pas,
 simq' inposton cum crucibus & vexillis obuiam fuit
 processum. Voldemarus primo ordines & ciuitates
 Marchiae sollicitat, ut repudiato alienigena se legitimum
 & naturalem ipsorum dominum recipiant. Ad Ludo,
 uicum deinde scribit, postulans, ut ditione sua, in quam
 hactenus dominium usurpasset, sibi cedat: ni faciat, bel,
 lum minatur. Nec mora, cum Ottone Magdepurgio, Ro,
 dolpho Saxone & Anhaltinis, ducibus item Pomeraniae
 & Megalopurgensib. alijsq' complurib. comitib. & baronib.
 Mar,

Marchiam infesto agmine ingreditur, Brandeburgum, Berlinam,
huicq; contiguam Coloniam cis Spream, Tangermundam ad Albim,
Stendelum Soltuedelum, Garlebun & alia multa municipia ac
castella partim Vi partim proditione capit & presidys firmat,
populum per iusiurandum in fidem suam adigit, deniq; totam
ferè Marchiam occupat. Soli Francofurtenses, Fidi Bri,
Lani & Spondenses in fide Ludouici perstiterunt cum paucis
aliquibus nobilibus. Harum trium Urbium munitionib;
multis annis continuè sese & tutatus est aduersus Volde-
marum Ludouicus. Sexennium enim durauit bellum gtra
hunc Ludouicum, si fusto credimus. Peucerus Bauaros
à Voldemaro totos nouem annos exercitos ait: cum quo
facit Saxonum chronicon, in quo arces, oppida & pagos
Marchie complures grauissimo hoc nouemcali bello mi-
serè afflictos legimus. Addit fustus, Ludouicum ijs, quas
supra recensui, Urbibus à Voldemaro eiectum, Voldemar-
um Dani sororij, Stephani cognomento fibulati, Palatini
ad Rhenum Bavarie ducis, Utenini, ac Ludouici Romani,
consanguinei fratrum suorum, & Fridenici grauis Mar-
chionis Misnie & landgrauij Turingie auxilio ingentem
recollegisse exercitum, quo Marchiam ingressus, Urbibus
q; defecerant recuperatis quibusdam dirutis, Francophor-
um secum presidio repperit. Cæterum Fridenicum
grauem Misnensem aduersi filium natum scribit ex sorore
Ludouici marchionis, perperam haud dubie, cum uxorem
is habuerit Ludouicij Bauarij filiam, ut superiore libro
meminimus & ultimo repetemus. Est autem is Friden-
icus, qui post obitum Ludouici Bauari à quibusdam
electoribus imperator designatus, honorario X, uel ut
Auenting, XVI millium marcarum argenti à Carolo
III affectu dignitatem non accepit.

igitur anno 1348 (ut uult fustus) feria tertia
post festum castorum angelorum, cum Voldemaro quidam
imperij principes, quorum præcipui fuere Rodolphus elector

or Saxonia, Otto antistes Magdeburgius, Albertus &
 Johannes Megalopurgenses fratres, Barnimius VII Steti-
 nensis & alius Sundensis Pomerania dūces, Albertus III
 & Voldemarus III. fratres Anhaltini Alberti III clau-
 filij, multi item comites & Barones Francfurtum obsi-
 dent, positis ante portam Gubenensem, ubi Carthusia est
 hodie, castris. His Carolus III imp. Bohemia rex ipse se
 dūcem praeiuit. Nam & huic persuasum erat, molito-
 rem istum verum esse Voldemarum. Quare & mensa-
 eum adhibuit, Crantio teste, suoque lateri adiunxit tanquam
 perij electorem, et extat etiamnum in archæo domus An-
 haldinae diploma Caroli, quo profitetur se multorum tam
 ecclesiasticorum quam secularium principum, tum etiam no-
 bilium aliorumque in aula Voldemari versatorum, & priuato-
 rum hominum senum, quibus aliisque de facie notus fuisset
 Voldemarus, horum ergo testimonio compisse se, hunc ipsissi-
 mum esse Voldemarum, cognatum et affinem suum di-
 lectum. Aetate enim & forma, ut diximus, proxime ad
 illum accedebat, gestus praeerea, mores & vocem Vol-
 demari bellissime assimilabat, signa denique & indicia
 plurima proferebat, quibus omnibus ipsorum etiam prin-
 cipum mentes oculosque adeo hebetabat nebula, ut nec
 iudicium, nec ueritas apud eos Valeret. Oderat autem
 Ludouicum marchionem Carolus, cum propter patrem
 imperatorem, contra quem excommunicatum anno 1346
 electus erat, tum quod fratri, suo Johanni Henrico
 Morauiae marchionem coniugem cum dote, id est, comi-
 tatu Tyrolensi enpūisset. Margaretha enim Henrici
 Carinthiae & Stiriae dūcis, comitis Tyrolensis filia &
 haeres, ab ore praelargo Maustascha cognominata,
 mulier proca & libidinosa, deserto marito Johanne
 Henrico tanquam impotentiam minimè ad coniugium
 idoneo, dispensatione Clementis VI P. M. in thalamum
 &

Et comitatum Tyrolensem (nam Carnithiam Austriacis ad-
iēceraſt Lūdouicus Bāuāruſ imp.) adduxit anno 1342.
Lūdouicum marchionem imperatoris filium, mortuā priore
coniūge Engelbirge regis Danię filia Viduūm, ex quō
tamen cum genuiſſet Menhardum, Utroq; præmatura mor-
te ſublato ad tertias tranſiuit nūptias cum Rodolpho
Aūſtriaco Alberti .II. filio, ſimulq; Bāuāris ademptum co-
mitatum tranſtulit ad Aūſtriacos. Ob hanc cauſam &
antea bellum fecerat Lūdouico marchioni Johannes Bo-
hemie rex, Hungarorum & Francorum copiis nūctq;
quāq; minūſ feliciter, & tūc filiūſ eiūſ Caroluſ Vol-
demarūm & Anhaltinos contra eūm fouēbat adiū-
uabat & incitabat. Olomūcenſis Carolūm ipſūm Ulciſ-
cenda iniūrie fraterne cauſa, Lūdouico hūc amū-
lum excitāſſe ait, & quīdem ab Alberto & Johanne
fratribuſ comitibuſ Magnopolienſibuſ (Venedorum do-
miniſ) cum ambob; Prage (anno 1349) ad dūca-
lem dignitatem extolleret, Unam hanc beneficij gra-
tiam tacitē exegiſſe, ut Valdemaro in aſſerenda
Marchia adiutores ſe præberent, idq; Albertūm cum
frequēti nobilitate ſedulō præſtitīſſe. Apud eūndem
de hac impoſtura pluſa reperiret lector. Auēting
etiā Urbeſ Marchie quāſdam à Bāuāriſ ad molito-
rem deſciuiſſe ſcribit Caroli regis impūſſū. Eſſi
autem quīto ſtatim obſidiōniſ Francofordianæ
hie infecta re diſceſſūm eſt, aliō Vocantib; Carolūm
negocijſ imperialiſ; nihilominūſ tamen in ipſo Ur-
biſ conſpectū ſeūdūm Marchie & electoratiſ pſen-
do Valdemaro iſti conſulit Caroluſ, eūmq; omneſ
Urbeſ dōminūm agnoſcere iūſſit, quōd & factūm eſt
ab vniuerſiſ, tribuſ illiſ, quāſ dixi exceptiſ.

Saxonj etiam d. Anbaldinis ius successionis confirmavit
 per investituram Vitebergæ, Ubi in Verba eorum iurata
 runt urbes omnes, ut diplomata Cesarea ostendunt.
 Iustus Ludouicum soluta obsidione Marchiam totam re,
 cuperasse ait, præter Suerinum à Mezalopurgensibz auulsum
 d. Strauspergum, quod Pomerani biennium tenuere, d.
 postea anno 1248 (Sed eo caput obsidio secundum
 Iustum, d. Voldemarus redijt secundum Brotufum) Fran-
 cfortenses recepere. Post mortem autem patris ipsius
 Ludouici Bauari imp. Voldemaro Danie rege & Erico
 Leopurgensium dñce intercedentibz marchionem Carolo
 reconciliatum, traditis ej imperij insignibus & cimelijs.
 Carolum Vicissim omnes ei offensas condonasse, coniugium cum
 Margaretha ratum habuisse, ac tandem feudo Marchie
 nec non Bannie, Palatinatus, Tyrolis & Stirie eum
 inuestisse, proscripto Voldemaro molitore, cuius causa
 quicqd fecisset, deceptum se fecisse fassus sit. Ludouico
 seniori marchioni successisse fratrem Ludouicum Romanum:
 ab eo Voldemarum Marchia expulsum, Bessauiam ad Anhal-
 tinos confugisse, tandemq' ab omnibus socijs principibus deser-
 tum in exilio tanq' molitorem mortuum. Chronicon Sax-
 onum detecta impostura molitorem sese subduxisse ait.
 Reboci molitoris, qui Marchiam subegerit, postea proscrip-
 ti, etiam Schosserus meminit lib. 1. Marchiados m. Fri-
 denic. III, Johannis, r. filio burgrauio Nonbergense, co-
 mite m. Lollum, patre Fridericj pmi ex hac familia
 electoris Brandepurgj, eamq' narrationem claudit epi-
 phone mate ad Stigelianj cuiusdam imitationem facto.
 Versus, quia pauci sunt, ascribo. Loquitur autem de
 Carolo III Romanorum rege seu Cesare.
 At non agnouit Ludouicus Marchio regem.
 Cesare qui Bauaro progeneratus erat. Sed

Sed non legitime lectum contendit, & ipsum
 Teutonij indigne sceptrum tenere solij.
 Haud impune tulit: nam dissimulante Vicissim
 Cesare, fortunis excidit ille suis.
 Ignauus molitor cum Marchica regna subegit,
 Auxilio fretus Saxo Rodolphe tuo.
 Ne tamen hac tellus iniusto Marte periret,
 Diraque lis aliquem posset habere modum:
 Concilians Regi Ludouicum Noricus heros,
 Restituit populis nobile pacis opus.
 Pressit at insanum proscriptio iusta Rebocum,
 Namque ita fictitius Marchio dictus erat.
 Sis molitor, cuiusque molam fortuna parauit:
 Heroum, teneat regna superba, genus.

Molitoris audax commentum nemini mirum aut incre-
 dibile videbitur, qui apud historicos tam Veteres quam
 recentiores saepe similia accidisse legent. De Smerdi
 fictio seu Pseudosmerdi mago narrat Herodotus
 in Thalia & Justinus lib. 1. eum pro vero Smerdi
 rege Cyri filio, Cambysis fratre per septem menses
 habitum fuisse. Pseudanarathi Pseudantiocho, pseu-
 dalexandro viam arte diuersa ad similem dolum pa-
 tuisse quis est qui ignoret? Et aliorum praeterea,
 qui hac similitudinis formae occasione usi, in princi-
 pium itidem impem aut in aliorum opes fortunasque gra-
 sati sunt, meminere Justinus, Appianus, Iosephus.
 Pseudophilippi anno A. V. C. ^{606.} DCVI deuncti fulgij
 obsequens meminit, cap. 78. Fuit is Andiscus Vl-
 timae sortis homo, Persei regis ex pellice se filium
 ferens & mutato nomine Philippus vocatus quem
 cum

quem, cum contracto exercitū totam Macedoniam aut Vo-
 luntate incolentium, aut armis occupasset, Thessaliam quoque
 armis inuasisset, tempore tertij belli Punici, tandem C.
 Cæcilius Metellus cepit, & de eo triumphauit. De quo
 latius Florus lib. 49. 50 & 52 epitomes xiiij de-
 cadum Liuianarum. Valerius Maximus in calce operis
 sui multa recitat exempla tam Romana quam externa
 eorum, qui infimo loco nati, mendacio se clarissimis fami-
 lijs inserere conati sunt. Vigesimo anno, ex quo Nero
 sibi ipse mortem consciuerat, prodijt quidam, qui se Ne-
 ronem mentiretur, ei que reges Persici opem tulere.
 Tandem Romanis traditus est. Autor Stuentinus.
 De Pseudobalduino ex annalibus Flandrie integram
 historiam commemorare libet: tametsi alij quidam histo-
 ricj nonnihil circa facti ipsius circumstantias dissentiant.
 Anno post natum redemptorem nostrum 1225 cuidam
 Gallo, cui nomen Bertrando Remensi, inopi & vilibz
 ministerijs operam locare solito, quod Balduinum q
 ex Flandrorum comite imperator Constantinopolita-
 nus euaserat, facie planè referret, à proditoribus
 quibusdam, ut nomen pariter & imperium Flandri-
 cum illius Balduinj sibi vendicet suaderetur. Hoc
 quam illi non suassent solum sed etiam persuassent (ut
 facile ad amplectendos obuijs vlnis huiusmodi honores
 eriguntur hominum animi) eum in eremo quadam
 commorari tantisper uoluerunt, dum fama percre-
 buisset Balduinum imperatorem è captiuitate reducem,
 eremum quandam adagendam peccatorum penitentiam,
 incolere. quæ mox per Flandriam, cum dissipata es-
 set fama, undiqz illuc concurrerunt, magnæqz cum pompa
 illuc hic Pseudobaldunus per uniuersas regionis vrbes de-

deducitur, quæ uno omnes ore illum dominum suum gra-
tularundæ agnoscunt et salutant. Hoc subreptitium im-
penum cum per menses aliquot exercuisset, Joanna Ven-
Balduni filia, et paterni in Flandria imperij haeres
(quæ paulo ante nisi repentina fuga sibi consulisset, in
illius Pseudobalduni manus ventura fuerat) regem
Galliae Ludovicum octavum, sibi consanguineum, de hac
quæ sibi fiat minime certiore facit. Rex Pseudobald-
unum fide data ad se vocat. Ille ut adfuit, varijs
interrogationibus à rege alijsq; qui regi à consilijs erant,
Urgeri capit. Aptè ad singula et ut ipsius imposturae
consentaneum erat, respondet: quippe qui non nisi ore
præ composito illuc venisset. Sed enim cum multos diffi-
ciles aliqui nodos expedisset, unum facilimum, quem
quidam Bellouacensis episcopus ei proposuerat, expedire
non potuit. Interrogatus enim quò in loco uxorem dux-
isset, ad hanc quaestorem obmutuit: quò silentio certum
imposturae suae testimonium dedit. Cum tamen rex ob-
datam à se fidem impune à se abire permisit. Ille
cum se inde in patriam proripuisset, aliquanto post ibi
deprehensus, captus et ad Joannam missus fuit: quæ
eum sibi non donatum, sed magno precio venditum,
cruci affixit. Haec ferè annales Flandrici referunt.
Joannis octavi (non octavi) Pseudopapae et
Pseudoarctobis historiae peruaigatior est fama,
quam ut hic misceri debeat.

Hippolytus in Virbium. Mudologiae Sabinj.
Hippolyti exemplum docet, preces parentum aduersus
liberos à Deo exaudiri. Virbius autem, qui se iacta-
uit Hippolytum, fuit impostor subornatus, ut videtur,
à sacrificulis Dianae Aretinae, ad celebrandum lūcum,
quò maior hominum concursus istuc fieret. Id enim

erat

erat quæstiosum sacrificulis. Ac fuerunt olim Usitate eiusmo-
di imposturæ, Ubi Idolorum cultus Vigebat. Persæpe autem
inuenti sunt homines, qui per dolum alterius nomen Usurpa-
runt. Sic imperante Vitellio, alter quasi Virbius extitit in
Illyrico seruus nomine Geta, qui se Scribonianum Camerici,
num finxit senatorem Romanum, quem Nero occiderat. Sic eti-
am post 20 annos inuentus est qui se Neronem iactitaret, tan-
quam consecutus est fauorem apud Parthos, ut summo in
honore haberetur, donec tandem detecta fraude occisus
est à Calphurnio Galatia pfecto. Similiter anno
1547 non longè ab Hercinia Sylua inuentus est in
quâdam ruinosa & deserta arce Vir corpore inculto
atq; horrido, qui affirmabat se esse imp. Fridericum
II, dixitq; se reformaturum imperij statum.

Saxonum chronicon sub anno 1286 refert, tri-
cesimo post Fridenici Sueui imp. mortem anno quenda
Tilonem Colupum hominem pauperem, qui in aula Fri-
denici Vixerat, sese pro imperatore Venditasse, quod
diceret, se nequaquam mortuum, sed religionis ergo pere-
grinatum fuisse. Atq; ita non tantum Fridenico &
Ditenico Turmigiæ Landgrauibus alijsq; principibus Vi-
ris & priuatis hominibus, Verum etiam Henrico
Brunouicensi, qui imperatoris ex filia neptem Uxorem
habebat, multis prolatis indicijs fucum fecisse. Cap-
tum autem à Rodolpho imp. & tormentis subiectum,
cum fraudem confiteretur exustum. Siffridus lib. 2
scribit, anno 1262 Venisse impostorem quendam (Stuen-
tinus et Pantaleon ex Cuspiniano magum Vocant) cum
exercitum magno, asserentem, se esse Fridericum II. imp.
qui anno 1252 mortuus fuerat. Eundem senem
anno 1284 Colonia Agrippina eiectum, à ciuibz
Huis

Nussiae receptum. Tandem anno 1285 Witflania
crematum. Nec multum diuersa in M. Alberti Argen-
tinenfis chronico leguntur: Nimirum fuisse eum Friden-
co imperatori similem, in inferioribus Rheni partibus baro-
nes & ciuitates sibi adiunxisse, & a Rodolpho, qui ipsum
tanquam imperatorem Veneraturus accesserat, comprehensum &
crematum. Peucerus tamen eum qui ad Wetflaniam in
Cattis a Rodolpho Habspurgio captus & crematus est,
non pro Fridenco imp. sed pro Fridenco Austriaco, & cum
Conradino Sueuiae duci a Carolo Andegauense capite
truncatus fuerat, se venditasse refert. Auent. lib. 7.
narrat, reliquias exercitus Teutonicj eiusdem regis Con-
radi (sic ipse nominat) a Carolo Gallo anno 1268
decollati regem fecisse fabrum quendam Herbipolensem
(Funck. Ochsenfurtensem) Conradum Stichum (Funck.
Stock) Conrado regi facie non absimilem licet plu-
rimum remittentem. Cum Germanos milites transitum per
Italiam vi patefacto in patriam reduxisse, sed quam-
primum in Germaniam peruentum esset, haud tutam
amplius regij nominis usurpationem ratum, clam se ab
exercitu subduxisse, & post octo menses Herbipolim ad
micudem redysse. Eandem historiam ex Viris illustribus
Joh. Ligen transscripsit Pantaleon sub anno 1270.
Addit Auentinus sua memoria dn. Martinum Smidi-
um Oenipontatum Maximilianj imp. auxilio ad reg-
num Angliae aspirasse. Huc refertur ex Paralipo-
menis Urspergensis & historia illius, qui Carolus
Burgundus existimatus est. Similia exempla recitat
Franciscus lib. 7. Vand. cap. 39. Molitoris historiam
paucis idem perstrinxit lib. 8. Vand. cap. 18. & 22.
Cum etiam apud Turcos superioribus annis similem impostu-
ram locum inuenisse scimus, quodam Pseudomustapha pro
Mustapha

Mustapha vero ad regnum grassante. Et aliud recentissimum factum
cuiusdam, qui in Gallijs anno 1556 in alienae uxoris possessio-
nem inuolauit, & fabulosum Plauti poemam non fabulose imitatus
est, narrat Henricus Stephanus in prolixa illa sua pro Herodoto
apologia.

Peucerus Ludouicum seniore pertasum bellorum
Marchiam fratri Ludouico Romano reliquisse scribit, Tyrolensi
agro contentum Romanum renouasse bella pomeranica, de primi
cipatu Stetinense, cito autem destitisse, superatam acie à
Pomeranis, auxilio Voldemari regi Danie eius, cuius
filius vetus & indigenum regum stemma clausit. Ab
eodem Dano (secundum indicem. Sed idem in textu
Peucerij commodius refertur ad Romanum, ut et fuisse)
falso creditum Voldemarum exutum armis & ditione
Uniuerfa, in exilium pulsum.

Polonicensis regem Danie Ludouico affini suo auxi-
liaturum Alberti Magnopolienensis ditionem maritimam
classe inuasisse ait, sed ab eodem in fugam compulsum.
Ludouicum post obsidionem Francofurtensem, quo omnes
copias, quas ex Bauaria, Carinthia, Stiria & alijs me-
diterraneis locis, tum etiam ex maritimis ciuitatibus co-
gere potuisset, contraxerat, marchionatum ad fratrem
Romulum translato in Bauariam esse reuersum. Tan-
dem Carolo corone Caesaris induenda gratia expeditio-
nem in Italiam faciente, Palatinum Rheni principem
(Rodolphum) qui nuper Annam filiam Carolo nuptui de-
derat, gentili suo Ludouico consuluisse, ut insignia Cae-
sarum cum sanctis quibusdam reliquijs, gladio nimirum Ca-
roli Magni, lancea Christi, dextra portione sanctae
crucis, clauo uno & mappa qua ultima mensa domini
strata fuit, quae tunc omnia Ludouicus post obitum pa-
tris in sua potestate habebat (Auent. cxx. numerat,
& nominatim quidem diadema aureum Caroli M.
gran

grandem portionem crucis Christi, brachium S. Annae, den-
tem Johannis Baptista, gladium & hastam S. Mauricij)
hæc ergo ut pro redimenda pace quietaq; marchionatus
Brandepürgensis possessione permütaret. quod ubi ille
fecit Carolum liberalissimum reliquarum æstimatorem
sine ulla cunctatione cum Vestibus marchionis & or-
namentis solenniter inuestisse, comitemq; in Italiam
cum ipso Palatino socero suo habuisse.

Brothfus, qui solus, contra atq; Usitata habet opi-
nio, Verum Voldemarum redisse asserit, ait eum, cum in
marchia minime tutus esset, ob multorum perfidiam, glis-
centibus indies magis atq; magis dissidijs intestinis, mu-
letudine etiam & senecta (quæ ipsa morbus est) affli-
geretur, constitutis, qui in Marchia Vicem suam gererent,
Dessauiam aulam transtulisse, ibiq; paulo post mortem obij-
se admodum senem, & ante aram in Vetusso quodam sacello
iuxta chorum ædis paroecialis septentrionem Versus sito
sepultum. Narrat etiam lib. 6. genealogiæ Anhaloinæ
sub idem tempus, quò Voldemarus peregrinationem sus-
cepit, Johannem Anhaladinum, Sigismundi & Alber-
ti. III. claudij patrem, coniugis morositatem perosum,
exulatum abijisse, nec Unq; postea rescitum quonam ter-
rarum peruenisset. Ludouicum Romanum (nam se-
nioris nusquam meminit) cum pater bello contra Fri-
denicum Austriacum distentus opem ei, cum contra Ro-
dolphum Saxonem & Anhalminos Marchiam repetentes
tum contra Voldemarum ferre non posset, maxima Marchi-
æ parte amissa, & Vna cum patre à Johanne. XXII. p. M.
per Ottonem Magdepurgium excommunicatum, in Belgi-
gam ad Rhenum concessisse ait (tameñ id de Ludoui-
co seniore narrat Saxonum chronicon) ditione fratri
Ottoni tradita, qui itidem aliquot annis de ea cum
Voldemaro concertauit. Mortuò Voldemaro Roma-
num

num Marchiam nemine prohibente recuperasse, feudum
eius à Carolo III. accepisse, & paulo post anno 1365.
defunctum. Successisse fratrem Ottonem, eumq; à Carolo
secundum inuestitum esse.

Diligentissimus omnium Auentinus scriptum reliquit,
egrotante iam Günthero Svarcepurgio, quem Carolo oppo-
suerant electores, h. e. anno 1349, mense Vere (Ut ex
Alberto Argentoratense colligitur) Carolum affinitate sibi
deumixisse Bauaros, ducam uxorem Margaretha Rudolphi
Palatini Unica filia, Vicissimq; Ludouici Bregensis consobrinij
sui filia Margarata desponsa Alberto Straubingensi Ludo-
uici nup. filio Bauariae inferioris duci, Harmoniae, Hol-
landiae & Selandiae comiti, quam ei inter alios liberos
peperit Johannem Leodiensem administratorem, Johannis
ducis Gorlicensis generum. Fratibus Alberti Ludo-
uico Seniori comitatum Tyrolensem, Romano & Ottoni
Marchiam Brandepurgensem infeudasse et restituisse, et re-
stituisse, proscripto molitore, qui tandem in exilio cap-
tus intenerit. Liberasse etiam carcere Rupertum
Palatinum, qui bello marchico agnatis suis Bauaribus
opitulaturus captus fuerat. Ita facta cum Bauaribus
gratia Romanum imperium retinuisse. Postea demum
insignia imperij & reliquias ipsi Aquisgranum petenti
à Ludouico Seniore traditas. Ac obijisse Ludouicum
Romanum anno 1359 sine heredibus: Seniore
vero 1361 Vnibr. 15 & filium huius Meinhar-
dum anno 1363 aetatis 14.

Anno 1362 Fridencus (Strenuus) Baldasar,
Vilhelmus (Cocles) fratres Landgrauij Turingiae (Fri-
denici grauis filij) à Ludouico Romano Brande-
purgio marchione, Palatino Rheni & duce Baua-
riae aunculo, iis patronatus acceperunt in Lubena,
Archidiaconatus in Lusatia, idq; obtulerunt ecclesiae Mis-
nensi. Fabricij annal. Huius consignationis ex diplo-
matis

matris haud dubie petita fidei secutus Romanum potius anno
65 obijisse crediderim cum Brotufo, quam, ut vult Auentinus. 135

Hoc inter plerosq; constat, Carolum III Ottoni Bauaro,
qui in Romani fratris imperium illo sine liberis defuncto successit,
filiam despondisse, eaq; sine sobole mortua marchiam Bran-
depurgensem Veterem genero, orta inter ipsos dissensione, ade-
misit, ac coegisse eum non plus sex arcibus in confinio Ba-
variae & Bohemiae, ducentisq; florinorum Hungaricorum
millib; acceptis, omni iuri renunciare, anno 1373, quem
praeter Brotufo etiam Saxonum chronicon habet. Hedio
chron. Germ. ait Carolum a ducibus Bavariae marchio-
natum Brandepurgensem emisse ducentis aureorum millibus,
& centena millia tradito marchionatu in continenti solu-
isse, pro residuo oppignerasse Urbes aliquot, quoad satis-
faceret. Auentinus quoq; post mortem Menhardi Otto-
nem marchiam Brandepurgensem Carolo quanti dixim;
vendidisse scribit, retento tamen electoris, archicamerar-
ij & marchionis Brandepurgij nomine, profectumq; in
Bauariam non procul a Landshuta, ubi adhuc statua
eius exstet, in Volfesteinia arce pecuniam illam deced-
isse cum Uxore molitoris cuiusdam Margareta, a
qua adhuc nomen est molendino. At questum postea
Ludouicum barbaturum fraglstadiensem in literis ad Sig-
gismundum imp. agnato suo Ottoni in Venditione stro-
phis Caroli decepto ne finium quidem campanario-
rum totius provinciae precium fuisse exolutum. Idem
Auentinus Ottonem anno 1376, Tritemius vero
1379 sine liberis obijisse scribit.

Anno 1373 prid. nonas Iulias Carolus cum
tribus filiis Venceslao, Sigismundo & Johanne postea
Gorlicensium duce Marchiam ingressus eam occupavit,
incolas iuramento in fidem suam adexit pacem re-
gionij

gionj restituit, & in Veteri Marchia Angemunda ad
 ostium Angræ seu Tanagræ fluminis, qua scilicet in Albim
 id effunditur sedem fixit, Vbi anno tertio post arcem re-
 edificauit & templum in ea condidit, in quo ad nostra usq;
 tempora durat insigne sacellum, quod Caroli vocant, ab
 eo iuxta formam sacelli d. Venceslaj in arce Pragense,
 cuius idem Carolus auctor fuit, constructum & geminis
 ornatum. Marchiam enim regib; Bohemie propriam
 dicauit auctoritate Casarea, & alienationem eius iuris
 iurandi religione & infamiae metu interdixit, ut inqt
 Olomucensis. Eandem postea testamento destinauit Si-
 gismundo filio, qui Hungarorum rex electus eam pa-
 truel; Jodoco barbato Morauiae marchioni Johannis Hen-
 rici filio, postea Casari, hic vicissim quadragies mille
 sexagenis Bohemicis Guilielmo landgrauio Turingiae
 & marchioni Misniae oppignerauit, a quo Sigismundus
 iam mortuo Jodoco Romanorum rex iterum eam redemit,
 & mox quadringentis millibus aureorum vendidit Fri-
 derico quinto Noribergensium burgrauio, Vicario prius
 in Marchia suo, cuius abnepotes Joachimus II. elector
 & Johannes Brand. hodieq; eam tenent. Ab hoc
 Fridenico Sigismundus II. & Albertus claudus An-
 haldini pro iure suo, quod in Marchia haberent, sexa-
 ginta tantum millia aureorum accepisse dicuntur.

Sed nos ad institutum, Unde digressi sumus lon-
 gius, reuertamur. Superior itaq; Lusatia à temp. Ottonis
 ppi paruit marchionibus Brandepürgensibus è Veteris
 pe Ascania, quorum Ultimùs Voldemarus (inqt Peucery)
 in bello Danico contra oñiū vniuersorū regem, ut Saxonum
 annales referunt, fato functus, sobolem masculam nul-
 lam, sed longi ac difficilis belli semina reliquit.
 Cuius belli periculis implicata Lusatia etiam, quanq;
 remotior, quod à nemine defenderetur, & Marchia
 al;

alternante belli fortuna, nunc Bavaros mox alios, ceu
sortiretur ex Victoria praesides, petentibus eam Veneribus
dominis Bohemis sese tradidit, regnante scilicet Johanne
caeco comite Luceburgense. Sic Peucerus. Cui astipui-
latur incorporatio, qua ducatus Poloniae suae Silesiae cum
Budissinense & Gorlicense marchis regno Bohemiae in
perpetuum coniunxit Carolus III, in qua haec sane le-
guntur Verba. Aliquando tamen marchionibus praedictis
(Brandenburgensibus) absque sexus masculini haereditibus
decedentibus ab hac Vita, nobiles milites, clientes,
cives & Universi nobiles marchiae Budissinensis &
Gorlicensis praefata animadversione debita recognoscen-
tes, qualiter ad coronam & regnum Bohemiae,
tanquam ad immediatum & naturalem dominum dudum
pertinuerant, ad subiectionem & obedientiam illustris
Joannis quondam Boemiae regis genitoris nostri, tanquam
ordinarium, legitimum & naturalem dominum suum,
& ad coronam regni Boemiae, de cuius gremio du-
dum constiterant, ut praefertur, deliberatione non mi-
nima provida redierunt. Et haec incorporatio. An-
notavit & quidam Budissinensium consul, deficien-
te marchionum stirpe, Lusaticos superiores sponte sua
regno Bohemiae rursus sese subiecisse.

Coronidem libro huic imponent inscriptiones
quaedam cenobii nostri, quod S. Francisco sacrum fuit
quarum haec sunt Verba Anno S. 1234 conventus
Gorlicensis fuit fundatus per marchionem Brande-
burgensem & Lusaciensem ante oppidum, & nobiles
dicti Wirsinge dederunt fratribus alodium suum pro
area A. S. 1245 12 cal. VIIbr. consecra-
ta est ecclesia fratrum minorum in Gorlic, per
dominum Conradum Chuius nominis primum cuius
ter

tertio & quarto libro meminimus) episcopum Misnensem
 in honorem Mariæ semper Virginis (Cnemiander 8.
 Mariam maiorem Romanam nominat) & S. Francis-
 ci, qui reuerendus pater præfatus anniuersarium dedi-
 cationis ecclesiæ eiusdem, dominica proxima post festum
 assumptionis Mariæ singulis annis Venerari instituit.
 His si fidem habemus, iam tum ante Otogarum II.
 (qui anno demum 1254 regnare capit) Lusatiam
 sub ditione Brandeburgia fuisse oportet. Fuit autem
 hic conuentus primus inter undecim loca fratrum, quæ
 vocant, octauæ custodiæ pertinentis ad prouinciã Sax-
 onia, videlicet custodiæ Aurei montis h. e. Goltber-
 gæ, ut ibidem alia mscriptio testatur.

Cum & longius ante Otogari tempora, anno
 1218, per marchionem quendam Brandeburgensem
 & Lusatensem conuentus discalceatorum Budis-
 sinen. in honore S. Mariæ fundatus est, nobilibus q-
 busdam areas ædium suarum fratribus pro loco cenobii con-
 cedentibus ut Cnemiander amotauit. Inscriptio monaste-
 rij sic habet. Anno dn. M. CC. XVIII. receptus est
 locus & conuentus fratrum minorum. M. CC. XXV.
 die dominica infra octauas natiuitatis Mariæ Virginis
 gloriosæ consecrata est ecclesiã fratrum minorum in Budissin.
 Sed concilian fortasse poterunt hæc & alia, ubi pro-
 dierit libellus de Veteribus marchionibus Brandebur-
 gensibus & tota Marchia, cuius spem fecit histo-
 riarum studiosus Wolfgangus Justus doctor medi-
 cus & professor Francophordianus.

Cæterum in Gorlicensi monasterio, à Christo seruati, Gorlicen-
 tore nato anno 1565. Junij 22. Dei opt. max. se Gymna-
 si inuictiss. imp. Diui Maximiliani II. auspicijs, studio suum Aug.
 Vero, cura, sollicitudine & sumtibus incluti senatus Gor-
 licensis

Gorlicensis, aperta est novâ Schola Augusta, primo
rectore D. piæ doctrinæ ac artium liberalium Professore
Petro Vincentio Uratisslauiense V. Q. ex academia
Vitebergense accersito. Eius collega fuere M. Lauren-
tius Ludouicus Leobergensis, M. Sebastianus Rosler
Vonsideliûs, præceptor meus, qui præcedentib. aliquot
annis ludum literarium eiusdem Urbis rexerat, cui anno
1566 M. Balthasar Waltherus Uratisslauiensis suc-
cessit: Georgius Florschütz Uratisslauiensis D. Jo-
hannes Biberus Gorlicius, cuius extant nomenclaturæ:
quorum illi anno 1567 in academiam Vitebergensem
redeunti M. Fabianus Closius Freistadiensis, huic ad
Verbi diuini ministerium Vocato Bartholomæus An-
dreades Suidnicensis successus est, cum cæteris Synergis.
Hoc anno Vertente 1569 decedente Vincentio
(in patriam n. commigrauit factus ibi Scholæ Elisabe-
thanae professor D. cæterarum inspector) gubernacula
Gymnasij 21 Octobris tradita sunt M. Joachimo Meistero
Gorlicio, Gottingensis antea scholæ rectori, D. Laurentio
Ludouico cœu duumuiris exæquata Utriusq. potestate:
Andreadæ Martinus Mylius Gorlicius, à quo nomen
claturæ Biberianæ recognite sunt D. andræ, successit.
quod Ut ipsis D. Uniuersæ patriæ feliciter cedat,
faxit Deus.

Ac de Brandeburgensium quidem dominatû hæc
nobis scripta sunt. Demiceps de Bohemorum imperio
prosequemur -

LIBRI PVINCTI LVSA-
TIÆ FINIS.

LVSATIÆ

LIBER SEXTVS.

Quomodo Lusatiam inferiorem marchionibus Mis-
nensibus bello eripuerint Bohemi: quomodo item ydem
superiorem quoq; defensione marchionum Brandeburgensium
destitutam receperint, Johanne .I. caeco Lucemburgio apud
eos regno potente, in quarti & quinti librorum calci-
bus explicatum est. Ipse igitur rerum ordo postulat,
ut nunc porro ad Johannem & hunc secutos Bohe-
mie reges, qui Utramq; Lusatiam hactenus coniunctam
tenuerunt, stilum nostrum conuertamus. quod ut
commodius fiat, seriem regum ab Ottogaro .II. à
quo Lusatiam superiorem Brandeburgenses acceperant
ad Johannem usq; breuissime prius continuabimus.

De Ottogari itaq; filio S. Venceslao .II. seniore,
sexto Bohemorum rege, libro III. pertractatum est.
Ej anno ætatis trigesimo quinto, secus atq; scribit
Aeneas, Christi Vero 1305, Junij 23. ex tabe mortuo,
successit filius Venceslaus .III. iunior, rex septimus,
sedecim annorum adolescens, ab Hungaris quoq; ante
triennium expetitus & coronatus, qui post celebratas
cum Viola Tesniensis ducis filia nuptias, eodem illo,
quo suscepit anno, proximo videlicet post obitum
patris, regnum cum vita amisit Olomucij Augusti 4
(Auentinus 27 Aug. 1306) cum meridiano tem-
pore extra cubiculum solus per conclaue ambularet,
tribus letalib; vulneribus confusus, baronib; quib;,
dam Bohemis procurantib; ut inquit Siffridus.
Fabricius percussorem Johannem Botelstemium no-
minat

minat: Aeneas in Cunradum quendam equitem Turm-
gam, alij in cubicularium suspicionem deriuant. Atq;
in hoc Venceslao stirps regum & ducum Bohemorum,
cuius conditor fuerat Premislus rusticus, Lubosae Croccij
filiae maritus, primus Bohemiae dux, defecit. Bo-
hemi itaq; inconsulto imperatore, ad quem collatio reg-
ni pertinet, ad Henricum Carinthiae ducem, cum quo
nupta erat Anna Venceslaj III iunioris soror, natu-
maior, ex fratre Rodolphi Habsburgij filia genita, reg-
num detulerunt. Sed eum statim Albertus I. Austri-
acus Caesar armis expulit & Rudolphum mitem filium
suum primoogenitum Austriae ducem, cum Rixa sive
Elisabetha Venceslaj II. senioris regis altera re-
lieta matrimonio coniunxit, & regem eis dedit anno
1306. Viduam Peucerus Callisiam vocat. Filia
enim fuit Premislaj regis Poloniae, quem regem de Calis
vocat Siffridus, & propter eam Calisiense & Cracouiense
regna subiungasse sibi Venceslaum seniore scribit. Rodolphus
cum vnum dumtaxat annum magna Bohemorum spe regi-
nasset, absq; liberis decessit Julij 3 anno 1307. De
genere mortis uariant scriptores. Olomucensis enim dy-
senteria in obsidione Luicouae arcis, Aeneas subitaneo mor-
bo, Munsterus Veneno extinctum: Peucerus in cubili fractu
de obtruncatum scribit. Proceres igitur, frustra pro
fratre eius Fridenico pulcro Austriaco, postea imperato-
re electo nitentib; Pragensib; & patre Alberto Ce-
sare Henricum reuocarunt: cuius tamen intra triennium
perosi mores ab Alberti successore Henrico VII imp. comite
Lucempurgio Johannem filium, Elisabethae alterius
Venceslaj secundi sororis maritum, regem sibi im-
petrarunt. Cum sunt qui nonum numerent Bohemiae
regem, omisso scilicet Henrico Carinthio. Alij tamen
plurib;

pleriq' omnes decimum faciunt. Coronatus est autem cum Vxo,
re anno 1311 die purificationis dñe Virginibz, manibus Pe-
tri antistitis Moguntini suffragantibz ei Johanne pragensi &
Petro Lomnicio Olomūcense præsulibz. Buntz ab electione Ro-
dolphi Habsburgensis Caesaris usq; ad coronationem Johannis Lū-
semburgii anni 38. Nec multo longiori temporis spacio Lūsa-
tiam superiorem possederunt Brandeburgenses. Sed antequam
historiam Johannis inchoem, repeto id, de quo supra in Vra-
tislao primo rege protestatus sum, licet per reges atq;
pricipes historiam dñam, tamen non tam Vitas regum
ipsorum atq; principum, quam quæ in Lusatia uel ipsi
gesserē, uel regnantibus illis gesta sunt, à me expectanda.
Curare eos, qui integras regum Bohemorum res gestas
plene cognoscere cupiunt, ad Cosmam, Aeneam Silvii-
um, Hagecum & Olomūcensem remitto.

Anno 1316 tanta fuit frumenti penuria, ut
Gorlicij homines tenuiores ex mespilis nec non cor-
ticibus, siue (quod vero propius est) ex *twr axei dwr* *Lindane*
tiliarum panes priserent. Venit autem modius siliginis *knospro*
seu olyra xxx grossis Bohemicis, quod precium tunc
apparet fuisse ingens. Chronicon ducum Silesie refert
cepisse famem anno 1315, durasseq; in Polonia &
Silesia in tertium annum, adeo ut parentes à proprijs
filijs, reliqui à cadaueribus et immundis cibis non absti-
nerent. Eundem annum Ditericus Engelhusius notauit
extrema elidione huius Versus:

Ut lateat nullum tempus famis, ecce CVCVLLVM.
Inscriptio monasterij Bndissinen. sic habet. Anno
dn. M. CCC. XVI incepit tempus magne caristie
per mundum. Famem, ut fit, pestilitas consecuta est
magna per totum orbem terrarum, quæ in hac Vicinia
multos pagos colonis vacuos reddidit. Præcessit
eodem

eodem anno Nisi inundatio, quæ Gorlicij S. Spiritus no-
socomium perripuit, pontem Urbis & multos alios conuul-
sos abripuit, moletrinis omnibus & ædificijs flumini pro-
pinquis multum nocuit, in plateam usq; Nissenensem pertigit.
Luporum etiam velut in rabiem ætorum insolens ululatus pas-
sim exauditus est.

Johannes XXII pontifex anno 1317 Lugduni renun-
ciatus, antea portuensis episcopus, novam militum religio-
nem instituit in Lusatia, quorum caput fuit oppidum Sylven-
sis diæcesos. Johan. Funcc. lib. 10 commentariorum in
chronologia S. Vide Platinam, Panvini & Balæum

Johannes Lucemburgij tempestate, cum reliquâ
Lusatia superiore Gorlicium etiam regno Bohemie, non
quidem, ut videntur velle annales, primo subiectum est,
cum à Bohemis exordia sumserit sua, sed redditum quodam
modo & restitutum, nimirum anno 1329, quo ciues
in verba Johannis iurârunt. Addunt annales ducem
Saxonie eam Urbem antea respexisse quâdam ex obli-
gatione, existumq; penitus anno tertio post, videlicet
1331 qui fuit ab instauratione illius per Sobeslaum post
primum incendium facta ducentesimus præcise, secunda
feria Rogationum, h. e. Maij 6. Obi notetur ducento-
rum annorum periodum bis huic Urbi fuisse fatalem.
Nam & ab hoc secundo incendio usq; ad tertium,
quo patrum memoria plus medietate Urbis confla-
gravit Junij 12 anno 1525. totidem penè annj
sunt elapsi, nimirum 194. Suntq; ea de re hi ve-
teres leonij:

Anno milleno tercenteno Vicesimo
quondam Saxonica Gorlic est facta Bohema.
Perq; duos annos videns in pace quieuit,
Sed terro combusta gemens incendia fleuit.

Sic

Sic n. legendos puto, Hac quomodo acciderint, ex Olo,
mucense & aliunde paulo altius repetemus.

Cum Henricus VII Luxemburgius imp. in expeditione
italica anno 1311 Augusti 24 Auent. die assumt.
Mariae v. 15 Aug Bene conuenti Hetruriae oppido in
agro Senense Veneno per monachum praedicatorij ordi-
nis ad altare in sacro calice secundum Osmucensem
propinato (Beneuenutus Imolensis eius seculi scrip-
tor libello mystico inditum fuisse in literas retulit) Floren-
tinorum uel Senensium, uel ut habet chronicum Saxonum,
pontificis maximi insidijs extinctus esset: (id quod antea
etiam Victor III. p. M. anno 1049 Usuenit, Pal-
meno teste, & patrum memoria Hadriano VI Cureus
p. 94 & 245) Henricus Uirnburgi Colonien-
sium antistes, Rodolphus Palatinus Ludouici Bauari frater &
Rodolphus Saxo (Fabricius Albertum nominat) electo,
res Fridericum Austriacum cognomento pulcrum Rodolphi
Habespurgi ex filio Alberto. I. Caesare nepotem: Mo-
guntinus vero Petrus & Treuerensis Balduinus fra-
ter Henrici imp. eiusdemq; filius Johannes Bohemiae
rex Una cum Volcmaro h. e. Voldemaro Branden-
gense marchione, Ludouicum III Bauariae principem
Friderici pulchri amicum Caesarem dixerunt, anno
1314 die Lucae, quamq; Luciae habent paralipomena
Vrspergensis. Inde complura ac varia eaq; cruenta
inter duos Caesares praelia consecuta sunt. Ludouicus
magnum futurae Victoriae spem in Johanne etiam repo-
nebat, si eum in commilitum pertraxisset. quae de-
re cogitanti tempestiue se offert mors Voldemari Bran-
denburgi, qui sine liberis decesserat, vacuamq; per
hac Caesari successionem bonorum reliquerat. Horum
bonam partem Ludouicus se attributurum Johanni pmittit
si

si opera eius adiutus Casaream dignitatem retineret. Jo-
hannes ad belligerandum promptus, conditionem accipit, ha-
bitusq; in Bohemia delectus ad oppidum Bauaria Muldorf-
um (Fabricius Mulbergum vocat) extrema pugna de-
stinatum cum copiis accedit. Eo in loco anno 1323 in
profesto castrorum angelorum, ut Auentinus habet qui est
dies D. Venceslao Bohemorum duci sacer, Victus Austria-
cus, & ut idem Auentinus cumq; secutus Mathesius nar-
rat ab Alberto equite Stirio ex ea familia, cui ab
ore bubati insigne est & nomen, captus in potestatem Ba-
uarii peruenit. Cepit D. Johannes Henricum cognomento
placidum fratrem germanum Austriacj Ludouicus pericul-
iam securus, magnificj erga Johannem promissi mimemor,
Budissinam duntaxat, quam marchio dudum oppugneratam
tenebat, sine precio ei restituit. Cæterum, totam
Brandenburgensem ditiozem transtulit ad filium suum Lu-
douicum, ut superiori libro ostensum est. Rex vero
sola Budissina non contentus, Gorlicium præterea &
alia oppida in Lusatia superiore nuper à regno abali-
enata suo milite recuperauit, moleste quidem Cesare
ferente, sed molestiam illam tamen deuorante, tanq;
fraudis in regem commissæ sibi consciò. Diris deinde
per Johannem XXII pontificem, cui antea Jacobo Ba-
purgio nomen fuerat deuoto Bauaro, accersitus à
Brixianis in Italiam Johannes, cum Guelphorum
factionem pontificio nomini addictam defenderet con-
tra Ghibellinos, qui Cesaris partes tuebantur: adeo
offendit Ludouicum, ut is non quiescent prius, quam
inimicos illi compararet principes regno Bohemie
Vicinos, Fridericum Misnensem cognomento grauem, admodum
filium, D. Othonem Austriacum. Otho de Carinthia filio
regis Johanni Henrico litem mouit, contendens, non potuisse
Henricum ducem illam sine assensu Cesaris in generum per-
pon,

sponsalia transferre. Friderico rex Juditham filiam nondum nu-
 bilem desponderat, & ut more Misnico educaretur, Dresdam
 miserat. Hanc is patri in Bohemiam remisit, in locum eius
 filia Ludovici Caesaris Mechthilde ducta uxore. Quae ubi
 regi in Italiam sunt nunciata, tradito filio Carolo exercitu,
 ipse in Bohemiam reuersus, quantum potest militum aduer-
 sus Fridericum Misnensem causa ulciscenda ignominiae
 cogit. Gorlicio tunc potiebatur Fridericus, incertam quoti-
 tulo. Huc igitur improvisus adest Johannes, primoq; ad-
 ventu oppidum capit, non ausa multitudine incondita &
 inermi diu repugnare. Capit mox et arcem firmiter
 munitam, corrupto eius praefecto. Deniq; uno tumultua-
 rio praelio cum Friderico feliciter facto, quicquid per
 oppignorationem alienatum in Lusatia superiore fuit, id
 totum recuperavit, filiamq; Juditham sibi redditam Jo-
 hanni Normandiae duci (Albert. Argent.) Galliarum
 regis Philippi primogenito & Successori deperditi est.
 Sic fere Olomucensis. In cuius Verbis illud quoq; note-
 tur, Budissinam aliasq; Lusatie superioris oppida, & in
 his haud dubie Gorlicium quoq; uno dyxub nomine
 marchiones Brandeburgenses tenuisse. Unde intelligi
 potest, quod in epitome annalium Sittaviensium annota-
 tum est, Budissinam, Gorlicium & Camitium oppida
 de marchione per Johannem esse liberata. Ceterum
 arx Gorlicensis hodie nulla exstat. Tenet autem fa-
 ma a porta Mariana ad Basarisyeior usq; &
 spiculatoris domicilium porrectam fuisse. De
 hac quidem haec. Cum narratione Olomucensis
 de restituta Johanni Budissina, conferatur diploma
 donationis marchiae Budissinensis & civitatis Cami-
 tianae, cuius exemplum nobis communicavit Vir bo-
 nus & doctus M. Thomas Mitis à Limusa Nymp-
 puri

purgenus. Summa hæc est. Ludouicum Romanorum regem in castro prope Villam Hasulach idib. Vrbib. sexto regni sui anno, qui fuit à nato Christo M. CCC. XX. (nam numerus annorum Christi in diplomate corruptus est) Johanni Bohemie & Polonia regi illustri, comitiq' Lucentburgensi, principi & affini suo carissimo, eiusq' heredibus & successoribus Bohemie regibus, marchiam & terram Budissinen. & ciuitatem Kamentz ac vniuersum dominium, morte Wlademari marchionis Brandenburgensis, qui sine herede (precedenti anno 1319) decesserat, ad imperium deuoluta, dedisse, concessisse & donasse in feodum & iure feodi tenenda & possidenda in perpetuum, cum vniuersis pertinentiis & iuribus, præmium videlicet nauate sibi & imperio operæ utilis ac fidelis, & porro nauande munitamentum.

Johannis regis tempore Gorlicensis resp. priuilegijs suis freta concessam sibi iurisdictionem superiorem acriter defendit. Cum autem aliquando Janus Eluuil scabinos suos Gerlachshemj, vbi tunc residebat, saucia, tum quendam inspicere iussisset, et postea ex vulnere mortuum sepeliri curasset, in iudicium libertatum resp. misit senatus ad pagum illum, qui prius caperent. quod cum vxor Jani permittere nollet, casu factum est, ut ab apparitore quodam Urbano humj proturbaretur, hunc & vad abtr so fuzkma. Ob hanc causam Janus bellum ciuitati Gorlicensi indixit atrox adeo ut ad arcendos impetus eius subitos & improvisos prima (al. m. v. str.) circa Urbem fossæ ducerentur. Hic equum habebat, qui exeuntibz Urbe Gorlicensium equitibus ad comprehendendum ipsum Ungulis solum scalpebat, idq' eo crebrius & vehementius, quo propius illi accessissent. Spiritum n. malignum admirationibus magicis ei mimiserat scriba quidam Jani. Hoc equo in

in Urbem aliquando mīcus, emto pari calceorum, fanum Elu;
 ūlum adfuisse, exclamavit, & admissō rursū equō eūasit.
 Tandem cū ciuitate in gratiam redijt fanus, ac fidem dedit,
 in posterū se contra priuilegia illius nihil attentaturū.
 Nec multo post apud Crosnam in campo à milite quōdam
 confossus consuetam nauatæ diabolo operæ mercedem tulit.
 Hanc historiam de patre suō auditam Casparus Nestitiū
 capitaneus Gorlicensis anno 1474, qui fuit à dissida,
 tione fani circiter sesquicentessimus, magistro Johanni Fraūen,
 bergero reipūb. tū notario & mōx consuli, narrauit.

Anno 1334 die Hippolyti, quæ est Augusti 13
 coniurati plures septuaginta ad Urbem Gorlicensem hosti,
 liter adequitarunt. Quā re magnus omni populo iniectus
 est metus & maror, adeo ut uulgò vota fierent, die
 Veneris præter panem & aquam nihil degustandi,
 si eo periculo Urbs liberaretur. Emissi itaq; pro defen,
 sione patriæ ciues tantum XXIII hostes ad Radissau
 um in medio duorum montium, ubi castra metati fuerant
 fortiter aggrediuntur & fundunt, captiuosq; Viros iuxta
 ac mortuos in Urbem reducunt, & postidie ad suū
 quēq; quod commenerat supplicium rapiunt, & EO
 & S. Hippolyto, ut tū erat reliq; gratias pro
 Victoria agentes. Porro, qui nam hi fuerint hostes,
 ignoratum fuit hætenus. Ego Eluilem & socios
 fuisse conicio (Hic adde narrationem Nestici.)

Anno 1336 conuentus Lobauensis per ciues
 oppidi, in honore S. Crucis fundatus est, Cnemander.

Anno 1338 propter summam eduliorum penuriam,
 per totam Silesiam carniū esus tempore quadragesi,
 mal; permissus est, Anno 1340 Gorlicium coronæ
 regni Bohemici est incorporatum. Mappa Urbis.

Sittaniam baronj Leipensi in feudum fuisse da,
 tam

datam, sub finem libri tertij diximus. Huius homagiales,
quos vocant, hoc est, clientes seu beneficiarij Napticij mi-
mirum D. Tarnenwalden, ut vult chronicon Oiuinense,
quò tempore Johannes regno aberat (ad Lucemburgam,
n. natale solum aliquoties secessisse Olomucensis scribit)
ex munitione quadam eius rupis, in qua Oiuinum con-
ditum est postea, loca circumiecta viasq. rapinis infesta-
bant. Quae de re cum ad regem reuersum crebra que-
relae deferrentur, neq. Leipensis saepe officij sui admonitj
praedones coherceret, rex eum propter damna à familia
ipsius data, ex quasi delicto negligentiae suae ita puni-
uit, ut Sittauia & specula Oiuino postea dicta cum
cum homagialibus ipsius cedere sibi cogeret, datis ei
alijs quibusdam ad Cramenadium Moraviae possessionibz.
Sittauia dominium Johannes retinuit ad id usq. tempus,
quò uxoris suae sororem (Agnetem vocat chronicon Sile-
siae ac Vratisslauiæ: Oiuinense chronicon Johannis soror-
rem facit D. Elisabetham vocat) quae Grecium seu
Hradecium reginae tenebat, Hmiconj, h. e. Henrico fu-
uoriensium duci despondit, id quod circa annum 1319
factum vult Oiuinense chronicon. Huic n. Sittauiam pro
Hradecio, quod dotis nomine ei debebatur, quoad uiue-
ret, utendam fruendam concessit. Olomucensis lib. 20.
Johannem Elisabethae Venceslaj senioris Viduae pro
Hradecio & alijs in Bohemia oppidis ad dotem
pertinentibz obtrusisse ait, tam pecuniam praesentem
quam bonorum praeterea in Moravia circa Bruunam
nonnullorum possessionem. Leipensem in annalibz. Sit-
tauensium esse puto Henricum à Lypa, cuius eodem
libro xxmo crebra est mentio, sicut insequenti dicitur
eius filiorum Henricj D. Johannis.

Maiores Henricj fauoriensis hi fuere. Bolestaŭs caluus

& saeuus Legniciensis, Henrici II. p[er] Tartarij filius
 Silesiae dux, de quo libro tertio dictum est, ex Hedwige Hen-
 ricj Anhaltini filia tres habuit filias totidemq[ue] filios,
 Bernhardum celerem, qui mirabiles & artificiosas saltatio-
 nes inuenisse dicitur; Henricum V. p[ri]ncipem Legnicensem,
 & post obitum patruelis Henrici III. probi, Silesiae, Cra-
 couiae ac Sandomiriae p[ri]ncipis, Vratislauensem ducem:
 & Bulconem T. Suidnicensem & Turstenbergensem cognosce, Bulco. i. d.
 mento inuictum, inclitum principem, cuius nos in curia se, dux Boem[iae]
 natoria Urbis Suidnicensis Vidimus gladium praegran- Gregor
 dem, lunato capulo, nouem longum spithamas, quem
 strictum de more principum ei praelatum existimo tanq[ua]m
 principatus insigni: galeam item figura galeae cardinali-
 tij, circumferentia spithamarum sex & dimidia: phare-
 tram deniq[ue] cum tredecim telorum receptaculis seu the-
 cis, pelle Ursina obductam, Undamq[ue] lamina orichal-
 cina, cum inscriptione symboli Vernaculi dialecto Saxo-
 nica: Ich Gotte Drb Bistum tu all tijd, & alterij
 Latini, Amor vincit omnia. Hic Bulco, suscepta libe-
 rorum Henrici fratris tutela Chendorsiam arcem in
 territorio Boleslauenensi condidit, & Venceslaum II. senio-
 rem Bohemiae atq[ue] Poloniae regem bellum sibi mini-
 tantem, ut inquit Cromerus & repetit Cureus
 pag. 91. ad Landishutam intrepide cum exercitu ob-
 uiam p[er]gressus, ab instituto deterruit. Chronicon
 Silesiae & Vratislaviae Johannem regem cum ad
 subigendam ope patris Henrici VII. imp. Silesiam am-
 mum adiecisset, a Bulcone repulsum, excitata in finib[us]
 regionis munitione Landishuta: Stemma ducum Sile-
 siae manuscriptum Carolum III. ab eodem bello victum
 narrat: male Utrunq[ue], ut temp[or]is ratio ostendit,
 siquidem obiit Bulco decennio integro ante corona-
 tionem Johannis, regnante adhuc Venceslao Seniore,
 Vi,

Videlicet anno 1301, sepultus in caenobio Grissauiensi quod
fundarat. Bulconi itidem tres fuere filij, Bernhardus Suid-
nicensis, Hmico seu Henricus fauoriensis, Sitauie & Laube
dominus, de quo mox copiosa fiet mentio, & Bulco. II. ridicu-
lus (iocosus) Sambicensis sive Monsterbergensis. Bernhardus
ex Margaretha Vladislai lothij seu cubitalis polonie re-
gis filia genuit Bulconem eius nominis tertium, ultimum Suid-
nicensem & post mortem Hmiconis patruj fauoriensem ducem,
& Henricum Furstenbergensem, qui ante patrum Hmico-
nem fato functus est. Hunc Bulconem III, qui unus in-
ter Silesiorum duces cum Polonis adhuc sentiebat, Johan-
nes Bohemus principatui Suidniciensi inhians bello diu
multumq; vexauit, Suidniciumq; utcumq; oculis capty
esset, anno 1345 obsessurus, cum prater spem portas
repenisset patentes, de improviso irrupit, Urbemq; captam
aliquanto tempore possedit. Sed eam Bulco summissis qui-
busdam curribus in quibus armatos clam abdidit, rece-
pit. quod ipsum tamen de Landishuta narrant Cure-
us & Cromerus. Ac habent etiamnum Budissinenses
diploma Johannis regis eiusq; filij primoogeniti Caroli
Morauiæ marchionis anno 1345 in castris ante Ur-
bem Suidniciam datum, quo permittunt ijs, ut hospitalij
suo octo sexagenos glossorum annuū censūs, Ubicumq; uelint
emere possint. Tandem Bulco ut placatis uti posset
Bohemis, uadus est filio Johannis Carolo III impe-
ratori desponsare suam ex fratre Henrico iam de-
mortuo neptem Annam, hac conditione, ut, si absq;
prole mascula Bulco decederet, fauoriensis ducatus q.
dotis nomine Carolo cederet. Demide ipse quoq; in
clientelam Caroli venit, Bohemisq; sese subdidit, pater
ut post mortem suam Uxor Agnes Leopoldi Austriæ
ducis bellicosi & strenuissimi, qui cognominatus est glo-
ria militum, fratris Friderici pulchri Cesaris, teste Al-
berto Argentoratense, filia, ducatum Suidnicensem ad
tempus Vitæ retineret, quâ mortuâ, is quoq; ad regnū
Bo

Bohemia deuolueretur. Obijt autem Bulco die Mathiæ an,
no 1368 sepultus Grissa, nullo relicto hærede. Filium
n. eius in castro Bolchenhaino morio irritatus latere peti,
tum interemerat, qui et ipse in Grissa sub lapide eadem in,
dicante situs est. Agnes vero anno 1392 postridie cal.
Febr. h. e. ipso purificationis festo vitam clausit, Suidnicie
in D. Mariae canobio tumulata. quæ tota de re sic
Franciscus Faber Sabotho. — — Nam post mortem prolem

Forte lacessitus Bulconum extinxerat acris
postremam iactum lateris (tum tempons ætas
infaustum patris ruitura credidit omen)
Hæredum sterili ut spes nulla resideret aula:
Suidnicij extemplo fauorisq; feracia rura,
quodq; altus tractu pertingit utroq; Sabothus
Cultunusq; solum, quos D. Quissusq; Boberq;
Ambit agros, Carolo dotali iure Bohemo
Obuenere. Cæterum Henricus Reddelius
genealogie ducum Silesie contextor, Hmiconem seu Hen,
ricum fauoriensem Bulconis .i. filium, patrem facit
Annæ Romanorum ac Bohemorum reginæ, Uxoris Caroli
III. Sed cum satis constat sine liberis exstinctum. Et
ut maxime reliquisset filiam Hmico, non video, qui
licuisset Carolo eam sibi matrimonio copulare, utpote
consobrinam suam ex matertera natam, sibiq; secundo
gradu consanguinitatis iunctam. Nec dispensationis
pontificiæ ullius meminere annales. Peucerus tertiam
Caroli Uxorem Bulconis Suidnicensis, Cromerus Ber,
nardi filiam facit. Sed horum quoq; opinioni mo,
do exposita ducum series reclamationat. Et Anna
ipsa in initio diplomatis, quod anno 1350 Suidni,
censi & fauoriensi ducatibus ab ea datum Carolus
maritus confirmauit, profitetur Bulconem ducem
Silesie, dominum Fürstenbergensem, Suidnicensem &

Bernhardus ce-
ler & saltator
mirabilis, ob-
sint hered. 1280

Bulco. I. d. Suid-
nicen. & Fürsten-

berg cognomento
müich, cuius ar-
ma reservantur
Suidnic. adhuc
ob. 1301. sep. Gist

Henricus. V.
pignus d. Legni-
con. & pop. ob.
patrueles etiam
Vratislaviens.

Boleslaus
savius d. Leg-
nicen. f9
Henricus II
Tartarici, ex
Hedwige An-
haldina nati,
cuntur

Bulco. II. ridicu-
lus & facetus,
Dux Monsteb.
Vendit comit.
Glacien. Johan-
ni regi Boh.
1322.

Bernhardus
d. Suidnicen.
Uxor Mar-
gar. fa Vla-
dislaj lozic
reg. Pol.

Hmco. Hen-
ricus d. fauo-
rien. duxit
sororem regi-
ne Bohemi-
ae, mater
teram Caro-
li III imp. An.
Sittu & Laube.

Henricus Fur-
stenbergen. q an-
te patrum Hm-
conem fato functus.

Bulco. III. vx.
Agnes fa Leo-
poldi ducis
Austriae. Suid-
nicensem du-
cat. poss.

Anna despon-
sata Carolo
III imp. quae
ducatum fa-
uonensem &
Suidnicensem

regno Bo-
hemiae adduxit.

Bulco. IIII.
iuuenis a
monone Bohek.
occisus.

fauoriensem patrum suum dilectum, pro agnato ipsius in
se amore & fauore peculiarj, se suosq; ex Carolo coniun-
ge liberos Suidnicensis ac fauoriensis principatum, cum
omnibus eorum pertinentijs heredes instituisse, subditosq; om-
nes in fidem suam per iusiurandum adexisse. Haec
semel in mentionem ducum Silesiae ingressus, simul com-
memorare hoc loco volui, non tam quod ad Johannis
Caroliq; pertinerent historiam, quam quod meminissim
Ultimo huic Bulconi Suidnicensi marchionis Lusatie
titulum tribui, cum a Fabricio tum ab inscriptione qua-
dam in curia Suidnicensi; & quod de Vidua eius
paulo post copiose dicendum esset. Fabricij haec sunt
Verba lib. 2. annal. sub an. 1367. Bolco dux Sile-
siae, dominus in Fürstenberg, & Suidnit & marchio
Lusatie parochiam Lubenensem resignat ecclesiae Mis-
nensi. Inscriptio talis est. Anno 1368 obiit michy-
tus dux Silesiae Bulco dominus in Suidnit &
marchio

marchio Lusatiae in die Mathiae. Johannes rex in priui-
 legio Vratislauiensi ecclesiae anno 1342. 4 Octobris Lu-
 tetiae Parisiorum dato, cum Præcesslap præfuit & capitulo h.e.
 sacerdotum collegio contra quoscunque auxilium promittat,
 Henricum duntaxat fauoriensem & Bulconem Quidnicensem
 principes excipito.

Nunc porro, quæ apud Sittauenses Hmiconis domi-
 natu accidere, ex annalibus ipsorum breuiter percensebo.
 Anno 1337 Sittauenses cum alijs ciuitatibus Tollenstei, Tollensteinum
 num: biennio post Schönenbücham arces expugnarunt. *vinz mrgls
von D. Gisa.*
 Anno 1343 quadraginta quinque Misnenses hastatos, qui
 supra villam Alberti & alibi caedibus ac rapinis pannos,
 vias inseguras reddebant, ac infestas, interfecit ipsi, quin-
 mero ad duodecim aut summum sedecim in Molssteino de-
 gentes Leipam currus deducebant (tunc enim in Bohe-
 miam profecturi Leipa & Dauba iter habebant) illos ergo
 prædones ciues Sittauenses decem hastati ad montem carro-
 rum ultra Nonum oppidulum adepti fuderunt fugaruntque
 multis caesis, captis duobus, quos in Urbem reductos ca-
 pite plexerunt. Porro hastati Vnius nomine plures
 equites intelligendos non est dubium. Crantius. n. lib.
 xj Vandaliae cap. vj scribit, apud Bohemos lanceam
 unam quatuor aut quinque equites complecti. Apud
 Polonos vero, Cromero lib. 24 teste, hastati Vnius
 nomine tres equites intelliguntur, nempe hastatus
 Vnius grauioris armaturæ cum duobus balistarijs.
 Per idem ferè tempus cum Sittauiae baro quidam Bo-
 nensis secum percussus esset, Ultum in nominiam geni-
 tiles eius, ad ipsa vsque Urbis pascua profecti, ferro
 & incendijs omnia vastabant. Eos oppidani egressi apud
 pontem Grotensem profligarunt. Nec multo ante
 quod latrunculatorem deficerentur quinque fures & præ-
 dones captos, scabinj (sic n. appellari iudices Usita-
 tum est, à scamno nimirum, si djs placet) ipsimet de-
 collare sunt coacti. Anno 1346 circa festum
 Mar,

Margaretha immensa locustarum multitudo in Bohemia omnia frumenta, fenum & omnes fructus absumsit. (Locustarum pestis Hungariam incessit 1340. Backschay) Anno 1347 Viginti quinque hastatos Johannis T. Hsenbergij Misnensium praesulis XXXij, qui territorio Sittauensi inimicitias denuntiauerat, abactis e Cunradi & Lotharii dictis villis, per coribus Romenbergum Versus ad sua se recipientes, praefecti Urbi & ciues consecuti vicerunt, quidamque ipsi excusserunt, sedecim captis. Atque ex eo tempore pacata fuit ora haec & ab istiusmodi irruptionibus immunis. Nec Misnenses posthac capitaneis in Sittauensem districtum excursionem parantibus dicto audientes fuere, quod molimes inde nequaquam reuersuros sese palam dicarent. Eodem anno Hmico fauoriensis, post multa in Sittauenses collata beneficia, mortuus est.

Hunc Hmiconem seu Henricum Lauba etiam dominum fuisse, atque adeo totius marchiae Lusatie superioris Cnemiander asserit, eumque post Hermanum Brandeburgensem ultimum marchionem vocat, sed qua occasione Marchia Lusatie potitus sit, ignorari ait. Sororium etiam Caroli III facit, falso haud dubie. Ab eodem Hmicone insignia sua accipere Laubenses. Quia de re sic habet liber quidam perueniens in curia oppidi, sub titulo: Pulcrum clenodium ciuitatis Luban. Notandum quod tempore ducis Henrici fauerensis & Suidnicensis, vulgo Hertzog Henke, quidam marggrafiux dux Brandeburgensis nomine Woldemar (fuit is haud dubie molitor ille) circumvallauit ciuitatem hanc Luban, habens partem exercitus cum suis tentorijs in pede montis prope Bertoldsdorf. Sed tandem cum nihil posset efficere (al. potuisset perficere) a ciuitate recessit. Tunc adueniente Vero duce Henrico, consules ciuitatis Luban obuiauerunt ei & intromiserunt eum absque mora, & sibi iuxta decentium clauēs portarum ciuitatis in hospitium praesentauerunt. Et hoc idem dux uolens animo & manu uertens clauēs hinc inde, dixit rectoribus ciuitatis: Ea fiducialiter & uiriliter sensi nos existere, in

signum & memoriam huius vestrae fidelitatis, debetis in clenodio
sive bannerio (h. e. vexillo) vestro habere duas claves transuersas
ad modum crucis sub pictura rubra & nigra, rubeo coloresur-
sum, nigro vero deorsum, clauibus existentibus albis. (Atque anno
domini 1344 Longobardis) Atque ita insignia Urbis apud
templi parochialis proxima organo depicta cernuntur, ad-
ditis etiam Versibus duobus. 1298.

Illustris princeps Henricus, respice, quondam
Ob fidei meritum clauium insignia donat.

Cnemander Laubenses Henrici per montem Bertesdor-
fensem aduentanti obviam egressos claves ibi obtulisse atque
tradidisse ait. Porro hunc clypeum duabus clauibus
insignitum Laubenses antiquitus gessere pictum intra duas
turres pinatas, in quarum medio porta Urbis cum
rastrum militare sive politico luteo pendulo quinq; palo-
rum praeferratorum, quam catarractam vocant. Su-
per clypeo galea clausa nigris & rubris redimiculis,
his ornata, in qua sex pennae struthionis partim rub-
rae partim nigrae. Postea anno 1541 Fer-
dinandus rex in Pragense conventum ad sollicitationem senatus
Laubensis accessione diadematis regis supra galeam clausam,
& inter duas aquilarum alas passas, rubro & nigro colore
per transversum distinctas, leonis coronati erecti & salientis
cauda duplici in altum sublata & lingua rubra exerta ad
discerpendum compositi, ea insignia decoravit, qualia in seno-
polis Urbis vidimus, cum hoc fastidii Cnemandi semio-
ris descriptio. M. D. XLII.

Quae dedit Henricus princeps Vicinia signa.

Haec modo Ferdinandi dotibus aucta nitentur.

In commentariis tamen rerum Lusatarum Cnemian-
di hexameter sic legitur, manu auctoris exaratus.

Quae dedit Henricus Vicinia munera princeps
Suis

fus etiam cera rubra in sigillis utendi simul senatui indulsit.
Idem Henrico circa annum 1320 cenobium sanctimonialium Laubense
Misnensis dioecesis fundavit & condidit, Virginibus nunnulis
his sacris ordinis S. Mariæ magdalene de Neumburgensi
ad quissum cenobio Wratislaviensis dioecesis illuc translati,
quibus diuis patronatus ecclesiæ paræcialis in ciuitate sua
Lubano (hæc n. sunt verba formalia) legitima ex suc-
cessionem ad se deuolutum cum reliquis ad paræciam pertinen-
tibus bonis & iuribus omnibus dictæ ecclesiæ per antegenito-
res suos & affines Brandeburgenses marchiones promiscui
sexus collatis, contulit. Literas foundationis eodem anno 6. id.
Jan. præsentate Gebhardo de Querford ducis auctoritate &
alijs Gorlicij datas & per episcopum Misnensem, nec non
Carolū III eiusq; successores Bohemiæ reges confirmatas
Cnemiander ponit. Titulus sic habet. Nos igr Henricus
Dei gratia dux Slesie, dominus de Fürstenbergk & in
Fauers. Publicam etiam salis Venalis forum Laub-
bensib. dedit Henrico, & superiorem iurisdictionem ab Ot-
tone cum telo marchione Brandeburgense ac Lusaticense, ut
superiore libro docuimus, eis concessam confirmauit. Eodem
anno 1320 Henrico cuidam suo Vasallo officio eiusq; hæ-
redibus pro annua singularum marcarum pensione vendidit
ac hereditarie infeudauit aduocatiam Laubensem cum
iudicijs, ita ut penes eum tanq; iudicem hereditarium
essent multisq; omnes in omnib; casibus superiorem iurisdic-
tionem concernentibus. Huius potentati quotannis in festo
Iohannis & iterum in festo Martini aduocatorum oboli,
quos vocant, numerati sunt vsq; ad annum 1402: quo
senatus aduocatiam iurisdictionis superioris cum omnibus
pertinentijs de quodam Stephano Cobershaino entam & à
Venceslao Romanorum ac Bohemorum rege sibi confirma-
tam in feudum perpetuum accepit, posseditq; citra cuius
nis

his contradictionem ad Georgij usq; regis tempora: ad quem
 cum accusaretur clanculum à maleuolis, ut qui potestate abi-
 tus maiores æquò multas exigeret, nec raro pro libitu ter-
 rigenas Violenter opprimeret, Pragam est citatus. Ibi no-
 tarius reipublicæ legatus iussus est à rege suorum super
 iurisdictione priuilegia, quorum attulerat originalia, apud
 cancellariam deponere, quò sufficienter inspicere & relegi
 possent. Postidie cancellarius regni Bohemij notario
 ostendit, quædam diplomatum Verba esse cancellata, quædam
 rasa. Id se regem celare minime posse. Quamuis autem
 affirmaret notarius, pridie salua & integra fuisse instrum-
 enta omnia: tamen cum scriba aliter sibi ea fuisse tra-
 dita pernegarent, ferendum scilicet erat, quòd mutari
 non poterat. Rex itaq; retentis priuilegijs tanq; cancella-
 tis & ob id nulli auctoritatis seu Valoris, ademptaq; se-
 natui iurisdictione superiore, quàm nullo iure usurpasset,
 ciuem quendam Laubensem designauit, qui iudicia tam
 intra quàm extra Urbem regio nomine exercuit & ad
 ministravit, donec post obitum Georgij Gorlicensium pa-
 trocinio à Mathia rege recuperauit ea senatus.

Cæterum innuit Cnemiander, ut & Oviuense chronicon
 obijisse Hinconem anno 1346, & tunc Laubam cum reli-
 qua superiore Lusatia Johanni Bohemo esse subiectam, à
 quo mox omnia ciuitatis iura & priuilegia sunt confirmata.
 Sittauiensium annales, ut diximus, sequentem mortis
 annum ponunt, Videlicet 1347 & cum chronico Oui-
 nensi, non ad Johannem, sed filium eius Carolum mi-
 neri, ex pacto redijisse Urbem Sittauensem asserunt. Nam
 Johannes præcedenti anno 1346 bello Francico
 longo illo & difficili occubuerat casu apud Cressin,
 ut Baptista Fulgosus nominat, ab Edoardo III Bri-
 tannorum rege, quando cum lectissima equitum
 manu

manu suppetias iuit consocero uel progenero affini suo
philippo longo de Vallois, quem regno Francia spoliare
conabatur Britannus. Quamquam. & senio confectus erat &
cacutiebat Johannes, tamen inclinate & labante Gallor
acie in hostem pugnare voluit & frustra prohibentibus.
ceteris in praesidium se produci iussit, ubi inter confertissimos
hostes fortissime dimicans interijt. Ceciderunt in memorabili
illo & cruentissimo conflatu ad triginta Gallorum millia,
& iuxta Johannem regem Carolus de Valois Philippi fra
ter, cum multis alijs praestantibz ducibz regniqz primoni
bus & flore praecipuae nobilitatis Gallica. Olomucensis
priori navalis praesidio in portu Flandriae cum Gallorum nu
merum desideratum ait. Pugnatum est ad Cressiacum die
diujs Ruffi, h. e. 6. cal. Vnibr. quo ipso ante annos 68
Ottogarus quoqz perierat, ut in historia eij retulimus.
Eberus tamen Johannem, Peucerus utrumqz regem 7. cal.
Vnibr. h. e. in profecto Ruffi oppetisse scribunt. Nam
quod apud eundem Peucrum in Henrico VII Lucembur
gio X cal. legitur, eum typographi errorem puto.
Sepultus est Johannes Lucemburgae eodem Olomucen
se teste. Hunc regem annales Sittaviensium cum Bo
hemorum historijs comprimis bellicosum fuisse perhibent
& multum terrarum sibi subiicisse, caecumqz ad Cra
couiam infesto cum exercitu accessisse, proximo in
mirum ante mortem anno, ut ex Cromero apparet
qui addit, tum demum libenter se monturum affir
masse eum, cum Cracouiae mania manu Victorica
palpasset. Falsum tamen spe sua & re infesta ob
sidionem soluere coactum. Quamquam aliter Olomucensis.

Porro Johannes ex Elisabethe tres suscepit
filios: Venceslaum nevolerij anno 1316. prid.
id. Maij hora prima Prage natum, Ottogarium,
uel secundum Olomucensem, Premyslaum infante aetate

te mortuum & Johannem: filiam item Juditham, quam
 Johanni Francie regi Philippi filio denuptasse, supra dice-
 bamus. Venceslaum septemem ad Carolum pulcrum Fran-
 cie regem seronum suum misit, qui ei, cum à Pontifice con-
 firmaretur suum nomen imposuit. Id quod Carolus ipsemet
 propria manu scriptum reliquit in Vite suae historia, cuius
 initium Cochlaeus libro primo commentariorum rerum
 Hussiticarum recitat. De altero filio Johanne Henrico
 duce Carinthiae marchione Moraviae comiteq; Tyrolis
 & Goncie libro proximo nonnihil attingimus.

Regnum Bohemiae adiecta magna parte Silesiae & Lu-
 satiae utraq; valde dilatatum à Johanne accepit filius Carolus
 rex Undecimus, xxxi annorum, qui cum Moraviae esset march-
 io, superstite quidem patre eodem tamen quo is perijt an-
 nis, Ludouico Bauaro imperatori uiuenti adhuc, sed pedum
 cancro laboranti et excommunicato, Clemente vi P. M.
 & Philippo Francorum rege armistitib. à principib.
 electorib. quibusdam suffectus fuerat, & Bonae rex Ro-
 manorum eius nominis quartus coronatus.

Mox insequenti anno 1347. Bohemici quoq; regni dia-
 dema, Una cum vxore Blancha Gallica suscepit.

Et Bohemiae reliquam Silesiam & marchiam Brande-
 purgensen Ludouici Bauari filijs quidam superiore no-
 lumine demonstrauimus, extortam adiecit. Bittauen-
 sium quidem amaliuum epitome cum Vratislauensem
 & Guidnicensem principatus Polonicos, h. e. Silesia-
 cos, dominatum Glacensem & Morauiam, itemq; Bu-
 dissinam, Gorlicium, & Camicium coronae Bohemi-
 ae miserisse, suae, ut barbarè loquar, aperte tamen,
 incorporasse tradunt. De Bittauia etiam seorsum

refert, eam cum arce Ronauià à marchione Bran-
 depurgense per eundem liberatam esse & regno incor-
 poratam. Haec sub suo anno 1355. Recitat
 & Cnemiander literas incorporationis, quae ducatus

Silesiæ & Polonia, nimirum Legnicensem, Brigensem, Munst^{er}bergensem, Olesuicensem, Glogouicensem, Saganensem Opolien^{sem}, Falchenburgensem, Strelensem, Teschinensem, Osus^{cione}nsem Masouicensem, Plocensem, Vratislauicensem demq^{ue} cum ciuitatib. Vratislauia, Nouoforo, Francosteno, Stei^{na}uia, Sorauia & media parte Glogouia, Budissinense item & Gorlicense marchia, regno Bohemiæ in perpetu^{um} coniunxit Carolus: ex quibus etsi quæ ad institutum nostrum facere videbantur iam ante tertio & quinto libris recitauimus, haud tamen inagratum fore lecto^{ri} existimauius, si integræ hic asscribantur.

INCORPORATIO DN. CAROLI. III. RHO^{mani},
MANORVM IMPERATORIS SUPER DVCA^{tibus},
TIBVS POLONIÆ ET MARCHIA BVDIS^{sini},
SINENSI ET GORLICENSI, QVOD PER^{petuo}
PETVO SINT REGNO BOËMIÆ INDIVISI^{bili},
BILITER CONIUNCTA :

In nomine domini sanctæ & indiuiduæ Trinitatis
Forte R^{ex}. P. Carolus Dei gratia Rho: imperator
semper Augustus Boemiæ rex & ad perpetuam rei
memoriam. Insignes laudabilis fame titulos modernj
temporis meretur gloriosa posteritas, si q^{ue} prodecesso^{rum}
illustrium circumsp^{ecta} pridem instaurauit prou^{isio}
sio, ut fructuosi laboris solertia perennj successorum
commendentur memoria & ex continua bonorum
opera quasi ex relucenti speculo vetustatis surgat de
felicibus mortuis felix memoria rediuiua. Sane
licet pridem recolendæ memoriæ Diuûs Fridericus
Rho: imperator Augustus prodecessor noster de sm^{ulari}
suarum suæ benignitatis munere claræ recordationis
illustri Vladislao quondam Boemiæ ducj, qui regnū
Boënniæ ante suam coronationem regebat & suis
hæredibus Boënniæ regibus censum de terra Polon^{ia}

nia, quem antecessores eius duces Boemia à Polonia mul-
 tis temporibus accipere consueverunt, quem poloni & Sle-
 sia duces sacri imperij soluere tenebantur, prout mili-
 teris imperatoris prefati euidenter exprimitur, libera-
 ter duxerit erogandum. Ipsi quoque duces Polonia & Sle-
 sia eundem consueum illustribus progenitoribus & praedictis
 nostris Bohemiae regibus in signum subiectionis debitae &
 in recognitionem sui superioris domini rite persoluerent
 multis temporibus retroactis. Tamen ad abundantius cau-
 telae praesidium tractu temporis, dicti duces suorum haere-
 dum & successorum suorum nomine atque Vice, principatus,
 terras ac dominia sua à clarae memoriae illustris Johanne
 quondam Bohemiae rege genitore nostro clarissimo dum ui-
 ueret, demum à nostra celsitudine dicto nostro genitore
 defuncto & à corona regni Bohemiae praestiterunt solenni-
 tatis obedientiae omni subiectionis & fidelitatis debitae
 iuramenta corporalia. Et licet insignis ducatus Vratis-
 lauiensis & Slesiae cum suis omnibus pertinentijs ad utri-
 que & immediatum dominium illustrium quondam Bohemiae
 regum progenitorum nostrorum, & ad coronam regni Boe-
 miae spectauerit ab antiquo, sicut duae litterae recolen-
 dae memoriae O. Rudolphi Romani regis & predecessoris nostri,
 in quarum prima quondam ordinationem inter illustrem
 Ottocarum quondam Bohemiae regem proauum nostrum cla-
 rissimum ex una, & Henricum ducem Vratislauiensem
 parte ex altera, videlicet quod dictus Ottocarus rex
 eidem Henrico Vratislauiensi & Slesiae duci, in
 casu si ducem promoueri contingeret, in promisso ducatu
 Vratislauiensi & Slesiae, terris & omnibus suis domi-
 nijs debere succedere, per se factum assent, & in sede
 ipsius

ipsarum dicto Henrico dūce iam sublato de medio præ,
dictum regem Ottocarum, hæredes & successores suos Bœ-
miae reges de ducatu Vratislaviensi & Slesiae terris
& dominijs præfatis tanq̃ actu Vacantibus propter multa
grata seruitia, quæ illustris Bœmiae rex sacro Rhomano
impeno fecerant, solenniter inuestiuit, lucidius attestantur.
Tamen illustris quondam Iohannes Bœmiae rex genitor
noster præfatus cum Henrico septimo & ultimo Vratislavi-
ensi & Slesiae dūce sororio nostro, dum Uterq̃ eorum
Vitam ageret in humanis, quādam ordinationem inijt &
tradidit, Videlicet, quod dictus dūx Henricus terram
& districtum Glocensem cum Vasallagijs, feudis, domi-
nijs & omnibus pertinentijs suis de consensu dicti geni-
toris nostri ad Vitæ duntaxat tempora habere deberet
ut tūc eo moriente ducatus sui, puta Vratisla: &
Slesiae ad prædictum Glocense dominium, ad usum & posses-
sionem dicti genitoris hæredum & successorum ipsius, re-
quā & corona regni sine difficultate qualibet reuēirent,
Sicut hoc processu dierum ad finem deuenit intentum, eo
q̃ dictus genitor noster dum uiuēret moriente dūce præ-
fato ducatum Vratisla: & terram Glocensem præfa-
tam tenuit & possedit, & nos Utrūq̃ de præsentī uē-
lūt Bœmiae rex in possessione tenentes Utrobrilibet do-
minamur. Et quamuis marchia Būdissinensis & Gor-
licensis, quæ cum cæteris ciuitatibus, oppidis & pertinen-
tijs suis ad regnum & coronam Bœmiae ab antiquo s-
tinuerunt, per illustrem Ottocarum quondam Bœmiae re-
gem proauum nostrum, in personas quondam illustrium Bran-
denburgensium marchionum ex certis & rationabilibus
causis alienata fuerit. Aliquando tamen marchionibz
prædictis absq̃ sexus masculini hæredibus decedentibus
ab hac Vita nobiles milites, clientes, ciues & Uni-
uersi incolæ marchiae Būdissinensis & Gorlicensis præ-

praefata animaduersione debita recognoscentes, qualiter ad
 coronam & regnum Boemiae tanq[ue] ad immediatam Natu-
 ralem uel Utilem dominum dudum pertinuerant, ad subiectio-
 nem & obedientiam illustris Joannis quondam Boemiae regis
 genitoris nostri tanq[ue] ordinarium, legitimum & naturalem
 dominum suum & ad coronam regni Boemiae, de cuius gre-
 mio dudum consterant, ut praefertur, deliberatione non im-
 provida redierunt. Nos igitur indefessam sollicitudinis
 operam & diligentiam exquisitam quam supradicti proav-
 pater ac progenitores nostri clarissimi quondam Boemiae
 reges ad obtinendam subiectionem Vasallagium & obedi-
 entiam illustrium Slesiae & Poloniae ducum, Videlicet Lig-
 nicensem, Brigensem, Munsterbergensem, Olsnicensem, Glogo-
 nensem, Saganensem Opoliensem, Falkenburgerensem, Stre-
 licensem, Teschinerensem, Coslensem, Colliciensem, Ratibo-
 riensem, Steinauiensem, Osuecionensem principatus Maso-
 viae & ducatus in Plocka principum & fidelium nos-
 trorum, principatus seu ducatus Wratislaviensis & Slesiae
 nec non civitates, Videlicet Wratislavia, Novum forum
 Frangkenstem, Stinauia, Sorau & mediam partem Glo-
 gouiae & pertinentiarum ipsius & etiam Budissinensis
 & Erorlicensis marchiam, ut praefertur non absq[ue] magnis
 impensis & infinitis laboribus habuerunt, in nostrae
 maiestatis acie continuo reuoluentes ut uirtutum ip-
 sarum frequentia & sollicitudo laborum praeteriti sub
 felici nostro regimine solidetur. Sicut sollicitudo
 laborum praeteriti sub felici nostro regimine solidetur.
 Sicut dudum de plenitudine Rhomani regis potestatis
 statuendum duximus ita & nunc ex certa scientia sta-
 tuimus de nostra imperialis plenitudinis potestate, & om-
 nes supra dicta Clementine & sententiae imperialium
 &

De regalium litterarum quas ad recognitionem dictarum
intentionum adduximus semper De ubiq; in iudicio De extra
De in singulis actibus publicis De privatis quoties tenorem
praesentium legi De publicari contigerit, eiusdem effica-
ciae Vigoris De auctoritatis existant, ac si in signis pro-
prijs originalia viderentur De praecipue cum eadem ori-
ginalia per Vnjos ac nonnullos sacri imperij principes Ro-
manos, Barones, proceres auscultata De examinata fuerunt.
Diligenter ac communis communicato consilio super omnibus pra-
missis nonnullorum sacri imperij principum, baronum De no-
bilium consilio speciali praedictis omnibus de Verbo ad
verbum pro ut superius exprimitur, intellectis De in examine
deliberatae ac providae discussionis adductis ne ex interpre-
tatione sinistra quorumlibet nostris haereditibus De sacrorum
nostrorum regni Boemiae De coronae regni eiusdem iuribus
honoribus De statutis valeat in posterum derogari. Au-
thoritate imperiali dictos Slesiae, Poloniae De ceteros pra-
dictos duces nostros principes De Vasallos cum principibus
feudis De Vasallagis ipsorum praesertim cum a corona reg-
ni praefati immediate dependeant dictumq; vel quod quod
ducatum Vratislaviae cum civitate Vratislaviensi, Nouosolen-
si Franckstein, Sterna Glocensi Glogouensi De ceteris
oppidis ibidem nec non marchiam Budisnensem De Gork-
censem cum Vasallis Vasallagis, feudis feudatariis, utili-
tatibus, fructibus, obventionibus iurisdictionibus, iudiciis, ho-
noribus, iuribus consuetudinibus De omnibus dictarum ducatus
De marchiae pertinentijs velut utile De immediatum
dominium nostrum De regni Boemiae praefati eidem reg-
no De eius felici coronae in perpetuum adiungimus, incor-
poramus, inuisceramus, adscribimus, appropriamus De indi-
uisibiliter ac inseparabiliter communimus, Specialiter
etiam De ex nomine interpretamus, pronunciamus, diffi-
nimus, protestamur De dicimus ac de certa nostra scientia
apda

declaramus & (vi) pfati ducēs Slesia & Polonia hære,
 des & successorum (res) ipsorum in perpetuum quoties dūca,
 tus eosdem aut alterum ex eis vacare contigerit ipsos uel ip-
 sum à nobis hæredibus successorib. nostris Boemia regib.
 & corona regni eiusdem homagij, obedientia fidelitatis
 & subiectionis debitæ teneantur & debeant prestare
 & facere corporalia iuramenta, supplerentes omnem de-
 fectum si quis in litteris uel priuilegijs dictorum imperato-
 rum & regum Romanorum memorie recolende aut
 etiam in ordinatione seu tractatu dicti genitoris nostri,
 quem cum prefato Henrico. VII. & Ultimo Vratislauensi
 & Slesia duce habuisse dinoscitur, seu in redutū no-
 bilium militum clientum ciuium & nicolarum Budisnen-
 sis & Gorlicensis marchie, qui ad regnum Boemia
 ut præmittitur ex causis legitimis redierunt, vel in
 presentibus nostris litteris errorum defectus interpreta-
 tione dubia, sententiarum obscuritate uel alia quavis
 occasione compertus fuerit, de certa nostra scientia ac de
 prædicta imperiali plenitudine potestatis, non obstantib.
 legibus consuetudinibus Usibus obseruantijs iuribus muni-
 cipalibz uel commuib. statutis seu edictis publicis uel
 priuatis factis & edictis in contrarium quibuscumq;
 eas & quæ, quantum ad hæc, ac si nominatim &
 de Verbo ad Verbum presentibz miscripta & inserta,
 etiamsi de his iure uel consuetudine deberet fieri men-
 tio specialis, reuocamus cassamus irritamus annihila-
 mus & de prædicta imperatorie maiestatis plenitudi-
 ne decreuimus firmitatis fore nullius penitus & mo-
 menti. Nulli ergo hominum liceat hanc nostram
 adiunctionis, incorporationis miscerationis ascriptionis
 appropriationis interpretationis, pronuntiationis defi-
 nitionis præstationis declarationis decreti defectus
 sup,

suppletionis reuocationis cassationis irritationis & annihila-
tionis paginam infringere, Contrarium Verò facientes si qui
fuerint quod absit Ultra indignationem nostrae celsitudinis, quā
ob hoc se nouerint incursuros, mille marcas auri puri nostro &
Romanorum regni fisco deponant, ipsarum Videlicet medie-
tatem nostrae seu successorum nostrorum curiae seu camerae,
reliquam partem inuicem irremissibiliter applicandam subsig-
no nostro maiestatis. Testes huius sunt Venerabilis Er-
nestus Pragensis archiepiscopus, illustris Rudolphus senior
dux Saxoniae archimarschallus auiunculus noster ac Ve-
nerabilis Perlecius Uratissauiensis cancellarius aule
nostrae, Joannes Olmucensis, Theodoricus Muidensis, illust-
ris Rodolphus iunior Saxoniae & Joannes Oppauia duces:
Specabiles Burghardus magister curiae nostrae Burgravius
Magdeburgensis, Henricus de Schuarnberg comites:
& nobiles Joannes de Rosenberg, Joannes de Sternberg,
Gorislauus de Schuarnberg, Gersko de Constat, Diony-
sius de Kempnitz & Ulrich de Aussig & alij quam plu-
res nostri fideles presentes: Sub bulla aurea. Data
pragae anno salutis 1355 indictione octaua, septi-
mo idus Octobris.

In secretario M. Johannis Frauenbergij notarij
& Gulis Gorlicensis annotatum repeno Johannem caecum
Bohemiae regem admodum bellicosum Silesiam & partes illas
gladio victas regno Bohemiae adiecisce & praesenter ter-
ras (Lusatiam intelligo) eidem regno incorporasse, prout
ex priuilegio Caroli reipub. Gorlicensi dato clare patet.
¶ καὶ ἄλλοις πλεονεξήλωτατορ fuisse Carolum ait, adep-
tumq; occasiones ex dissidijs principum Silesiae, patris
exemplo totum in eam curam incubuisse, ut principib; illis
uel precio uel bello uel persuasum domitis, accessione Sile-
siae omnis & huic coherentis Lusatiae, Bohemiam am-
plificaret, & ut acquisita confirmaret. Olmucensis
contra lib. 22. Carolum in propagandis finib. hac
scribit

scribit Usū sedulitate iuxta ac æquitate, ut in nullis
bona & fortunas sui commodi causa impetum per vim
faceret, sed si quæ arx aut municipium, siue in Lusatia si,
ue in Misnia, aut in Bauaria fuerant Venalia, quæ
cum regno Bohemia cohærerent, illa statim ut à Veni-
ditore iusto precio redimeret, operam nauasse. Assent
D. Thomas Mitis Bohemus in quadam ad Georgium
Fabricium epistola, perperam scribere pœnterum de Si-
lesia ducibus pleonexia Caroli coronæ regni Bohi in-
vasallos subactis, idq; doceri posse commentarijs rerum
Bohemicarum Matthæi Aurigalli Thomatouiensis, quo-
rum ipse habeat rhapsodias.

Regnante iam apud Bohemos Carolo anno
1347 Roymunga arx ad Hirschfeldum (Romam
hodie vocant) excitata est. Eodem anno cum Rodol-
pho Saxonie electori Sittauiam oppignorare in animo
haberet Carolus, ciues Pragæ profecti in præsentia
quidem, promissis quingentis sexagenis, ne à regno alie-
naretur Urbs, impetrarunt: quin & pro Urbis eiusdem
incremento, omnia grauamina, h. e. collationes extra
ordinem seu exactiones in octennium ijs remisit rex, or-
dinaria C. marcarum pensione contentus: nihilominus
tamen insequenti XLVIII° anno Sittauiam Rodolphus
prædictus accepit hypothecæ nomine pro pecunia,
quam ex pacto ipsi debebat Carolus, q. in electione
suffragio eum suo ad imperium adipiscendum promouisset.
Eodem anno 1348 terramotus fuit permagnus
die conuersionis diui Pauli hora Vesperarum.

Rodolpho Saxone apud Sittauenses rerum pr-
tiente, anno 1350, quo Carolus solus imperio po-
titus est, postq; Gûnterus Svarceburgensis, phar-
maco à medico propinato perierat, tunc igitur
scay

scabini & seniores Sittauenses codicem publicum au-
thenticum, in quem quicquid referretur, ratum esset
ac firmum, confecerunt. Eodem anno 1350, in chroni-
co Saxonum annotatum est, colluviem flagellorum ^{iteorum} Ger-
maniam peruagantem, & pestilitatem magnam, q̃ Joha-
nes Boccacius descripsit tertiam partem generis humani
consumsisse: mirificum item factum populi concursum ad
imaginem quandam Deiparae Virginis in Lusatia, quam
ad homines, qui Venerabundi circumstaret, Verba fa-
cere fama erat. Cum igitur ex multis regionibus
homines lymphatis similes magnis agminibus illuc
fluere, principes, quod aliter insanire neq̃ modum
ullum neq̃ finem fore cernerent, suis quonq̃ subditis
peregrinatione ista (ut tunc vocabatur) religiosa inter-
dixisse, imprimis vero Rodolphum Saxonie ducem, q̃
etiam imaginem tandem aboleuerit. Hoc loco quae-
rendum, fuerit ne haec celebris illa S. Mariae cogno-
mento formosae statua in Haindorfo pago supra Fri-
delandum, haud plus duobus à Sittauia milliariis
ad quam auctorum patrumq̃ & nostra adeo memoria
Voti rei homines religionis ergo iter suscipere
solebant. Proximo anno 51 Corsa arx à Sitta-
uensibus reliquarum Urbium ope, nec non Smid-
nicensis ducis auxilijs & ducta capta & diruta est.
Anno 1353 ipsa die resurrectionis Christi Carolus
Romae corona imperiali coronatus est. Anno 1354,
scabini Sittauenses entam cinis cuiusdam domum
in acie feni sitam in curiae senatoriae usum cementis
exaedificauerunt, cum ad id usq̃ temporis ligneae yis
fuisset, sub qua panes & calcei vendebantur, in foro
è regione loq̃, quem mandanum vocauerunt. Insequenti
anno Sittauenses quanta maxima poterant suorum
iuxta

iuxta & Vicinarum Urbium manu facta sedem Schonestel-
 dorum, quam ad Pontem regium oppidulum illi habebant, adorti
 incenderunt. Eodem anno 1355 cum Budissinam Venisset Carolus
 Budissinensium, Gorlicensium, Sittauiensium & finitimarum Urbium
 copiae non contemnendae, iussu Caesaris ignem mittere arcibus
 omnibus in Budissinensi & Gorlicensi territorijs, quotquot vel
 latrocinijs erant infames, vel latrones & id genus homines
 maleficos receptarant. Anno 1357. Ulrichus Cyster e-
 ques mandante Carolo arcem Pacis caroline nomine condi-
 dit, cuius praesidio per montana illa tutum iter haberi posset.
 Anno proximo Sittauiam a Saxone redemit Carolus.
 Eam ad rem Sittauenses mille sexagenarum contribuere
 oportuit, quam pecuniam non sine magno suo damno conse-
 cerunt. Anno 1359. Sittauia incendio conflagrauit.
 Idcirco edixit imp. ne in ligneis posthac aedificijs cereuisia
 coqueretur, sed lapideis, utque parietes domorum anteno-
 res cementis ad summa usque fastigia educerentur. Ci-
 uibus propterquam quod in triennium ordinariam. C. marcap-
 pensionem remisit, singulis etiam annis illis trecentas
 misuper marcas largitus est, Unde calcem Senatus con-
 fici curaret in ciues distribuendam. Constituebant au-
 tem scabini quantum quisque pro modo facultatum suarum
 aedificaret. Eodem anno imp. Sittauiensibus Vectiga-
 lia, quae redempta habebant, ademit, quindecim item
 marcas annuorum reddituum, quos pecunia ex Vectiga-
 libus conflata emerant, nec non siluam, quae regia di-
 citur, licet suo hanc aere ciuitas comparasset. Eodem
 CXX sexagenas eadem respublica pendere coacta est;
 moxque sex & ducentas pro collatione bonorum feu-
 dalium, quae ciues possidebant, & iterum LXVI alias
 pro quatuor marcis annui panni panti, quae finitima vulgo
 vocant,

vocant, ad D. Venceslay tumbā solide auream, quam postea
filius Caroli Sigismundus imp. cum reliquis ecclesiae simplicibus
capitaneis & militibus praesidiariis Pragensis & Vilsgraden-
sis arcium in stipendium dedit, ut Cochlaeus lib. 5. ex ve-
tusto quodam codice refert. Anno 1360 Gittaniā Caro-
lo Sprembergum eunti trecentarum sexagenarum subsidii-
um contulit. Eidem in Eberhardum comitem Wirteber-
gensum summa vij mouenti octo militum galeatos, eosque non
tantum bene armatos, verum etiam adeo, & robore &
aetate florentes, ut ad Messelningum & Schorendor-
fum in Būenia tantum praestitisse existimarentur, quan-
tum duodeni uel deni quaterni alij à circumiectis Urbib.
singulis missi. In eam expeditionem quingentarum mar-
carum factum impendium. Rediēte duobus mensibus ex-
actis, re per Augustanum, Argentinensem & Spirensē
praesules, ut Carion scribit, composita. Eodem anno
Gittanienses cum omnibus opificibus in Wirscitam baro-
nem egressi Rippum oppidum ceperunt Weissenbūm ar-
cem diruerunt, sumtus ducentarum sexagenarum fece-
runt. Eodem idem numerum senatorum ad unum octo-
decim scabinos elegerunt.

Anno 1361 nato inter ciuem quendam & panni-
cularios dissidio, unde tricesimus Magdeburgensium antistes
Ditericus, qui hoc ipso anno Ottonij Hassiae Landgrauio pnd.
cal. Maij mortuo successerat, cum antea Muidensium p'sul
& Caroli III familiaris seu aulicus fuisset, ut habet
Saxonum chronicon, hic ergo tanq. mandatarius imp.
Gittaniā Veniens, scabinos iudicium loco & more
consueto exercere iussit. Causa haec erat. Ademptos cuius
cuiusdam quindecim pannos ex floccis confectos, panni-
cularij in foro cremauerant. Cum is alius qdam ciuis
de damno illi dato exposculauit. Senatus re cognita,
maiores

maiores turbas Veritus, Utisq; pacem mandauit, fideiussoribus acceptis. Nihilominus tamen stante pace stipulata idem ciuis a pannifice quodam indignis modis tractatus est. Pannifex Violata pacis coram scabinorum iudicio accusatus & sub Vadimonio dimissus non ita diu post decessit. Mortuum Sponsores in Urbe compegerunt, quod ut corporis tantum pax esset (erat n. breuiusculum) ossa ei confregerunt. De his itaq; omnib; edoctus antistes, contra vades primo egit per procuratorem, q; secus atq; oportuerit, cadauer asseruassent, membris eius fractis. Qui cum post Varias disceptationes clementie imperatoris totos se sine ulla pactione uel conditione permisissent. Vniuerso demum pannificum collegio litem mouit, quasi imperatorias id sibi vendicasset partes iudicando de falso. Syndicus collegij siue procurator respondit, non impetrata, ut moris est, loquendi Venia. Huic cum ob haud rite obseruatam processus iudicialis solennitatem multa irroganda esset, sententiam rogauit scabino antistes, quando in Caesareo is iudicio deliquisset, nunq; maiorem etiam solita multa incurrisset uel commouisset. Syndicus contra Usitam & ordinariam procuratoris multa offerens absolui se petebat. Atq; in eam iam partem inclinantibus scabinis, ut pro Syndico pronuntiarent, antistes in prauiudicium id fore imperatoris protestatus, aliam de nouo contra pannifices instituit actionem. Superiori enim anno Augusto mense cum libram publicam scabini decreuissent restituere iurati, intercesserat collegium pannificum, q; id ad summum suum dicerent pertinere detrimentum, fuerantq; vintum ad imperatorem perfectum questum ea de re, nisi Commendatore sextagente a proposito senatus destitisset. Tunc ignullo iure tergiversatos esse pannifices procurator antistitis

tistis contendebat, remq; ita tragicè exaggerabat, ut hi
quodq; trepidi rerum suarum causasq; diffidentes imperatori se
permitterent. Iudicio in Vesperam extracto, cum iam prima
fax inferretur, antistes literas imp. de crumena (tasilon per)
profert, legitq;, posulantes ut saniorum, quam vocant cu-
ria, macellum quantum etiamnum est, & domus, in quam
diuerteret imp. si quando adueniret extruerentur: senatus
item noui legendi potestas sibi resignaretur. Ad extre-
mum cum ad lucernam iudicium exerceri parum conue-
nire diceret, scabinos ita demisit, ut qui re cum reliquo
senatu communicata & deliberata postidie de Syndici
miseria equam imperatori domina suo sententiam essent
latum. Insequenti die prima luce sub precum matutina-
rum tempus senatus populusq; omnis aulam cruciferosq;
complet: quid facto opus sit, in medium consultatur.
Cumq; Magdeburgensis iudicium instaurari uellet, scabi-
ni in hanc sententiam ad eum Verba fecere. Quod
postulet, ut ex iure ciuili seu Casareo pronuncient sen-
tentiam, id plane sibi preter expectationem accidisse,
quod id ad eum usq; diem in nullo apud ipsos fuisset
usu, nec omnino aliquis illig peritus in ciuitate repe-
tur. Antea n. causas suo se decidisse arbitratus ex
equo & bono: quod si captum illae suum superassent,
consuluisse consistona ea, Unde in reb; dubijs (controuer-
sijs) peti solerent sententiae. Quare ne nunc quidem
secundum ius ciuile respondere posse, sed rem integram
ad imperatoris cognitionem & arbitrium reiecturos po-
tius, quam statuunt aliquid, cuius uel ad Deum
omnipotentem uel ad imperatorem ipsum uel ad
deniq; suos non constaret sibi ratio. Orare, id egre
uti ne ferat antistes. His auditis Magdeburgensis
mox ita discessit, ut senatu tanq; contumaci & qui
sibi

Oril xx vrbis
vrbis vrbis

sibi dicto audiens non fuisset, haud obscure minitaretur. Ocho
 itaq; scabini consensis equis eum secuti summa contentione Vix
 hoc pacto homini reconciliati sunt, Ut ducentas sexagenas da-
 rent, de quibus domus imperatoriae ad portam edificatio mcho-
 aretur. Sed D. Honbergam D. alio ad imp. missi sunt,
 qui necessitatem edificationis illius deprecarentur, Verum
 frustra. Post sexennium h. e. anno 1365 iterum du-
 centas contibuerunt sexagenas, quas etsi edificio noua illig
 domus ante Urbem, ducendaq; circum eam fossae impensu,
 rum se dictitabat imperator, postea tamen in naues, quae
 tum Prage fabricabantur, misit. Annotatum n. ep
 in Saxonum chronico, anno 1365 Carolum imp.
 multas fabricari curasse naues, famamq; fuisse, pfectu,
 rum eum, Ut ex Bohemia secundo flumine Albi in
 mare Balthicum nauigari posset: Magdeburgum etiam
 obsessurum: Unde metu percussi Magdeburgenses pro sui
 defensione aggeres, muris & turribus Urbem muniuerint.
 Tandem anno 1367 cum Sittaniam Venisset imperator
 & in domum nouam propter molestinam, cui a porta no-
 men est, sitam diuertisset, pcepit sub obtentu gratiae suae
 & pposito sibi fidelitatis iuramento ex singulis aedibus
 tam intra mœnia, q; in suburbanis hortisq; singulos mit-
 ti fossores, qui domum suam fossa cingerent. Ab ijs
 intra biduum circum eam fossa, quantaq; hodie cernit,
 ducta est. Atq; hactenus de domo imperatoris.

Nunc ad annum 1361 redeo, quo Adalberti pagum
 duobus quibusdam ciuib; vendidit resp. Sittaniensis, tum
 ut esset, Unde ad frumentum imperatori XVII sexagena
 penderentur, tum ut montem, Unde camenta excindun-
 tur, in usum aedificiorum publicorum XXVII marcis
 senatur emere posset. Eodem anno CK 1354.

Irr Strin
 bragd.

dis,

dissipata 1410) Pragensem academiam velut coloniam ex
Parisiensi deduxit Carolus.

Anno 1362 Carolus in Sittaviensibus supra usita-
tam & ordinariam centum marcarum pensionem, ducentas
insuper & duodecim sexagenas exegit. quod tempore magna
armonae difficultate in territorio Sittaviensi laboratum est.
Toto enim anno modius frumenti dimidia sexagena emptus
est, & precium tunc grande censebatur. Post messem tamen
proximi anni 1363 modius. Venit XVIII obolis usuali-
bus, quales tunc duodecim in singulos grossos computabantur.
Grant autem ab uno latere Leone, ab altero S. Vences-
lai capite insigniti. Atque eodem tempore nimia illi copia
ita viluere, ut triginta sex uno Pragensi grosso muta-
rentur. Non iam igitur cudebantur oboli, ab una parte
caput diademate redimitum cum ambiente regis Bohemie
titulo praeseferentes. Aversa facies quam fuerit ara &
imago non traditur. Eorum duodecim in grossos singulos
accipiebantur a non multis.

Eodem anno Carolus Venceslao filio sesquianno non
maiori Prage in choro Veteri, regni Bohemici coro-
nam imposuit. Ad eam solemnitatem senatus populusque
Sittaviensis scabinos suos & ciues quosdam ablegavit cu-
centum sexagenarum munere honorari. Rustandum quoque
arcem tunc Carolo vendidit Eilbergius. quam ipsam
quoque ad emtionem nonnihil contulere Sittavienses.
Iidem mense Augusto eiusdem anni, puta sexagesimi tertii
supra millesimum trecentesium, imperatori in marchiam
Brandenburgensem expeditionem facienti centum armatos
adiungere, quorum stipendia ad CCC sexagenas exire,
verunt. Eodem cum & Pragenses trecenti proficisce-
rentur in Sittaviensium territorio plane pro hostibus
se gessere. In Heruigi n. Villa parociam succenden-
tunt, templum oppugnarunt inde progressi ad Rupertij
pagum.

pagum, occupato cimiterio equos, Vacas & porcos abegerunt
 paraco & pretore pagi, quem scultetum vocant, interfectis.
 Nec minora alibi dedere damna Reuertentibus itaq; ab expeditio-
 ne, Sittauia, qua iter habebant, cum alia, tum equi rursus
 adempti sunt. Quia illi ignominia irritati apud Alberti Vil-
 lam substitere in omnem Vindicta exigenda occasionem in-
 tenti. Sed mox aduentantibus Sittauiensibus paulo plus
 quadringentis usque armatis, non ausi pugna aleam pendituri,
 raptim in montana & inde domum se recepere. Postea
 cum ciues quidam Sittauenses pannos Pragam aduexissent
 detenti sunt illic Vna cum mercibus suis. Nec integro
 mense Sittauensis Vllus Pragam Venire ausus est. Cum
 & scabini pro liberatione suorum ad senatum Pragensem
 missi infecto negotio rediere. Tandem imp. re cognita
 captiuos dimitti, usque pannos ereptos seu arrestatos resipui-
 iussit. Pragenses vero quingentis aureis mulctauit, tum
 quod potestatem sibi arrogassent iudicandi de rebus ex
 peditionis tempore commissis, tum quod iter publicum cen-
 inhibuissent impediuissentque.

In xxiij.
 Vindicandi.

Anno 1364 senatus Sittauensis accepit praefecti-
 ram territorij Sittauensis cum arcibus Pace carolina &
 Diuino, quod caenobium nunc est, itemque Vefigalibus
 tum intra quam extra Urbem: pro quibus omnibus quotan-
 nis in sacris pentecostes feriis trecentas sexagenas regno
 Bohemiae numerare pactus est. Eodem anno ante festum
 pentecostes Carolus Budissinenses, Gortlicenses, Sittauenses,
 Laubanos & Lobauenses, Budissine per insurrendum in fi-
 dem adexit Rodolphi ducis Austriae, idque hac conditione, si
 Carolus eiusque frater Johannes Moraviae marchio & Vtriusque
 filij, itemque Ludouici Legnicensium ducis filij, hi ergo om-
 nes si absque haeredibus decessissent, ut praedictae Urbes Rodol-
 pho Austriaco libensue eius aut sorori cederent: In Austria
 eorum stirps prior defecisset, hereditatem eorum cerne-
 ret.

ret Carolus aut supramemorati ipsius haeredes. Eius
homagij litterae appensis quinq; civitatum sigillis munitae
Austriaco traditae sunt, quas is secum abstulit. Ceterum
fuit hic Rodolphus eius nominis quartus, filius ex qua-
tuor natu maximus Alberti II. sapientis, nepotis Rodol-
phi Habespurgensis ex filio Alberto I. Cesare. Atq;
is, Peucero teste, primus omnium exarchum Austriae se
nominauit, Anno 1365 gymnasium Viennense,
cum Alberto III & Leopoldo II fratribus, ut habet
catalogus rectorum, condidit. Stemma ducum Austriae
in membrana depictum & idem catalogus ecclesiam S.
Stephani Viennae ab hoc Rodolpho eodem anno 1365.
fundatam tradunt; scolae vero Viennensis fundatorem
stemma solum facit fratrem eius Albertum III. quem
catalogus anno 1384 academiam ab aula ad locum
quietaorem monasterio praedicatorum proximum trans-
lisse et privilegia eius auxisse refert. Cum Peucerus
amantem & cupidum fuisse scribit doctrinae astronomicae,
ideoq; studia & redditus academiae auxisse. Uxorem
habuisse Elisabetham Caroli III filiam. Munsterus
tamen Albertum III tertij filium, patrem Alberti II
Caesaris mathesin calluisse annotavit. Rodolphi autem
de quo hic agimus, Uxor, secundum stemma, fuit M-
tasch Tirolis comitissa. Peucerus quoq; comitatum
Tyrolensem ad eum a coniuge dotis loco allatum;
Alibi Caroli III filiam Catharinam ei collocatam
fuisse ait. De M- tascha Trithemij Verba ex
genealogia Bauarica ascribo. Anno domini
M. CCC. XLVII. in die S. Genonis marty-
ris, imperator Ludovicus in Venatione constitutus,
habebat in comitatu suo ducissam Austriae quandam,
quam

quam omnes propter tetram faciemq; corporis dispositionem
 Mautesch appellauerunt. Hac ubi etiam ab imperatore
 contemni se uidebat, misremuit, & simulato hilari nultu
 potum imperatori, prior bibens ipsa postea obtulit, qui ex
 bona fide sumto pocula, post moram paruum de equo
 interfecus cecidit, & in sinu cuiusdam rustici inclina-
 tus expirauit, in nemore prope Fürstentelt, sepultus
 est Monaci in ecclesia beatae Mariae semper Virginis.
 Hac ille. Peucerus a Vidua Alberti Austriaci, qua
 cum familiarius consueuisset Ludouicus, uenenum ei pro-
 pinatum refert. Obijt Rodolphus sine liberis (sistem-
 mati & catalogo credimus) anno 1365, proximo
 post praestitum illi a pentapoli Lusatie superioris ho-
 magium, sepultus Viennae in templo diui Stephani,
 quod eodem anno fundauerat.

De Ludouico Legnicense sic res habet. Boles-
 laus saui Legnicensis filius, Bulconis I Suidnicen-
 sis, de quo supra diximus, frater Henricus V pmi-
 us Legnicensium & Cratistlauiensium dux, tres reliquit
 filios Boleslaum Breghensem, Uladisslaum Legnicon-
 sem & Henricum VI ac Ultimum Cratistlauiensem,
 qui cum aduersus fratrem Boleslaum tunc se non
 posset, ducatum tradidit Johanni Bohemorum regi,
 a quo ad tempus Vitae comitatum Glaciensem recepit.
 Incorporatio Caroli IIII septimum numerat. Boleslaus
 de quo apud Cromerum lib. XI & Mieschouicensem
 lib. 4. cap. 13. & duobus sequentibus item cap. 22.
 plurima est mentio cum obisset anno 1352 ipso
 festo Georgij, in sacello quodam caenobij Leubensis ad
 Oderam edi sacrae continuo, sepultus est. Ora tumu-
 li editi, cui imago ducis ex solido saxo à bubulco
 qdam

quodam sculpta imposita est, hanc habet inscriptionem, (Coseo
ex lampade nocturna destillante magna ex parte denigratam
ac penè oblitteratam, atq; ideo à compluribus non eruditissim
lūm, Verum etiam principibus Viris cum indignatione frustra
inspectam, à nobis non tam visū quàm tactū deprehensam)
No. Kale. dans Maius dux Ura. Leg. Brig. Bolesta
Lelator Verj, largus, promptus miserej, Fit cum de
functis M. C. tribus L duo iunctis. Hi Hejnrichs
hant quibit. Hunc Bolestaum chronicon Silesie ab
breuiatum ex Margaretha Venceslaj Bohemi filia, ma
tertera Videlicet Caroli III suscepisse ait Ludouicum
filium nimirum hoc nomine J. m dominum Legnicensem,
Bregensem ac Hainensem, collegij canonicorum in Briga
fundatorem. De quo Ludouico accipiendos puto an
nales Sittauenses. Reliquit enim filium is unicū
Henricum cicatricosum seu stigmaticum Bregensium
et postea Legnicensium ducem. Nam alter Ludou
ci filius Venceslaus præmaturam obiit mortem. Sed
hæc de his.

Eodem anno 1364, die quâ S. Jacobi memo
riam recolit ecclesia, prædictæ quinq; ciuitates cismontane
mille sexagenas, quib; Lusatiæ redemit imperator, con
tulerunt, ac Sittauenses quidem pro rata trecentas.
Atq; hoc anno, ut in Vestibulo operis monuimus, primo
inter socias Lusatiæ superioris Urbes Sittauia nomina
tim mentionem faciunt Urbis annales. Unde colligi
tur circiter id tempus à reliquis transmontanis Bo
hemica Urbibus eam primitus fuisse nullam. Anno
1365 Sittauenses iubente atq; adeo cogente
Carolo filium, q nemus regium appellatur, emerunt,
acceptis super eius dominio tam imperatoris q filij
eig Venceslaj regis literis. Precium cum itineris
m

Königsberg
od. folz.

impensis & cancellaria mercede alijsq; honorarijs & Usuris
600 sexagenas aquavit. pum & a Bolcone Suidnicensium
duce marca auri emundi sunt, eo nomine qui videtur
& propter Silvam istam apud imp. pro civitate, quam non
rogantibus immo multis Sittaviensibus, intercessisset.

Anno 1366 Carolus ad Urbanum V. P. M.
Avenioni in Gallijs agentem profectus (transfulerat enim
sedem Pontificiam in Gallias Clemens V natione Gallus
Burdegalensis olim antistes, circa annum Christi 1305)
cum ibi in fratrum Caelestinorum ord. S. Benedicti mo-
nasterio rei divinae crebro adesset, captus eorum con-
suetudinis & ritus sacrarum delectatus, in reditu duos
sodalitij istius monachos precario sibi adiunxit, qui cum
Colonias in Bohemiam ducerent sectae suae, qua nullum
ad id usq; tempus extra Italiam & Franciam habe-
bat caenobium. Hi diu aulicum imperatoris comita-
tum affectati, cum Prae ob hominum frequentiam
habitare nollent, sed solum aliquem & nemorosum lo-
cum condendo caenobio expeterent, nec tamen in tota
Vicinia, qui penitus sibi arrideret, reperirent ullum
tandem Veniam redeundi Avenionem petierunt in-
petraruntq; & Viatico instructi sunt ac honorarijs
numerati donis. Solicitum frustratio haec consilij ha-
bebat imperatorem ut quod maxime. Totam igitur
noctem ea de causa insomnem ducenti commodum in-
mentem Venit Ojuni arcis suae ad Sittaviam inter
montana & silvas super celsa rupe sita in ultimis finib.
Bohemiae, quam iam antea divino cultui mancipare
decreverat, ut postea audiemus, & hominibus re-
ligiosis solitariam vitam ducentib; minimis aptam
fore

fore iudicabat. Latus itaq; sub primum diluvium mo-
nachos itineri iam accensos acciri iubet, & de conditio-
ne dicti loci edoctos ad eum quoq; anteq; Viae se dent,
Iustrandum cum literis ad senatum Sittaviensem dimittit.
Sittaviam iuxta Venere sub festum pentecostes, & mox
in arcem Vicinam deducti, cum haec demum ijs non dis-
pliceret, canobium ibi condere capere, ministrante illis
mandato imperatoris, suamq; ad omnia operam accom-
modante, atq; adeo operarijs quoq; quorum ingens erat
numerus, mercedem exsolvente civitate. Plus ducen-
tis aedificium hoc reip. constitit sexagenis, praeter omnes
fabrorum suorum lignariorum murariorumq; Vectionum
item, fossionum gestionum, saxorum excidendorum &
similes, quascunq; reliqui ciues ad Unum omnes presta-
re poterant, operas. Negat tamen Latinum Civinen-
sis monasterij chronicon, Villas a Sittaviensibus in structu-
ram canobij factas expensas. Hebdomadatim n. ex
aerario regio & metallis Cutnis denas eos accepisse
sexagenas, Unde operarijs satisfacerent. Atq; ita de
mercenarijs solummodo & uecturis necessarijs prospici-
endi curam imperatoris iussu eis incubuisse. Hac
occasione canobium Viuinese Praeensis dioecesis &
XII Celestinae familiae monachis sacerdotib; tum
condi ceptum est, CXIII post conditam Sittaviam
annis, h. e. anno a Christi saluatoris gratioso ad-
uentu 1369, Ut pleniq; literas foundationis seq-
uti annotarunt, qui fuit a prima montis inuen-
tione, de qua mox dicemus, circiter quinquagesi-
mus: incorporatusq; est locus & area per impera-
torem ordini Celestinorum eiusq; principali monaste-
rio, Viz monasterio d. Spiritus de Sulmona, cuius
tunc

tunc abbas erat Johannes de aquila, accedente Urbani
 pontificis auctoritate atq; confirmatione, & immediate Roma-
 nae curiae subiectus, Priorq; conuentus cum reliquis fratribus
 Vigore fundationis singulares & priuilegiati regum Bohemorum
 sacellam constituti ac ordinati. Castrum tamen ipsum seu
 arcem suis & coronae regni Bohemia possessioni, proprietati,
 titulo, honori & Usibus in perpetuum reseruauit imperator.
 Cautum etiam est iisdem literis, quod successuri Carolo Bo-
 hemiae reges nunquam locum vendere, obligare, permutare,
 donare aut alio quouis titulo quibuscumque personis alienare,
 sed in tali statu perpetuo conseruare debeant. Datae
 sunt literae fundationis in Italia, in ciuitate imperiali
 Lucana 1369. xvi. Cl. April. Addixit autem
 imperator nouo cenobio dotis nomine Villam Herwigis,
 dorfum seu Herbesdorfum prope Sittaniam (ut habent
 literae fundationis: tametsi chronicon Oiuinense & arti-
 culi quidam infra recitandi partem eius tantum dona-
 tam referant, id quod etiam Venceslaj regis literae
 Vernacula minueri videntur, quae priorem & conuen-
 tum Oiuinensem anno 1412 decem censitos in eadem
 Villa a Johanne Fewrmigk ciue Sittanienſe trecentis
 & triginta sexagenis. Pragen. emisse testantur) & alio-
 dium Drusendorfum seu Drausendorfum cum omnibus vi-
 tiusq; iuribus, redditibus, prouentibus pertinentiis
 Postea idem imp. addidit censum annuum nonaginta
 duarum sexagenarum grossorum Praagensium de censibus
 regis hereditariis, quos ciues Sittanienſes ad came-
 ram regalem soluere & pendere tenebantur, perci-
 piendum, donec in alijs certis locis censum aequiualentem
 & perpetuum eis daret. Pro eius census parte tri-
 ginta uidelicet una marci minus nouem hallensi-
 bus, conuentus ab Henrico sutore ciue Sittanienſe et
 vxore

et Uxore Anna accepit Villam Alberstorffum seu Olber-
dorffum prope Sittauiam, quam Alberti Villam superius sumus
interpretati (Chronicon & articuli hic quoque medietatis tantum
meminere). Eam permutationem Carolus imp. ratam habu-
it & confirmavit alio diplomate dato Moniberge anno 1376.
Restabant igitur tantum LXI sexagenae cum novem hellensibus an-
nui & perpetui census, in & super civitate Sittaviense.
His deinde filius eius & successor Venceslaus rex cui pater
Carolus mortuus hanc S. fundationem specialiter & so-
licite in pfectionem perpetuam commendauerat, XXXIX
alias adiecit quotannis in festo S. Galli ab eadem civi-
tate pendendas, testimonio diplomatis dati Sittavie an-
no 1408. Monasterij basilica (cuius dextrum seu
meridionale latus totum ad XV cubitorum altitudinem
ex solida rupe est excisum, Una cum tribus altariibus
& totidem alijs in sacello, q. basilicae sinistro lateri
est continuum) consecrata est & dedicata VII id. IX^{mo}.
anno 1384 in honore Spiritus sancti paracleti (Vnde
monasterium S. Spiritus montis paracleti vocarunt) & Dei,
parae Virginis, nec non beati martyris Venceslaj & S.
Petri confessoris institutoris praedictae religionis, postea le-
gationis, per Johannem antistitem Pragensem tertium, sedis
Apostolicae legatum secundum. Sacellum vero ipsum conse-
cravit suffraganeus eius Venceslaus.

Porro de arcis Oiviniensis origine haec annotata re-
perio. Quo tempore Bohemia Veteri & indigeno regum prin-
cipumq. suorum stemmate orbata, externos primum reges
habere cepit, nimirum regnante Johanne I. LXcem
Landgrae pugio, non procul a Leipae sedem habuit suam baro qui-
dam seu Vasallus cognomine quassus, cuius ditio etiam
quae ultra Leipam sunt versus Sittauiam montana
& silvas complectebatur. Eius Venatores visum,
quidem ipsam rotundam rupem, Ubi arx & cenobium.

Oimincense est hodie, euaserat, misecuti, ferasq' ibidem inter,
 festu domum reuersi, locum edificando castro oppido quam
 oportunum se inuenisse domino nunciarunt. cui demum in
 montes illos egressus, cum ipsi quoq' planities edita (ardua)
 probaretur, tugurium quoddam super ea lignis argillaq'
 compactum extruxit. Id cum aliquanto tempore stetisset,
 nec ulli fere esset usus, pterq' quod ministris quali ve-
 nantibus diuersorij Vice erat. Postea eo mortuo deser-
 tum ac collapsum est, & post Viginti annis
 a baronibz qui in monte Burgense residebant, munitu-
 rum ac munitum. Hi cum p'as de eo agerent
 (quod facinus ad id usq' tempus in Sittauensi terri-
 torio erat mauditu) oppidani pulsati (Bratrabir) &
 afflicti illis domum sine munitiōem demoliti sunt.
 Nec reparata est postea, donec Leipensis a Johan-
 ne rege, ut uult chronicon, cum Sittauia hunc
 quoq' montem impetrauit, & locum pacauit. Ab eo
 post triennium demum desolata munitio cementis est
 refecta, turris altior, sub qua clibanus est hodie, exci-
 tata & muro locus undiq' cinctus. Inde quomodo
 Um & rapinas exercuerint Johanne rege absente
 Naptitij & Teneu'alden, quos praesidio munitiōis
 praefecerat Leipensis, in initio huius libri dictum est.
 Johannes igitur reuersus, castrum hoc montemq' ipsum
 cum Sittauia permutatione, de qua diximus, Leipensi
 ademptum, Hy'nconi fauoricensium duci affini suo ad
 tempora Vitae dedit, circa annum 1319, ut uult
 chronicon Oimincense. Et tunc primo Sittauensi ter-
 ritorio applicatum est castrum illud, quam Unionem
 inseparabilem postea Carolus III & alter eius filij
 Sigismundus mpp. confirmarunt. Hy'nconis do-
 minatu

minatu anno circiter 1344, uel precedente, ut habet chro-
nicon, idem castrum à familiaribus domini de monte seu pago Michae-
lis noctu, consenso per insidias muro, interceptum est. Hinc
anno 1346, secundum chronicon D. Enemiandrum, uel
secundum Dittaviensium annales sequente, mortuo, ad Caro-
lum III imp. cum Dittavia hoc quoque castrum devolutum est.
Cum tunc, qui munitione rupis se tenebant, finem maleficio-
rum nullum facerent, ab imp. ipso magnis copiis diu citi,
cumfessi sunt. Is, Ubi se operam ludere, suoque exercitui ab
obsessis Saxorum & omnis generis missilium iactu de loco
superiore plurimum incommodari animadvertit, ad auxi-
lii sui implorationem conversus votum fecit, si arce
potiatur numinis se eam cultui dicaturum. Capta
demum arce cum Vienna longe minore labore expugna-
te recordaretur, ceu admirandum in hac Verba prorup-
sisse aiunt: Nunquam o Vienna nunquam tantum mihi, quan-
tum nuda ista arx, fecisti negotij. Atque ab hac emissum
& ingeminata imperatoris Voce nomen loco mansisse. Ego
Viennam neque Austriacam nostram, neque alteram Gallicam
a Carolo Vaque obsessam reperi. Tametsi contra Philip-
pum Austriae ducem bellum eum gessisse ex Hier. Lijle-
ni Viris illustribus Germaniae Harmstatinus annotavit.
Verisimilior itaque est chronici Viuiniensis narratio, quam
asscribo. Fertur, quod cum Carolus imp. in obsidione
huius loci ad expugnandum praedones ibidem latitantes
cum exercitu sudaret, & multam difficultatem pateretur
in expugnando: Nam illi in castro forte desperatione
indurati, lapidibus & alijs iaculis plurimum molestant
exercitum, qui tamen finaliter expugnati sunt: Unde
Christianiss. & misericordissimus imp. pensata difficultate

obtinendi hoc castrum, & recogitans de munitione illius famo-
 sissimæ ciuitatis Wyennæ, repetiuit cum admiratione in
 Vulgaribus & Lojyn ô Lojyn, quasi diceret: ô Wyenna, quæ
 & insignis & præclara ciuitas, Vix crederem me tantam
 difficultatem habere in tuâ expugnatione, sicut circa hoc
 vile & ignominiosum castrum. Principes autem & mi-
 litares in exercitu Verbum imp. quo dixit & Lojyn, ô Lojyn,
 quasi pro omine, id est, fortunato & memorabili dicto
 ex ore imperatoris rapientes, ab hoc euentu loco nomen
 imposuerunt. Unde Usq; hodie vûlgariter cognominatur
 Oûjyn apud Bohemos, quamuis Almani dicunt Ojwin.
 Hæc hæc chronicon. Arcis nomine demide cænobiū
 etiam Vûlgò appellatum est. Hoc modo recuperatum
 Oûinum Carolus Dittauiensibus dedit anno Christi 1364,
 ut paulo ante dicebamus, qui continuo iubente imperatore
 structuram illam quadratam, q̃ urbem spectat, & domus
 imperatoria fuit appellata lapidibus exædificârunt, &
 quinquennio post Celestinus monachis possessionem loci re-
 signarunt. Gorlicensium annales anno illo sexagesimo
 quarto cænobiū ipsum conditū volunt. Nos quia cum
 de cænobio hoc, tum de Dittauia hæc hæc exposuimus
 et exponemus postea, de Vetusissimis Dittauiensium an-
 nalibus Germanicis descripsimus, ex quibus & chronicon
 Oûinense Latinum, quod aliquoties iam citauimus excerptū
 tum apparet.

Cæterum patres Oûinenses à doctrina, pietate reli-
 giosa, Vitæ sanctimonia & humanitate laudat & commen-
 dat Vir nobiliss. Dn. Bohuslaus à Lobcouitz in Habssteina
 baro Bohemicus, qui regnante in Bohemia & Pannonia
 Vladislao Jagellonio floruit in epistola quadam anno circi-
 ter sesquimillesimo, ut ex precedente colligitur, ad Johannem
 Doy

Domassianum scripta. Idem in alijs ad Johannem de Pibra
literis anno 1505 exaratis, quae in appendice epistolarum
ipsius exstant, scribit, decrevisse se aliquantisper apud patres
Ojvinenses Versari: non ut Valetudini tantum suae, Ve-
rum etiam Vitae moribusq; in illo diuerticulo consuleret:
quando omnes animorum boni mores ex bonorum hominum
consuetudine incrementum capere soleant. Ordinem Celesti-
norum, cuius habitus Veneti est coloris, instituit D. Pe-
trus confessor, in pontificatu suo maximo anno 1293,
Celestinus V. antea Petrus Moroneus seu de Murone,
Aprucijs Apulus, dictus, monachus & eremita, qui in
numerus 88. relatus est a Clemente V. eodem ferme
tempore, quo & locus Viuij primo inuentus, & Carolus
crenobij fundator ac patronus in auras editus est. Quam
hoc sodalitiū non ipsum Celestinum, sed quosdam eius
αακoζύλoυς sub D. Benedicti regula nichoasse &
bastianus Francus ex historia illius colligit. Fuitq;
hic Celestinus P. M. is, quem successor Bonifacius
VIII voce, quasi celestis esset per longam cannam, seu
dum Alb. Argent. ad aures eius emissa, vel ut Vallā
contra donationem Constantini tubis parieti insertis de-
cepit, Ut bonus Vir pontificiō Ultrō se abdicaret, et
rursus eremita fieret.

De inuentione montis per Ursū, addit chronicon,
simili ferē euentū locū basilicę celeberrimę B. Micę,
h angelorum principis in Gargano monte Apulię
maximo & celebri (hodie mons S. Angeli dicitur)
& petra excauata seu specū, per taurū armentalem
inopratum. Quā de re satis proluxa narratio annos
supra noningentos atq; amplius repetita exstat apud Jo-
niam Pontanū lib. 2. belli Neapolitanj. Per

occasionem Venationis cerui Trebnicensis etiam in Silesia
 cœnobij ædes ab Henrico T. barbato Uratislaviensium prin-
 cipe & Hedwigis marito fundata est, cum is cœnosæ palatij
 vis voragine penè absorptus votum fecisset condendi chœ-
 Bartholomæo eo ipso in loco templi, si nicolumis inde
 eaderet: cuius rei monūmentum fonticulus in crypta
 templi etiamnum ostenditur.

Hodie Oviūm a monachis Vacuū senatus
 Sittaviensis tenet. Vidi apud Virum nobilem fac-
 tum ab Haq. qui septennio arci Oviūen. nomine
 imp. præfektus fuit, & exempla literarum fundationis
 nobis communicavit, libellum membranaceum M.S. cuius
 auctor novitiū cœnobita Oviūensis, dum in cœnobio ec-
 clesie, in ipso vero monte Christi mysticos typos longis
 allegorijs proponit, omnes Utinſp. partes exq̃site descripsit.

Anno 1367 cum iterum ad summum pon-
 tificem Urbanum V. proficisci in animo esset impera-
 tor, ut Avenione eum Romam deduceret, auxilia pe-
 cuniaria subditis suis imperavit. A cismontanis Urbibz
 Budissina, Gorlicio, Sittavia, Lauba & Lobauia Capi-
 tome annaliū, Sittaviensium recentior Camitium etiam
 addit) mille & sexcentas exegit sexagenas, quarum
 quadringentas Sittavienses pro rata pendere oportuit.
 Sed imp. accepta à terrigenis & ciuitatibz circa Palua-
 ria pecunia iter institutum non est prosecutus.

Hoc anno ab imp. sublatum est dissidium inter senatum
 Sittaviensem & quædam opificum collegia, quod diutius
 decennio integro durauerat. Pannicularij n. & cum
 his coniuncti lanij, calcearij, fabri ferrarij & sartores
 siue Vestiarij in acta senatus iurare recusabant,
 neq̃ quicquid is decreuisset, ratum ac firmum habe-
 bant,

bant, sed de singulis prius ad seniores collegiorum suorum refere-
bant: quibus si quid parum probaretur, id senatus exequi
non audebat. Nec semel hoc atq. iterum vsuueniebat, sed fere
quotiescunq. noui quid, q. è rep. fore arbitraretur, promulga-
bat aut precipiebat senatus. De libra publica sub anno
1361 dictum est. Eodem modo alio quopiam tempore
p. finierat senatus tam opificibus quam ciuibz ceteris quo-
ties quantum Vtiusq. cereuisie quotannis, & quanto smi-
guli coquerent. Neq. id sine probabili ratione. Cum
n. modus eius rei nullus esset, ad extremam ciues te-
nuiore egestatem redigebantur. Incendijs etiam cre-
bris, quod non suo tempore coqretur, p. bebatur. occasio.
Nihilominus tamen collegia ipificum, quae dixi, huc
quoq. senatus consulto aduersata pristinam consuetudinem,
qua quoties libitum cuiq. fuisset licebat coquere, reti-
nenq. petebant. Et si autem in sententia persistebat senatus,
nihil tamen ab illis impetratum est amplius, quam ut
Unico illo anno hordeaceas saltem cereuisias nume-
ro à senatu sancito cocturos se promitterent, protesta-
ti tamen prius, nulli id sibi fraudi fore aut praui di-
cio, quum circumacto anno, si ita uideretur, antiquum
obtinere integrum ipsis esset. De triticea Vero non
potuit obtineri q. ut mutarent, sed eius quan-
tum facultates queng. permitterent, aut Vendituum
se speraret, etiam tum cohere. Huiusmodi contuma-
cem edictorum suorum p. uaricationem & contemptum
similesq. minias infinitas prudenter dissimulauit senatus
& missitauit tanto tempore magna moderatione, ne,
si obuiam eis iretur, maiores orirentur tumultus toti reip.
exitio futuri. Tandem hoc anno 1367. cum Carolo
lus, ut Sprembergum deduceret filiam Ottoni Bauaro
Brandepurgensium marchioni marito ibi tradendam. [Tm.]

(Titiemiū Margaretham Vocat, ut matrem quorū Rodolphij
 Palatini filiam, Peūcerus Utranq' Amam) Hirshbergam
 Venisset XV Cal. VIII. indeq' Sittania & porro Budissi-
 na iter habiturus crederetur, senatus Ventus ne ex dissi-
 dijs quæ inter ipsum & opifices erant, imperator sicut alibi
 facitare consueuerat, occasionem mulctandi utrosq' arripe-
 ret, omnibus eorum collegijs adesse iussis, huiusmodi ora-
 tionem habuit. Aduenturum propediem imperatorem du-
 sum, arbitri se neminem esse omnium qui non audient.
 Neq' verò clam ipsis esse, quam graues ille vniuersis rei-
 bus. sicubi de grauaminibus quibuscunq' à priuatis ad
 eum deferantur quæres, irrogare solent mulctas.
 Testes exstare locupletes, Lobauiam; Budissinam, Coli-
 num, Hradecium, metalla Cutna, Egram deniq' &
 Urbes alias complures ita ab eo afflictas et exhaustas,
 ut pleraq' egre respiratione videantur. Huius
 mali si immūnem esse velint ciuitatem, unicū habe-
 re remediū, ut ne quis contra quemcunq' quibuscunq'
 de negocijs seorsim preces imperatori offerat, Verū
 senatū de rebus omnib; respondere ac rationem red-
 dere sinat, qui summa fide causas quorūlibet acqui-
 rus sit, & per omnia ipsorum magis quam suo commo-
 do & vtilitati seruiturus. Ut canem quis cedat, faci-
 le repente baculum. Si uel leuiter solummodo odo-
 ray contingat imperatorem, ciues Volūtatib; à sena-
 tu distractos dictū ac factū, causam capturū quo
 iure quaq' minia, cur utrosq' mulcet. Quare studio
 quanto possint maximo orare, ne à senatū se regent
 sese opifices, sed coniunctionem potius utriq' salutis fu-
 turam cum eo tenentes communes secum causas defendant.

Nisi

Nisi enim ita faciant, non senatum solum sed ipsos quoque atque
Universam adeo rempub. periclitaturam. Re deliberata, cete-
ra opificum collegia factura se, quae petebantur, receperunt,
suaque negotia omnia senatui tradenda permiserunt. Soli pan-
nifices magna senatus consternatione, secessione facta, ipsos se
causam suam coram imp. aduersos profitebantur. Hac arte
festum d. Margaretae accidere. Die Venens proxima
senatus conuocatus in monasterij cenationem, quod refectio-
rium vocant, omnibus opificum collegiis aliisque ciuibus,
cum denuo singulorum exquireret sententias, calcearii,
fabri ferrarii & sartores, qui omnes nuper senatus partes
se promiserant secuturos, ad pannifices, qui ad unum omnes
stipati operis suis ultra. CC. aderant, transiere. Atque ita
soli lanii & pistores cum promiscua reliquorum opifi-
cum multitudine in fide persistere. Cum his senatus la-
mentabili oratione pannicularios eorumque complices ite-
rum atque iterum monuit & obsecrauit, Viderent, ne
quid temere ac precipitanter susciperent, ne quid ex
dissensione hac resp. detrimenti caperet. Verum illi
ita responderunt, Ut nisi iura & consuetudines pristinae
sibi manerent salua, e uestigio Viritum ad imp.
se profecturos, ibique ius suum persecuturos minarentur.
Postulabant autem licentiam utendi tribuum iure, sta-
tuta sibi condendi literae & controuersias cognoscendi
ac dirimendi: quae omnia cum imp. nominatim vetuis-
set ore proprio, senatus ijs largiri non poterat. Poli-
cetur itaque ablegaturum se ad imp. sui ordinis Viros
aliquot, qui nomine collegiorum postulata opificum ple-
ne atque ex ipsorum sententia imperatori proponant.
His collegia delectos quatuor aut summum sex adiunge-
rent, qui actioni adessent. Quicquid enim tunc indu-
lisset ipsis imp. id non tantum non impediturum se, Ve-
rum

rum etiam pro Viribus promoturum. Sed ne hanc qui-
 dem conditionem opifices acceperent. Atque ita hunc quoque re-
 infecta discessum est. Postera die, quae erat feria septima,
 quatuor collegiorum sepememoratorum opifices in loco, cui
 mandaniae nomen, coacti, ad D. CCC (nam D. operas
 suas D. tyrones, ut numerus saltem augeretur secum tra-
 hebant) nequicquam dissuadentibus alijs civibus, sub pran-
 dij tempus Hirsbergam pediter maxima parte iter sum-
 ceperunt. Scabini itaque paucis de saniorum collegio D.
 reliquis civibus assumtis, ita ut numerus omnium decem-
 Viros non excederet, cum eodem Venissent die dominico
 bene mane, indicant imperatori, pannifices illedis in socie-
 tatem tribus alijs opificum collegijs, invito senatu in Viam
 se dedisse. Ne potuissent se id sine sanguine D. caede
 prohibere. Orant, ne id sibi aut reip. fraudi sit. Mo-
 uent etiam imperatorem consiliarij, det operam, ut ne
 seditiosis pannificum conatibus pessum eat ciuitas Sittani-
 ensis, scabinosque ipsi commendant. Nec multum absuit,
 cum de fenestra arcis spectans imp. turbam opificum reli-
 quibus, arcibus clauis, gladijs, curribus denique & equis in-
 structam a longe aduentare cerneret, quum iratus omnia
 ijs arma adimi mandaret. Descendenti ad sacrum im-
 peratori, libellum supplicem ad portam offerunt opifices,
 orantes, de rebus in illo contentis ut clementer rationem
 ipsorum habeant. Facta re diuina imp. senatoribus Sittani-
 ensibus D. de opificum collegijs sex Viris accersitis audien-
 tiam utrisque dedit. Postulata opificum de scripto pronuncia-
 uit cuniae magister, ad quorum singula capita scabinos re-
 spondere oportebat. Primo panniculani querebantur
 offensus toto iure D. iustitiam sibi negatam, nec quoniam de
 ipsis iure expelli ausum; Unde coacti sunt ipsi ius sibi ad-
 ministrare super pannis Vicijsis tam laneis quam ex floccis
 gfectis.

confectis. Respondere scabini imp. ipsum oretenus sibi mandasse,
ut de confectis pannis Viciosis conuictos his multatos Vna crema-
rent, seq. ideo pannificibus iussisse, apud quoscunq. id genus pan-
nos repensent, ut de ijs referrent ad senatum in falsarios in-
ta edictum imperatoris animaduersurum: Verum id eatenus
illos facere neglexisse, ac pannos priuata auctoritate, non
delatis seu indicatis senatui possessionibq. sibi Vendicasse, quos
quidem adhuc penes ipsos esse inficiari minime possint.
Deinde accusabant senatum, quod nec res ipsorum multaticium
sue pecuniam de multis & aliunde conflata recipere, nec
seniores collegij ab eis electos iuramento de more astringere
uoluisset. Respondit senatus hoc ideo se recusasse, q. tribu-
um iure, quo ab imp. ijs fuisset interdictum, vbi contro-
uersias inter ipsos decidissent, multas quantas & quibq.
Vellent irrogasset, iudicia & conuenticula, quoties ipsis
videretur, celebrassent, & quidem saepe a senatu prohi-
bitionis Cesareae admoniti nihil tamen magis desitissent.
Tertio senatum misimulabant pannifices, quasi per ipsum
non licuisset sibi idoneo tempore cereuisiam coquere, quo
factum esset, ut non sine notabili dispendio potum famulatio
sua curare potuerint. Ibi ita confutarunt scabini, ut dice-
rent, iam olim principum indultu moleuisse Britanniae
consuetudinem, ut hieme coqueretur, quantum toto anno
opus esset cereuisiae. Ideo ne nunc quidem cuiq. se con-
cessisse, aestate ut coqueret, ne qua tunc inde orirentur
micendia, quando luculentus admodum ad eum. Usus rj-
nis requiratur. Ibi interfectus imp. quaesivit de scabi-
nis, nunq. laudabilis aestate cereuisia coquatur, cumq.
hi affirmarent, spissam eam reddi & insipidam, atq. of-
ficere quoq. Vendendae illi, quae a Martio mense no-
men habet, cereuisiae, in posterum aestiuo tempore
lectu

coctione penitus, supersedeni mandavit. Quartum
 libelli supplicis caput triticeam cerevisiam concernebat, q
 ea non permetteretur haberi Venalis diutius, quam V/3
 ad festum ascensionis Dominicae, cum antea post Pentecost
 en etiam liberè fuisset vendita. Responsum est ideo
 id quoq³ sancitum, ut cerevisia hordeacea Martio men
 se cocta commodius extrudi posset. Quinto pannicula
 rij conquerebantur, ab ijs, qui pannos secundum Vlnas
 particulatim distraherent, censum exigi, cum prius non
 nisi de fundo cuiusq³ is fuisset exactus. Quosdam item
 loquere cerevisiam Vetitos, qui iam censum de aedib⁹
 in coquendi cerevisiam habentibus exigi solitum pe
 pendissent. Quorum postenius non inficias iuere
 scabini. Circumisse n. se hostiatim & ubi tuto sineq³
 incendij periculo coqui posset, dispexisse, nec apud pan
 cos sane destinata coquenda cerevisiae loca, quod an
 gustiora iusto essent, destrui iussisse. At fieri potuisse,
 ut censum illi suum iam ante exsoluissent. Quod si senatus
 rem edoceatur, citra tergiversationem pecuniam re
 cepturos. Hanc satisfactionem cum accepisset imp. sextam
 & ultimum accusationis caput recitatum est, nimirum,
 dictitasse scabinos, si praeceperat imperatori obtulissent pan
 nifices, fore ut nunq³ eij offensae memoriam deponeret
 senatus. Imp. sancita a purysia scabinos pannicularijs
 ignoscere, & hos vicissim illis debitam subiectionem &
 obsequium prestare iussit. Ad extremum pannifices
 libellum appenso reip. sigillo munitum iura tribus ipso
 rum & mulierum consuetudines continentes protulerunt.
 Cum perfectum postea aboleuit imp. & tam civitati quam
 panij

paucitatem collegio, quomodo omnibus in rebus gerere se deberent,
nova dedit diplomata, quae adhuc exstant. Ad hunc modum re,
conciliato opificibus senatus, scabini seniores collegium ad cibum in
diversorio secum capiendum invitaverunt. Quidam autem mige-
tiores numero ad CC. non contenti hac compositione concurren-
tes ad imp. liberum usum panis & carnis Venalium efflagi-
tarunt mercatum. Cui habendo singulis hebdomadibus cum
diem certum designasset imp.; ipsi vero duos postularent, of-
fensus importunitate eorum imp. & irritatus, quod nequaquam
id ex usu civitatis fore putaret, turbam abigi mandavit.
qua raptim in Vicinum nemus se proripiente, consulem Sit-
tauiensem accitum, sumto à burgaravio arcis triginta plus
minus hominum auxilio, fugientes insequi, & compre-
henso XX triginta capite plectere iussit. Ita n.
magis monitis in posterum senatum Usurum civibus,
nec tale quid porro eos attentaturos. Verum ipsi Venia
impetrata est deprecante senatu, qui pro perpetua sua be-
nignitate ne tunc quidem resciscendae iniuriae libidini indul-
gebat.

Dominica festum S. Jacobi proxime insequente Sit-
tauiam venit imp. Vbi quid rerum egerit, sub anno 1361
dictum est. Prosecuto deinde iter institutum imperatore,
senatus quatuor collegiorum, quae adversata ipsi fuerant,
senioribus auctoritate se abdicare iussis, alios in locum illo-
rum subrogavit, iuratos prius, se omnia ex scripto diplo-
matis imperatorij administraturos. Atque ita quatuor col-
legijs ius eligendorum seniorum ademptum & in senatum
est, fuitque hic diuturni dissidii finis. Cum autem senatus
quoque de more mutandus esset, scabini, quorum XVIII
fuisse sub anno 1360 dictum est, numerum suum au-
gere & ad XXIII Viri extendere decreverunt, idque
hoc modo. Abdicarant se magistratu haecenus senj quol-
tammis

tannis scabini, quibus nouitj totidem substituebantur.
 tis, ut sic dicam, ex auctoratis, hoc anno prorogatus est magistra-
 tus in sequentem annum, Verum ita, ut nihilominus sex ali-
 os nouos adsciscerent, nimirum pannifices D. Ianios Inguilos,
 et quatuor alios ex reliqua plebe, essentq; duodecim Velut extra
 ordinarij scabini iurati D. ipsi omnes, pari cum reliquis duo-
 decim, qui assidue pro tribunali sedebant, auctoritate, paribusq;
 suffragijs, sed qui in consilium fere non adhiberentur, nisi cum
 de re aliqua maximi momenti incidisset deliberatio. Ho-
 rum. Vnum Nicolaum Vuileium hoc ipso anno post om-
 nium SS. festum templum mane aditurum, Nicolaus
 Schedelius pannicularius Via micella adortus, digitum
 eius sauciuit neruis etiam incisis. Qui mox in ipsa fuga
 prehensus D. illigata manui sica in senatum adductus, cum
 haud negaret factum, decollatus est.

Anno 1368 sub quadragessimam terriena berna
 loco. CCC. sexagenas imperatori numerarunt: quae
 pecunia a ciuitatibus quoq; exacta est. Mox Palmani-
 bus Budissini, Gorlicenses, Sittauenses, Laubani D.
 Lobauenses eidem in itineris Romani Viaticum sexcentas
 alterum Vtrum numerum corruptum apparet. Sexage-
 nas extra ordinem contulerunt: ex quibus Sittauien-
 ses pro rata quadringentas, & praeter has seorsim or-
 dinarie pensiones nomine, proq; locatis sibi Vestigali-
 bus quadringentas Vingt alias pependerunt. Eodem anno
 circa pascha imperatore in Galliam cisalpinam, quae nunc
 Longobardia dicitur, ad bellum Mediolanensi faciendum
 profecto Joas D. Ramfoldas Reidenbergij fratres
 reip. Sittauensi de silua regia utpote paterna sua
 hereditate litem intenderunt. Senatus se ab ipsis,
 quicqd

quicquid in ea iuris habuissent, iam ante legitimo con-
tractu emisse patentibus literis sigillis ipsorum munitis docebat.
Proferebantur Imperatoris literae testificantis Sittaniensibus
se nemus uendidisse D. sexagenis. Nihilominus tamen ij,
ut pecuniam ciuitati extorquerent, facta aliquanta equitum
manu hostiliter Urbem infestarunt, eiq[ue] latrocinijs & rapinis
plurimum damni dederunt. Cum & in Vijs publicis Luce-
cem anteli primum, & iterum in monte Rosetaliense duo
illi Germani cum undecim alijs ciues quosdam Sittani-
enses adorti spoliatos occiderunt. Oppidani itaq[ue] die
& post pentecosten numero XXXVI consensis equis retroce-
dentium Vestigijs insistentes, Boleslauiam & inde Premi-
conauiam usq[ue] & trans Tammum pagum eos insecuti,
tandemq[ue] in pago, cui à figulis nomen, prope Uderam
adepti, uno de coniuratis interfecto, & pannis, quos
Sittaniensibus illi enpuerant, receptis, fratres ambos
cum sex equis captos & Sittaniam die h[uius] proxima
reductos in cruce[m] precedente nocte erectam exere.

Atq[ue] hic desinunt Sittaniensium annales, quos
quo ad eius licuit integros inseruimus, quod diligentius
& plenius, quam pro annalium vulgari more,
quarundam saltem rerum gestarum circumstantias, quisq[ue]
quis is fuit, notasse uideretur. Nunc ex Gorli-
censium annalibus nonnulla subiungemus.

Bulco III. & Ulstimus Fürstenbergensis, nec
non Suidnicensium & fauoriensium princeps, quem
marchionis Lusatie titulo grauisum superius diximus,
ad quartum à Gorlicio lapidem prope Linnam pagum
in saltu condiderat Neuhofum arcem & Vicum: qua
currus glasto, sale, alijsq[ue] onusti mercibus magno Gorli-
censium detrimento ducebantur. Quod etsi aegre hi
ferebant

ferebant, & prohibere cupiebant, Viuo tamen Bulcone,
 qui in summa apud Carolum imp. gratia se posuisset, nihil
 quicquam attentare ausi sunt. Tandem eo hoc anno 1368.
 sub exitum mensis Februarii mortuo, nostrates in quatuor
 aut eo pluribus dietis seu conuentibus Lobauiae celebra-
 tis, quibus socias & federatas ciuitates Budissinam, Sit-
 tauiam, Lobauiam, Laubam & Camitium, ad delendum
 oppidulum predictum, utpote praedonum receptum infame,
 auxilia postularunt: quae ab illis tamen constanter sunt re-
 gata, quod dicerent, non licere sibi iniussu imperatoris quicquam
 tale moliri in illud, quod morte Agnetis Viduae cum re-
 liqua ditione ad imp. deuoluendum scirent. Cum itaque
 hac via parum successisset negotium, alia aggredien-
 dum rati, post sesquimensem, cum iam in obliuionem
 Venisse rem existimarent, notarium reip. ad Sittauien-
 ses misere, qui nunciaret: exploratum habere Gorli-
 censes, in oppido quodam praedones communes utriusque
 ciuitatis hostes foueri, Ad eos itaque comprehendendos
 auxilium petere, ne id sane magnum, quod ipsi satis Vin-
 um habere uideantur. Addebat legatus, locum tuto
 indicare se non posse, cuius apud suos etiam paucissimi sena-
 torij ordinis Vin conscij sint. Celato enim opus esse uel
 maxime, ne praemonitis maleficis & defuga sibi dispi-
 centibus in irritum recidat omnis hic conatus. Cuius fa-
 cilius etiam, quod volebat, ipsis persuaderet, affirmat (
 quamquam falso) Budissinensis quoque cum Camitianis &
 Lobauiensibus a se iam ante exoratos cum auxilijs pro-
 missis Gorlicum praesto futuros, Adsint igitur ipsi quoque, Ve-
 rum post crepusculum Vespertinum, Vbi iam tenebrae
 certum sustulissent de rebus iudicium, quanto maximo
 possint silentio, ut hostes aduentus eorum fallat. Nec
 esse quod aliquid sibi inde ad imp. aut quicquam alium
 pen-

periculi creatum iri Vereantur. Gorlicenses n. factum
pstaturos. Fidem autem sermoni eius faciebat praesens
temporum illorum status. Per absentiam n. imperatoris
Romani pfecti, Urbes Lusatiae a praedonibus miserabili-
ter micendys & populationibus affligebantur. Impetra-
tis itaq; Sittanienfium auxilijs, tum Senam Lobaniam
& Budissinam profectus, ibi quoq; senatum eodem modo
in sententiam adducit. Cum ergo omnium foederatarum
Urbium auxilia tempore condito Gorlicij conuenissent,
Aust. p. p. in quibus Sittanienfenses octo equites hastatos adduxerant,
quib; praerant senatores duo: nostri ignaros consilij sui
et in pones se exire ratos, nocte mitempesta in saltum
educunt ad Neuhofum, Vicumq; & castrum Vi adorti cap-
tum micendunt & euertunt, cum duabus ferri conflan-
di officinis. Paulo post legatis earundem ciuitatum
Bagano, ubi cum Principe eius Urbis conuentum egerant,
redeuntib; cum iam in saltum peruentum esset, Gorlicen-
ses clam reliquis retrocedentes, comprehensos in Via.
Neuhofense auriq; Agneti Viduae subditos spoliant,
manus eorum arde' adeo a tergo constringunt, ut sang-
uis plorisq; rupta cute per digitorum Ungues profusa
eret, deniq; funibus colligatos, cum plaustris equisq; Gor-
licium pertrahunt. Quauis n. modo, ne iter illac ha-
berent auriq; impedire amitebantur. Acciderunt haec
circiter festum Michaelis.

De tanta hexapolitanorum Vi & iniuria Ag-
nes conquerebatur Johanni de Gersensteinia familia se-
cundo Pragensium antistiti, sedis apostolicae legato & Cardi-
nali, antea Olomucensium, post Misnensium etiam praesib;
cuj Carolus abiturus Vicem in his regionibus suam com-
miserat. Citati itaq; illi ad causam dicendam, dum
Pragam simul proficiscuntur, Gorlicenses ex itinere per

per homines fidos secreto negocium dant suis, ut interim
 egressi in saltum fundamenta castri diruant, & hi quidem na-
 miter sunt executi. Antistes irarum plenus de Vi Agne,
 ti illata cum illis graviter exposulat. Commemorat acce-
 pisse se ab imp. e Longobardia literas, quibus mandant
 ad reditum usque suum oppidulum istud castrumque relinqui
 intactum, nec de via aungarum quicquam interea loci mu-
 tari. De hac imperatoris voluntate illico a se certiores
 factos Gorlicenses. Neque ignorasse ipsos, post Agne-
 ris obitum imperatorem id quoque oppidulum cum reli-
 qua eius hereditate creturum. Tum autem mi-
 nere imperatori successionem in terras illas Casimirum
 Poloniae & Ludovicum Hungariae reges. Quare se
 quidem omnibus in rebus solite studuisse gratiam
 mulieris & benevolentiam imperatori servare factam testem.
 Quod si nunc illa, inquit, meo iussu hoc vos aures suspi-
 cata alienata ab imp. animo ad regum illorum fidem
 confugerit, vestra scilicet culpa de ditione ista in dubium
 venient imp. Notarius Gorlicensis de scripto respondit,
 ita ut iure Vicum a suis destructum assereret ob praedones
 & incendiarios, qui plurimum ipsis incommodassent, ibi re-
 ceptatos. Antistes vero id factum pernegare & mendacium
 arguere hominem. Reliquarum civitatum legati igno-
 rantia interdicti imperatorum de non violando Neuf-
 so tamen sese conabantur, culpam omnem in Gorlicenses
 transferentes, a quibus literas antistitis essent cessati. No-
 minantur autem Dittauensium quatuor senatores Henricus
 Cunzelus Hertelius, Hermannus Volfelg, Petrus Pes-
 soldus & Johannes Gobin. Hi cum notario Gorlicen-
 sium & reliquarum civitatum syndicis ad unum omnes
 nomina dare coacti sunt, fidemque iudicij obstringere suam
 sistendi sese captivos in curia senatoria Veteris Urbis
 pra-

Pragensis: ubi à die postridiano nataliciorum Christi Ultra
calendas Januariarum insequentis anni 1369 peculiani in
hibernis detenti sunt, ita tamen, ut & missa eis celebraretur
quotidie, & in curia quoquoersus ambulare liceret. Post
tam disceptationem iussit eis antistes, ante omnia Viduae Bui
conis satisfacerent, atq; ita demum se denuò sisterent intra 21
Januarij diem & Agneti sacram. Profecti igitur Suid
nicium sex civitatum legati, ita cum ducissa transgere,
ut promitterent, liberum per ipsos fore in posterum cuius
quâ vellet via currus quibuscunq; onustos rebus agere.
quod si forte iniungatur sibi olim ab imp. ut viam Neuho
fensem aut aliam quamvis, quâ in Agnetis ditionem itur
inhibeant, id se ipsi denuciaturos mense integro ante,
quam qeq; moliantur. Super ea re anno 1369
in octava epiphaniarum presentib; Johanne Logo apud
faustrienses curiae iudice, Nicolao Belstio cunctis
magistro & Nicolao Sackenkircho, qui toti negotio in
terfuerant & praefuerant literae confectae sunt Suidnicij
& totius hexapoleos singillis munimenta, quarum in annali
bus nostratibus exstat exemplum. Is acceptis Agnes
legatos dimisit, adiuncto curiae suae magistro, qui comen
daret eos antistiti, ad quem & ipsa scripsit, petens, ut
clementer inosceret is, utpote bona sua cum gratia
sibi reconciliatis. Rebus ad hunc modum compositis
Pragam reversi die dicto ab antistite quoq; mille sex
centis grossorum Pragensium sexagenis se redemerunt.
Et tum demum Budisini, Dittauenses, Lobauenses &
Camitiani mulsam suam numeratim exposuerunt antistiti
insignem assum, quo invari rerum omnium à Gorlicensib;
in societatem essent pertracti.

Anno 1370 Johannes Lusatie & Gorlicij
primi

princeps Caroli F. nascitur. Eodem anno Ditericus de
Goecha familia Misnensis Decanus & Būdissinensis praepositus
fit praesul Misnensis eius nominis tertius, in ordine XXI,
qui cum pro confirmatione sua Romam ipse contenderet,
morte praeventus in Via, ad possessionem non venit.

Fabricij ann. Misn. Anno 1374 ipso die S. Dionysij
Norimbergae a Carolo III imp. Būdissinensibus da-
ta est declaratio transactionis inter nobiles & civitatem
super canonis cerevisiaris celebratae, hoc argumento,
ne intra unum milliare in circuitu Urbis ulli canonij
aliam cerevisiam vendere liceat, nisi Būdissinae tantum.
Concessio nova Ferdinandi regis.

Anno 1378 controuersiam inter Gorlicenses &
Sittauenses de Via per Fridelandum, Seidenbergum,
uel Schoenbergum. Haec enim oppida transibant mer-
catores & aurigae, qui Sittauia in Poloniam profi-
ciscebantur) decidit Prae Carolus, & Gorlicensi-
bus viam regiam, cuius ius a patre suo Johanne ac-
ceperant, iterum confirmavit diplomate, quod ascriptum
habet diem & festum diui Jacobi proxime sequentem.
Eius argumentum ex annalibus Gorlicensium petent,
qui volent. Antea Hirsbergo Būdissinam pfectum
Fridelando & inde Sittauia iter habebant praeten-
to Gorlicio. Nunc relicta Sittauia Gorlicio iter
habent aurigae. Eodem anno Martij 27, ut Peucery
& Eberus annotarunt. Ut Aventinus & Cromerus
extremo anni tempore videlicet 29 Nouembris Caro-
lus Prae Vitam cum morte commutauit. Cochleus
ut et chronicon Saxonum & Vetusius quidam curia
Gorlicensis liber, insequente anno 1379 in Vigilia S. An-
dreae

drea (etiam V) obijisse refert, quod magis placet etatis
LXIII.

Hic Carolus anno 1356 in comitijs Noribergensib.
auream bullam, quam vocant, Meti proximo anno conditam
promulgavit & sanxit. quo tempore regem Bohemia mitis
electoris septimi locum (ius) & dignitatem consecutum
scribit Brotus, cum prius Ottonis III imp. eiusq. agnati
Brunonis seu Gregorii V. P. M. ordinatione sex solummo-
do essent electores. Olomucensis tamen lib. XVIII scribit
Rodolphum Habespurgium, cum filiam suam Venceslao. II.
Bohemia regi nuptum collocasset, iussisse in acta publice
referri, quod rex Bohemia electoribus imperij sine ulla
ambiguitate pacillatoris nomine perpetuo annumerari
debeat. Johannes certe Bohemia rex Caroli pater,
inter eos, qui Ludouicum Bavarum elegerunt, ab He-
dione, Olomucense & Peucero memoratur. Ac Olomu-
censis quidem etiam Carolo filio Francofordie eum
suffragatum scribit. Immo Vero Fridencus. II. imp. in di-
plomate quodam per Carolum III confirmato, cuius
exemplum Cochleus mitis lib. 9. ponit, fatetur se ab
Othacaro eo, quem patruus suus Philippus regem Boh-
emia instituit, primo omnium imperatorem electum
cuiusq. omnib. satis refellitur Brotusi opinio.

Obambulans aliquando Gorlicij Carolus imp.
in nouo foro ante eodem cenobij fratrum minorum,
dextrum latus Venceslao, laeuum Sigismundo filiis
claudentibus: ambo, inquit, regnabitis, sed non pari
ciuitatem hanc amorem prosequemini. Nec falsus pre-
sagio suo est Carolus. Sigismundus n. imp. Gorlicen-
sem remp. eximie dilexit, Venceslaus contra odio
habuit. Post decollatos n. quatuor illos de artificio

lanificum, iudicium hancum in cuna advocati disposuit. Bozth 8
155
Venceslaus, convocata ad id communitate, ut si quis ex ea
de senatu quicquam conquerebatur, civitatis totius puniret,
de causam haberet de pretextum. Quia de re sub
anno 1414 dicemus Haec M. Frawenberger.

Inter filios hereditatem in hunc modum est partita,
ut Venceslaus primogenito Bohemiae regnum, Sigismundus
de tunc (ut Olomucensis eumque secutus Peucerus Volant)
quinguentij puero marchiam Brandeburgensem, Johan-
ni natum minimo Gorlicensem ducatum attribueret, ad-
iunctis aliquot vicinis oppidis: Unde is ab Aenea
Silvio et Auentino Lusatia, à Tritemio, Crantio, Peu-
cero, Chronico Saxonum et alijs Gorlicij dux vocatur:
quo posteriore titulo ipse etiam in literis suis usus est,
ut postea patebit. Et ad hunc filium suum respec-
it Carolus in privilegio, quo Gorlicensibus ius viae
regiae ab ipso confirmatum modo dicebamus, cum in-
dignationem tam suam ipsius quam heredum suorum
Bohemiae regum ac ducum Gorlicensium (nam hos
quoque disertè nominat) Violatoribus interminatur.

Notandumque hoc loco, Gorlicium, quod ante Caro-
li tempora, ut ex incorporatione apparet, marchiae
titulum habebat, ad peculiarem ducatum ab eo subla-
tum esse eminentiam, qua etiamnum gaudet. Ac videtur
ipse in caehobio nostro literas super monasterijs civitatum
Lusatie superioris, Budissino nimirum, Gorlicensi,
Sittauensi, Lubano et Lobauensi, à provincia Sax-
oniae, ministrisque huius obedientia non auellendis, per
quosdam equesstris ordinis viros, quorum maiores,
ipsique sepulturas in ipsius suas delegerant anno 1521
ad generale sodalium Franciscanorum concilium con-
scriptas, hoc initio:

Nos

Nos Christophorus ex Lottitz ducatus Gorlitzensis
capitaneus, Bartholemaeus ex Hürsperg in Warten-
berg, Wolfgangus ex Mostitz eques auratus, Caspar
ex Rechenberg in Clitschdorf. &c. regiae maiestatis
Ungariae & Bohemiae &c. sub marchionatu Lusatie
superioris equestri ordinis Vassalli & demerces De fo-
hame igitur primo loco dicemus.

Tradunt annales nostrates anno 1370 natum fo-
hannem Lusatie & Gorlicij ducem. Narrat M. Frauen-
bergius hunc Johannem (ut ipsius verbis utar) moribus
prauum & impotentis libidinis hominem, captas Virgines
& matronas electas stuprasse. Ob quae flagitia à Gorli-
censibus repudiatus, cum Urbe excederet, posteriora denuda-
uent. Gorlicenses vero patenti Caesaris privilegio ab
eius obedientia & perfidia crimine absolutos. Urbe
exclusus in Vicino pago Eberhardesbacho, qui Bischof-
nürderis paret hodie, aliquandiu se fertur tenuisse,
Jagtgauß in domo Venatoria quam ibi habebat. Et ostendunt
adhuc fossae circa aedes nobilium, quibus se munierit.
In originibus familiae Salsiae Gorlicij & Bûdissinae
ducem eum appellari reperio.

Extat Praegae monumentum Alabastro micisum
extra eadem cathedralem arcis meridiem Versus cuius
inscriptio inter alia huius etiam Principis mentionem
facit. Eam particulam adscribo. Item an. dom. 1392
in festo Pentecostes, hora Vesperarum, positus est lapis
fundamenti S. Praegensis ecclesiae per serenissimos Prin-
cipes & N. & N. Venceslaum T. Romanorum regem &
Bohemiae regem & dominum Johannem Gorlicensem
ducem, marchionem Brandeburgensem, natos sereniss.
Principis dñi Caroli, Romani imperatoris benefacto-
ris

ris præcipui ecclesiæ Pragensis, ac reuerendis: patrem d.
 Johannem archiepiscopum Pragensem III. cum nonnullis
 alijs patribus, dn. episcopis, et praelatis: ac Vice d. nomi,
 ne sereniss. principis dñi Sigismundi, Hungariae d. Bal,
 matie regis huj. nati domini imperatoris præfati: nec
 non Vice d. nomine serenissimarum principissarum d.
 dominarum, Elizabeth Romanorum imperatricis: stæ
 reginae Angliæ: Margarethæ, consortis dn. burgravi
 Norbergensis filiarum dñi imperatoris præfati: in ho,
 nore Visitationis Mariæ d. S. Venceslaj, Viti, Adal,
 berti, Sigismundi d. aliorum Bohemie patronorum,
 sub directore fabricæ Pragensis, Venceslao de Radetz,
 canonico Pragensi: d. Petro de Gemund, magistro
 fabricæ pfata.

Cureus hunc Johannem inter filios Caroli medium
 numerat, d. à patre in Lusatiam collocatum, ibi non multo
 post perisse scribit Wolfgangus Justus in genealogijs
 Brandeburgicis Moraviae etiam marchionem facit Jo,
 hannem, d. duas ei tribuit uxores, priorem Richar,
 dum, filiam Alberti II. ducis Megalpuraj, alteram
 Margaretham Leopoldi II. archiducis Austriae anno
 1386 Junij 10. ab Heluetyis occisi, filiam, Viduam
 Meinhardi ducis Bauariae. Liberos masculos reli,
 quit nullos.

Fuit tempus, cum trium eius filiarum à scriptorib.
 mentionem fieri crederem: primæ à Pencero, Brabantino:
 secundæ à Tritemio Leodiensi: tertiæ ab eodem, Mona,
 censi mptarum. Sed de tertiâ quomodo hallucinatus sit
 Tritemius (nisi forte librarij non auctoris est error ille)
 ex Aventino postea didici. Secundam vero à prima non
 esse diversam, Wolfgangi Hungeri in Cuspiniani Casa,
 res

res me docuere annotationes.

Unicam ergo filiam habuit Johannes Elisabetham, quam primum nuptum dedit Antonio Brabantiae & Lucempurgi (Stu-
uentinus & Hungerus Ljimpurgi) duci, filio secundo Phi-
lippi audacis Burgundi, fratris Caroli V. Franciae regis.
Fuit autem Elisabetha secunda Antonij Vxor. Primam
habuerat Johannam filiam Unicam & heredem Valerij
Lucempurgi, matrem Johannis Brabantiae & Lucempurgi
ducis, à quo anno 1422 vel ut habet catalogus recto-
rum Viennensium quinquennio post (1427 Joseph à Pinu)
Academia Louaniensis ex Coloniense traducta est. Ac pp
hoc secundum coniugium cum Elisabetha Trarlicense Veni-
cessaus & Sigismundus imp. Elisabethae patrui, possessionem
ducatus Lucempurgensis Antonio marito huiusq. liberis re-
liquerunt & confirmarunt.

Antonij (ut hoc quoq. obiter addamus) frater, Jo-
hannes Burgundiae, Flandiae & Attrebatum dux, avus Caroli
Burgundi bellatoris, locen Maximiliani I. imp. cum anno 1395
in infelici expeditione Sigismundi tunc Pannoniae regis postea
imp. à Paialete I. magno Turco, qui Gilderin-Tattaropo-
lingua, h. e. fulgur, propter celeritatem dictus est apud Ni-
copolim Bulgariae Metropolim, die profecto castrorum ange-
lorum, ingenti clade superati, captus esset, post redemptionem
in memoriam captivitatis, familiam militarem instituit, cui
qui socij sunt, aurej Velleris effigiem pro symbolo gestant.
Haec de priore Elisabethae marito ex peucen chronico pleraq.

Defuncto Antonio ad secundas nuptias transiit Elisa-
betha, de quibus sic habent Tritemius duobus locis, Auen-
tinus magna parte libri octavi ex annalibz Hollandiae &
Brabantiae & Hungerus. Johannes Bavariae dux, Lu-
dovici Bavari imp. ex filio Alberto Straubingense
nepos, cum multos annos apud Eburones h. e. Leodios ad-
ministratorem egresset, tandem Guilielmo fratre Hannonie
Ho

Hollandiæ & Zelandiæ comite ac Frisii domino anno
 1417 prid. cal. jun. sine mascula prole mortuo, abdicata
 ecclesiæ Leodiensis administratione, dominiâ fratris bello ob-
 tinuit, nequicq̃ reclamante Jacoba Unica Guilielmi filia,
 quæ primo Johanni delphino Franciæ Caroli V. regis
 filio, postea eo mortuo Johanni Brabantia & Limburgi
 secundum Auentinum duci, Louaniensis scholæ conditor
 amitino 8. demide hoc deserto, thufido fratri Henrici
 regis Angliæ, et ad extremum nobili cuidam Franci,
 Borsla insulæ domino capitaneo suo nupsit. Ut autem
 successorem relinqueret Johannes Bauarus Constantiensi
 concilio episcopam resignauit & eiusdem dispensatione
 uxorem duxit filiam Johannis ducis Gerlitensis fratris
 Sigismundi imp. eâ nimirum quam Brabantino antea
 nuptam fuisse diximus: Sed spe frustratus legitimam
 ex ea hæredem non suscepit. Quare Johanne anno
 1425 uel præcedenti potius scdm Auentinum, ipso die
 epiphaniarum à cuniæ magistro Veneno extincto & Hagæ
 Hollandiæ metropoli sepulto, ipsius ex sorore Marga-
 retha nepos Philippus bonus Burgundiæ dux, Johan-
 nis eius, qui in Turcos duxit, filius, Caroli bellicosi
 pater, inuita Jacoba memorata omnem auiunculi hæ-
 reditatem (& in hac etiam ducatum Lucemburgensem,
 si Hungero fides, qui quidem non tantum ducem de Ger-
 lit, sed & comitem Lucemburgensem vocat Johannem
 Elisabethæ patrem) creuit, atq̃ ita ditio illa & princi-
 patus Hollandiæ p̃p. quem cum uxore Margaretha Couili-
 elmi III comitis Hollandiæ filia Ludouicus imp. adeptus
 fuerat, à domo Baniæ rursus est ablatus. Ac meminit
 Hungarus numismatis antiqui argentei, sub nomine Elisa-
 bethæ huius Bauariæ & Lucemburgi ducissæ inscripti.

In historia concilij Constantiensis annotatum est, Johannem Ba-
variae ducem Leodiensium praesulem cum xiiij equitum comi-
tatu Constantiam Venisse & à Sigismundo imp. feudum
accepisse anno 1417 Maj 13. in foro, more reliquorum
principum.

Item alium quoq; Johannem Bavariae superioris
Monaciq; ducem, & ipsum Ludovici imp. ex filio Stephano
Landeshutense nepotem, ducis Gerlicensis filiam uxorem
habuisse, deq; ea Ernestum & Guilielmum filios, fili-
amq; sophiam, secundam Venceslaj Caesaris uxorem,
genuisse annotavit. quod si verum esset, proneptem
ex fratre duxisset Venceslaus. Sed refragatur tri-
temio Auentinus, qui Johannis Monacensis uxorem
Catharinam nomine anno 1391 mortuam & Monach
sepultam, comite Groercense natam fuisse prodidit.
Ut nominum Goericij & Gerlicij affinitate decep-
tum fuisse Tritemium sit venisimile.

Porro habent Gubenenses Johannis Gorlicensis
privilegium, quo prohibetur, ne quis intra unum ab Urbe
miliarium cerevisiam coquere audeat: aliud item, quo
pannicularijs distrahendi publice secundum vlnas pamos
fecit potestatem. Et vidi ipse diploma ejusdem Germa-
nicum in membranis ex archivijs Cotbuisianis à Valenti-
no Haliarto ejus Urbis notario dignissimo mihi exhi-
bitum, quo, nobilib; Buschony de Büwanbergo & Johanni
de Cotbuisia expectantiam dñi in omnibus bonis,
quae Apicius Schoff in Schenkendorffo tenuisset, contulit,
datum Praga in Vigilia Bartholemai anno 1390, sub
scriptumq; ad mandatum ducis à Vuolfraamo Pragensis
& Olomucensis ecclesiarum canonico. Vidi & aliud
in Panemiciorum scrinijs. Sigillum eiq; in cera rubra
clipeum habet quadrifidum ex leone coronato cum candelis
duobus

duplici Aquila Vnius capitis decussatim sibi constantem op-
positis. Titulus in ambitu talis. Johannes Dei gratia
Brandenburgensis ac Lusatiae marchio, & dux Gorlicensis.
Initium diplomatis sic habet. Vix Johannes von Böt-
sch graf Marggraf Zn. Brandenburg und Zn.
Linsig und Gregor Zn. Görlitz. Atq; hinc in infe-
riore quoq; Lusatia dominatum eum colligimus, tametsi
superioris tantum Lusatiae Urbes ad Gorlicium a pa-
rente ei ad possidendum fruendumq; assignatas Olomū-
censis scribit. Habent & Hofmani Gorlicen. duo
Johannis diplomata Utrunq; Praga datum, per
nobilem dominum Benesum de Duba (Curiae ipsius
magistrum) & a Wolfrano supra memorato subscriptum.
alterum anno 1384 & post iudica hoc exordio.
Vix Hans b. g. g. Gregor Zn. Görlitz und
Marggraf Zn. Linsig. Alterum anno insequen-
ti, & ante epiphania, Ubi T. T. amplior est.
W. g. b. g. g. g. Görlitz und W. Zn. L.
und in der Witten Margke.

Nec praetermittendus est silentio multiplex Trite-
mij, Chronici Saxonum sub anno 1337 & aliorum,
Johannem hunc patri Carolo in Bohemia regnum suf-
cessisse asserentium error, qui inde forte manavit, quod
Bohemia eum cum exercitu intrasse fando legendum
comperissent, Venceslao fratre de regno penclitante.

Tritemij Verba ascribo. Rudolphus primogenitus
Rudolphi comitis Palatini ad Rhenum (fratris Ludo-
uici imp.) non multum sapiens uel astutus, ex Ludouici
Hungariae regis sorore filiam suscepit Margaretham
quam duxit Carolus Bohemiae rex, postea imp. cui

tres peperit filios, Venceslaum Romanorum regem post patrem
Johannem regem Bohemie & Sigismundum Hungarie, tandem
& ipsum imperatorem: & duas filias, Helenam filio regis
Anglie (Chronicon Saxorum notum facit) & Margare-
tham marchioni antiquae marchiae (Ottone Bauarum m,
telligo) nuptas. Haec ille. Gsi n. Peucerus quoq; secundu
Caroli uxorem facit Rodolphi Palatini iunioris filiam
qua maritum Romam secuta sit & ibidem coronata: tamen
coniugium fuisse infecundum, & à quibusdam Annam, ab
alijs Agnetem vocari scribit. Tum autem Venceslaum
Anna Silesia penultima, Sigismundum Elisabethae Steti-
nense Ultima uxore natos constat. Et quidem minor
fuit Sigismundo Johannes. Estq; hoc magis admira-
tione dignus Tritemij lapsus, quod hic Bohemie re-
gem nuncupat Johannem, quem paulo post tribus locis
ipse Gorlicensium ducem vocat. In Secretario ma-
gistri Frauenbergij cos. Gorl. annotatum est, Carolum
imp. ex tribus tres genuisse filios, quorum minimus Jo-
hannes Vivente adhuc patre in ducem Gorlicensem da-
tus sit. Meminit huius Johannis ducis Gorlicensis
etiam inscriptio qdam fons in eade arcis Praagensis
inter eos qui adfuere, cum ea certis diuis consecrare-
tur & dedicaretur.

Et haec quidem de Johanne tertio Caroli III
filio hoc loco semel scripta nobis sunt. Demum de
fratre eius natu maximo Venceslao, quem inierem seu
ignavum cognominant historij, persequemur, quem in
imperio & Bohemie regno successorem Carolus accepit.
Ac Bohemis quidem quomodo nondum bimulum regem
Carolus accepit designaret pater, ex Sittaviensium an-
nalibus supra retulimus. Sed et Caesarem, h. e. Ro-
manorum

manorum regem eundem fecit triennio ante obitum XV
annorum adolescentem, redempto magnis largitionibus
principum electorum suffragio.

Venceslaus igitur Voluptuarius ocio somnoq; tor-
pens, crapula tantum de comestationib; , lusuib; ac
nequitia deditus, ceterum ab omni gubernationis cura
alienissimus, quid apud subditos rerum gereretur, nihil
pensi habuisse fertur. Ex qua principis socordia de in-
cuna speratam impunitatem a quoq; praeuissis putant,
tot passim coortis ea tempestate seditionib; quas mox
exponemus. Cum etiam luxu inertiaeq; senectutem addidisset
se tradunt, cuius pertasis tandem Bohemis, primo con-
spirantes in illam tam ex nobilitate quam ex ciuib; Pra-
gensib; quidam captum de in publicum carcerem, in quem
supplicio afficiendi passim coniciebantur, detrusum qua-
tuo ibi menses in faetore de squalore miseris modis ha-
buerunt. Inde, cum aliquando a senatu Praegense multis
precibus exorato balneum in Veteri Vrbe Vistulae
vicinum ingredi permissus esset, conscensa cimba pesca-
toria de muliercula quadam Susanna remigante euasit.
Neq; tamen recepto regno vitam mutauit, nec de prio-
re consuetudine quicq; remisit. Praxe proceres quidam
coniurati, conscio fratre Sigismundo, adepto iam dotale
Pannoniae regnum cum vxore Maria Ludouici Pan-
noniae de Sarmatiae regis filia maiore, nec improban-
te facinus Jodoco Morauiae marchione patruelo, Ven-
cessao in praedio regio iuxta Beraunam cum paucis de-
liciantib; iterum manus iniiciunt, captumq; in arcem Prae-
gensensem pertrahunt, in tum sub diligentioribus quam prius
custodibus asseruandum. Sed cum ne huic qdem custodiae
propter loci celebritatem fidei satis haberetur, Crum-
loviam

lonia (baronum Rosenstium hoc est oppidum) ad Henricum
Rosensem, indeq; tacite Viennam traductus Venceslaus, ab
Alberto Austriae dūce, quem demiceps Sigismundus elocata ei
filia generum habuit & successore, in latebras turris cuiusdam
Viennensis abstrusus est. Johannes iar Gorlicensium Princeps
Venceslaj frater, & patruelis Utriusq; Procopius Moraviae
marchio, cum ad vindicandum in libertatem regem copias
ille in Lusatia, hic in marchia Brandeburgense (quam sibi &
fratri Jodoco a Sigismundo, in pignus datam tum Procopius te-
nebat) comparassent, atq; ambo Pragam uenissent, captiuo
ibi frustra quæsito misistebant Vestigijs Crumlouiam tendentes.
Sed comperto, regem extra regnum Bohemiae abductum, cum
Rosenis etiam ijs cum valida armatorum manu non longe a Bud-
uicio occurrere pararet, progressu omisso, retro cesserunt.
Sic ferè Olomūcensis, à quo non dissentiunt Cromerus &
Peuicerus, nisi quod hic Sigismundum ipsum à subditis
crudelitate Venceslaj iritatis accitum & prepropere
Bohemiae ingressum, regno occupato, fratrem abduxisse
& Austriaco custodiendum dedisse narrat. Crantig
semel tantum à proceribus Bohemiae in arce Pragensi
captiuum detentum meminit: Sed Johannem ducem de
Gorlitze fratris dolentem iniuriam, exercitū contracto,
proceres & praecipue ciues Pragenses adexisse, ut captum
relaxarent. Idem suam interponens sententiam, melius ali-
quanto consulturum rebus humanis fuisse Johannem ait,
si Venceslao in Vinculis relicto, ipse regni subiisset guber-
nacula. Sed praeualuit, inquit, in eo respectus regni
nominis, indignumq; Visum est facinus, regem ita à
subditis coartari, quib; ipse adiūga cogendis natus esset.
Similis est chronici Saxonum narratio: anno 1392
Venceslaum Romanorum regem à nobilibus Bohemis iussu
fratris Sigismundi captum, & in arce Pragensi custodiam

deductum. Postea tertium fratrem Johannem ducem Gorlicen-
sem magno collecto exercitu coegisse nobiles, ut regem dimitterent.
Nec resipuisse tamen Venceslaum, sed magis atq' magis in h're-
m prolapsam. Cureus anno 1394 Venceslaum à quibus-
dam regni baronibz adiuvante civitate Pragensi captum
in custodiam traditum, evasisse inde scribit post septimanas XVII
ope Jodoci marchionis. Deinde iam amotum ab impendio ite-
rum captum Sigismundo procurante à Jodoco marchione
Moraviae, et auxilijs Misnensibus anno 1401. Deinde
Sigismundum vix dum captivitate Hungarica liberatum
Venisse Pragam anno 1402 Junij 29. De Vencesla-
um fratrem captum inde abduxisse, eumq' in custodiam tra-
didisse Alberto Austriae Principi: Viennae in amplis edi-
bus honeste asservatum esse: sed tamen tunc etiam evasisse
in regnum rursus adeptum. Aeneas primum à baroni-
bus hebdomadas XVII in custodia habitum, atq' à Johan-
ne Lusatie duce, de Procopio Moraviae marchione, mag-
no reip. malo, libertati redditum scribit: secundo per
fratrem Sigismundum captum à Austriae Principi datum
in custodiam, quae quidem habita sit apud Viennam in
egregijs edibus, usq' Praga exinde cognomen inditum,
quod eas rex Pragensem incoluisset. Cum quo per om-
nia facit Sebastianus Franco, nisi quod hic tertium cap-
tum Venceslaum assent. Atq' haec quidem omnia ante an-
num Christi millesimum quadringentesimum gesta esse ex Olo-
mucense quoq' apparet. Ut cumq' autem res se habet, hoc
quidem constat, etiam Viennensem custodiam senis cuiusdam
piscatoris opera frustratum Venceslaum, mendicijq' habitum
arce Pragense atq' ita regno denuo potitum. Sed
cum nihilo magis voluptatum carno emergeret, aut ad
frugem bonam, ut dicitur, se reciperet, septemviri, quod
usus eius in gubernatione nullus esset, communi consen-
su, Bonifacio IX. P. M. approbante, imperatorem

dignitate exutum in ordinem rede gere non multum anno 1400
Aug. 20. Titulum tamen regis Romani Venceslaus quo ad
vixit, retinuit.

Anno 1388 Sigismundus Hungariae rex coronatus
est. Lok & liber obligat. Anno 1380 pestilens magna
in Bohemia cepit circa festum Margaretae, & duravit per to-
tam terram usque ad festum S. Venceslai. Venceslai domina-
tu anno à Christi saluationis gratioso aduentu 1398. ipso
die S. Andreae, opifices manuarum Laubenses Uniuersi in
senatum, ac praecipue Nicolaum Colbum procos. misirexere.
Causa Johannis Pharmacopola, qui literis falsis productis
temp. LXX maris emunxerat.

Anno 1400. Urbs Budissinensis tota cum Ortenber-
go arce, feudo burgense, quod vocant, & caenobio fratrum
minorum penitus conflatauit calendis VI lib. h. e. ipso die
Vinculorum Petri, remanentibus tantum XL domibus in
plateis, quae à diuitibus & athenis seu caldarys nomen ha-
bent & in suburbio. Mox circa festum S. Martini eiusdem
anni Johannes dominus de Cotbusio octingentis equitibus
stipatus Budissinam tentauit, & circumquaque ad XX pa-
gos exiit ac deuastauit. Eodem anno 1400 sabba-
to ante festum Catharinae magnae fuere Ventorum pro-
cellae, quae Budissina crucem & pinaculum seu fastigium
in spira turri deturbauere, triangulum aedis fratrum
minorum cum nouem testudinibus deiecere, & in urbe
terrae circumiacente plurima destruxere aedificia. Ultra
40 milliana ea saeuit tempestas, tamen vix dimidiam
horam durauit. Anno 1401. Marchio Barth (Intelli-
go Jodocum barbatum, de quo mox dicemus) Trebiciam
obsidebat. Fascic. temp. Cotbus. Anno 1405. Hen-
ricus Pflugius à Rottenstem Budissinae & Gorlicio pro-
fectus arcem Molibergensem ad Albim Henricus à Walden
in feudum dedit. Annal. Budiss. Eodem anno

14to die Veneris festum ascensionis dominica proximè msequen-
 te, h. e. May 29. Būdissinae pannicularij tanq̃m 2050 Qāoi cū
 maxima parte reliquā promiscuā multitudinis in senatū con-
 spirarunt, motaq̃ seditioe eū in cūria senatoria congrega-
 tum. hora octaua capere conati sunt. Criminabantur enim
 opifices senatū, quāsi is bona reip. secus atq̃ oportuerat, ad-
 ministrasset, eamq̃ ad rem probandum vtebantur suggestionē
 quorūdam senatū motorū, quos in suas partes pertraxerant.
 Contendebant prāterea, neminem quī pagū aliquē posside-
 ret, in senatū legendū. Re animaduēsa Thomas Schin-
 feldius ciuiū magister seu consul & alij senatores agre-
 fūa elapsi. Scheuflerū tamen item consulem III Vi-
 rū ex cruciatū occiderunt coniurati. Richardus Lasch-
 uitiū captus & dimidio mense super turij Leonina in
 vinculis detentus est. Cnemiander tamen Ditericum
 Scheuflerū tunc cos. cū reliquis senatoribus euāsisse
 ait. Die dominica à festo ascensionis proxima h. e.
 Ultima May seditiosi abrogato Veterj consule & senatū
 nouū ex pannicularijs & alijs opificibus suo arbitra-
 tū legerunt, qui initio Augusti mensis post nūndinas, quā
 in profestū Vinculorum Petri incidunt cū mechani-
 cis & omni plebe Ortenbergū arcem Būdissinensem
 circumuallauit & obsedit, admotis & explosis ciuitatis
 tormentis. Obsidio ultra Virginis matris natalem, q̃
 est VI id. VIIbr. durauit. Quo tempore missus à Ven-
 ceslao rege Jodocus Morauia marchio, sedato tumultū,
 pacatq̃ multitudine rem composuit. Fuit autem
 hic Jodocus cognomento barbatus, Brandepurij &
 Morauia marchio, Cenceslaj patruelis, p̃miceps
 clarus & potens, cui Johannes Hassus triologū Vi-
 clephj

clephi a se conuersum dedicauit. Etsi enim Pēucerus Cui-
pinianus & pleriq; omnes historici hunc Iodocum Venceslao
anno 1400 imperio amoto per antistites electores surro-
gatum, dimidium tantum annum electioni superuixisse, &
Brunnæ munitissima Morauie Urbe Olmūcioq; dignitate
proxima regali cum sceptro sepultum: Iodoco porro Rūper-
tum Bauariæ principem, & huic Sigismundum in imperio
successisse tradunt: in Saxonum tamen chronico Iodocum
non ipsi statim Venceslao, sed successori huius Rūperto pa-
latino anno 1410 defuncto, ac Iusto demum in electione
mortuo Sigismundum fuisse successum annotatum est. Et
Iohannes Auētinus sui temporis historicus diligentissimè
districte scribit, Venceslao anno 1400 Augusti 20.
abdicato, postidie Rūpertum Palatinum esse electum.
Rūperto anno 1410 mortuo, è VII uiris quosdam Iustū,
alios Sigismundum elegerunt. Cum autem Iustus more
consueto ad Francofurtum castra ponere cogitaret, mor-
te eum interceptum, atq; ita denuo congregatos electo-
res communibus suffragiis Sigismundum imperatorem
designasse. Quibus adstipulantur Vratislauenensium
annales, qui Iodocum anno 1411 diē Antonij obijisse re-
ferunt. Addit Cnemiander ante obsidionem, ipso diē
Viti, quæ erat feria secunda, h. e. Junij 15 hora quā-
ta pomeridiana Petrum Lucemantelum crematum
(Vork 1400, sed male) lege Rhemia, quod per
calumniam primarios quosdam senatores nobiles &
ciues adornati Urbis Budissinen. incendij accusasset.
Item eodem anno Martinum Bischofuerderum consilem
Budissinensem apud piscinam regiam trucidatum cum duobus
filijs, quorum alter eodem cum patre in loco expirauit,
rit, alter in plateam usq; figulorum prouectus, ibi q;

demum equo delapsus & exanimatus sit, eoque loci crucem
lapideam esse erectam. Biennium hac duravit seditio,

Postea anno 1407 Budissinam venit Venceslaus
ipse, cum ascendit, utraque partem citavit, & occupata
consulens sede, auditaque actione et exceptione, secedere omni-
nes iussit. Postea mitromisso rursus, senatui Veteri manda-
vit, ut seditiosorum sibi nomina indicarent. Quod cum
factum esset, singulos nominatim uccivit, moxque in testu-
linem Vicinam concedere iussit, in qua tres praesto e-
rant carnifices, qui ad primum statim ingressum manus
ipsi ligarent. Ita praeter novum senatum alij ad cen-
tum complices uniti sunt, & de curia in forum producti,
ibique novi senatores qui mito federe, eoque iuramentis &
literarum etiam monumentis, quae adhuc in curia exstant,
sancito, senatum legitimum deiecerant, ipsique privata natio-
ritate magistratus publicos per vim mutaverant & su-
peraverantque, iussu regis secum percussi sunt, numero XIII
consulem nimirum et XII collegas, quorum fuisse Fride-
ricum Fridler civium magister, Johannes Moler, Johan-
nes Haccius, Nicolaus cognomento magnus, item
Auerbachius, Nicolaus Obom, Mathias Pribusi-
us, Martinus cognomento Scriba Dalij. Reliqui
intercedente regina, cum uxoribus & liberis regno
in perpetuum exulare iussu. Vetus senatus respi-
citur. Rex diploma super potestate creandorum ma-
gistratum aliaque privilegia amplissima aureis corro-
borata sigillis concepsit. Senatores tamen Ve-
teres Gorlicium regem secuti electionis privilegium
recepere. Collegia quoque opificum omnia privilegiis
& immunitatibus suis omnibus munita, postea denuo
a Venceslao rege diplomata, quibus tibus sua gra-
marente

marcentur, impetrare necesse habuere, lanis duntaxat exceptis, qui soli cum seditiosis panificibus non conspirauerant. Ac retinent etiam soli hi in memoriam fidei senatui praestita sigillum proprium, cum post hanc seditionem reliquis omnibus opificum collegiis maioribus, sigilla sua, quae eatenus habuerant singula, essent adempta. Per idem tempus Vratislavia etiam seditionibus fuit quassata. Haec ex Budissinensium & Vratislaviensium annalibus pleraque. Cum quibus fere consentit Cnemiander, nisi quod Venceslaum anno 1407 die 5ta post cal^{id}rum angelorum festum, h. e. calend. Octobris, eos, qui senatum Veterem abrogarant numero duodeviginti decollari iussisse scribit. Budissinenses consignationes et annales addunt Gorchicensem plebem similiter tumultuatam, Verum ante regis aduentum seditionem sopitam.

Fuerat haecenus in urbe Camitiana feudum castrense, quod uocant, in quo nobiles habitabant. Hi cum multa per uim & contumeliam designarent facinora, fores effringerent, ciues domi suae pulsarent, uxoribus eorum & filiabus uim facerent: hoc anno 1407 quadam nocte a Camicianis ad unum omnes trucidati sunt. Cum autem nobilitas ob hoc ausum Camicianos ad Venceslaum regem accusasset, rex ipse Camitium uenit, ut ciuitatem puniret. Sed causa cognita, cum audiret Camitianos saepe apud praesides de iniurijs nobilium frustra quastos, ad extremum a suis sociorumque corporibus uim iniustam hac uindicta propulsare coactos: rex eos caedis absoluit, & insuper aedes, quas dixi, ipsis attribuit, indulsitque, ut in perpetuum nullis eas nobilibus cedere necesse haberent.

Vratislaviensem etiam seditionem in annum 1408 confert Cnemiander, quo eodem Johannes III de gente Kittelicia, Baruthi dominus, Misnensium praesul in ordine XXXV, qui ante triennium etate confectus, consensu colle-

843

163
gij, dignitatem cognato suo decano Misnensi, Timonij de gene-
rosa solditorum familia resignauerat, obiit Budissine x cal.
Martij conditus in cenobio Franciscano, ut habet Supplemen-
tum chronicorum Misnensium Fabricij. Exerat adhuc tūm-
lus saxens humilimus, solo nimirum equus in choro templi
ante summum altare, in quo effigies episcopi visitur, & ad
dextram Kitliciorum misnie, vrus rüger, medius, & sub
eo trabes obliquae alternatim rubrae & albæ: ad sinist-
ram agnus Dei episcopae Misnensis signum. Inscriptio ta-
lis est. Anno domini M. cccc. viii. die 20 Mensis
Februarii obiit dn. Johan. Kitlitz ep. Mis.

Eodem anno 1408 adeo aspera fuit hiems, ut homines
in equis & curribus frigore perirent. Anno 1411 dominica
Esto mihi Venceslaus Rex Pragae quatuor Lusatie (inferioris
nimirum) ordinibus, platis scilicet, quos uocant, baronibus, eq-
tibz seu nobilibz & ciuitatibz privilegium dedit, quo cauetur,
ne dicti marchiae mislae usq; a corona regni Bohemici quis
modo auellantur alienenturue. Recensentur autem in diploma-
te plati Dobrilugius & Noüocellensis abbates, & cenobij Veste-
lium in suburbanis Gubiniensib. Abbatissa, Barones diserte hi
nominantur: Johannes Bibersteinus, Otto Kitlicius, Johannes
de Cotbuis, Johannes de Torgaw, Anshelmus de Ranew,
Otto Schenckius de Seydaw, Botto Flburgius, Bogissu Wes-
senburgius. Ciuitates 6 hoc ordine: Luca, Gubinum,
Sommerfeldum, Sprembergum, Lubinum & Calomia. Hoc
Venceslaus & privilegium biennio post h. e. anno 1414 die
4 ante d. Agidij festum Confluentiae confirmauit frater
eius Sigismundus Romanorum, Hungarorum, Dalmatarum,
Croatarum rex, tanquam legitimus corona Bohemica
haeres: ex cuius diplomate hoc pterea apparet Flenbur-
gios Sonnenwaldj, Schenckios Landesbergenses Tempicij
ha,

habitasse, atq; ita Teupiciūm qđ eo tempore ad Lusatiā
pertinuisse. Notandū item in utroq; diplomate prouinciam
& principatum marchionatū Lusatiæ absolute nominari, absq;
addito, ut nūc solemus, inferioris epitheto. Porro Ottōnem Kit-
licium post data Venceslaj & Spisimūdi priuilegia territo-
rium Sprembergense hereditarie possedisse, eiusq; titulo gau-
sum, & collegio Ianiorū eiꝰ oppidi priuilegia dedisse sunt
qui affirmant.

Anno 1413 quinta die Februarij S. Agathæ
sacra, quæ tūc erat dominica festū S. Dorotheæ proximè
precedens, ludimagister Budissinensis permissū senatus trage-
diam de S. Dorothea in foro publico exit. Ubi iam
fermè ad mediū (epithasmi) fabulæ peruentū erat, ter-
tiā pars mūn in domo mercatorū Lobauensium quassata
pondere spectatorū, q̄ frequentissimi tecto & pinnis misse-
bant, procubuit: quā ruina homines circiter XXXIII
oppressi, partim eodem die, partim nocte insequente pene-
re, lassi vero manūs & reliquū corpus quāmplurimꝰ.
Nec ab eo tempore is ludus postea unq; est exhibitus.
Eodem anno 1413 feria .v. post uincula Petri noctū in-
ges & largas plūuias tanta consecuta est fluminū in-
undatio, ut Budissinæ Sprea molestinā cum adibus
aliquibus & hominibus abriperet, & quanta tūc homo
meminerat, in frumentis ac fano damna daret. Unde
non tantū per aliquot dies proximos magna panis pe-
nuria p̄ molendinorū defectū, Verū etiam postmo-
dū ob frumenta abducta magna annonæ difficultas
exstitit.

Reperio etiam in Gorlicensium annalibus sub an-
no 1414 Venceslaum Budissinæ, quæ seditione &
& bello intestino ex dissensionib; de cognda cereuissin
nato

nato laborabat, ciues LXXIII capite plecti iussisse: Verum ex
 is LVI deprecante regina Vita donatos. Inde cum Gorlicium
 Venisset, ubi aequè capitalibus populus à senatù discederat odys,
 sed factò in Vicinos, exemplo territus non ita pridem grati,
 am sarserat, ademptas Budissinis immunitates quasdam &
 priuilegia, Gorlicensibus esse largitum. Ingrediente Urbem
 rege senatum Gorlicensem militem stipendiarium armatum
 in omnibz Urbis vicis disposuisse, ne quas pannifices
 alijsq' seditiosi turbas darent. Diuertit autem rex
 in eadem curiæ senatoriæ oppositas, quas hoc anno 15
 71 Micuëlus Smidius possidet, ex quibus per constructam
 un perguam sublimem pensilem in cuniam Ultrò citroq'
 commeabat sepe numero. Fusius aliquanto hæc, neq'
 tamen multò aliter Cnemiander commemorat in hanc
 fere sententiam. Cum Gorlicij, Budissinæ, Sittauia, Sittauie.
 & Vratislaviæ propter cereuisiæ cocturam alijsq' de sium seditio
 causis totum ferme quinquennium pessime opificibus cum
 magistratù conuenisset, Venceslaum, crebris literis & manu
 datis ciues Budissinenses cum senatù in gratiam reducere
 re frustra conatum, tandem hoc anno 1414 die
 21 ante festum Michælis archangelij Budissinam
 Venisse, ibiq' consulis loco præsentem causa cognita
 octodecim ciues & tribunos, qui præter cæteros se
 natui contumaciter aduersati fuerant, capitis condem
 nasse, ex quibus 14 ipso die Michælis secun per
 cussi, reliquis quatuor Sophie regine intercessione
 Vita impetrata sit. Venceslaum compuncta omnia
 senatus priuilegia cassasse, facultatem creandorum
 magistratuum Urbi ademisit, quam tamen mox ei Gorli
 ej

Gorlicij restituent. Tribūnis item opificū omnia colle-
giorū diplomata abstulisse & sanxisse, ne quos ulli age-
rent conuentus, nisi consilio & permittente senatū, atq; adeo
duob; semper senatorij ordinis Viris præsentib; id quod
etiānum ita obseruatur. Sittauiensib; idem fuisse vñ
uenturū, nisi magna pecuniā impunitatem redimere ma-
orlicen. sedulissent. Budissina Gorlicium profectum regem, ubi
tio. non minores propter eandem cocturam inter senatū &
panniculanos ac reliquos opifices longo tempore fuerant
tumultus. Sed cum Gorlicenses seueritatem regis Bū-
dissina adhibitam cognouissent, ipsos inter se prius transgisse,
cumq; rex disponi iussis per plateas omnes præsidijs occupa-
to in hybernio curiae consulis loco, si quis agere contra
quempiam vellet, ei se clementer audientiam daturū,
& ius suū impertiturū promitteret, coniunctos senatores
& opifices uno ore professos, nihil quicq; cuiq; tam alte-
ro intercedere inimicitiarū. quæ res salutis & impū-
nitati vtriusq; fuerit. Gorlicio Uratisslauiam venisset,
ibiq; ciues quosdam & tribunos opificū, qui mota non
ita pridem seditione senatores de curia præcipitatos lan-
ceis exceperant, ante suas quēq; aedes capite plecti
iussisse. Hæc fere Cnemiander.

Gorlicensis etiam tumultus causas et exitum plen-
ius Fraūenbergius commemorat. Venceslaj regis
tempore (inquit) artificio magno (sic panniculanos vo-
cat) eiq; coniunctis reliquorum opificū collegijs præter
pistores omnib; magna erat cum senatūlis et conten-
tio, de cereuisiæ perungina importatione, de Venari-
habenda cereuisia, & Vnio, deniq; de eo, ut cuiusli-
bet tam intra mœnia quā in suburbanis habitan-
ti, etiam non impetrata à consule aut senatū Venia,
ce,

cereuissiam ad necessarios domesticorum suorum usus coquere liceret.
 Misere itaque pannicularij, qui senatui indicaret, ad regem sese pro-
 feduros, eiq; urgente ita rerum suarum necessitate preces obla-
 tuos. Integrum esse senatui de suo ordine comites ipsis ad-
 iungere? Quolibet profiscantur: respondet senatus: sequemur,
 cum nobis erit commodum. Sittaniam peruenierant
 pannicularij, cum missus Gorlicio Stangenhanus quidam ^{sanctus dux}
 petit tradi senatui suo ciues inobedientes & rebelles. ^{Ugar dux}
 Sittanienses ergo panniculariorum legatos curribus impositos ^{dux boxtro}
 Gorlicium remittunt. Ubi ad Urbem ventum erat, sena-
 tus Gorlicensis portis clausis eos ad forum rotarium de-
 collari iussit. Quatuor fuisse decollatos ex alia Franconia ^{in dux dale}
 bergij narratione, quam supra Caroli historie miserimus ^{dux dux}
 colligitur. Venit postea Gorlicium Venceslaus, & in pala-
 tio cum purpuratis suis pro tribunali consedit. Tunc ^{dux dux}
 animaduertentes, tum pannicularij tum senatores capti
 a rege occasionem utroq; pecunia mulcandi, transege-
 runt inter se hac conditione, ne alter alteros ad regem
 accusarent. Proclamante rex per suos rege: si quis age-
 re contra quempiam velit, eum in suum consecuturum;
 respondit senatus, non habere se, quod de ciuibz conquera-
 tur. Similiter Richardus quidam de magno opifici
 nomine totius multitudinis respondit: nec se: quod de
 senatu conquerantur, habere, quam potius ej de admini-
 strata bene & fideliter republica habere gratiam.
 Conuersusq; ad populum circumstantem, un eadem om-
 nium esset sententia, quarent. Affirmantibus uno ore
 omnibus, rex spesua frustratus discessit. Nominan-
 tur & duae platee per id tempus a senatu totas tres
 septimanas obiectis repagulis occlusae. De Vra ^{dux dux}
 tislania constat anno 1418 die Arenulphi qua ep-
^{fuly}

Julij 18. Idem erat feria secunda post festum Margare-
thæ, hora duodecima integri horologi, sub solenni Missæ sa-
crificio, magnam illam & memorabilem seditionem in nona
Urbe coortam, quatuordecim durasse, prætorium à plebe ef-
fractum (cuius ostium etiamnum apud S. Materni sacel-
lum in cimiterio Elisabethano visitur.) senatores sexmi-
ni de præcipitator septimum Johannem Megerlinum de turri de-
iectum: Unde etiamnum scabini Vratislavienses die Arenul-
phi cœu nefasto uel & die dedicationem ædis Elisabethane
proxime sequente institutum seu fenas iudicij seruant: postea
anno 1420 in profesto, uel, ut Curreus, ipso die epiphania-
rum Vratislavianam remisse Augustinundum, & demum feriã
2da post dominicam Reminiscere, quæ erat dies transla-
tionis S. Venceslaj, h. e. S. Martij, eadem Senatorum Vni-
dicasse, 24, uel ut Crato habet XXXIII, ut Curreus
22 plebeis mechanicis seditionis auctoribus, in foro publico,
ad eum angulum, qui templo Elisabethano prox. est, ipso
inspectante, & Vno in insula sine summo, decollatis, pluri-
mis proscriptis, eorumq; bonis in ærarium senatus illatis.

Gorlicensis Insequente anno 1415 Gorlicij die 8 post
plebis sedi- dedicationem templi, canobitarum ciues concitato in sena-
tio alia: tum tumultu, parum abfuere, qm in ædes multorum senatorum
impetum facto irruerent. Mox in profesto S. Bartulmej,
quæ erat feria septima, auctores seditionis quinque decollati,
quorum nomina sunt in annalibus. Multi exilio perpetuo
multati. Porro facile animaduertit lector, in hisce
narrationibus easdem circumstantias repeti, ut suspicio
sit, ob corruptos annorum numeros Vnam seditionem bis
esse recitatam. Ego diuinando mutare aliquid nolui,
sed annalium, quos habere potui annotata bona fide referre
satis habui, donec uel ex rerump. archiuis uel annali-
bus correctionibus tempora & persone emendari poterant.

Eodem

Eodem anno 1415 Thimo Misnensium praesul Laubenses
ecclesiastico interdicto perculit, & per omnia totius Urbis tem-
pla sacris superseden iussit, ex tali causa. Commorabatur in
Urbe sacerdos quidam, cui Johanni Cotbussio nomen, sed habitu
prophano & rustico. Is delatus est apud senatum, ut qui Lep-
nicij e templo S. Georgij effracto ciborio, quod vocant, pyxi-
dem eucharistiae cum alia quadam pyxicula argentea furtim
sustulisset. Ac hostiam quidem viuis prunis impositam cre-
masse, eiusque receptaculum, cum mauratum solummodo esset,
cetero qui ex ere Cyprio in piscinam quandam suburbij
Legnicensis abiectisse, ex altero vero argenteo Vasculo an-
nulos confici curasse dicebatur. Cum comprehensum cum
in carcerem compigi & tandem suspendio necari iussissent
Laubenses, Urbem interdicto supposuit praesul, quod circi-
ter triennium duravit, cum qui laxare illud dignaretur,
reperirent neminem. Ad extremum ad Constantiense
concilium remissi ciues, illic demum per magistrum Johan-
nem Dobicerum Misnensis episcopi magna mercede
conductum, ingentibus impensis nec laboribus minoribus in-
petrarunt, ut a duobus cardinalibus T. T. S. angelj
absoluerentur, quindecima Januarij, quae erat dies
sabbathj anno 1418.

Anno 1417 Johannes de Schleinitz canonici-
cus Misnensis & praepositus Budissinus moritur, frater
Henrici & Hugoldi Schleinicij habitantium.
Annales Misnen.

Anno 1419, cum Venceslaus in arcem novam
Cunratice dictam, quam ad quintum a Praga lapidem,
secundum Aeneam, vel, ut Olomuncensis, Vnius millia-
ris spacio construxerat, & Hussitae postea demoliti sunt,
secessisset, ei nunciaretur in nova Praga senatores
plu-

plures octo, de altissimis curiae fenestris deorsum in forum
praecipitatos lanceisq' & gladiis furentis plebis exceptos
esse ac contrucidatos, nequicq' resistente regni camerano:
hac ita tam atrociam cum praevidenti illi de improviso nun-
ciarentur, & pocillator. At ego futura haec praescieram,
diceret, (quibus verbis causam horum motuum in regem
transfere videbatur) rex excandescens per capillos correptum
& ante pedes suos prostratum pugione confodere conatus,
sed à circumstantibus prohibitus, moxq' paralyisi tactus,
in aegritudinem incidit letalem, mortuus infra dies duo,
deinginti eodem anno 1419 aetatis suae LVIII, cum
regnasset in Bohemia post patris obitum annos XL. sede-
cima Augusti, ut praeter Cochleum testantur hi rudes
leonini in cuna senatoria Urbis Budimicensis à nobis
aliquando descripti.

Quater (semel M. iungas annos decem novem
August. sedena fit regi mortis habena.

Sepultus in monasterio splendidissimo, cui Aulæ re-
giae vocabulum. quae de re plura Aeneas cap. 37.
Natum tradunt Eberus, Peucerus & nostrorum anno-
tationes, Noribergae anno 1361, quo magna fuit
armonae caritas, die Julii 28, qui in Calendarijs ad-
scriptum habet festum translationis d. Venceslaj marty-
ris, Bohemorum ducis Vratislaj T. F. quem eodem
die anno 929 Boleslaus T. senior frater, Boleslavi
ad convivium invitatum per dolum interfecit, ut est
apud Cosmam Pragensem decanum lib. 1. annaliū Bo-
hemicorum. Gubernationem regni suscepit anno 1379.

Quae de matre Venceslaj Anna Silesiae ducis
in partu exstincta, respersaq' lotio infantis aqua lustru-
li, & altari alij fimo in coronatione foedato (Vnde
sacra papalia contaminatarum augurati sunt) paracui-
li item domo ad d. Sebaldi, dum aqua baptismi

calefit, incensa, passim commemorantur, ea in medio sunt.
 Magicarum & prestigiatoriarum leuitatum per quam fuisse
 studiosum ex Olomucensis de Lytone mago narrationibus
 liquet. Cromerus Venceslaum (ipse Carolum ibi male
 vocat) cum de arcis cuiusdam suae (Visegradensem fuisse
 ait Olomucensis) conflagratione nuncium accepisset, id
 solum rogasse scribit, an cella Vinaria cum Vino suo Rhe-
 nano incendio superfuisset? Truculentiae eius Cochleg
 ex codice quodam antiquo haec recitat exempla. Cocum,
 qui cibum petenti denequauerat, Verum transigi & mmo,
 dum assaturae torrey: theologiae doctorem quendam (Fa-
 bricius Johannem vocat, patria Germanum) quod re-
 gis nomine, non nisi qui bene regnare sciret, dignum
 esse, coram ipso dixerat, in Vultaham profluentem
 conijci iussisse: canem denique in delicijs habuisse mordi-
 cus inuadentem, quencumque digito ille designasset. Cum
 & ad incutiendum alijs timorem, assiduam ad latris
 habuisse carnificem, quem & compatrem suum familia-
 riter appellauerat, quod filium eius de sacro baptismatis
 Christiani fonte suscepisset. Sed haec an vera sint Coch-
 leus ipse dubitat. Longe atrociora & inuidiosiora
 nimis acerbe coaceruauit Olomucensis, qui quidem
 Johannem sacerdotem, & delicta, quae Johanna regina,
 Hollandiae comitissa confessa ipsi fuerat, Venceslao man-
 to prodere nollet, iussu regis de ponte Pragense deiectum
 ac submersum scribit, additque sanctitati & innocentiae sa-
 cerdotis ipsum fluvium testimonium dedisse, ita de re,
 ponte arefactum, ut corpus nudaret submersi, in statim
 illo triduum permanentem, donec submersus ad S Vitum sepe-
 liretur, ubi in hunc diem, quicumque sepulcro temere insul-
 taueit, minimis ab infamia non euadat. Id quod hoc eti-
 am testatur eius epitaphium.

Haec

Fac quicumq' via pergis, subsiste viator,
Neve per hanc temere progrediare, caue.
Numen habet nulli quod phas violare piorum,
Pena etenim praesens cuiq' reposta manet.
Rides? meq' putas nuq' fortassis aniles
Afferre & uulgi credulitate capi?
Sentiet ista tamen quisquis male credulus ausit
Inferre infestos atq' referre pedes.
Confestimq' luët Violati numinis iram,
Et capiet culpa damna pudenda sua.
Namq' sub his septis sanctissimus ille sacerdos
Conditur, insano principe mersus aquis.
Cum sibi iure neqat confessam pandere culpam
Coniungis, & sanctam commaculare fidem.
Unde suis meritis infami crimine pressum
Quisquis erit grata mox releuabit ope.
Atq' venenata confundet murmurâ linguae,
Nec feret misausta quæq' penire necesse.

Franciscum Fabrum Silesium, reip. Suidnicen. &
postea Vratislauiem. ab epistolis, Virum grauem, omnisq'
antiquitatis peritissimum, & poetam pstantem, cuius ex
stat Bohemia Euricii Cordi epigrammate commendata, &
est penes Martinum Heluigium Nissenum U. C. & me
Silesia, propediem (ut spero) cum aliquot alijs eiusdem
auctoris poematis heroicis omnibus edenda: hunc ergo
audiui qui dicerent affirmare solitum, nequaquam usq' adeo
malum fuisse Venceslaum, uti uulgo crederetur, sed à
sacerdotibus qui tunc soli ferè scribebant annales, & de
principibz ex suis affectibus iudicabant, non minus atq'
postea in Georgium regem tam tetra in eum crimina con-
ficta,

ficta quod ipsis grauior, propensiore in Hussitas animo vi-
 deretur. Nam & in Bohemia clerum monente Hussore,
 formaturus illaudatae Vitae sacerdotibus censur ecclesiasti-
 cos & decimas publico edicto abstulit, ut ex responsione
 quodam theologorum Pragensium & primo articulo pa-
 trum concilij Constantiensis apud Cochlaeum patet. Et
 Crato lib. 2. rhapsodiarum historiae Vratislaviensis in-
 bit, anno 1381 in Vratislaviense dioecesi, cum papa-
 ni, qui Urbem interdicto supposuerant, rogante Venceslao
 sacra facere recusarent, ex ecclesiasticae ditionis bonis
 & praedijs pecora iumentaque iussu eius abacta magno
 numero, quae in Urbe vendita incredibilem effecerint
 vilitatem. quod idem latius ex Polonorum chroni-
 cis persequuntur Cnemiander & Cureus quem vide!
 Et amotatum est in Vratislaviensium annalibus, eo-
 dem anno totum clerum Vratislavia a rege Urbe ex-
 cedere iussum, die Petri & Pauli, durasseque exilium
 biennium: item Venceslaum anno 1383 Pragae
 & Vicegradi per singula templa & canobia clerum
 reformasse, in paucis etiam singulas obijisse & inspexis-
 se paralias, & quoscunque reperisset sacerdotes concu-
 binarios, eos Pragae ad statuum, in qua flagris cae-
 duntur facinorosi, stare coegisse cum suis concubinis, &
 quidem singula paria per sex horas. Cuius rei Cureus
 quoque meminit sub an. 83. Olomucensis quoque & Cro-
 merus referunt, diefuisse Venceslaum ad cognomen
 Hussi alludentem, hunc beatum anserem multa sibi su-
 binde aurea argenteaque oua parere. quae omnia Fa-
 bii nostri opinionem Verisimilem faciunt. Ut taceam
 Cnemiandri quoque eandem plene esse sententiam, qui
 quidem etiam abrogati Venceslao imperij non minimam
 causam fuisse assent, quod nascentibus Hussitarum de re-
 ligione disputationibus parum fortiter obistere videretur.

quāq; haud scio an Hussi controuersia nondum fuerit ad
modum agitata, cum imperio amotus est Venceslaus. Car-
nificem vero ideo, quocūq; iter faceret, secum circumdux-
isse eum ait, quod asperior esset D. seuerus erga subditos
princeps. Cureus quoq; naturam in Venceslao non malam
fuisse scribit. Acerrimè. n. odisse eum scelera D. in-
posturas impiorum sacerdotum, & alienum fuisse à seuita-

Verum de hac re quisq; ut uolet, iudicet. Ventri
quidem atq; somno, ut Sallustij Verbis utar, deditum
fuisse, etiam apud Italos fama percrebuit, Vera ne an fa-
sa, non disputo: Ut ostendit quēdam Elisij Calentij Am-
phratea. poetae epistola imprimis iocosa, quā is Rutiliū
quēdam dies noctesq; dormientem Bohemiam petere iū-
bet, Vbi desidia præmia posita sint, D. nomen pro
Victoria celeberrimum. Ferunt, inquit, à rege nouum
hominum ordinem institutum, qui ætatem omnem in cu-
bilibus dequant, eosq; regios desides nominatos. Electi
primū qui sese Ultrò ei supplicio addixerint, quorum
mos est uel dormire perpetuo, uel saltem cubare, neq;
quicq; præter linguam aut oculos habere, quib; imparent,
ut neq; pedem mouere, neq; manum, nisi adiuti possint,
neq; ceruicem flectere, aut in alterum declinare. Ci-
bantur autem delicatissimis epulis habundeq; Victitant.
Adhibiti qui eos diligentissime curent. Nulla unq; aut
surgendi aut abeundi licentia dum uiuant. Horum
autem qui dormiendo cæteros superaret, principem
desidia nominauerunt. Tu autem Rutij si affueris,
scito te principem collegij perpetuum futurum. Vola.
Hadenus Calentiū.

Cæterum hic Venceslaus anno 1389 supplicio
extremo affecit monachum, qui circa annum 1380,
ut

ut plerique auctores sunt (etiam Vocka), in Germania in
 uenerat bombardas & puluerem tormentarium nitro &
 sulphure constantem, quibus, ut Esromum Rudigerum
 Faberperagen. V. A. Vitebergae disputantem audiui,
 igne resolutis in habitum, quo secundum Aristotelem
 nihil est κίρυκός, & eum quidem calidum, cum
 hic in tam angusto spacio, quam pulvis concludebatur
 antea, contineri amplius nequeat, globum è camera
 protrudit tanto impetu, ut eius impulsu mania quassa
 ruant, iuxta Sabinum. Promerius eam machinam
 per hominem Germanum apud Venetos excogitatam
 scribit. Ad hoc Germanorum inuentum Georgius Fa-
 bricius Venuste transtulit hendecasyllabos, quos de
 alio eorundem inuento, excusona nimirum arte, postea
 Friderico III imperante anno 1440 (Vock) Mo-
 guntiae ad Rhenum, ut constanter assent Jacobus Um-
 phelmicus, per Johannem Faustum hominem Germa-
 num inuenta, Philippus Beroaldus tales fecit.

O Germania muneris repertrix,
 quo nil utilius dedit Vetus

Libros scribere q̄ doces premendo. Hos ergo
 καλὰ μαχιδίαι μύθαι Fabrici).

O Germania machinae repertrix

qua nil sauius audiit Vetus,

Fulmen mittere qua doces tonando.

Venceslaus regnante, cum iudicia à rege exactione
 publica, quam steuram uocant, inter sex ciuitates de
 collatione eius conuenire non posset, atq; ideo diuulsa ci-
 uitates singulae in gens sensissent detrimentum, impetratum
 est postea ab eodem rege priuilegium, quò cauēretur,
 ut

quò cauèretur, ut in pendentis eiusmodi exactionibus ciuitates ne separentur, sed coniunctim eas contribuunt. Atq; id generale hexapolitanorum priuilegium in originali Gorlicensibus datum est asseruandum concessio Bùdissinensib; transsumto.

Eiusdem temp. apud Constantiam Suenorum Urbem celebratum est concilium frequentissimum, quòd à Calixtrib; ann. 1414 in annum usq; 1417 durauit, indicum principaliter Sigismundo Cesare (ut baptista Egnatius Venetus in Vita eius testatur) satagente, tollendo schismati pontificum, qui iam diu diuersi in Italia ac in Gallijs designabantur. Nuper autem circa annum 1409. ut ex Cromero colligitur, in Pisano concilio, dum collegium purpuratorum Petro de Luna Benedicto XIII & Angelo de Coruano Gregorio XII contumaciter absentib; pontificatum maximum, de quo hi duo tum contendebant ademisset, Alexandro V eoque intra annum Bononiae defuncto, Balthasare de Cossis, Johanne XXIII pontifice creato, iam aucto magis schismate tres scilicet erant Pontifices, quorum Johannes Bononiae, Gregorius Ariminj, Benedictus Auenionj residebat. Hi ex aequo omnes in hoc Constantiensi concilio pontificio amoti sunt. Ante autem, quam successoris daretur Otto cardinalis Columnius, qui quondam Martini nomen usurpauit, vacante sede, in sessione concilij quiddecima anno 1415. die Sabbathj post festum S. Valtrij h. e. Jul. 6. ut habet historia Teutonica per Johannem Agricolaem Hslebiu edita, Johannes Hussus Bohemus, qui anno 1408, secundum Cochlaeum Inscriptionem chori in cenobio Gorlicensi, docere

ceperat, & proximo anno 1416 Maji 30, secundum
eundem Cochlaeum sessione XXI auditor eius Hienonj,
mus Pragensis, de quo proluxa exstat Poggij Floren-
tini ad Leonardum Aretinum epistola, condemnati
& exusti sunt.

Atq; haecenus de Venceslao plura fortassis, quam
instituti nostri ratio postulasse videretur. Sed hac de
concilio propter mox secuturas Hussitarum in Lusatiam
excursiones omnino fuere attingenda. Ad reliqua eti-
am libentius libentiusq; digressi sumus, ut aliqua res
varietate legentes recrearentur, quibus illa vel obra-
ritatem ipsam non ingrata fore existimaremus. Nunc
ad Sigismundum Caesarem & Hungariae regem Ven-
ceslaj fratrem & in regno Bohemiae successorem transibimus.

Mortuo sine liberis Venceslao, & fratre Sigis-
mundo, ad quem regnum Bohemiae iure hereditario
pertinebat, apud Hungaros absente, ac bellis Turci-
cis implicato, maxima Hussitarum multitudo ad calicis
dominici participationem in excessum montem quantum
a Praga lapidem distantem secedere solita, ducem
sibi elegit Johannem Giscam de Botlnau (sic n.
scribunt Bohemi nomen loci, qui Trosnouia est Aeneae)
equ. Bohemum, qui ea in rupe munitissimam condidit mun-
icipium Thaborum, a quo conuenit Thaboritas se voca-
bant. Horum accessione atq; Viribus Pragenses
Sigismundo rebellarunt coniuratione facta de eo Bo-
hemia excludendo. Cuius rei causae, progressus &
euentus ex integris historiis petenda sunt. Giscam
cognomen sunt q. Bohemis luscum seu coclitum h. e.
Moró & Dalmor sonare scribunt. Is monasteria &
alia aedificia sacra ab imperatoribus & regibus, max-
imis

imis impensis excitata, ubiq^{ue} locorum funditus solo aequa-
uit, quod diceret, nisi penitus diruantur nidi, fore, ut brevⁱ
tempore obscaenae & mutiles Volucres eiectione ad eos revolarent.
Didicabant etiam Hussite, unicam tantum esse rectam, veri-
tam & puram religionem, quam omnes homines in Chro-
baptisati profiteantur in magna canobio ecclesiae sub abbate
Christo. Scribit Cureus, sub anno 1419 Bohemos pontifi-
cis accersisse subinde auxilia ex Vicina Lusatia: ideo Li-
scham aegre ferentem minias illas, manum quandam mi-
litum remisisse in Lusatiam superiorem, quae mense Septem-
bris Urbem Budissinam adorta sit, eam tamen civium vir-
tute esse defensam. De hac re infra audiemus, sub an-
no 1429.

Lenconem de Vartembergo seu de Vesselo baronem
Bohemum Virum militarem animosum & manu promptum
cum ab Hussitis ad pontificios redire se simulasset, atq^{ue}
Pragensi divi Venceslaj praefecerat Sigismundus, ut
Crantius auct, tametsi Venceslaj quoq^{ue} tempore eo ma-
gis ratum fundum ac supremum regi capitaneum fuisset,
ex Cochlaeo colligitur. Is mox excluso rege, pro quo ar-
cem tenebat, Pragensib^{us} Hussitis eam tradidit sub test-
um D. Georgij. Johannes igitur Polentius eques Lu-
satus ex familia, cuius insigne est ala cum pede, & in
galea torneamenti coronata rex brachijs truncus cau-
dam panoniam diademate gestans, is igitur, ut frau-
dem fraude compensaret, cum aliquando Lenconem ex
arce in longinquum abijisse rescivisset, armis, habitu, equis
& signis militarib^{us} per omnia speciem eius assimulavit,
atq^{ue} ita pro Lencone a custodibus relicto intromissus
cum suis, arcem interceptam Sigismundo restituit.
Sic fere Crantius, quem sequor, tametsi Olomucensis

& codicis antiqui auctoritate fretus Cochlae tam de
prodita, quam recuperata arce ab illo nonnihil variant.
Atq; hac anno domini 1420 gesta sunt. Aeneas cap.
38. meminit mortuo Venceslao reginam Sophiam re,
lictam cum Cenchone Wartenburgense (ita n. legendum est)
regnum gubernasse, arcemq; Praensem & minorem ciuita-
tem contra Hussitas presidio firmasse. Sequenti capite
Cenchonem, qui arci Praensi praerat, in ciuium Pra-
gensium Hussitarum Sigismundo imperatori rebellium so-
cietatem pertractum ait. Demum cap. 42. addit, Sigis-
mundum pro accipienda regni corona Bohemiam ingres-
sum, Cenchonem, ut arcem Praensem sibi redderet, mag-
nis sponsonibus allexisse: equitum quatuor millia, qui
Urbem lacerarent, ibidem collocasse: Cenchonem bina
proditione misanem domum reuertisse.

Eodem anno 1420 Sigismundus in ade metro-
politana arci Praensis, quam obsidione Hussitarum
Praensium liberauerat, a Cuiusdo Vestphalo Praensi,
um antistite, qui paulo post cum Hussitis sentire cepit,
rex Bohemiae coronatus est, dominica post festum S. Jaco-
bi. Sed aduersantibus ei Praensibus & Thabontis mox
Bohemia excedere tractus est, minimè adhuc in regni
possessione confirmatus, & Praensis ac Vissegradensis
urces in hostium potestatem Venere. Interim octo fere
annis Thabontae Siska duce iniustum magistri sui suppliciu,
um in pontificijs Vindictatum, & hostes suos qui pontifi-
cia crudelitati contra Bohemos ministros sese praebuissent
(Martinus V. P. M. hoc anno 1420 bullam in diu-
gentiarum, quam cruciatam vocant, contra Hussitas pro-
mulgavit) Vltum, facto Prae initio, per Bohemiam
& finitimas regiones, Misiam, Morauiam atq; ipsam adeo
Austriam Viciniam arma circumtulere.

Ex 11

Exstat apud Cochlaeum epistola ad Lusatie populos,
ut ipse loquitur, & principem quendam à Casanienſe Bo-
hemorum conventu, mense junio anni 1421 scripta.
Ha Hussita, puta, Cunradus antistes, Lenco Vartem,
bergius seu Vesselus. Siscia, barones item Bohemi & ciui-
tates & à Lusatis postulant, ut, & à corona regni se
ne separant, nec in ipsam amplius insurgant & ex iure
fendi, uti uicant, ac homagij obligatione Bohemos Hus-
sitas aduersus hostes suos inuent: annexis XVII arti-
culis excessuum Sigismundi regis. Hunc n. quod eo-
dem anno 1421, Cureau teste, Bohemiam inuasisset hostis
nomine minuunt. Inscriptio talis est: Illustri & magni-
fico Principi, nec non terrigenis (deest haud dubie
copula) Ciuitatibus Budissin, Gorlitz, Sittauia,
Lobauia, Luban & Camentz, fautoribus nostris,
& demiceps. Et hunc principem non fuisse Caroli III
filium Johannem Lusatie marchionem & Gorlicensium
ducem, Venceslaj & Sigismundi Caesarum fratrem,
de quo supra dictum est, tempus obitus eius supra
indicatum ostendit.

Anno 1422 in ipso paschate diuini cepta est
Landſceron à Gorlicensibz arx monti Vicino, quem coronam
provincialem vocant, imposita. Verum tarde admo-
dum ea res est confecta. Tanta n. fuit murorum qui-
busdam in locis firmitas, ut operarius aliquis qua
succumfus erat pelle simul & semel asportare posset
cementum calcemq; omnem & quicquid rudum toto
die mix mix prorsus excidisset. Caeterum nigemi-
no vertice eius montis, qui dimidio ferè miliani ab
Urbe abest, duae fuerunt arces sibi inuicem oppositae,
312

ita ut ab una in alteram facilis esset transitus, interq;
eas Villa magna subiecta: Conditæ olim & denomina-
te à nobilibus, quibus Landiscoronius nomen. Post hos
Gersdorfij eas possidere, qui cum maiores quam pro
modo facultatum sumtus facerent, Cotuicijs Vendere
coacti sunt, à quibus ad Vincentium Hellerum deveni-
re. Is filias quatuor civibus Gorlicensibus elocarat,
namque his Vnam Nicolao Guncelio (Eöingre Clos.
item Eöingre) qui hoc ipso anno consulum gerebat,
itemque alteram Urbano Emenco seniori, ut habet
Cnemiander, ut nostri annales Venceslao, itidem
Viro consulari, quorum hic Georgij de quo postea,
frater fuit, ille pater. Posterioris meminit in templo
Petino altaris eius, in quo missio Spiritus S. è la-
pide sculpta est, inscriptio, quæ sic habet. 1494.
Secunda Pentecostes, obiit honesta domina Mar-
garetha Wentzel Emmrichime. Mitte spi-
ritum tuum & creabuntur, & renouabis faci-
em terræ. Ab hoc ultimo possessore Gorlicenses
arcem cum omni iure omnibusque pertinentijs sexcentis
marcis (florinis: etiam Cos.) redemerunt. Tameffi
annales sub eodem anno de Biberstemijs baronibus
Utramque arcem cum villa eor emisse tradunt, qui for-
tassis feudi domini fuerent. Addit Cnemiander ex alijs
Gorlicensium annalibus habuisse senatum Gorlicensem
diplomata & mandata Cesarea dirigendi arcem, ut
quæ receptandis latronibus marchionatus plenum
incommodaret.

103. psal

Biberstein

Anno 1423 die 5 (cal. ann abruñ) proxima
a festo S. Johannis euangeliste ante portam Latinam
h.e.

Præter
divisum in
Gorlic

Exsting

h. e. Maij 8. post celebratam solennem supplicationem
seu processionem, Johannes Silicæus paræcus Gorlicen-
sis & Nicolaus Guncelius civium magister, magna
pompa primum saxum fundamenti insignis ædis Petrine
iēcere. Cuius intrinseca longitudo est cubitorum CX
XXIX, latitudo LXXIII, altitudo à medio testudi-
nis convexæ tholo ad pavimentum XLIS. Habet
gracilium pilarum ordines quatuor, in uno quovis se-
nas. Medij duo ordines distant passus XIII, extre-
mi VII. Pila una ab altera.
Altaria triaginta, duo ex solido saxo quadrato, reliqua
e ligno sculpta. Tectum æreum, cuius inter alia
id genus magnifica ædificia meminit Georgius Agri-
cola lib. 8. de natura fossilium. Cryptam perami-
plam, quam S. Georgij sacellum vocant. Ædes ipsa
luminosa, fenestris altis atq; amplissimis conspicua Vi-
tro & admirabili opere lucem undiq; præbentibq;
Consecrata est & dedicata magna processionis so-
lennitate, trigesimo quarto à fundatione anno, qui
fuit à nato Christo 1457 per Casparum Schön-
bergium 39 in ordine Misnensium præsulem diœ-
cesanum, cuius Cochleus etiam sub anno 1454 me-
minit. Testudo absoluta anno 1497 ab archi-
tecto Cünrado eiusq; ministro Urbano Lauris in
Vigilia assumptionis Mariæ. Sunt & alia eius
Urbis templa. Verum de fundationis tempore dis-
crepant annales. Anno 1454 die 8 post epipha-
nia (quidam quindecimam Maij habent anni 1452)
positum est fundamentum templi parœcialis S. Nico-
lai. S. Maria vero fœna secunda post Lxãdiuit
anno 1458 vel ut alij 1449 (scilicet S. XXV 59)

(ante pentecost) Utrūq; portæ, extra quàm situm est, no-
men dedit, Utrūq; sepulcretum adiunctum est habet.
Ac huic quidem anno 1473, de quo consentiunt an-
nales, sub exitum Maij suprema manus est imposita: il-
lud in hunc usq; diem imperfectum manet. Sed de
his & reliquis Gorlicensium ædib. sacris Meisterum audiamus.

Sed nunc templa Deum, & totam delubra p Urbem
quæ tam Musa ferax? quis carminis auctor Apollo
dicet? & ipse mihi (Veni date) cæcus Homerus
Græciq;, & Smyrna non sufficit altior Andes.
Quis Deus hos nobis indulsit numine dextro
Artifices? his terra parum: conuexa referrent
Sidera, marmoreis totūq; sub arcibus orbem.
Quod prius ergo canam? num te sublime columnis,
Aut aliud potius? cuius sublimia tecta
Nituntur celo? uel non perfecta residunt?
Difficile omne mihi: num ergo incantata relinquam?
Phæbe faue, sint Tænarijs mixta columnis,
Nec testudineos arcus quis laudibus æquet:
Os mihi nec balbum superet, Viresq; negata.
Templa canam. te præcipue cui nomina Petrus
Sacra dedit Galilæus, opes aurūq; sonatus.

Sed neq; pyramidum miracula prodiga moles:
Nec Mausolæum, domus Elæiq; tonantis
Vicerit hoc fama templum: non Roma, nec Argi,
Quicqd & antiquis diuis fortuna locauit.
Hæc loca non, falsis impleto laudibus orbe,
Dixit fama, nec affinxit mendacia Phæbus:
Non lapides aurūmūe leuem quasiuit honorem.
Sed manus artificis, fatum, fortunæq; diues
Ceter,

Certauiere, sedent ars ingeniumq' sacello.
Hinc opus egregium laudes aequauit Olympo:
Hinc flum' quā Nilse tu'j, constrata metallo
Culmina, candentes tripliciq' cacumine turres,
Non se fana Deum, sed regia limina iactant.
Hic D' vestibula, atq' impostae vertice turres,
Et decor, D' pulcher per templa nitentia cultus:
Aurea non desunt altaria, D' aurea templo
Pignora, non diues longo deest redditus amo.
Non latus esse capax petitur, non lumina nunq'
pascit, Apellæos superans pictura colores.
Adde tot effictos uultus, spirantia signa,
Tot distincta locis, immania saxa, columnas:
Linea quosq' trahit summa testudine flexus.
An prius ut surgat moles, sidatq' columnis?
Anno graues arcus? triplicem te maxime? Vosq'
Diuidit, ut referam, binos mensura minores?
Effugiant aciem? populoq' immane minentur?
Atq' laboratam magnis sudoribus artem?
Fornice, quā varijs serpunt vaga saxa figuris,
Suppositumq' minus magni fert pondera fanij.
Hoc struenda decens, maiestatisq' verenda
Ostendat facies, manus D' nitida arte magistra
Hoc opus omne Virum, turres, aurataq' templa,
Magnificasq' domos requam, conuexaq' celi
Deprimat: hoc lapides, gemmas, fluminq' metallum,
Delicias orbis, Aulæ miracula mundi,
Quā Veterum, interitum superantia, carmina Vatum
Videtur longum chartis cecinere per orbem.
Saluæ sancta domus diuinæ, pulcherr. templa,
Cultu

Culta domus : tibi si qua mihi fortuna canentj
 Hac melior : laudes operosaq' carmina felix
 Olim perpetuo describet pagina Versu.

Sed ne cuncta canam, quaecumq' sacella per Urbem
 (Seu Mariae sedes, seu Divae nominis Annae,
 Structura artificiq' manu cessura parumper
 Nostro quod cecinj, reliquis maiora per orbem :
 Siue ferae superatoris monumenta Georgi
 p'ue Edigia in speciem, fragiliq' minima columna,
 Sustinent, siue arte tenus, seu fornicis arcta
 Clauigeni senis mimensam testudine molem)
 Quo calor ille rapis? ☞

Nunc ad annum 1423, unde eram digressus
 reuertor. Eodem ergo anno barones regni Bohemi
 q' Hussitae seu itiej Disce, et Coss. Pragenses ple-
 bis tumultuantis insolentiarum pertaesi communj con-
 silio, quamq' refragante Disce factione, in regem
 acciuerunt Vitoldum seu Vitoldum, alio nomine
 Alexandrum dictum, Lithuania ducem, Vladislaj fa-
 gellonis Poloniae regis patruelem (in historia Hussi-
 tica duobus locis frater regis Poloniae d'r) et
 fratrem suum (Olomucensis affinem vocat Aeneas
 patruelem) Sigismundum Corbuthum cum duobus
 millib. equitum Lituanorum et Polonorum in Bohe-
 miam misit, ad adeundam suo nomine regi possesi-
 onem, idq' defendendum aduersus Sigismundum Cas.
 Ut ex Martini V. P. M. ad Alexandrum epistola
 patet, quam recitat Cochlaeus, etsi nonnihil di-
 uersam huius expeditionis occasionem adfert Cromer.
 Co 4

Conibuthus praga honorificè exceptus, rebus ibi un,
stitutis, Hussitarum Pragensium auxilijs adiutus positus
tribus in locis castris obsedit Carolosteinum, nobilissimam
et munitiss. Bohemiae arcem, à Carolo III imp. tertio
à Praga lapide intra montes excitatam et denominatam,
in qua corona regni et sanctae reliquiae per burgraviū
et alterū ex equestri ordine custodem asservantur.
Imposuerat autem Sigismundus rex archi praesidium quā,
frumentorum militum, in quibus multi erant nobiles,
ipsis Johannem Polentium Lusatium praefecerat, cuius
fidem et industriam in recuperanda arce Pragensi
perspexerat. Hic adversus Conibuthum die nocteque,
nullo respirandi spacio defensoribus dato, oppugnationem
continuantem et quāq; balistis maioribus saxa ingentia
intra murum circulantem, sex totos menses arcem
fortissimè defendit, donec duo Fridericus marchio
nes Brandeburgensis et Misnensis cum Ludouico Ba,
varo tribus exercitibus Bohemiam ingressi ab arce
illum depulerunt. Obsidio durissima in hiemem ex,
tracta est, fuitque eo grauior, quod hostes supra duo
millia Vasorum putridis, cadaveribus et humano exu,
cremento refectorum ex machina quadam in arcem
coniecerunt, quorum fetore intollerabili ita afflicti
infectique sunt obsessi, ut dentes ipsi computruerint et
aut plane exciderent aut nutarent, licet contra
istud malum à Praga clam eis subministratum esset
medicamentum. Haec in annum 1422 refert
Curaeus. Reuocauit autem Conibuthum à Bohemia
Vitoldus, rogatus Jagellonis patruelis, qui circa
medium quadragesima eiusdem anni cum Sigismundus

do (aſ. apud Stareſclum in finibus Hunſſanie congreſſus
 fuerat. Cromerius poſtea Conbuthum ipſum à Boëmis
 ad regnum Vocatum, iterum cum aliquanta manu in Bohe-
 miam profectum ſcribit: captum uero, & mox pulſum à
 Pragensibz, coniunxiſſe ſe cum Huſſitis ijs, qui poſt mortem
 Diſcae cæci, uelut amiſſo parente orphanos ſe dicentes, Liſa,
 tia diuexata, Sileſiam quoq; belli ſede Gliuicia poſita,
 longe lateq; Vaſtarunt. Olomucenſes Pragenſes ſolos
 cum XXIII millibz armatorum Caroloſteinum circum,
 ſediſſe narrat, quãdriſaniam copijs ex eo numero per
 ſex millia hominum diſtributis. Obſeſſos ad extremum
 conſumpto frumento equina carne famem toleraſſe.
 Deniq; (inſt) oſtentatione præterea mani Pragenſes
 ludabant. Quafi in cibo etiam ſantiore abundarent,
 præfecus arcis hircum, qui Unicus ſuperfuerat, exu-
 tum pelle, medium diuidit, cruoreq; pulchre macerat,
 miſperſis deſuper pilis dæme, ex tomento ſellæ de-
 tractis ac protinus partem illam ad ciuem Pra-
 genſem, qui præſeduram militarem gerebat, mittit, ad-
 iuncto, qui ſuo nomine diceret, ſe recens captam
 damulam libenter cum illo partiri. It cum alijs per-
 ſuaſus, habere obſeſſos tranſitum aliquem ſubterrane-
 um, qui illis Venandi quoq; facultatem præbeat, ob-
 ſidionem in die Martini ſoluit. Hæc ille.

Deditrat Sigismundus Cæſar ad tempus bene
 merentibz Miſmæ marchionibz præter Pontem etiam
 Auſſigam oppidum Bohemiæ piſillum, ſed egregie muni-
 tum ſupra Albi fl. ut illud præſidio aduerſus Huſ-
 ſitas tuerentur interimq; eo uterentur fruèrenturq; . 74

Id cum Sisa & Pragenses anno 1426 obsiderent, Catharina Henrici Brunsuicensis filia Friderici marchionis Misnensis & Landgravi Turmingia (qui tum peregre aberrat in Pannonia apud Drismundum Caes. à quo ducatus & electoratus Saxonici titulum Posoni, insignia Badae primus mea familia adeptus est) Vxor, habito Fribergi delectu, magnas militum copias ex Saxonia, Turmingia, Misnia & Vtraq. Lusatia collectas obsidis subsidio misit, dum Guilielmo II diuite fratris absentis legato, tametsi hunc praecedenti anno defunctum scribit Fabricius. . . Cas Sisa commisso in prato ante oppidulum praelio 17 cal. Vtil. ipse die S. Viti, qui est dies solstitialis aestivus & tum dominicus erat, capitaneorum quorundam prodicione, insigni strage fudit novem millibus occisus. Et si non miruenda potitus est Victoria. De suis n. ad tria millia desiderata ex Cochleao & chronico Marspurgensi, si colligimus. Praeter burggravios Misnenses & Ciribergenses Gleichensesq. comites ex Una Cocerithorum equestri familia supra LXV Viros cecidisse ferunt. Additur fabula (nisi forte spectrum fuit, quo diabolus Hussitarum hostes & religionis eorum persecutores confirmare voluit) Unum de Cocerithis interfectus coniugi suae puerperae apparuisse, lectoq. assidentem monuisse eam, ne subditos sibi agraes tot exactionibus operis & alijs angarijs, atq. ipse fecisset, onerare pergeret, sed & modum ut daret iustiore. Ob eam n. iniquitatem futurum fuisse, ut aeternis cruciatibus damneretur, nisi pugnando contra Hussitas haereticos peccata illa expiasset. Olomucensis mortuo iam Sisa ad Austriam plus quam duodecim Germanorum praecipue Saxonum millia, quae marchio Misnensis ad

presidium oppidi sub mittebat, ab orphanis, Thaboritis & pragensibus caesa refert, captumq; mox oppidum & concrematum, incolis omib; ad interuiccionem occisis, habitato re totum triennium caruisse.

Sisca tandem anno 1427 (uel praecedenti adeo, ut uidetur uelle Cureus) peste extincto, Procopium cognomento rasum presbyterum, qd magis a rerum gestarum praestantia dictus est, sibi praefecerunt Thaborita, atq; eodem anno primum Misnia fines, post & Lusatiam, unde auxilia contra se missa sciebant, inuadentes, Laubam urbem (Lubanam uocat Crantius) maxima copiarum parte obsederunt. Eam oppidani pro uirib; tuentur, atq; aliquando summa fiducia exredi & hostes lacessere ausi, primo quidem congressu stragem aliquam in ijs edunt: sed conglobati hostes, acriusq; instantes & urgentes, retro ciues compellunt in urbem fugientiumq; terga prementes, prius quam fores portarum obijcerentur eodem impetu & uelut agmine uno Victores cum uictis irrumpunt Maij 15. qui fuit dies q Cannal. Vrat. die q ante Cantate a. 16 Maij proximo die post Sophia) Sophia sacer, ut testatur Vetus & Eo sior ex membrana Veteri caenobij Westalium Laubensium a nobis descriptum.

ecce LVban CIVITAS Loph Mox prede
Letur ab hoste.

Urbe itaq; per eam occasionem capta, fit caedes infinita in omnem populum. Pastor ecclesiae de loco eminentiore, h. e. ut disertè Cnemiann

der, de turre ædis paroecialis hortatur ciues sonora
uoce, ut pro Christi honore & fide orthodoxa fortiter
decertent, promittens celum ipsi, quibus mors ab impijs hæ-
reticis (sic enim uisus audiebant Hussitæ) inferretur.
Illi sacerdotis libertatem mitigne ferentes captum eum
manibus pedibusque præpotentibus quatuor alligant equis,
hisque à totidem sessionibus in diuersum iter comitatus, mise-
rum corpus crudelissime in quatuor partes distractum
dilacerant & discerpunt. Reliquus clerus cum pro
miscua populi, præsertim puellarum & infantum mul-
titudine in templum confugerant, ibique decantato hym-
no, cuius initium est, Saluè regina misericordie &c
Deipara Virginis opem implorabant, ut in confesio-
ne fidei catholice morerentur. Illuc cum hostes cru-
entis gladijs irrupissent, raptos ex ulnis matrum in-
fantes dissecant medios, sacerdotes & scolasticos
omnes una cum ludimagistro in choro post (al. ante)
aram maximam, confodiunt & capite plectunt,
ut est in Wratislauiensium annalibus & Cnemian-
dri aliisque Laubensium annotatis, unus obruit,
Virgines adultas & feminas iuniores ad libidinem
reseruant, nulli parcunt ordini, sexui uel ætati,
templa fuso sanguine prophanant, cadaueribus replent,
ac supposito igne micadunt. Cuiam, ædes sacras,
monasteria subuertunt, monachos trucidant, monia-
les constuprant, Urbem denique totam ferro & igne
deuastant. Hæc ferè Crantius satis tragice.
Cnemiander Bissa duce hæc gesta scribit, additque
trecentos, uel, ut Budissinensium referunt annales,
quingentos homines maxima ex parte agrestes,
qui

qui Urbi afflictae suppetias ibant, in silva Vestalium
 ab Hussitis ad internecionem concisos, quorum cadauera
 magna ex parte insepulta lupi dilaniarunt. Virgines
 sacras Gorlicium concessisse (post excidium nimirum,
 teste Enemiandro) & decennium totum caenobium,
 Vacuum reliquisse ac desertum, Gorlicensium: Haynū
 Silesiae oppidum eodem cum Lauba tempe & modo
 captum atq; exustum, Vratislaviensium annales tradunt.
 Addit manuscripta ducum Silesiae genealogia Hayn
 ciues praeter quindecim omnes interfectos. De
 Laubensi excidio hoc etiam hexastichon ciues annotant.

Bis septem exierant à nato secula Christo,
 Atq; quater senus cum tribus annis erat.
 Lisa ferox Urbem collecto milite cepit,
 Captaq; pro spolio membra miles habet.
 Caduntur pueri, matres, iuvenesq; senesq;
 Et volitant toto frustra cruenta foro.

Lauba incensa & solo aequata è Lusatia in Sil
 lesiam mouent, Ubi die & proxima Goldeperga
 idem edunt crudelitatis exemplum. Inde in Mora,
 mian conuersi, Una illa aestate annq; 1427 decem,
 uel ut Enemiander, octodecim ibi murtas Urbes
 subuertunt. fumenta, pecora & reliquam praedam
 in Bohemiam abducunt, Ut in antiquo libro bibliothecae
 Elisabethanae Vratislaviae legere memini. Haec
 omnia contra Vnanimem reliquorum consensum in
 annum 1428 refert Cochlaeus & Enemiander,
 quam rectè, ipsi viderint.

Anno 1428 die 4 ante dominicam, quam in
 ec,

ecclesia canitur iudica, cum Hussitis ad Nissam Si-
lesiorum difficile et anceps commissum est praelium, in
quo paracus Urbis doctor Johannes ex Vetusta Schu-
heimiorum Gorlicensium familia oriundus, D. Clemens
Heseler ludimagister armati in hostem pugnant. Haec
in annum 26 refert Lureus. Meminit praely huius
Franciscus Faber Sylua, cui Bohemiae titulum fecit,
his Versibus.

Sic Moraui sensere malum hoc, quod Odora nouit
Tristia sanguineo quot funera Voluerit amne,
Et tu cara parens nobis pulcerrima Nisa
Indeiecta truce Vix arces mœnibus hostem.
Eodem anno ad Sittauiam victi sunt Hussitæ, secun-
dum amaler Gorlicen. Oiuinensis caenobij chronicon
Latinum refert anno insequente 1429 die B.
Venceslaj Bohemi h. e. Unbr. 28. Hussitas
circa Sittauiam cum exercitu palantes Oiuinum quod
bombardis & iaculis oppugnasse quatuor ferme ho-
ras, sed cum nihil proficerent, incensis quæ ante monaste-
rium erant aedificijs ignis recessisse. Villas eti-
am & alia caenobij bona seu praedia aliquoties ab
iisdem deuastata, unde ad extremam monachi redacti
sunt egestatem.

Eodem anno 1429 rursus eduxerunt exerci-
tum in Silesiam, & in ea quinq; haud contemnendas
Urbes vi ceperunt. Testis Crantius. Crato quatuor
or nominat Glogouiam, Hainum, Nouum forum,
& Cantum. Cnemiander Falckenbergum Camient-
zum, Oppoliam, Briegum & Francosteinum addit.
Eodem anno Gorlicium obsidione emixerunt, cum
iam

iam die & post Michaelis h. e. Octobris tertia ante
 suburbana exiissent de adventu eorum certiores facti ciues.
 Sed non ita longe post obsidionem soluerunt re infecta (ohne
 Schaden loss.) Prolocuti sunt quidem equites Hussitarum
 cataphracti oppidanos ad Velitationem. Verum Goricen-
 ses praesidiarii quod armis non aequae bene, ut hostes, tecti
 essent, &munitioni Urbis satis fiderent, manibus se tenuerunt.
 Budissinam quoque tentarunt (male. n. hoc loco chrono-
 nicon Slesiae & Curiam puto habere annum 1419,
 quo nondum e Bohemia commouerant se Hussitae, pro
 1429) die Burchari, sed eodem euentu. Deo
 enim auxiliante ignominiose sunt repulsi. Unde ad
 perpetuam rei memoriam Senatus populusque Budissi-
 nensis decreuit, ut quotannis dominica festum Burchar-
 di proxime sequente solenne officium seu missa de
 annuntiatione matris Virginis caneretur, post circui-
 tum hymnum, Te Deum laudamus, scholastici &
 organice alternatim canerent: opifices omnes can-
 delas suas micenderent, denique consul cum Vniuerso se-
 natu ac senionibus opificum ad offertorium accede-
 rent. Euentus rei gestae in matriculam reip. Budis-
 sinen. relatus est. Magnam tamen Urbis partem mi-
 cendit quidam cereuisiae coctor, ab iisdem hostibus
 duodeuiginti sexagenis conductus. Is à Goricen-
 sibus comprehensus & ante extremum supplicium tor-
 mentis subiectus, confessus est, se iam mercedem, uel
 ut Cnemiander, partem eius sub Saxo quodam de-
 fodisse in pede montis, qui est ad Lobauiam.
 Sic ferè annales Goric. Cnemiander cal. Januarij
 anni 1429, qui fuerit dies & à coctore hoc mo-
 do non Budissinam sed Lobauiam micensam tradit,
 quae

quæ præter ædem paraciælem & cænobiũ tota confla-
grauerit.

Eodem anno 1429 die iohannis euangelistæ, uel ut
Cureus 26 Xbr. quæ est dies Stephanj, ad Glaciam Sile-
siae cum Hussitis prælium commissum, in quò Johannes Monaster-
bergensium dux & multi nobiles cæsi sunt, q et Cureus gfi-
mat. Búdissinensem quoq; obsidionem & quæ eam consec-
ta sunt latius persequitur idem Cnemiander in hanc ferme
sententiam. Anno 1429 feria quarta ante festum
Burchardi, h. e. in Vigilia Burchardi, nimirum Octo-
bris 12 Hussita cum exercitũ quadrigies mille equitum
& peditum & multis carris Búdissinam obsederunt
(Braunus al.) Erant autem in Urbe cum alijs prodi-
tores, tum in primis Petrus Pretesuitius reip. notarij,
qui in ædib; doctoris Goritij habitabat. Is accepta
ab Hussitis pecuniâ cum quartam forme Urbis par-
tem incendisset, detecta proditione, quadrifariam
dissecus est. Búdissinensium armales cum impositis fenest-
ris suis latentib; signum hostib; dedisse aiunt, quò mo-
di capta Urbe à direptione domus istius sibi tem-
perarent. Ideo equò circa forum raptatum, & postea
ante ædes suas dissecum. Ac molitionem hanc pro-
ditionis eiusq; penam in annum 1428 referre vi-
deatur. De obsidionis tamen anno nobiscum faciunt.
Postidie h. e. ipso die Burchardi VIIIbr. 13. qui-
dam Hussitarum capitaneus, habito cum obsessis collo-
quio pacem terræ Búdissinensi pro certa pecuniæ sum-
ma offerebat. Interea hostes iam turrim cænobijsca,
Ut inultum his admotis occupauerant. Sed inde rursus ab
oppidanis sunt depulsi multis casis aut traiectis, in
qby

quibus & ipse oppugnantium ductor duabus sagittis confossus op-
 petijt. Hussite amisso imperatore misquente die castra mo-
 uerunt cum ingenti planctu, cadauer secum asportantes.
 Amalæ Urbis referunt hostes die Burchardi octo horis
 continuis fossam, cui à scholanib. nomen, itemq. alteram
 plateæ caninæ oppositam, tam portam diuitum, & par-
 tem mœnium post cenobium ad montem tunc asinorum,
 nunc d. Micaëlj cognomento notum, summa vi oppugnasse,
 sed cum inominia (Cureus p. 186) recedere co-
 actos, proxima die dominica Misiam versus præxisse.
 Pactum tamen prius cum illis initum, de terra Bûdissina,
 se Maniastellana, Camitiana & Pûnniciuorum, ne quid
 illæ hostile paterentur. Proxima die & post festum Bur-
 chardi Labonum senem Morauum copias auxiliares ipsis
 adduxisse quingens mille pugnantium equitum & peditum.
 Propter oppugnationes subarbana & intra mœnia
 medietatem plateæ diuitum fuisse exustam, forte à
 brasiatore illo. Mox Maniastella cenobio incenso &
 spoliato Camitium tendunt, quod cum ab habitatorib.
 inuenissent desertum, direpta Urbe ad Pontem
 regium oppidum in Lusatia superioris & Misia con-
 finio perueniunt, templum & nobilium villas inuadunt,
 pagos & quicq. præterea est ædificiorum circumcirca
 exurunt. Hainum deinde ad Rederam situm petunt,
 Sigelito Vespaliu cenobio, Mûlbergensi demiq. & reli-
 quis omnib. ad Albim monasterijs ignem inijciunt.
 Ex Misia in Lusatiam inferiorem deflecentes, Lotbû-
 sium & Gûbenam vi expugnant, mares omnes
 occidunt, ne Virginibus quidem & faminis parcunt
 ædificia omnia flammis ad nihilum redigunt. Hæc
 in duas diuisi tûrmas, pars Sômerfeldum diripi-
 re,

re, pars in marchia Brandeburgensis fines excurrere.
Crosna & aliae Urbes certa pecunia summa pacem mercari
maluerunt. Post hac in Lusatiam superiorem regressi
Hussitae, Gorlicij oppugnandi consilium ceperunt. Sed cum
minus inter ipsos conveniret, denuo in duas factiones divi-
si, Urbem relinquere intaxam. Haec Cnemiander.

Eodem anno 1429, inquit Fabricius, natalibus
Christi feriis Hussitae Misnensia suburbia & templa cremant,
& ulterius progressi totam provinciam, duce Proco-
pio Bohemo & Petro Maltitio decastrant: equites qua-
dringentos cadunt prope Grimmam. Hugoldy Schleiz-
nicius inter cadauera adhuc spirans inuentus, spoliatur
& oculis privatur. Idem in Guilielmo III Misniae marchio

Restitit insano non fracta mente Bohemo,
Vastanti ripas Albis utriusque tuas.
Passa fuit nunquam maiorem Misnia cladem,
Quam tunc turba furens caedeq; & igne dedit.
Adiuuat iratos quorundam perfidus ardor
Nobilium, voluit quos fera turba duces.
Austria si posses, vel tu Grimmera edere Vocem,
Nota omni populo nomina fœda forent.

Insequenti anno 1430 denuo Silesiam & Lusati-
am pervadunt Thaboritae seu Orphani, Grobbinum opu-
dum (sic Crantius vocat) in Lusatia inferiore ad
Nissum & Oderam confluentes crudelissime diripiunt,
saevientes promiscue in omne genus hominum, ita ut
populosissima Urbs feret commune suorum civium
sepulcrum, multis hominum millibus pereuntibus.
(In fasciculo temporum bibliothecae Catbursianae
Gubenae in Vigilia Simonis & Iude anno

1429 ab Hussitis captam annotatum est: cum quo D. Cnemander facere videtur, ut ex præcedentibus patet. Chro-
 Saxonum sub anno 1431 Gobynj ab hæreticis Pragen-
 sibus euersi meminit. Cureus in annum 1434 referre
 videtur Gubenæ excidium, ut destructa illa sit post de-
 letos à baronibus Thaboritas ab eorum reliquijs Bo-
 hemia eiectis) Monasterium Cellæ nouæ à fundamentis
 euertunt, monachis partim exquisito supplicij genere pi-
 mum manibz pedibusq' truncatis atq' ita abiectis, par-
 tim pro fenestris suspensis. Autor Crantius.

Eodem anno 1430 Diuersitas inde, q' qdam
 annum à natalicijs nichoant Reichenbachum opp.
 quod ad secundum à Gorlicio lapidem distat, captum
 uastant & diripiunt, templo tamen post XXIII dierum
 obsidionem illæso. Annales Gorlicen. Cnemander Bui-
 ssinensium secutus annotata, anno 1431 Reichen-
 bachum capiunt pter templum in ipsis natalicijs tem-
 plum Bensdorfense expugnatum, Verum nullo opere
 precio, post die h. e. die S. Stephani templum
 Reichenbachense à quatuor millibus Hussitarum cir-
 cumsessum scribit, & die noctuq' continuo oppugnatum,
 Verum nullo opere precio. Tandem cum XV dies
 templum frustra obsidissent, misero oppidulo igne hq-
 er discessisse. Exstat etiamnum circa eadem parietali-
 tem oppidi intra cæmetenium fossa mediocri altitudine,
 quam eo tempore dudum fuisse existimo Visuntur &
 tria pterea templa partim diruta partim deserta, rui-
 dera item arcis & turris, unde oppidum quondam
 non ignobile fuisse conijctur.

Eodem

Eodem anno 1430 Uratissauiam frustra oppugnant,
sed Suburbana & omnem Viciniam longè lateq; incendunt
& populantur, plebe ad internecionem cesa. Crantius.
In statuis lapideis (id q; etiamnum apparet) sanctorum
capita detruncant, à CHRISTI tamen maxine abstinent,
q; is, Ut inquit Crato, solus sit sanctus & in sancta sancto-
rum mitret ac pro nobis intercedat. Eodem anno
1430 circa initium mensis Julij Trebnicense monaste-
rium direptum exusserunt, templum plumbeum ædis d.
Bartholemaej demoliti sunt, æra campana & posita
ab Henrico barbato d. Hedwigis marito signa argen-
tea conflata in profanos usus conuerterunt, reliquas
statuas confregerunt. Hæc alij in annum 1432
referunt. Cureus hoc anno exustum, illo direptum scri-
bit cænobium.

Anno ipso 1430 Fridericus Gradus Grotisber-
gensis, Gorlicensium hostis, in saltu Gorlicensi capitur,
& ob spoliatos saepenumero currus & alia delicta suspen-
ditur in carnispenitio, de quo adhuc cantilena canitur,
non in Vicinia tantum sed et à Saxonibus, atq; adeo
(quod ipse audiui) à Sclauis in inferiore Lusatia
sua lingua Vernacula Heneta, hoc argumento.

Anno 1431 Martij 16 Hussite ad ruderæ
Vrbis Laubensis reuersi, cænobium monachorum eiq;
vicinam turrim magnam & Validam, quam fratrum
vocant (est autem rotunda illa ad portam Vrbis &
maenia, non altera quadrata ad ruderæ templi cæ-
nobij) quo reliquiae ciuium primo Vrbis excidio ser-
uatae cum multis tam nobilib; quam agrestib; metu
hostium se abdidérant, post diuturnam obsidionem
capiunt, monachos multos (in eximigang) ciues item

Opifices alios, quum de equestri ordine viros complu-
res in cenobio comprehensos contrucidant, inq[ue] his guardianum
(custodem ea vox sonat) nomine johannem coronam ante
altare summum decollant. Bernhardum Vchteritium ad
Stenkrichum equ. auratum qui turrim defenderat, capti-
vum abducunt, postea inter vias mortuum: cuius lapideum
cenotaphium, h. e. imaginarius seu honorarius tumulus
in eodem cenobio visitur. Capiunt una cum eo & ciues
quosdam Laubenses, q[ui] fermin[us] q[ui] est cenobium in Bohemia
tantisper in vinculis habiti sunt, donec nobilibus quibus-
dam territorij Laubensis, nimirum Alberto Haugutio
ad Greisdorfum, Henrico Vestentio ad Olsam & Ni-
colao Pencigio Sigismundi imp. mandato intercedentib[us].
a fano Lapco in Laano Hussitarum & Thabonitaru[m]
ductore redimerentur CCC marcis, quarum solutionem
se prestituros (mise) recepere domini Albertus Coldi-
tius Sindnicio p[re]fectus, & Nicolaus Lepus Hasen-
bergus in Costo anno 1437.

Lauba itaq[ue] ab Hussitis, ut paulo ante dixim[us],
diruta, desolata mansit atq[ue] inhabitata & a ciuib[us]
vacua ad hunc usq[ue] annum 1431, quo sedem ite-
rum ibi fixentib[us] ciuib[us] nonnullis, confectisq[ue] li-
bris actorum & iudiciorum publicis aliqua iterum
reip. forma mistaurari coepit, consule Francisco
Haugsdorffo siue Hansdorffo. Cum autem, ut
in bello, non Lauba solum sed in tota hexapoli
omnia adeo essent infesta, ut urbe egredi ciuib[us]
tuto non liceret: magnis impensis nec minore ciui-
um grauamine & molestia quotidie portis custo-
diae sunt adhibitae. Senatus etiam ut pacatae
& securae redderentur viae, non leues fecit sumpt[us]
in itinera, quae ad duces Thabonitarum & Orphanor[um]
in

in Vartenburgo commorantes crebra admodum suscepit. pbi
omnibus ad tantam ciuitas redacta est inopiam, ut quoties dieb;
sabbati ministris reip. & operarijs merces esset persoluenda, sm
guli ciues binos ternosue contribuere necesse haberent grossi
in legationib; : etiam hexapolitanorum communibus à re
liquarum plerunq; Urbium legatis precario Viaticum
Laubensib. suppeditaretur.

Eodem anno 1431 Hussite in Silesia popula
iterum in conspectum Budissinae Urbis duos exercitus
adduxere Hussite, oppugnatione tamen non tentata, in
suburbanis pabulum diripere satis habuere. Horrea
etiam & domos, itemq; templa pagorum & Mariae
stellam caenobium incenderunt.

Eodem anno 1431 Hussite in Silesia popu
labundi usq; ad Luberau perueniunt, quam cum expu
nare non possent dolore imiti conatus exacerbati pri
usq; discederent, igne tectis misco exurunt. An
nales Vratislauien. & Curcus. Est autem Lub
era Silesiae in ducatu Legniciense oppidum à Lobauia
superioris & Lubino inferioris Lusatie Urbib; diuersum

Amotarunt Budissinenses hoc anno 1431 Lub
erauam quaq; feria tertia post dominicam Oculi, h.e.
Martij die .6. ab Hussitis haereticis expugnata &
retentam usq; ad diem 7 Alexij, cuius festum
in 17 Julij incidit. V. anno 33 dum Sigismundus
Romae coronatur, haereticus iterum Urbem Luberau
piunt. Eodem anno 1431 in marchia Brandebur
gense Landesbergum & Strusbergum capiunt. Crani
tius. Alias etiam in eadem marchia Urbes &
arces destruunt praecipue Gobynum. Sed à march
ione Vi expellunt. Chronicon Sax. Ann

Anno 1432 dominica fūda, quā erat Aprilis sex-
ta, Francofurtū cū Oderam ad orti suburbium, quod
Gubenense dicitur, cū Carthusia exūserunt. Repūssi
autem à ciuibz & apud Mūltrosam Lusatiae inferioris
oppidum duobz à Francofurto milianibz ab iisdem cla-
de aliquā affecti, coadūnato denuo exercitū Francofur-
tū iterum obsederunt dominica Palmanium quā erat
Aprilis 13 sed nullo opere preicio. Quā de re plurā
Guolfgangus iustus descriptione Francofurti.

Crantius anno 1430 in Voithlandiam, ubi Pla-
uam fūditus exciderunt, Franconiam, Pannoni-
am Utranz, & Poloniam quoq; duxisse Thabori-
tas seu Orphanos memorat: Pabepergenses &
Nūrenbergenses auro pacem ab iisdem redemisse
Aeneas etiam scribit.

Olomūcensis in Misnia, Marchia, Lusatia & Si-
lesia, septuaginta ferē castella & oppida in portis suis
ac mœnibz signa armaq; Thaboritarū vidisse refert:
tanto metū misianum quoq; Urbium, ut Erfordia,
Magdepurgum, Brūnouiciū, Lunapurgum nouis
aduersus illos munitiombz & propugnaculis se com-
mūrent. Sed totum bellum fluxsiticū Auenti-
nus promittit se copiose descripturū in suo totiq;
Germaniae chronico.

Scribit Matthæus Collinus in quadam ad Phi-
lippum Melanchthonem epistola, Veteres Bohe-
mos in militiam proficisci Volentes, graui solitos
obstrigi iuramento ad haec duo potissimum, quod
nec templa depraedatū, & sexui muliebri aetatiq;
puerisq; parsum essent. Cuius iuramenti si unq; ali-
is, certē in hoc bello oblitam gentem illam tam
ex

ex hactenus recitatis quam aliorum historicorum annotatis
satis apparet. Hac de Hussitarum excursionibus simul hoc
loco persequi libuit, quo planior ea historia nobis decurre-
ret. Nunc alia uideamus.

Anno 1431 feria septima post Pascha h. e. Apr-
lis die 7. Sigismundus rex Budissinensibz Veqalia
diplomate largitus est, ad eundem plane modum, quo yis
Gorlicenses fruerentur. Concessio noua Ferdinandi regis

Eodem anno 1431 apud Basileam conciliū micho-
tū est septima Septembris, & in annum 1448 continu-
tū: tametsi Eugēnius IIII Venetus id Græcorum
caussa anno 1439 Ferrariam, ut testatur Pij. II re-
tractatio (Cromerus Bononiam habet: Ubi genera-
le consistorium de eligendo alio concilij loco celebratum
fuisse ex Eugēnij contra Basilienses inuēctiua liquet)
& inde propter superuenientem pestilentiam Florentiam
transfudit. Quam ob causam n̄ patibz concilij pontifi-
catus ei abrogatus & Amedeus Allobrogum h. e.
Sabaudiensium dux nomine Felici. V. electus est.
In ea synodo cum Bohemis disceptatum est & transactu-
de quatuor ipsorum articulis, nimirum: de communione
sacramenti eucharistiae sub Vtraqz specie panis Vi-
delicet ac Vini vniuersis Christianis per regnum Bo-
hemie & marchionatum Morauie locaqz eis in hac
parte adhaerentia libere ministranda: de peccatis morta-
libus praesertim publicis in quolibet statu per eos, quos
interqt, secundum legem diuinam corrigendis, prohiben-
dis, puniendis & euellendis: de Verbo Dei per sa-
cerdotes domini & Leuitas idoneos liberè & absqz
impedimento praedicando: Et, ut ne liceat clero, h. e.
ecclesiasticis super bonis externis seu temporali-
bus seculariter dominari. Vsqz quæ religionis Hussiti-
cal

ca capita ex aliquot Cochleæ locis, iisdem penè quibus
proposita à Bohemis fuere, Verbis recensui, quod à
Cromero nequaq̃ bona fide relata Videam. Nam
Sincerior & Candidior hoc in loco est Olomūcensis.

Eodem anno 1431 in Urbe & territorio Gorlicensi
sena grassata est pestilientia. Liber obligationum. Anno
1432 in profesto Mariae magdalene, uel si maius ipso
die Braxedis Virginis, h. e. 21 Vlis quæ erat feria
secunda Nissus auctus pluuia lenta & iugi, quæ prox,
imo die Inico h. e. 20 Vlis ab hora XI totum diem
& noctem sequentem durauerat, in tantam hora 18 excre-
uit altitudinem, quantam non uiderat illa ætas, adeo
ut Gorlicij pontem ruperet, eiq̃ Vicinũ Spiritus S.
templum & nosocomium, aggerem fluminis, molem, & Vorsta-
nas duas, Vnam quatuor rotarum, alteram in
Clephillsuualde e regione aurfodina & domus priuã,
tas flumini proximas, aliq̃ ædificia quamplurima fun-
ditus dirueret, horrea ad flumen sita cum bladis &
feno, patibulum & sacella quædam cum balneis Nis-
sensibz & dimidia parte eius plateæ, in qua anno Gorlicij
1546 Febr. 26 ego natus sum & nunc do-
miciliũ habet parens meus, subuerteret & Vno
secum impetũ abriperet, deniq̃ habitantibz ad ni-
pam ciuibz plurimum incommodaret. Irrupit autem
& intra mœnia eousq̃, ut ad tertiam in platea Nissense
domum, quam tunc Crutmarus quidam incolebat,
pertingeret. Submersi sunt multi mortales: quosdam
Vtriusq̃ sexus, qui maturè domibus suis excedi ne-
glexissent, occupatis iam unda foribz, piscatores per
tecta domorum extractos cymbisq̃ impositos seruauerunt.
Eodem

prea

Eodem die & prea magis quam multis retro consue-
rat annis mundans Būdissinae pontem, qui est apud eadem
sancti Spiritus & ponticulum apud puteum cognomento
acrem, fulloniam item & molam sub arce, aliamq; sub
Vineto, eas vero, in quibus terramenta accūntur, omnes, du-
bus exceptis domus aliquot & horrea, ab utraq; ripa, in
vicino autem rure multum frugum demessarum feniqaunt.
Eodem anno quissus in feriis pentecostes in immensum
effusus ita intumuit, ut circa Laubam quidam agris
& pratis uehementer noceret, in Lissa uero Vico
summum altare templi excederet & ad duodecimum
quaginta domos auferret, multis hominibusmersis.
que inundatio in causa fuit, ut postea oppidulum in loco
cum editiorem, ubi etiamnum situm est, transferretur,
quo inuicis fluminis minus esset obnoxium.

Anno 1433 proxima sexta feria post festum
circumcisionis domini h. e. post die calendas Januarij,
Thabonta qui arces tenebant, ut ex prouincijs Sigismundus
di regis praeda agerent in fines Gorlicensium et
cursum parauere numero LXXXIII. partim equi-
tes, partim pedites & cum animaduertisset nobilis
dominus Udalricus Bibersteinus Fridelandi domi-
nus, confestim misit qui Gorlicensibus id secreto pre-
nunciaret. Statim itaq; mandat senatus stipendiarijs
suis & alijs subditis cum quibusdam ex plebe (conci-
uibz) ut hostibus obuiam eant. Egressi itaq;
sine mora equites Gorlicensium ad Fridelandum acce-
dunt, ibiq; in Thabontas incidunt cum luculenta (mi-
genti) pecorum praeda ad Greußensteinum arcem ab-
euntes erant reuertentes. Ac insecutus quidem eosdem
fuit.

fuerat strenuus & ualidus Gotsche Schoff de Greiphenstei-
 no, prædam captam ipsis excussurus, sed nullo opere precio, quod
 Vinibus inferior esset. Bibersteinus Vero, qui et ipse in armis
 erat, etsi copiis suis non diffideret, tamen, q̃ Gorlicenses
 cum manu suorum mox affore sciret, aduentum horum open-
 ti, q̃ solum pugna aleam periclitari tutius ratus est.
 Ut itaq̃ hostes interim distineret, per internuncios præ-
 dam & captiuos iterum atq̃ iterum ab eis repetit.
 donec tergiversantibus illis, ipso Vero restitutionem
 urgente, Gorlicenses tandem superueniunt. Ita signo
 dato à tribus partibz in Thabontas incurritur, quibus
 Undiq̃ circumuentis cum nullus pateret euadendi locus,
 miuim etiam altitudine & gelu acerrimo fugam præ-
 pediente, capti sunt XIII, nouem sauciati fuga elapsi,
 reliqui LX caesi. De nostris & nemo ne uulneratus
 quidem. Eodem anno 1433 durante synodo
 Basiliense Sigismundus Romæ in æde Petri & Pauli
 apostolorum, ab Eugenio IIII P. M. diadema impe-
 ratorium ritū solenni accepit, ipso die pentecostes,
 qui erat ultimus Maij. Cuius rei nūncias literas
 cum ab imperatore Gorlicium attulisset Ronus
 quidam e plebe (conciuis) Gorlicensi, qui coro-
 nationis sollemnitati adfuerat, ciuitas decantato
 sanctorum Ambrosij & Augustini cantico, cuius
 initium est: Te Deum laudamus, pulsans campa-
 nis & excitatis passim in Urbe uinibz, gratula-
 tionis suæ & lætitiæ publica significationem dedere.
 Paulo post Laurentius Erenbergius reip. notarius
 ad imp. ablegatus est, qui inter alias agnitione cor-
 ruptus

Sigismundus
 si imp.
 coronatio

reptus Perusij imperatorem consecutus est, ab eoq; cum legatis,
quos ad Pontificem destinarat, Romam petere iussus. Tandem,
Ut cumq; aeger, redeuntem ex Italia imperatorem ad Basilien-
se conciliū secutus est. Perusij autem negocijs, quorum cau-
sa missus erat, in aliud tempus locumq; reiectis, imperator
ad sollicitationem ipsius civitatem Gorlicensem, propter as-
siduū (singulare) eius studium & navatam operam sola-
ram in reprimendis Hussitis passim vastationes facientib;
novis donavit insignib; qbz usq; ad Caroli V. imperium
Gorlicensium *Usa est civitas, aquile nimirum Casaree, ala sinistra,*
signia, Vetera leonis Bohemici erecti, pede dextro diadema impera-
alea clausa. torum sustentium: quales cum in grossis Gorlicensib;
tam ad gradus cunae, Marianaeq; & Nissenae portas
saxo incisa visuntur, unde appigi huc curavimus.
Diploma Perusij confectum adscriptum habet diem de-
collationis Johannis. Notarium impetratis his insig-
nib; domum revertentem ita excepe senatores, ut
Laurentius quidam Arnoldus scuriliter eum ita asan-
sibi permisent: si asinum ille adduxisset testib; aureis
furni magnitudinem equantib; maiorem ab ipsis gra-
tiam fuisse initurum. Postea idem notarius ab eo,
dem imperatore bullam donationum inter maritum &
uxorem attulit. Ad extremum Almam ad impera-
torem proficisci iussus, cum id facere recusaret, nisi
quingenta sibi prius sexagena domusuae (in suis
Gris) numerarentur: orta inde inter ipsum & Ar-
noldum peditum contentione, postea officio amotus est,
Vir profecto non male de rep. meritus. Ad impe-
ratorem itaq; Sigismundum Gorlicenses accusavit,
qui pfecto (Drum ampt) Budissinensi causam cog-
noscendam delegavit. Sed Georgius Camitiens con-
sul cogitans illud Exor quod Dr, My 3474 Sixlw,
datis

dati muneris loco sexaginta grossorum sexagenis hominem placare maluit, quam iudicio expeniri. Ita ille postea apud Suidmicenser notarium exit.

Ante Sigismundi tempora ea Urbs usa fertur: scuto, quo etiamnum Vasa stamea oenopolij insigniuntur. Hodie binas quillas & totidem leones coronatos decussatim sibi invicem oppositos, interq; hos clipeum Austria cum cum corona præferunt Urbis insignia: de quibus hoc est perq; doctum Petri Vincentij Vratiss. U. cl. epigramma.

Alta fœnis Volucris Veræ sapientia imago est,
Virtutis robur significatq; leo,
Itæc inter clipeo Valide munita corona
Regna quibus fulcris stent diuturna, monet.

CHRISTE DEI Virtus summi & sapientia patris
Tu Virtute pios consiliosq; reges.

Eodem anno 1433 in professo conceptionis Mariæ h. e. 7 Decemb. Hussitæ è diversis arcibus, nimirum Exschirrus de ciuitate Leipa, capitaneus de Vartenberg, Keußschberg de Greußensteino & alij facta de aëclis suis manû prædatoria equitum haud multum infra centum exierunt spoliatum currus mercibus onustos qui Vratisslauiam venirent. Contra hos, Gorlicenses una cum capitaneo Henrico Cotteuicio stipendiarijs suis mercatorib; aurigis & alijs peregrinis ac clientibus exercitum nona contemnendum eduxerunt.

quæ conspicati Hussitæ subito fugam arripiunt.

Eberbachum tamen pagum prope Gorlicium, quem hodie nobiles Bishopsüerden tenent, quorum gentilia insignia harpaginem rursus Ruorßacker præse

se ferunt, prius micendunt, & magnam pecorum. Vni cum compluribus agrestibus captiuis secum abducunt. Mox tamen, quo expeditiores essent, dimissa rursus præda, maiorem etiam, quam antea, celeritate fugiunt, hoc consilio ut insequentes equites nostros longius à pedibus abducerent, ne hi illis suppetias ferre possent. Eo astu diuulsis & distradis nostris, fugientes prope Hirschfeldum conuersi impetum in eos faciunt. Lanceis primum & balistis, mox gladijs reseruntur. Pugnatur utrinque fortiter. Sed tandem dei optimi max. beneficio Gorlicensium ut causa melior ita & fortuna superior fuit. Interfecti de hostibus in loco prælii. X capti XI. cum XXX equis stratis. Plurimi uulnerati euasere, ex quibus tamen ipsis posthac aliqui in campis mortui sunt inuenti. De nostris cecidere Petrus Simon & seruus Nicolaj Fraunsteinij: sauciati sunt Cotuuius capitaneus & quidam alij. Liber obligat. Eodem anno magna fuit caritas armona.

Anno 1434 Menhardus de noua domo, Hen. Pstat Leo Sterenbergius & pauci alij barones Hussitæ cum ciuibus antiquæ Urbis. Pragensis & Pessinensibus tyrannidem Procopij rasi indigne ferentes, inplorato reliquorum baronum catholicorum, qui à Pontificis & imperatoris partibus stabent, auxilio, inter Brodam Bohemicam & ciuitatem Gurinaenam Thabontarum collouiem interfecto utroque Procopio partim acie victam eleuerunt, partim captam & arte quidam in horrea conclusam immisso igne crenarunt. Commissum est prælium die dominica post festum corporis Christi, h. e. penultima Maij, ut ex Vetus Chroniconum Bohemicorum libro refert Cithlæus. Malè igitur Curreus mense Junij pugnatum scribit. De hac postrema Thabontarum

rum interneccione hi leonini licet xaxóμeζoj in libro Ve-
ten curia Gorlicensis leguntur.

186

Anno milleno quadringenteno tredeno
Quarto corrente Cesare Sigismundo regente
Perfidi Hussite prostrati Vereq; rite
Per dominos terrae regni Bohemiae Vere.

Eodem anno 1434 Osidiuo post festum Mariae mag-
dalena Nissus iterum mundans pontem D. aguerem denuo
rupit, moletinam quatuor rotarum D. maximam partem do-
morum in platea supra memorata subuertit D. abripuit.
Liber deligat. D. amal. Budissinae Spreua sesquicubitum,
quam nuper, altius excreuit (Kocka). Eodem quoq;
anno tanta fuit amonae caritas, ut in montanis multi
homines fame perirent, tametsi ex auena D. glandib;
panes praeferant.

Anno 1436 in uigilia sancti Bartholemai, ut
codicis ueteris testimonio probat Cochleus, Sigismundus imp.
Pragam ueniens hora duodeuicesima ab omnibus regni
ordinibus publice D. honorifice in regem susceptus est.

Anno 1436 Lauba rursus portae excitatae Lauba in
sunt: sequenti crux hominum nocentium supplicio erecta sta-
uitur.
D. horologium comparatum. Cementis Verò longe
post constructum est patibulum, nimirum anno 1492.
primusq; de eo suspensus quidam ex familia, quae adhuc
Laubae superest cui ab ocio nomen, W. n. 188 ang.

Anno 1437 Sigismundus imperator aetate,
laboribus morboq; confectus obiit Inoymae Morauiae
oppido, die dominico, qui tum conceptioni beatae Ma-
riae Virginis festus erat, h. e. 8 Xbris, ut habet
Cochleus, tametsi Eberus, Peucerus D. Cureus
nonam habent: sepultus in ecclesia Varadiense
(Aen. Viennae) anno aetatis LXX, regni Bohe-
miae

17
mici XVII. Multa eius feruntur dicta & facta cum
sapienter tum festiue, quorum aliqua Olomucensis & Peu-
cerus recitant, & nos unum atq; alterum addemus.
Cunradus Celtes Protucius Francus primus Germanie
poeta in prefatione ad Fridericum III sapientem Saxo-
niae Septemviriū, quam poematis Hrosuithae monia-
lis Saxonia à se editis praefixit, in hac Verba de eo
scribit. Sigismundus supra nobiles in sua curia illos
honorabat & locabat, qui ingenij praestantia & singu-
larib; artib; ceteros mortales antecirent. Interrogatus
cur id faceret, nobilitatem q; & illustri natos genere de-
spiceret, respondisse fertur: fure ego illos colo & ca-
teris mortalibus praefero, quos natura parens & Deus
singulani donavit ingenio. Subiiciens illos solos natu-
ram & Deum posse creare: In sua autem potestate
situm, ut in singulas horas nobiles titulo & praedix
faceret. In Synodo Constantiense cum de reip. Chris-
tiane convulsione & ordinum discordia Verba faciens,
horrendos schismos nominasset, & à domino Pranda
presbytero (cardinali) Placentino T. T. S. Lau-
rentij in Luna, reprehenderetur ac derideretur, in-
portunitatem eius hac faceta responsione taxavit: Si,
inquit, supra leges sumus, Placentine, quare supra

Pantaleon.
Si omnibus
placeres, mi-
nime tamen
nobis places.

grammaticam esse non possumus? Placentine, pla-
centine, placeas quibus places, nobis non places.

A Sigismundo imp. Hungaricum & Bohemicum
regna accepit gener Albertus II Austriacus caesar,
cum quod filiam Sigismundi Elisabethem ex Barbara
Ciliensae profligatissimae pudicitiae & inexhaustae libidinis
femina, adeo ut pultas omnes vocaret feminas, quae
voluptatib; non fruerentur, ex hac ergo nata quod ha-

haberet uxorem, tum propter antiquum & hereditarium domus Austriacae cum regnis illis mutuae successionis fœdus. Electus est in regem Bohemie anno 1437 die Johannis Euange-
listae: coronatus anno proximo, die Petri & Pauli. intra
sex quidem menses ad tria regna Hungaricum, Bohemi-
cum & Romanum legitime fuit ascitus.

Anno 1438 die Simonis & Iudae, quae est VIII br.
28. Gorlicium venit Albertus, ibique dies XV commora-
tus est. Cuius rei praeter annales nostros etiam Aeneas
Silvius & Cureau meminere. Digressus inde Lauba
iter habuit feria quarta proxima post festum diui Mar-
tini h. e. IX bris. 12^a. Ubi, ut quidam perhibent, praescrip-
tionem moratoriam suae dilatoriam solutionis debitorum in
multos annos ciuitati indulsit, eiusque priuilegia omnia
& pristinas immunitates (freiherrn) à principibus, re-
gibus & imp. impetratas confirmauit & areas deso-
latas iterum pro iure & consuetudine ciuitatum venden-
di & potestatem senatui fecit, quae quidem partim gratis
occupantibus concessa, partim vilissimo sex, septemue aut
summum octo marcarum precio & quidem in diem Ven, auf lang tag
ditae sunt. Tandem Vratislaviam petijt, Ubi in profectu
diuae Elisabethae h. e. IX br. 18^a hora XXII à Cun-
rado praesule duce Olesnicense honorifice susceptus, &
postea ex gradu prolapsus pedem fregit, & ab eo tem-
pori claudicauit. Hoc anno 1438 in plenisq; re-
gionibus graui laboratum est pestilentia annales nostra-
tes memorant, cuius haud dubie causa fuit fames, quae
praecedenti anno, Cureau teste, tanta fuit in Silesia, ut
passim populus herbas & gramina voraret.

Insequenti anno 1439 Albertus à suscepta in
Turcos expeditione reuertens, in insolito feruentis Augusti
estui ex immoderato peponum, quibus delectabatur, estui
Ventris solutionem sibi contraxit periculosam, eaque dum
vi-

Viennam properat, Vectione aucta Stregonium haud multum
pratergressus, in pago Hungariae cognomine Longo, morbi
confectus rebus humanis excessit, in profesto Simonis
& Iudae h. q. VIII. br. 27^a apud Albam regiam in
basilica conditus. Principem fuisse sapientem Frauenber-
gius scribit & Latine insigniter doctum, adeo ut pri-
mum in Philosophia gradum, qui a baculo, quo pueri
in scholis reguntur, denominationem habet, consecutus sit
in archigymnasio Viennensi. Uxorem pregnantem reliquit,
cum duas antea ex ea genuisset filias, quarum maior Anna
Guilielmo III Saxoniae duci, Turingiae comiti provincia-
li & Misniae marchioni, filio Fridenci eius, quem primum
in sua familia electoris Saxonicis dignitatem à Sigis-
mundo imp. accepisse diximus: minor Elisabethis matris
cognominis Casimiro huius nominis IIII (secundum
sanitum) Poloniae regi, Vladislai IIII Jagellonis fi-
lio, postea denupsere. Guilielmus fratrem habuit
Fridencum placidum Saxoniae septemvirum & gentis hu-
ius & nominis secundum, Ernesti patrem, avum Friden-
ci III cognomento sapientis, cuius dominatum & primum
X sol aureus orbes,

Extulit, aeterno lucis de fonte, per umbras
Obductas caelo pridem & fulgentibus astris
Effundens radios doctrinae & nobile lumen,
Ut est in praestantis nostrae patriae Vatis nuptiali carmine.
Cum eo bellum gessit triennale, Girsiconis etiam ad id
in oppido Gera expugnando opera usus. Sed circa
annum 1450; cum principes ipsi in tumultu quodam
prope Lipsiam, quam obsidere parabat Guilielmus collo-
cuti pacem redintegrassent, mox in Portensi apud Nurn-
burgum monasterio dissidium inter fratres amica transac-
tione sopitum est. Ab hoc Fridenico II in Lusatia
eti-

etiam esse belligeratum, testatur in epigrammate ad magi-
nem eius Henricus Mollerus Hesses hoc disticho
Ingentes Friderici animos, dextramq; potentem
Lusatia in timidis anxia sensit aquis.

Hungari non expectato reginae partu, regnum suum
cum Vidua coniugio ad Vladislauum V Poloniae regem,
filium Jagellonis natu maiorem, Casimiri fratrem detulere.
Quod dum fit, parit regina in arce Comaro filium postumum
Ladislauum in festo cathedrae diui Petri, ut habent Aeneas
et Cosblaus, anno 1440. Bohemi iuxta Friderici III imp.
suasu et auctoritate quo ad pupillus adolefceret, gubernato-
res sibi legere Memhardum et Pstatconem, Hussitam
quidem Utrunq; contra atq; Cromerus scribit, sed quorum
alter pacta conuenta cum concilio Basiliensi seruandi au-
tor esset atq; ita pontificis equior et acceptior, alter Roch-
izanae deditus non item. Hungari post reginae partum
in duas scindebantur factiones, quarum una Vladislai Ja-
gellonicae Poloni, altera reginae et Ladislai postumi
partes tuebatur huius Johannes a Brandesio Giscra
cognomine Bohemus (Aeneas Georgium vocat) il-
lius Johannes a Brandesio Giscra cognomine Huniades
Dacus seu Valachus natione, Sigismundi Caesaris ex
nobili muliere Graeca nothus, Uterq; armorum gloria
clari, principes erant. Interea anno 1442 Eli-
sabethis regina in Rabo castro ex dyssentia et ma-
litis dolonib; decessit 24 Septemb. die, in eodem
cum Alberto monumento condita. Cui qui stude-
rant procures plerq; ad Polonum transiere, Giscra
excepto, qui orphano constanter fidem seruans Hunia-
dem bis capris exiit.

Eodem anno 1441 Budissinae pharmacopolium
cum reliquo domorum iuxta caenobium tractu usq;
ad aedem parocialem ad parociam ipsam confla-
uit.

grauit die O post natalicia Mariae, h.e. ipsis encenij
cenobitarum, D consul Henricus Hempelius cognomen
to longus equo delapsus D incendio obrutus perijt Con
flagrauit D fastigium turris ad templum summum duode
uiginti cubitorum. Insequenti anno 1442 templum
cenobij Budissinensis cum feudoburgensi, q Vocant, in
profeto Philippi D Jacobi apostolorum incendio con
sumtum est. Annal. Budiss. D Eneminder Item Ko

Inoleuerat haecenus Budissinae consuetudo mala,
ut quotannis feria quinta ante Bacchanalia matro
nae primariae tam vetulae quam iuuenula congre
gate, turpicula plane D obscena ex causa stipem
D minuscula hostiatim colligerent (namq dum semper
xrumetum) Cum morem illaudatum eodem hoc anno 14
42 Johannes Hofmannus Misnensium presul de
consilio clem abrogauit, sauciens ut in posterum isto die
celebraretur festum matris Virginis, quod Vocant In
uentioms pueij.

Proximo anno 1443 Amurathes II Turcorum
imperator Hungariam inuadens a civilibus armis eam
gentem reuocauit. Superatus autem Vladislai Po
loni auspicijs ab Hunide qui fulminens Turcorum
terror appellatus est, inducias decennij cum Hungaris
cepigit, quas cum insequenti mox anno 1444 Vla
dislaus a Iuliano Casarino cardinale S. Angeli
Eugenij IIII P. M. legato impulsus rapisset, ab eo
dem Amurathe IXbris die 10. ad Varnam lacum,
ut Herbersteinus D fanitrus Volunt, castellum lacum
ut Olomucensis, ut alij oppidum littorale Bulgariae
duodecim, aut secundum Cureum XX supra Constanti
nopolim millianibz, olim Dionysopolim, secundum Cro
merum

merum & Peücerum, Anchiälon, secundam Melanchthonem;
ad Varnam iur. Victus & succisis à prætorianis Turci,
cis famuleris eq sui suffraginibus obtruncatus est. Ita
sublato nemulo Ladisslaus postumus ab Hungaris Vno om-
nium consensu rex declaratus est (nominatus est Cur.)
& prorex Huniades. Neq. tamen Fridencus imp.
tutor efflagitantibus (exposcentib. Cur) uel Hungaris
uel Bohemis, Australibusue (nam & hi Ladislao pa-
rebant) in regnum misit patruelem.

Anno 1445 Fridericus imp. tutor effla-
gitantibz (exposcentib. Cur) uel Hungaris uel Bohe-
mis, Australibusue (nam & hi Ladislao parebant)
in regnum misit patruelem.

Anno 1445 Fridencus marchio Brande-
purgensis Cotbuisum occupauit, ciuesq. per insinuan-
dum in fidem suam adexit. Fascic. tempp. Eodem
anno 1445 Drohannum uel Tromum Bohemie
arx hexapolitanorum imprimis copiis obsesa est &
capta. Annal. Gorsl.

Apud Bohemos Henrico Ptatscone Strenu-
bergio anno 1444 fatali Bohemis Rusi die ex-
stincto, solus iam rerum potiebatur Memhardus sine
collega. Eum anno 1448 VIIbris. 3. Georgius de
Cünstat seu Podiebrat, quem GirLiconem Bohemi,
Aeneas in epistolis Georgiconem vocat, occupata Pra-
ga, à ciuibz captum sibiq. traditum in arcem, Po-
diebratam abduxit. Fuitq. ex eo tempore Pra-
ga in Georgij tanq. gubernatoris potestate. Mem-
hardus insequenti anno 1449 ob animi & corporis
aegritudinem modo ex carcere dimissus die Blasij
etate, curis & morbo confectus vitam finivit,
& post eum anno 1452 Jan. 24 Vlticy F.

Anno

Anno 1449 Greffensteinum arcem hexapolitanam cum nobilitate tribus septimanis obsederunt. Amal. Budiss.

Tandem anno 1452 Austrij Ulrico Ejcmigero belli mcentore, ductore vero Ulrico Cilie comite, imperato, ni Fridenico in noua ciuitate obsesso Ladisslaum extorserunt qui certis conditionibz dimissus trium viros creauit, Hun, gariam Huniadi Georgio Podiebradio Bohemiam, Ulrico Ciliensi auunculo magno & tum etiam tutori suo Austri, am regendam commendans. Reuerterat autem Fride, cus paulo ante, quam ab Austriacis obsideretur, ex Italia, ubi multis equitibz & Ladisslao rege XII annorum pue, ro comitatus, coronam imperialem a Nicolao V. P. Roma, no eodem anno 1452 dominica Lactare h. e. Martij 19 suscepserat, una cum noua nupta Leonora regis Lusitaniae filia, ab eodem pontifice sibi desponsata.

Insequenti anno 1453, quo Constantinopolis bi, ennio obsessa & Vicina illi Pera amissa est, Ladisslaus annos natus XIII magnificentissime a proceribz in reg, num Bohemicum introductus corona eius redimitus est Prage a Dionysio Strigoniense cardinale in die om, nium Sanctorum, ut habet inscriptio chorj in monaste, rio nostro, Vel secundum Cochlaeum annales Budiss. & Curiam in festo Simonis & Iude, secundum anna, les Gorlicen. Vllbris 29. h. e. postridie Simonis & Iude: cum sacrum Hungaric regni diadema quod diui Stephani primi Hungarorum regis Christiani fe, rebatur, clam a matre Elisabethe e thesauro regni Strigoniense sublatum & asseruatum, procurante va, te annos XIII in festo Pentecostes, Vel ut Curia pal, marum, ab antistite Strigoniense & praesule Rebense Vix dum quadrimestris, in cuius accepisset apud Albam regalem.

Eodem anno 1453 (tametsi sequentem quidam an-
notarunt) die Mercurij post festum epiphaniarum h. e. Janu-
arii 10. Gorlicium Venit frater Johannes de Capistrano
minorita, de sodalitate Franciscanorum, qui se observantes
& Bernhardinianos appellant, doctrina, facundia, memo-
ria incredibili, rara vita sanctissima, quam multis mi-
raculis comprobabat, miroq; in vicis insecandis studio
pollens, amplo indutus circulo, concionatusq; est latine
ut alibi quoq; semper, quindecies ex insula illa non
fons, anno 1407 excitata, in qua sal venditur &
choreæ ducuntur, alio quodam de discipulis ipsius
postea sermones eius populo exponente lingua Germa-
nica, cuius penitus rudis erat Capistranus. Sub
vesperam ægrotis, quos divina virtute sanasse scribit,
multos tametsi crantius subdubitans fame hoc lo-
quacioni ascribit, divi Bernhardini Senensis præcep-
toris sui, quem pontifex catholico sanctorum recens
adscripterat, reliquias, tunicam videlicet & in linteo
cruorem, quem illi mortuo è naribus fluxisse ferunt,
admonuit singulis. Tesserarum, chartarum lusonarum
& aleæ usum prohibuit & aboleri voluit; pro,
missam comam, quam tum ex more nutiebant noma-
tes, decurtari, calceorum rostratorum coronides præ-
cidi præcepit, atq; multas inueteratas in his regio-
nibus habitus consuetudines sustulit.

Johannes
Capistranus
Franciscus
Gorlicium
Venit.

Salysdam
Cannysaal

Laubam Venit eodem die anno 1453 dominica
Trinitatis, quæ erat May 27. ibiq; ex Præagromen
ædibus, quæ ips, quas postea M. Comus reip. notarius
& ammalium Laubensium notator incoluit, contigua
fuere, de fenestra per interpretem similiter concionem
habuit hoc argumento: Deum peccatis mortalium
ira,

Laubam
Venit Ca-
pistranus

iratum Turcica rabie Germaniam puniturum. Luxu
itaq; in cibo, potu & amictu, praesertim calceis, lusi-
item, adulteris & alijs Vicis publicis abstinere, peni-
tentiam admissorum agere & Vitam emendarent.
Virum sanctum nullo appellarunt, cuius cum etiamnum
per omnem Germaniam celebris sit fama, de peregrina-
tionibus eius & Vitae instituto quaedam passim collecta,
nec omnibus obuia hic misere libet prolixius.

Natione Italus fuit, nec ignobilis, patria Aprutinus,
non longe ab Aquila Urbe oriundus, auditor, ut scribunt
Tritemius & Fabricius, S. Bernhardini Benensis &
aequalis Roberti Caracholae praefuli Liciensis: qui suis
temporibus habiti sunt disertissimi. Iuris utriusq; doctor
creatus supremum egit magne curiae iudicem apud La-
dislaum regem Neapolitanum eum, qui pontificij nomi-
nis hostis Romam bis cepit cum pluribus alijs ecclesiarum
oppidis & territoriis, cuius praeclarissima exstat lau-
datio epitaphios apud Sammaritanum lib. 1. epigram-
matum. Cum autem aliquando comites regni duo
patrem & F. proditoris reos quaestioni subiiecisset,
reperiissetq; filium culpa vacare ac propterea libera-
dum: nihilominus tamen, iubente rege, simul eum
cum patre fidei & in speciem sententialiter condem-
navit, specialis inquisitionis seu experimenti causa,
ut loquuntur iureconsulti, h. e. ut periculum faceret,
an Verè extra culpam esset filius. Si n. Videret
is, omnino sibi iamiam moriendum esse, opinio erat,
in ipso mortis articulo interrogatum, conscientia stu-
mulante, rei Veritatem haudquaquam dissimulaturum.
Maximè n. in Ultimo Vitae Spiritu nemo praesumit
mentiri, nec immemor salutis aeternae, iuxta tex. in
l. fi. C. ad l. fal. repetunda c. sancimus 1. q. 7.
c.

e literas, & ibi glos. de præsuntia. Pro quo facit dictum
 Bal. in consj. suo 2. s. inip. Casus super quo est in 2. col.
 in 1. Vol. Ubi dicit, quod confessio facta in articulo mor-
 tis valet, quia non est præsumentum, & confitens illo tem-
 pore mentitur. Et quæ dicit Hippol. de Marsil. in cons.
 suo 109 in 2. Vol. consiliorum criminal. num. 38. &
 39. & ibi remissive in practica 8. causarum criminalium.
 in § diligenter num. 119 cum seqq. Cum autem Uterq;
 ad locum supplicij esset productus, patre secum percussus,
 filius illico metu solo mortuus concidit. Capistranum
 tunc secularem in sperato casu perturbatum usq; adeo facti
 permitit, ut regem adiret, nec officio tantum, Verum
 etiam seculo, sicut loquitur diuus Hieronymus ad Pau-
 linum, renuntiaret, & religionem mendicantium in-
 gressus, fieret monachus Franciscanus ordinis fratrum
 minorum de observantia, eorum, qui discalceati sunt &
 ita appellantur. Refert hanc de eo historiam L. I. V.
 interpret dn. Paris de Puteo Neapolitanus, legum
 in academia Neapolitana professor doctiss. qui Ca-
 pistrano fuit Σύγκευρος, eumq; cum in Virum iam
 evasisset magnum & sanctum, vidit, in tractatu suo,
 De syndicato omnium officialium § Sequitur modo
 notabilis questio, q est § 4^{ty} ante finem d. tractat;
 in fm. eiusd § pag. penult. b, in exemplo q nobis
 accommodavit Vir nobilis & eruditus Christophorus
 Tschirnhusius ad Haugsdorsium consil. imperatoris.
 Quem referunt F. Chilianus Kœning prima parte pro-
 cessus cap. 3 num. 2 & in eodem processu ad cap. 1.
 Additio magna de torturis quest. 10. De speciali in-
 quisitione seu experimento, num. 34. Et chron.
 Mars. lib. 2 cap. 51. eiusq; index.

Facty

Factus demum theologiae magister Capistranus, praedi-
cauit Verbum Dei, ut ipse iacet in epistola apologetica contra
Rochitanam, quam ex Ponte Bohemiae oppido ad regni ba-
rones dedit, XXXVI continuos annos per Italiam, Flan-
driam, Galliam, Burgundiam & Germaniam, & quidem
in academjs Romana, Neapolitana, Senense, Perusina, Flo-
rentina, Ferrariense Bononiense, Paduana & Papiense.
 tandem anno 1451, cum iam ageret annum aetatis LXVI.
(sicut ipse scribit, tametsi chronica Norembergensia ha-
bent LXXV) à Nicolao V. P. M. ante obedienti-
am suam Thoma Darsano dicto, Viro doctissimo, qui
Eugenio III successerat, tanq̃ nuncius ac commissarius ap-
p-
licus & generalis haeresion inquisitor in Germaniam ab-
legatus, Bohemorum maxime ad priorem religionem
reducendorum gratia, per Carinthiam ac Stiriam in Austria
venit. Viennae continuos L dies concionatus est, ibiq̃
Fridericum III imp. multis annis eius sermonibus scribit
Schedelius cupide aures praebuisse: Demum eodem anno
1451 longo tempore in Moravia Olomucj, Ubi die
quodam dominico CM hominum concionj suae interfui-
isse ipse in ijs, de quibz dixi, literis gloriatur (Sermo
cinatus est autem in foro, quod concionem uel capacissimum
templum non caperet, duobus semper assistentibz interpti-
bus, altero Bohemo altero Germano, qui ea, quae Latine
diceret Vernacula lingua pronuntiarent) Brund
item, Inajma per dies XVIII, & in terra magnifico-
rum Rosensum Crumenavia, Ubi inter ipsum & M. Joh.
de Rochitana Augustus d-
s Praagensium artificem, qui
à Johanne Husso emendatam religionis doctrinam pro-
fitebatur, condidit fuerat disputationis locus: in Bo-
hemia Crumlovie, Plessinae, Ponti, Cadanae, eximie sa-
tisq̃

tauri, Ratisponae, Egra, 1451 Monberga (quò perulia,
 riter mutatum cum fuisse Schedelius scribit, ibiq' a se visum
 annos quinq' & sexaginta natum) Francofordiae ad Menum,
 Augusta Vindelicorum, Ubi anno 1454 officium inte-
 grum separata, ut de Pythagora refert Justinus, Virorum
 & feminarum habuit auditoria in xonfo: inde
 apud Ludouicum Bauarum, Albertum & Johannem Bran-
 depurgos, Fridericum Saxonem, inq' Urbibus horum
 principum, tota deniq' Bauaria, Sueuia, Turingia
 Saxonia magno Lebo docuit, maxima semper ad eum
 conflente multitudine, tanto etiam ubiq' susceptus
 honore, quanto ea aetate religiosus nullus. Nam
 et Sacerdotes cum sanctorum reliquijs & plebe
 omni tanq' legato de latere, quem vocant, inò,
 vero tanq' Dei numio & misso celitus angelo obuiam
 ei processerunt. Mentionem facit Cochlaeus testimoni-
 à Lipsense academia ei dati. Nam & Misnia adiit.
 Misna enim anno 1452 per Christianum Augustanum in-
 terpretem de prima domus in foro è regione curiae con-
 uionatus est. Plicas, & flammea & superflua or-
 namenta mulierum in ignem coiecit. Verba saepe
 per duas horas fecit interpretes etiam Ulterius. Ad
 expeditionem contra Turcos, qui in Thraciam duce-
 rant exercitum, animauit populum. Hac ferè Fa-
 bricius in eius Urbis annalibus.

Silesiam quoq' ingressus est, ut Bohemos coherce-
 ceret. Vratislaviam Venit anno 1453 die Vene-
 ris liberalia proxime precedente, quia erat Febr.
 9. hora xxii cum xxx fratrib' sui ordinis, ibiq' in
 area publica fons salinarij totam quadraesimam, quod
 tempus et carnisprinium vulgo vocant, de non necessario
 lai

laicis Usu poculi sanguinis CHRISTI & similibus Boni-
morum controuersijs Varias conciones habuit, ita ut duas
horas ipse Verba faceret Lingua Latina, quae alius deinde
è Germanis ordinis sui frater Georgius Vir aequè doctus,
rursus duas horas Lingua Vernacula interpretabatur.
Ac asserunt etiamnum Vir dignitate, Virtute & doctrina
excellentissimus D. Johannes Crato à Crafftshaim Vratisla-
uiensis D. Caes. M. & Consiliarius & medicus intimus
in bibliotheca sua coniunctas Capistrani & Georgij effigies
relictas sibi ab auo, qui Vtrunq; concionantem audiuerat.
Narrat idem in historia sua Vratislauiense inter cetera Ca-
pistrani Vaticinia, q se puero essent commemorata, hoc
fuisse peruulgatum: dixisse nimirum illum, cum Vratisla-
uia minitaretur, fore tempus, cum non tam rei pecuni-
ariae, quam sapientis consilij inopia haec sit laboratura.
Perfecit ibidem consilio suo, ut multis repugnantibus &
graue reip. esse dicentibus duo monasteria eiusdem ordi-
nis fouere (tenebant n. iam tum Franciscanij & Jacobi
aedem, quam hodie Praemonstratenses incolunt) cenob-
ium sodalitiij Bernhardiniani edificaretur, itemq; ut
Iudaei partim cremarentur partim Vrbe eijcerentur.
Qua de re pluribus & sapienter dissentit Cureus. Cum
nefaria crimina accersebantur, ipse carnificibus quo pacto
habenda esset quaestio torturae nouum genus monstrauit.
Fouit eum & promouit Petrus secundus, dictus No-
uack, Vratislauiensium praesul. Ac conuocauit praesul
Vniuersum caetum religiosorum, ad quem in templo ia-
nuis clausis, ut arceretur populus, orationem habuit
Capistranus: & cum Vicia acriter esset infectatus,
disputauit de emendatione morum & vitae ut Curas
scribit. Inde Suidmiciam & fauraniam excurret.

Eodem anno 1453 in Poloniam venit, à Sbigneo Olesni,
cio præsule Cracouiense presbytero cardinali, ut uult Cromer,
uel potius à rege ipso Casimiro III (secundum Cromerum)
hoc nomine, Vladislaj Jagellonis filio, cuius apud Cochelum
exstat literarum exemplum, accitus, et per legatos eiusdem
regis, qui Vratislavia Augusto mense cum legatis Ladislaj
postumij Bohemi de nuptijs sororis huius tractauerant, Vra-
tislavia abductus, ut scribit Curans. Cracouia omnis
penè ciuitas cum sacerdotibus et præsule atq; ipso etiam
rege et matre eius Sophia Russa, obuiam ei effusa est.
Ibi quoq; posita in foro ac deinde hyberno tempore in
eade Virginis matris cathedra, quotidie per interptem
ad populum conciones habuit, auctorq; fuit Sbigneo,
ut diui Bernhardinij cenobium omnium primum in
Polonia suo sodalitiò sub arce Australem portam
Orbis conderet.

Insequenti anno 1454 cum inter Johannem Spro-
uium gente Odrouanum antistitem Gnesnensem regis
in primatem, et Sbigneum cardinalem contentio esset,
uter eorum nouos coniuges Casimirum regem et
Elisabetham Alberti Caesaris filiam natu minorem
Ladislaj Bohemi sororem Cracouia ritu solenni con-
iungere deberet: re diu agitata, conuenit tandem
ut Capistrano eum honorem deferrent. Sed cum is
neq; Polonicum neq; Germanicum linguam calleret,
Sbigneo utriusq; pento, eius muneris functionem ad-
iudicauit. Commoratus est Cracouia ad unum annum.
Suntq; illi, tanq; numini, diuini prope honores habitij.

Statura fuit exigua, corpusculo praeterea ita arido
et exhausto, ut sola cute nervisq; et ossibus compactus ui-
deretur, multiq; mirarentur, debilem et macilentum ho-
muncionem tot itinerum et concionum labores, tantas

Vocis & spiritus contentiones ea alacritate sustinere posse.
Conciones enim ad populum fecit sine intermissione singulis diebus, ac Magdeburgi quidem, ut habet chronicon Saxonum sub anno 1453, in nouo foro, in sesquitertiam, uel ut Crantius tertiam, horam sermonem extraxit: quem cum doctor Germanicus consensu post eum sacro festu Germanico idiomate repeteret, non minori tempore, ita quinq; horas durauit concio.

Extra Italiam etsi Vbiq; interprete usus est, talis tamen fuit eius pronuntiatio, tales gestus, deniq; ita totus ad commouendam miserationem ad unum factus erat, ut uehementer oratione atq; adeo solis gestibus eius per moti, etiam non intelligentes lacrimas profunderent & ad Vitae emendationem prouocarentur. Vbiq; alearum tabulas, tesseras, chartas lusorias, capsas instrumentorum prestigiatorum, aluolos in quibus simul lacrum pugnae latrunculis ludimus, Did genus alia, quibus otium fallitur uel tempus potius perditur, in Vnum collata locum & aceruum combussit, memor procul dubio sententiae illius diui Augustini 56 de temp.

Tempus quod nobis furiosus tabulae ludus solebat auferre, lectio diuina incipiat occupare & Exemplo etiam Bernhardini, per quem adulterini feminarum ornatus cremati scribuntur in legenda eius, matronis, ut abusum in ornatu deponerent suae adeo cremarent, persuasit. Quod idem & Pythagoras fecit ait Crotoni, Iustino auctore. Dies singulos quomodo in certas precum, sacrorum, psalmodiarum, concionum, visitationis infirmorum responsum consiliorumq; & lectionis deniq; operas distribuere, Vestitus dormiens, antelucano tempore surrexerit & similia eius exercitia diligenter persequitur Schedelius. Fuit n. ut Crantij Verbis utar, incredibilis in Vita & moribus austeritatis & sanctitatis.

Scriptit

Scripsit D^o opuscula aliqua, ex quibus in Gorlicense
 bibliotheca exstat libellus, cuius initium: Salutem in saluato
 re omnium electorum &c ad Rochi^o Lanam scriptus Egre 1451,
 quo tempore ibi celebrabantur comitia imperialia, in Vigilia
 natiuitatis domini, & absolutus feria septima post octauam
 epiphaniarum. Continet autem apologiam aduersus epistolam
 Rochi^o Lanæ, & disputat præterea, Verba Christi, Nisi
 manducaueritis &c. & nisi biberitis &c intelligenda de
 spirituali, non sacramentali communione &c. In eodem
 scripto Capistranus ipse meminit aliorum quorundam
 tractatum suorum prolixorum, De Verbis Christi modoci
 tatis, Nisi &c. Item de sanguine Christi naturali &
 sacramentali &c. In bibliotheca Leisentritiana exstant
 eiusdem sermo de amatoribus mundi M. S. Item tracta
 tus de cupiditate M. S. Trithemius præterea com
 memorat contra Hussitas librum Vnum. cui haud
 scio an idem sit cum eo, quem ad Rochi^o Lanam scrip
 tum diximus. Sermonum Vnorum librum Vnum, De
 passione domini librum .i. & epistolas nonnullas.
 Contendebat enim communionem Vtriusque speciei, &
 ad idiotas attinet, non esse ex Veritate præcepti
 euangelici. Unde vicissim suggillabatur à Rochi^o
 Lana eiusque Episcopo 1506 tanquam monachus melanc
 cholicus, hypocrita. (quo nomine Cureus etiam
 eum taxat) seductor populi, turbator pacis, an
 tichristus ipse & qui seipsum prophetam faceret &
 prophetia spiritum futura prædicendo se vbtinere
 falso iactaret. Sed D^o Aeneas cap. 65 Bohemiae
 suæ cupiditatis gloriæ eum insimulat. Sunt qui
 conuersionibus magicis usum miracula edidisse asse
 rant. Unde & à Rochi^o Lana sortilegus & demo
 num

num micantator audire coactus est. Et vidi ipse ab eo
Usurpatam benedictionem contra grandinem &c. quod fortas-
se & illud pertinet, q. Bonfinius scribit, Capistranum & fa-
cium Picentem à Nicolao P. M. millos ad excitandos ad
bellum populos, obsidente Constantinopolim Mahumete,
cum Padum transire vellent, & à portitore pertinacissi-
me repellerentur, quia interdicta è diuino dogmate pecu-
nia carerent, quam pro nauulo darent, in diffusam sup-
nubes pallium cum comitibus consedis, & veluti qua-
dam naufragij tabula in ripam alteram non sine aua-
ri stupore portitoris, diuina ope tuto transatos esse.
Exstat & inter Aeneae Silvij epistolas Una Capistranij
ad Aeneam iam Benensium praesulem qua Rochizanam
à Bohemis in antistitem Pragensem postulari signifi-
cat N° 419 & duae Vicissim Aeneae ad Capistranum.
Meminit & Capistranij Aeneas honorifice aliquoties
epistola 429.

Anno 1454 die dominico ante festum
Catharinae h. e. 1° X^o br. 24 Praga abiit Ladislaus,
Uratislauiam Silesiae caput Visurius, ibique ad ea gente
iuramentum suscepturus, antequam in Austriam & Hungariam,
quae praesentiam eius expetebant, rediret. In eo itinere
Gorlicium venit in profesto diei Andree h. e. 1° X^o br.
29, quo die Budissinij, Gorlicenses, Sittauenses, Lubanij,
Lobauenses & Camitiani solenne fidelitatis iuramen-
tum, quod homagium vocant, ei ibi praestitere, agenti
tunc annum aetatis decimumquintum. Formula in Gor-
licensium annalibus extat. Ingressus Urbem fertur uir-
mam aureolam seroto ex caltha seu calendula flore
redimitus, hospitio exceptus in diuersorio publico redi-
um è regione curiae Urbanae, quas tunc Donatus Kirch-
ofij

184
195
ofius hodie Micælus Smidius inhabitat (in quibus ipsis
& Venceslaus regem antea diuertisse diximus): reliquo ei
comitatu extra Urbem diuersitante ante portam Marianam
anx. Inus plau. Inde Laubam Venit dominica proxima
post festum Andreae h. e. calendis Xbris & max Leober,
ga Uratislauiam contendit, quam ingressus est die 8.
Nicolaj h. e. Xbris 6. quo die postea anno 1563 et,
am Maximilianus II. imp. eandem Urbem intrauit.

Eodem anno 1454 terrigenæ h. e. barones &
nobiles territorij Gorlicensis, contra temp. Gorlicensem
XXIII accusationis capita seu articulos concepere, popu-
lum etiam in senatum concitare (frym) conati sunt,
verum nullo successu.

Anno 1456. die 9 ante festum Johannis
Baptiste, quæ erat Janij 18. orto Gorlicij apud pisto-
rem quendam in platea diui Nicolaj incendio, turris
portæ d. Nicolaj contigua, aûla præfecti & domus
XL. Unius horæ spacio conflagrârunt

Gorlicij
incendium
magnum

Eodem anno 1456. cum magnum Turcum
Mahometem II Amûratis filium, capto ante tres annos
Byzantio, superbum, & orbis terrarum imperium mag-
no animo sibi despondentem, ad oppugnandum & obsi-
dendum Belgradum seu Biogradum h. e. Albam Gra-
cam, seu ut Hungari vocant Nander albam, quæ Tau-
ray, ut Olomûcensis & Peucerus, Taurini, ut He-
neas in Bohemia & epistolis: ut Cromerus vero
& Dasypodius volunt, Taurunij nomine Ptolemæo
& Veteribz alijs celebrata & ad Saur Danubij
(Olomûcensis libro ultimo Drauum addit) confluentem
oportunitissimo loco & natura atq; arte munitissimo
posita, regni Hungarij propugnaculum atq; adeo,
ut Olomûcensis ngt, clauis erat: ad hanc igitur
Urbem, ubi illum cum lectissimo & numerosissimo dñ,

ducentorum, vel ut Aneas cumq; secutus Cuspinianus &
Cureus, CL. millium exercitum propria in persona conten-
dere, accepit Capistranus, eandem cum magna manu cru-
ciferorum, quos per Germaniam & Bohemiam pre-
dicatione sua collegerat, in quibus & Polonos sexcentos
& studiosorum non contemnendum numerum fuisse scribunt,
properanter ingressus est, crucis signum cruciferis suis pre-
ferens. Belgradum Johannes Corvinus Huniades C-
Crantius (cuiadem Vaiuodam vocat) nuper a Ladislao
rege comes Bistiticiensis appellatus, dux & miles solerti-
simus, propugnabat incredibili ardore & alacritate suo-
rum, licet ij nec dimidiam copiarum hostilium partem equarent.
Cum continuis & maxime cruentis bidui praelijs ex-
ercuit Mahometes, successum tamen & fortuna quam ad
Constantinopolim dispari. Cum atrox esset praelium,
Capistranus pro muris magna voce Christianos exhortari,
Vexillum crucis vibrare, opem de celo promittere,
maledicere hostibus, Dei praesentiam implorare. O
IESU (clamabat) respice, ades populo tuo pro te
laboranti. Ubi sunt misericordiae tuae antiquae? Veni,
protege populum tuum, ut quando dicant gentes: Ubi
est Deus eorum? Fugiebant aliquando data opera
Turci, & quam remotissime ab oppido Christianos pro-
stratagematrahebant, idq; ideo, ut acie a latere immissa egres-
sis reditum in Urbem intercluderent. Capistranus ex
alta turri has videns insidias suos reuocat, cumq; parum
exaudiretur fragore armorum & tympanorum strepitu
tubarumq; clangore Vocem interceptantibus, praecipit in pug-
nam ruit extra Urbem, atq; inter infestas acies, inter te-
la Volantia sese inferre ausus, clamoribus & signis cru-
ciferos redire cogit. Tandem celitus, ut inquit Cran-
tius, proueniente Christianis auxilio pulsi Turci terga
ver-

Verterunt, & Mahometes accepto sagitta in pectore sub laeva
 papilla, ut habet Cuspinianus, Vulnere (Curens oculum seu
 pupillam ipsi hasta fuisse traiectum scribit) pro mortuo ex acie
 à suis elatus, castris incensis, turpi fuga Vitæ & salutis suæ
 consuluit. Cæsa hostium multa millia, & pro numero nostro,
 rum plurima. Cuspinianus quadraginta, Crato & Schedelig
 sex, chronicon Augustanum duo tantum memorat: quod in
 fra Verum esse videtur. Neq; n. tantilla occidio tantum
 imperatorem fugere compulisset. Magis diversos numeros
 Aeneas refert. Interceptæ hostis aereæ machine plures
 centum, raræ magnitudinis & omnis generis bellicus apparatus.
 Hanc Turcorum cladem Cuspinianus & Eberus ad sextum
 Augusti diuò dicto sacrum (quem diem Calixtus III pontifex
 Romanus in memoriam tam celebris Victoriae quotan-
 nis haberi festum & sub nomine transfigurationis CHRIS-
 TI celebrari instituit) Nauclerus ad Julij 22 refert.
 Idem Cuspinianus solus eumq; secutus Abrahamus Balischaj
 anno 55 post 1400 hanc in Turcis stragem editam narrat.

Defensa Urbe Huniades Victor defatigatus Vehe-
 menter coniectusq; ex laboribus tanti prælij & ardore
 animi, in letalem corporis agnitudinem (febrem fuisse
 scripsit Melanchthon) in Lempeno seu Lemmo oppido,
 assistente & Verba præeunte Capistrano orans animam Deo
 reddidit 4 id. VIIbr. Corpus in Transsylvaniam relatum,
 in æde Albe Gülsen, quam fundauerat, sepultum est.
 Nec ita multo post ipse quoq; Capistranus in Italiam, ut
 scribit Fabricius, post annum peregrinationem suæ de-
 cimūquartum rediturus, ætate gravis in choro sodali-
 um suorum, inter decantatos Deo hymnos senilem spiri-
 tum emisit feliciter, Julij Carnij h. e. Villag in la-
 rinthia Octobris 25. die Severin, ut habent anna-
 les

les Vratisslauienses, ut Cuius 26 Oct. sepultus ibide
in Franciscano. Huniadis mortem prænunciare Visa
est menstrua cometa pernoctis rubej & terribilis apparitio,
qui paulo ante exarserat.

Longius à proposito abduxit nos Capistrani Vita.
Tantum autem digrediendi licentiam ut nobis indulgeremus
liberius, moti sumus non tam nominis eig in omibus hōp
temporū tum historijs tum annalibz celebritate, quā
quod nūqz a libi æque plenam de eo narrationem exstare
sciremus. Dabunt itaqz hanc nobis Veniam cardij lecti,
res eò benignius quò parcius in toto opere idem nobis per
misisse nos Videbunt. Nunc à diuerticulo sanè quā
longo ad institutum historie cūsum reuertemur.

Belgradum Valido presidio retinebat Ladislaus
Huniadis filius natū maior XXIII annorum adolescens.
quò cum profectus esset Ladislaus rex, ad locum prælij
& Turcorum spolia lustranda, rege rem diuinam spectante,
comes Cilie Ulricus in procerum consiliū Vocatus, cum
obijceret ei Ladislaus Huniades, quod patrem suū
sæpe apud regem falso criminatus esset, eiusqz necandj
auctor regi fuisset, Vicissim Huniadem arguit tanqz
regi suo rebellem, cuius armatos ingressū Urbis pro
hibuisset, simulqz arrepto ex manū armigeni gladio, ca
pit Ladislaj petijt, & proceribz quibzdam manus interij
cientibz digitor amputauit. Nec mora, irrumpunt in
conclauē satellites Hungari & comitem obtruncant.
Fuitqz hic Vltimus Cilie comes teste Auentino. La
dislaus aliquāto post Buda iubente rege comprehensus
& post triduum gladio casus est, sed quarto demum resti
tutus, utcūqz flauam eig cesariem super humeros de more
illius ætatis passam, ne collum impediret, carnifex re
ligasset. Quā quidem re, ut alijs quoqz innocentia eius
testi

testimonium diuinitus fuisse tributum Melanchthon iudicabat.
 Alter Hunyadi filius Matthias, qui una cum fratre Ladis-
 lao captus fuerat, Viennam perductus & in Güttensteino
 arce non procul à Noua ciuitate in Vinculis retentus est.

Facta haec sunt anno 1457.

Eodem anno 1457 Ladislaus rex, cum ex Austria
 Pragam, unde triennium iam abfuerat, in festo S. Michaelis
 redisset, xxii^a die IX^{br}. post peractum inter Girsiconem &
 Johannem de Tauuat-Lauu seu Limburg uel ut alij, Lüuburg
 generalem Morauie capitaneum nobilitatis iudicium nocte
 egrotare cepit. Proximo die xxiii IX^{br}. Clementi papae
 sacro Cui contra Eberum, Junium, Mauclerum & Crato,
 nem Aeneas, Cochleus, Olomucensis & Cureus cum inscriptio-
 ne chori in monasterio nostro & alia Uratissauense, itemq;
 annalibus. Uratissauie & Budissinae Urbium vnanimiter
 testantur) sub Vesperam incertum pestilentiae, ut Crato,
 an cruditate, ut Olomucensis, an uero Veneno à Podie,
 bratij Vxore ministrato, ut Cromerus assent, aut aliqui
 morbo repentino exstinctus est immatura morte post sex
 & triginta horas quam egrotare ceperat, annum aeta-
 tis duodeuigesimum nondum egressus, in ipso flore ado-
 lescentiae & medio nuptiarum, quas cum Magdalena
 (Peucerus Margaretham vocat) Caroli VII Fran-
 cia regis filia celebraturus erat splendidissimas, appara-
 tu: die Catharinae h. e. IX^{br}. 25. in ade d. Veni-
 ceslaj iuxta Carolum IIII imp. prauum suum sepultus.
 De quo non memento Usurpan possint Virgilij Versus:

Ostendent terris hunc tantum fata, nec ultra
 Esse sinent. Circumfertur adhuc de morte regis
 huius cantilena Germanica impressa, cuius auctor litera-
 tum se profitetur, hoc argumento. Scripsisse Franciae
 regem ad Ladislaum futurum suum generum, eumq; esse
 hortatum, ut haereticos h. e. Hussitas regno pelleret.

Litteras per obliuionem in mensa relictas cum forte haereticus
inspexisset Rochy Lana (erat hic primarius Hussitarum
sacerdos, postea antistes Praagensis) rem aperuisse. Cum
coacto asseclarum suorum concilio periculum, in quo Versu-
rentur omnes, indicasse, factumque ibi decretum de interfici-
endo prius rege, quam ab eo ipsi extorres agerentur. Re-
pagulis itaque ruptis foribusque effractis, latitantem subter Vela
Ladislauum proceres coniuratos protraxisse, cunibusque arreptum
in humi prostratum iniecto in os puluino suffocasse, inuinibus
etiam elisis, nequicquam supplicis in morem vitam desecantem.
Mortuum ruborem faciei roseum non amisisse, sed et genas
erumpente ex ipsi sanguine nimaduisse. Neminem ad aspici-
endum funus admissum. Tertio statim die iuxta ei facta om-
nibus Vtriusque sexus mortalibus intentum eius miserantibus.
Inseruntur autem Voces adolescentis admodum miserabiles, Gri-
Liconi, quem tam honorifico quam blando patris nomine com-
pellat, Suidniciae ac Vratislaviae dominium & iniuria
huius quovisiar promittentis, denique monasticae professioni,
abdicatione regno paterno, se offerentis, dum modo vitae re-
linquatur. Id carmen Vratislaviae a papalibus ad conflan-
dam GriLiconi iniuriam fuisse confectum, scribit Crato. Et
satis refellitur Aenea, aliorumque probatorum historicorum
& quidem Pontificio nomini addictorum de morte Ladis-
lai narrationibus. In Vratislaviense basilica effigies ei-
genibus ante aram insidentis & orantis specie expressa Visita-
coma nunc mistar fulgida (quam monibundus reserari iussit,
Aenea teste) humeros Undique flagellante, cum hac inscriptione

A. D. C. I. R.

Ista Ladislauum regem sua monstrat imago,
Vera, Bohemorum Pannoniaeque simul.
Caesaribus qui cretus auis, mox gloria regum,
Orbis deliciae spesque decusque fuit.

197
Concessit fatis magnarum in limine rerum,
Ecclesie & regnis dum meditatur opem.

198
PERIT PRAGÆ IMMATURO SATIS ET LVGV,
BRI FATO: ANNO SALVTIS M. CCCC. LVII. DIE
XXIII. NOVEMB. Vetus Ἐφεσίῳρ cum & κακόμελῳ
esset, & Vatz I literis abundaret, sic mutauimus.

Clementis festo Concessit Lasz Veneno.

quā die rex Pragæ obiit, Mathiam Huniadem
seu Coruinum ex Viennense custodia eodem adductum fuisse,
ille ferunt iussu Ladislai. Cum Hungari præclara patris
ipsius merita grata memoria prosequenter annos decem
septem vel ut Galeotus Martius familiaris ipsius scribit,
quatuordecim natum regem fecerunt absentem & captiuum,
calendis, siue ut ex Naclero annotauit Hadrianus Jun-
nius 4. non. Febru. anno 1458. quomodo autem,
tem Græci acceptis Hungarorum de electione Mat-
thie literis, infimo loco accubantem regem Hungaria
salutauerit, & assidere sibi iusso filiam Cathannam
desponderit, cum alibi tum in Sebastiani Munsteri cos-
mographia in fine tractatus de Bohemia narratur.

A Bohemis electus est Georgius baro Bohemus
de Cunsrat & Podiebrat, regni gubernator, Vir sapi-
ens, fortis & magne per omne regnum auctoritatis an-
no 1458 die 27 post dominicam Reminiscere h. e.
 prid. cal. Martij. Curens postidie cal. Martij Georgi-
um regem renunciatum scribit. Ita simili quodam fato
duo hæc regna tunc, ut alias nonnunquam, erant, nominis
hominibus. h. e. neque regio neque ducali genere ortus
ad utriusque fastigium exēctis. Dicunt & eadem ætate
monarchiam pontificiam homini mopi & penè ignobilis
Aeneæ Syluii Piccolomine. Senensi tribuit fortunæ
ludus.

Coronatus & inunctus est Georgius eodem anno 1458
in arce Pragensi à fauninense & Vuat Louiense præsuli,
bus Hungaricis per Matthiam generum missis (Vacabat
n. tum antistitis Pragensis sedes inde usq; à Cunradi
Vestphali morte, impedita hactenus à pontificis Rochelana
confirmatione) die dominica proxima ante festum
ascensionis Christi, quam Vocem incunditatis Vocant,
h. e. 7 Maj, quem diem Curreus quoq; ponit, (tametsi
8 Maj habet series regum) regina uero Johanna de
Rosmýtal feria secunda Rogationum h. e. die proxi-
ma post maritum.

Quia autem fusi doctrinam amplexus erat
Georgius, ideo circumiacentes Morauia, Silesia &
Lusatia tam superioris quam inferioris populi, ut Coch-
leus scribit, quamuis ad coronam regni pertinerent, cum
plenisq; Bohemiae oppidis, pro rege eum agnoscere aut
obedientiam ei prestare recusarunt. Scribit & Cromer-
us sub hoc anno 1458 Georgium Podiebradium
nouum regem Bohemorum ad Colimiri Polonum mo-
destam admodum & submissam destinasse legationem, quod
animaduerteret, nonnullos de Bohemis procenibus, itemq;
Morauos, Silesios & Lusatios alienis à se animis esse,
propterea quod cum Rochelana ab ecclesia & religione
catholica non obscure dissentire videretur atq; adeo
haresi infectus esset. Sic Olomucensis narrat, statim
à coronatione Georgij maxime rebelles & contuma-
ces aduersus eum animos Silesiam & Lusatiam extulisse,
principib; Silesiae cum ipsa Vratislavia cumq; Suid-
micio, dem & in Lusatia alijs quibusdam ciuitatibus sum-
ma cum pietate fideq; & constantia Romanae ecclesiae
adhaerentib; . Et ex Cochleao apparet, principes,
praelatosq; & populos Silesiae ac Lusatiae cum hoc anno
regis

regis ipsius tam insequenti 1459 baronum & nobilium
totius regni Bohemie & quidem minacibus literis ad
præstandum obedientie debitum frustra fuisse requisiti,
ac verbis rem in aliud atq; aliud tempus distulisse.

Curcus contra hos omnes, peracta coronatione multorum
studia, præsertim eorum, qui erant amantes quietis, ad
Georgium sese conuertisse ait, et regem ipsum eodem
anno 1458 in Moraviam & Lusatiam profectum
esse, easq; provincias minifica humanitate & benigni-
tate deumctas sibi in fidem recepisse.

Anno 1459 die Mercurij post dominicam Remi-
niscere, h. e. Februarij 21. Cotbusij ducis Saxonie, Hen-
ricus Glogouiensis (Freistadiensem vocat Curcus) Vi-
carius præsulis (Romam in profectus fuerat Jodocus Rosen-
bergius præsul Vratislaviensis ad piæm & P. M. recens
electum) & capitulum Vratislaviensem cum ciuitate
ipsa Vratislaviense, multisq; alijs dominis & Urbib;
foedus iuerunt contra Georgium in quadriennium.
Verum id iux ad festum ascensionis usq; dominice stetit,
quò tempore cum Vratislavienses, ut conuenerat, Cotbui-
sium reuertissent, re infecta recessum est, pp multitudinem
Principum Silesie, qui Georgio, postq; eum à Cesare
etiam regem appellatum intellexerant, obedientiam
promiserant. quibus Suidniceses etiam & alij multi sese
adiunxerunt. Annal. Vratisl. & Curcus. quò tempore
Suidniceses & fauorienses, qui confederati cum Vratisla-
uiensib; fuerant, contra fœdus à rege stare ceperunt: eo-
dem Lusatie etiam sex ciuitates regi sese deditisse Cra-
to affirmat.

Anno 1461 reperio in Vratislaviensium annalib;
bellum intercessisse Lusatie oppidis cum Alberto Branden-
burgio

gio, quem Achillem Germanicum cognominavit Pius. II.
fratre Fridericq, de quo iam dicemus. Unde Nobis
Bücheler Othamensis epithalamio Pauli Prætorij de
Alberto sic canit.

Opposuit sese felici Marte Polonis,
Ille Borussia debilitavit opes.

Lusatias Viadri populos devicit ad Undas,
Et fregit Vires, dux Pomerane, tuas

Georgius quinto regni anno, qui à Christo nato erat
1462. 15 Maji Glogoniam venit, habens in comi-
tatu suo inter alios principes etiam Johannem Pribu-
siensem. Ibi cum rege Poloniae Casimiro, qui 18 Maji
eandem urbem ingressus est, totos dies novem collocutus
est et fœdere iunctus. Unde postea ita animus cre-
vit Georgio, ut hoc anno 62 Fridericum II. electo-
rem Brandeburgensem ad resignandam sibi Gu-
bena Lusatiam Inferiorem scilicet, secundum Iustum et
Cureum quam decessoris eius Ladislai beneficio tenebat.
Cotbusium tamen et Pyllam retinuit sibi Fridericq,
aliaq, nonnulla oppidula, propter quæ ipsa nihilominus
bellum ei fecit Georgius, ut docent Annales Vratisl.
Iustus addit Sommerfeldum: sed hoc demum anno 1482
marchioni obligatum infra audiemus.

In Bûdissinensium annalibus annotatum est anno
1462 dominica jubilate h. e. Maj. 9. Bûdissinam
venisse Girsiconem regem, eodemq, anno hexapolitanos
ipsi Cotbusium obsidenti adfuisse magno cum exercitu.
Meminit huius belli etiam scriptio quædam chori in ec-
clesia nobis Cotbusiano, quæ talis est. Anno domini 1462.
dominus de Sternenberg cum Bohemis obsedit civitatem
Cotbusiensem, sed marchio Brandenburgensis doming pmanst.
Cot

Cotbūsiūm ex hoc tempore marchiones Brandepurḡenses possident. Cæterū ad Fridericij marchionis tempora Schoffe, rūm quōq; respexisse puto lib. 1. Marchiados eleg. 1. cūm Ascanium Aeneæ F. facit per quietem Ferrisido Petri F. Columnæ Cā quo hic Fridericus & qui nūc rerūm potiūntur marchiones genū ducunt) eiusq; posteritati dominum Lusatiae promittentem hīs Versibus.

Prūssiā, carūleis quæ succina gignit in Undis,
Hanc etiam dominam sentiet esse suā.

Terraq; clara Viris, & fertilis Ubere glebæ,
Per quā formoso flūmine Nisa fluit.

Fuisse quidem Friderico etiam ante hūc annū 1462 cūm Bohemis bellū ex Cromei lib. 24 patet, ubi Calimirus Polonus inter alia beneuolentiæ in marchionem suā argumento hoc etiam commemorat, quod neq; cūm Lūdouico Bāuaro, neq; cūm Bohemis coniūgere sese aduersus eū in animum induxisset.

Eodem anno 1462 post encenia Gorlicensium hexapolitam cūm nobilib; tato obsederunt Saganiū, quod anno præcedente Johannes dux micensū exūsserat. Annal. Gorlic.

Calixto III°, Nicolaj quīntij successor, anno 1458. mense Augusto in pontificatū successerat Pius II. Aeneas Syluius antea dictus. Is Bohemorum cūm synodo Basiliensi compactata, quā vocant, rata habere recūsabat, tamen ipse cūm in minorib; adhuc ecclesiae gradib; hæreret, ei non interfuert solum, tanq; scriba concilij, Verū etiam historiam eius omnem ediderat, & decreta ibi facta magnis laudib; extulerat, ut Sledanus refert. Exstat enim bulla eius ad academiam Coloniensem, superiorib; annis Louanij inuenta, & Brixia edita

edita, quæ omnia quæ dudum pro concilio Basiliensi & contra
Eugenium summum pontificem scripserat, retractavit anno 1463.
6 cal. Maias. Georgius itaq; anno 1462 die 8.
Laurentij infrequenti procerum concessu, de hac papæ ingratu-
te publice quæstus est & protestatus solenniter, secum uxore,
quæ ipsi assidebat, liberisq; suis, in quâ parentes sui
mortui, ipse vero natus atq; educatus, quamq; professus
esset hæcenus religionem & fidei doctrinam ad extremum
usq; vitæ spiritum contra quosq; constanter propugnaturum.
Oratorem etiam pontificium Fantinum de valle intempe-
rantius sibi oblocutum in vincula coniecit. Pontifex itaq;
ut vicissim agere faceret Georgio, promulgata Romæ anno
1463. 4 cal. April. bulla, cuius apud Cochleum legitur
exemplum, hæreseos Jacobelli Misnensis de communionis Vin-
isq; speciei ad salutem laicorum necessitate, huius ergo reum
illum declarat, ac tantum non excommunicat, Vratislavienses
etiam eorumq; auctoritatem secutos Namisslavienses; qui
præter cæteros Georgio contumaciter etiam bello resistunt,
obedientiæ eius exemptos, in sedis apostolicæ protectionem
recipit, & cum aliis omnes Bohemiæ, Moraviæ &
Silesiæ statûs catholicos, tum Lusatiæ quoq; nicolas ipse
contra regem opem ferre iubet, ne quò modo ad præsenti-
dum ei homagium compellantur. Fuitq; eò detestabilius
pontificis scelus, qd irritam reddidit Vratislaviensium cum
rege transactionem auctoritate legatorum pontificiorum an-
no 1460. 18. Jan. initam, speratamq; ex ea pacem
infecit. Receperant n. illi Georgio obedientiam postu-
lennij & Vnius mensis exitum, quòd tempus iam expira-
rat. Budissinenses annotarunt anno 1463 Matthiam
in regem Bohemiæ receptum. Unde Versus. Cana

Cæna Capvt CingIt Mathiæ fVLgente Corona.

Nondum in Verba Georgij iurauerant hexapolitani.
Anno igitur demum 1464 die Ante festum Viti &
Modesti proxima h. e. xj. Junij, & nos computauimus (tamen,
si 12 habent annales) reliqua quinq' ciuitates, longiorem
dilationem fraudi sibi fore metuentes, a Gorlicensibz desci,
uere & regi homagium prestiterunt. Gorlicenses diutius cuncta,
ti, tandem de consilio Casparis Misnensium presulis, ne
quid resp. detrimenti caperet, idem et ipsi fecerunt, in festo
Sancti Bartholemai fauoris in Silesia. Fabricius Cas,
parum Schonbergium presulem Misnensem in ordine xxxix,
obijisse scribit anno precedente 1463 prid. cal. Jun.

Eodem anno 1464 Lauba, Gorlicij, Budissinae
& Undiquaq' saeuit pestilitas, qua Gorlicij quidem
praeter magnam ciuium multitudinem ludimagistru cum
collegis suis, quos baculanos vocant, omnibusq' pene
pedagogis & scholasticis reliquis extinxit. Caput
circa festum Laurentij, & maxima fuit circa natalem
Mariæ. Eodem anno 1464 Pius. II. qui Fri,
dericij imp. & Ludouicij Bauii intercessione processus
excommunicationis contra Georgium suspenderat in ipso
proximu belli sacri Turcicij, quod comparata classe
ipse per se obiturus ac suo ductu gesturus erat, in portu
Anconitano sexto pontificatus anno pridie assumptionis Ma,
riae h. e. Augusti 14. februi extrinseus, Paulum II. Ve,
netum successorem accepit. Maximilianus I. imp. in re,
sponsione sua, quam anno 1508. 3. cal. Ianuarij le,
gatis Venetis bellum sibi indicentibz Memmingae dedit,
credi ait Pium a Venetis Turco federato suo gratificatu
ris Ancone Veneno necatum.

Anno

Anno 1465. Georgius Emericus ciuis Gor-
licensis, Urbani filius, Venceslaj frater, duobus ministris
et artifice seu architecto comitantibus, religionis ergo
Hierosolym ad terram sanctam profectus, inspectis conuersationis et
operum Christi in ea vestigijs, Hierosolymis super sacro
CHRISTI sepulcro eques natus creatus est v id.
Vtil. testimonio formata, ut uocant, cuius exemplum infra
scriptum est.

Uniuersis et singulis presentium notitiam habita-
ris clarius innotescat, q anno domini M. cccc. l. xv.
die xi mensis iulij, Vir nobilis dominus Georgius Eme-
ricus de Gorlic, causa deuotionis peregre proficiscens
Venit Hierosolymam, et eximia cum deuotione visita-
uit deuotissima loca terrae sanctae, quae a modernis pere-
grinis Christianis visitari soleat, tandemq super sacra-
tissimum domini sepulcrum dignitate militari deuotissi-
me est insignitus. In cuius rei testimonium ego frater
Franciscus Placentinus ordinis minorum, Vicarius sa-
cratissimi conuentus Montisyon, nec non et aliorum locorum
terrae sanctae gubernator et rector, has literas patenti-
tes sibi fieri feci, praefati conuentus sigillo magno
communiri. Valete omnes in Christo Iesu saluatore,
et pro me saepius orare dignemini. Dat. Hieroso-
lymis in dicto conuentu nostro Montisyon. Millesimo
suprascripto die et mense.

Nos rem hoc rudi etrosticho notauimus.

EMERICVS CVSOS gnauvs qvi reXerat Vrbis
Frena, & per Christi bvsfa Creatvr eqves.
Existimo autem non tantum pietatis, ut tum censebatur,
studio, sed etiam perturbatissimo temporis illius statu, ad
suscipiendam tam longinq peregrinationem permotum
fuisse Emericum, quod videlicet spectator esse nolle
in

intestinarum tumultuum, qui ob collocatum in Bohemia regnum Grificonem Hussitam passim gliscebant.

Sunt qui his religiosa illa peregrinatione defunctum affirmant, & quidem pannificis cuiusdam praedivitis Fringen Viduam feminam virili & uoce & animo, cucullo monachi indutam Vnius se illi itineris comitem praebuisse. *Horrendum*
Domum ex Palaestina reuersus, ut communicato cum suis uiribus & alijs peregrinationum suarum fructu, fidem historiae resurrectionis, praesertim in rudi uulgo, confirmaret, ad instar sacri sepulchri, quod Hierosolymis coram visu, per artificem delineari sibi curauerat, & cuius simulacrum quoddam suae typum secum asportarat, cenotaphium in suburbanis Gorlicensibus suis impensis condidit, cuius extat descriptio elegiaco carmine anno 1569 à Bartholemaeo Andreade Suidanicense dilectio, tunc Scholae Gorlicensis collega edita, & Johanni Emerico Georgij ex Johanne iunioris filio nepoti, eiusque filijs Georgio & Johanni dicata. Eam non inueterata Ouidianorum Versuum parodia suae mimesi commendauit Laurentius Ludouicus Leobergensis, quam cum ad rem pertineat & iucundam lectori fore uonfidam, ascribere non pigebit.

admirabile
Cenotaphium Christi condit.

Bartholemaeo Andreadae, collegae cariss. ingenio fideque praestanti 8. L. L. L.

Aspice Lusatia, Christi, sub monte, sepulcrum,
Qua Vaga Gorlicias Nissa pererrat agros.
Ardentes animae, quibus illud cernere primum,
Atque pari spacio condere cura fuit.
Credibile est illos pariter terraque manibus
Lamentos durum religionis iter.

Non

Non labor, & sumtus sanctissima pectora fregit:
Hostilisq; manus, barbariesq; togæ:

Nec domus excellens, auriq; immensa cupido,

Non patriæ iustus sollicitavit amor.

Aspexere oculis Christi monimenta propinquis,

Formamq; in patrum transposuere solam.

Sic colitur pietas: non ut monimenta vetusta

Tollas, cumq; imis summa reuulsa cadant.

Sanctorum passim quos cernit imagine iustus,

Pro sacris spectat rustica turba libris.

Posteritas Veterum seruet monimenta laborum:

Multa, vetustatis signa, notanda doceat.

Tedæ quoq; dum sacrum miratur Nissa sepulcrum:

Stirps Emericorum dum generosa manet:

ANDREADEN iusto pietas extollet honore:

Hoc sacra qui primus carmine Busta canis.

Porro cum cenotaphium Christi Emericianum inter
præcipua sit patriæ nostræ Irwigi, quæta h. e. decora
& ornamenta, paucis id describemus, ubi prius de
ipso Vero Christi Sepulcro quædam præmiserimus ex his-
toria ecclesiastica & alijs scriptoribus posteriorib. petita.

Primum omnium Euangelista docent cruci affixum
fuisse filium Dei saluatorem nostrum apud Palesti-
norum gentem prope Urbem Hierosolymitanam in loco
(montis Grison) qui Græce γεωρίον h. e. caluaria
uel γεωρίον τόπος h. est. locus caluariae, Hebraice
verò קלגולתה Golgotha vocabatur (ante portam
veterem per quam crucem extulerat) Sepultum ante
corpus eius in hortis (ante portam pandisysi sunt hortj
versus occidentem sitam) prope locum ubi crucifixus
fuerat,

202
203
fuerat, à Josepho ex Arimathæa Judæo senatore, & Ni-
codemo, Utrique discipulo Jesu occulto, in nouo Josephi mo-
numento, quod è petra is exciderat,

Hoc igitur monumentum, ut Oocrater & beatus
Hieronymus testantur, qui quæ Christi sunt sapuerunt
h. e. Christiani post passionem usq; ad tempora Aelij Ha-
drianj Ursing Eberus & Funccius quindecimj Roma-
norum imperatoris, Venienti sunt. Hic. n. anno impe-
rij 19, qui erat à nato Christo 136. Ut Eusebius
& Orosius habent, disiectis & in puluerem ac cine-
res redactis Veteris Urbis Hierosolymitanae ruderib;
adeoq; nomine eius deletis, haud procùl inde super mon-
te Gihon in ipso loco Golgotha aliud oppidum condidit,
& ad honorem nominis sui, ut inquit Eusebius, Aeliam
(Quoniam addit Capitulinam à fove Capitolino) dixit,
quod nomen hodieq; retinet. Portis in fronte affixit por-
cos ex marmore factos, interdico in perpetuum Judæis sub
capitis pena eius Urbis ingressu.

Per id etiam temporis gentiles, homines athej &
impij, fidem Christi acuersati & ecclesiam persecuti re-
ligionem Christianam adhuc illius initio, cum primum ger-
minare cepisset, Veluti in herba toto conatu excindere
satagentes instrictu demonum diuinissimum illud immor-
talitatis monumentum & salutare sepulcrum studiose tene-
bris obliuionis & ignorantie adopeniendum tradidère,
stulta cogitatione ipsam hoc pacto diuinæ resurrectionis
Veritatem, hominum notitiæ eximi & oculi posse
rati. Multo igitur labore adhibito, tellureq; aliun-
de congesta, totum eum monumenti locum magno terræ
cùmulo openiunt: demde aggere quodam oppletum
sublinarat siue in sublime erigunt, cum per se profun-
dior

dior esset, qualis post repurgationem Solumenij seculo adhuc
visebatur. Tandem totum resurrectionis & Cranij locum circum,
circa complexi occupant, & lapidibus superficiē tenus sternunt.
Atq; ita diuinum sepulcrum sub magno congeste telluris tumulo
condunt. Neq; sic contenti, ne quid illis reliqui esset, super,
ne execrabile reuera animarum sepulcrum, h. e. tenebricosum
mortuorum idolorum secessum lasciuo demoni edificant, Venerij
ibi delubrum seu templum erigentes, & Iodium, ut Solumenus
nominat, h. e. statuam uel simulacrum statuētes, ac scelestas il-
lic Victimās super abominandis & execrandis aris im-
molantes, nulla loci mentione facta, ita ut CHRISTIANI
ibi adoratum Venerem colere viderentur, & temporis suc-
cessu Vera eig loci cultus causa obliuioni traderetur dum
Christiani nec intrepido illo proficisci, nec alijs illam indi-
care audent & contrarium in gentij cursu & statuā
confirmaretur.

Hieronimus refert ab Hadrianij temporibus vsq;
ad imperium Constantini, h. e. CLXXX circiter annos,
palestinam desertam atq; inhabitatam, & in loco resurrectio-
nis dominice simulacrum fons in crucis rupe statuam Ve-
neris ex marmore à gentib; positam fuisse cultam, existima-
tibus persecutionis auctorib; tollere nobis fidem resur-
rectionis & crucis, si sancta loca per idola polluerent.
quo modo & Adamus Reysnerus scribit, ipsum Hadria-
num imp. in loco monumēti CHRISTI fons, in loco
Caluariae montis Golgotha Veneri, deniq; in oppido
Bethlehem Adonidi templa construxisse, & ubi Iam & Isala
h. e. sancta sanctorum olim fuerant, statuam sibi equest-
rem in alta columna posuisse, quae Hieronij aeta-
te adhuc extiterit.

Tam longo igitur tempore haec ethnicorum
aduersus Veritatem molimina sunt prorogata, nec ullq;
vnp

Unq̃ præsidiū, nullus imperatorū nullus etiam ipsorum re,
gum instructus ad hoc repertus est, ut quæ illi ausi fuerant,
demoliretur, Usq̃ ad Constantium Maximum imp. in ordine
XXXVIII, qui post solutam statim Synodum Nicænam, quæ
in annū imperij ipsius XXXI (secundum Eusebium, tra,
meti in præcedentem refert eam Funccius) Christi vero
329 incidit, diuino spiritū afflatus, destructis impostare
huij machinamentis tam diu sub tellure absconditum, tot
annorum periodis ignoratum, sibi vero soli signis ac som,
nijs reuelatum sanctissimæ passionis Saluatoris indiq̃,
um post tenebrosam illam occultationem ad lucem denū
reduxit, & turpissimis idoli accessionibz ac omnis
generis impuris materijs, quibus per hostium insidias
erat adopertum, quasi imposita quādam mole releuauit.
Huius n. mandato monumentum hoc, quod ab inimicis
conspurcatum fuerat, repurgatum est, & Una cum ipsis
statuis & demonibus ipsa etiam erroris ædificia, ad
pauimentum Usq̃ desuper à Vertice deiecta destructaq̃
ac deturbata sunt. Idem materiam deiectorum lapidum
ac lignorum tolli, & quā longissimè ab eo loco proyici
iussit. Rursus ipsum loci pauimentum admodum da,
moniacæ maculationum tæbe pollutum, altius effodi atq̃
Una cum ipsa tellure porro & extremè quōpiam expor,
taj præcepit. Cumq̃ ita alia post aliam tellurē
effossa, graduum serie locus altius exestus pateret, in
Una loci illius parte ipsum sanctissimum saluberrimæ
resurrectionis antrum præter omnem spem apparuit,
& spectantibz conspicuam historiam eorum, quæ illic
miraculose gesta erant, Visendam exhibuit, dum reipsa
de seruatoris resurrectione quāuis Voce Vocalius testifi,
catum

catur est: in altera uero, teste SoLomeneo, tres cruces,
CHRISTI & latronum confuso ordine hinc inde sparsae
inuentae sunt, ac seorsim proiecta tabula illa cum scrip-
tura tituli à Pilato cruci diuinae imposita. Socra-
tes clauos etiam in monumento, sed ab Helena, repositos
memorat.

Addit SoLomenus locum illum patefactum, ac
deprehensam imposturam, quam in eo malitiosè prux,
erant pagani, indicio Vini cuiusdam Hebraei, qui lo-
cum hunc ex paterno quodam scripto manifestauit. Cum
autem difficile esset CHRISTI crucem à reliquis discer-
nere, Macarius Hierosolymorum praesul assumpta ma-
tre imp. Helena, quae per id tempus praecandi & loco
sacros Visendi causa Hierosolymum Venerat, ad fa-
minam quandam nobilem & primariam in eadem Urbe
grauissima & incurabili egitudine confectam, ac
iam animam agentem accessit, factaq; primum pre-
catione, illi in lecto decumbenti & semineq; singulas
cruces applicuit. Mulier tertia demum adhibita
ad apertis subito oculis ac Viribus receptis lecto re-
pente exiit. Ferte eodem modo & mortuū reuixisse

Sacrae crucis inuentae maximam portionem, theca
argentea inclusam ad memoriam Hierosolymis Visere vo-
lentib; imperatrix reliquit, quae SoLomeni adhuc aetate il-
lic asseruabatur. Reliquam autem partem Vnā cum clauis
Constantino imperatori filio, ut Socrates, misit, ut SoLo-
menus & Rufinus ipsa attulit. At crucis quidem por-
tionem acceptam imperator in sua ipsius statuā, quae Con-
stantinopoli in foro Constantini praeputer ac magnae
columnae miscebat, condidit, quod eam ciuitatem saluam
fore

fore crederet, Vbi portio crucis asseruaretur. Ex clavis vero
galeam & frenos, quibus ad bellum uteretur, fabricari curauit.
Et accommodatur huc à Solomonio Zacharie prophetia:
quod in freno equi erit sanctum erit domino omnipotenti.

Porro imperator cum arbitraretur locum resurrectionis
domini illustrem ac Venerandum cunctis haberi debere, con-
festim piarum legum constitutionibz magnificam Deo domum
oratoriam siue basilicam seu martyrium seruatoris circa
salutare sepulcrum opulenti ac regalibus sumtibz constitui
iussit. Ac is quidem, qui orientalium gentium Principes erant
& magistratibz loci illius scripsit, ut opus hoc excellens, mag-
num & preciosissimum copiosis ac largis subsidijz perficerent.
Macario etiam Hierosolymarum presulj literas misit, qua-
rum exemplum recitant Eusebius & Socrates, sciscitans
ex illo, quem potissimum admodum sacrum illum locum aedi-
ficiorum Venustate exornandum censeret, & precipiens, ut
structuras diligenter curaret. De muris vero erigendis,
& ut cuncta affabre fierent, Draciliano partes provin-
ciarum moderantj, provincieqz illius principi curam g-
misit, eiqz in mandatis dedit, ut et artifices & oparios
& quacumqz ad structuram hanc necessaria Macarij indi-
cio cognouisset, confestim per illorum prouidentiam mitteret.

Primum omnium itaqz sacrum illud antrum quasi
quoddam totius caput eximjs columnis ornatuqz plu-
rimo decorauit, ac omnis generis cultu illustrauit impe-
ratoris magnificentia. Deinde aduerso anti lateri,
quod ad solem orientem prospicit, templum rexiim im-
mensa sublimitate erectum, ac maxima longitudine &
latitudine vastum adaptauit, plurimorumqz anathema-
tum auri & argenti inenarrabili pulcritudine ac lapi-
dum preciosorum variantibz materijs exornauit, de-
mip

niq[ue] tecto plumbeo contra tempestates muniuit. Reliqua tria
anti latera longis porticuū ambitibus circūdedit ac com-
prehendit. Atq[ue] ita iuxta Seruatoris Sepulcrū nouā con-
structa est Hierūsalem e regione eius quā olim quidem cele-
bris, post necem Vero dominicā subuersa & desolata mi-
riorū ciuiū panas dedit. Hoc templum Constantij,
quod exquisitiū depingit Eusebius, qui sub eig imperio
vixit, postea sacrum Sepulcrū appellatum Reysnerus
annotauit. Et adificationem eius imperatori constanter
ascribant Eusebius & Solomonus, cum Socrates &
Rufinus matri eius tribuere maluit.

Post adificatam nouā Hierūsalem & ex aduerso
Veteri ac deserta constitutam, Helena Augusta, ante
nuptias cum Constantio, ut Auenting scribit, Treuē-
rensis ancilla, p[er] imperatoris Constantij (a quo etiam
ad Christianismū fuerat adducta) pia mater, dex-
tram ipsi porrigente, Unigeniti filij facultate, dū
præterea Deo Seruatori suo fundauit & consecrauit
Veneranda ac pulcherrima sacraia seu templa, Vnum
in Bethlehem ad spelūcam, in quā CHRISTVS
secundū carnem natus est, alterū vero in vertice
montis Oliuarū, Unde in cælum assumptus est doming[us],
cuius Nicephorus quoq[ue] meminit lib. 8. cap. 30.
Ea imperator, ut matris suæ memoriā perpetuā
redderet, regalibus anathematibus auri & argenti
thesauris ac Varijs cortinis eleganter honorauit.

Socrates Helenam diuinis visionib[us] in somnis
admonitam Hierosolimam Venisse iam anu[m], ibiq[ue]
cum innotuisset ipsi gentiliū factū, deiecit statuā
Veneris & loco post amotionem aggeris repurgato
quod

quæsitq' studiose & inuento venerandę crucis ligno oratorium
in loco monumenti struxisse, ac novam Hierusalem ad prophetia
alludendo oracula nominasse ait. Potestatem n. ei dederat fi-
lius, referentibz Eusebio & Solomon, imperialis thesauri
rerum, ut illis pro arbitrio & animi sui sententiâ utere-
tur, & quomodocunq' vellet & sicut ipsi rectum vide-
retur, singula dispensaret. Rufinus ab Helena regina
eo in loco, in quo crucem repererat, templum mirificum
regia ambitione excitatum refert. Reysnerus scribit
Helenam Helia templum Veneris destruxisse & in loco
Golgotha templum, q. Golgothanum & novam Hie-
rusalem appellarunt, edificasse. Aliud item ab Helena
& Constantino in monte oliuetz & loco ascensionis
Christi conditum, quod etiam Saraceni Venerati sunt,
& item aliud sepulcrum Mariæ dictum.

Demum circa tricesimum annum imperij Constantij,
Christi vero 339, pfecto templo, quod Hierosolymis
in loco Cranij struebatur, & magnū martyrium appella-
batur, Marianus quidem Tyrus Venit, ac synodo
epistolam imperatoris exhibuit, quā iūbebantur illic con-
gregati proficisci Hierosolymam & templum gsecrare.
Constantinus enim à sorore persuasus Anium Niceæ à
plus ccl (secundum Eusebium, Funccius cccxviii
habet) præsulibus damnatum ab exilio reuocauerat,
& iterum de causa iusserat cognosci in Tyro. Ve-
nerunt itaqz Hierosolymam & templum consecrarunt,
una cum preciosis donarijs & anathematibus impe-
ratoris. Et ex eo tempore annum hoc festum admo-
dum splendide Hierosolymitana celebrauit ecclesia.

Porro paruit Helia imperatoribz Græcis Con-
stantinopolitanis vsqz ad Heraclij imperium & annum
Christi

Christi 614, uel ut Funccius 615. quo Cosroes Persia
sia rex idolatra captam diruit, Vastatis omnibz & Lachania
patriarcha Aeliano cum portione maxima crucis (CHRISTI)
quam Helena Augusta, ut refert Socrates, theca ar-
gentea inclusam Hierosolymis reposuerat, & magna popu-
li multitudie abducto, ac XCM Christianj nominis gla-
dio interfecit. Mox tamen circa annum 624 uel inse-
quentem Heraclius Persiam longe lateq; depopulatus
Vido fugatoq; Cosroe, patriarcham & crucem in templum
Caluariae triumphabundus reduxit.

Cum anno 799 monachus quidam Hierosolymitanus
a patriarcha eius loci multas Carolo magno attulisset
reliquias, rex insequenti anno 800 eidem ad suos dimisso
Lachaniam presbyterum de palatio suo adiunxit & Christi-
anis per terram sanctam habitantibus multum pecuniae
misit. Sub exitum eiusdem anni 800 Romam reuertit
Lachanias cum duobz monachis, Uno de monte Oliuetj,
altero de Bethlehem legatis praesulis Hierosolymita-
ni, qui benedictionis causa, ut Regino loquitur, clauis
sepulchri domini ac loci Caluariae, ciuitatis item cum
Vexillo eiusdem Carolo detulerunt.

Anno 807 Abdella legatus Aaronis regis
Persarum, cum Gregorio (Auentinus legit Georgio)
abbate de monte Oliuetj, natione Germano, cui olim
Engilbaldo nomen a parentibus inditum fuerat, &
Felice monacho Hierosolymitano, qui legatione Tho-
mae patriarchae fungebantur, Aquis ad imperatorem
peruenerunt, eiq; munera rara & artificiosa a pra-
dicto rege missa obtulerunt. Haec Regino. Auen-
tinus scribit potentissimum Saracenorum regem Arat-
Persia,

Persiae, Syriae Aegyptiæ dominum Carolo per legationem am-
plissimam, cuius Princeps fuerit Thomas Patriarcha Hiero-
solymitanus, traditis clauibus, omnem quam habuerat
Hierosolymarum & sacri sepulcri ditionem resignasse, in
colis est uestigio in Verba eius iurare iussis, suoq; sumtu
provinciam in fide imperatoris continuisse.

Anno 1012 Calipha rex Aegyptius cum Sara-
cenis infidelibus Aeliam imperatoribus Graecis Basilio & Con-
stantino fratribus extorsit, & templum à Constantino Maxi-
mo in loco monumenti conditum diruit & desolauit. Paulo
post à Turcis Mahometanis occupata est Aelia erectis Sa-
racenis. Postea tamen Christiani locum receperunt Turcis
occisione caesis & templum anno 1049, ut habet Pal-
menius, ope & cura imperatorum Constantinopolitanorum
re edificatum Sacrum sepulcrum appellarunt. Atq; dem-
ceps patriarchae loci barbaris rebus de quarta Aelia
parte, in qua erat sepulcrum, quotannis tributum pepend-
erunt. Circa haec tempora & canobium apud
sacrum sepulcrum condidit S. Stephanus Gejela pri-
mi Christiani ducis Fr. primus Hungariae rex, qui
in regem coronatus est an. 1001, obiit anno 1034
(Bakshaj 38) Autor Bonfinius.

Circa annum 1050. complurium praesulum ac
nobilium peregrinationes religiose ad sacrum sepulcrum
cepere, Reysnero teste; tametsi ante id tempus Cunradus
praesul Constantiensis illuc ter transfretaui. De quo infra.

Anno 1099 Godofridus Bylionensis Lotharingiae
Princeps Aeliam in expugnauit, Saracenis ad unum
omnibus, sine aetatis & sexus discrimine, etiam in
templo, trucidatis. Eius Mausoleum lapide pario
constructum ante montem Caluariae in Vestibulo Gol-
gothanae ecclesiae Urspergensis adhuc aetate exstabat.

Mortuus

Mortuo anno 1164. Balduino III leproso sexto rege
Hierosolymitano coronato, Saladinus Sultanus Aegypti Mem-
phiticus cum Saracenis Aeliam & totam adeo Iudaeam
sive Palaestinam subegit, xxx Christianorum millibus oc-
cisis, & deleto regno Hierosolymitarum ante annos 88 per
Godofridum condito, campana aera è turribus deiecit,
ades sacras in equilia commutavit Golgothano tamen
templo pepercit, quod Turci etiam & Saraceni vene-
rantur. Hac Funccius in annum 1187 refert.

Anno 1222. Friderico II. imp. in Sicilia &
Apulia contra Saracenos belligerante, templarijs vero,
Johannitis, Teutonicis & hospitalarijs Danjafam
obsidentibus, Cordinus Sultani F. Aeliam vastavit
& moenia solo aequavit. Fuitq; hoc quintum Aeliae
excidium. Sed mox anno 1228 Fridericus II imp.
ad reliquia eius Urbis profectus aedificia instauravit
& Christianorum rursus colonias illuc duxit.

Exin Casanus Tatarorum rex instigante Sultano
Syriam occupavit, cui cum Arabes socia arma iunxis-
sent, multos templarios omnesq; adeo Christianos, quos
ad sacrum sepulcrum offendeabant, ceciderunt. Sa-
crum vero sepulcrum magno Lolo in frustra redegerunt.
Atq; ita Urbem sextum vastarunt, Christianis penitus
expulsis. Factum hoc à Saracenis, Auentino teste,
eo tempore, quo seditiosis pontificiorum armis vexaba-
tur & impugnabatur Fridericus II imp. nimirum an-
no quindicesimo ex quo terram sanctam is occupavit.
Addit templa per totam provinciam omnia exusta: &
Christianorum occisa. Turrim Davidicam à Casani-
anis diu contra infideles defensam. Ita durante pon-
tificis & imperatoris dissidio Christianos in illis
re,

regionibus penitus fuisse deletos, nec ullam posthac
illò factam expeditionem sacram.

207

208

Tandem eundem locum Tamurlanes Scythia cir-
ca annum 1400 et post eum Mahometes Turcus Vasa-
runt, cumq; ad extremam desolationem nihil fecissent res-
liqui, adeo vilem reddidere, ut nemo postea repertus
sit, qui de recuperando eo cogitaret. Nihilominus
Christiani sacrum sepulcrum instaurarunt, & pro eius
possessione regibus Aegyptus provincie dominis quo-
tannis grave tributum soluerunt.

Nuperime anno 1517. cum Selymus Tur-
cus Syriam, Damascus, Iudaeam & Aegyptum de
rege Aegyptio cepisset, & regnum Sultanorum
aboluisset, reliquum exercitum ad Gazam praemisit
ipse vero cum exigua manu Aeliam venit, celebra-
rimae Urbis Hierosolymitane locum visurus.
Nec plus unam noctem ibi commoratus, cum
Mahometi sacrum fecisset, & sacerdotibus Christia-
nis Aeliae praesidibus pauperissimis pecuniam aliq;
unde se sustentarent commodius, elargitus esset, Ga-
zam contendit. Mox Memphim, nunc Cairum, cepit.
Habentq; Turci ex eo tempore Palaestinam &
sacrum sepulcrum in sua potestate. Atq; haec fere
sunt praecipue mutationes, qua Aeliae Urbi & in
ea loco monumenti ad hodiernum usq; diem acciderunt.

Amanitius & Apianus in inscriptionibus anti-
quitatis suis, hanc ponunt sacri sepulcri επιγραφή,
quam ego quoq; in quodam perueusto itinerario ad ter-
ram sanctam me legere memini.

Vita

Vita mori voluit, & in hoc tumultu requieuit.
Mors quia Victa fuit nostram Victrix aboleuit.
Nam qui confregit nigra miserna ille subegit
Educendo suos cuius dux ipse cohortis.
Tartarus inde gemit, & mors lugens spoliatur.

In primo tomo colloquiorum conuiualium D.
Martinij Luteti, articulo VII de CHRISTO, duo alia
recitantur epitaphia saluatoris nostri Jesu Christi, quae
etiamnum Hierosolymis ad sepulcrum eius Visantur
affixa. Prius tale est, ut ego quidem legendum puto.

Sum Deus ex aëo, carnem sumsi sine naui,
Plebs mea me ligno fecit pendere maligno.
Aspice plasma meum, qui transis ante sepulcrum,
Quo triduo iacui, cum pro te passus obui.
Quid pro me pateris? aut quae mihi grata rependis?
Sum Deus & pulvis, sed regnes, si modo serues
Pro te passus, ita tu pro me prospera Vita:
Pro te placatus, pro me tu nequa reatus.
Alterum sic habet:

Hic sub clausura iacet Christi caro pura,
Sub cuius cura semper stat nostra fixura.
Est Deus hic tantus natus de Virgine quantus,
Militiae caput hic, iacet hic mundi medicina.
Eosdem Versus emendatiores cum aliquot alijs additis
Benedictinae in basilica Petrina habet tabula quaedam
è ciborio, quod vocant, pendens.

Hic in clausura tegitur Christi caro pura,
Sub cuius cura sit semper nostra fixura.
Tu caput inclina, iacet hic mundi medicina,
Est Deus hic tantus, natus de Virgine quantus.
Hic locus orandi, contemplandi, meditandi,
Psallendi, flendi, penitendi suis legendi.

Non

Non locus est standi, ridendi, vana loquendi,
est, sed lugendi peccatum, nonq' iocandi. Nunc tandem
à digressionem satis longa reuertatur oratio nostra ad pro-
positam cœnotaphij Gorlicensis descriptionem, cui quidem
lucem aliquam adferet hæc pictura, quæ situm quoq' ei
ad urbem nostram oculis subiicit.

ἄλλο πόλεος γινώσκῃς ἄλλυβ. ξένοι οἱ ταφέντες
ὑμετέρῃ δάκρυ μνήμα θεοῦ χερού.

Ἐδὲ τις ἀλλοδαπὸν τάφον οὐκ ἴδῃ, ἀχόρα ἢ δὲ
βλέψας, ἀρεκέως ἔποι ἂν. οἶδα τάφον. M.

Egresso porta septentrionali, quæ ab æde suburbana
dini Nicolaj nomen accepit, moxq' sinistrorsum haud
multo plus cclx passus occasum versus progresso,
ad dextram super colle quodam horti occurrunt mace-
rie septi, à meridie in septentrionem porrecti, longi
passus 40, latj 20. S. crucis cœmetenium uocant, in
quo qui publica capitis pena plectuntur, sepeliunt solent,
sicut romæ ad S. johannis de misericordia prope
Velabrum, Fabricio teste. Ingressus hortos por-
passus circiter 8. primo omnium obuias habes tres
tilias, inæquâliter tamen distitas. Prima enim quæ
ad dextram est à secunda duos secunda à tertia ses-
quitres passus distant. His tres crucis designari
autumat. Inde ad sesquisextum passum est S. crucis
templum è meris saxi quadratis constructum, quæle
hic depictum vides: longum extrinsecus cubitos
xvi cum quadrante, latum xiii minus quadrante.
In eius vno pariete, qui orientem solem spectat, ar-
tifex hiatis duobus lud duobus saxorum commissuris
expressit faciem in passione rupturam rupis, secundum
Meister,

Meisterum, veli templi secundum alios.

Ut fluèrent lacrumæ miseris, si saxa peremti
interitum tristem factoris, & omnia flerunt.

Porro ædicula hæc in duas partes transversim est di-
uisa. In inferiore tanq[ue] sacello ara est, & intra aram cista
laminis ferreis munita, referens corbanam, in q[ua] xxx
nummos argenteos proiecerit Judas. Visitur ibidem &
lignæ crucifixi Christi simulacrum, olim in monumen-
to collocari consuetum, quod anno 1537 die & post
festum corporis Christi, h. e. Junij 4. intra eam, in qua
repositum erat, arcam, aucto capite spinis coronato
per longitudinem medium diffissum est & dissectum ful-
mine mirabiliter per globum, tectum & testudinem
adacto, cuius Vestigia etiamnum apparent. In superio-
rem partem extrinsecus ab occidente xvii gradibus
ascenditur: quæ cæu theatro cenaculum sine triclini-
um magnum, in qua cenam extremam celebravit Christus
representatur. Ibi. n. ad angulum qui ortum solis
æstivum spectat, mensa extat lapidea duobus lateribus
parieti continuâ, reliquâ parte columellis tribus fulta,
longa tres cubitos minus dimidio quadrante, lata
duos cum dimidio quadrante: --- bene supremas quæ salu-
orbis

Libavitq[ue] dapes, dixitq[ue] novissima Verba.

In pavimento theatri tria cernis foramina rotunda
crucis Vnius ab altera distantiam referentia. Distant
autem à se invicem cubitos quinque minus quadrante, vel
si ita mauis, octo pedes cum dimidio. Juxta medium
expressa est magnitudo pellium longi duos cubitos cum
tertia parte quadrantis sine sesquing[ue] pedes, lati tres
quadrantes cubiti: è quo

Lino cinctus latus Vda magister
 fma pedum gelidis famulae Vestigia turbae
 Lauit aquis: sacrum diuini munus amoris.

Incisa etiam est pauimento ante idem foramen mensura
 tabellae continentis inscriptionem cruci affixam, quae lata
 est pedem, uel tres palmos & totidem digitos transversos,
 longa dodrantes duos & unum digitum transversum.
 Duobus & dimidio à templo passibus spectatur tecto in-
 clusum simulacrum saxeum Virginis matris genibus in-
 sidentis ante corpus exanimum & supinum nati à cruce
 ce refixi. Aedicula tota lata est passum unum, longa
 duos. Ab hac magnae XV septentrionem versus progres-
 sus passus in ipsum incidit cenotaphium, quod solum
 nunc describendum restat.

Cenotaphium iter et ipsum totum è saxo quadrato
 secto structum, duabus ceu compositum est partibus, quarum
 anterior intus & foris quadrata, singulis ab utroque la-
 tere fenestellis tenuem lucem admittens vestibuli instar
 habet, cuius intrinseca capacitas aequae & longa & lata
 est sesquiorgiam. Posterior pars ipsum referens Christi
 monumentum suae sepulcrum extrinsecus hemicyclij est fi-
 gura et septem distinguitur columellis: intus uero & ipsa
 quadrata altitudinem habet cubitorum septem minus
 quadrante, vel si aliae dimensiones magis placent, pe-
 dum XII siue dodrantum XII & hexadob unus:
 latitudinem cubitorum trium & medij quadrantis, uel
 vi pedum cum dimidio, aut dodrantum septem dixadob
 unus: longitudo cubitorum trium & sesqui quadrantis,
 uel pedum vii aut dodrantum paulo post plus viii. Ea-
 dem ferè longitudo est lapidis vestibulo cenotaphij ad
 pedes 15 cum dimidio è regione per transversum

oppositi, denotantis forte saxum ualde magnum ad osti-
um monumenti à Josepho aduolutum & à principibz sa-
cerdotum ac Phariseis obsignatum, cui in terrae motu
deuoluto misedit angelus domini, qui mulieribz re-
surrectionem Christi annunciauit his uerbis, ut
Andreades extulit.

euentis affixum trabibus, sed parcite luctu,
Victor q̄t superas. (cernite busta) domos.
Ostiolum ipsius antei monumenti altum est λιχάδα
sex, unde & uerbo παγαρόντα de Petro retrospi-
ciente usus est Lucas, quod inclinandi significationem
habet. Ab utroq; latere ianuæ Vestibuli, quæ ori-
entj obuertitur, lapides adiacent singuli aliquanto
breuiores. Totum cenotaphium exteriorem ambitum
sex circumferentiam habet organarum decem. Fasti-
gium rotundum medio tecto & ipsi saxeo impositum est
sex columellis in formam hexagonam dispositis nixum
altum est cubitos quinque.

Cæterum cum pleniꝝ Λύλλα riuulo, qui inter
urbem & hortos cenotaphij septentrionem versus
fluens Nilsum petit, torrentem Cedron significari
putent, horum quoq; minuenda est opinio. Constat
n. Χείμαρ' εὖρ κεδῶν (nam sic apud Iohannem
in archetypo fuisse existimat Camerarius, ut depraua-
ta in exemplis sit scriptura & miculatus articulꝝ
τὼρ κεδῶν torrens cedrorum) ex montibz moun-
tionalibus per Vallem Gethsinom rapido & pra-
cipiti impetu ortum versus ruentem, postea iuxta moni-
tem Biron, reflexo in aquilonem cursu turbidum & mi-
grantem, Vallem amplissimam, q̄ est ad orientale Urbis
Hierosolymitanae latus, & partim campus Cedron
partim

Partim Vallis Josaphat dicebatur, mundasse, tandemq; per,
fissum Oliuetj montem in mare mortuum excurrisset; cum
mons Gihon & locus Golgotha in aduersa parte occiden-
talj essent: Ut clarius demonstrat Reysneriana Hierose-
lymorum pictura & descriptio. Atq; huius torrentis aqua
ex pluuijs & niuib; liquefactis collecta aestate ferè al-
ueum siccum desinit.

Ne cui vero de mensuris geodeticis praebeatur du-
bitationis causa; cubito usus sum nostrate: cuius Bor-
eizsfe xfo. Passus intelligo geometricos, duplicatos
nimirum, h. e. bis tantum spacium, quantum occupant
duo pedes ita extensi, ut trium in medio intervallum re-
linquatur. Pedem non Romanum h. e. XVI digitos,
sed calcei mei longitudinem uoco. Οξυια (si
quis hoc quoq; requirit) Latine & Seruio teste) Vlna,
spacium est, in quantum utraq; manus extenditur,
nobis claphtera. Palmi tres περιδαμν sunt, nobis
spama, Plinio dodrans h. e. palmus maior, qui est
quidem digitum, seu intervallum inter pollicem
& minimum digitum diductos. Αιχαδ nobis fuarspan,
na h. e. spacium manus distense ab indice extremo
usq; ad pollicem.

Cenotaphium Gorlicense luculenta admodum
insolentia graphice depinxit Joachimus Meisterg
in Urbis Gorlicij descriptione, cuius reuidentem &
propediem edendam cum spem ipse nobis fecerit auctor,
nihil inde huc transcribemus.

Neq; uero Gorlicij tantum, sed & in alijs max-
imi per Europam nominis Urbibus consimilia Bal-
nationis cenotaphia Visuntur extructa, quorum sunt,
qua fando cognouimus, Romanum, Venetianum &
Antuerpianum. De Constantiensi Vero etiam quor-
undam

rūdam literis proditum est. Legimus .n. non tantum in
Latino Scriptorum catalogo, sed & in Monbergensi Sche-
delij chronico, & Cunradum Constantiensem præsulem,
gente Alemanum, cum tertium Hierosolymas nauigasset,
tres Constantiae erexisse ecclesias, in quarum una diuo
Mauricio sacra sepulcrum domini Hierosolymitano
similimum construi curauit. Atq; hic Cunradus cum
ipso Paschatis die festo rem diuinam faceret, perfecta
consecratione delapsus in calicem araneum magna omni-
um fiducia hausit, qui postea hora prandij ipso ad men-
sam expectante magna omnium circumstantium & miden-
tium admiratione sine fatione ore eius aperto exiuit.
Vixit tempp. Johannis XV M. P. & Ottonis II
imp. mortuus anno 976. præsulatus sui 62. 6. Cal.
Xbris, qui dies in fastis ecclesiasticis nomen ipsius ha-
bet adscriptum.

Anno 1483 Bernhardus de Breijdenbach
insignis metropolitanae ecclesiae Moguntinae tunc quidem
camerarius, postea vero etiam decanus, cumq; eo
Johannes comes Solmensis & dominus in MynLenberg,
nec non Philippus de Bicken miles, h. e. eques ani-
ratus, singuli cum singulis famulis, duplicem perfec-
runt peregrinationem, Hierosolymitanam ad montem
Sion & Cathariianam in montem Sinaj. Ingressi
iter ex Oppenheim Moguntinensis diocesis oppido,
die marci euangelistae anni supramemorati: Venetias
reuersi 8^a Januarij anni insequentis 84. Breiden-
bachius nullis parcens expensis, ingeniosum praeterea
& eruditum pictorem Erhardum Reuwich de Traiecto
inferiori secum assumpsit, qui potiorum ciuitatum, insula-
rum in terra & locorum, totiusq; adeo Palaestinae

241
242
dispositiones, situs & figuras artificiose effigiauit & in
cartam transfudit. Ipse uero Breidenbachius historiam vtri-
usque itineris, & q in ijs viderat memorabilia, Latino ser-
mone descripsit in isto volumine, idque opus bipartitum cum pictu-
ris, quas dixi, edidit, dedicatum Bertholdo antistiti Mo-
guntino, impressum Moguntiae anno 1486. Ibi in
tergo chorographiae Palaestinae inter alia etiam exstat de-
picta forma & dispositio domini sepulchri, quae quia cum
nostrae mirè congruit, inde exprimi & denuò sculptam
huc apponi curauimus. Nec discrepat descriptio, quae
in priore parte primae partis principalis operis Brei-
denbachiani legitur, in capite. De ingressu in templum
domini sepulchri, & processione inibi facta ad
loca sacra & quam nos ob prolixitatem omittimus.

Anno 1466. secundum annales Vratisslauienses,
& Matthiam Palmerium Pisanum (Currens praecedens,
tem, annales Budissinenses sequentem habent) Paulus
II. secundo pontificatus sui anno (Crato diem addit
Xbr. 23) in publico consistorio Georgium absentem,
ob Hussitici dogmatis patrocinium haereseos damnatum
& diris deuotum, non regia modo, sed et ducali ac mar-
chionali dignitate lata sententia priuauit, subditosque
potestati eius exemit, translato, imperatoris etiam consen-
su, ad Matthiam Hungarum regis Bohemiae titulo,
a quo ad mortem usque diuturno bello exercitus est Ge-
orgius. Cochlaus tamen scribit post septennale bellum
Matthiam tandem de Victoria desperantem Ultrò pacem
cum Georgio misisse, pontifice & imperatore iunctis.

Idem Cochlaus refert, non solum Vratisslauiensem
ac Olomucensem praesules cum sacerdotum suorum colle-
gijs

gij, Verum etiam multas ac magnas Moraviae Silesiae
Lusatiaeque ciuites & plerosque duces ac barones à Georgio
ad Mathiam defecisse, atque adeo armis eripuisse Georgio
Mathiam Moraviam, Silesiam & Lusatiam, parumque ab-
fuisse, quàm toto eum regno pelleret. Cromerus quoque
narrat, Rodolphum praesulem Lauantinensem legatum
pontificium hominem Germanum, cum ad suscipiendum
regnum Bohemicum Casimirum Polonum micitaret, non
solum pontificis subsidium, Verum etiam Silesiae & Lusa-
tiae deditorem ipsi pollicitum, quamprimum arma contra
Bohemos sumisset, aut aliquem de filiis suis cum exercitu
misisset. Est et apud Olomucensem paulo ante historiam
mortis Georgij, Luxemburgiam, Silesiam, Lusatiam
& maiorem ex parte Moraviam eius principatum à reg-
no Bohemiae fuisse nullas. Cnemiander expressè
scribit totam hexapolim à sacerdotibus persuasam defe-
cisse à Georgio & Mathiae homagium praestitisse
Vratislaviae anno 1467.

Sub eodem anno 1467. in Vratislaviensi chro-
nico annotatum est, Georgium, Raudenitiam Moraviae
arce ditionis Idenonis domini Sterenbergij catholici,
quam à media quadragesima obsederat, calendis pugni-
libus per deditorem potitum, exercitum in hexapolim misisse
ad Budissinam & Gorlicium. Olomucensis Raudeniti-
am arcem vi expugnatam, oppidumque incensum scribit.
Interim, nihil minus expectante Georgio, in Silesia à
Vratislaviensibus, Nissensibus & Budissinensibus, op-
pugnatum oppidum Munsterbergium, Unde titulum prin-
cipis filij regis deducebant, ut Munsterbergenses duces
appellarentur. Georgium itaque delectum ex ijs, qui ad ma-
num erant, milibus raptim habito, Henricum filium
com

212
213
cum eis adversus oppugnatores misisse: sed illos non ex,
spectato Bohemorum adventu adeo discedere inde festinas,
se, ut aliquot machinas in castris relinquerent. Tametsi
aliter Crato & Curreus, qui anno 1467 die 15
Maij egressas Vratislavia copias Balthasaro Baganensi
duce Monsterbergam & paulo post Francosteinum oc-
cupasse scribit.

Crato etiam & Vratislaviensium annalium
notatores Fridericum III imp. anno 1468 omnes
status Silesiae & Lusatie hortatum memorant, ut ad
defendam regis potestatem auxilia atq; consilia con-
ferrent. Curreus annotavit aestate anni 1468, ex
Utraq; Lusatia Clibro secundo tantum civitatum Lusatie
superioris meminit, comitante ubiq; plebem Rodolpho
praesulo, collectam esse contra Bohemos multitudinem
signatam cruce, cui Glogonia & Freistadio magna
misent auxilia Henricus Ultimus Freistadiensis, motus
a sacerdotibus, qui execrabantur Georgium regem: Ve-
rum impentum illum populum, dum sibi parum cauet,
magna edita strage repulsum esse a finibus Bohemiae
quam invaserat & plurimos desideratos.

Immo Verò Cromerus affirmat Matthiam, cum
anno 1469 Bohemorum rex Olomucij renunciatus
fuisset, in Silesiam ac Lusatiam profectum, fidelitatisq;
insinrandum a ducibus & civitatib; accepisse, partim
ultrò oblatum partim terrore expressum. Cum quò fa-
ciunt Vratislaviensium annales, qui Matthiam post electio-
nem Olomucensem anno 1469 tertio Maij in festo in-
venta S. crucis factam, Vratislaviam primum Venisse re-
ferunt. 26. Maij, Ubi cum feria quarta post festum Tri-
nitatis, 6. e. Ultima Maij (Curreus calendas Junij
habet,

habet, h. e. festum corporis Christi) à ciuitate dominica
post diem corporis Christi proxima, h. e. fñij 4. à præsule
collegio sacerdotum & clero, nec non principibus Silesie
nonnullis in Verba eig iuratu esset, post paucos dies ab
alijs principibus Silesijs & Lusatis, itemq; Suidnicensib;
fauoriensib; & Gorlicensibus cum reliquis ciuitatib;
& cœnobitijs Diuinensibus idem esse factum. Eadem
fere Curreus narrat, videlicet, Vratislauenesium exem-
plum et iuramentum secutos deinde esse principes &
alios ordines cum Silesia tum Lusatia. Additq; eo-
dem anno 1469 sub initium VIIbris Henricum Mon-
sterbergensem filium Georgij, Ulturum mûnias patris,
collecto exercitu Dittauiam quidem, Laubam & Silesie
præterea Urbes aliquot, Boleslauiam, Goltpergam &
Hannouiam pecunia multasse, sed omnia bona sacerdo-
tum & pagos plurimos diripiisse & exussisse. Atq; hoc
est, quod in Vratislauenesium annalibus legimus sub
eodem anno 1469 Jennerficum Laubam & Boles-
lauiam circumfedissee, sed nullo operæpretio. Narrat
& Abraham Batisthaj, sub anno 1469 Mathiam
integras Moravia (præter ciuitatem Hradisht h. e.
Graditum Olomûcen. p. 186) Silesie Lusatieq; pro-
uincias sibi cum impendio subiectas reddidisse, ideoq; in
regem Bohemorum & marchionem Moravia Olomûcij
coronatum eorq; titulo Vita comite Usurum.

Solus Præcerus in Friderico III contra hæc ora
asserit, neutram Lusatiam à Boiebracio Bohemo descuisse,
nec unq; Mathiam dominum agnouisse, & si id minis &
armis quæsitam fuerit. Quamq; autem & Crato ej; aspi-
lan videri possit, cum inqt, fidem datam Vtranzq; Lus-
tiam Georgio præstitisse, licet Rodolphus legatus apopo-
lig

licus, Laurentinus & postea Vratislaviensis praesul execra-
 tiones spargeret: item aduenisse Vratislaviam Lusatios &
 aliorum principum nuncios ad Rodolphum, (Venit hic Vra-
 tislaviam anno 1465 teste Cureo) ostendentes, non posse
 sese fidem frangere: Tamen haec omnia ante excommuni-
 catum à Paulo II finaliter Georgium, accidisse, ex ip-
 so historia Cratoniana contextu intelligitur. Postea-
 cum iam pontifex missis ad Principes Germanos literis
 bellum conflare Georgio sacris abstituto & honore regali
 spoliato conaretur, ipse idem Crato ait, Gorlicenses
 primos fuisse in Silesia, qui se armarint. Ac oppressisset
 illos, (inqt) capitaneus Lusatiae, nisi fuissent admoniti.
 Utrum autem pro Georgio vel contra eum arma ce-
 perint, ex ijs, quae de iisdem mox referemus, non diffici-
 le est colligere. Eodem modo, quod Cochlaeus inq-
 t, Podiebratium cum regni barones, tum omnes provin-
 cias circumiacentes ad coronam regni pertinentes pra-
 stito homagio subditas & obedientes habuisse, praeter
 Vratislavienses: id ad annum circiter 1463 perti-
 net, sedente adhuc Pio II. h. e. ante quam anathe-
 mate à Paulo II Girlico percelleretur, atq; adeo
 anteq; apertum ipsi à Vratislaviensib; & defensore
 horum Matthia inferretur bellum. Sumisit enim hoc
 Cochlaeus ex quadam Girliconis epistola quâ in eo
 regni anno, qui erat Christi 1462 ad Pium II
 conscripta, quâ quæritur solos Vratislavienses obedi-
 tie suae se subtraxisse, cum tamen imperator affinis su-
 & reges aliq, principes item, comites, barones, milita-
 res & communitates omnes tum imperio Romano,
 quam suò subiecti regno ipsum pro rege non perfido
 sed catholica habeant, idq; illi Veneratione hi fidelitate

& obedientia praestita declarent. Tamen si Gorlicenses
& reliquae his federatae Urbes tum nondum in Verba
eius iurauerant, ut supra monuimus.

Anno 1467 (ut habent annales emendatio-
res) Bartholomaeo Hirspergero cos. ciues nonnulli Gor-
licenses Urbem perfido haeretica Grisiconj (sic enim ap-
pellant) eiꝝ adherentibꝫ missis Vltro citroqꝫ literis tra-
dere suae adeo prodece conati sunt, e quibus Nicolaus
Miefleischus iussuꝫ consulis captus, & in quatuor partes
(quae singulae ante singulas portas suspensae sunt, pedibus
panno rubeo amictis) dissectus est septimana proxima an-
te Palmaria. Postea circa pentecosten Martinus Lan-
terbachius cum Martino Schleifio & tandem meun-
te mense VIIbr. Nicolaus Emencus Calij hoc loco
Martinum Ermelichum habent, sed male cos. faciunt)
Miefleischi complices in foro decollati & in eodem
sepulcro in catretero diuinae Mariae humati sunt.
Uxores cum liberis exulatum ire iussae, permittente
senatu, tantum de maritorum bonis singulae auere,
runt, quantum singulis plaustis onerandis satis esset.
Conuenire autem perduelles consueuerant in hortis qui-
busdam ad Nissi ripam, quos anno 1548 Wolfgang
Berenhartis, hodie haeredes dn. Joachimi Smidy
possident. Sunt qui Miefleischum consulem, reliquos
vero coniuratos consularis sine senatorij ordinis se-
niores collegas fuisse amotarunt. Additur Ve-
^{nisbrix}redanum quendam Casparem Etzeldum, quem Mar-
tinus Ermlichus iudex equo non exigui precij & pe-
cunia donarat, ut in gratiam coniuratorum Urbem
globis igni uomis micenderet: dum id adornat, cap-
tum esse. Alij tamen annales ad sequentem annum
1468 id referre malunt, Gregorio Seligero ciui-
um magistro, quaestore vero Sigefrido Giusmano. Et
ad

214
215
addunt adiutores eorum Mathæum Sedelmanum, Ambrosium
Brendelium & Nicolai Carolovitiuin, qui postremus diutius
anno integro in Vinculis fuerat. Hos ergo cum Uxoribus
& liberis urbe pulsos. In annotatione dierum, quibus de
coniuratis sumtum est supplicium, maior etiam est annali-
um discrepantia, cuius conciliatione, cum parum referat
his nosse ἀπολόμω, sciens supersedi & tempora
ἐκ πλάσας indicasse satis habui.

Illud silentio prætereundum non est, quod Sigefridus
Grosuvinus, qui postea anno 1470 magister civium
fuit, dixit: Martinum Lützbachium, Martinum
Sleffium, Elmelreichum & cæteros interemptos viros
bonos fuisse & decora civitatis, adeo ut si fieri posset
vel mille florinis vita eorum reip. esset redimen-
da. Se quidem, quandiu potuisset, manibus pedi-
busque obnixè impediisse, ne ad supplicium raperentur.
Verum solum se reliquis omnibus collegis frustra ad-
versatum. Denique pro certo confirmare se posse,
toto decennio capiti illorum fuisse insidiatum.
Hæc magister Frauenbergius sibi anno 1469
narrata scribit.

Ex his omnibus penè affirmare a usm, Gori-
licenses quidem in fide Girsiconis non perstitisse, ut
quantum ad hos & reliquos hexapolitanos attinet
limitatione indigere Videatur Peuceni locus. Nec
fidem merej puto, & M. Johannes Hassus, qui pa-
trum memoria huius reip. notarium exit, post longam
de Girsiconis & notariorum hexapoleos, quos scribas
vocavit rex, colloquio narrationem, scriptum reliquit:
etsi Ultra citroque inter Bohemos Hassitas & Goricen-
ses belligeratum sit: nihilominus tamen semper regis
87

De regni maiestatem comiter Gorlicenses conseruasse.
Hac solo Veritatis amore motus ex historiarum anno-
tatis elicere Volui, non quod patria defectionis cri-
men impingere studio mihi haberem. Est enim
hac prima & maxima lex in historia omnium erudi-
tissimorum hominum consilio sancita, ne quid falsi
dicere audeat, & ne quid Veri dicere non audeat.
Quamquam non tam ad ignominiam quam ad laudem
constantiae in religione Veteri pertinet, maiores namque
inter primos discessisse à fide eiq, quem pontifex
caput ecclae, ut tum habebat, tanquam haeticum
& hostem ecclesiae damnarat: sicut & postremi se
ad fidem eiq contulerant. Etsi perfidia dici meretur
sceleratis pontificum impulsione legitimum deseruisse
se magistratum, non Lusati soli eius agentur rei, cum
Silesij & Morauj eodem crimine teneantur. Rur-
sus etiam, qui Gorlicj ad supplicium rapti sunt,
cum Vin boni fuerint & regi suo fideles, haud
dubie etiam purioris religionis, quam Hussus osten-
derat, studiosi: eorum inq innocentiae testimonium
fide dignum denegare non debui.

Anno 1468 Hoersuuerdum occupant
hexapolitani, post obsidionem anni integri, sequi
mense decimo Annal. Budis. Crato mense VIIbri Fra-
costeinum & Hoersuuerdum receptum scribit à Vra-
tislauiensibus, qui quidem nihil intentatum relique-
runt, quo frangere Vires Georgij possent.

Eodem anno 1468. ipso die S. Gorgonij marty-
ris, quae est 9 VIIbris, tota Urbs Potbuisensis Vni-
cum templo primo exusta est. Inscriptio testudinis
in templo paracleti D.D. Albini & Aegidij
Cura

215
216
Curvator; itemq; alia chorj in æde cænobi; tum d
consignatio quædam in fasciculo temp. bibliothecæ Cot
bûsianæ. Anno 1469 Sittanienses apud mole,
tinam capti sunt &.

Anno 1471 Rodolphus legatus Pontificis
Romani Gorlicium Veniens, postidie cal. Febr.
cæreos et candelas consecravit, & summum missæ
officiûm magna solennitate celebrauit. Fuit hic
Lauantiniensis primûm præsul: postea Godoco Rosen-
bergio XXXI in ordine Uratistlanensium præsul
anno 1467. Xbris 12 Nissa defuncto & Vra-
tislavie sepulto summatim est: Vir doctrina &
integritate præstans, cuius in maxime arduis totiq;
orbis Christiani negotijs mirifica enituit industria
& fides. Nam & Mathiam Pannonia re-
gem, imperatoremq; Fridericum dissidentes in
gratiam reduxit & mox inter cruciferos Prussi-
enses ac Casimirum Polonum, quancq; valde iniquis
ordini conditionibus pacem confecit, quæ operum
eius fuit præcipuum. Sepultus est Uratistlavie
in cathedrali templo ad sinistram aræ maxime,
de cuius tumulo æneo epitaphij partem, quæ oleo
destillante oblita non fuit, olim descripsi. Ea sic
habet. Missus ab Vrbe fuit legatus præsul in istas

Rudolphus terras: Rhenus eum genuit.
Ex Lauantini a clero accitus atq; popello:

Sed summis mentis accipit hic cathedram.
Alter ab aduersis quam faustè rexerat, & post
Mortuus est. 1482.

Eodem

Eodem anno 1471 D. Johannes Rothenlapp
obijt, D. quindecim diebus post, nimirum die Veneris
ante dominicam Lætare, quæ erat Martij 22. Ut
Cureus quoq; amotauit (series regg. Bohemia male
10 Martij habet) Georgius rex, timore pedum in
reliquum corpus peruadente, vitam cum morte com-
mutauit, cum regnasset annos XIII ad ædem diu-
viti iuxta regum conditoria sepultus. Quam
ob causam Vratislavia dominica iudica publica
titia fuit celebrata. Scribit Matthiolus lib. 5
epist. medicinalium p. 324. adhuc hodie extare
folliculum fellis, post mortem è cadauere regis huius
exentum, in quo, loco bilis, lapis durus continetur,
hematidi lapidi colore similis. quæ de re Vide la-
tius Cureum.

Maiores Georgij è stirpe comitum Niddano-
rum sanguinis Germanici transierunt in Bohemiam
Fridenico II imperante. Autor Peücerus. Filios
eius Victorinum & Henricum Colomucensis, anna-
les Vratislavienses & Cromerus tertium addunt Hmi-
conem) Fridencus III imp. auctoritate imperialis Munster-
bergensium in Silesia duces creauit anno 1463, ut
gratiam referret patri, qui præcedenti anno à ciuibz
Viennensibz & fratre Alberto Austriæ in arce Vi-
ennensi duobus ferè mensibus cum Leonora coniuge
& Maxemiliano F. obsessum liberauerat. Et Hen-
ricus quidem postea Munsterbergensem & Olsnensem ducatus
tenuerat, usq; ad Vltimum Carolum Christophorum,
qui paucis his annis obiit. De Catharina Georgij
filia Mathie Coruini Vxore antea meminimus.

Alter

216
217

Altera Idena seu Sedena Alberto Saxonia duci, quem
Innocentius pontifex aurea rosa donatum glorioso DEX,
TRAE MANVS IMPERII elogio insigniuit, Ernesti
electoris fratri nupta, mater fuit Georgij & Henrici
ducum Saxoniae, auia Mauricij & Augusti electorum.
Tertia Ludomilla Fridenico T. Legnitiensi in nupsit.
Quartam cum Henrico a Lippe nuptam fuisse scribit
Otomuncensis. Quintam infantem despondit Geor-
gio infanti filio Ludonij Bauarj ducis Landishu-
tensis, teste Auentino, q narrat hunc Ludonicum
conatum fuisse consocerum suum Georgium ad mi-
penum prouehere, deiecit Fridenico III. & addit
Georgium promississe, si id consequeretur, Constantino,
polim se recuperaturum: id quod & Crato minere vi-
detur, cuius Verba adscribo. Intercedit (inquit sub an-
no 1464) apud pontificem pro rege Georgio Ludo-
nicus Bauarus, eius Virtutem ac fortitudinem prae-
dicans, ac quam ille possit commune Christianorum
hostem reprimere, si illi quis concedat, indicat.
Creandum potius regem Romanorum monet, quam
regno Bohemiae exuendum. Curens Georgio Ba-
variae duci Ludonij filio post bellum ad Uratis-
laniam Hedwigni Casimiri Poloni filiam promissi-
sam scribit. Denique Cromerus Georgium Alber-
to etiam Brandeburgensi Achilli Germanico, Crato
Albertum marchionem Georgio regi filias suas col-
locasse tradunt, male uterq dubio procul. Rectius
Brotius, qui Ursulam Alberti filiam Henrico Ge-
orgij filio uxorem tribuit. Titulo Georgius in-
di

diplomatis suis usus est huiusmodi. Georgius Dei
gratia Bohemiae rex Moraviae marchio, Lusatiae
dux, Slesiae dux, Lusatiae marchio, ad perpetuam
rei memoriam.

Non multo ante hunc annum 1471, ut ex
Frauenbergi amotatis apparet, Gorlicij canalus
sive tubus maximus cloacae subterraneae pertingens ad
Nissum usque à Gregorio Seligo postea Senatore & non
nem alijs perfectus est. De hoc sumptuoso edificio, cuius
haud scio an praeter Urbem ipsam Romanam, de
quo Fabricius ex Dionysio & Marlianus, quem
Vide de pensili Roma, meminit, ulla alia similem
habeat, sic Meisterus:

Vidi tot sordes (si sordida diuina Camena)
Egestas a libi, vitiatas inficere auras,
Unde graues morbi, grauis inclementia celi
Ergo bonae ut sano vigeant in corpore vires
Hoc cautum nobis: sanos auctoribus artus
Debemus, sanae mentis uiuumque Vigorem.

Praeterea ingentes arcus, serpentina terra
Brachia, & obscuros tacito tegit aggere flexus:
Hi sorbent tota quodcumque excernitur Urbe,
Hisce flauunt sordes riuus, quia mania fossa
Excipit, aut gelidus quia praeterlabitur amnis
Namque domus nulla est, quae non tellure refossa,
Et testudineo, sit libera sordibus, arcu.

Credo ego luciferum timere exterrita manus
Turba Deum terrae foderet cum viscera fossor.

Lunatis testudo graues umbraribus ius
Sustinet, miedene quid labatur arenae.

qua

217
218
p'ia se ausit nostrae componere talibus Urbj,
Sive peregrino, seu nostro notior orbe?

Eodem anno 1471 Vladislaus Casimiri III Jagello,
nida Poloni filius primogenitus ex Elisabetha Alberti
II imp. filia Ladislaj T. postumi sorore natus etiam tum
adolescens contra Matthiam Vicesima quinta die Maij, ut
Cromerus scribit, rex à Bohemis renunciatus, & mox
per legatos ad regnum accitus, cum ingenti exercitū no-
vies mille equitū peditūq; Polonorum & Tataro-
rum Bohemiam ingressus est, & die 4 octava post fest-
um assumptionis Mariae h. e. 22 Augusti (Cureg'
16. series regg. 17 Augusti habet) à Nicolao la-
menecense, Vincentio Emense & Paulo Laodicense
psulibus Polonis, quos in comitatū suo habebat, Prage
diadema ritū solenni suscepit.

Inter hos ergo duos reges, Matthiam inq; & Vla-
dislaum de Bohemia eiq; insertis tribus provincijs & cen-
tribus membris, Moravia nimirum, Silesia & Lusatia post
mortem Girficonis aliquot annis disceptatum atq; armis
concertatum est. Mathias Pontificis & imperatoris
auctoritate, à quibus titulo regni Bohemia erat do-
natus, Vladislaus antiquo successionis iure, quo fami-
nae etiam maribus deficientibus in eo regno succedunt,
& recenti imperatoria insignium regni Bohemijs
conferendum promissione, Uterq; Georgij mortui assen-
su & Voluntate, tum electionis, renunciationis ac
coronationis solennitatibus, demq; suae factionis proce-
rum studijs nitebantur.

Anno 1472. quo Mathias Casimirus Vla-
dislaj fratrem Casimiri Poloni F. praesulum quorū
dam

dam & procerum Hungaricorum conspiratione praecedenti
Aes cam, dentj anno in regnum accersitum, Hungaria tota pepulit,
panum Ve, fusa est Gorlicy campana Vetus, cui Susannae nomen.
tus Gorli, ut testatur haec eius inscriptio.
cense con, flatnr.

O rex gloria Veni cum pace. Amen.
Cernite campanam genuit me fusio gratam,
Pannonia dum bella mouet inuisa Polono
pro regni throno concurrat, praelia scindam,
Et terris dulcem pulsabo sedula pacem

Anno dñj M cccc lxxii

Matthia Haubitz fusore de Brombe.

Eodem anno 1472 circuitus corporis Christi
Budissinae primo institutus est, cum ante id tempus ibi
non fuisset moris circumgestare sanctos.

Silesij (inquit Cromerus) a Vladislao alieni
Matthiae partes sequebantur pleniq, post eius traditum
in regnum Bohemiae Vladislauum Uratisslauiensibus au-
tonibz renouato sacramento denuo sese obstrinxerant.
Casimirus itaq, ut Silesiam & Vtramq, Lusatiam (nam
& has Cnemiander addit) Hungaro extortas filio as-
sereret, anno 1474. collecto ex Polonis, Lituanis,
Russis & Tattaris, exercitu prope (supra Crato) sex-
aginta millium hominum, ut praeter Cromerum, Olom-
ensem & Cureum, Uratisslauiensem amales testantur,
ad Uratisslauiam accedit mense Iulij, cum prius fi-
lius Vladislauus cum quodecim armatorum millibus (C
Frauenbergius duodecim tantum habet) ad Bregam
cum eo sese coniunxisset. Cromerus, Olomucensis &
Cureus, Vladislauum circiter xx millia Bohemorum
in exercitu habuisse ait, maxima ex parte peditum.
Sunt q, Vtriusq, copias decem hominum myriades excessisse an-
notarunt.

(Crato

Crato ducēs Mathiae, qui in Silesia exercitum contra
 Polonos conscribere, nominat Abrahamum baronem Dona-
 uensem (quem Currens anno 1471 Casimiro filio in Hun-
 garia contra Mathiam militasse scribit) & Melchiorem
 à Loebin, quæ est familia equestris in Lusatia inferiori et
 annum clara. Currens statim ab initio belli, ut Poloni
 domum retraherentur, Silesios, ducore Melchiore Loe-
 belio ex oppido Stribusio Vicinam oram Poloniae maioris
 uastasse scribit. Pluribus autem hæc persequitur posteriori
 annaliū parte. Mandante (inquit) rege Mathiaso,
 hannes Pribusensis conscripsit Stinauiae ex Silesia e-
 quites ter mille, & pedites totidem, bene armatos &
 trosp. Praefecit huic exercitui ducorem, Virum
 rei militaris pentum, Melchiorem Laebelium. Mar-
 tij die 20 oppugnauerunt Fraustadium oppidum ditio-
 ris Polonicae, sed frustra. Totum autem agrum Vi-
 cinum fæde diripuerunt & exusserunt. Inde procelse-
 runt in loca interiora maioris Poloniae, omnia ferro
 & flamma sursum & deorsum miscentes. Consumserunt
 incendijs supra sexcentos pagos & Vicos. Palatini Po-
 lonij contraxerunt agmen duodecim millium militum
 tumultuāriorum, Verum non sunt ausi congregi cum
 hoste animoso, armisq; & marchinis bellicis optimè
 instructo. Ideo demiceps admodum contumeliosè in
 Polonia ob socordiam & infidelitatem traducti sunt.
 Auxit autem eam suspicionem dux Johannes, qui
 praedijs Palatinorum parcebat, ut hac ratione eos
 magis inuisos suis redderet, imitatus Vetus Archi-
 dami Spartani contra Periclem Atheniensem, idemq;
 Hannibalis contra Fabium dictatorem stratagemata, de quò
 est

est apud Thucydidem, Justinum, Livium, Florum, Valerium
Maximum & Plutarchum. Regressis ex Polonia militibus cir-
citer kalendas Ixbris, Venit Glogoniam Melchior Loebel
capitaneus regius, cum comitatu equitum 400, in Urbem
non est intromissus: pagi sacerdotum praeda fuisse equitibus
qui deinde ingressi Poloniam confederunt Silesi, ut inde
regionem depopularentur. Haec fere Cureus. Imagines
Loebiorum sunt huiusmodi: in clipeo supra tabulam latru-
culaniam albo rubroque colore distinctam aethiopissa sine
Maura in planicie Veneta Umbilicus tenus expansus, crinibus
post terga passis, manibus Ventri impositis, capite fascias
albas, rubreas & luteas ad instar ferti convolutas, qua-
libet ammicula perforata annulum gerens, eademque e dia-
demato galeae Veluti ἀραδνοπέρυ, lemniscis seu
taenijs itidem albo rubroque colore distinctis.

Quia autem Vratislaviam 13 octobris in profesto
exaltatae S. Crucis percipuerat Matthias, in Polo-
norum vero & Bohemorum castris non peste tantum
& hyenteria, sed commeatus etiam summa penuria la-
borabatur: praeterea anni tempus bello gerendo ineptum
urgebat, & Polonia oras duces Matthias vastabant.
Moti his incommodis pacem petunt Casimirus & Vla-
dislaus. Conveniunt itaque primum Matthias, & Casi-
mirus 15 Ixbris postridie vero h. e. Ixbr. 16. pre-
ter hos etiam Vladislaus, cum gelu esset asperissimum,
in patenti campo, super tumulo quodam prope pagum
cui Muchtbaro superiori nomen, in ipso Urbis conspectu,
ibi post factam consalutationem mutuam amicam &
honorificentissimam collocuti, procures quosdam pacis
arbitros deligunt & designant, a quibus inducia men-
suum

218
220
suum triginta postea Vratislavia confecta sunt. De diebus
congressuum scio variare à nobis Currem. Ego Vratisl.
et Cratonis annotata sum secutus.

Ita obsidio die Elisabethis soluitur, et domum re-
uertuntur Poloni et Bohemi, amissis septem millibus homi-
num et plenis impedimentis. Notauerant Poloni va-
dum, quo Oderam transmississent, defectis abietum stripi-
tibus plangis et in alveo fluminis infixis. eos euulsos pis-
catores, quia maxima erat fluminis altitudo, transposuere.
qua fraude factum est, ut in reditu multi Polonorum
Oderam traiecerunt in quis interirent. Toto obsidio,
nis tempore portae nec interdiu nec noctu unquam clausae
sunt, ut nec antea Girsione urbem tentante.

Quae de Ernesti electoris Saxoniae et Johannis
Brandenburgi ad reges Vratislaviam obsidentes professio-
ne, à Johanne cognomento bono Saxoniae duce electo-
re Ernesti filio narrari solita, Melanchthon in oratio-
ne de eodem Johanne Saxone à Laurentio Lindemano
l. C. recitata, itemque in quadam ad marchiones Bran-
denburgenses epistola calci poematum Scholleni appres-
sa recitat, et repetunt Eberus in praefatione calenda-
rij sui historici et in chronicis Peucerus: haec in-
ergo in medio sunt. Ernestum Saxonem bello Sile-
siaco hoc ipso anno 1474 pridie cal. VIIIbris Vra-
tislaviae publice Mathiae homagium praestitisse, prop-
ter possessionem ducatus Saganensis quem à Johanne
Saganense et Pribusienze, postea Glogonienze duci,
anno 1472 emerat, Vratislaviensium annales et
Currens memorant. Fabricius in electoribus Ernestum
Mathiae et Casimiri exercitibus obviam iuisse, amboque
à cernicibus Germanorum prudentia arcuisse ait.
Eius,

Einſdem annales Miſnoneses epitaphium Erneſti recitant,
in quo hi quoq; leguntur verſus.

Germanis etiam placide dimouit ab oris,
Caſtra Sileſiaco qui poſuere ſolo
Pannonia Matthiam, & te Caſimire Polonum.
Iſte potens ſcutis, arcubus ille ferox.

Peuſcerus à Matthia Alberto Saxoni Erneſti fratri oculi
culſtè inſeſto, ſub initium expeditionis Sileſiæ turmas
aliquot Hungaricorum equitum in Luſatiam miſſas ad
limites Miſnicos uſq; populabundas excuſſiſſe reſert,
ut terris ad ditioni Alberti detrimenti aliquid infer-
rent: ſed à duob; illis principib; anteq; Vratiſlaui-
am proficeſcerentur, eſſe reſuſſas. Secutus, ut opinor,
Melanchthonis de Matthia orationem. Idem tamen Peu-
cerus in oratione de Alberto, non Erneſtum, ſed fratrem
Albertum ad Vratiſlauiam acceſſiſſe narrat: cum in chro-
nico diſertè ſcripſiſſet, Albertos ambos Saxonem &
Brandenburgum tunc contra Carolum Burgundum Fri-
denico III imperatori opem tuſiſſe. Innuere etiam Vi-
detur Johannem Brandenburgum Alberti Achillis
Germanici fratrem fuiſſe & marchionem, non filium
& electorem, ut Melanchthon, Eberus & Pyrus
Volunt. Et aſtipulatur Peuſcero temporum ratio.
Johannes enim elector, Achillis filius, quo tempore ob-
ſeſſa eſt Vratiſlauiam, nondum XX annorum fuit: in quam
ætatem eloquentiam & auctoritatem tantam, quanta de
Johanne ab illis prædicatur, cadere potuiſſe non exiſtimo.

Qua hieme tres ad Vratiſlauiam reges caſtra po-
ſuere, Gorlicenſes ſuburbana ſua & ſigulorum montem
ſepto quodam munire ceperunt, magiſtro Johanne Fran-
enbergio Prutenorum, antea notario, recens primum con-
ſul

bis auxilio Johannis postea electoris Brandeburgi, qui tum forte fortuna Francofurti erat, & proximus fuit Johannis Georgii, qui nunc rerum potitur, reiectus, tandem ad Crosnam & Sprottam fusus fugatusque est, & res composita, ut latius narrat in descriptione Francofurti Gulfgangus Justus & aliter nominis Cureus lib. 2. in historia belli Marchici.

Occasio belli ex Curco & Cratone colligi potest. Cum enim anno 1476. Febr. 21 Freistadiensi ne liberis diem s. obisset Henricus XI dux Glogoniensis, qui precedenti anno coniugium cum Barbara Alberti Achillis Brandeburgi filia & amorum puella contraxerat, multis de successione certantibus, Johannes Henrici frater patruelis, sub exitum anni collectis ducentis equitibus & regis Mathie literis ac mandato adiutus Glogoniam, Sprottam, Freistadium, Grunbergam, Lubichium & Stribusium armis in potestatem suam traduxit. A Crosna presidio marchionis munita re infecta recessit. In sequenti anno 1477. cum ordines ducatus 9. Januarii inducias usque ad festas dñi Georgii cum marchione pacti essent, Johannes interea domicilium suum Sprottam collocavit, & occulte nobilitatem in Lusatia inferiori, quæ parebat marchioni, ad Cotbusium & Sprembergam, conatus est sibi conciliare, sed frustra. Sub initium Maij Vladislavus Bohemus duplex agmen, ex Bohemia emisit, quod Glogoniam proficisceretur, & Barbaræ Brandeburgiæ Viduæ, quam tunc sibi desponsam paulo post deseruit, contra Pribusiensem auxiliaretur. Sed utrunque infelicitè rem gessit: prius in ducatu Svidniciensi, & tertium armis nicolarum, domum redijt: alterum

cum in Lusatia Superiori frustra ciuitates aliquas tentasset,
etiam dilapsus est. Quarto Julij prope Francofurtum in-
terceptus est ab equitibus Johannis Pribusiani Hanelburg-
gensis praesul. Eodem tempore contra Pribusiensem eduxit
copias Johannes Brandeburgius à patre Achille missus, ut
sorori Viduae tutaretur ditionem, quam ei maritus Uni-
uersam assignauerat. Verum cum obsidionem arcis Freii-
stadiensis, in qua erat praesidium Marchicum frustra co-
natus esset soluere, accepta clade, factis rursus inducijs
ad sua reuertit. Quinta Vllbris, quae erat dominica
post festum Micahel proxima, Pribusienis ipse cum exer-
citu ad Francofurtum venit, quam urbem cum praes-
idio tenebat marchio filius, Vbi quid rerum gessent, hic
repetere nihil attinet. Eprotam redijt; 17. Octobris.
In hos dies incidere obsidionem Cotsbuianam Verisimile est.

Eodem anno 1477. die 18 Vllbris pro-
pe Coebenum oppidulum in ducatu Glogouienae, cap-
ti sunt à praedonibus legati regij doctor Fabianus
et scriba reip. Vratislaviensis. Omnes principes Si-
lesiae, qui metuebant iram Matthiae regis, fecerunt
diligentissimam inquisitionem, neque tamen constabat, quo
ducti essent. Vere anni sequentis emissi sunt ex car-
cere arcis prope Dittaniam, cum Vratislaviensis scriba
soluisset aureos trecentos, consiliarius vero regius
1500 Curcus. Eodem anno 1477 Fitschke
ciuitatem Lobauensem opprimere conatus est, sed nil
lo cum effectu.

Anno 1478. cum circa festum paschatis
consiliarij Vtriusque regis Bohemici apud Brunnam
Mouiae conuentum agerent, sic transegerunt, ut
Vladislaus Bohemiam retineret, et (Matthiae) ex
Mou,

Moravia, Silesia & Vtriusq; Lusatia prouentibus quater
centena millia (aureorum) daret. Hac dum deliberan-
tur, interea Blanpnerus praefectus militiae Matthiae cum
cohorte D.C. equitum caedit & in fugam conuertit mille
Bohemos. Quo secundarum rerum successu elatus nonnihil
& insolentior factus Matthias, conuentis stare recusauit.
Hac Crato. Cromerus & Cureus alias etiam causas
infestae pacis addunt.

Eodem anno 1478 sub exitum Vilbis denno
inchoauit bellum Pribusienfis, armauit suos subditos &
stipendarios, accessit ad Crosnam, & per dies septem ter-
ritorium Cuthusienfe populatus est. Proximo mense exer-
citus eius in castris ad Crosnam a marchione magna
strage profligatus est Cureus. Sabinus in elegia
ad Joachimum II electorem Brandeburgen. quae hi-
bri primi ultima est, testatur Joannem Achilles
filium marchionem Brandeburgen. patris auspicijs
bellum in Lusatia gessisse. Versus hi sunt

Sic patris exceptus pater est ab Achille Johannes

Cum redijt populo Victor ouante domum.

Arma Bohemiaci quò tempore fregerat hostis,

Et fera pugnacis robora Lusatia,

Silesiaq; suis adiecerat oppida terris,

Per quas irriguis Odera tendit aquis.

Et repetit Bernardus Holtorpius Hagensis elegia
gratulatoria ad Sigismundum AB antistitem Mag-
deburgiùm des. de eodem Johanne III electore, Joach-
imi I patre, proauo Sigismundi Lusatie (inquit)
domuit claras feliciter vrbes, — — —

Et domitas mæstro subdidit ille iugo. Hæc

Hæc Vtrum ad huius & præcedentis amorum expe-
ditiones Marchicas spectent, non scio.

Calendis Xbris rursus conveniunt apud Olomūci-
um Utriusq; regis legati de pace acturi, quæ ibi his
conditionibus, ut quidem à Cratone, Curreo & annalium
Vratislaviensium notatoribus referuntur, firmata est. Ut
Vladislavus rex Bohemie & elector maneret, Matthias
vero ei q' successum Hungarie reges Moraviam, Silesi-
am, Oppaviam & Lusatiam tam superiorem quam inferio-
rem *Сподыхы* nomine possiderent, de quâsi discedere
illi debeant, quater centena millia ducatorum Hunga-
ricorum eis numeraret Bohemus, ita tamen ut toto
anno, priusq; pro redimendis illis regionib; pecunia
offeratur, Matthias id significetur. Quod si post factam
denunciationem pecunia non solvatur, pænæ nomine
centena millia florinorum luat Bohemus priori summa
adijcienda. Titulum etiam regis Bohemici Matthias
dum in Viuis esset, Usurparet. Cui si prior decessisset,
redirent tres provincie ad regnum Bohemie, exolutis
tamen regno Hungarie à Vladislavo illis quadringen-
tis millibus aureorum. Si Vladislavus prior è Vita
excederet, vel Matthias successoris eius ad regnum Bo-
hemie Vocaretur, uti regiones illæ non numerata
etiam à Bohemis summa illa in libertatem pristinam
venirent, atq; ad Bohemie regnum revoluerentur &
pertinerent non secus atq; antea. Sicut hæc omnia
in ipsa transactionis formula literarum monumentis un-
signata clarius est videre. Currens simpliciter scribit
Matthiam, si Vladislavus superstes fuisset, in Universo reg-
no

no fuisse successurum. Olomūcensis Suidnicium de fauori-
riam quoq; Vladislao ad Bohemia ait adiectam. Dimidi-
um etiam solummodo eius pecunie, quam nos expressimus,
nominat. De pecunia etiam post Matthie obitum solutio-
ne variare à Cureo videtur. Quare verba ipsius ex
lib. 31 adscribere operaprecium duximus. Ut dem ad
senia ventum est, inquit, sic pax inter reges conuenit, ut
Vladislaus Vniuersam sibi retineret Boiemiam, & in
Silesia Suidnicensem atq; fauoriensem principatus, Mat-
thias vero Morauiam, Slesiam cum reliqua parte Lus-
tia, hac conditione possideret, ut si prior ipse mortem absq;
liberis obiret, possessa omnia, ut sine ulla controuersia,
sine ullaq; pecunia ad Vladislaum regnumq; Boemie
reciderent; herede autem relicto, ut is tantisper di-
tus prouincias regeret, dum ei ducenta millia aure-
um numum, à rege Boemie in limitib; Hungarie
adnumerarentur. Quod si contingeret, ut Boiem
eundem sibi regem, quem Hungari delegerint, eligi
autem ipse maxime cupiebat, rursus sine illius precij
interuentu, ut auxilla à corpore regni membra, Boie-
mie coniungerentur. Hæc ille.

Ducatum Suidniciensis & fauoriensis Vladis-
lao attributorum etiam Cremiander & Pencerus
meminere. Hæc enim est ea Silesie pars, quæ Sudentis
h. e. Bohemicis montib; adiacet, de qua Pencerus loquitur.
De summa etiam pecunie ambo cum Olomūcense faciunt.
Sic n. inquit Pencerus in chronicis: Si gigneret ha-
redem (Matthias) liberum esset Vladislao uel illi re-
linquere prouincias, uel redimere eas ducentis mil-
lib. aureorum. Affirmat præterea uterq; proximo post
bellum

bellum Silesium anno, videlicet 1475. res ad hunc mo-
dum esse transactas. Peucerus diem assignat 12 Februarij, Cne-
miander locum Pragam & auctores conciliatoresq; pacorum pro-
ceres Hungaros & Bohemos. quae omnia in praesentia nec
asserere nec refellere animus est.

Quod autem idem Peucerus in chronicis & Cnemiander
quoq; Vladislao ad Bohemiam insuper Lusatiam Utraq; acces-
sisse scribunt, id praeter Olomucensis, Cratonis, Curci & aliorum
hactenus recitata testimonia, etiam sequens historiarum Lu-
satarum series abunde refutabit. Et correxit illud
postea Peucerus ipse in oratione de Alberto duce Sax-
oniae pronunciata à Vito Ortelio f. C. D. edita an-
no 1567, ubi disertè inquit, reliquam Silesiam cum
Moravia & Lusatia Utraq; Hungaro relictam.

Sed cur non locum eiq; integrum appono? Hactenus
sunt orationis verba. Tandem res ita transactae
sunt, ut Polono Bohemiam tenenti adiecta sit ea Si-
lesia pars, quae montibus Boemicis adiacet. Reli-
qua Silesia cum Moravia & Lusatia Utraq; relicta
sit Hungaro, sed ea lege, ut si haeres regni nullus
ei nasceretur, Universa haec revolverentur ad Vladis-
lao. Si haeres superstes esset, Matthias mortuo, Vla-
dislag ab haerede eas provincias redimeret ducentis
millibus aureum numum.

Anno 1479 Matthias & Vladislao, ut le-
gatis utriusq; regis prius convenerat Olomucij, ipsi
congregiuntur ibidem calendis Maij, vel ut Olomucen-
sis habet, mense Junij, cum splendidissimo utroq; proce-
rum suorum & magnatum comitatu, ibiq; post tot funesta
praesia & tam longam de regno dimittionem, cum sero,
ut Crato inquit, artes pontificias damnosas esse agnosce-
rent.

rent, pacis conditiones per legatos superari anno 9 ceptas
presentes approbant stabiliuntq, & ad pacta illa seruanda
mutuo sese obstringunt. Ad quam concordiam conficiendam
non solum ducum & procerum utriusq; regi subditorum, Verum
etiam multorum imperij principum interuenerat diligentia
studium, labor & sollicitudo singularis. Nominatim autem
Fruerus Albertum Saxonia ducem, Podubraty defun-
cti generum & belli contra Mattheum socium, qui Max-
imilianus & Augusti electorum auus fuit, à Mattheo in
Morauiam euocatum, & Vladislao Bohemo assentiente
arbitrum controuersiarum constitutum memorat, de cuius
sententia res ad eum modum composita fuerit.

Matthias igitur cum Morauia & dilectia Lusatiam
quoq; retinuit, quo ad Vixit, Cochleo etiam tepe.
Atq; hic est, quod in grossis quibusdam Vratislaviensi-
bus, tam maioribus quam minusculis cum inscriptione Mat-
thiae primi regis Bohemiae cusis mrum sypeum leuam
Versus bonum marchionatus Lusatici & Typia prae se
ferre videmus.

Cum post inita inter reges Bohemiae in solenni
conuentu Olomucense foedera ex diuisione regni hexapo-
lin sortitus esset Matthias, disputatum est de Oiuinensi
caenobia, utri illud cedere deberet. Demonstrarunt itaq;
caenobitae, ad hexapolim se pertinere, non ad Bohemiam,
idq; his potissimum argumentis. Oiuinum non ultra mon-
tes Bohemiae, sed iuxta uel potius citra eos situm in con-
finio hexapolis, & quidem in limitibus & districtu Sit-
tauiciensi. Ambiq; enim Utriusq; Vualtersdorfo &
Lockendorfo Sittauensium ditionis uillis, & quae lon-
gius quam monasterium Versus montana protendantur.
Deinde diuum Carolum III imp. fundatorem dotis nomine
nihil praeter duas medias Villas & eas satis quidem
satis

satis tenues monasterio assignasse, quarum utraq; in territorio
 & sub iurisdictione superiori Sittanienſium ſita ſit. Eundem
 Carolum eiusq; filium Sigismundum monasterium Sittanienſib;
 in perpetuum colligasse inſeparabiliter, iſq; tanq; prouisorib;
 commendasse, de quo authenticum habeatur documentum.
 Jam olim item hexapolitanis Unitum fuiſſe conuentum ſem,
 perq; cum iſs Vno & eodem in comitatu & in Verbare,
 gum Bohemie iuraſſet, & ad expeditiones bellicas proces-
 ſiſſet, nunq; vero cum baronibus caſtellanis, ciuitatibus
 aut oppidis Bohemie Ultramontanis. De Bernis etiam
 à rexib; Bohemie iudicis respondere monasterium adu-
 cato ſex ciuitatum, h. e. pfecto Luſatie ſuperiori, nec ulli
 ali; Ultramontano Bohemie officiali. Teſtam id poſſe
 dominum Benedicſam Colobratiū, cui tunc temporis
 ſex ciuitatum aduocato Būdissiæ de berna regiſtri cano-
 nite reſpondiſſent, Georgio in Bohemia regnante.
 Cum itaq; in conſuſionib; pacis cautum ſit, ut ſubditis
 immunitates & priuilegia ſua maneant integra, utq;
 i; iuramentum homagiale exhibeant iuxta conſuetudi-
 nem prouinciae: & Vero Vladislauſ rex in literis
 confederationis profiteatur, hexapolin cum omnibus
 pertinentiſ de Voluntate & certa ſcientia baronum &
 procerum regni Bohemic; inſcriptam eſſe & obligatam
 Matthiae, quem Verum dominum recognoscere, eiſ; fide-
 tatem pſtare debeat, donec ſumma proutaxata ſoluatur:
 Biuiniū quoq; ſimul cum hexapoli Matthiae Videni obli-
 gatam, & iure debito in ſorte eius manere, ſiquidem id
 et priuilegio, & antiqua conſuetudine ad hexapolin per-
 tineat. Hor articulos cum ſuperiorib; narrationib;
 nonnihil lucis allaturos putarem, iſdem pene Verbis, qib;
 in charta quadam ſignatos accepi, miſerere hoc loco volui.
 Eodem.

Eodem anno 1479. die Hyppoliti martyris & socio-
rum eig, quæ est Augusti 13. iterum maxima pars Urbis Cot-
bùsiannæ conflagrauit incendio ex fulgure orto. Inscriptio cho-
ri in æde canobij & consignatio in fasciculo temporum Eodem
anno 1479 in profesto sanctæ Dorothee pinnaculum siue
fastigium turris basilicæ diuî Petri Budissinæ Ventus impe-
tuosus deiecit. Refectum est anno 1483. Vel ut alij 1480.
Eodem anno 1479 octaua Visitationis Mariæ sub sum-
ma missa ibidem turris Leonina de celo tacta est.

Eodem anno 1479 Selenus Bohemus, quem
Matthias rex præcedenti anno cum turma equitum Panno-
norum 1800 Pribùsensi auxilio miserat, Vastata du-
riter Marchia, transiit in Vicinam Lusatiam (inferiorem
intelligo, quatenus ea marchionij parabat) demum in
Silesiam montanam, & passim multos concussit. Curcùs.

Anno 1482 Johannes V Weisenbachius præsul
Misenensis in ordine XLI. sacris interdixit Abbatibus,
Cellensibus, Buchano, Bobnslungio, propter non numera-
tam certam pecuniam: quâ soluta, rursus rem diuinam
facere potuerunt. Annales Fabricij.

Eodem anno 1482 amittente Georgio Steino
(de quo mox) sedatum est bellum marchicum, de quo
sub anno 1477 diximus, 16 Septembris Camentij, ubi
fuerunt una principum Saxonie fratrum & electoris
Brandeburgij consiliarij, Johannes Glogouiensis & Georgi-
us Stenius. Transactum est hoc modo. Johannes resig-
nauit in manus regis oppida ducatus Glogouiensis, Lü-
lichium, Crosnam, Sommerfeldum Lusatiae inf. & Bobe-
rospergam. Illa Georgius nomine regis, ut quidem curre
in vetustis chartis se inuenisse scribit, pro dotulicio Bar-
bare

buræ Viduæ, quod fuit 500000 aureorum, tanq̃ hypothe-
cam tradidit marchioni. Atq̃ ab eo tempore has Urbes
marchiones Brandeburgi retinent. Et nunc adeo eas
unâ cum Potbusio & PyLa possidet johannis marchionis
nuper defuncti viduâ.

Anno 1483 dominus Georgius à Steina su-
periori Lusatiæ & utriq̃ Silesiæ præfectus, arcem Budis-
siniensem, cui Ortenburgi nomen, condere cepit, Ut Cne-
miander amotaui. Annales Budissinenses & Uratisla-
uienses hoc anno 1483 arcem reedificari ceptam
inquirunt, præside dn. Georgio à Stem, quem postea sub
anno 1489 Silesiæ quoq̃ capitaneum Uratislavienses
appellant. Et scribit a libi idem Cnemiander, Mathiam
per dominum Georgium à Steinau Vicarium & gu-
bernatorem suum in Silesiâ & Utraq̃ Lusatiâ, circa
annum 1489 arcem Budissinensem muniisse et re-
fecisse, quod Principib. quoq̃ Saxoniæ Misniæ marchio-
nibus, qui electioni ad regnum Bohemicum suæ ad-
uersati fuerant, bellum facere in animo haberet. Sed
in ipso expeditionis molimine morte fuisse præuentum.
Cureus etiam refert, Mathiam eodem anno 1489.
in fines prouinciarum ducis Saxoniæ & marchionis
Brandeburgi, qui visi fuerant consilia contulisse cum
Iohanne Glogouienſe amisisse agmen p̃datorum suorum
militum ex Silesiâ, sed cum illi Veniam peterent, faci-
le placari se esse passum, Ut infra latius ex annalib.
eius referemus. Fuisse quidem ante Mathiæ tem-
pora Budissinæ arcem, ex ijs patet, quæ de incendio
& seditione ibi coorta, in Venceslaj Cesaris historia
exposuimus.

Cæterum

Cæterum, Visitur adhuc supra portam arcis, Matthiæ regis, cui sedenti duo angeli coronam imponunt, effigies armata saxo micisa, capillis in humeros promissis, cui nomine eius & decem insignibus, in his bonæ Lusatiae annum salutis M. CCCC. LXXXVI subscriptum habens: q̃ viuant, ut loquuntur, & verissimam esse inde liquet, quod, ut testante eius Urbis annales, & Peucerus confirmasse compimus, cum initio minus feliciter Videretur expressa, tertium Budam missa fuit & mutata, donec regi quam similima efficeretur.

Eodem anno 1483. in baranatu Cotbursiano desijt usus monetae nigrae cui à capite bonis nomen, & oboli albi cancro insigniti cudi cepere. Fasciculum temp̃. Eodem anno 1483 magna fuit annona caritas, ita ut Budissinae modius siliginis 44 grossis atq̃ adeo pluris etiam veniret. Autumno eiusdem anni pestilens caput, duravitq̃ biennium continuum. Curreus eodem anno 1483 post magnam annonae caritatem, saevissimam pestilentiam p̃ totam Silesiam grassatam scribit.

Anno 1484 Budissina intoleranda pestilentie Vis
Cvta verbis, quæ ibidem in choro templi Petri in monte quodam, emblemata de conceptione Mariæ Virginis depicta continente leguntur? Varijs tristitie generibus insolentis irruit. Quidem & hoc epitaphium testatur:

Hic iacet heu coniux quam pestis dira peremit
Procopij natos perdideratq̃ prius.

Anna puellarum fuerat decus: ergo Viator
Funde preces, requie possit ut illa fruatur.

Obijt anno 1484 secunda septembris. Eodem anno Got-
ty circa festum s̃ij Bartholomæi eadem lues sese commo-
neq̃ tamen ultra duodeviginti homines vno die vni-
sup

justulit. quidam tamen in annum 1482 referunt.

Anno 1485. Ixbris 27. Georgius à stem praeses, prolatis Matthiae regis literis Balthasarem Bretschium cognomento Steinichium artium bacularium, consulem tunc Bû, dissinensem solum vertere coegit. Qui tamen postea anno 1489. penultima Martij dignitati suae consulari restitutus, et Procopio Schinchio magistratus abrogatus est, qui et insequenti mox anno 1490 Ixbris 25 e vita excessit Annae. Budiss.

Anno 1486 Ernestus Saxonia VIIum in arce Choldicia à se extructa 7 cal. Vubris arte senectam anno ætatis quinquagesimo exstinctus est morbo, quem laboris assiduitas auxit, cum exercitum colligeret ad titi, omis suae defensionem aduersus copias Hungaricas missas in Lusatiam à rege Matthia, qui duci Saxoniae Alberto Ernesti fratri inferior erat, qui in Austria exercitum aduersus eum duxerat (Anno 1487 Curus). Fridericus ergo III Elector iam ingressus annum ætatis alterum et Vicesimum, cui sapientis cognomen postea est tributum, et Johannes bonus tum Saxoniae dux fratres Ernesti filij et successores initio gubernationis, cum summa concordia paternam ditionem simul administrarent, feliciter defendere patriam et Vicinos adiungere in depellendis et profligandis exercitibus Hungaricis reliquis, quæ Lusatiam vastabant: cuius rei memoria adhuc recens est in oppido Luca, quod tunc illæ Pannonicae copiae diruperunt. Die Hätzers Ratiannus vulgo appellatur, à quibus et Catlonia Panuiciorum ad Cotbusium pagus et multi alij funditus solo æquati sunt. Hæc fere Melanchthon orationibus de Friderico et Johanne. Eodem anno 1486. cum Albertus II elector Brandenburgius, Achilles Germanicus dictus, XI Martij tempore carnisprunij obisset, Cotbusiam eodem anno 27. Vubris

Vulbris Colonia ad Spream homagium præstitero filio eius
Johanni electori Brandeburgio eiusq; liberis in primis, & secun-
dum hos fratribus Johannis, Friderico & Sigismundo marchio-
nibus eorumq; heredibus. Fuitq; hic annus primus & qua-
dragesimus ex quo in verba Friderici Brandeburgij primò
iurauerant.

Anno 1487 dominica Cantate, quæ erat dies Ser-
uati & 13 Maij, post Vesperarum tempus, Lauba ex
orto subito incendio trium ferme horarum spacio Uniuersa
in cineres confedit, cum templis, turribus, curia & omnibus
ædificijs alijs tam publicis quam priuatis, Matthia Sleif-
cos. Periere homines XX & sacerdotes panem mysticum
in ferculo gestantes flammis occurrere, quod cessaturum
ita incendium sperarent: Sed ne sic quidem restitutum
Excitatum primo annotarunt sub cupâ cereuisiaria in
brasiatonio Chindelen, quas aedes anno 1541 Urbani
Leidler possidebat: Unde mox Versus Iuxta Grundt
fundamentum quod vocant, & diuini Nicolai plateam
se conuertit. A monachis ignem fuisse subiectum suspi-
tio fuit. Curia enim ij haud multo ante incendium,
cum alioqui in cenobio suo scorta alebant, tum uel maxi-
mè cum sanctimonialibus regularibus, quæ aedes Jo-
hannis Crausij cenobio proximas colebant, supri con-
suetudinem habebant, senatus vitam illorum dissolutam
pro eo ac decebat egre ferens, reformari conuentum sat-
agebat. Quod cum impedire conarentur monachi, mirifica
sape è suggestu ad populum habuere conciones, in quibus
aliquibus exclamationibus vsi sunt eiusmodi, quolibet
incendium in vrbe ortum ab ijs, qui primi id deprehende-
runt, publicè significari solet, & postq; attonitum à vocifer-
atione reddiderant auditorium ac iam suis quisq; ædibus
metuentes consurgere pararent, tum demum de infernali

igne

Argolnon,
non

igne locutos esse & accipiendos interpretabantur. In quadam
etiam concione pomeridiana monachus quidam dicebat, De-
um Visibile editurum miraculum. Nec mora superius sug-
gestus protectum delapsum parum absuit, quàm Slesivium con-
silem prope astantem opprimeret. Funiculis autem ruinam
illam adornauerant monachi, Slesio misensi, ut qui refor-
mationem præter ceteros impense Urgeret. Nihilominus
tamen reformati sunt monachi, alijq; introducti, domo &
etiam illa regulari, uti uocabant, in posterum vesta-
libus interdictum. Ac paulo post incendium secutum est.

Rege
Gauisb.

Dominica Exaudiuit, quæ erat Maij 27.
Georgius à Steina dominus Lossensis regie maiesta-
tis procurator & locum tenens in Silesia misenon,
Suidniciensis & fauoriensis principatum capitaneus
& Lusatie superioris præfectus, ad senatum populumq;
Laubensem ex Vratislavia literas dedit, quibus hor-
tatur ciues, ut ne dilabantur, sed conuincti urbem
reædificent & instaurent. Eam ad rem non defutu-
ram ipsis suam apud regem operam.

Die Vdalricj b. e. 4. Julij Matthias Lau-
bensibus 15 annorum immunitatem concessit, quibus
postea quinquennium adiecit Vladislaus. Quamquam
non completa fuisse promissa scribit Cnemiander.
Vratislavienses anno 1497. quidam etiam 1492.
dominica Cantate Laubam totam exustam amota-
runt, hanc excepta. Sed cum Cnemiandro faci-
unt annales Gorlicenses, & hi Veteres Versus,
quos ex membrana Veteri canobij Vestalium Lau-
bensium descripsimus.

Anno milleno quadringen. octogesim. sep.

Vespere seruati Lauban vastatur ab igne. Vel:

Inq; die seruati: perditur igne Lauban.

Se,

Secundus Versus quibusdam imposuit, ut pridie die Servatij
Laubam à monachis incensam totam miserrimè conflagrasse an-
notarent, falso Vesperam iuxta consuetudinem loquendi Ger-
manicam pro Vigilia seu profesto accipientes, ut in charta
quâdam antiqua est videre.

Porro ab incendio Urbis Hüssitica ad monasticum
annj elapsi sunt p̄cise 60. diebq etiam sibi respondentibus:
ab hoc ad nuperrimum 67. nostra enim memoria anno
1554. Aprilis 12. dominica Misericordiae Lauba ite-
rum cum omnibq publicis & privatis aedificijs prorsus
conflagrauit. Et mox 17 Julij Goldeberga. Cum
precedenti anno 1553 à solstitio aëstivò ad brumam
Usq' Utrobq' atrociter grassata esset gravissima pestis:
quæ Laubæ quidem ad mille & octingentos, vel, ut
alii amotarunt, bis mille & duos diversæ ætatis
homines sustulit, inq' his reuerendum Virum Johannem
Frobenium ecclesiasten, nec non physicum oppidi magist-
rum Hennicum. Annum diem & horam incendiij
hoc eteosticho notauit P. Petrus Joachimi filius
Cnemiander V. CL.

LVX CLaret bis sena, MICans exVrgit, april
RegVLVs hostILI LVban ab Igne perIt.
Extat et aliud Marq Fritschij, quod tale est:
MensIs erat qVartVs bis sexta LVce CorVScans
EXIn præCIptIs LAVban In Igne perIt.

Pestilitatem Laubæ portendisse creditus est Ve-
hemens & impetuosus Ventus, qui nona die Janu-
arij eiusdem anni 1553 coortus cum tonitribus &
fulgetris terribilibz, ab hora noctis tertia ad sextam
ferè durauit. Similia n. exempla passim obuia sunt.

Anno

Anno 1394 fulgura & tonitrua, q die Fabiani h.e.
20 Januarij fuerant, pestilentiam maximam consecutam,
in Vetusio quodam codice legere meminij. Quin & fe-
bruario mense fulgura mortem multorum & magnorum
portendere in ephemeridib. æeris perpetuis annotatam est.
Inter incendium monasticum & annum 1547, q panam
Campanam incurrit Urbs cum alijs, anni sunt præcise LX.

Eodem anno 1487 eligitur præsul Misnensis
in ordine XLII Johannes eius nominis sextus defa-
milis Salbusia, decanus Misnensis decretorum doctor,
Vir laudatus, cui in initio muneris præcipue aduer-
sati sunt Bûdissinenses & Misnenses canonij: Verum
frustra. fure enim superior erat præsul. Eius bis postea
fiet mentio.

Annus 1488 nobilitatus est celebri illo bel-
lo Glogouensi, quo cum Lusatia etiam fuerit implicata,
occasiones eius & euentum ex annalibus Uratislavi-
ensibus & Cnemiandni annotatis breuissime per-
strigemus. Integra n. historia ex Cureo rectius petet.

Johanni Saganensium & Pribusianorum duci
Principatum Glogouiae maioris in feudum dederat
Matthias rex, hac conditione, ut si absq. liberis mas-
culis decessisset Johannes, omnis ditio immediate sub
imperio regis foret. Cum autem mascula soboles
Johanni nasceretur nulla, ad generos post mortem
suam deuolui principatum satagebat uel munito
Matthia. Tres enim filias, Salomeam, Hedwigin
& Annam tribz Henrici ducis Monsterbergensis
& comitis Glacensis filijs Alberto, Georgio &
Carolo nuptum collocauerat, promissis in singulorum
dotem trecentis aureorum millibz. Nam Cnemi-
ander

ander malè Vnicūm Johannis generum nominat Vioforinū
Monsterbergensem, qui Henrici frater fuit, Georgiconis regis
filius. Ut igitur rem eo melius conficeret, Vladislaj Bo-
hemorum regis & Henrici Oppoliensium ducis, nec non
Germanorum quorundam principum foederibus contra Mat-
thiam sese munxit Johannes. Septem etiam primarios se-
natores Glogouenses, & cum reliqua multitudine missi Mat-
thiae in Verba Monsterbergensium iurare integrum sibi esse
negarent, in turrim arcis rotundam detrusit, e quibus An-
tonius Cnappius squalore carceris euectus primus obiit,
Nicolaus Cuntelius turri extractus intra mensem & ipse
expirauit, reliqui quinq; Johannes Cheppelius, Matthias
Chelner, al. Cheller, Caspar Tonsor, Johannes Pruser,
& Ultimus omnium Bernhardinus Dreissmargius,
cum in agone & leones horribili voce rugissent, fa-
me & maxis adeo, ut ipsi scriptum relinquere, sibi mi-
serabiliter necati sunt. Similiter perijt in turri Polo-
nica & alius quidam tribunus Nicolaus Pifcus.
Cnemiander Arnoldum consulem secum percussum refert.

Ob hac facinora saepenumero à Matthia Budam
citatus Johannes comparere neglexit, ioculantibus interim
& scurrilibus discerijs variè mandata regia eludens,
inter quae hunc etiam rythmum inuenio a, b, c, & r
Ofton dom in nimmrmass;

Matthias itaq; ut insaniam hominis compesceret,
quinq; millia Hungarorum ex leione nigra, item
Rasciorum (a quibus Rascianum hoc bellum nominavit
plebs rustica) & Triballorum ad Glogouiam misit,
ductore principis domino Guilielmo à Thettanū par-
ua stature Viro, sed rei militans imprimis pento, &
de quo rectè dixisses, quod de Tydeo scripsit antiquas:
Maior in exiguo regnabat corpore Virtus.

229
230
Ab eo Urbs, cui non ita pridem mille Bohemicorum mi-
litum in A. signa distributorum D. 260. peditum Austri-
acorum praesidium misserat Johannes, obsidione cincta
est 23 April. ipso die Georgij militis & martyris, ut in
calendario s. historico Eberiano annotavit Trocedorsius.
Currens 12 Maij ad Urbem castra posita scribit. Ac
scribit mentio fit nominatim auxiliorum, quae Lusatiae
ciuitates miserint Tetauero. Idem ter mille Bohemis,
quos obsessis subsidio venturos acceperat, haud longe
à Bolestauiā occurrit, ibiq; & itinere defatigatos
& aestu languidos de improviso adortus, ope ducum
Silesiorum ad unum omnes cecidit, omniq; quem adue-
rant, commentu & impedimentis reliquis potitus est,
cum paulo ante Henricum quoq; Glacensem ad Glogo-
uiam fudisset. Bohemos adduxerat dominus Christophorus
Talsenbergius infestissimq; hostis Matthiae, à quo ob delictum
nescio quod in exilium actus, ad Glogouiensem confugerat,
sicut et quidam alij proscripti. Cum postea mortuo
Matthia Vladisslaus capitaneum ducatus Glogouien-
sis instituit. A reliquis principib; socijs & federatis
desertus est Johannes, ei; accidit id, quod est in praest-
antissimi nostrae aetatis poeta Versu:

Fortuna mutante vices mutantur amici. Ac
diserte scribit Currens, Opollenses principes ante & bel-
post bellum ei auxilia negasse.

Obijt etiam sub initium statim belli 9. Maij (quo die
Johannij scripto bellum indixere Tetaurus & ordines Si-
lesiae) Fridericus T. Legniciensis senior, qui cum mi-
sero regio praerat Silesiae, & si superuixisset,
facile rem in tranquillo locuturus fuisse putabatur.

Calendis Junij, qui fuit dies 8. Trinitatis,

Johannes Glogouia eduxit equites 130. & transiit Fro-
stadium: inde in agrum Soraniensem se infudit, & aliquot
armenta pecorum abegit. Reuersus est Glogouiam s. ju-
nij - Sic n. lego apud Cureum. Die junij 12 collectis
copijs erupit ex Urbe, & milites, qui erant in castello seu
propugnaculo ad ripam fluminis prope collegium sacerdotum
a regijs recens excitato, penè incantos oppressisset.
Accessit ad ipsum Vallum, & abduxit duo tormenta, quo-
rum alterum fuit Vratislaniense, alterum Búdissinense, in
Urbem, quæ demum finito bello fuerunt reddita.

Junij 14. Urbem reliquit Johannes, in quam de-
inde nunq. redijt. Quod autem Unâ cum principe Chöppe-
lium consulem ei addictum cymba conscensa Saganiûm eue-
nisse amotauit Cnemander, falsum est, siquidem is amissa
quæ fluerat antea, principis gratia, cum reliquis colle-
gis interijt, Ut testatur quod adhuc exstat scriptum manu
eius in turij exaratum atramento ex fuligine candele
misto. Septimo obsidionis mense fame ingrauescente Urbs
dedita est, cum paulo antè clam eam deseruissent Apri-
cius Colo Grubenensis Johannis cancellarius, & gener
eiusdem Georgius dux Münsterbergensis. Diem deditio-
nis varie consignatum reperio. Quidam n. festum omnium
Ss. ponunt, in cuius Vigilia, si Cureo credimus, factæ
sunt induciæ, nec ulla amplius tormenta explosa. Alij
dominicum festum Elisabethis proxime secutam h. e.
23 Ibris, cum precedenti die 22. exercitum à Tet-
tæro abductum scribat Cureus. Búdissinensium annales
diem captæ Glogouie habent feriam secundam ante festum
Elisabethæ h. e. 17 Ibris quæ prædiarj Urbe excesse-
runt, Tettærus ingressus est, & Hungari arcem occupa-
runt, secundum Cureum: tametsi is non ea hanc, sed
Ois diem fuisse assent, deceptus, opinor, anni genero, quem
Com,

communem esse putavit, cum bisextilis fuerit.

230

231

Occupato ducatu Glogouensi copiae regiae bifariam distributae sunt. Johannes Hanguicius baro Morauus copiarum ex legione nigra & equitum Rasciorum duxor cum suis transit in Lusati-
am inferiorem ad limites marchionis electoris Johannis.

Copiae autem, quae occupauerant Francosteinium, profectae sunt in Lusatiam superiorem ad fines ducum Saxoniae, anno 1489. Iudicabat .n. Matthias Principes illos alieno à se animo esse, & Glogouensi fauuisse: siquidem Albertus Misnensis, qui Veteres cum Mathia inimicitias exercebat, transitum per Misniam concesserat Bohemis & Austria-
cis, quorum psidio Urbem munierrat Glogouensis. Nunc etiam imperatori eosdem auxilia missuros putabat. Ideo ut domi retinerentur, terruit eos domestico bello. Haec
serunt ibi in tertium usque mensem, longique tractus vastati sunt. Principes Saxoniae & Brandeburgensis collectis copiis sese muniabant, multosque ex illis praedatoribus occi-
debant. Et Videbatur res spectare ad graue bellum.

Sed commodum Venit in Silesiam, missus à rege Johannes Varadiensis demum etiam Olomuncensis praesul,
Janus Pamponius antea dictus, qui postea antea 1492 monachus Bernhardinianus factus est Vratislauiæ &
faurauiae cenobium sui ordinis extruxit. Vir egregia animi dextentate praeditus & Poeta antiquis Vatis
comparandus, quo è patrum memoria nullum magis probasse se scribit Fabricius, adeo ut Bohussao quoque Hassensteinò eum praeferre non dubitet. Aldus Manu-
tius in praefatione Athenaei Cumanecdesiensium praesul-
lem facit Pamponium, & sepulcro eius hoc distichon inscriptum esse ait, quod exstat in elegia ipsius de se
egrotante in castris.

hic

Hic situs est Janus, patrum qui primus ad Istrum
Duxit faunigeras ex Helicone Deas. 75 sub me-
dium mensis Maij in oppido Lûca bellum inter regem & prin-
cipes Vicinos Saxonicos & Marchicos sedavit. Atq; hoc est
quod Saxonum Chronicon sub eodem anno 1489 narrat,
ingentem & Validum regis Hungaricj exercitum Undecim
supra Magdeburgum milliarij castramentatum fuisse, di-
versa hominum opinione Drumore, alijs in marchiones
Misnenses, alijs in Brandeburgensem eum comparatum esse
dicitantibz. Sed re composita Hungaros ad sua repe-
dasce. Milites ex Lusatia superiori regressi sunt in du-
catum Suidnicensem, ibiq; graves fuerunt hospites ciuita-
tibz & agris. Omnes in multis affli-
erunt. Johannes ad hunc modum principatu pulsus re-
liquum vite exegit ipse in oppidis, quae Uxori eius Catha-
rinae (Scholasticam vocat Reddelius) morte matris Salo-
mes Uxoris Venceslaj Stinaniensis obuenerant, Stina-
na nimirum, Rudna, Umling & Volauia, in qua
postrema tandem inops diem suum obiit anno 1504.

Fuit autem tota haec Johannis calamitas haud dubie
poena nefarij patricidij, quo is anno 1472 Saganum
adortus fratrem suum, quem Crato & Cureus in scrip-
to senatorum Gloguicnsium Balthassarum, Cromerus
male Henricum Reddelij modo Rodolphum modo Bal-
thassarum appellat, cepit, & Pribisj Lusatie inferioris
oppido, à quo Johannes denominabatur, turri rotunda
inclusum squalore carceris, unde morbum contraxit, atq;
adeo fame enecuit. Ob quod scelus, cum à Mathia
se misitum iri metueret (nam exercitu illo, quem
Mathiae pecunia conscriptum ad Saganum adduxerat,
Namslouiam aduersus Polonorum incursiones tutarij

debuerat) Saganum & Pribusium duci Saxoniae, ut supra dixi-
 mus, eodem anno vendidit & ad eum profugit. Mansit autem
 Pribusium cum Saganis in potestate Principum Saxoniarum usque
 ad annum 1549, quo eam ditionem per transactionem ab
 electore Saxoniae Maunicio recuperavit Ferdinandus Caesar.
 Illius Johannis frater Venceslaus, inter initia belli
 Glogouiensis vitam cum morte commutavit. Uratissavia,
 ut testatur in vestibulo aedis diuæ Barbaræ tumuli ejus
 aeneæ inscriptio, quam addere hic libet. Illustis quondam
 dux Slesiae & Saganis dominus Wentzslaus, Deo
 deuotus princeps, Ipse primatus honoribus re-
 ligioni & sanctissimoniae in hac Urbe deditus, inter
 plebeios in cimiterio hoc se tumulauit ex humilitate
 cupiens, hic sepultus, obiit penultima Aprilis, anno
 M. cccc. LXXXVIII.

Ceterum hoc bello principes Glacenses antea præ-
 diuites & prepotentes, qui Johanni pecuniam in bel-
 lo sumtus suppeditauerant, ad magnam redacti sunt
 egestatem, ditionis etiam parte amissa, Monsterberga
 nimirum & Francostemo, quæ tamen oppida Hen-
 ricus, quæ erat morum commoditate & grata facundia,
 hoc anno 1489. facile à Matthia rursus impetra-
 uit & recepit.

Apicius, quem Johanni consilij illius perniciosi
 de transferendo ad generos ducatum auctorem, omnisque
 mali hujus causam fuisse ferunt, effigies Uratissaviae
 in bibliotheca Adalbertina visitur, itemque Sittauia
 apud Mianelum Colonem pandocheum; Valentini filij
 um, nepotem Jacobi, qui frater fuit Apicii: monimen-
 tum extra chorum basilicæ Uratissaviensis exstat cum
 hac inscriptione. Conditorium Apicii. Tegitur
 hoc

hoc lapide reliquum D. Apicij Colo de Grubin, iu-
ris pontificij licentiatj cantoris maioris & utriusq;
ecclesie canonici, qui superstes anno salutis 1500
diebus januarias hac fieri curavit. Post hic mi do-
mino obiit anno 1517. 14 Febr. Additæ tumu-
lo imagines, galerus cardinalitius. Hodierna tamen
Colonum Grubenensium & Sittauiensium insignia biparti-
ta rupicapram dimidiam præ se ferunt. Fuit autem
postea Apitijs sacerdotum Vratissaviensium cancellarij,
ubi tunc qq; multas turbas dedit. Cum n. Johannes
III Rothus Vendrigensis Suenus (quidem Nonberger,
sem faciunt) Vratissaviensium præsul, & Rodolpho
Lauantino successit, coadiutorem sibi designasset Fri-
dencum Casimiri Teschinensium ducis F. insequentij
mox anno, qui fuit à Christo nato 1501. Johannes
Thurlo senior propter opes maxime apud reges Polo-
nie & Hungarie auctoritatis, maximis impensis & pro-
fusissimis largitionib; apud collegium perfecit atq; adeo
ipsi quoq; præsul amplissimis promissis onerato persuasit,
ut Fridenco repudiato filius suus Johannes Thurlo
coadiutor declararetur, multis principib; Silesie & Vra-
tissaviensibus ipsis ac plurimis alijs. Tunc Jyr Tursonum
partes strenue tutatus est Apitijs, collegij præsidio
fretus, adeo ut ni omnibus principum alijsq; conventi-
bus certatim accusatus sit, & magno principum Vra-
tissaviensiumq; consensu publice decretum factum, de
agendo in exilium Apitio, utpote homine inquieto,
turbulento & seditioso, & qui iam ante belli Glogo-
viensis vicentor fuisset. Proximo etiam anno 1503.
Johannes Haunoldus senior capitaneus Vratissavi-
ensis Oppanæ infrequentiss^o principum & omnium et
linum

diuum Silesie concessu, nomine senatus populiq' Vratisla-
uiensis conquestus est cum de alijs iniurijs a collegio reip.
allatis, tum quod Apitius noctu aperta porta Mariana
cum alijs canonicis & armata complicum suorum manu
urbem ingredi ausus fuisset. quibus in rebus omnibus
cum cancellario suo patrocinaurentur sacerdotes & cum
presule praeterea suo odys & contumelijs acerbissimis
certarent, in extremum devenere odium & contentum,
ut cuilibet quidvis impune contra eos audendi sum-
ma esset licentia.

Incidente eodem anno cum Turisonem coadiutorem
recens electum coniurati quidam malevoli, tam nobiles
quam ignobiles, duce Adamo Guero celebri latro-
ne, nocte natalis Christi domi suae opprimere de-
crevissent, singulari providentia divina tantum
fuit ex pluvia glacie concreta stratorum lubricitas,
ut multi homines lapsi crura & brachia frange-
rent, & ascendere in misulam, quam vocant, siue sum-
mum, sicuti non possent.

Atq' hic Turso fuit praesul Vratislaviensis is
quem, cum anno 1520 obisset, Lutherus in qua-
dam ad Georgium Spalatinum epistola, omnium sui-
seculi praesulum optimum appellat & in fide Christi
decessisse scribit. Nunc revertimur ad senem amalium.

Eodem anno 1488. nocte secuta diem Antonij
Budissine conflagrat hospitale matris Virginis
cum utroq' sacello d. Marthae & d. Mariae Mag-
dalenae.

Eodem anno 1488. Matthias rex ad ve-
nundandas Varias Urbes cum municipijs, item
do,

dominatus in Silesia & Lusatia (Johannis gnatj
sui ex illegitimo toro nati gratia) procures nonnullos
provinciarum impulit, Cuius impetum eo usq; in Lusatia
propagatum esse dicunt, ut duorum dierum itinere
Sarmaticum Oceanum attingeret. Chronol. regg.
Hung. Abr. Bakschaj.

Anno 1490 Matthias, dum exercitus suus Nea-
polim Austrie obsidet (Cureus & Bakschaj hanc anno
1487 Augusti 17 post obsidionem annuam in potestatem
eius venisse aiunt) ipse Vienna ex apoplexia mortis,
periculo & metu liberauit cum alios, tum imprimis Fri-
dencum imp. & Vladislauum Bohemum, contra quos magis
in quid moliri ferebatur. Mors eius subditis pleniq;
grata accidit, praecipue Urbib; & praesulibus, qui male
sibi ab illo timebant, quod exactiones tam ecclesiasticas
quam prophanas impositas pendere detrectassent. Olo-
mucensis scribit, tarde Morauos quosdam procures
nuncio mortis Matthiae credidisse, quod memoria tene-
rent, aliquoties famam mortis eius antea sparsam fuisse,
ac semper illum magno alicuius malo resurrexisse.

Viennam Matthias imperatori eniperat, quem ple-
risq; etiam alijs munitionibus & tota pene Austria exiit.
At annotatum est in catalogo rectorum archigymania
si Viennensis, anno 1477. Augusti 16. Mattheum
primum obsidisse Viennam 27 septimanis: deinde cum
eandem anno 1485. X cal. Febr. iterum obsidione
mixisset, tantam in Urbe fuisse penuriam, ut modicum
farinae 107 florenis venderent, eaq; urgente urbem
2. funj deditam. Causae belli & dissidiorum ex in-
tegris historijs petantur. Uratissaniensium annales
Viennae etiam sepultam tradunt. Sed Olomucensis
& Cromerus scribunt, funus eius Albam regionem,
ubi

233
234
Vbi regum Hungarorum sepultura fuit, ab Hungaris
celerj & tumultuaria pompa raptim elatum, exequias pro,
curante Beatrice regina.

De die obitus Variant scriptores. Crato quidam,
Hadrianus Junius sextum Aprilis diem, Eberus utrumq;
annotavit. Annales Vratislavienses & Peucerus eum
diem dominicum, qui apud Christianos palmarum nomine
celebris est. Cnemiander, annales Budiss. & Bakschaj
feriam tertiam h. e. diem & sequentem nominant.

Porro ostendit computi ecclesiastici calculus anno 1490
palmaria incidisse in quartum diem Aprilis. Inveniunt
autem annales obisse Matthiam nocte dominicam pal,
marum proximè consecuta. Cum ergo non magno plu,
rimarum gentium consensu ad sequentem diem pertineat
(est enim Vespera diei naturalis initium) rectè
à Cratone ad quidam Aprilis obitum Matthiae re,
latum existimo. quem eundem diem & Cureus in,
dicat, cum feria secunda post dominicam palmarum
eum expirasse scribit, secutus alios Vratislaviensium
annales. Dies & à palmaribus proximus, quem
Cnemiander ponit, congruit ad sextum mensis diem
à Junio annotatum. Munsterus Matthiam ob Vora,
tas ficius apoplexi correptum rugisse & bestiam,
& secundo die extinctum scribit. Aliter Cureus.
qui ualq; de morte eius rumores sparsi sunt, notum est.
Circumfertur epitaphium, q non desunt qui affirmant
à Matthiae ipso sibi compositum, cum nullus poeta
rum ei satisfecisset. Est autem tale.

Matthias iaceo rex hac sub mole sepultus,

Tepatur Vires Austria Victa meas.

Terror enim mundo, metuit me Caesar uterq;

Mors potuit tantum sena nocere mihi.

Com.

Compleverat autem Matthias paulo ante annum ætatis
47. Natum n. ferunt 24 Febr. anno 1443. q. proximi
fuit ante cladem Varnensem. Apud Hungaros à tempore
electionis annos 32 & menses duos regnavit. Prolem nec ex
Catharina Georgij Pogrebratij Bohemi legitima, nec ex Bea-
trice Ferdinandi regis Neapolitani notha, filiabus, ullam
suscepit. Filium tamen reliquit extra matrimonium natum
Johannem Coruinum, quem blande Hanselicum vocabant,
postea ab Hungaris quibusdam regem appellatum. Ejus
Glogouiensem ducatum destinaverat. Sed mortuo Matthia
profligatus à Vladislaj copiis Johannes illi tandem
per transactionem reconciliatus, cessit regi de possessione
ducatus. Desponsata eidem fuit Bona Johannis Gale-
acij ducis Mediolanensis filia, quam semiceps Sigismundus
Polonus secundam uxorem duxit.

Budissinensium annales sub hoc anno 1490. narrant
Georgium à Sten, qui tunc temporis Lusatie cum
imperio regio præerat summa ope visum, ut hexapoli-
m à Vladislao Bohemorum rege aversam Hungari-
co regno hæreditarie applicaret. Verum id frustra
fuisse. Item æstate ejusdem 1490 anni, turrim
plateæ diuitum ibidem de novo excitatam. Et eodem
quoq. anno magna fuit pestis.

Ut primum de obitu Matthie rumor percrebuit
capitaneus eius in Silesia dominus Georgius à Sten,
quem propter artes quæstorias & expilationes Vehemen-
ter oderant Silesij, & mortuo iam rege perditum
ibant, Budissina Gorlicium venit. Eum Gorlicenses
susceptum ad marchionem Brandeburgensem deduxerunt,
apud quem postea vitam egit.

234
235
Defuncto regi exequias celebrarunt Gorlicenses in aede
Petina die h[ab]e fenas Georgij proxime secuta, & dominico
die insequenti h. e. 24 & 25 Aprilis, accedente ad
offertorium omni populo.

Ineunte julio mense senatus Vratislaviensis publico
capitis supplicio in foro affecit Henricum Dominicum
capitaneum suum, h. e. consularis ordinis seniore[m] col-
legam multorum criminum, quae contra fidem in frau-
dum reip[ublicae] patrasset, reum actum. Inter capita accu-
sationis sexaginta praecipuum fuit, quod cum Steino
collusisse ferebatur, & Mathiam per literas monuisse
ut Vratislaviensib[us], qui fluxa sunt fide, temere no[n]
fideret.

Addit hic annalium Vratislaviensium notator,
prudenter lecton relinquere se iudicandum, nunquid
Gorlicenses, qui Mathia etiam rebus humanis ex-
empto fidem praestitissent, rectius egisset Vratislavi-
ensib[us] qui in magistratum suum fuissent crueles.

Eodem anno 1490. Gorlicij magnum pro-
pugnaculum ad portam Reichenbachensem excitari
captum, conferentibus operas ut minimum diuinas
ad erectionem telluris e fundamentis aut alentibus
mercenarios pro estimatione facultatum, tam ciuib[us]
quam olitoribus suburbanis & agrestib[us] ciuitati
subiectis omnib[us], initio a senatoribus factum.

Mathia sine legitimis haeredibus mortuo,
sepe nominatae tres provinciae (Moraviam dico,
Silesiam & Lusatiam) cum ipso regno Hungarico
reciderunt ad Vladislavum secundum Bohemum, qui
calendis Augusti C. Careus 15 filij habet rex
Hungariae renunciatus est Posonii, fauente &
ap[osto]lico

approbante exercitū Matthiano, quam nigram legionem appel-
labant: Postea etiam, Maximiliano Austriaco regni com-
petitore, siue Victo, siue ultro cedente, 14 Iul. apud
Albam regalem regium diadema ritu solenni suscepit.
Terrigenæ seu nobiles Lusatiae superioris Unā cum quinque
Urbibus, Būdissina, Gorlicio, Sittauia, Camitio et
Lauba in arce Pragensi homagium ei praeponderunt.
Lobauenses enim hoc loco in annalibus Vratislaviensib.
disertè non nominantur. Būdissinenses Gorlicium omit-
tunt, Lobauiam disertè nominant. Currens Lusatiam
primum omnium in Verba Vladislai iurasse scribit.

Ab eo tempore serenissimis Bohemiae regibus pa-
ruit Lusatia, qui Vtriq; tam superiori quam inferiori suis
dederunt praefectos seu nomarchas, partim principes Vi-
ros, partim ex illustribus et generosis Plauensium, Var-
tembergiorum, Eilenbergiorum, Berconum, Sliconum,
Donauiensium, Hassensteiniorum denique et alijs familijs
oriundos. Quoniam autem praefectorum Lusatiae facta
est mentio, quae de ijs comperta habemus hoc loco in
Unum quasi fasciculum coniecta simul exponere libet.

Antiquissima mentio Gorlicensis et Būdissi-
ensis praefectorum est apud Olomūcensem in historia
Vladislai et nominis huius et in ordine secundi Bo-
hemorum regis, circa tempora Cunradi III imp. qui
Barbarossae patruus fuit et proximus antecessor.

Postea longo sane interuallo Carolus III. in con-
firmatione quadam Germanica, quam anno 1348
Leutero Pencigio equ. aurato dedit super Lirna,
Rubequo, Valda et Gersdorfo pagis à marchionib.
Brandeburgensibus alijsq; principibus ei collatis, me-
minit aduocatorum suorum Būdissinensium et Gor-
licensium praesentium et futurorum. Diploma
integrum recitat Cnem.

Büdisinensis aduocati mentio est in alijs eiusdem imp.
literis Latinis, quibus anno 1350 medietatem oppidi,
curia & allodij Conigesuuarti cum Villa noua, quae omnia
tunc Johannes Paneuitius possidebat, largitus est Tit Long,
Uuolframo & Nicolao Paneuitijs, si absq; haeredibus
masculis decederet Johannes.

Estat et apud Enemiandrum exemplum literarum Ver,
nacularum Ulmani cuiusdam à Carolo III Büdisinae &
Gorlicio praefecti. Earum initium saltem & finem, re,
tentata studiose, quoad eius fieri poterit, phrasi Germani,
ca, conuersa opponam. De gratia domini mei grati,
osi domini Caroli imperatoris Romani & Bohemiae
regis, ego Ulmanus ex Moneta praeses et administra,
tor Büdisinensis & Gorlicensis terrarum, testatum
facio palam his literis, omnibus eas inspecturis, audi,
turis uel lecturis: Cum exstisset controuersia & lis
inter strenuum militem dominum Lutherum à Pentzig
ab una, & honestos ac prudentes viros ciues Lau,
benses ex altera parte, propter iurisdictionem superio,
rem: illustrissimum & serenissimum principem ac domi,
num Carolum & & secundum eum reuerendum in
Chrō patrem dominum Johannem antistitem Pragen,
sem causam illam mihi cognoscendam ac dirimendam
demandasse delegasseq; id quod & à me factum
est cum scientia & consilio honestorum & prudenti,
um Virorum ciuium Gorlicensium, ijs modis, q,
sequuntur. Et haec transactio & scripto concepta
compositio facta est coram consule & senatu Gorlicensi
praesentibus dominis Ottone & Chiliano Gerhardsdor,
fys patruclib; . quae ut firmitus & solidius tene,
antur sine dolo, ad maiorem rei testificationem sigil,
lum meum, cum ciuium Gorlicensium, domini Lutheri,
nec non ciuium Laubanensium sigillis appendi hisce liti,
ris, quae date sunt Gorlicij; anno à natiuitate Jesu

1368. die post festum S. Michælis archangeli proxima. Cæterum hic Ulmanus in diplomate quodam Senatus Gorlicensis anno 1351. confecto, cuius libro 4. meminimus, inter alios vndeuiginti reipublice tunc temporis scabinos & senatores quinto loco testis recensetur.

Bojtg. 8. A. Apparet autem ex literis Ulmani, Gorlicij olim resedisse primos illos pfectos nimirum in aula templo Petino opposita, quæ adhuc pfecti nomen retinet. Ac habitasse dicuntur ibidem deniceps reliqui omnes, usque ad ultimum Monsterbergensem, qui primus in pandochæo diuertere cepit. Donec ad extremum Būdissinam translata fuit pfectura.

Aulam pæsidis igne consumtam diximus anno 1456. qui proximus fuit ante mortem Ladislaj. I. Austrij postumj. Instaurata tamen fuit rursus, & habitasse postea in ea constat præter alios Steinium, Vambergium & Monsterbergensem.

Venceslao regnante Būdissinensis & Gorlicensis advocatus fuit Henricus Pflugijs à Rottenstem, cuius sub anno 1405. meminimus.

Sigismundus & Albertus reges, per quos pfectos Lusatiam administraverunt, confirmare non possum. At Ladislao I. postumo Lusatiam Fridenij Brandepurzio in feudum datam, & à Georgicone successore eidem rursus extortam, suo loco diximus. Id tamen de inferiore tantum accipiendum videtur.

Henricus Rosenburgius hexapoli pfectus obiit 1458 in festo conversionis Pauli, ante coronationem Georgiconis.

Georgiconis tempore Benedictum Colobratium hexapoli fuisse pfectum indicant articuli quidam Cuiusnensis cenobij, de quibus supra paulo diximus. Capitanei Lusatiae in eiusdem Georgiconis historia ex Cratone facta est mentio.

Budissinae in Franciscano, ad latus templi sinistrum exstat
tumulûs editior saxeus, vni incubit supinus baro armatus, dex-
tra Vexillum sinistra galeam super clýpeo cum insigni tenentis.
Occipite cervicali pedibz leone nititur. Margo tumuli hanc
habet inscriptionem. 1464 (ibi 1868) in die Elisa-
beth obiit generosus dñg Jhon de Wartenberg. Propè
affixa parieti in tabula depicta insignia, clýpeus nimirum
à summo ad imum bipartitus cruceo & nigro coloribz disti-
nctus, & in galea ala nigra vultu guldennæ spanglii.
Addita inscriptio. Jhon Hov Wartenberg Dozt Dr
seits Lande und Stadte Budissin Bozen
insignia seq. à latere stemij.

In stemmate ducum Silesie & Cúreo reperio, Fri-
dericum T Ligniciensem, de cuius morte in historia belli
Glogoviciensis meminimus, ænerum Georgiconis, proavum
Henrici qui nunc Lignici rerum potitur, cum ipsi Mat-
thias Uratislaviæ anno 1469. quò Urbem tam pri-
mum ingressum diximus, Lignicium concessisset, postea
in comitatu regis in Hungariam profectum, servisse ei
biennium discedentemq; ex aula ab eodem hexapoli &
Utiq; Silesie esse prefectum tanq; pñdem suæ capi-
taneum. Eundem anno 1471 & insequenti Lusatia
superiori prefectum fuisse, ex Frauenbergij annotatis constat.

Anno 1476 & insequenti Stephanus Zap-
liensis Cepusij comes, pater Johannis Veidanz Hun-
gari & Barbara Sigismundo Polono nuptæ, Silesie
capitaneus & Hexapoli prefectus fuit, qui mox an-
no 1478 Matthias in regno Hungariæ cancella-
rius factus est, ut ex eodem Frauenbergio colligitur.

Huic in prefecturam Utiq; marchionatus succe-
dit Georgius à Sten, dominus in Zossen, idemq;
per superiorem & inferiorem Silesiam cum plena po-
testate præsens regius, & Suidnicensis ac favoniensis
dñs.

ducatum capitaneus, qui postea Stinariam etiam & Radnam
Silesiae oppida adeptus est. Eius apud Hofmannos Gorlicen. Vidi-
mus literas inuestiturae hoc exordio. Von Jörgen von
Stain Graue zu (Lettin, Königl. Art. Anwaldt in nüg-
der Gersig, Gneptman, der Fürstenthum der Schwandung
und Jauer, Brüder Lausitz hieser. Datus Gorlicij 1486.
4 ante Reminiscere. Praesentibus Johanne Metzerod in
Dornbach capitaneo Gorlicen. Henrico Eschenlaue cuna
iudice ibidem, & Benedicto Dürhait cos. Budissinen. Geo-
gio de Lapide domino Stejnaniae Johannes Langer Bolch
enhanen. Silesius presbyter Vratisslauen. theologus &
poeta dedicauit misigne opus, ius de censibus & Recmpt.
lib. 1. cuius initium: Ingenti hodie premor. Ad
Georgium de Lapide auunculum suum extat liber de laudib.
heroum & uirorum illustrium Eytel Wolffi de Lapide equ.
Sueu eruditi, qui fuit unus ex sodalitate literaria, quam
Noribergae instituit Celles primus Germaniae Poeta lau-
reatus. Autor Trithemius catalogo scriptorum ecclesiasti-
corum. Fuit .n. literis tunc Georgius, & Latinae ling-
uae gnarus. Budissina excedens conuersus ad arcem pro-
nunciasse fertur Vulgarem paroemiam: homo proponit,
Deus disponit, diabolus permerdat. Et subiicisse: cui
ergo te extruxi.

Matthia anno 1490. mortuo, sedenteq. iam ad
gubernacula tam Hungariae quam Bohemiae Vladislao,
praefectus est his terris doming Sigismundus Varten-
burgius in Totschen.

Anno 1504. illustris princeps & dominus,
dn. Sigismundus, Casimiri regis Polonici F. dux Op-
pauiae & maioris Glogouiae, à Vladislao fratre suo
in Silesia & Lusatia utriusq. locum tenens generalis &
praefectus constitutus est, remoto Casimiro Teshinensium
duce supremo Silesiae capitaneo. Ob quam abrogatio-
nem cum collecta equitum colluies vias infestaret,

Imprimis sacerdotibus grauis esset, Sigismundus predo-
 nes illos sine respectu nobilitatis insigni seueritate coercuit,
 & latrocinij Silesiam purgauit. Unde in Sabotho Fa-
 bri hoc eiq; præclarum est encomium.

Quodq; omnis posthac pacatior ora quierit,
 Tutus & in quauis mercator Valle diurnum
 Carpsit iter, tibi præstantissime faxellorum
 Fure tuo, meritisq; tuis Sismunde fatemur
 Deberi, te magna sequi non Herculus aequa
 Inuicso pudit nostris grassantia terris
 Monstra domare animo, sortum nec sanguinis ortus
 Aut equitum splendor mouit, nec honestior ensis
 Diuisit penam, sed equiso pependit eadem
 Camabe cum domino, cupidam & erocantib. escam
 Effraqueq; olim afflictis solatia cistæ
 Præbuit. hic primum nostri Videre trementes,
 Et quauis magnos furca pullescere fures.

Cromerus libro tricesimo inferioris tantum Lusatiæ me-
 minit. Locum integrum asscribo. Sigismundo Vero (ingt)
 Vladislaus Glogouiensem & Opauiensem ditiones in Silesia
 concessit iisdem ferè conditionibus, quibus Johanni Alber-
 to prius concesserat, & inferiori superiorq; Silesiæ eum
 præfecit: Vbi præclaram is operam subiecit & Vicinis
 populis in extirpandis eius gentis latrocinij nauauit.
 Aliquanto autem post etiam inferioris Lusatiæ marchio,
 natum idem Vladislaus ipsi adiecit & portionem suam
 paternæ hereditatis ipsi donauit. Hæc ille. In
 margine Sigismundum præter alios titulos etiam Lusa-
 tiæ marchionem nominat.

Budissinam Venit Sigismundus anno 1504 (sic
 enim lego, tametsi 1506. habent eius Urbis annales)
 feria quinta post festum Catharinæ, susceptusq; in præ-
 festum, rursus inde discessit diè Nicolaj, nec postea Unq;
 eò redijt. Commisit autem Vicem suam Alberto Schreibern
 forisio

dorsio capitaneo Būdissinensi per triennium, quo elapso, post
Alexandri fratris mortem, qui 19 Augusti anno 1506 ex-
spirauit Sarmatiae rex electus est, 8 Febr. eodem anno, et
insequenti 1507 circa Bacchanalia, secundum Enemian-
drum, uel potius ut Cromerus de Cureis fan. 24.
Cracouiae coronatus.

Post huius discessum Silesiae quidem capitaneus con-
stitutus est Johannes Thurno Wratislaviensium praesul: in
his uero terris Vladislai iussu receptus est in praesidem
Sigismundus Wartempurgius doming in Tetschen.

Ei Albertus Sterenbergius successit, et praefectum
ram obtinuit usque ad annum 1517. quo Guilielmus
Eilenbergius in Rhonau, electus est, multis pene ciui-
tatibus. Ferebatur enim uulgo hic septem millibus sex-
genarum Bohemicarum superioris Lusatie nomarchiam
ab illo emisse. Sed cum Eilenbergius literarum mo-
numentis sufficientem ciuitatibus praestitisset cautionem,
hanc rem priuilegijs ipsarum nulli fore fraudi aut
detrimeto, quam potius operam se daturum, ut pristina
ys iura sacra tecta manerent et incolumia, neue à
corona regni Bohemici sine opprobriatione, sine
alio quouis modo alienarentur, praebere tandem
illae, licet exgre, assensum.

Triennio itaque praefuit Guilielmus, videlicet
usque ad finem 16 anni 1519: qua die Carolus
Monsterbergensium et Oelsnensium Princeps, comes
Glaciensis usque Georgij Podiebratij regis ex Hen-
rico F. nepos, ples est designatus. Quamquam autem
Guilielmus penè annum integrum, spreto Ludouici
regis mandato, hoc magistratum Carolo cedere de-
trecauit: tandem tamen cum eo transegit Carolus,
et tradita sibi ab ipso anno 1520 Aprilis XI at-
que Būdissinense praefectus mansit ad id usque tempus,
quo

quò Ludouico rege anno 1526. post praelium Tur,
cicum in fuga misere perempto, sororius huius Ferdinan,
dis archidux Austriae in regnum Bohemiae successit.
Tunc enim Sedislaus Berco dominus de Dúba, Leipa
& Reichstado, baro eloquens & eruditus, qui et
supremus regni Bohemici Reichspräsident. iudex fuit,
marchionatus superioris Lusatiae est praefectus. Caro
lum tamen adhuc anno 1527. cum Uratisslauiam
ingredere tur Ferdinandus calendis Maij, in comita,
tu eius fuisse tanq[ue] hexapoli praefectum cum tribus
filijs, Uratisslauiensium amales memorant. Fuit
autem posthac Vtriusq[ue] Silesiae capitaneus, mortu[us]
anno 1536 prid. cal. Jun.

Berco anno 1541, quò collectanea sua Lau,
beni senatui obtulit Cnemiander, magistratum etiam
eum gessit. Eum excepit Christophorus burggrauus
Donensis ad Conigesprugum, qui anno 15. quarenu,
lun sub exitum Urbis Budissinae in nundinis, cum
concioni sacrae, quae eo die dominico de Veste nuph,
ali habebatur, interesset, & sanctissimis religionis
Christiane mysterijs participare decreuisset in Hofe,
Kirch podio templi expirauit.

Donensem secutus est Joachimus Slico comes Passa,
uiensis, dominus Veissenkirch, in Rabensteino & Schlacken,
uierdo, imperatoriae maiestatis consiliarius intimus, Vasa,
lorum coronae regni Bohemici Germanicus capitaneus, ali,
quando etiam camerae Bohemicae praeses & qui anno 1571,
quò hac scribimus, Lusatiam superiorem regio nomine ad,
huc administrat: capitaneo eiusdem marchionatus & mo,
narchiae Generalis Vicario existente Johanne Schiebi,
in Pulsnicio, consiliano Caesareo.

Marchionatus Lusatiae inferioris in superio,
rem

rem usque annum praefectus fuit generosus & nobilis domi-
nus, dn. Bohuslaus Felix, dominus Lobcouicus & Hassen-
steinus in LitLea, & consiliarius imperatorius & Capitane-
us vero eiusdem Jacobus à Salza ad Haiderdorfum, con-
siliarius & ipse Caesareus & Nunc uterque munera sua re-
signarunt, nullis dum successoribus acceptis.

Bohuslaus arcem Labinensem, praefectorum residen-
tiam, splendide exaedificauit. Natalem eius Eberus in-
calendano suo ponit. Thomas Mitis à Limusa Nymbur-
genus iudicem Lusatie inferioris vocat, eumque in ele-
gia quadam ad familiam à Lobcouitz & de Hassen-
farragini poematum Vin generosi & poetae illustris
domini Bohuslaj Hassenstejnij à se editae, praefixa, ho-
rum Versuum elogio ornat.

Claret in officio Felix LicLeouius alto,
Praeses Lusati dum regit aetha fori,
Sapius & Varias, legatus Caesaris, oras,
Arte togae celebris militiae petit.

Filius eius generosus & magnificus D. D. Bohuslaus
iunior à Lobcouitz & in LicLeou, dignitate rectoris
in Vitebergense academia non ita pridem perfunctus est,
quam ante eam ex eadem familia Sigismundus à Lo-
couitz obtinuerat.

Hassensteinium proxime praecessit Albertus Slico-
comes Passaniensis, dominus Weiskirch, Labiti, arcis
Cadanae & Ferdinandi Romanorum regis, consilia-
rius, & camerarius coronae Bohemicae supremae &
nepos Casparis illius clarissimi Vin, qui tribus mpp.
Sigismundo, Alberto II. & Fridenico III à libellis
fuit & in concilio Constantiensi, cum animaduerte-
ret condemnatam in Hussum & Hieronymum sur-
rexit, nec suffragator & approbator supplicij eorum
esse

esse noluit. De Caspare historiam Eurjahi & Lucretia
 conscripsit Aeneas Silvius, & copiosam eius fecit mentionem
 cum alibi sapè, tum cap. 53 Bohemia suae. Alberti
 mentio fit in literis transactionis Spirensis inter Ferdinan-
 dum & Saxonem anno 1544. celebratae. Atq;
 hic Albertus is est, qui patrum memoria Johannis
 Casiani in Crajn Croatiae collega fuit, & cum eo ne-
 glecti & deserti, si non proditi exercitus regij insinua-
 tus est. Anno n. 1537 VIIIbr. 9. ad xxx millia
 Germanorum, Hungarorum & Bohemorum à Ferdi-
 nando rege, Casiano & Slicone ducibus in Croati-
 am & marchiam Slavinicam missa, à duobus bassis
 Turcicis miserè concisa sunt, cum precedenti nocte
 ambo duces, ut fama fuit, cum omni equitatu à
 peditibq; se subduxissent, atq; ita incolumes evasissent.
 Rhythmi quidam Vernaculi tertium etiam nominant
 in eiusdem criminis suspicionem Vocatum, Johannem
 ab Bugnad baronem. Casianus è custodia
 Viennense elapsus, gratiae & reconciliationi regiae
 diffidens, cum ad magnum Turcum transire in ani-
 mo haberet suo ipsius gladio, insidiosè, interfectus est
 à Nicolao comite Serinense, eo ipso, qui superiorib.
 annis in diuturna arde occubuit. In quem haec
 sunt Carchesy epitaphia:

Proditor & nostri Casianus sanguinis hostis

Hic iacet, à ferro concidit ipse suo.

Impia namq; p̄s ceruicibus arma minantj

Finem animi & belli mors violenta dedit.

Aliud. Quo tegeris, si quo tegeris Caciæ sepulcro

Perfidia hoc tecum proditioq; iacent.

Shico

Slico uero cum purgationi se obtulisset, ita Praga
Ferdinando satisfecit & innocentiam approbauit suam,
ut postea anno 1540 Lusatia inferiori ab eo praeficeretur.

Alberto Slicone aliquando solenni causarum cog-
nitioni pro tribunali presidente res accidit perridicula
& festiui ioci plena. Cum n. Laurentius Strauchus
iureconsultus, qui Niemisiū pagum prope Schencken-
dorfum tenuit, nescio quorum nobilium tunc aduocatus mi-
ter perorandum crebro, ut fieri solet & prope necesse est,
Vernaculis Latina admisceret Georgius Coceritius equ.
Lusatius, qui aduersae partis causam agebat, negat pos-
se se respondere, quod pleraq; omnia ignota sibi lingua
ab aduersario essent prolata. Tum Strauchus, ut erat
mordax, si tu, inquit, requē atq; ego ludos frequentans
literarios toties ferulae magistri nates praebuisses Latine
tu quoq; scires. Dolet dictum homini. Veniam itaq;
deliberationis causa secedendi impetrat, moxq; reuocatus
Hungarico idiōmate ordiri incipit. Interpellatus à Strauchus
& Germanicè respondere iussus, heus tu, inquit, bone vir,
abi tu quoq; in Hungariam militatum, ibiq; furcis ita
à stabulano caput tibi demulcenti sinito, ut meum mihi
saepe est demulsum tum Hungarice etiam loquentem intelli-
ges. Ad extremum interfatus praefectus, iussit eos
facessere dicacitatem, memores grauitatis & modestiae con-
uenientis loci iudicii, & regio nomine ipse exerceret.

Sliconis in nomarchia antecessor fuit Henricus Tun-
celius dominus de Bernitzko baro Bohemus, pfeetus Lu-
satie inferiori à Vladislao rege anno 1509. Ut testan-
tur literae, quibus miturus magistratum prouinciae fidem
obstrinxit suam, datae Lubini eodem anno Aprilis 20.
Gressit autem praefecturam in annum usq; 1539 eiq;
dominatum Reudensem, Kitliciorum baronum masculina
stirpe extincta rex donauit.

Ante Tuncelium generosus Georgius Schellen-
bergig

bergius Costi & Carnouij siue Tegerisdorfi dominus, consiliarius
regius ante Schellenbergium illustris Henricus burggrauius
Misenensis, comes Hartensteinius & dominus Plauensis, Vladislaj
Vterq; nomine, Lusatia inferiori praefectos exere; quorum
infra sub anno 1508 fiet mentio. Successerat autem Pla-
uensis Sigismundo Polono.

Constat & praefectum fuisse Lusatia inferiori Melchi-
orem Loebium, q inuenit Turcum vasto corpore & gigantea
statura praeferoce, provocantem ad duellum, quicumq; in
aduersa Christianorum acie esset fortissimus, singulariter
tamine victum confecerat. Tempus praefecturae certum
ignoratur. Tandem propè Cotbûsium ab hominum quo-
rundam facinorosorum colluue circumuentus, & cum a
comitib; desertus dedere se nollet, venabulo truci datus est.
Qua caede facta latrones compositis mox ad Calouianos
nomine eius literis, ipsq; anulo, quem caeso detraxerant,
obsignatis, complices suos in carcerem ibi compactos hi-
berarunt. De eiusdem robore ac fortitudine plura nar-
rat gentiles eig, quæ, quia de circumstantijs locorq;
& alijs certò non constat, praetereo. Diuersum au-
tem hunc fuisse uolunt ab eo, cuius paulo superius in
Matthiae historia meminimus.

De Lusatiarum nomarchis hæc habui, quæ
hoc tempore adferrem. Cui desiderantur, posthac ad-
di forte poterunt. Nunc ad Vladislaj. II tempore
reuerter.

Sub initium statim regni Vladislaj, omnis
Silesia fuit misera latrocinij. Prædabantur enim tunc
latrones magni nominis, Adamus Sueuus, Maxiûs,
Cotbûsius aliq; quos sequebantur multi ex decoctice
nobilitate, & passim spoliabant mercatores. Hos
ualde segmiter reprimebant praefecti regij. Multi
etiam ex procenibus cum ijs colludebant. Regis exigua
erat

erant auctoritas. Suevum bello Glogovienſi ſub exitum
junij in civitatem Veniſſe, miſſum à Principe Curcuſ ſcribit.
Sed triduo poſt, cum metueret ſuo corio, ex Urbe evaſiſſe.
Fuit ei res etiam cum Gorlicenſibus quæ tandem à Georgio
Saxonice duce arbitro compoſita eſt. Unde ſis Stephanus
Gerhardus Regiomontanus in panegyrica laudatione illuſtris
domus Saxonice ad dn. Fridericum Teutonicæ ordinis
ſummum magiſtrum, Georgij fratrem, ſcripta. Unde fit
(inquit) quod in eum (de Georgio loquitur) gentes
etiam externæ, illi rigidi Gerlicenſes ipſius Salevic
fidiffimi inſectatores, Vnaque notus ille Adam Suevus,
uti in unum æquitatis aſylum, in unum refugium conſen-
tiunt & compromittunt: à quibus longè diſſentionis, lon-
garum inſidiarum optimus laudator, compoſitor & mo-
derator non dici non poteſt. Idem Suevus anno 1497.
omnia penè itinera ſaturniculorum turmis, quas ducebat,
ita obſedit, ut ad pauca milliaria etiam nulli tutus
pateret tranſitus: anno 1503. dux fuit eorum, qui
nocte natalem Chriſti præcedente Turſonem coadiuto-
rem opprimere conati ſunt: quod ſupra expoſuimus.

Anno 1491. cum Laubenses poſt incendium proxi-
mum Vix dum utcuque ſe recollegiſſent, ecce autem de
intero nova eos obruit calamitas. Ipſo n. die Mariæ
magdalene, quæ erat feria ſexta, circa Veſperarum tempus,
Undique dum plenis flauebat meſſis ariftris, coorta ſubito
cum vento tempeſtas atra & horribilis, obſcurato ſolis
ſplendore frumenta (ſegetes, ſata) & rubeam triticariam
in agris, in hortis olera & legumina omnia, inu-
ſitata grandine funditus perdidit & corripit, & ut
habent Verſus Veteres.

Aedes evertit templorum culmina ſtravit. Item
En tumidos nocuiſſe patet tum fluctus aquarum

Floribus ornata ſpacioſaque climata rumpit.

Unde factum eſt ut ciues plerique ad ſummam redige-
rentur

rentur inopiam, & vulgo dicitarent, plus damni fecisse rem ipsam
familiarem ex grandine hac quam incendio impero. Eadem gran-
do in multis etiam regionibus alijs fruges afflixit, unde caritas
amona & hanc magna pestis consecuta est, ut Gorlicenses annota-
runt. De Laubensi calamitate membrana Vetus æno-
bij Vestalium hæc habet à notario quodam publico scripta.
Juxta priscorum in arte stellarum experientiam Vigesimo se-
cundo die mensis Julij quovis anno propter stellarum confi-
gurationes ad minus aeris turbulentiæ sentietur. Eodem
ier die, qui etiam beate Mariæ magdalene dies appellatur,
anno salutis millesimo quadringentesimo nonagesimo primo
hæc auræ stupenda contigerunt damna infra carmine signa-
ta. quæ etsi propter hominum peccata facta sunt: pro-
babile tamen videtur & rationi consonum, aliq̃ natura-
lem causam præstantem præcessisse in celis, quæ et
ipsorum aliqualis causa fuit. Inquit enim in præmio
centum Verborum Ptolemæus Pheludranus. Mundanorū
ad hoc vel ad illud mutatio, corporum celestium muta-
tione contingit. Subdit ier. Causas rerum rimaturus
prius celestia contemplare. Agit namq̃ Deus in hæc
inferiora per celum tanq̃ per medium. Est itaq̃ celum
causa secunda omnium inferiorum, in quo Deus gloriosq̃
plura scripsit, ut voluit Albumasar. cui ergo dictū
est, legat; qui vero non, prudenter taceat. Cætera
de celestium influxu maiorum iudicio relinquenda fore
existimo, atq̃ pro nunc hæcenus sufficere. Addidit
auctor & hexametros XVIII, qui ineptiores sunt,
q̃ ut asscribi mereantur. Ultimus hic est.

Hæc miserranda vide peccator, corripe vitam.

Eodem anno 1491. Nicolaus Stolzenbergus infector,
ex eorum genere, qui isatide, quam glastum vocant cæ-
sar & Plinius, vulgo quādum, pamos laneos ceruleo
colore

colore tingunt, idemq; glastum aestimare solitus, in lupanarij
dephensus, atq; ideo sub furca virgis cesus, cum aliter igno-
miniam suam uscisci non posset, mira calliditate perfecit, ut
mercatura suae negotiatio & ceu emponium glasti eiusq; esti-
mandi ius, quod ultra ducentos annos Gorlicij steterat,
& pammiculis ibidem fructuosissimum fuerat Hainam
Misniae ad Albin sitam transferretur calendis VIIbris.
Principes enim Saxonia à Gorlicensib; estimationis
illius nomine postulabant tributum annuum quingentor;
florinorum Rhenensium. Quod cum pendere Gorlicenses
detrectarent, prohibere illis, ne in posterum glastum
Gorlicij aestimaretur. Manetq; Hainae aestimanda ista,
fidis consuetudo ab eo tempore in hodiernum usq; diem,
magno omnium civium Gorlicensium detrimento.

Porro translatio huius mercaturae etiam antea à
ducibus Saxonia tentata fuerat, sed nullo successu.
Anno enim 1477 Erfordiensib; scripsere, Velle se, ut
Hainae in posterum glastum deponatur. quae in re auer-
tenda multum laborarunt cum Erfordienses tum Gor-
licenses. cum & Rodolphus Vratislaviensium praesul,
item Gundersicus Glacensis Sic Henricum Monaster-
bergensem Georgiconis F. appellarunt, quem etiam
Fennericum vocant annales Vratislaviensium & Fri-
denicus Legnicensis duxes, nec non civitates Suidmi-
ciensis & fauoriensis principatum ad duces Saxo-
nia Ernestum electorem & Albertum fratres, eorumq;
patrum Guilielmum III comitem provincialem Tu-
ringiae ea de re literas dedere, sed frustra. Bū-
dislinenses vero hoc tempore rebus adversus Vicino-
rum Gorlicensium auxilio connixere, sed ita plane
gessere, ut quibus non minimam translatio haec, si succe-
deret allatura esset voluptatem. Nec sane Vratisla-
vienses magno adimento nostratib; fuere. Martinus

Matthias Hungariae & Bohemiae rex eadem ex causa Vra-
tislavienſium praesulem ad ducem Saxoniae Dresdam allegavit
Julio mense, cui senatus Gorlicensis Georgium Emericum
adiunxit. Sed parum admodum ibi effectum est. Sub initium
anni 1478 Cornaumpurgum ad Matthiam misere Gorli-
censes Johannem Duciderum & Nicolaum Hermannum,
ubi coram rege eiusq. cancellario Stephano Lapulienſe
nec non praesule quodam strenuus dominus Henricus Milti-
tius eques auratus Sagano praefectus, quae a Principib.
Saxoniae super glasti emporio in mandatis habebat, exposuit.
Gorlicenses responsionis loco supplicem libellum regi exhibi-
uerunt, hoc argumento. Glastum per principum Saxo-
niae provincias eorundem permixtum citra impedimentum
Gorlicium adductum, ibiq. aestimatum & distractum fuisse
ducentis amplius annis, idq. ea equitate, ut in praes-
entem usq. diem nullus unq. repertus sit, vel emtor
vel venditor, qui de Gorlicensium aestimatione quere-
retur. Eamq. negotiationem non suam tantum sed et
reliquis omnib. civitatib. regis, imprimis vero panni-
ficum collegijs commode fuisse & emolumento. Petere
itaq. reimp. Gorlicensem, ut ius aestimationis huius
ab imperatoribus sibi indultum, & tam ab ipso quam
decessorib. regibus confirmatum, tanti praeterea tem-
poris praescriptione & quieta quasi possessione roborat-
um, praesidio regio saluum sibi & incolumem conservetur.

Tandem 3. cal. IXbr. Gorlicium Venere legati
Saxonici, Johannes V de familia Vucissenbachia Misi-
nensium praesul iurisq. doctor & Militarius a Matthia rege
Una cum Georgio Emerico reuersi, narrantes, controuersi-
am a rege & Principib. hac ratione compositam, ut Gorli-
censes Vecturam, depositionem & aestimationem glasti ad
eundem modum, quo antiquitus habuissent, retinerent. Nec

Nec multo post senatus literis præsulis ex Stolpna monih,
Dresdam in aulam ducum Saxoniae misit de suo ordine Johan-
nem Sueiderum & Georgium Emericum, qui 16 cal. Febris
hoc negocium, cui magnos labores, maiores sumtus impen-
derat ciuitas, adoptatum finem perduxere, confectis super trans-
actione hac & in archæo repositis publicis monumentis.
Hæc fere M. Johannes Frauenbergius Viri consula-
ris, cuius eo tempore præcipua fuit in senatu Gorlicen-
se auctoritas, in secretario suo scripta reliquit.

Aestimationis glasi Gorlicy fieri solite meminit
etiam Caroli III Super Via regia priuilegium, de
quo alibi diximus.

Anno 1495 Gorlicenses nouum conduxere
paroecum, deposito Johanne Bohemo iuris pontificij pro-
lyta, eiusq; diaconis expulsi. Causa impulsua hæc fuit,
quod prohibere amitterentur, ne is Dittauense, Camitia-
num & Laubense Lythum haberet Venale, utq; hæc
eum libertate spoliarent, aliquando in paroeciam qua-
tum ad diu Nicolaj erat, violenter irruerant.
Bohemus Romam profectus, diu ibi hæsit, & cum per se
ipse, tum per procuratores suos senatum eodem citauit fecit.
Pendente lite Gorlicenses annuo spacio ex omnibus opifi-
cum collegijs milites stipendianos paroeciae imposuerunt.
Ad extremum tamen, cum multa aureorum millia in eam
litam misississent, nihilominus eundem paroecum recipere,
eiq; in integrum restituto libertatem omnem pristinam con-
cedere, & ad hæc expensas omnes refundere coacti sunt.
Exulauit autem, secundum nostros annales, annum inte-
grum & paroeciae restitutus est cum diaconis suis circa
festum assumptionis Mariæ anno 1496. Cnemiander
annum 1498 habet, & festum purificationis. Reman-
sitq; ibidem aliquanto tempore, donec postea anno 1501
paroeciam permutauit, cum beneficijs cuiusdam Martini
Smidy.

Smidij ecclesiarum Vratisslauiensis, Glogonien. & Būdissinensis
canonij, Vini fortunatioris quàm doctioris, sicut.

Interdum docta sors valet arte magis, Nec raro impuden-
tia primum habet emergendi gradum. Tandem Bohemus diem
suum obiit Būdissinae anno 1515 secundum Cnemiandrum.

Epitaphium eius 1513 habet, quod ascribo. Anno dn. M.
D. XIII dominica ipso die 8. Dionysij obiit Venerabilis
Vir dn. Johannes Behm decretorum licentiatus, cano-
nicus huius ecclesie, cuius anima requiescat in sancta
pace Amen.

Smidius vero, cum anno 1501 dominica nata-
lem Mariae proxime precedente paroecus Gorlicensium
esset factus: anno 1518 iterum primam celebrauit
missam dominica Quasimodogeniti.

Anno 1496. inter pastorem Grodensem dioe-
cesis Hnanensis, & inter Listium Coceritium, in insula
Elistri habitantem, rixa in Via publica oritur, non
procul ab Hana oppido. Cum ad arma esset peruen-
tum, nobilis uulneratus adeo grauiter, ut post dies
aliquot moreretur. Cum filij interfecti ad causae cog-
nitionem Vocati, saepius abessent: delata res est Misnam
ad propositum Afranum. In Stolsensi carcere ultra
tempus annuum detentus sacerdos est, inde Mogellam
ductus, praeter omnem opinionem e vinculis euadit.
Occisi cognatus, qui Drebrauia sedem habebat, audita
illa fuga, manu nobilium collecta Vircinam veniens
psulem Misnensem Johannem VI Salhusium, in ordine
XLII prouocat, & in Vicinia Urbis casulam rusticis
ouilia praesulis incendit, inde Grodensem etiam cremat
paraciam. Sed facti tandem paenitens, gratiam p-
sulis implorat & impetrat, non tamen sine magno rei fa-
miliaris detrimento. Haec Fabricius Supplemento an-
naliu Misnensium. Idem lib. 3 eorundem annaliu
inquit, eidem Johanni praesuli praeter reliquam nobilita-
tem,

tem, cuius multitudinis duces erant, Alexander comes ut
vocat Leisnitijs, Viperti Pegensis, ut testatur G. Agricola,
satu ortus, & Johannes Kitlicius, etiam Coceritios,
familiam antiquam & fortem, bellum indixisse. Reperio
in Uratistlauiensium annalibus circa annum 1510
Coceritium quendam equum. Lusatium, qui eiusdem praesulis
hostis esset, captos cum concubinis sacerdotes miris mo-
dis vexasse: multos, ut alia magis pudenda relatu
sileam, gignendo inutiles reddidisse. quod idem
anno 1552 Albertus Cumbachensis marchio Bran-
denburgius & Francoviae Princeps Casimiri F. Her-
bipoli quibusdam factitasse dicitur. Budissinenses anno
1509 Maltitios & Coceritios contra
praesulem Misnensem & totum eius clerum inimicitias
exercuisse.

Eodem anno 1496 Budissinae artificiosus ille
aqueductus aedificatus est, qui ex Sprea aquam in cxx
cubitum altitudinem eleuatam Urbi per canales
suppeditare cepit in profecto omnium S.S. Georgio
architecto praeter ducentorum florinorum Rhenensi-
um mercedem annuus victus a senatu praebitus. An-
nal. Budissinen. Uratist. & Snem.

Eodem anno 1496 circa ferias diui Lau-
rentij Lauba magna accidit quissi eluvio, quam
mox nundinarum tempore secuta est pestis, quae usque
in annum 1498 grassata supra bis mille, vel ut
alii amotarunt, circiter ter mille homines omni-
um aetatum peremit, & quidem saepe uno die XL
aut L. ita ut civitatem pene desertam reddidit.
Laboratum est in oppido magna omnium rerum
necessarum penuria, eo quod metu contagionis a-
greptum nemo vel frumenta vel ligna vel lactio-
nia veni adueheret.

Eodem

Eodem anno 1496 Gorlicij quoq; magnam
Nissi inundationem eodem, quo Laube, tempore factam
magna excepit pestilens, quæ à festo assumptionis Mariæ
per totam hiemem usq; ad carnisprivium insequentis an-
ni duravit, & 3600, vel secundum quosdam 4000
homines sustulit.

Eodem anno 1496 Cotbusij ad duo millia
mortalium eadem luc interiere. Fascic. temp.
quidam annuam præcedentem habent, sed male.

Nec Budissinam hoc anno à pestilentia fuis-
se immūnem, testatur hoc epitaphium in basilica Pe-
trina. Anno dn. 1496 in Vigilia S. Lucæ euan-
gelistæ obiit peste simul & partu extincta honesta Mar-
garetha Stoechlin d. Greg. Klett ll. licen. Uxor
legit. Req. in S. pace. H.

Amotavit Cureus æstate anni 1496 prodi-
giosam Oderæ & omnium fluminum inundationem mox
secutam pestilentiam omnium sæuissimam q; in Silesia &
Polonia innumerabilem hominum turbam absumserit.

Eodem anno 1496 inter Gorlicenses ex una,
& nobilitatem coniunctasq; huic reliquas quinq; Urbes
ex altera parte, propter cerevisiæ venditæ magnam nata
sunt dissidia. Habebant enim Gorlicenses privilegia, ut
quàm latè patet ipsorum territorium & iurisdictio,
non nisi Gorlicensis cerevisia venderetur, extranea
vero nulla adueheretur. Quæ cum exeq; illi vellent
non solum Camitranis, Dittauensibus & Laubanis,
Verum etiam nobilibus per quam molestum id accidit,
adeo ut ad Vladislauum regem de eo referret.
Ademerunt autem Gorlicenses hoc ipso anno cereui-
siam Dittauensem, quibus eam habere venalem non
licebat. Rusticis etiam eandem aduehentibus primo
diluculo Vasa discernere, in colle, inter ostium &
Hirs,

Hirffeldum oppidula sito, ----- cui nomina Vernis

Sullanus (dubium, quâ ratione) dedit. Hac enim circumlocutione in nostro quodam carmine hodoepico eum collem notauimus. Locus facti nomen adhuc retinet. Hac ubi Sittaniam sunt nunciata, senatus re deliberata, per literas Gorlicensibus bellum indicit. Simul mittit, qui armenta horum in damni sui compensationem, abigant. Fecialis, quem paruum cancrum cognominabant, per portam Gorlicy meridianaem, quâ Mariana dicitur, ingressus, obuiam habet consulem, cui cum literas ex equo, quò vehabatur albo, porrexisset, non expectato responso, quod haud ex sententia latorum se sciebat, per portam orientalem à Nisso denominatam, præpropere exiens apud Vinedicum Ossigum pagum sese peditibus reliquis coniungit. Abegerunt itaq' illi domum suam ex Ossigo utroq' Teutonico & Vinedico alijsq' Gorlicensium prædijs, Vacca, Vitulos, sues, oves & equos. Gorlicenses prædam captam abactonibus excussur, cum Heiderdorfi & Lmida eos non essent consecuti, ad suam reuertunt.

Insequenti anno 1497. Pragam uenit Vladislavus circa medium quadragesimæ. Ibi Sittanienses à Gorlicensibz ad regem abigeatus accusati & duo ipsorum legati, postq' causam dixissent, in carcerem turris uniecti sunt. Sed vix dum biduo elapso, dominorum Pragensium intercessione iterum extracti. Ac tulit rex sententiam, ut Sittanienses pro abacta præda Gorlicensibz trecentos florinos Rhenanos numerarent. quia autem ciuitates quatuor reliquæ una cum totius hexapoleos nobilitate facile intelligebant, Sittanienses, potius quam id facerent, desertæ hexapolitanorum societate Pragensibus cæterisq' Bohemis sese adiungunt. Gorlicenses vero multipliciter sollicitati pecuniam illam

Sit,

illam Dittauiensibus remittere detestabantur. Nobiles & oppida-
ni, quos dixi, ut sententia regia satisfaceret, de suis trecentis
illos aureos contulere, & Sigismundo Vartenburgio baroni Lusa-
tia superiori prefecto tradidere, à quo acciperent eos Gorlicenses.
Ad eam summam Laubenses contulerunt florenos. L. Atque
haec fere Cnemiander. Auditis tamen esse qui affirmant,
Gorlicenses pecuniam recipere noluisse, sed prefecto eam
muneris honorarii loco donasse. Quod idem etiam inuit
carmen quoddam populari lingua à Dittauensi aliquo in
civium suorum favorem compositum, & tum vulgo can-
solum, in cuius extremo est: Gorlicenses prefecto non
quidem manus, quod avertit, sed ocreas argento aureo
perunxisse. Vicissim autem Dittauenses à Gorlicensi-
bus falsis dictis exagitati sunt, inter quae celebre
est hoc tetrastrichon. In Dittauenses Vaccilegos.

Impie tu nuper laetatus Dittauensis

Abstuleris crassos quod mala furta boues:

Cacj Vaccilegi sedatus impia facta

Cacj nunc mento fata pudenda feres.

Gorlicensium amales haec sub anno 1491. com-
morant: Verum ita, ut Dittauenses iussu regis sexcen-
tos aureos Rhenanos nostratibus dare coactos refrant
quorum medietatem, ut res eo facilius componi pos-
set, civitates reliquae ultro promiserunt. Budissinen-
ses totam summam sexcentorum florinorum à nobilitate
& oppidanis numeratam Gorlicensibus amotarunt.

Laubensis etiam quidam consignatio eodem anno 1491.

Gorlicenses à Dittauensibus Vaccis spoliatos refert.

Neque tamen controversia de cerevisia inter Gorli-
censes & civitates federatas ac nobilitatem tolli-
tum potuit. Sed permissum est cuius, ut biberet,
quicquid palato ipsius gratum esset, & solvere posset.

Vide

Vide narrationem supradictam, Camitiani & Laubenses
desciuerunt à Sittaniensibus.

Ceterum Sittanienses, ut numerationem multa
eò recusarent pertinacius, hac moti fuere ratione, quod pro,
tita sit & uulgatissima in Uniuerso iure tam Saxónico
quam civili regula: Si quis pro rapina pecuniam per,
soluat, eum reddj in famem & iurj alienum, ut habet
l. ult. ff. de ijs qui notant. infra. l. non damnatos &
ibi glos. in Verb. Sed pactos. C. quibz ex cau. alic.
infra. irro. l. transigere C. de transactio. not. in l. si tibi
decem §. 1. ff. de pact. Inst. de poe. tem. litig. §. Ex
quibusdam. Facit & q. 1. infames. Landr. art. 37.
lib. 1. et ibi glos. & repetit gl. lib. 2. art. 13 &
art. 70. lib. 3. Weich. art. 4 & 38. in gl. cum ibi
notatis. Causa autem, cur non damnati duntaxat bono,
rum raptorum, sed etiam pro ijs pacti infamentur, haec
est, quod, qui paciscitur, crimen confiteri intelligatur
l. athletas. in fin. cum l. sequ. ff. de his qui no.
in f. Et licet, si quis pro delicto iussu iudicis pacis,
citur, ipso iure infamia tollatur. l. furti §. qui iussu
ff. de infamibus non tollitur tamen apud bonos &
graues Viros. l. ii. ff. de obsequ. à lib. & libert. pa,
rent. & patro. praest. & nota in d. §. ex quibusdam.
Inst. de poen. tem. litig. quoniam etiam glos. art. 17.
Landr. lib. 3. asserat, si quis non per se ipse, sed per
alium spolia & paciscatur, eum sua iuris beneficia non
amittere. secundum cautelam Bart: in l. infamem.
in 3. colu. ff. de pub. iudi. Abbi in c. cum te.
de re iudi: tamen frigida ista uidentur, cum paria
sint, quid per se uel per alium facere.

De Gorlicensium priuilegijs sic res habet. Ca,
rolus iii imp. priuilegium Gorlicensibus concessit,
quo

quò cavetur, ut intra sesquimilliare atq; adeo duo millia,
 ria peregrinam h. e. aliam quàm Gorlicensem cerevisiam
 importare Vendereve nulli liceat. Ea res postea Geor,
 gicone regnante agitari capta est & declaraj. Mox
 etiam à Mathia eiusdem tenoris priuilegium impetrarunt.
 Sed aduersante & impediante nobilitate, hæcenus quic,
 tam iuris huius quasi possessionem non sunt adepti. Nec
 post Vladislaj tempora unq; eius rei fecere mentionem.
 Etsi n. anno 1530. Quo hexapolitanis cum nobilibq;
 & braxatura, coctione & Venditione cerevisie, deq;
 opificibus manuarijs extra Urbes non fouendis lis fuit
 in Pragense conuentu priuilegia illa sua contra nobili,
 tatem denuò proponere Gorlicenses voluerunt: ta,
 men cum Dittauenses, Laubenses & Camitiani, quòd
 Viderent ea non minus sibi quàm nobilibus esse
 damnosa, ideo se à Gorlicensibq; seiuingerent. D. Ludo,
 uicus Fachsius ordinarius Lipsensis, communis tum
 secundum Hieronymum Scurfium antecessorem J. C.
 Vitebergensem hexapolitanorum contra nobiles aduocatus,
 iterum eos in gratiam reduxit & coniunxit
 hoc pacto, ut Gorlicenses priuilegia ista tum quidem
 non proferrent; Alio autem tempore integrum ipsis
 esset suo ips arbitratu? Utj.

Anno 1506. Circa pentecosten inimicitie
 fuere senatuj Gorlicensi cum Principibus & ciuita,
 tibq; Silesiacis, ex tali causa ortæ. Principes Si,
 lesia & Suidniciensis ac Oratissauiensis respublie
 permissu regio nouos cūderant grossos. Eorum Usu
 Gorlicenses per præconem publicè vetuere. quâ re
 non iniuria solum sed & contumelia se adfectos inter,
 ptabantur Silesij. Interdictum itaq; est Gorlicensibq;
 omnibq;

omnibus per totam Silesiam commertijs & negociationi-
bus Fridericus etiam Ligniciensis detentis aliquot eorum
curribus, multas ipsi argenti infecti massas placentarum instar
formatas, plurimum item pannorum ademit, illud cudente
monete, hoc famulatio Vestiendo impendens. Caussam rex
proceribus coronae Bohemicae cognoscendam delegauit.
Quamquam autem inconsultis socijs ciuitatibus & nobilitate
Lusatiae superioris, monetam prohibuerant Gorlicenses: quae
tamen iuxta & legitima maiestatis regiae cognitioni sese
offerebant, nobilitas & ciuitates reliquae ab illis steterunt.
Quid uero Praeae inter Vtramque partem aduenisset, ne-
tum quidem sciri potuit, nisi quod principum & Vratisla-
uiensium legati in reditu thoracum & caligaruum te-
nus despoliati in Bauariae quadam arce custoditi sunt.
Reliquae ciuitates Silesiae cum Christophoro, quem
nigrum cognominabant, nobili praedone transegerunt,
et pro redemptione captiuorum quadringentas florinos
Hungaricos numerarunt. Insequenti anno, qui septimus
fuit supra sesquimillesimum, Gorlicenses promotione &
commendatione domini Alberti Colobratij cancellarij Bo-
hemicj, non sine muneribus tamen, sententiam regiam
Bohemica lingua conceptam impetrarunt, qua principes
Silesiae & Vratislauienses nouam monetam abrogare,
& Gorlicensibus res ademptas restituere iubebantur. Ex-
freti Gorlicenses eodem anno 1507 feria tertia post
festum Lucae euangelistae, uel quod idem est, ante Simonis
& Iudae festum, h. e. VIII. br. 23 currus Vratisla-
uiensium XXV Francofurto ad Maenum sito Venien-
tes detinuerunt, idque mandato regis, uti ferebant,
propter interceptas prius Lignicj & Goldepergae
merces suas. Legati Vratislauiensium, cum dimidi-
um fere mensem de liberatione curruum cum Gorlicen-
sibus.

libus frustra egissent, quingentis marcis, quas menstruo spacio
aurigae insumerant, exolutis, currus ibi reliquere ad festum
usque annunciationis Mariae anni 1508, quo tempore
missus à Vladislao scriba cancellariae ita rem secreto com-
posuit, ut Vratisslavienses merces suas à Gorlicensibus
odringentis florenis Hungaricis redimerent. Sic Cne,
miander. Vratisslaviensium annales XVI tantum me-
minere currum Nonis & Belgicis mercib. onustum
ad eosque arrestandos narrant provocatos fuisse Gor-
licenses quadam Vratisslaviensium miunia, pro cuius
recompensatione tandem 4000 illos florenos acce-
perunt. Crato paralipomenis Gorlicenses ea in re
Fridenico Legniciensi hosti Vratisslaviensium grati-
ficatos scribit, falsus, ut opinor, perperam intellexit
aliorum annalium annotatis, qui merces Gorlicij de-
tentas scribunt propter confederationem quandam cum
Fridenico Legniciense. Non n. Gorlicenses, sed
Vratisslavienses Fridenico fuisse federatos. ex Cne,
miandro apparet. Et Crato ipse cum Cære testis
est, anno demum 1509 Legnicensem recens à pe-
reginatione Hierosolymitana reversum se hostem
Vratisslaviensibus declarasse, eorumque merces in-
tercepisse: quod eum impedisse dicerentur, quo minus
Silesiae cum imperio perficeretur.

In incendio perierant Lusatie inferioris incolis
privilegia nonnulla, quibus à prioribus regibus Bo-
hemiae & marchionibus Lusatie inferioris, nec non
alijs prouinciae dominis fuerant donati: imprimis
autem Caroli III diploma singularum prouinciae
immunitatem seu libertatum specialem & per par-
tes expressam confirmationem continens: de cuius
tamen argumento & aliae imperatorum, regum ac
principum litterae aliquà ex parte mentionem faci-
unt.

bant, & Georgij regis temporibus incolas suis ipsorum
iuramentis publice fidem facere oportuerat. Ut rē
quæ cladi superfuērant priuilegia, confirmare, & quæ
interciderant, renouare ac instaurare dignaretur Vladisl
laus rex, hoc tempore ordines subiectissima reuerentia
petierunt, commendatore & promotore Vsi illustrissimo
Principe Sigismundo rege Polonia, magno dūce Litua
nia, Rūssie Prūssiaq; domino ac hærede, Vladislaj fra
tre, qui per idipsum tempus ad regnum Polonia Vocatus
fuērat, cum Silesia prius & Lusatia præfectum egisset
toto triennio. Huic rē precibus & intercessione
non minus quam regia clementia ac bonitate amoreq;
& benignitate in subditos motus Vladislaus Buda
anno 1507 calendis Febr. Lusatij inferioribus pri
uilegium concessit, quò ipse cum alias omnes marchio
natus illius libertates, tum imprimis hæc tria capita
confirmauit. Ut in ipsa prouincia præfecti regij
inuestituram impertiant cum Vasallis alijs debito
tempore eam requirētib; tum defunctorum fratib;
& fratrum filijs alijsq; gentilibus Ch.e. qui & cogn
ominibus & insignibus. Uterentur iisdem) quibus
ea propter coniunctam manum, quam vocant, compe
tit. Ut in expeditionibus Ultra fines prouinciae
profectis impense à regibus præstentur. Ut in colat
à quouis quacūq; ex causa ad tribunal regium ali
udue extra prouinciā quodcūq; ne citentur. Con
firmauit præterea Vencessaj & Sigismundi regum
diplomata, de non alienandis à regno Bohemico Lu
satie inferioris ordinibus, annexa diserte hac com
minatione: si quis incolarum alteri cuiusq; domino
se se obstrinxerit subiecentue, cum ipso facto infamiam,
norum amissionem & grauem insuper penam à regib;
Bohemia infligendam subitūrum. Notandum autem
m

in hoc diplomate primò omnium inferioris epitheton *Lusatiae* additum, iteq³ sex ciuitatum suæ hexapoleos (sui⁹ peroris nimirum *Lusatiae*) nomen diserte reperi.

Vladislaj priuilegium unà cum reliquis anno 1526. dominica post festum conuersionis *Paulinae* proxima, *Buda* confirmauit filius ei⁹ *Ludouicus* rex, qui duo præterea beneficia marchionatuj⁹ indulsit. Alterum, ut in posterum perpetuo *Vasallis* sine hæredib⁹ idoneis decedentibus bona caduca mediate & citra nouam ullam inuestituram ad ipsorum fratres, aut his deficientibus, ad fratrum filios, quod sibi quoq³ non exstent, ad filias ipsorum, deniq³ nemine prædictorum superstitum, semper ad proximos quosq³ deuoluantur. Cuiusmodi ferè priuilegio eiusdem *Vladislaj* beneficio *Suidnicensis* & *Fauoriensis* in *Silesia* principatum *Nicola* etiamnum gaudent. Alterum, ne quis à sententia per ordinarios & iuratores provincie iudices lata appellare auset.

Ferdinandus vero rex, cum anno 1538. 26. Maij *Gorlicj* iisdem *Lusatij* inferioribus omnia confirmaret priuilegia, modo dictum tamen à *Ludouico* recens concessum diploma, indultasq³ in eo immunitates solus diserte excepit. De appellatione vero ait dispositum esse & statutum in forma processus iudicialis, quam ad ordinum instantiam & sollicitationem ipsis confirmari.

Eodem anno 1507. Jan. 21. h. e. ipsa die *Agnetis*, quæ erat feria quincta, obiit *Georgius* *Emenicus* cos. *Gorlicensis* & equ. auratus & in sepulcrum patris sui illatus est, ut moriens mandauerat. Anno 1571. quò hæc scribebam⁹, in cæmeterio diu⁹ *Nicolaj* saxum tumuli confra⁹ & detritum cespite, quò tegebatur, erutum est, in quo de inscriptione hæc, quæ legi possent. Supererant Verba.

Ge

1501

1501

paterno.

cultor & defensor, patriæ populis.

Erectas etiam
fuerat prope tumu-
lum cippus lapideus
postea collapsus, cuius
alterum latius caue
dominicæ, alterum
extremi iudicii, fasti-
gium Vero crucifixi
Christi & sculptum
fuerat ornata.
Huius summi Vi-
ri hoc est præclarum
in descriptione Got-
licij Meissenianæ
elogium.

maximus auctor
[quod est] difficiliter

Hinc quid ubiq' boni nostra modo cernimus Urbe.
 Hinc debent, alimenta sibi quod praestita, pauper
 Turba, quod à saxo defendant frigore tecta.
 Hinc Urbs quod celo tectis aequata sacella.

Bis septem taceo pagos, redesq; relictas,
immensum fulni pandusq; nepotibus auxi.

Diuitijs famaq; potens Fundauit enim
anno 1489 quò consulatum gerebat in usum
euenorum nouum Xenodochium è regione uedis Ma-
rianæ, in quò hospitio nocturno exciperentur religionis
ergo peregrinantes: itemq; pædagogj & scholasticj
primum in urbem aduentantes insumitisq; de suis in
edificiis & dotationem mille sexagenas. Insequenti
anno fontem, cui Salomonis nomen est, canalibus
eodem deduxit. De Cenotaphio Christi impensis ej
excitato satis supra dictum est. Imposuit & anno

248
250
1492 testamenti loco altari q. est ad dextram ante m.
gressum chori in templo canobij lapidem, in quo affabre sculpta
Virgo Deipara repositum à cruce natum mortuum gremio fovet,
stantibus Josepho cum alabastro Unquentij boni, Johanne imber,
be d. Nicodemo cum libro. Addita literis manutatis hæc
inscriptio. Anno domini 1492.

Sit pius ille mihi: quem flet: dulcissima Virgo.

Auctor erat Georgius Emrich. Daxum ipi,
sum non procul à Praga excisum aduehi curauit & Johan,
ny Olomucensi suspendum locauit priuato tu. Vidi Vra,
tislauine sub similibus picturis Mariae Vlnis tenentis CHRUM
mortuum duas alias inscriptiones, quas apponere hic libet.
Prior est in basilica cathedrali diui Johannis.

Autor eras Vitæ, nunc es lacrimabile funus,

Rursus & ex illo funere vita uenit. Hanc

Vini docti & quidem Itali laudarunt. Altera in
canobio diui Adalberti talis legitur.

O lux sola tuæ spes ô fidissima matris

Ex animum corpus hæc mihi cerno tuum.

Eiusdem Emerij duo inter cætera narrantur mæ,
nè insignia seueritatis exempla. Erat ei in hortis suis
pyrus tenella adhuc uel & primifera uel summum secun,
tis iam facta fructibus. Eam cum in delicijs haberet, man,
dauit hortulano, cauere, ne quod inde pyrum uel fru,
tum auferretur, uel per micuniam, antequam maturuissent
omnia, decuteretur, aut alio quouis modo læderetur.

Forte euenit, ut delapsum casu ex arboscula pyrum
& inter gramina læta non aduaduersum hortulanus
in famisecio falce totum penè dissecaret imprudens.
Metuens itaq. sibi, quod interdictum & minas heri
exdyes xj asu ex in memoria haberet, pyrum subla,
tum

tum, ut extrema eius pars utcūq' adhuc cohereret, ex
ramo bifurco (Quifre) suspendit. Superuenit mox Eme-
ricus, cui cum hortulanus timens tremensq' rem omnem
narrasset: Recte, inquit, tū tibi cauisti. Aliter enim si
fecisses, id uel uoratum à te uel aliqui perditum fuisset
pyrum, actum de te fuerat. Durum hoc & dignum magistra-
tus Gorlicensis rigore: interminationis tamen acerbita-
tem pœnæ amantudo non est secuta.

Illud nimis asperum & penè crudele. Hominem enim
quendam facetum & γαλαῖοποιον, qui vestem pelliceam
muerſam indutus, ad uxorem ipsius & filias in balneo
lauantes, ut risum ijs commoueret, ingressus fuerat:
Hunc ergo Emericus, ne quis porro debitam sexui reue-
rentiam impune temerarium se fideret, ad supplicium
rapi & capite plecti iussisse fertur. Ob huiusmodi se-
ueritatem nec non potentiam, rex Gorlicensis uulgo ap-
pellatus est: quò nomine & reuerendus dominus Lu-
terus alicubi eum dignatur.

Propter opes diuitis cognomentum est sortitus: ab
etate senis. Ad gubernationem reip. subsidium attulit
maxime necessarium eruditionis non uulgaris. Cos. n.
iuuēns in artibus liberalibus fecerat progressus, ut
prima laurea ornaretur. Atq' ideo ipse etiam filios
studijs literarum adhibuit.

Inter plures utriusq' sexus liberos filium habuit dn.
Casparem Utriusq' iuris doctorem, academia Bononiensi
anno 1504 rectorem, postea decanum Budissinen-
sem: qui cum hoc ipso 1507 quò pater Georgius
obijt, decaniam ex imis fundamentis nouam extruxi-
set, in eaq' multos annos splendidam & sumptuosam ha-
buisset aulam, postea anno 1520. die Thomæ Bū-
sina excedens Fribergam Misnia concessit ad sororem
Altheccio nuptam, ubi haud multo post è uita excessit.

Di 4

digressio Caspare decaniam Carolus Munsterbergensium primus,
ceps, tunc Lubatie superioris praefectus, regie maiestatis no-
mine occupavit. Effigies eius in verbis, caesarie in humeros
promissa, manicis ex purpura auro intertexta Budissinae
adhuc visitur, in choro, in stallis Decani. Renovari eam
et affigi curavit modernus Decanus dn. Leisentritius, ad-
dita hac epigrapha. Vera effigies

Reuerendi atq; excellentis Viri dn. Casparis Emrici.
V. I. D. disertiss. quondam Uniuersitatis Bononiensis
Veniens, q; paulo infra patet Louaniensis rectoris & huius
ecclesiae Decani Ed. Anno D. M. D. VII. Exstat
et in aedib; decaniae Vetus saxum, cui hi versus incisi,
ααχόμελεα illi quidem, sed, ut opinor, à quodam pro-
sodie ignaro corrupti.

Casparis Emrici fulgent monumenta laborum,
Officij primo cursim quae struxerat anno.
Reddere cui grates pietas maiora sonantj Luolentj
Postulat. quare (ergo) procul hinc liuida turba recedas.
M. ccccc. VII. Vidi & ipsius Emerici manuscrip-
tam orationem, quam Bononiae sub eius rectoratu
in exordio praelectionum publicarum dn. Martinus
de Septem castris iuris utriusq; in eadem academia stu-
diosus 3 Cal. Ixbris anni 1504 iussu rectoris
habuit: Cuius prima in parte rectorem ipsum recens-
electum Emericum ab eruditione doctrinae, Virtute
multiplici, ingenij & extenitate & alijs animi dotibus,
patria item, & nobilissima natione Germanica, deniq;
à familia, ingenia nimirum & antiqua honoratissimaq;
Emericorum domo, laudat & commendat, eiusdemq; in
se priuatim beneuolentiam & beneficia praedicat:
Altera, academie Bononiensis encomium habet, nec
non

non illustrissⁱ principis Joh. Bentiuoli, eiusdem Urbis do-
mini, ac senatorum eius in academiam munificentiam &
menta commemorat. Tertia pars est, de iurij progressu
suiq^{ue} legum & studij iuris tam ciuilis quam Pontificij.
Atq^{ue} hinc apparet, falli eos, qui uel Lutetiae Parisiorum
uel Louanij magistratum scholasticum Emericum gessisse
putarunt.

Honoratissima & amplissima Emericorum familia,
qua etiamnum Gorlicij superest & floret, insignia in plani-
cie nigra sirenem super tabula latruncularia praese ferunt,
qualia hic depicta uides lector. Alae per transuersum
tabula item & cancellato uoce galeae redimicula cro-
ceo nigroq^{ue} coloribus sunt distinguenda. In ea tale exstat
An. Petri Vincentij Uratissauensis V. CL. epigramma.

Ardua qui fortes Virtute pericula Vincunt,
Sirenem atq^{ue} fthac^{um} ceu ducis ada moent,
Horum fama volat passis super aethera pennis
Aureaq^{ue} in summa cassideserta nitent.

Hac Emericorum Virtutis symbola genti
Imperij dominus casside ferre dedit.

Eodem anno 1507 Camitiani nouum salis Ve-
nalis forum publicum aperuere. Quod cum Budissinen-
ses molestè se ferre ostenderent, commissionem regiam impe-
trarunt Camitiani. Sed & Budissinenses rescriptum re-
gis acceperunt, ut sua sibi iura integra essent & salua.
Ea res post multos adfoc conuentus, erupit tandem in
magnum Vtriusq^{ue} ciuitatq^{ue} dissidium. Ad disceptatio-
nem iⁿ iudicialem Ventam, in qua pro Budissinensib^{us}
sententiam de possessorio tulere Magdeburgenses. Nihilò
tamen magis à lite desistebant Camitiani, & sumtus fa-
cere pergebant tantos quidem, ut pagum unum Ven-
dere necesse haberent tametsi non multum faccerent
operaprecij. Autor eius consilij fuerat ciuitati no-
tanq^{ue}

tarius reip. Johannes Heiderichus natione Francus Vir
temerarius, qui rem in primis urgebat, & spem fecerat multitu-
dini, se ius illud seu libertatem contra Budissinenses vel alios
quoslibet facile obtenturum.

Lite pendente, anno proximo 1508. Punicoij
nobiles siluam quandam Camitianorum sibi vendicarunt,
quod dicerent, eam antiquitus ad Elistrum pagum pertinuisse.
Hanc cum suo arbitratu Punicoij Usurparent, Camitiani, in
cognita causa, armata manu id prohibere, missisq; sclopeta-
rijs & balistarijs armatis, silua omni casa, in Urbem ligua
conuexerunt. Quo facto magnam incurere indignationem
presidis domini Sigismundi Vartembergij, qui cum sex-
aginta equitibus ad Urbem accessit eam multaturus.
Verum, intromissus non est.

Demum cum Camitiani forum salinarium contra
Budissinenses obtinere non possent, & in litem cum Punico-
ijs multum pecuniae insumsissent, seditionem plebs mouit
contra senatum, quasi is vel ignauia vel diffidentia vel
leniq; collusione eum aduersarijs priuilegia ciuitatis & ex-
peditus prodidisset. Erantq; cum senatores omnes, tum
in primis notarius in magno Vitae discrimine. Nemo
alteri tuto fidere audebat. Magistratus in Urbe lon-
go tempore nulli, nulla iudicia. Unde factum est,
ut Camitiani illi seditiosi a reliquarum ciuitatum
incolis uulgo liben Frisij cognominarentur. Vnde
quid autem postea acciderit, & quomodo res tandem
sit composita, non narrat Crecmiander, sed lectorem
remittit ad chronicon magistri Johannis Coqui notarij
Laubensis, in quo rem totam copiose ait esse expositam,
qd nos non vidimus. Curia enim, in qua assertatum
fuit, subtrafum est.

Budissinenses non salinarum tantum sed & carnarum
fori meminere, de quo Vtroq; cum Budissinensibus lis fue-
rit

rit Camitianis privilegio super ijs suo fretis. Nihil autem
profecisse hos, quod originale caducum & depravatam in
sigillo proferre non audent. Amotarunt iidem, Camitia
nis aliquando intestina cum seditione confluantibus, Ge-
orgium Steinium presidem, qui eo tempore Budissinae fue-
rit, cum aliquot centenis expeditis, acceptis secum li-
bris, Camitium petisse, ut penas a seditiosis exigeret.
Sed illos a Vicinis monitos portas Urbis occlusisse,
atque ita presidem re infecta recessisse. Postea Budissinen-
ses numeratis pro Camitianis trecentis florinis praesidem
placasse, ne regi hos deferret. Ea narratio si huc
pertinet, Steinij nomen per ἀνακλυσμα μυρμυρον,
lixor in eam irrepresent oportet.

Nunc documenta aliquot, quae ex hac historia ma-
gistratibus Urbanis capienda elicit Creniander, subijci-
mus. Quorum primum est, ut ne seniores collegae teme-
re senatum moveantur, nisi forte extrema eaque inevitabilis
iubeat necessitas. Censere enim hoc plerumque in reliqui se-
natus perniciem, quod saepe, quibus ita abrogatus est ma-
gistratus, arcana reip. quorum conscij sunt, in senatus invidi-
am ac detrimentum plebeijs communicent atque propalent,
Unde occulta adversus senatorij ordinis viros odia & simul-
tates clandestina obtreffationesque existant. Deinde, si civitas
quaepiam vel cum alia maiore vel cum nobilitate iudicio
contendere cogatur, ne senatus litis Victoriam multitudinij
spondeat. Esse enim eventum iudiciorum ex auctoritate Scia-
vola dubium ac incertum & quovis Eupho inconstantiorum.
Saepe etiam apud iudices Δωροδότης vel iustissimam cau-
sam fouentes causa cadere. Primum itaque ut res sine
pitu iuris amice componi possit, videndum. Quod si id fieri
non nequeat, in conflictatione forensi ad summam diligentiam
nihil sibi reliqui faciat senatus, eventum vero praestaturum
se recipiat. Sic enim fore, ut adverso rei, si ita cadat,
exi-

exitū minūs sibi ad populum mūdici conflatur. Tertiū est,
ne quā ciuitas in negotio quocūq; causa incognita aut in con-
sulto præsidi quicq; de facto dñi attentare præsumat.
Nam id ferē ciuitatib; male cedere consueuisse. Ultimo
operam det senatūs, ut sicut domesticos suos debet paterfamilias,
ita ipse ciues sub timore congruō dñi obedientia teneat, qui
b;libet eos deliberationib; non adhibeat arbitros seu testes
& comem quidem se ac facilem & affabilem praebeat omnib;
delinquentes vero seuerē coherceat & castiget.

In annū Ultimi seculi 1508 incidit contro-
uersia ordinū Lusatiæ inferioris & præsidis regij de ter-
ritorio Sprembergensi. Ea talis fuit. Vladislau; rex
nobilitatem, arcem & urbem Sprembergensem, canoniū
Vestaliū in subūrbani; Gubenensib; Vestigalia Lü-
censia aliaq; in Lusatiā inferiore sita bona cum omni iure,
omnib;q; immunitatib; Henrico burgrauio Misnensi, ca-
miti Hartensteinio & domino Plauēsi, dum is Lusatiā
inferioris præsidentem ageret, hypothecae titulo inscripserat.
Postea cum Venceslaus Lubenius à Landescheino arcem
Sprembergensem obtinens, in Joachimum T. electorem Bran-
denburgiū Vladislai cognatū praeda; ex ea ageret, sub-
ditosq; huius & alios affligeret, ac post designatū faci-
nūs praeclatorū nonnulli, insequentib; eos inuēiam pas-
si, in arcem Sprembergensem euāsissent, Lubenius vero
& Sprembergenses ad reddendam coram præsidi &
ordinib; Lusatiæ inferioris facti rationem citati, nec
per se ipsi comparerent, nec procuratores mitterent:
Tūc ergo Georgius Schellenbergius dominus Costi
& Carnouij, ea tempestate Lusatiæ inferiori praefectus
& ordines marchionatus arcem urbemq; Sprember-
gensem cum alijs pertinentijs nomine Vladislai regis
occuparunt. Petijt itaq; à Vladislao Plauēsi, man-
daret rex, urbem, arcem & bona sibi ne compellato
idem

Source fōd
Dra. H. 18

quidem per vim armata manu extorta in pristinum statum
restitui, donec legitima iuris via causa cognoscatur & de-
cidatur. Profert simul diplomata, quibus sibi bona supra
memorata ad eundem plane modum, quo alij principes &
barones alia in eadem marchia bona obtinerent, inscrip-
set Vladislavus, salvis nimirum regno Bohemico debi-
tis homagij (pfliggen). Ordines contra allegarunt
Venceslai & Sigismundi de non auellendis ab immedia-
ta Bohemia atque adeo marchionatus colligantia sex Lu-
satie inferioris oppidis priuilegia, in quibus Otisq; Sprem-
bergum diserte exprimitur. Ostendunt cautum esse, ut homa-
gia & seruitia ne separantur, sed simul ac coniunctim re-
gib; Bohemiae ab omnibus ordinibus praestentur. Addunt,
si quid alijs principibus & dominis hypothecae titulo inscrip-
tum sit, id citra vllum iurium prouinciae debitorum lenab;
exemplis vrbis laudis pfliggen lund xristen, eos tenere de-
trimentum. Plauenensem vero posthabitis prouinciae
immunitatibus & iuribus priuata iudicia exercere
& usurpare seruitia, quae omnia ab antiquo prouin-
cia debeantur.

Rex igitur Vladislavus post longi temporis inter
Plauenensem et ordines Lusatiae inferioris disceptationem
hoc anno 1508 die Luciae Tienauiae sententiam tu-
lit, qua primo penitus reuocat, abrogat & abolet li-
teras, quas cumq; ignarus priuilegiorum & immunitatum
marchionatus Plauensi ad sollicitationem & informa-
tionem ipsius super Sprembergo &c concesserat.
Mandat demum, ut Sprembergenses & quoscunq; ali-
os eiusdem hypothecae nomine Sprembergo coniuncto
subditos praestitis sibi iuramentis exolutos ad Schellenber-
gium praesidem tanq; regium Vicarium remittat
Plauensis. Quia etiam arcem & baronatum Spre-
bergensem non ita custodisset & impositis praesidijs munisset
Plauenensis, ut populationes & has consecuta damna

cauerentur. Atq; hac negligentia in pacta & transactiones Jun. d. 14. 1461.
inter marchionatum Lusatiae inferioris & finitimos principes bud. bohari.
ab ipso Vladislao laudabiliter erectas deliquisset. pro,
bat rex & ratam habet praesidis & ordinum pro recu,
perando Spremberg expeditionem. Et quicquid iuris
siue Plauensis siue Lubenius in praedicto baronatu quo
quo modo impetrassent, acquisiuisent, habuissent siue adeo
adhuc habeant, id omne in transactionum erectarum a dip,
sum regem recidisse pronunciat. Praeterea de nouo cauet,
ut quilibet praeses in magistratus & gubernationis suae in
gressu, non secus atq; in Lusatia superiore fieri consuevit,
publicis literarum monumentis fidem suam prouincialib.
obstringat, nihil se de prouincia & praefectura detractu,
rum uel alienaturum.

Deniq; hoc quoq; Schellenbergij rogatu sancit, cum
nobilitatem arcemq; & Urbem Sprembergensem ac reli,
qua his copulata bona supramemorata, tu omnes in Vin,
uersum Lusatiae inferioris ncolas nullo unq; tempore a
praefectura & prouincia marchionatus uel per se uel per
heredes & successores suos Bohemiae reges nec oppine,
ratione nec alio quouis modo nullum aut separatim
inj. Quod idem postea Ferdinandus quoq; in confir,
matione sua largitus est. Haec ex sententia Vladislai
exemplo.

Alibi tamen reperio Johannem baronem Kitzlicium
dominum Reudensem Henrico Misnensi burggraui & p
baronatum Sprembergensem cum arce, urbe & pagis
quibusdam coherentibus haereditarie vendidisse.

Porro effi Plauensis hoc modo per sententiam re,
giam possessione Sprembergi exciderat, nihilominus ta,
men non multis post annis generosus dominus Ladislaus Stern,
bergius in Bechino, tunc temporis supremus regni Bo,
hemic cancellarius, arcem & Urbem Sprembergensem
cum reliquis pertinentijs ab eodem Vladislao ante paulo,
quam

quam è vita rex discederet, hæreditarie impetrauit, ac,
ceptis super ea re literis regijs. Sprembergenses Verò cum
recentj Vladislaj sententia super arce & Urbe sua, tum
omnium ex ordine antecessorum eius, Caroli nimirum quã-
ti, Venceslaj, Sigismundi, Alberti, Ladislaj postumj, Geor-
giæonis, Matthiæ atq; ipsius adeò Vladislaj privilegij
sibi datis freti, Sternbergij conatibus pro Viribus resiste-
re, eiq; hæreditariam subiunctionem summa ope detrectare
re. Sternbergius itaq; ut ciues, cum aliter non posset,
Vi & fame ad homagium hæreditarium sibi pstandum
coogeret, Urbem obsedit, globos ex machinis in oppidum &
privatas ædes emisit, ciues quosdam interfecit, quosdam vul-
neravit, alios pulsavit, deniq; in dicto audientes essent,
oppugnationem minitatus est. Duravitq; obsidio hebdo-
madas septem, quibus nec comعات quicq; in Urbem in-
portari potuit, nec civium quisq; secure Urbe egredi an-
sus est. Atq; ita Utili quoq; oppidi domino tandem pos-
titus est. Et hæc quidem omnia nondum cognita causa.
Etsi enim Sprembergenses cumq; his Lusatie inferioris or-
dines Sternbergium Pragæ ad iudicium provinciale
regium accusarunt, tamen ius suum adipisci non potuer-
re ab Uno tempore in aliud extracta usq; ad annum
Christi circiter duodevigesimum supra sesquimillesimum quo
tempore Ludovicus gubernacula regni Bohemij sus-
cepturus ferebatur. Tunc ipse senatus populuzq; Spre-
bergensis misso ad ipsum regem Ludovicum libello suppli-
ce, de Sternbergij summa iniuria & gravi Violentia,
quã, rege impubere, ciues sub suam potestatem redigere
conatus sit, conquestus est, Atq; ita ad cognitionem ip-
sius regis devoluta negotio, factaq; litis pendentia,
paulo post Sternbergius mortuus, fratribus suis Johanni
& Alberto cum hæreditate litem psequendam reliquit.
Inter hos ipse fratres duos, qui Sprembergium sibi vendi-
bant,

bant, ab Una; & strenuos Conradum Volfferstorfiū, in
 Bernsdorfo ac Nicolaum Stutterheimium in Gollena Alex,
 andij patrem, omnium ordinum marchionatus Lusatiæ
 inferioris, quorum erant legati, nomine, Vendicationem Stern-
 bergiorum impugnantes, ab altera parte, Ludovicus rex
 anno 1522 sententiam tulit, quā pro ordinibus pronun-
 ciat (non auellendum scē a marchionatu Sprembergum)
 & concessionem atq; alienationem Sternbergio factam tanq;
 priuilegijs marchionatus nec non patris sui Vladislai cum
 sententiæ tū priuilegio contrariam finaliter & cum effectu
 cassat irritatq;, deniq; Sternbergios Sprembergo abstinere
 iubet, hac tamen annexa appendice: Quando Ladislaus
 Sternbergius cancellarius Joachimo electori Brandeburgio
 duo millia florinorum Rhenanorum (recentius quoddam
 instrumentum consultationis anno 1539 super territo-
 rio Sprembergensi ab ordinibus habitæ, itemq; aliud
 Venditionis, de quā mox dicemus, inter Hassensteinium
 & ordines celebrata, hæc ergo trium millium memi-
 nere) numerasset in compensationem damnarum, quæ
 uel princeps ipse uel subditi eius ex Sprembergo,
 suæ, ut hodie narrant, in obsidione Sprembergi acce-
 perant: Ut eam summam ordines Sternbergijs fratrib;
 intra spacium bimestre pro rege exoluant & restitu-
 ant. Quod cum iusto tempore executi essent ordines,
 tantum pecuniæ à magistro ordinis Teutonicj Sonne-
 purgense pro annua pensione mutuati; Vicissim rex
 cū pignoris loco medietatem omnium fructuum & redi-
 tum arcis Sprembergensis ipsi Utendam fruendam con-
 cessit, ut esset, Unde censum Sonnepurgio quotannis
 numerarent, donec ex camera regia uel ipsius Ludo-
 uici uel successorum Bohemiæ regum sortem reciperent,
 & fidem Sonnepurgio pro baronato Sprembergense ob-
 strictum

strictam liberarent. Hoc modo cum nobilitas tum arx & Urbs Sprembergensis in priorem libertatis & iuris sui statum effectualiter reposita est, in eoque permansit.

Ceterum hoc ius pignoratitium dimidij ususfructus reddituum arcis Sprembergensis anno 1562 Januarij 7. in comitijs Lubinensibus Jacobus Abbas Monocellensis, Caspar burggravius Conensis dominus Straupicij & Conigesprugi, Eustathius Schliebius in Seher & Vetescouia capitaneus Lossensis, Caspar Miquitiuss in Drenouia marchio, natus Lusatie inferioris iudex provincialis regius, Christophorus Stutterhaimius in Gollena, Henricus Polentius ad Schernewitium & consul Lucensis, tanquam precipui collegialiter, nomine ordinum ordinum, miscia tamen nobilitate Sprembergense, atque adeo sine totius circuli Sprembergensis consensu, nobili & generoso domino Bohusslao Felici domino Lobcouiceo & Hassensteinio in Litza, Lusatie inferioris præsidi & hereditarie vendiderunt. quam venditionem quæ consecuta sunt, libro primo explicauimus.

Eodem anno 1508 Gorlicij pestilentia magna à festo diui Johannis usque ad natalem domini ad quatuor millia hominum absorpsit, tametsi ciues lautiores cum familijs suis hominum circiter ducentorum alio commigrarent. Cumque à vicina nobilitate & agricolis nihil quicquam adueheretur, magna ciborum & lignorum penuria in Urbe laboratum est. Laubani cum Gorlicen, sem neminem intramitterent, à contagione fuere immunes. Per idem tempus Uratisslauiæ quoque lucem populariter fuisse grassatam docet ibi pictura quædam supra portam Suidauicensem ex cap. 24. 2 libri regum desumpta, quæ ascriptum habet annum octauum supra sesquimillesimum & est talis. Humi iacent hominum peste prostratorum acerui in medio stans super turri angelus ensen in Vaginem recondit. Ad dextram Sebastianus, opinor, cum sagitta

ad laevam rochus astat in crure nudo apostema ostendens.
Horum n. opem in depellenda peste maiores nostri implorabant.

Anno 1509 (quidam male præcedentem habent)
dominica Octav. b. e. Martij XI. Ludovicus nondum
triennis (ut recte habet Careus, cum alij semiquar,
tū etatis tū egisse annum falso amotārit) Pragæ
à Stanislao Turſone Olomūcensium præſule, rex Bohe-
miæ coronatus est. Unde factum est, ut Gorlicensis
reſp. groſſus ſuis iam tum anno 1510 cuſis Ludovici
regis Bohemiæ nomen titulumq; miſcripſent.

Eodem anno 1509 nobilitati totius Luſatiæ ſupe-
rioris magnalis fuit cum ciuitatibus de priuilegijs ha-
rum alijsq; rebuſ. Et lata quidem eſt à Vladislao rege
ſententiæ contra ciuitates. Sed hæc nullum cuius exemplum
legere uoluerunt, totum negocium aliquantisper ſilentio
ceu diſſimulantes, ita tamen, ut interim nihil ſibi de
facto extorqueri paterentur, donec ſucceſſu temporis
interceſſione regis Poloniæ Sigismundi ad Vladislauum
regem, nec non procerum quorundam regni opera re-
tractationem ſententiæ illius impetrarunt, tametsi non
ſine pecuniæ interuentu. Ad triginta florinorum millia
Vtrinq; in eam litem inſumta, amotatum repenſo. Poſtea
Ferdinando regnante anno 1530 (ut ſub anno
1496 meminimus) maiore multo ex parte contentia,
ne eandem controuerſiam nobiles renouarunt.

Anno 1511 quò hiems fuit niuola & aſpera, feria
quincta proxime ſequentē dominicam, quā in eccleſiā Lau-
tare cunitur, groſſulorum Polonicorum imminutum eſt
preſcium, ut qui ſeptenis numuſis Gorlicenſibus eatenus
Valuerant ſinguli, ſenis in poſterum Valerent. Ea
mutatione Lauba ingens concitata eſt tum ciuium
inter ſe diſcordia, tum plebis in ſenatores quosdam in
ſignatio & ſimultas. Preceſſit ibidem paucis ſeptima,
nis

nis eodem anno 1511 inauditus prius in locis hisce
mediterraneis tremotus circa adem paroecialem &
claustrum Vestalium, ut Marcus Frischius in meteo-
ris suis annotauit.

Præcedenti anno 1510, ut constanter habent an-
nales nostrates, in diuæ Margarete profesto, quæ-
tum erat feria sexta, Gorlicenses in scijs federatis ciui-
tatibz, captos Christophorum & Casparem fratres ex
equestri Coteuitiorum familia extra portam Reichen-
bachensem secum percusserant. Idcirco hoc anno 1511.
Henricus Cragius (vix vixit) & Johannes Maxius
in dicto hexapolitano bello, rapinis, ædibus & incendijs
plurimum damnum dedere. Præcipue autem Gorlicen-
ses & Budissinenses magnos cogebantur facere sumtus
alendis equis in Usum exploratorum seu emissitorum,
qui prædones insequerentur & comprehenderent. Sub
idem tempus Corablmus, Martinus Reuber, Christo-
phorus cognomento niger, mox anno 1512 Lignit-
nicum suspensus & complures alij latrones audacissimi
Silesiam infestabant. Oratissauensibus etiam Barthole-
maus Monsterbergensium dux, qui postea anno 1515,
cum esset Vladislai regis ad Maximilianum imp. legatus,
in Danubio perijt, multum negocij facessebat.

Anno 1513 autumnum siccum hiems excepit
asperissima, cuius gelu ab initio Ixbris in finem usq; fan-
arij sequentis anni durauit, quo tempore large rursum
pluuia ceciderunt. Vaccis caudas frigore decidisse. ani-
notatum est. Cessante molendinorum Usu, ad sex millia
ria frumentum Vectum esse molendum, in Budissinensi-
um legimus annalibus.

Anno 1515 die Sabbati ante dominicam Ex-
audiuit hoc est, Maij 19. circa meridiem Höersüer-
dum totum Vna cum templo paroeciali perijt incendio
ex

excitato incuria mulierculæ cuiusdam, supellectilem lineam lauan-
dam in abeno seu caldario ad ignem macerantis (Brüsto).

Idem oppidum hoc anno 1571 denuo exustum est.

Eodem anno 1515. dominica Oculi, uel, ut alij anno-
tarunt, sequenti, Pons seu Bruxa celebre Bohemorum oppi-
dum (Mostum ipsi vocant) orto noctu diuersis locis incendio
ingenti una cum suburbij penitus deflagrauit. Periere
homines ccc. Ciues, ut instaurare Urbem possent, in-
petrata à pontifice Romano Gratia, per Bohemiam,
Morauiam, Silesiam & Lusatiam Cogens subsidium pe-
cuniarum collegerunt.

Eodem anno inferijs paschalibus Leipa cum arce
& edificijs omnibus, publicis ac priuatis, templo ex-
cepto, eandem experta est fortunam.

Eodem anno circa pentecosten, Nissus in tantum
excreuit altitudinem ut quintam, uel septimam adeo
scandularum senem in tecto officinae fulloniae Gorlicij
aquæ attingerent.

Circa annum 1516 atq; adeo precedenti
quoq; anno, Gorlicenses numulos cutebant nigras.
Verum male sibi cauerant in hoc, qd à C. singulario Späingler
quodam protypum admodum rudem fabricari curauerant.
Inde n. factum est, ut in Bohemia & reliqua Vicinia
complures formam illam emulati adulterinos numos cu-
derent: id quod fieri minq; potuisset, si artifex aliquis
proplastices penitior, protypum affabre sculpsisset. Comper-
to demum tertiam fere partem id genus numorum adus-
tinam esse, Bohemj, Silesij, Mysi & alij finitimi
numos Gorlicenses in Uniuersum omnes repudiare,
eorumq; usum publice suis interdixere. Quapropter et
aurea olyram & hordeum ijs numis vendere detrecta-
runt.

detrecarunt. Unde vix credi possit quanta subito ex-
stiterit angustia. Ciues tenuiores, quibus alia pecunia
non suppetebat, nec panes, nec obsonia emere: reliqui
qui xap̄ ē xoxlū soli ibi sic dicuntur, si mutandi non
esset facultas, cereuisiae coquenda necessaria comparare
non poterant.

Crebri eadere Būdissinae & Lobauiae habitati sunt nobili-
um oppidanorumq; conuentus. Pragam etiam iter suscep-
tam. Magni facti sumptus. Neq; tamen iniij potuit in-
tio, quā nūmūlis Gorlicensibus Valor & Usus pristinus
redderetur.

Tandem nūmi nigri excocti & dealbati sunt, & accepe-
re quidem eos aūgae, sed non nisi sex solidos, quos vocant,
in singulas grossulorum Polonicorum marcas. Quocirca
& mercium precium mutari oportuit. Durauitq; difficul-
tas haec penē biennium, quō elapso, peculiari prouiden-
tia diuina nūm; Gorlicenses Ubique rursus acceptari
capere. Quā de re plura loquū, referente Cnemiandro.

Eodem anno 1516 Martij 14 Vladislavus
II. Pannoniae & Bohemiae rex Būda moritur, in
Alba regali conditus, cum vixisset annos 61. regnas-
set in Bohemia 45. & apud Hungaros 26. Bohemi
eum suā linguā bonum regem cognominarunt,
quod oblatis sibi precibus saltem non iniquissimis,
mox diceret: Bene est, fiet q; petitur. cui modo
& Antigono Demetrii nepoti Syriae regi ad posui-
lata quæuis, dōsū, respondere solito, Bosonis nomen
impositum accepimus.

Eodem anno 1516. ut testatur inscriptio, nocte
proxime secuta feriam quartam post festum Matthaei
apostoli, h. e. Septemb. 24. quī dies in calendario
asscripta habet septem gaudia Mariae, Gorlicij fē-
sa

256
258
sa est à duobus fratribus campana maxima, cui Maria nomen
inditum: Matthia Rosenbergo civium magistro. Cuius
diameter & cubitorum pæquæ, Job 13 est. Ad conflan-
dum multi adulterini nûmi Gorlicensis forme collati sunt
imagines habet Petri & Pauli, quorum hic gladium,
ille librum manu tenet.

Eodem anno 1516 pestilente Francofordiæ
ad Oderam sæuiente Lotbûsium translata est Academia.
Vladislao filius Ludouicus, huic sororius Fer-
dinandus: Ferdinando Maximilianus II. F. in Utroq;
regno succedere. Eorum nos tempora relinquemus intacta
audacioni cuiusdam lampada traditur. Ante tamen, quàm
receptum canamus, per Ἀραεφαλαίου οὐν quandam
totam historia Lusaticæ seriem in compendium gferemus.

Principio itaq; post exactos ducatus à Sora-
bis Lusatisq;, & hos quoq; ab Henrico I. aucupe victor,
Lusatiam Utranq; coniunctam rexit Germanis posteritas, usq;
ad Henricum III imp. cuius ætate superiorem Bo-
hemi auulserunt & retinuerunt tantisper, donec stante
interregno, quod inter obitum Fridenci. II & electio-
nem Rodolphi Habspurgii intercessit annorum XXIII.
adepti ea sunt ab Ottogaro II rege marchiones Bran-
depurgii ab Alberto Urso Ascaniæ comite descenden-
tes: quorum linea deficiente sub Ludouico Bauaro,
ad Bohemos redijt. Iansenii Lusatiae post Henrici
III impemum usq; ad Albertum I. Austriacum præfue-
runt marchiones Misnia ex stirpe Timonis: atq; ita à
Viticrindo magno Ultimo Saxonum rege idololatra
& primo dūce Christiano oriundi omnes, Viperto & filio
huius Henrico exceptis, quorum ad Camia reges & Hol-
latiæ dūces genus refertur. Alberto I. imperante hanc
quoq; in potestatem suam redeperunt Bohemia reges, eiq;
paulo

paulo post superiorem à marchionibus Brandeburgensibus, ut dictum est, receptam rursus copularant.

Non parcat populis regnum breue, inquit Statius. Non accidunt sine grauius subditorum oneribus crebraq; minorum mutationes: Sicut dicitur in illo iacato non tam Vano quam parum Latino prouerbio, Nouus rex noua lex. Gratias itaq; agamus Deo, quod hactenus ad CC. annos sub regibus Bohemicis Utraq; Lusatiam in mediocri & tolerabili statu conseruauerit: eumq; oremus, ut porro his regionibus pacem & tranquillitatem clementer largiatur.

Præter Misnenses & Brandeburgios marchiones, Bohemiae item duces & reges, paucasq; familias alias quibus subfuisse Lusatiam dixim. Poloniae etiam Principibus & horum agnatis Silesiae ducibus eam ex parte saltem paruisse indicauimus. Sed quia hi occasione domini eius facti sint, falsus sum me non reperiisse: sicut nec quando ea rursus exciderint. Nisi quod illud quidem tum forte factum suspicari licet, cum Budissina à Boleslao Chrobry rege Poloniae expugnata est, ut suo loco retulim.

Atq; tantum de Lusatiae incolis tam recentibus quam Vetus deq; minorum eius mutatione & rebus in eadem gestis, alijsq; nonnullis huc spectantibus, multo & tempore & labore, non etiam nullis menses, nec sine Valetudinis iactura, infinita quadam & pene superstitiosa diligentia pro moti patriae amore congesimus.

Nunc porro cum doctorum Virorum, qui in Lusatia partim nati sunt, partim sedem rerum suarum collocarunt, tum hominum militarium Lusatiorum breuium catalogum texemus: isq; septimus esto commentariorum liber.

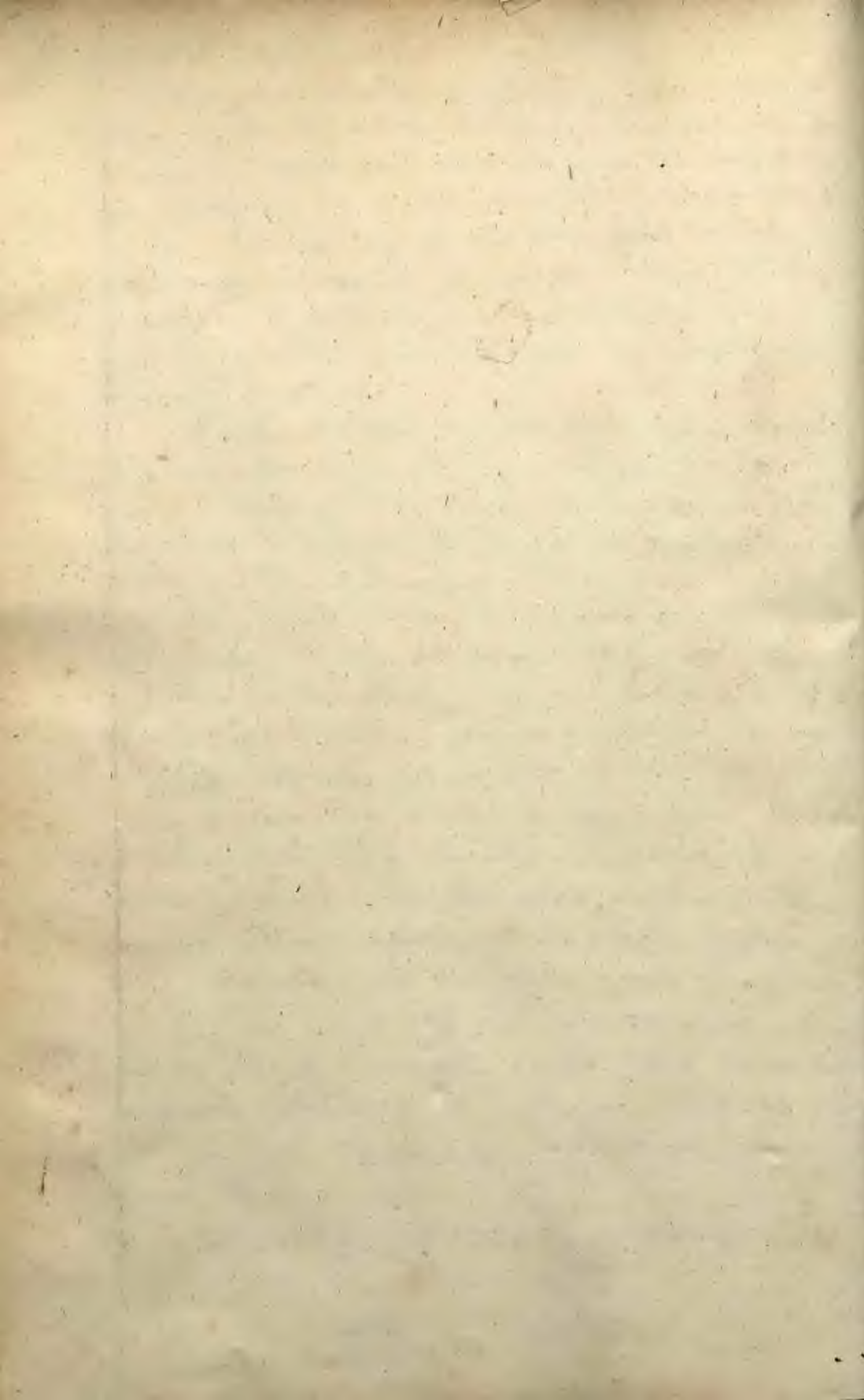
LIBRI SEPTIMI LVSATIAE

Finis.

257

259

258

260

260

Kort: 258

16. I. 1852

